

IJA # 1415

לשון וספר ספר שלישי

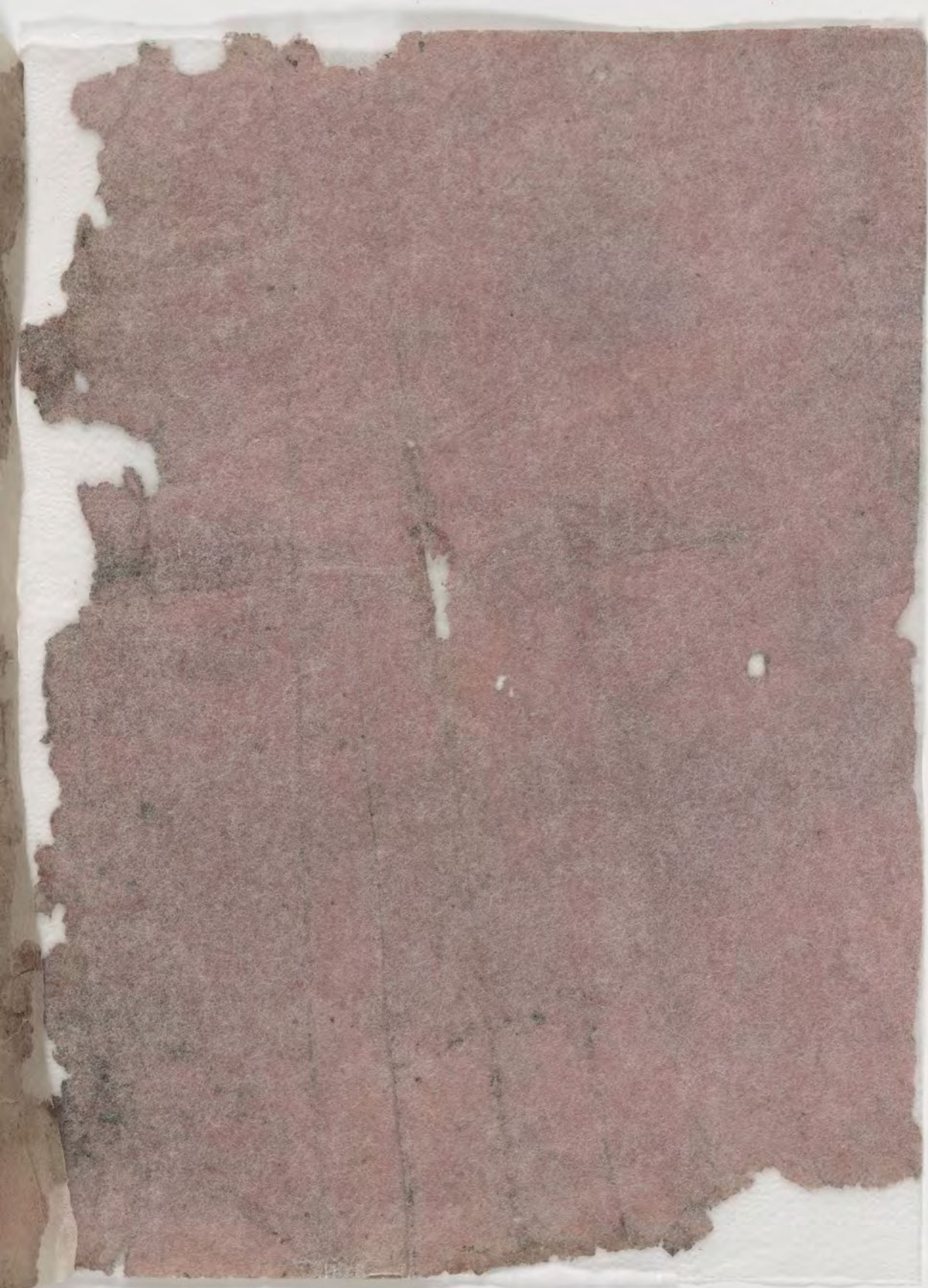
Lashon va-Sefer Sefer Shelishi

Fichman, Jacob

Warsaw, 5691 (1931)

יעקב פייכמן

לְשׁוֹן סֵפֶר

סֵפֶר לְמוֹד וּמְקָרָא

סֵפֶר שְׁלִישִׁי

מִהַדוּרָה תְּשִׁיעִית מְחֻדָּשֶׁת

הַסֵּפֶר נִתְּאָשֶׁר מִטְעַם הַמִּינִיסְטְרִיּוֹם לְהַשְׁקָלָה

הוֹצָאת "אַחִיסְפֹּר" עַל־יַד חֲבֵרַת "צִנְטֹרֶל" וְרֵשֶׁה

תְּרַצ"א

1931

JAKÓB FICHMAN.

ŁASZON WASEFER

Wypisy hebrajskie.

Cześć trzecia

Główny skład Tow. Wyd. „CENTRAL”, Warszawa

* * *
הספר השלישי, שבמהדורה השניה הנהו חדש לגמרי, בא ביחוד למלאות את
החלק שבין חלק שני ושלישי של מהדורה א'. ספר זה הוא אפוא ההמשך של
חלק שני לפי כל מבנהו ואעפ"י שהסגנון והענינים שבו הולכים ונעשים מרכבים ומקיפים
יותר, בכל זאת נשתמרה בו תכונתו הפופולרית, העושה אותו שוה לגיל מסוים בתור
ספר מקרא של תקופת-מעבר וגם בתור ספר-למוד לגדולים, מחוץ לבית-ספר ולשעורי-
ערב. מטעם זה נדפס הספר כמעט כלו מנקד ובאותיות בהירות ובכאורים רבים.

COPYRIGHT BY S. SREBERK
NEW - YORK U. S. A.
1 9 2 9

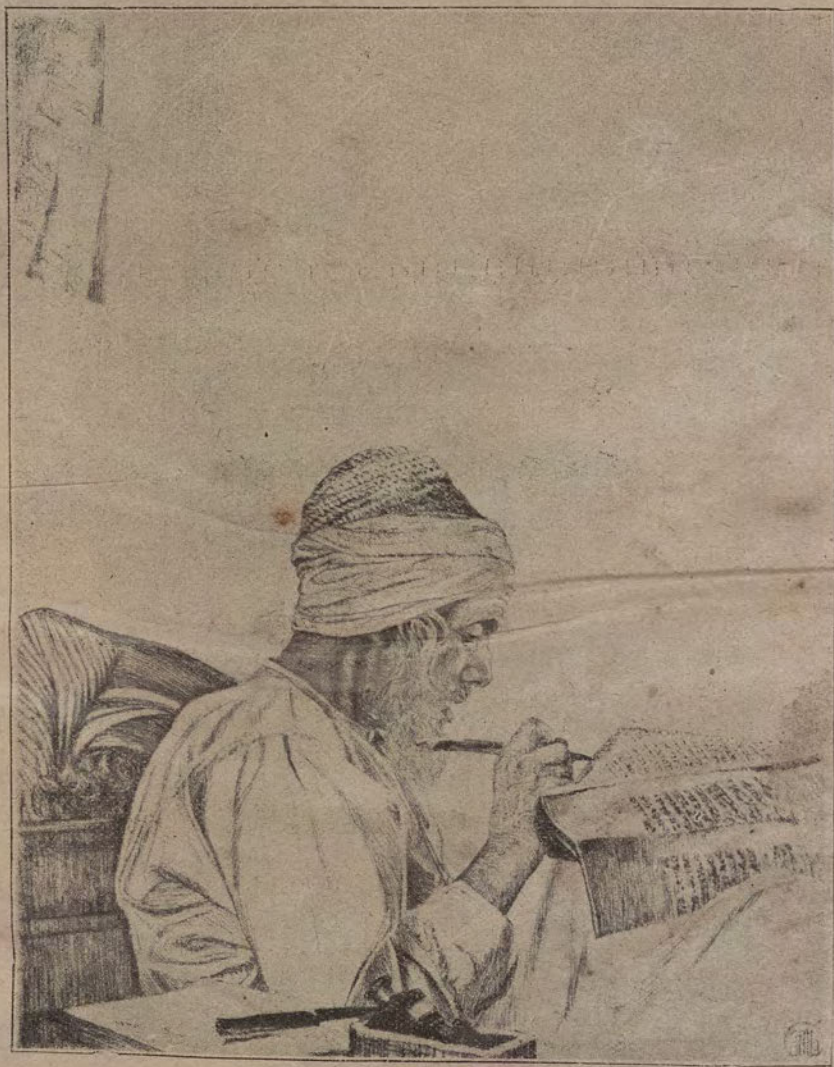
PRINTED IN POLAND

Zakł. Graf „Stereotyp” Warszawa

אגדות עם

סופר - אי מי ליליין

ח. נ. ביאליק

גַּמְדֵי לֵיִל

ב ל ד ה

א.

וְצַנִּיפִים עֲגָלִים וְשַׁחֲרִירִים
יִצְנַפוּ רְאִשֵׁיהֶם הַקְּטַנִּים,
וּפְנֵיהֶם מוֹעֲדוֹת הַיַּעֲרָה
שֵׁם לְחֹפֶר מְכַמְנִים, מְכַמְנִים...

וּבְלִקְתָּם יִנְעֲרוּ אֶת גִּטְפֵי
הַטֵּל עִם הַדְּשָׁאִים, וּנְפוּצוֹת
הַרְסִיסִים הַזִּכִּים כְּבִלְח
מִתִּיזִים גִּיּוּצוֹת, גִּיּוּצוֹת.

כֹּה הֵלֶךְ וּרְגַן יִרְדוּ
עְרוּכִים בְּטוֹר שְׂבֻעָה שְׂבֻעָה,
עַד בּוֹאֵם בְּעִבְי־צֵל הַחֲרֻשָּׁה
הַנְּמָה בְּתַחֲמִית הַגְּבֻעָה, —

לְאוֹר הַיָּרֵחַ בְּקִיָּה,
עַת יִצְלַל מְלֹא־תֵבֵל בְּדַמְמָה,
וּבִסוֹת אוֹר־קַפְאוֹן תִּתְעַלֵּף
הַחֲרֻשָּׁה בְּתַחֲמִית הַרְמָה;

וּבֵין הַצְּאֵלִים בַּחֲרֻשָּׁה,
כְּעִין רֶשֶׁת כֶּסֶף מְזוּרָה,
יִרְעֲדוּ עַל רֶךְ הָעֹשָׁבִים
עֲגִילִים וּגְלִילִים שֶׁל אוֹרָה;

אִז תִּרְדַּ מְקַהֲלַת גַּמְדִּים
בְּמוֹרֵד הַגְּבֻעָה בְּרֻנָּה,
שְׂאֲנָנָה כְּחֹלוֹם יֵלֶד קֶטָן
עֲנָנָה כְּקֶרֶן הַלְּבָנָה.

במקום מעין רואים נצפנו
בקרקע מטמונים, מטמונים.

אז כלם יפוצו בשאון
ובאו אל בין האלונים,

ב א ו ר י ם :

יצלל - שוקע. ובסוס - בקבוש. אור-קפאון - אור-קפוא. קר. מתעלף - מתעשה. מנרה - שטמה. צגנה -
בנה. מקמנים - אוצרות.

ב.

וצליל דינרי זהב וכתם,
וברק אבני-חן עם אור סהר -
יתערבו בצחוק התעלולים,
ירעישו דמית היער.

הם באים - ובשפעת הצללים
מתאחד עדת הגמדים,
יתלכדו וירקדו כגדלים
יצהלו מצהלות ילדים.

וצחוק ועליצות וזהב,
אך, הה, לכל תכלה ואחרית -
החפזו, גמדים! - הגיע
זמן קריאת הגבר של שחרית.

וכתמי האורה החורים
ירצדון על שחור-מעיליהם,
יחליקו על רם מצנפותם
נקלעים בקוצות ראשיהם.

אז תחרד העדה וקמה,
וערוכים בטור שבעה שבעה
ישובו מחרישים ונוגים,
ישובו במעלה הגבעה.

ועיפי-משובה יפלו,
ישתדעו בצל האלונים,
וחפרו משם והוציאו
מטמונים המונים, המונים.

ובהלט הסהר הנכלם
את פניו החורים מלמעלה,
יבאו בצל הגמדים,
ימוגו כחלום חזיון לילה.

ולאור הירח הבהיר
בצחוק צליל, צח, צחוק ילדים
תשעשע על מאורת הזהב
ותצחק עדת הגמדים.

ב א ו ר י ם :

ירצדון - ירקדו. עיפי-משובה - עיפים מושחזק והשתובבות. המעלולים - משש-מנדסים. החפזו - מהרו.
קריאת הגבר - קריאת הפרקנטי.

המוכסן.

(מעשה).

א.

בפולין המדינה, סמוך לצוזמר, היושבת על הויכסל, ישב יהודי אחד מוכסן.

נשא המוכסן חן לפני הפריץ, שהיה בעל נכסים רבים, ונתעשר גם הוא, המוכסן, עשר רב.

ויהיו לו אחוזות, יערים ושדות, עדרי צאן ובקר ובתי-משרפה וטחנות של מים ושל רות, וממון רב במזמנים, מלבד חובות רבים אצל אחרים... מילא כשהבורא יתברך מצליח דרכי אדם - יברכוהו רבים, אבל היהודי היה בעל נפש גסה, קמצן גדול ולא ידע מה טיבה של צדקה: לא מיד ליד, לא קופסת מאיר בעל הנס ולמענות חטים, ועובר-ארח לא יעבר גם על סף ביתו.

ואשה היתה לו, דוקא צנועה וחשובה, והיה גורם לה יסורין רבים בעד כל פרוטה שננתנה לצדקה שלא בידיעתו; היה ממש מענה אותה. וילדיו גם כן היו טובים - הלכו, כנראה, אחרי האם! - לא שלח את הנערים העירה ללמד בחדר - חס היה על הסוסים; ולא הביא מלמד הגון לביתו, ומצא ספוק באיזה בחור ששכרו פרוטות, וזה למד אותם בקשי קריאה בסדור.

גדל צער האשה מזה ביותר.

היו ימים שלמים הדמעות מחניקות אותה והיו מרטיבות את הפנים שמתחת לראשה בפליזות; ורק כשהגיעו הימים הנוראים, והיו באים העירה, היתה שופכת את כל מרייות לבה בעזרת הנשים ובוקעת שמים בקוליה.

ותפלה אחת ויחידה היתה תמיד בלבה הכואב: יהי רצון שיתגלגלו רחמיו, יתברך, על בעלה ולב חדש יברא בקרבו, ושב בתשובה שלמה אל שמו הקדוש ולא יהיה שקוע כל כך בתאות הממון ובהבלי העולם הזה... ויחנך את בניו לתורה ולחפה ולמעשים טובים...

פ 113 = 115 | פ 114 = 116

מה יש בכחה של אשה שבורת־לב לעשות עוד?

ב.

פעם בערב שבת בצְהָרִים, באחד מימות החמה, יום בהיר וצח, וכל המשפחה, ובראשה המוכסן בעצמו, סועדים, בצל אלון עבות תחת השמים הרחבים. והשלחן שמתחתיו מלא כל טוב: דגים, פּרפּראות ומעשה־מאפה, ובקבוק יין עתיק, כיד הגביר.

יושב לו המוכסן ואוכל ומקבל נחת מן האכילה וגומע מיין־הדבש העתיק, והנה הלך יוצא מבין האילנות ותרמיל סחורה על שכמו. מה דרכו של הלך למכר? — חגורות וסרטים, מסרקות ומחטים, מכבנות וצעצועים לילדים... וכיוצא בדברים אלה.

מוריד הוא את התרמיל מעל כתפיו ומישר את גבו בכבדות... יהודי זקן היה, איש שיבה, והוא מתחנן לקנות ממנו דבר־מה... אין עונים... היא היתה מסכימה, אך הוא כבר נתן בה עין זועמת... — השמש בחצי השמים — אומר ההלך תחנונים, — וכידי אין עוד סמן לכבוד השבת.

— גש הלאה! נתן עליו המוכסן בקולו וגומע מפיטו.
— תנו לי משהו — מוסיף הזקן להתחנן — להשיב את נפשי. טפת מים, לפחות, נחם לזהט...

והיא — הדמעות מתניקות אותה; והילדים — עיניהם לא יכלו ראות בצער העני, עוזבים הם את השלחן ומתרחקים לתוך הגן והקמצן המוכסן קם ברגזו ממקומו וצוח:

— שונא אני קבצנים חוזרים על הפתחים! לך, פן אקרא למשרת, והלכת ברסוק אברים!

מרים ההלך את תרמילו מעל הארץ, טוען אותו שוב על שכמו, גונח ושואל בלכתו:

— ואת האלהים אינך ירא, מוכסן?
מה יעשה לו האלהים? אם תרד אש מן השמים והבעירה את בתיו, טחנותיו ואוצרות התבואה — עוד ישארו לו לפליטה האחוזת, היערות והשדות...

ויין הדבש תוסס יותר בראשו והוא מוסיף לנבל את פיו:
 שְׁמָא יִצְמִיחוּ שְׁדוּתָיו קוֹצִים, עוֹד הַקֶּפֶה מְלֵאָה מְטִבְעוֹת מְצַלְצָלוֹת וְהַכִּיס
 כְּבֵד מְשֻׁטְרֵי חוֹבוֹת...
 שְׁמָא יבֹאוּ לְסֻטִים וְיִגְדְּלוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר בְּבֵיתוֹ, יִקְבֵּל אֶת חוֹבוֹתָיו... הַפְּרִיץ
 שְׁלוֹ הוּא הַשׁוֹפֵט וְהוּא יֵאֱמִין לְכָל הַיּוֹצֵא מִפִּיו.
 נוֹתַנְתָּ הָאִשָּׁה הָאֲמֻלָּה אֶת קוֹלָהּ בְּכִי בְשִׁמְעָה אֶת דְּבָרָיו וְעוֹזְבַת אֶת
 הַשְּׁלֶחָן... וְהַהֲלֵךְ מִתְחִיל פְּתָאם צוֹחֵק בְּקוֹל וּמְסַתְּלֵק וְנִעְלָם בֵּין הָאֵילָנוֹת.
 וְהַמוֹכֵסֵן – חֲמִימוֹת מְשֻׁנָּה מִתְפַּשְׁטֵת בְּכָל אֲבָרָיו, לֹקֵחַ אֲלוֹנְטִית וְהוֹלֵךְ
 לְרַחֵץ בְּנֶהָר...
 ג.

וּוֹחֵץ הוּא אֶת בְּשָׂרוֹ, מְעַדֵּן גּוֹפּוֹ, נִהְנֶה מִן הַמַּיִם הַצּוֹנְנִים וְשׁוֹחָה עִם
 הַגְּלִים וְכַנְגֵד הַגְּלִים, סוֹבֵב אֶת הָאֵי שְׂבָאֲמָצַע הַנְּהָר וּמְרָאָה נִפְלְאוֹת, שֵׁט פֶּרְקָדוֹ,
 מְהַלֵּךְ בְּ"פַעֲמֵי-מַיִם", וּמְקַבֵּל נַחַת...
 פְּתָאם מְגִיעַ לְאֹזְנוֹ מִבֵּין הַשִּׁיחִים הַנְּמוֹכִים שֶׁעַל הָאֵי קוֹל צְפוּרָה וְהַקּוֹל
 מוֹשֵׁךְ אֶת הַלֵּב. מִיָּמִינוֹ לֹא שָׁמַע זְמֵרַת צְפוּרָה כְּזוֹ...
 וְכַבֵּעַל-תְּאוּהָ, שְׂאֵינּוּ יוֹדַע לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ, רוֹצֵה הוּא לְצוּד אֶת
 הַצְּפוּרָה, שְׂגָם אֲצֵל הַפְּרִיץ אֵין כְּמוֹתָהּ, וּבְקַפִּיצָה אַחַת הוּא עוֹלֵה עַל הָאֵי –
 וְרוֹאֵה אוֹתָהּ... עַל שִׁיחַ נְמוּךְ עֹמֵדָה לָהּ. וְלֹא רַק קוֹלָהּ עָרֵב, גַּם מְרָאָה נִפְלְאָה...
 צְפוּרָה-זֶה. וְהִיא מְזַמְרֶת לָהּ בְּנַחַת, כְּאֵלוֹ אֵין סַפְנָה לְנִגַּד עֵינֶיהָ...
 הוּא מִתְקַרֵּב אֶל הַשִּׁיחַ וּפּוֹשֵׁט אֶת יָדוֹ מִתּוֹךְ קַפִּיצָהּ, אֵךְ כִּפּוֹ שָׁבָה רִיקָה –
 הַצְּפוּרָה דֹלְגָה בְּנַחַת לְעֵנָף שְׁנִי, לְשִׁלְשִׁי, מַעְבֵּר לְשִׁיחַ...
 הוֹלֵךְ הַמוֹכֵסֵן וְאוֹרֵב לָהּ וְקוֹפֵץ אַחֲרֶיהָ. פּוֹסַחַת לָהּ הַצְּפוּרָה שׁוֹב בְּנַחַת
 וְהָרִי הִיא כְּבָר עַל שִׁיחַ אַחֵר. מִתְקַרֵּב הוּא שׁוֹב אֵלֶיהָ מִתּוֹךְ קַפִּיצָה מְהִירָה, וְהִיא
 שׁוֹב מְדַלְגַת אוֹ עוֹמֵדָת לָהּ עַל אַחַד הַשִּׁיחִים וּמְזַמְרֶת בְּנַחַת אֶת שִׁירָהּ. וְהוּא רוֹדֵף
 אַחֲרֶיהָ יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִבֵּד לְבַד וּמְשִׁיחַ לְשִׁיחַ... הוּא קוֹפֵץ וְהִיא מְדַלְגַת עַד שְׁחַמְחוּ
 מִתְלַקַּחַת בְּקִרְבּוֹ וְקוֹרָא אֶל הַצְּפוּרָה בְּכַעַס:
 – דֹּלְגִי, דֹּלְגִי – מִיָּדִי לֹא תִשְׁמָטִי. אוֹתִי לֹא תוֹגִיעַ צְפוּרָה שְׂכַמוֹתָךְ, אֵךְ

בשירתך איני רוצה עוד, עכשיו שנאתיך! מחנק אשים לגרונוך, צפורי, ואת
נבלתך לכלבים אשליכה...

נותנת הצפור פחאם קול של צחוק כבן-אדם ממש, וטסה בטיסה אחת
למעלה ונעלמת מתחת לשמים, -- גבוך המוכסן ונדהם. דומה עליו, שפקוד הזה
שמע גם בצחוקו של ההלך העני. נושא הוא את רגליו עצוב-רוח שוב
המימה ושט בחזרה על פני הנהר, -- אין לבו עוד להראות נפלאות בשחיה --
ואיננו מוצא את בגדיו!

ד.

כשראה המוכסן שבגדיו אינם, התחיל, כדרכה של נפש גסה, לגדף
ולקלל.

מקלל הוא את הגנב שהשאירהו רק עורו לבשרו.
אחר כך הוא מתחיל רץ, עלה ורדת, על שפת הנהר, צועק וקורא
ואין עונה מלבד הד קרוע מן החורשה הסמוכה מעוטת האילנות.
החמה מתחילה שוקעת; אין כל נפש תיה באחו ובשדה -- כלתה העבודה.
מרחוק דוברה באה על פני המים, -- אך לא ממנה יושע; והוא הן לא יצבר
את פרפר העיר באין פתנת לבשרו. כל העיר הימה נקהלת, שמחה לראותו
בכך. היו סוברים: נטרפה דעתו של המוכסן...

בינתיים הוא חש רעב: אחר הרחיצה והשחיה -- ולא טעם כלום.
והקר מציק גם הוא: ערב צונן, השנים נוקשות זו לזו...
ונזכר הוא, שהרעב והקר שניהם ענינים לקבצנים הם; והוא כועס
על עצמו, כיצד אדם בר דעת נותן לצפור פתיה שתהא מוליכה אותו
שולל; והוא נושך את צפרניו מכעס, מורט שערות וקנו ופאותיו ומשתטח
על פני הארץ מרב צער...

והשמש השוקעת נשקפת מתוך המים בשולי אש, כלועגת לו.
ובאשגבי האפרים שבפרפר נדלקים לאט לאט אורות הערב. עליות
מרקדות השלהבות הקטנות, כמתכוננות להרעימו... גם בבתי היהודים שעל
גב ההר מתחילות השמשות להבריק באור של שבת ומעל הדוברות השטות
רוקדים להבי הפנסים ומדורות האש הקטנות -- וזה מכעיסו עוד יותר...

ואם מעט לו, והנה מגיעים אליו צלילים וקולות מפל צד: בעיר
מקבלים שבת, ובפרבר בני האכרים מזמרים. על אחת הדוברות מנגן אחד על
קתרוס וקול החליל עונה לעמתו...

והוא אנוס לשכב כאן למעצבה.

וכך הוא מתגלגל ממקום למקום על פני האדמה עד שכלתה רגל מן הפרבר
והאורות פבו. רק אז נשא את רגליו ורץ בצדי הדרכים על פני השדות מעמק
להר ומהר לעמק...

וכל עוד נפשו בו היא בא לביתו. והבית כבר עטוף כלו באפלה: סגורים
ומסגרים השערים והדלתות, מוגפים גם החלונות והתריסים שבפנים.

התחיל כבר רותח כלו מכעס:

— כבר סרוחים על ערשותם; לא חכו לבעל הבית!

לכל אחד ישלם כגמולו; בעקר לה, לאשה... והמשרת — ככלב יגרשהו
מעל פיו...

והוא ממהר אל השער ודופק עליו באגרופיו.

יוצא המשרת מן המטבח וצועק:

— מי אתה, קבצן! לא מלון אורחים לפניה! ישמע בעל הבית והלכת

ברסוק עצמות מכאן.

גופלים הדברים ככבד עופרת על לבו של המוכסן; במלים כאלה פנה היום

אל ההלך העני.

והמשרת נגש אל השער, הציץ דרך סדק וראה איש ערום. התחיל

צוחק בקול:

— איש משגע ערום, ת, ת, ת!

ובאזני המוכסן עולים יחד קולות הצחוק של המשרת, ההלך והצפור,

והוא עוזב את השער ובא עד החלון שבחדר השנה:

— גיטלה, קורא הוא, גיטלה, פתחי נא...

שומע הוא קול גבר, קול כקולו ממש, שואל בתמהון:

— גיטלה, מי הוא הקורא בלילה בשמך?

— איני יודעת, בעלי, שומע הוא את תשובת אשתו: פתח נא את

התריסים והחלונות וראה — שמא הזמין לך הקב"ה, ששנה אותך, מצוה

לקים אותה...

„שנה? מתי וכיצד שנה?“ מתיגע לשוא מחו של המוכסן, והנה נפתח
 התריס ואחר כן גם החלון ואיש מציץ מתוכו.
 כאן נדהם המוכסן לגמרי: הפנים פניו, הכתנת רקומת חוטים אדמים כשל
 הפריץ — כתנתו, ואף הכפה עם זר הכסף שמסביב לה — שלו.
 וזה שבפנים אומר:

— אל תקרבי הלום, גיטלה, איזה איש משגע ערום... הגישי לי משהו לכסות
 בו את בשרו; מן הבגדים הבלויים תני, בין כך ובין כך יקרע, — כשהקדוש
 ברוך הוא מעניש בשגעון! — רק כתנת, מכנסים וכובע, — גם ראשו מגלה;
 וחלה אחת, גיטלה — ודאי הוא גם רעב...

עומד המוכסן ולבו אבן ורואה בעינים קמות את הסחבות הנזרקות בערו
 והחלון נסגר שנית.

— אסון בא עלי, סופק המוכסן כפיו, בא רמאי, התחפש וגזל את כל
 עשרי ורכישי...

נחפו הוא אל החלון שבחדר הילדים, דופק עליו וקורא:

— יעקב'ל, משה'לה, שיינדלה, אביכם הוא הדופק, פתחו נא, אסון קרהו...
 לא ישנו עוד, כנראה, הילדים.
 עונה יעקב'ל מתוך משתו:

— אל תהתל בנו, ר' יהודי... אבא היה כאן לפני רגע... את מצעי תקן...

ומשה'לה:

— אתי קרא קריאת שמע...

ושינדלה:

— ואת שלשתנו נשק בפעם הראשונה... „בשנה נעימה“ ברך אותנו...
 — אתי, מתפאר משה'לה, יקרא קריאת שמע מעתה מדי ערב בערב.
 — והיום היה בעיר, הזמין בשבילנו מלמד הגון, הוא יבא במוצאי
 שבת אחרי ההבדלה.

ושינדלה, אחרי שנמלכה בדעתה, אומרת:

— שמע, ר' יהודי! לרמות את הבריות אין צורך... ואם חסר אתה משהו,

אל תדאג, גש אל חלון אבא... הקשיב הקדוש ברוך הוא לתחנת אמא ושנה
 את אבא, — אבא טוב ויקר לנו עתה!

„מצב ביש, רמאות כאן!“ — מבריקה מחשבה במח המוכסן — אין מוצא

אחר: אנוס הוא גם בחצי הלילה לבא לפני הפריץ! הענין נוגע לו — הלא הוא השופט! והוא מכרח לעור!
 ברם, כשגופו ערום לא יבא בין אנשים והרעב מציק גם הוא. חוזר הוא אל החלון הראשון, אוכל אכילה חטופה מן החלה, מכניס את גופו לתוך הסחבות — ומתחיל רץ בכל כחו; בגן הוא נתקל באתד האילנות במקום שעליו עמד ההלך העני.

חליו! — הוא נוהם, כאלו שהוא עודנו עומד לפניו, ונחפו אל הפריץ. עד לחצר הפריץ רב המרחק וליל הקיץ קצר. בא שמה לפנות בקר. רואה הוא מבעד לשבכת הברזל את הארמון והוא מואר כלו והשאון בו גדול; בחצר הגדולה והרחבה רתומה מרפבת הפריץ לסוסים צוהלים הנועטים בפרסות רגליהם באבני המרצפת; השער נפתח, הפריץ עולה על מרפבתו ומסביב לה הרבה ממשותיו הצעירים, כדם רוכבים על סוסים ואבוקות בידיהם. —

יוצאים את השער —

אין המוכסן חושב הרבה ומשתטח לרגלי הסוסים; בעמל רב עזר העגלון מרוצת אביריו.

— מי שם? — שואל הפריץ מתוך המרפבה.

אחד המשרתים ממהר לגשת אל המוכסן ועונה:

— איזה יהודי עני!

המוכסן קם על רגליו:

— אדוני הפריץ, אני הוא המוכסן שלך, משפט חשוב... גנב, נוכל —

— יהיה מי שיהיה, עונה הפריץ בכעס, אני נוסע לורשה — ילך אל

הרב... גרשוהו מעל הדרך...

לכבוד יהודי אין המשרתים מקמצים בשוטים; מתגלגל המוכסן המכה

מן הדרך לתוך אמת הפחתים...

המרפבה עברה לדרך...

שקט מסביב והמוכסן נמכה נרדם בתוך הפחת שאצל הדרך.

ה.

שנתו לא ארכה... לפתע התעורר. מה מעשהו כאן?
 למה זה עצמותיו מרסקות? למה הוא ישן בפתח ומה הם הנגדים שעל
 גופו? מה הוא כל החלום הרע הזה?

והנה צפור קטנה מעל לראשו חגה חוג באויר, מביטה בעיניים צוחקות
 ישר לתוך פניו, והוא נזכר בכל אשר עבר עליו ונבהל...
 הציגו אותו ריק, רמוהו, והפריץ השופט נסע לו לנרשה ואותו השאיר
 עוזב כיתום...

מנצנצת מחשבה במחו: יציל למצער את חובותיו.
 והוא רץ אל הפרבר ומתדפק על דלתו של אחד מבעלי חובותיו הנאמנים.
 — וסיל, זקוק אני לכסף במקרה, השב לי את חובי.
 מציץ וסיל מבעד החלון ושואל:

— מי אתה, יהודי? מה הוא החוב שיש לך בידי?

— כלום אינך מכירני — הרי אני המוכסן!

נותן וסיל בצחוק קולו ומכנס את כל בני ביתו בפתח הבית.

— מה תגידו, הוא פונה אליהם, למטרף שפונה? סור כרגע, פן אשלח

בך את כלבי.

אין המוכסן אל בעל-חוב אחר. מוצא הוא את זה כשקלשון השחת בידו,
 וכשהוא רואה את המוכסן, הריהו שב אל ביתו, נגש לאחד מחלונותיו, מקיש
 באצבעותיו וקורא:

— צאו נא, ילדים, וראיתם איש משגע!

וכך היה בכל הפרבר. כלם מתלקטים מסביבו, זורקים בו אבנים ומקלות;
 הכלבים מתנפלים עליו וקורעים כנפי בגדו לגזרים; כל עוד בו נשמה, הוא נמלט
 מן הפרבר, בא העירה ורץ אל בעלי-חובותיו היהודים...

הוא אינו מעז כבר לקרא את עצמו מוכסן; המוכסן הוא אומר, שלחהו
 לתבע מעט כסף וסמנים מובהקים גידו, סמנים שאין להכחישם. — מגרשים
 אותו מבית לבית כמשגע — איש יהודי, אומרים, ותובע כסף ביום השבת...

הוא רואה בחוש, שהכל-אבד והוא יושב בשוק על אחת האבנים ובוכה
 חרש, חרש בעיניים יבשות.

הקהל הולך להתפלל וזה לזה מראה באצבע:

ראו נא, יהודי שנטרפה דעתו. יהודי, מי יודע, מהיכן בא?
והנערים מתעכבים... השוברים שבהם ממתנים: יעברו הגדולים ונגשו
למלאכתם. וכבר התחילו מכנסים חלוקי אבנים.

בורח הוא בעוד מועד, בורח במורד ההר אל המים ורואה בתוכפ את
דמות דיוקנו: פניו מצמקים ומקמטים, שערותיו פרועות, עיניו שקועות
ולוהטות וגם שיבה זרקה בו — תחלה עוברת בקל אבריו: הוא כל כך דומה
עכשיו להלך העני ההוא...

כמשגע הוא רץ לכאן ולכאן בלי הרף לאורך הנהר עד שקיעת החמה.
השבת עוברת — ונזכר הוא בדברי הפריץ להגיש תב עותיו לפני הרב.
הוא ישמע לדבריו, אין לפניו דרך אחרת, והוא חוזר העירה לבית הרב; והרב,
אחרי ההבדלה, מטיל בחדרו, בדרך.

— רבי, מחיב אתה להציל אותי!

מושיט לו הרב קדם כל את ידו ושואל: מי הוא?

ממלמל הוא ואומר:

— המוכסן...

הוא כבר מספק בעצמו באמתת דבריו...

מזמין אותו הרב לשבת ואומר לו:

— המוכסן שלנו היה אצלי ביום הששי אחר סעדת הצהריים... שנוי גמור
בו, הוא נעשה אחר כלו — יהודי אמת... מסר סכום עצום לטובת עניים;
בעד הילדים שבתלמוד-ורה — להלבשה... — הבטיח לתקן את בית הפנסח...
בקש ממני לחפש אחרי מלמד הגון לבניו...

נזכר המוכסן בדברי ילדיו ופיו נאלם, כאלו הושם מחנק בגרונו.

והרב הזקן אוחז בשגי קצות וקנו הלכן, מביט אליו רגעים אחדים בעינים
מלאות חמלה ואומר לבסוף:

— לא, נדאי שלא אתה המוכסן...

— אלא מאי, אונאת עצמו... גם זה מוסר אלהים...

— רבנית, קורא הרב לאשתו שבחדר השני, הגישי ליהודי כוס חמים,
ובגמרו לשותות, תאמרי נא לשמש, שיוביל אותו ל"הכנסת האורחים" ושם
יסדר לו מטה לנוח... עלי לדאג למלמד בשביל ילדי המוכסן...

וירשהשמש בא לבית הרב, הלך המוכסן אחרי דומם בהכנעה לבית
האורחים...

ו.

המוכסן נכנע לגורלו.

הוא הבין, שהקב"ה מעניש אותו בעד דברי הגדוף...

זה שנים רבות מזמן שנטפל לחבורת קבצנים ויחד אתם הוא נודד
במדינה מישוב לישוב ומבית לבית ובידו כיס למטבעות ופרוטות, ותרמיה
לפרוסות לחם וחלה.

מי יודע מוצאו ובוואו... ברבות הימים שכח גם הוא גופו את שמו הנכון;
קוראים לו: המטרף השקט, — זה הוא שמו...

מקץ שנים רבות נפוצה שמועה, שבאחת מערי הסביבה תהיה חתונת
עשירים ומשתה גדול לעניים; חבורת הקבצנים מכינה את עצמה ללכת שמה
והמטרף השקט גם הוא בתוכה...

הם באים העירה והשעה דחוקה: בקשי הם מספיקים לסור אל בית
המרחץ, להתרחץ מעט מאבק הדרך שנדבק בגופם, לסרק שערות זקנם
ולנקות במקצת את בגדיהם. הסעדה מוכנה: באולם גדול ערוכים השלחנות
ועליהם מכל טוב — שתי חביות עכר נפתחו, חבית מידבש, מלבד בקבוקי
יין וי"ש... יושבים אל השלחנות.

המחתן, המחנת וביניהם הפלה — בראש השלחן. הסעדה היתה
מצד הכלה...

יושב המוכסן וסוקר את השלחן וכליו: מכיר הוא את הקערות, מכיר
היטב גם הספינים, ומזלגות והכפות... והוא מוכיף להתבונן ורואה את שמו חקוק
על כל כלי וכלי...

פונה המחנת לקהל המסבים ואומרת:

— סעודו, יהודים, את לבכם ושתו כאות נפשכם; ברכו את הזוג בהצלחה...

מכיר הוא מיד את הקול... הרי זה קולה של גיטלה...

והוא מרים את עיניו: שינדלה בתו היא הפלה...

— לְחַיִּים, יְהוּדִים, לְחַיִּים! — קָרָא הַמְּחַתֵּן — זֶהוּ קוֹלוֹ שֶׁמִּלְפָּנֵים...
הוּא גִבְעַת וְנוֹפֵל עַל סוּמְכוֹת הַכֶּסֶא.

פּוֹנֵה הַמְּחַתֵּן לְשָׁנִים מִן הַמְּשֻׁמָּשִׁים אֶת הָאוֹרְחִים וְאוֹמֵר:
— הַכְּנִיסוּ אֶת הַיְהוּדִי הַמַּתְעַלְף לְאוֹתוֹ הַחֹדֶר שֶׁהַתְּנוּרָה בּוֹעֵר בּוֹ, הַפְּשִׁיטוּ
מַעְלֵיו אֶת בְּגָדָיו וְהַשְׁכִּיבוּהוּ בַמִּטָּה... וְאַנְכִי אָבֵא אַחֲרֵיכֶם, אוֹלֵי גִבְהִיל אֵינָה
מְמַחֶה — חוֹבֵשׁ אוֹ רוֹפֵא...

לֹא נִעְמָה אִמְנָם הַפְּקוּדָה לְמִשְׁרָתֵים, אֲךָ הַמְּחַתֵּן מְצוּהָ, וּמִי זֶה יִסְרֵב?
בְּעוֹד רִגְעַ וְהַמְּיֻכָּסֵן כָּבֵד שׁוֹכֵב בְּבֵיתוֹ, בְּתוֹךְ מִטָּתוֹ, עַל כְּרִיו, מְקַסָּה
כְּשֶׁמִּיכְתּוֹ וּמִבֵּיט בְּעֵינָיִם תּוֹעוֹת אֵל הָאִשׁ שֶׁבַתְּנוּרָה... הָאִמְנָם הַכֹּל רַק חֲלוּם
רַע אֶחָד?..

הַמְּשֻׁמָּשִׁים הוֹלְכִים לָהֶם לְדַרְכָּם וְהַמְּחַתֵּן נִכְנֵס וְשׂוֹאֵל:

— וּמַה, הַחֹסֵר אֵתָּה דְבַר־מָה, אוֹרַח חֲבִיב?

— לֹא... וְהוּא עוֹצֵם עֵינָיו מִפְּחַד מִפְּנֵי „הַהוּא“...

וְאַחֲרֵי רִגְעַ הוּא פּוֹנֵה כְּשֶׁעֵינָיו עֲצוּמוֹת:

— רוֹצֵה אֲנִי, לְבַקֵּשׁ מִמֶּךָ, בַּעַל־הַבַּיִת, אֵל יָרַע לְבָבְךָ עָלַי...

— חֵס וְשְׁלוֹם, בְּקִשׁ מַה שֶׁלְּבָבְךָ חָפֵץ... אֵין נַחַת רוּחַ גְּדוּלָּה לְאָדָם מִזֶּה כְּשֶׁהוּא

גִּירָם נַחַת לְחִבְרוֹ...

נִאֲנַח הַעֲנִי וְאוֹמֵר:

— מִי הוּא הַחֹתֵן?

— הוּא נֶאֱחָה לְכַלָּה, עוֹנֵה הַמְּחַתֵּן וְאֵינוֹ תָמָה עַל עֲצָם הַשְּׂאֵלָה, — מְגוּזַע

הַרְבֵּנִים. וְהוּא גוֹפּוֹ לְמִדָּן גְּדוּלָּה וּמִשְׁלֵם בְּכֹל הַמַּעֲלוֹת...

— עֲכָשׁוּ יָכֵל אֲנִי לָמוֹת! אוֹמֵר וְקִבְּצוֹן וְכֹל אֲבָרֵי גוֹפּוֹ רוֹעֵדִים.

— לֹא, אוֹרַח חֲבִיב, אוֹמֵר הַמְּחַתֵּן... אֵין מִשְׁבִּיתִים שְׂמִיחָה בְּבֵית יְהוּדִים וְעוֹד

לֹא הַגִּיעָה שְׁעָתָה לָמוֹת... הַצִּטְטָנוֹת בְּמִקְצֵת. רֹאֵה נָא אֶת אֲשֶׁר אֲנִי עוֹשֶׂה...

וְהוּא לִוְחֵם אֶת בְּגָדֵי הָאוֹרַח מֵעַל הַכֶּסֶא וְזוֹרְקֵם לְתוֹךְ הָאִשׁ...

— וְאַתָּה, הוּא אוֹמֵר כְּשֶׁהַבְּגָדִים הַמְּשֻׁמָּנִים מְהַבְּהִיבִים בְּתוֹךְ הָאִשׁ, אֵתָּה

תְּלַבֵּשׁ אֶת בְּגָדֵי אֲנִי, כְּלוֹמֵר אֶת בְּגָדֶיךָ; כְּבָר קִבַּלְתָּ עָנְשְׁךָ דִּיךָ...

וּכְהָרַף עֵין הוּא פּוֹשֵׁט מֵעַל גוֹפּוֹ אֶת מַלְבוּשָׁיו וְנִעְלָם.

ש. טשרניחובסקי.

בששי בין ערבִים.

מסביב תשֶׁלט שְׁלוֹת גִּיל
 מסביב נְעִימוֹת אוֹרָה,
 פְּנֵי מַלְאָךְ טוֹב, שְׁמֵלֵאוֹ תָן,
 יִפְקִי שִׁשׁוֹן לֵב עֵנִי,
 וּמַלְאָךְ רַע הוּא יִחַרֵק שֵׁן
 יתְעוֹתֵי רִשְׁמֵי פְּנֵי:
 — «כְּשֶׁבַת זֹאת לְעֵדֶן הַבָּא
 וַיְהִי חֶלְקֶךָ שְׂמוֹ
 עַד עוֹלָמִי עֵדוֹ» — וּמַלְאָךְ רַע
 עַל-כִּרְחוֹ מַעֲנֶה: אָמֵן!
 אֵךְ אִם בְּבֵית יִשׁוֹר רִיב,
 הָאִם כִּי תִבְךְ בַּפִּנֶה,
 הָאִישׁ כִּי יִמְטִיר קִלְלוֹת פִּי,
 הַיְלָדִים יִשְׂאוּ קִינָה;

כִּי שְׁפִי יִדְעַךְ אוֹר הַיּוֹם
 בְּשֵׁשִׁי בֵּין עֶרְבִים,
 בְּנִתִּיב אֵין קִץ מִמְעוֹנוֹת רוֹם
 מַלְאָכִים יוֹרְדִים שְׁנַיִם
 עַל כְּנָפֵי עֵב; אֶל עִיר וּכְפָר
 יִסּוּרוּ גְרֵי שְׁחָקִים,
 וְאֶל בֵּית, אִם בּוֹ עֲבָרֵי גֵר,
 יִצִּיצוּ אֶל הַחֲרָפִים.
 כִּי יִהְיֶה אִז בְּבֵית אוֹר
 וְנְעִימוֹת גִּיל בַּחֲדָר,
 מִרְבוֹת דְּאֲנוֹת קָרָא דְרוֹר,
 בְּכַל נִקְיוֹן, סֹדֵר;
 כִּי יִצוּק לַחֲשׂוֹ בְּרַגְשׁ וְחִיל
 הָאִישׁ כְּדַת וּכְתוֹרָה;

ומלֵאךְ טוֹב יֵאָנַח דוּם
 וְעַל־כִּרְחוּ יַעֲנֶה: אָמֵן!
 — „אין טוב... שְׁלוֹם בֵּית יְהוָה לְךָ יְרֹ
 בְּחִיק עִמָּר עַד תִּטְמֹן!
 ומלֵאךְ טוֹב הוּא יִבְכֶּה מִר
 וְעַל־כִּרְחוּ יַעֲנֶה: אָמֵן!

בְּתוֹדַר פְּרַעוֹת, אַף אֵין יֵשׁ
 נִר יֵאִיר הַצְּלָמוֹת, —
 עֵין מִלֵּאךְ רַע אֵז תוֹר אֵשׁ,
 עַל שִׁפְתָיו שְׁחוֹק צְרִבָּת:
 כִּשְׁפַת זֹאת עַד יָבֹוא יוֹם
 וּבְחִיק עִמָּר תִּטְמֹן!

בְּאוֹרֵים:

שְׁפִי—זָאט, בְּרַמְמַת. יְדַעַךְ—נִשְׁתֶּה לְעֵרֵב יִצְיָצוּ—בְּנִיטוּ. חֲרָבִים—סְדָמִים, תַּלְמוֹת קַסְנִים. יְהִי—אִיר
 יוֹק לְחֵשׁוֹ—יִתְבַּעֵי. לְעֵדֶן לְזָמוּ. פְּרַעוֹת—אֵי־סוֹרִים. צְרִימוֹת—חֲסָכָה גְדוֹלָה. צְרִיבָּת—יִתְבַּעֵי.

דוֹד פְּרִישׁ מִן

יִצְחָק עֲשֵׂה הַטְּלִיתִים.

א.

אִישׁ הָיָה בְּבִגְדוֹ, צַדִּיק וְיֵרָא אֱלֹהִים, וְשָׁמוֹ יִצְחָק. וַיְהִי הָאִישׁ עֲשֵׂה־טְלִיתִים חַרוֹץ בְּמַלְאכָתוֹ
 אֲבָל בְּרַבָּה לֹא רָצָה בְעַמְלֹו לֵהִיּוֹת לוֹ דַּי מְחֻנְתּוֹ וּמְחֻנַּת בֵּיתוֹ, כִּי יִגְדִים הָיוּ לוֹ עֲשָׂרָה, אֲשֶׁר
 רָעִבוּ כָל־הַיּוֹם תָּמִיד וְאֲשֶׁר שְׂאֵלוֹ גַם בְּגָד לְעוֹרָם. וּבְכָל־אַלֶּה הָיָה הָאִישׁ בַּק שָׁמֵם וְטוֹב לֵב.
 וְאוּלָּם מְנַהֵג רַע הָיָה לוֹ, אֲשֶׁר הִסְכִּין עִמּוֹ מְאֹד בְּכָל־צְדָקָתוֹ וּיְרֻצָּתוֹ, כִּי הָיָה אֹהֵב לְשֹׂאֵת עַל
 לְשׁוֹנוֹ תָּמִיד אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵמֶר: „כָּל־אֲשֶׁר חָפֵץ אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת לוֹ—יִבְצֹר מִמֶּנּוּ, וּזְרֻחֵי שְׁנֵי־אַרְצֵהוּ:
 טְלִית יִפֶּה כְּמוֹנֵי לֹא־תִשְׁיֵג יָדוֹ לַעֲשׂוֹת, וְאוֹתִי לֹא יוּבַל לְהַפּוֹךְ לְאִישׁ עֲשִׂירוֹ; דַּל אֲנִכִּי וְדַל אֶתְנֶה
 עַד־יוֹם מוֹתִי.” וְאוּלָּם כְּתָמָה בּוֹ אֲשֶׁתוֹ כִּפְעָם בְּשִׁמְעָהּ אֶת־הַדְּבָרִים הַנּוֹרְאִים הָאֵלֶּה, וְהוּא
 שָׂחַק וְלֹא שָׁעָה אֵלָיָהּ.

וַיְמִי חַג הַפֶּסַח קָרְבוּ לָבוֹא.

וּבַבַּיִת יִצְחָק שָׁמָּה בְּעֶרְב־פֶּסַח כָּל־הַמְּלָאכָה וַיְהִי תַכְלִי נִכּוֹן אֶל חַג הַפֶּסַח וּכְמִשְׁפָּט, וַיִּצְחָק
 כִּי בְעֶרְב שָׁמֵם וְטוֹב לֵב אֶל בֵּית־הַכְּנֶסֶת. וַיֵּרָא וַהֲגִה אִישׁ יְרֹ עוֹמֵד עַל־יָדוֹ, אֲשֶׁר וָקֵנוּ לָבוֹן
 קָלוֹ וּבְגָדוֹ שָׁעִיר וְאֲרָךְ וּמְגֻנְפָתוֹ אֲשֶׁר בְּרָאשׁוֹ רַחְבָּה. וּבְכָלוֹת הַתְּפִלָּה שָׁאַל יִצְחָק אֶת־הָאִישׁ

הזה, אם כִּכְר מִצָּא לוֹ בַּיַּת אֲשֶׁר שָׁם יֹאכַל אֶת־הַפֶּסַח וַיִּחַג אֶת־חָגוֹ, וְהָאִישׁ עֲנָה: לֹא. וַיִּצְחַק הַחֲזוּק
 בּוֹ וַיֹּאמֶר אֵלָיו: „כִּי־עָתָה עִמִּי תָבוֹא וְהָיִיתָ לָנוּ לְאוֹרַח טוֹב. הֵן אֲמַנֵּם רַק אֲנָשִׁים דְּלִים אֲנַחְנוּ,
 וְאוּלָם אַרְבַּע כּוֹסוֹת יֵשׁ; וְאַתָּה תִרְאֶה כִּי־טוֹב הַפְּצָתִי“.

וְהַזְקֵן שָׁמַע לוֹ וַיִּבְרַךְ אוֹתוֹ עַל־טוֹבוֹ, וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם וַיָּבֹאוּ יַחְדָּו אֶל־בֵּית יִצְחָק. וְהָאִשָּׁה
 וַיִּלְדֶּיהָ קָדְמוֹ אֶת פְּנֵי הָאוֹרַח בְּשִׂמְחָה, וַיֵּשְׁבוּ כָלֵם אֶל „הַסֵּדֶר“ כַּמְשָׁט. וַיְהִי יִצְחָק נִשְׁעַן אֶל
 רַפְּדוֹתוֹ כִּי־לֶךְ, וּבְהִגִּיעוֹ עַד הַדְּבָרִים: „מִה־נִּשְׁמָנָה הַלֵּילָה הַזֶּה מִכָּל־הַלַּיְלוֹת“—וַיִּמָּצָא מְקוֹם גַּם שָׁם
 לְהִשְׁמִיעַ אֶת־פְּתוּמֵי הַרַע עַל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יָכוֹל אֱלֹהִים וְאֲשֶׁר אֵינָנו יָכוֹל לַעֲשׂוֹת. אִזּוֹ הֵבִיט בּוֹ
 הָאוֹרַח רָגַע אַחַד כַּמְשִׁמָּאָה, וְאוּלָם דָּבָר לֹא עָנָה. וּבִמְשׁוֹךְ הַסְּעוּדָה וַיַּחַל הַזְּקֵן לְהִשְׁמִיעַ דְּבָרֵי־
 תּוֹרָה וּלְבָאֵר חִידוֹת וּדְבָרִים מִן־הַהַגְּדָה, וּתְאָרְגָה עֵינָיו יִצְחָק וְכָל־לִפּוֹ רָעַד בּוֹ מִתְצַנּוּג רַב, כִּי־הָיָה
 יִצְחָק לְמִדָּן גַּם הוּא וַיְהִי מִבֵּין טוֹב לְכָל־הַדְּבָרִים וּנְפִלְאוֹתֵיהֶם.

וְהָאִשָּׁה וַיִּלְדֶּיהָ אֲשֶׁר לֹא הִסְפִּינוּ לְשִׁתּוֹת יַיִן עֵינָיו מֵהָר וַיַּעֲלוּ עַל מִשְׁכַּבּוֹתֵיהֶם לִישׁוֹן, וַיִּשְׁאֲרָה
 יִצְחָק עִם אוֹרְחוֹ לְבִדּוֹ וַיַּחַל גַּם הוּא לְבָאֵר אֶת הַהַגְּדָה עַל פִּי דְרָכּוֹ, וַיַּחֵם לוֹ מְאֹד בְּדַבְּרוֹ וּמִצַּחוֹ
 כֶּסֶה אֲגָלִי וְעָה. אִזּוֹ יְדַבֵּר אֵלָיו הַזְּקֵן: „קוֹם. יִצְחָק וּבֹא! בְּשׂוֹחַ נָא עוֹד מִצֵּט עַל יַד הַנַּחַל וּנְשַׂאֲף
 רוּחַ צַח בְּטָרִם גִּשְׁכָּב לְנוּח“.

וַיִּצְחַק עָשָׂה כַּדְּבַר הָאוֹרַח, וַיִּצָּאוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו וַיֵּלְכוּ עַל־שֵׁפֶת הַנַּחַל אֲנָה וְאָנָה, וְהָרוּחַ רוּחַ
 אֲבִיב צַח מְאֹד. וּפְתָאֵם הַחֲזוּק הָאִישׁ בְּיַד יִצְחָק, וַיִּפְרֹשׂ עָלָיו אֶת אֲדָרְתּוֹ וַיַּעֲטֵהוּ וַיִּתְנַשֵּׂא
 עִמוֹ הַשְּׂמִימָה.

הֵם מִתְעוֹפְפִים עַד מִתַּחַת לְעֵבִים, וְהַזְּקֵן קָרָא וַיֹּאמֶר: „הֵבִיט לְאַרְץ. יִצְחָק ו“
 וַיִּצְחַק בְּכָל־הַיּוֹתוֹ נִבְהַל לְכָל־הַדְּבַר הֵבִיט לְאַרְץ פְּתִיחֵי, וַיִּשְׁכַּח אֶת־חֲרָדוֹ כַּרְגֵּעַ. אִזּוֹ רָאָה
 וְהָיָה טְלִית פְּרוּשָׁה עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה, אֲשֶׁר כְּמוֹהָ לֹא רָאָה עוֹד לִיפְיָי. כִּי הָאֲרֶץ אֲשֶׁר מִתַּחַת עִם
 יַעֲרֻתֶיהָ הַצְּבָתִים וְעִם נִגְהוֹת הַיָּרֵם הַנִּפְלְאִים הַשְּׂפִיכִים עָלֶיהָ הֵימָּה כְּמוֹ טְלִית אַחַת גְּדוֹלָה.
 וְהַעֲטָרָה אֲשֶׁר בַּקֶּצֶה הַטְּלִית מְלַמְעָלָה הֵיחָד הַחֲדָקֵל, וְהַכּוֹכָבִים בּוֹ מְזֻהָרִים וְנוֹצְצִים וּמְתַלַּקְחִים.
 וַרְצוּעוֹת הַזֵּיתִים וְהַתְּמָרִים הַיּוֹרְדוֹת מִמֶּנָּה בְּכַנְפוֹתֶיהָ מְרַאֶה לְהֵן כְּמֵרָאָה הַצִּיצִיּוֹת. וְאוּלָם אֶת אֲשֶׁר
 לֹא רָאָה יִצְחָק מֵעוֹדוֹ בְּטְלִית פְּשׁוּטָה וְאֲשֶׁר בְּלַע אֶל־כָּל חוּשָׁיו בּוֹ, הֵנָּה אוֹתוֹ רָאָה הַפֶּעַם, כִּי
 הִרְקָמָה אֲשֶׁר לְטְלִית הַזֹּאת וְהַכְּבִיֹּת הִרְקָמָה נִפְלְאוֹת וְנִאֲדָרוֹת וְנִחְמָדוֹת אֲשֶׁר שָׂא יַעֲשֶׂה כְּמוֹהֵן אֲדָם
 עַד עוֹלָם, אֲרָג רִקְמַת גַּגִּים וְשִׁדוֹת וּפְרָדְסִים לִזְכָּרֵי עוֹן וְלֵב, וְהַזְּקֵן קָרָא אֶל־יִצְחָק וַיֹּאמֶר:
 „חֻטָּא בְּן חוּטָא, הִרְאִיתָ עָתָה אֶת־הַטְּלִית אֲשֶׁר יָכוֹל אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת? כִּכָּה יָכוֹל אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת
 אוֹחֶךָ גַּם לַעֲשִׂיר בְּרֵאוֹתוֹ כִּי טוֹב וַיִּשֶׁר הַדְּבָר לְפָנָיו לַעֲשׂוֹתוֹ“.

וּבְדַבְּרוֹ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיּוֹרִידוּהוּ אֲרָצָה וַיַּעֲמִידוּהוּ לְפָנָיו פֶּתַח בֵּיתוֹ.
 וַיִּצְחַק בְּבוֹךְ וּמְשִׁימִם לְכָל הַמְּרָאָה הַנִּפְלְאָה אֲשֶׁר רָאָה, וְהוּא לֹא יָדַע, וַיַּעַל עַל־מִשְׁכָּבוֹ וַיִּישָׁן.

וממחרת בהיות הבקר שאל את-אשתו: "איה אורחנו אשר היה עמנו פה בערב?" והאשה שומעת ומשתאה מאד והיא שואלת: "מה אפה אומר? לא היה בנה אורח!" ויהי כאשר ילדיו גם הם הגידו לו בפה מלא כי לבדו שב ארמונו בערב מבית-הכנסת ולא היה כל זר וכל אורח עמם בעת הסדר, ויתרש יצחק ויגד בראשו, וידע כי את אליהו הנביא ראה בחלומו.

ב.

וימי צהלה ושמחה גדולה באו על בגדד: לקחה בת הפליף לאשה לבן-המלך אשר בא מארץ סמרקנדיה, וכל הארץ אשר מסביב עשתה תכינה גדולה להג את חג חתונתה ברב פאר וברב הדר. ומנהג היה בארץ, כי הפכה תעדה ביום חתונתה את הצעיר הנמנח למשמרת מימי הנביאים, אשר רק פנות המלכים מעדינה אותו.

והנזירים עלו בהמון אל בית המסגד, אשר שם טבון הצעיר בארון סגור ומסגור. והחומות הוסרו והארון נפתח והנה-תדרו העכפרים אל-הארון ויאכלו את הצעיר ולא גשאר ממנו בלתי אם קרעים אחרים. אז קראו אל כל אורג ואל-כל רוקם אשר שם לו בארץ, למען אשר יבאו כולם וינסו את-כחם, אולי יצליחו לעשות צעיר חדש מחת הצעיר הראשון אשר מראהו ותכניתו יהיו כמשפט הראשון. כי אמונה נפלאה היתה בקרב כל העם מסביב מדר דר, כי רק הצעיר אשר ככה מראהו וככה חבניתו יהיה לברכה לפנה ביום חתונה. ואינם לא היה איש בכל הארצים והרוקמים אשר פשיג ידו לעשות צעיר חדש על פי המראה אשר הוא מראה בקרעים ההם. אז זכר שר השומרים אשר בהיכל הפליף כי יש בין היהודים איש ושמו יצחק, אשר יאמר עלי, כי יודע הוא לארזג מאין במוהו, אולי יודע האיש הזה לעשות את הצעיר.

ויצו הפליף וישלחו ויקראו ליצחק ויראו אותו את הקרעים. ויהי בראות יצחק את הקרעים, נבהל מאד וירגז לאחריו ויהי כאיש אשר ברק פתאם. עברו-כי הרקמה בכנסות הצעיר אשר ראה בתוך הקרעים דממה אל הרקמה בכנסות השלית הנפלאה אשר ראה בליד הסדר לא חסר דבר ויא נעדר חוט. אז זכר את-כל הרקמה אשר ראו עיניו בצילה ההוא מהחל ועד פלה. ותהי כמו פרושה לנגד עיניו, ויזן את הפליף ויאמר: "אדני ומלכי הגדול! לא נבצרה ממני לעשות את הצעיר ככל המשפט אשר היה לו בראשונה, אם- ינתן לי כל המשי אשר אמר ואם לא יפריעני איש ממלאכתי".

והפליף ענה אותו ויאמר: "ככל אשר אמרת יהיה. הנה אנכי נתן לך תדר רחביבלי, אשר לא תצרכי עוד, ובעדי יתנו לך את כל אשר תאמר. והיה אם תעשה את הצעיר כאשר אמרת, ונמתי לך אלף זהב בעל-כרד, ואם רק תחזיק בעל-פתיך ורמיחני, ותחליתי אותך על צע".

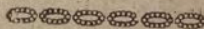
וַיִּצְחַק אָנָה וַיָּבִיאוּ לוֹ אֵת כִּכּוֹנַת-הָאָרֶג. אֲשֶׁר לוֹ בַּיּוֹם וְאֵת הַמָּשִׁי לְבָל מִיָּמֵי אֲשֶׁר אָמַר.
וַיִּחַל אֵת הַמְּלֹאכָה וַיִּשְׁקֹד עָלֶיהָ כָּל הַיּוֹם. וּבַהֲיֹת הַצְּהָרִים וַיָּבִיאוּ לוֹ אֶרְחֶה טוֹבָה כִּיֵּד הַמְּלֶכֶת.
וְהוּא שָׁאֵל לֶחֶם וְתַמְרִים, כִּי נֶאֱמַן הִנֵּה לְדָתוֹ וְלֹא יֵאָכֵל עַל שְׁלֵמֹן וְכָרִי בְּיָמָיו אִם לֶחֶם וְתַמְרִים.
וַיִּצְוּ שֶׁר הַטְּבָחִים לְהָבִיא לוֹ מִבְּשֻׁלַת עֵבְרִיָּה, וּמִצֵּשׁ לוֹ מִבְּשֻׁלַת הָעֵבְרִיָּה אֲזַי כִּי מֵאָכֵל עַל פִּי
דָּתוֹ. וַיְהִי יִצְחָק עוֹשֶׂה אֵת מְלֹאכְתּוֹ יוֹם יוֹם, וּבַהֲיֹת יוֹם הַשְּׁשִׁי בַּצְּהָרִים, וַיִּנַּח אֵת הַמָּשִׁי מִיָּדוֹ
וְאֵת כִּכּוֹנַת הָאָרֶג הַיָּמִיד וַיִּקְרָא אֵל הַקָּיִד אֲשֶׁר עַל הַהִיכָל וַיֹּאמֶר לוֹ:

„הִסְסֹן הַסְּבָמָי לְשִׁבוֹת אֵת שְׁבִמִי בְּעָרֵב יוֹם הַשְּׁשִׁי וַיְהִי־וּבִיּוֹם הַשְּׁבִמִי בְּמִסְבַּת אֲנָשִׁי בֵּיתִי, וְאִתְּ
הַדְּבָר הַזֶּה אֲעֲשֶׂה בָּם עִתָּה. הֵן אֵם כֹּה נֹאֵם כֹּה לֹא אֲעֲשֶׂה כָּל מְלֹאכָה בַּיּוֹם-הַמְּנוּחָה הַקְּדוֹשׁ.“
וְהַקָּיִד נִבְהַל מְאֹד בְּשִׁמְעוֹ אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, כִּי אִתּוֹ פָּקֵד הַמּוֹשֵׁל הָאֲדִיר, אֲשֶׁר לֹא
קָסִיר עֵינֹו מֵעַל יִצְחָק אִף רַבֵּעַ אֶחָד. וְאוּלָּם יִצְחָק הוֹסִיף וַיֹּאמֶר: „אִם לֹא תִתְנוּנִי לְשִׁבְתָּ עִם
אֲשֵׁרִי וּבְנֵי יְהוָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִמִי, לֹא אוֹסִיף עוֹד לְנַגֹּעַ אֵל הַצְּעִיף; בְּקָשִׁי לָכֶם אַחַר וַיַּעֲשׂוּ.“
וְהַפְּלִיף שָׁמַע אֵת הַדְּבָר וַיַּעֲבֵר אֵת יָדוֹ עַל זְקָנוֹ וַיֹּאמֶר: „תָּנוּ לְאִישׁ הַיְהוּדִי לְשִׁבוֹת אֵת
שִׁבְתּוֹ בְּבֵיתוֹ, וְאוּלָּם שְׁנֵי שׁוֹמְרִים שְׁלַחוּ עִמּוֹ אֲשֶׁר לֹא יַעֲזוּבוּהוּ רַבֵּעַ בְּכָל אֲשֶׁר יֵלֵךְ וּבְכָל אֲשֶׁר
יִקְרָה, בְּכָל אֲשֶׁר יִשָּׁב וּבְכָל אֲשֶׁר יִקְוֶם.“
וַיַּעֲשׂוּ עֲבָדֵי הַפְּלִיף בְּאֲשֶׁר צִוָּה.

וַיִּצְחַק בָּא עִם שׁוֹמְרָיו אֵל בֵּיתוֹ, וַיְהִי עִמּוֹ כָּל לַיִל הַשְּׁבִמִי וַיֵּאָכְלוּ עִמּוֹ אֵת דְּגָוֵי הַטּוֹבִים
וְאֵת מֵאֲכָלֵי הַמִּתְקִיָּם, כְּכָל אֲשֶׁר עֲשִׂתָּה אִשָּׁה יִצְחָק, וַיִּתְעַנְּגוּ עַל הָאֲבִילָה, כִּי יָכֹלָה אִשָּׁה
יִצְחָק לַעֲשׂוֹת מִטְעָמִים רַבִּים, עָקֵב אֲשֶׁר נִתַּן לָהּ יוֹם יוֹם וְהֵב אֶחָד מִטְעָם בַּפְּלִיף.
וּבַלַּיְלָה שָׁכַב יִצְחָק וּשְׁנֵי הַשׁוֹמְרִים חוּגִים עָלָיו מִיָּמִינוֹ וּמִשְׂמָאלוֹ.

וּמִמַּחֲרַת בִּבְקָר בָּא יִצְחָק אֵל בֵּית הַכְּנֻסָּת וְהַשׁוֹמְרִים עִמּוֹ. וַיְהִי כַּהֲנֻדַע בְּקָרֵב הַקָּהֵל כִּי
נִחְשָׁב הָאִישׁ מְאֹד וְכִי הוּא קְרוֹב עִתָּה לַמְּלִכּוֹת, וַיְהִי הַדְּבָר לְגַם, וַיִּכְבְּדוּהוּ גַם הַזֶּה וַיִּקְרָאוּהוּ
לַעֲלוֹת לַתּוֹרָה. וַיִּצְחָק עוֹלָה לַתּוֹרָה וְהַשׁוֹמְרִים הוֹלְכִים עִמּוֹ וּמְחַבִּים לוֹ אֵל פְּנֵי הַמְּדַרְגּוֹת אֲשֶׁר
עִם הַבַּמָּה, וּבְשׁוּבוֹ וַיִּשׁוּבוּ עִמּוֹ גַם הֵם. וּמִבֵּית הַכְּנֻסָּת יָצָא יִצְחָק וַיִּשָּׁב אֵל בֵּיתוֹ וַיְהִי שָׁם כָּל
הַיּוֹם, וְהַשׁוֹמְרִים עִמּוֹ, וּבְעָרֵב אַחֲרֵי הַהַבְּדָלָה שָׁב אֵל הַהִיכָל.

וּמִמָּחָצַיִם יָרַחִים אַחֲרָיִם כִּלְהָ יִצְחָק אֵת מַעֲשֵׂה הַצְּעִיף, וַיְהִי הַצְּעִיף מַעֲשֵׂה כִלְהָ אֲשֶׁר לֹא רָאָה
אִישׁ כְּמוֹהוּ, וַיִּשְׂמַח עָלָיו הַפְּלִיָּה מְאֹד וַיִּתֵּן לוֹ אֵת אֶלְפֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר אָמַר וְגַם בַּיּוֹם הַזֶּה לוֹ. וַיְהִי
יִצְחָק לְעִשִׂיר גְּדוֹלָה, וַיֵּרָא וַיִּדַע כִּי לֹא נִבְצְרָה מֵאֲלֹהִים גַּם זֹאת, וְאֵת פְּנֵיו גִּדֵּל וַיְהִי יִשְׂרָאֵל
וְתַמִּימִים וְנֹאמְרִים עִם אֱלֹהִים. וַיִּצְחָק הִנֵּה עָנּוּ כְּבִרְאשׁוֹנָה וַיַּעַשׂ צְדָקוֹת כִּי יָמֵינוּ וַיְהִי שָׂאֵן מִכְרָךְ
כִּי כָּל הַיְהוּדִים יוֹשְׁבֵי אֶרֶץ הַמִּזְרָח עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

מי ענד לדוכיפת ציצת הנוצה ?

א.

ושלמה בנה לו הרחק במדבר, מהלך שלשת ימים, עיר חמורות ושעשועים
 פני פלאים בלה, תלויים בין השמים והארץ, היא העיר תדמור, ונמלט אליה
 המלך מעת לעת מתשואות היכלו. ונשר לשלמה, נשר אדיר וחזק וגדול בנפיו,
 אשר ירכב עליו המלך, ודאח עמו ברקיע בכל חפצו. והיה מדי עלות על לב
 המלך לדאות תדמורה, ורכב על הנשר ובקע עמו במדבר ובא כדך בטח
 אל עיר החמדה, והתמהמה בה כלבבו, ושב, ואיש לא ידע דבר צאתו ודבר
 שובו. ככה יעשה כל הימים.

צנד - קשר. מתשואות - מרעש. ודאח - נשר. והתמהמה - והתעכב. ושב.

ב.

ויהי היום וירכב המלך שלמה על הנשר במשפטו ופניו תדמורה. הוא
 בחצי הרקיע, והשמש הבהו על ראשו, וייעף מאד ויתעפת, כמעט נפל ארצה.
 וברע לו, ויבט בה וכה, מאין יבא עזרו, והנה עדת דוכיפתים לפניו, מחנה עצום
 ורב, משומטות הנה והנה ברקיע השמים, ומלכין בראשן. וירא מלך הדוכיפתים
 את פני שלמה הנה והנה הוא ברע, ויבהר אליו פרנע את כל מחנהו, ומרומנה
 הדוכיפתים ומרחפנה כלן ממעל לראש שלמה, ותשקנה כנפיהן אשה אל אחותה,
 כנף אל כנף, ומתהינה כספה וכענן לראש המלך להצל לו מרעתו. אז תשוב רוח
 המלך שלמה אליו ויחי. וירא שלמה את אשר היטיבו לו הדוכיפתים, וידבר
 אליהן לאמר:

— אתן ומלתן היום חסד עם אדוניכן, לכן חי אני, אם אשליחכן מעמי ריבם.
 באנה ושאלנה ממני דבר פאשר עם לבבכן, ואני את שאלתכן אמלא.
 ויחן ליהן המלך זמן, ותועצנה הדוכיפתים כיום תמים. ואחריו כן בא מלך
 הדוכיפתים להביא לפני שלמה את שאלת בני עמו. ויאמר שלמה אל הדוכיפת
 — התייטב התבוננת בטרם תשאלי:
 ומען הדוכיפת:

— אני ועמי התבוננו בדבר היטב, וואת שאלתנו מעם המלך: יתן נא
 לבבנו ציצות וקב, עמרות לראשינו.

ויאמר המלך:

— שאֲלַחְכֶן תַּנְתֵּן לָכֶן. צִיצוֹת זָהָב תִּהְיֶינָה לָכֶן, עֲמֻרוֹת לְרֵאשִׁיכֶן. וְאוֹלָם
דְּעִי וְרֵאִי, כִּי הִסְבַּלְתָּ לְשֹׂאֵל. וְהָיָה בְּבוֹא עֲלֶיךָ רָעָה וְנִחַמְתָּ עַל אֲוִלְתְּךָ, וְשִׁבְתָּ
יִבְאֵת לִפְנֵי, וְאֲנִי לֹא אֶמְנַע מִמֶּךָ יֵשַׁע.

דוכיפת — מין צפור, אויערהאן, משוּטֻטֻט — עפות, וּבְהַלֵּ — טהר להביא, וּמִשְׁקָנָה — רֵעֵטוּ.
לְהַצִּיל — לְפָרֵשׁ צֵל. גְּמֻלָּתוֹן חֶסֶד — עֲשִׂיתוֹן חֶסֶד, צִיצוֹת — פְּרָחִים, הִסְבַּלְתָּ — עָשִׂיתָ שְׂמוֹת.
וְנִחַמְתָּ — תִּתְחַרְטֵי, אֲוִלְתְּךָ — שְׂמוֹתֶךָ.

22

וַיֵּצֵא מֶלֶךְ הַדּוּכִיפְתִּים מֵאֵת פְּנֵי שְׁלֹמֹה וְצִיצוֹת זָהָב עַל רֵאשׁוֹ, וְגַם לְיֹתֵר
הַדּוּכִיפְתִּים נָתַנוּ צִיצוֹת זָהָב לְכָלֵן. וַיִּרְם לְבַב הַדּוּכִיפְתִּים בְּעַדֵי זָהָב, וְתִלְבַּשְׁנָה
נָאוֹן וְגִבְהָה, וְהִתְהַלְּכוּ כָל הַיָּמִים עַל־פְּנֵי שַׁפַּת הַיָּם וְעַל־פְּנֵי גְדוֹת הַנְּחָלִים, וְהָיוּ
לָהֶן הַיָּמִים לְרֵאִי, אֲשֶׁר יִבְיֹטוּ בּוֹ אֵל יִפִּי צִלְמֹן, וְהִתְהַדְּרוּ וְהִתְנַפְּפוּ. וְאוֹלָם
מְלַבֵּת הַדּוּכִיפְתִּים הִרְבֵּתָהּ לְהִתְנַאוֹת מִכָּלֵן, וְתַעֲלֵ וְתִשָּׁב לָהּ עַל עֲנַף מַעֲנֵפֵי
הָעֵצִים, וְלֹא שָׁעַתָּה עוֹד לְקְרוּבִיָּה מִבְּנֵי מִשְׁפַּחְתְּךָ, וְגַם אֵת רַעוּתֶיהָ מִיֹּתֵר בְּעַלְיֵי
הַכֶּנֶף לֹא הִכִּירָה, כִּי אָמְרָה: מִי הַצְּפָרִים הָאֵלֶּה, כִּי אֶתְחַבֵּר לָהֶן; אֲנִי — עֲמַרְתָּ
זָהָב בְּרֵאשֵׁי.

וַיֵּצֵד אַחַד מֵאֲנָשֵׁי הַמְּקוֹם הַתְּבוּנוֹן אֵל בְּרִכֵי הַדּוּכִיפְתִּים, וּבִטְמֵנוּ לָהֶן פְּחִים.
וַיִּתֵּן שִׁבְרֵ־רֵאִי בְּתוֹכָם, וַתִּרְדַּד דּוּכִיפַת לְרֵאוֹת צִלְמָה בְּרֵאִי וּלְהִתְהַדֵּר, כִּמְשַׁפְּטָה,
וּבְעִשׂוֹתֶיהָ כַּח וְכַח, וַתֵּאָחַז בַּפֶּחַ וַתִּלְכֶּד, וַיְהִי בְּרֵאוֹת הַצֵּד אֵת הָעֲמֻרָה הַנוֹצֶצֶת
בְּרֵאשׁ הַצְּפוּר, וַיִּמְתֵּר וַיִּמְלֵךְ רֵאשֶׁה, וַיֵּשֶׂא מַעֲלָיו אֵת הָעֲמֻרָה.

וַיְהִי בְּהִשְׁמַע הַדְּבָר בְּעַם, וְעוֹב אִישׁ אִישׁ אֵת מְרָאֵת יָדוֹ וַיֵּצְאוּ וַיִּשְׁשׂוּ
כָל הַיָּמִים בְּטֵרֵה בְּקִשְׁתָּ וּבְחֻצִים, כִּמְעַט תִּרְאֶה דּוּכִיפַת — וּפְנִיעָה כְּרִיגַע הַחֵץ, אוֹ
הַמְּצוּרָה תִּלְבַּדְנָה וְנִתְפָּשָׁה, לֹא מִנוֹם לְדּוּכִיפַת וְלֹא מִפְּלֵטָה.

וַתִּבֹּא עֵת צָרָה לְדּוּכִיפְתִּים, לֹא הָיְתָה כְּמוֹהָ לְבַעֲלֵי כְּנָפִים כְּעוֹלָם, מִיּוֹם
לְיוֹם מַעֲטוֹ וַתִּצְעַרְנָה, עוֹד מְעַט וְנִכְדְּרוּ כִּלְוֹן מִמַּחַת הַשָּׁמַיִם, וַיִּכְבֵּד הָאֱלֹהִים בְּעֵדוֹת
הַדּוּכִיפְתִּים.

צְדִי — תְּכִשִׁיט, גְּדוֹת — טַפּוֹת הַנְּחָל, צִלְמֹן — תְּמוֹנָתוֹן וְהִתְנַפְּפוּ — מְרֵאוֹת אֵת יִפְנוֹ, פְּחִים —
רִשְׁתָּ לְצוּר אוֹתוֹן, כִּמְשַׁפְּטָה — כְּמִנְהַגָּה, וְיִמְלֵךְ — חִסֵּר, קְרַע — וְתִצְעַרְנָה — הִלְכוּ הַלֵּךְ וּמְעַט.

שני אחים.

לפני שנים רבות ישבו שני אחים לא רחוק מירושלים. שם האחד נדב ושם השני יוחנן. ישבו האחים במעון דל, במערה חצובה בהר, אך היו שמחים בחלקם. כל ימיהם עברו עליהם בעבודה, ולא בעבודה לעצמה, כי אם לטובת העניים. בכל מקום אשר הכבידה העבודה ביותר, במקום שהיו חולים, אלמנות ויתומים, שמה הלכו האחים ועבדו ועזרו, ושכר לא קבלו בעד עבודתם. ככה עברו עליהם ששת ימי החול בהיותם נפרדים זה מזה, ורק ביום הששי בערב היו שבים אל מעונם. בכל יום השבת נחו מעבודתם, התפללו וספרו איש עם אחיו, ומלאך טוב היה יורד אליהם ומברך אותם. ביום ראשון שוב נפרדו האחים וילכו איש למקומו. ככה יעשו האחים כל הימים.

פעם אחת הלכו האחים ביום ראשון בבקר, כדרךם, לעבודתם, איש לעברו. נכמרי פתאם לב האח הגדול נדב על אחיו האהוב ויעמוד על מקומו ויבט לאחוריו לראותו עוד פעם בטרם ילך. יוחנן הלך בראש מורד לדרך ולא הביט לאחוריו. אך פתאם עמד גם הוא על מקומו, וכאלו נגלה לעיניו דבר-מה, קרוב אליו, התחיל מתבונן בו. אחר כך הקריב אל הדבר, אשר התבונן בו ופתאם מפץ הצדה, ומבלי הביט לאחוריו, התחיל רץ דרך הרים ובקעות, הלוך והרחק מן המקום ההוא, כאלו רדפה אחריו חיה רעה. התפלא נדב וישב אל המקום לדעת מה הפחיד כל-כך את אחיו, ויהי בלכתו הלוך וקרוב, והנה הוא רואה שדבר אחד מזהיר שם באור השמש. בגשתו שמה ראה על העשב מנח גל של זהב ... וישתומם עוד יותר גם על הזהב וגם על קפיצת אחיו ופחדו.

— למה זה קפץ ומפני מה נבהל? — חשב נדב. — הן לא בזהב החטא, כי אם באדם. בזהב נוכל לעשות גם טוב. כמה יתומים ואלמנות רעבים אפשר להשביע, כמה עירמים — להלביש, כמה חולים ונדכאים אפשר לרפא בזהב הזה. גם עתה אמנם אנו באים לעזרת בני-האדם, אך כחני דל, ובהב הזה הן נוכל להגדיל את עזרתנו!
 ככה אמר נדב אל לבו וחפץ להגיד את כל זה גם לאחיו אך יוחנן כבר הרחיק ללכת ויראה פחגב על אחד ההרים. פשט נדב את

בגדו וימלאהו זהב ככל אשר יכל לשאת, שם את הזהב על גבו וישאֵהו העירה. בא אל המלון, ויפקד בידו של בעל־האכסניָה את הזהב וישב לקחת את הנשאר. ויהי ככלותו להעביר את כל הזהב, ויֵלֶךְ אֶל הסוחרים, עמד וקנה מידם מגרשים בעיר, קנה אבנים, שכר פועלים ויגש לבנות שלשה בתים. וישב נדב בעיר שלשה חדשים ויבן שלשה בתים. אחד - בית־מחסה ליתומים ואלמנות; שני - בית־מרפא לחולים ורפ־כת, ושלישי - לגודדים ועניים. ויבאו המון עניים ונגועי־אלהים וימלאו את כל שלשת הבתים. החלו האנשים לשבח את נדב ולפאר את שמו על כל הטוב אשר עשה. וישמח נדב על דבריהם עד אשר לא חפץ עוד לעזוב את העיר. אך נדב אהב מאד את אחיו, ויפקד על הבתים אנשים נאמנים, אשר בידם מסר את כל הזהב, ויפרד מעל העם, ומבלי השאיר בידו אף פרוטה ומבלי החליף את בגדיו הישנים, שב אל אחיו.

הולך נדב וקרב אל מעונו אשר בהר ואמר אל לבו: לא צדק יוחנן אחי, בקפצו בפחד מן הזהב ובכרחו מפניו. האם לא היטבת עשות ממנו?

ויהי כדבר נדב את הדברים האלה, וישא את עיניו והנה מלאך־אלהים המברך אותם עומד בדרך ומביט עליו בזעם. לא קם רוח בנדב וישאל: "על מה זה, אלהים?" ויפתח מלאך־אלהים את פיו ויאמר: לך מפה, אינך ראוי לשבת יחד עם אחיך. קפיצת אחיך האחת שוה בעיני יותר מכל המעשים אשר עשית בזהב אשר מצאת.

חפץ נדב לספר לו, כמה יתומים ואלמנות האכיל, כמה חולים, אסף אל בתיו; אך המלאך נאמר לו: "השטן אשר פזר את הזהב הזה, נתן בפיך גם את הדברים האלה."

זכר אז נדב, כמה שמח על דברי התהלה אשר השמיעו באזניו העניים על בואו לעזרתם לא ביגיע כפיו, כי אם בזהב אשר לא עמל עליו, ויבן כי לא למען האלהים עשה את המעשים הטובים, כי אם למען הגדיל את שמו. ויתן נדב את קולו בבכי ויתחרט על אשר לקח את הזהב ויט המלאך מן הדרך, וירא נדב והנה יוחנן אחיו עומד ומחכה לו. וימן היום ההוא לא נפתה עוד לב נדב אחרי השטן, אשר פזר את הזהב, ויבן כי לא בזהב, כי אם רק בעמל כפיים אפשר לעבוד לאלהים ואנשים.

וישובו האחים לחיות כבראשונה.

הַמֶּלֶךְ דָּוִד בַּמְעָרָה.

שני בחורים יראי אלהים ובני היל היו בעיר אחת, שניהם רעים נאמנים ויודעי נפש ושניהם עניים ודלים, אין להם בעולמם מאומה, וזולתי גויתם והננומה מרב צום ושמלתם השחוקה מרב ימים ועיניהם הפלות מרב הגה בנגלות סתרים וחשב קצים. ויהיו שניהם יושבים כל-היום לבדם עצורים לפני יי פצליה קרה קטנה, ארבע על ארבע, איש בודד בפנתו ואיש בודד על מגלות ספריו, נושאים את-נפשם לקץ הימין ומצפים לישועה.

ויהי בליל מצאי שבת אחד, בשביעי למועד, והבחורים ישנים בעליהם על הקרקע, כמשפטם, איש בקפל בפנתו ואיש צרורו הדל מראשותיו, והלכנה הפגומה משגחת אליהם בעד החלון וזרעת את אורה העגום בין צללי הקדר. ויחלמו שניהם בלינה ההוא הלום אחד, והנה הם עומדים בשדה ומקדשים את הלכנה לפני מלאכה. ויהי בפנותם לשלש שלום איש אל אחיו, כמשפט, ויראו והנה עוד אחד שלישי, ישיש פלאי, לא נודע מי הוא ומאין בא, עומד ומקדש עמהם, עיניו העצומות לשמים וקנו נגר ככסף על לבו וממתח זהב משלשל לו ממנתו ולמטה. ויתמהו מאד הבחורים, ואולם את תפלתם לא הפסיקו, ויהי להפך, כי למראה הישיש חם לבבם פתאם ותפלתם נצחה בפיהם כלפיד אש. וירקדו כנגד הלכנה, והרגנה כל עצמותם, ובאחריהם התקחה התפלה ותהי ללהבה וישאגו שלשתם באריות בשדה. דוד מלך ישראל חי וקים! דוד מלך ישראל חי וקים! עוד הם שואגים ושונים ומשלישים, והנה ראה זה פלא: משאגה לשאגה הלכה. הלכנה הפגומה הלך והתמלא הלך והטהר, עד אשר מלאה ותטהר כלה לעיניהם, לא גשאר בה שמץ פתם ופגם; ותצמד הלכנה טהורה ותמימה בלב השמים ואורה חזק וצח כזוהר החמה בגבורתה, ותאר את כל השדה מסביב מן הקצה אל הקצה. אז ישעה אליהם הישיש פתאם ויאמר: שבתכם לשלום וחדשכם לברכה, בני אלהים היים! דעו, כי שומר מערת דוד המלך אנכי. מדי חדש בחדש, לעת קדש הלכנה, בעלות מפי רבבות אלפי ישראל הקריאה בגדולה: „דוד מלך ישראל חי וקים“ - ותעורר המלך דוד משנתו במערה והרים ראשו מעט, והושיט ידיו בדממה אל צפחת המים, אשר מראשותיו כמיחל דומם: האין איש בא לצאת מן המים על ידי מלכו למען פדותו מפבלי שנתו ויצא אל עמו להביא לו את הגאלה? ואז מדי פעם בפעם תשבנה ידי המלך ריקם. אין איש מפבלי הגולה בא לצאת מים על ידי מלכו בהתעוררו, רגעי הרצון והרחמים תמו לריק, וראש המלך יצח אל משכבו אחורנית בלי כח. ושמח אם באמת ובתמים תשאו ונפשכם לגאלה, אל נא תתמהמו רגע. צאו שוטו בארץ ומצאתם

מקץ שלשים יום, בשביעי למולד הקא, את המצרה אשר יישן בה המלך דוד את שנתו, וחתרתם
ובאדם אליה, וישיחם בכל אשר יורכם אלהים ביד שליחיו בדרך. והיה מדי אאתכם ומדי
באתכם - ונשמרתם מאד מקל-טמא, ואל תסוגו אחור מפני כל-שטן ואל יט לבבכם אחרי כל-
המדה, ראו הנהרתיםכם. צאתכם לשלום!"

וככלותו לדבר, ותכה העבנה פתאם ותשב לפניה ולכזמיה, והשיש בעלם ואיגנו.
והבחורים קמו לראש אשמורות לבכות לגלות השכינה ולהתאבל על הרבן בית-אלהים
במשפטם, וינקרו את-החלום אשר חלמו הלילה, ויספרו איש אל אחיו וישתוממו מאד, כי עלו
דברי חלום שניהם בד בבד, ויחננו את הדבר אל לבם ויאמרו: "אין זאת כי אם שלח לנו אלהים
הלילה דבר אמת ביד מלאכו. בקומה ובישע!"

ולא התמהמהו הבחורים, ויקומו וישנסו את מתניהם, ויקח איש בקלו ואיש תרמילו בידו,
ויצאו ממקום ומעירם לשוב בארץ ולבקש את-מערת דוד המלך כדבר השיש בחלום. ונלכו
הבחורים יומם ולילה, לילה ויומם, ויחזו בכל הדרכים, וישו אל כל הנתיבות, ויבקשו בכל
המקומות - ולא מצאו. וישאלו את עובדי הדרך:

— הגידו עובדי דרך, אולי ידעתם איה מערת דוד המלך?

ואולם מפל עובדי הדרך אין מגיד ואין עונה כי איש לא ידע מקומה. וירע מאד לבחורים
ותקצר בנפשם בעמל הדרך.

ויהי באחד הימים, כנטות היום, ויבאו אל חרבה אחת בשדה להנפש שם. ויפתחו אזניהם,
ויניחו בקלותיהם מיהיהם, וישבו על אבן בצל קיר נטוי וישאצו רות. עוד הם יושבים וישמעו
פתאם קול דממה וקה הונה נכאים יוצא מתוך החרבה. ויפנו לראות, והנה יונה אבלה, גוצתה
ברועה, יושבת בדרך בסתר פנה והומיה חרש. ויצא לבם לקול המיתה וישאלוה:

— מה קף, בת-יונים, כי תשתוחחי? ומה קף שפכה תהמי?

ותספק היונה כנף ותהנה תמרורים:

אלעי, אלעי,	טרף היתם לפרס,
איכם עולעי?	ובקני אף שממה והרס -
איכם גולעי	אלעי, אלעי!

ויכפו הבחורים ושיניהם נולו דמעה, כי נקטרו בתמיהם אל היונה השפולה והגלמודה.
ואחר מוה את דבצכם ויאמרו:

— אבן אין מכאוב כמכאובך, יונה לא-רחמה! ואולם דעי, כי קרוב יום שלומים ונחומים
לבא. העים שנים אנהני ונרא כי מתמהמה המשיח. ונצא לבקש את מערת דוד המלך: אולי
תדעי איזה הדרך נגיש אליה?

ותחנעז היונה ומתקא כנף ומעז:

רזי לי רזי לי

ערער עד ראשו שם יעמד המר

בעוד שבאים מיד ועוד שבאה

שאלו אותו, הוא יאמר

בשדה שם תמצאו גבעה.

לכם את הדרך הנכונה.

לכו אל תאחרו - וזכרתם היונה.

ויערו הבחורים, ויעבירו את התנומה מעפצפיהם וישנסו את מחניהם, ויצאו לעשות ברכם
הלאה. הם בעדה, עוד לא הרהיקו, והנה הנה לא גדולה, כוננה ונלעגת כאד לבראה, נצבת
בדרך לנגדם ועושה לעיניהם מעשי תעלולים: עמד על עתים קוממיות ורקד אחורנית ותפח על
בטן, ובשפש זנב ועוה פנים ושלח לשון והתחפף על הצרץ ועוד כאלה. ונדעו הבחורים כי הוא
בהרדלס אשר יצא לשטן להם. ומשפט הברדלס להשתולל לקני עוברי דרך עד אחז בהם שחוק -
וסדה מעליהם בינתם כרובע, ורצו צהריו שולל וידיהם על תלציהם משחוק, ובאו עמו אל פי
מאורתו. שם יקפץ עליהם פחאם ומקע בהם שניו וצפרניו ומצץ מהם את מתם ואת דמם, והם
עודם מתפתלים משחוק. ואולם הבחורים ידעו לחש להשגית כחו, וישלשו אצבע כנגדו ויירקו
לעמתו שלש פעמים, ויעברו בשלום, ולא שחקו. והתנה ראתה כי לא נעשתה מומחה הפעם,
ברכס ויחזק לברכם ויסיפו אקן. וילכו יומם ולילה, לילה ויומם, ויתעו בכל הערכים, ניטו אל
כל הנתיבות, עד באם מקצה ימים אל גבעה בודדה בשדה ותמר ערער על ראשה, כדבר היונה.
נימקרו הבחורים אל התמר, לחסות בצלו ולטעם מפריו, להשיב נפשם. וניה בגשתם אליו, והנה
סנסניו שבורים, וצלו זל ומצער, וקן הרוס משלף לרגליו, וכל בראהו ערום וערניה בעץ אשר
בשלקת. ויתעצבו מאד הבחורים אל קרם ויאמרו אל התמר:

- מה קר, תמורה, שבכה אבדת? ומה לך כי התנצלת את עונך?

ויספק התמר את סנסניו הרצועים ויעז תמרורים:

אללי, אללי,

איכן בפותי,

איכן פארותי?

אי חסן קומתי וחזקי,

תנבחי הטובה עם דבשי ומתקי?

שדד הסער אדרתי,

השליף ראש נורי ויסר תפארתי.

ועתה שחתי לארץ, השברתי -

אללי אללי!

ויבכו הבחורים כשמעם האננת התמר, וישבו לארץ אבלים, וראש להם פסוף. אחר

התבשרו מעפר ויאמרו:

— אכן, אנושה מכהך, תמר אמלל ונדכה, ואולם דע, כי קרוב יום מרפא וישע. רעים
שגים אנחנו, ונרא כי במשיח מומהכה, והישועה רחוקה, ונצא לבקש את מערת דוד המלך. אולי
תדע אתה איזה הדרך בגיע אליה?

וינער התמר, ורחש גיל עבר בין סוכניו הרצועים וימחא כפוחיו היבשות ויען ויאמר:

רוי לי, רוי לי:

בעוד שבועים מיל שבועתים,

בצמק שם תראו נהר מים;

הומים המים ויפכים לתמם

ובוכים הם הומם.

לכו, אל תתמהו, וזכרתם התמר.

ויקומו הבחורים ויעשו את דרכם הלאה. הם עם היער הקרוב, לא הרחיקו, והנה כלב
וכבשה שחורים וגדולים וזעומים מאד לבראה יצאו ממעבה היער, שניהם חומם הצרעת במצחם
ושניהם נובחים ואיי קולם נשמע. ויעמדו שניהם, הכלב מזה והכבשה מזה, משני צדי הדרך,
עמד וצפוח, וזנבם בין ירכותם, ולשונם שותחת, וירם נוטף ובעיניהם האדמות מזמה אכזרית.
וידעו הבחורים, כי פמאל ולילית הם, אשר יצאו בדמות כלבים לעטן להם. וייראו הבחורים
יראה גדולה ופג להם, כי באה נחת הכלבים הנאלמה בקרח הנורא בעצמותם. ואולם עד מהרה
שבו ויתאוששו וילחשו את הלחש אשר ידעו וכוו במקלותם שלש פעמים ארצה. ולא עמדו
הכלבים לפני הלחש וינסו איש לעברו מנוסת פחד ובהלה ברח ונבח בלי קול, והבחורים
עודם משלשים אצבע ורוקקים אתהיהם שלש פעמים. אז ישוב אל הבחורים כחם ויוסיפו ללכת
בדרכם וילכו בלי מגום יומם ולילה לילה ויומם, עד אשר באו אל נהר שונף בתחתית הצמק,
וישבו על שפתו לנוח ולסעד להם. כמעט ישבו והנה המים פקול בכי חרישי אין דמי לו
עלתה באזנם. ויענו מאד הבחורים וישאלו את הנהר ביגון:

— מה לך הנהר, כי תבכה כה? ומה למימך שבכה יחמיון?

ויספק הנהר גליו ויען:

אללי אללי.

איך לא אבכיה,

איך לא אהמיה? —

והדמעה מקורי ותדמים מעיני.

ואלהים עקרני.

אי גלי עליי ומחולם?

ששון מצהלותם איה ושאון קולם!

פס חלום זהר מתהמות לבבי

מתה ומבאש דגת זקבי -

אללי, אללי.

ויחמה לב הבחורים בשמעם ודמעם שטפה עם מי הנזהר. ובאשר ציפו לבכי וימחו את

דמעם ויאמרו:

- אכן עמקה כני ים חיותך הנזהר! ואולם בע לך פי קרוב יום נחומים ומרגע. רעים

שנים אנחנו בני עיר אחת, ונראה כי בושש הגואל לבא, ונדר נדר לאלהים להחיש יום באו

ותפתה האלוקים אנחנו לבקש את מערת דוד המלך. הנבעת ואם שמעת איזה הדרך נגיע אליה

ונגהרו פני הנזהר כמעט ורעד גיל עברו פתאם, וימחא גליו ויאמר:

רזי לי, רזי לי

בעוד שבעים מיל כפולים עשר,

הן יתר הן חסר,

למועד מועדים ונחצי מבאו

אל חרבות עיר מדושה ומקום אבני בהו,

ומימנתם והשמאלתם ואחר תישירו,

וראיתם הר-אל שם ומערה בו תראו

ופגשתם איש שיבה בפער,

וקרן אור פניו ונהר, -

זכו, אל משלוי וזכרתם הנזהר.

ויחעודדו הבחורים ויקומו וילכו. הם עם צור הסלעים בקרוב, ופתח גדול ועבה היים

ממארגבו פתאם, ועיניו הירקות נוצצות ונוצמות, ובראשו כעין כתר פז קטן וציצי פז בערפו.

ופיו תוסס ומספספע, וזוחל ויבא בחפזון ויחממח פקורה לכל רחב הדרך, וראשו ופיו הפעור

נחמת לשונו השלוחה מוספים אל מול פני הבחורים ההולכים. הדעו הבחורים כי הנחש הקדמוני

הוא אשר יצא לשטן להם, ומאתנום רעדה גדולה. ואולם עד מהרה התאוששו וילחשו את

הלחש אשר ידעו ונתפנו עפר ממתח צפות רגליהם, חפז ועפר לעמת הנחש שלש פעמים. ולא

עמד הפתח לפני הלחש, וקנס מגוססת סמך ותרכה, התלק בעפר וחסס ורתם, ומצחארים עודם

משלשים אצבע ורקקיים אחריו שלש פעמים עד העלמו. או ישוב אל הבחורים כחם ויעשו את
 דרכם הלכה. וילכו בלי מנחם יומם ולילה לילה ויומם. עד אשר בצקו רגליהם, ושמלותם ונעליהם
 בלו מעליהם, ולא היה בהם עוד כח ללכת. כמעט אמרו נואש, וישאו את עיניהם ויראו את הר
 האלהים מרחוק וכמראה תרבות על ראשו. ויתחדשו כח, וילכו באין נתיב ומשעל בין אבנים
 מנפצות, וימינו וישמאלו ואחר הישרו. כדבר הנגה, וכקרבם אל החר - ויעמדו. עוד הם
 מביטים סביבותם - והנה נשיש ובעל שער עולה לקראתם, בא מצלע החר, והוא לבוש אדמת
 ואזר עור במתניו, ומפתח זהב משלשל לו ממתניו ולמטה.

ויפירוהו הבחורים: הלא הוא הנשיש אשר ראוהו בחלום, וישמחו בלבבם מאד, וירוצו

לקראתו וישמחו לו ויאמרו:

- שלום לך, ישיש בעלה!

ויענם הנשיש במאור פנים:

- שלום, שלום לכם, בני אלהים חיים.

וירמו להם ללכת אחריו.

וילכו אחריו הבחורים בדממה, והוא נגש עד דלת פרזל בעלמה נצטע החר, וידפק עליהם

בכח, ויקרא שלש פעמים:

- פתחו שערים!

ויגדלת נפתחה. ויאמר:

- לכו נכח פניכם פטה, ואל תיראו. והנעתם עד אבן רבועה, וגלותם אותה וכאתם אל
 חדר, ומצאתם שם את המלך דוד שוכן במנוחה על משחו וצפחת המים מראשותיו. הם הם מי
 הישועה אשר שאבם אדם הראשון מנהרות בן העדן, להצמיח בהם ישע באחרית הימים. והנה
 כי ישיט לכם המלך את נדיו ומחרתם ויצקתם את המים עליהן. או יירץ המלך משנתו וכאריה
 ממעונתו יצא, והביא את הגאולה לעמו וקפץ נפוצותיהם מארבע בנפוח הארץ ירושלימה.

עוד הבחורים נפעמים מדברי הנשיש, ולתובות אש הפרידו בניניהם, והנה רכב אש וסומי
 אש - ונשיש עלה לעיניהם בסערה השמימה.

או ידעו הבחורים כי את מבשר הגאולה, את אליהו הנביא, ראו עיניהם, ויפג לבם ויפלו
 על פניהם ארצה. אחרי כן התעודו ויחמוזו ללכת הלכה במערה, כדבר הנשיש. ויבקעו באפלה,
 ויבאו בשלום עד קצה, וימצאו אבן קבועה בקיר. ויחלצו את האבן, והנה חדר לפניהם, ספון מלו
 זוג, ובחדר משת זהב, עליה ינות המלך דוד בתורת שיבתו, ומראהו באריה ישן. שכינת אל
 סאיר פניו מראשותיו תמנית וצפחת המים, וגר דונג דולק מרגלותיו, וכנור זהב מלוי על הקיר.

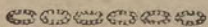

ועל שלטון הזקב לפניו גור ושרביט, אבגיו טון בלשם, ונספר התהלות פתוח. עוד הם משתאים
למראה- והמלך הושיט ידיו לעמתם...

ואולם הבחורים בפעמו מאד משפעת הזקב ומכל הסגלות והיקרות אשר מצאו בתדר,
ויצמידו ברבע הזה את עיניהם אל ברקת אחת גדולה אשר זרחה לקראתם בכתר המלך, ומראה
במראה הלבנה המלאה בחלומם בפליטה שהוא, ויעמדו בחולמים וכמפי תמהון, וכפות רגליהם דבש
לארץ, ועד התמהמהם- והנה השיב המלך את ידיו, ונאצח דומם בשברון מתנים, וראשו צנח
ניפל על המטה אחר גלי כח.

אז התעוררו הבחורים מתמהון לבם, וניזכרו את צפחת המים, אך ללא הועיל, כי כבר
אחרו את המועד ואין להשיב.

ואימה חשקה הייתה פתאם מסביב. נעלם המראה ונגזו החזון ויהי כלא היה.
ורום הגיח ממסתרים ומשליף את הבחורים אל השדה הרחוק מאד מן המערה. וכשוב רוחם
אלהם, ויראו והנה הם יושבים על יד התרבה, אשר באו שמה להנפש בראשית ברבם, וקול יונה
הומיה חרש עולה באזנם מתוך התרבה: אללי אללי!

יעקב כהן.

כְּבוֹרוֹ שֶׁל דָּוִד.

לשוא!- יגעים שעפים הורכים באים,
ולא ידע מה- כגשמה בו תוססת...
ומן החוץ נדחקים רוחות רעים- -

אך הם: מעל לראשו על משכבו
צל צולי-כנור רועדים נשאים,
כלוהשים תלום לעתיד לבא...

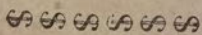
אט-אט ובנחת נוהרים על פניו-
ירעיפו טל-נשיקות על לבבו,
יטיפו אור נשמות על מעיניו...

הליכה ישן; רוח צפוגית קרה
מתרידה שנת הליל בנהימה מרה.

סות-ליכה לוחה קרית דוד נמה.
אך רק המלך ער; לקול הסערה
לא ידע מנוחה-תוהה בו הנשמה...

בבקרן-אפל שממית מתפשט,
בשחור הליל ובשממון הדממה
נשמתו תועה, ארח לה חופשת...

הוא שוכב דם - ועל פיו שחוק תמים עגו...

זאב יעבץ.

שׁוֹלְמִית.

אָגָד ה.

א.

היום בוער כתנור, ונערה כבת שבע עשרה שנה לבושת שני הולכת בדרך לשוב אל בית אביה. והנערה יפה עד מאד, ושמה שולמית. בלכתה צמאה הנערה למים, ותט מן הדרך לשחות מן הבאר, אשר בשדה. היא באה שמה, והנה נער חסון כאלון וטוב-תאר נצב על הבאר ומשקה את סוסו האביר. הנער שם עיניו להתבונן בה, והיא נשתה מפניו ותעמוד מרחוק, והעלם ראה כי-כן, ויעל על סוסו וירכב לדרכו, הוא מתנהל לאטו, ומרגע לרגע יביט אחורנית לשבוע את תמונת היפה-פיה. אחרי לכתו, קרבה שולמית אל הבאר ותשלח ידה אל הבל הדלי שתפשו, ותרה ידה ותמעד רגלה ותפול אל הבאר ותחן קול פחדים. כמהר חץ טש הנער הרוכב ויקפוץ מעל סוסו על יד הבאר, ובהתבוננו בפני הנערה, השתומם ויקרא: „השבעתי אותך כי תגידי לי, אם בת אדם את או בת-הרוחות הליכדות נפשות בקסם יפין”. ושולמית קראה מתוך הבאר: „בת אדם אני”. ויוסף ויאמר: „בהעלותי אותך, לי תהיי?” ותען לאמר: „לך אני עד עולם”. כשמע זאת הנער, העלה אותה בזרוע עוז מן הבאר. אז שאלה הנערה לשמו, ויגד לה, כי שמו חלדי, ויכרתו שניהם ברית. ויאמר חלדי: „ענה

הבאר הזאת וְעָדָה הַחֲלָדָה העוברת בזה, אם אקה אני לִי אשה אחרת, ואם תהיי אֵת לְאִישׁ אחר. ותען שולמית ותאמר: „עָדִים“. ויאמר חֲלָדִי: „הנה כרתנו היום ברית גם העידונו עדים; ועתה עָלֵי נָא, אהובת נפשי, על הסוס ורכבת עמי אל ביתי ומשלת בכל אשר לִי“. ותאמר השולמית: „לֹא נכון לַעֲשׂוֹת כֵּן, מחמד עיני, כי בני ישראל שנינו: אתה תבוא אל בית אבי ואמי ולקחתי משם וארשתני לֶךְ בצדק ובמשפט, ואחרי כֵּן אבוא אל ביתך וְלֹא אפרד ממך עוד“. ויאמר חֲלָדִי: „את כל אשר תצַוֵּנִי אעשה, ובעוד שלשת ימים אבוא אל בית אביך ונתנך לִי לְאִשָּׁה“. וישלח אותה עוד ככרת ארץ וישב לְדַרְכּוֹ. שולמית באה אל אביה, וְלֹא הגידה לְהוֹרֵיָהּ דְבַר, כי אמרה: יעברו נָא שלשת ימים, ובא בחירי הַנָּה, והגיד להם את כל הגדולות, אשר עשה לָבֶתֶם היחידה ונתנוני בכל לָבֶבְם לַעֲלֹם הנחמד הזה. אך חֲלָדִי היה איש עָלָו וטוב לֵב, ויספר לְאָבִיו את כל אשר הקרה הִי לִפְנֵינוּ בדרך. וְלֹא שָׁם אָבִיו לֵב לְדַבְּרֵי בְנוֹ ויאמר: „היודע אתה, כי הולכים אנחנו היום לָבֹא אל עיר המלוכה אל המשתה, אשר יעשה מחר קרובנו השר בן-יִשְׁבָּעִם לְיוֹם הַהֲלָחַת בְּתוֹ?“ ויִיטֵב הדבר בעיני חֲלָדִי ויאמר: „אם לֹא תעצרני שם עד יום השלישי, והלכתי“. ויען אָבִיו ויאמר: „כאשר יהיה עם לָבֶבְךָ, כֵּן תעשה, בְּנִי“.

ב.

ויקומו האנשים וירכבו על הסוסים, ויבואו אל עיר המלוכה אל היכל בן-יִשְׁבָּעִם. ועיני חֲלָדִי, איש אוהב שמחה, לֹא שבעו מראות את תפארת היכלי קרית הממלכה ואזינו לֹא מלאו משמוע שאון העלזים העולה מבתי תענוגיה. ואף כי בבאו אל היכל בן-יִשְׁבָּעִם וירא שם את גֹּאֵן אוֹלָמִי, את הַדָּר הָדְרִי ואת מעמד משרתיו ומלבושיהם, ויהי כחולם ויאמר בלבו: מה בצע לִי בעושר אבי, אם אשכון בכפרים יחד עם בהמת השדה, אשר גם היא לֹא תדע בלתי אם אֶכֶל וְשָׁתָה וְיָשָׁן? היתענג אבי, הכבד בכסף ובוהב, על כבוד ביתו? עודנו הוגה, והנה השר בן-יִשְׁבָּעִם בא, ויקדם את פניו ואת פני אָבִיו בנשיקות אהבה וכבוד, ויצג לִפְנֵיהֶם את מלכה בתו, נערה יפת עינים ובעלת קומה, אשר בכל הליכותיה ילין כבוד וְחָן. הנערה הזאת הלבושה לָבָנִים, כאשר תלבשנה בנות המלך והשרים בישראל בימי קדם, הטיבה פניה את האורחים, ותברך את בואם. הסריסים העלו נרות, והמון הקרואים הולך ורב, עד כי מלאו חדרי היכל הנוצצים בכלי פז, זְכוּכִית וּבְדוּלָה. ויהי כאשר הרבתה מלכה לְדַבֵּר עם חֲלָדִי, ויגד לָהּ, מה נעלה בעיניו עיר המלוכה ואנשיה, והיא אמרה, כי בעיניה טובו הכפרים ויושביהם. וישבעם, אשר עמד מאחריהם, והם לֹא ראוהו. קרא: „ואם כֵּן, בתי, הֲיִי לָבֶן כֶּפֶר, אם טוב בעיניך“. ויען חֲלָדִי: „ובן כפר הלא אני? ויִיטֵב הדבר בעיני הנערה. ויעבר חֲלָדִי את טבעתו מעל ידו ויארשה, ומקץ ירח ימים היתה לו לְאִשָּׁה, ותצא לִשְׁבֹת עִמּוֹ בנחלת אָבִיו, מקץ שנה ילדה מלכה בן לחֲלָדִי, וְלֹא היה קֶץ לְשִׁמְחָתָהּ, כי אהבת נפש אהבה את חֲלָדִי גִישׁוֹ. באחד הימים, במלאת לִילֵד שלשה חרשים, יצאה אִמּוֹ אֵתוֹ הגנה ותשעשע אותו על ברכיה, והנה חֲלָדָה גדולה מקצצת ובאה וְתַנְתֵּר על הילד וְתַשְׁכְּהוּ ותנס. האם נבהלה, והילד נתן קוֹל, ואנשי הבית הבהילו את הרופאים ואין מזור ואין תרופה, וכבוא השמש, מת הילד. מלכה התאבלה מאד על פרי בטנה, אף חֲלָדִי נעצב מאד על בְּנוֹ. ימי האבל הִקִּיפוּ ומקץ שנה ילדה מלכה בן שני לחֲלָדִי, וְתַנְתֵּם בו אחרי בנה הבכור, וְתַצּוֹר את הילד מכל משמר. ויהי כמלאת שנה לִילֵד, ותשאהו אִמּוֹתוֹ השדה לְשֹׁאֵף רוּחַ צַח, ותעבור לִפְנֵי באר מים. וירא הילד את דמות פיו בבאר, ויצנח

מזרועותיה ויפול אל המים. הנערה זעקה זעקה גדולה ומרה, ותקפוץ אל הבאר, ותעלהו והנה לא נותרה בו נשמה. יושבי הבית מהרו אל הילד וימרחוהו וישפשוהו, ונפש הילד לא שבה אל קרבו. ויגדל המספד מאד בבית חלדי, אך כלכה, אשה יראת אלהים, משלה ברוחה; אולם חלדי, איש אשר לא הוריד דמעה מימיו, מאן להתנהם בפעם הזאת. ויבואו כל בית אביו ובית חותנו לדבר על לבו, ולא שמע אליהם, גם מלכה האבלה נסתה לדבר אליו ולנחמו, ולא קבל תנחומים; ויפלא הדבר בעיניה מאד.

באורים: גאון אולמיו - חריו הימים. הסר'ים - המשרתים. ותגתר - קפצה. מזור - רמזאה.

ג.

ויהי ככלות אבל שבעת הימים ותפצר מלכה באישה להגיד לה, מה שרש דבר נמצא בעצבונו הגדול לבלתי-חק. ויספר לה אישה על דבר הנערה, אשר הציף, ואת השבועה, אשר נשבע לה, ואת העדים, אשר העידה בו. ויקרא במר נפש: „אם אנכי חטאתי, תהי נא יד העדים בי להמיתני, ובני הרפים מה עשו?“ ולב מלכה מת ויהי לאבן; אך עד מהרה התחזקה ותחבק את בעלה ותאמר: „מאהבתי אותך הנני נפטרת מעמך לעלמי עד, כי יראתי פן תספה גם אתה בעון האלה, ועתה לך וכנוס את הנערה, אשר נשבעת לה, כי היא חלקך בחיים.“ ויבך חלדי בכי גדול מאד, ויחבק וינשק לאשתו הפרה והטהורה, ויתן לה ספר פריחותיה, וכל הנצבים שם בכו הרבה בכה. ביום המחרת הלך חלדי אל בית אבי שולמית יבא עמו בדברים, וימצא חן בעיניו. ויאמר חלדי אל אבי הנערה: „שמעתי, כי בת חיל נתן לך ה', ועתה תנה את בתך לי לאשה.“ ויען האישי: „טוב אתה בעיני להיות לחתן לי, אך דע לך, כי בתי היתה בתמהון זה שנתים ימים, ומדי ראותה את אחד הגכרים, תקרע את בגדיה ואת בגדיו ותגרשהו מפניה.“ ויען: „ויהי מה, אקחה! ואולי יהיה ה' אותי וחיתה נפשה בגללי.“ ויאמר האישי: „טוב הדבר!“ ויעד ערים, ויתן את חלדי לבא אל בהו החרדה. הוא בא החרדה, והיא קפצה עליו ותשול על צואריו ותאמר: „האתה חלדי? האמנם לי תהיה? גם אני לא שכחתיך ויתנוני למשגעת.“ ויאמר חלדי: „הה, חטאתי לה' אלהי ישראל ולך, שולמית תמתי!“ ויספר לה את כל המוצאות אותו. ותשתומם שולמית למשמע אוניה, וישתאה גם אביה, וידברו על לבו, וישמחוהו מיגונו. מקץ שלשה שבועות היתה שולמית לחלדי לאשה, ויהי להם בנים ובנות, עושר וכבוד.

באורים: נפטר - נפדת. תספה - תמות. ספר - פריחות - גט. הפתה בתמהון - גטרפה דעתה, נשמעתה.

אריאל.

לפני מאה וחמשים שנה עלחו יושבי ירושלים את אחד הרבנים הגדולים
אל ארץ מצרים לאסוף שם נדבות כסף בעד עניי ירושלים. הרב היה איש צדיק
בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו. בבואו לעיר חברון, נלה אף ארחת ישמעאלים
ההולכים הרף המדבר מצרימה. ויען כי ימי המסע הזה ימשכו לפעמים עד
ארבעה-עשר יום, על-כן התנה הרב עם ראש הארחה לשבות ביום השביעי,
הוא וכל העם אשר ברגליו, וראש הארחה לקח מיד הרב את שכרו ויבטיחהו
לעשות כן. ולמחרת הבקר נאספו כל הנוסעים ויצאו לדרכם.

ביום הששי, כנטות היום, בקש הרב פעמים רבות מאת ראש הארחה
לעמוד ולנות, כאשר נדברו, אך הראש לא שמע בקולו, וכאשר הפציר בו הרב
עד מאד, ענהו קשות, כי לא יתכן הדבר להפריע אנשים רבים ממסעם בגלל
איש אחד. וירע לרב רעה גדולה מאד, ויצר לו בראותו, כי אין לפניו דרך
אחרת, בלתי אם לנסוע ביום השבת ולחללו, או להפרד מהארחה ולהשאיר לבדו
במדבר הנורא, מקום שודדים ופריצי-חיות. ואחרי רגע קטן דבר הרב בלבו:
„אם אסע לבדי במדבר, יוכל היות פי אחיה ולא אמות, אך אם אחלל את השבת
הלא אז אאבד את חלקי בעולם-הבא בלי כל ספק“. ובדברו כה בלבו, ירד הרב
מהכרדה אשר רכב עליה, ויקח את ילקוטו ויפרד מהארחה. רבים מהנוסעים
לעגו לו, ורק מתי מעט נעצבו ויגודו לאיש ההולך לקראת המות.

היום רד ונסו הצללים, והרב שם פניו מזרחה ויתפלל, ואחרי-כן לקח את
כוס היין אשר בילקוטו ואת חלות-הלחם אשר הכין לו, ויקדש ויאכל
ובזמירות הריע לאלהי הכבוד. אך פתאם נפלה עליו אימת מות בראותו, כי
ארי נורא נצב לקראתו, ויפקד רוחו ביד אלהי הרוחות ויתעמד למות. אולם
בהתבוננו ראה, כי האריה עומד מנגד ומביט בו בעינים מפיקות רצון, ויוסף
לאכל ולזמר זמירות היום ברגשי קוש. האריה עמד והקשיב ועיניו הפיקו רצון
רב, עד אשר נפלה עליו שנה ואז כרע רבץ ויישן.

כוכבי נשף מאירים על פני הישימון, והרב ברח את ברפת המזון וישכב
על חול המדבר ויישן גם הוא. בצאת השמש התעורר הרב משנתו ויבט כה וכה
וירא, והנה האריה נצב עוד מנגד כמו בליל אתמול ומביט בו בעיני ידידות;

וְאִזְ הָאָמִין הָרַב, כִּי אֵת הָאָרֶיָה הַזֶּה שָׁלַח לוֹ יְיָ לְשִׁמְרוֹ מִשׁוּדְדֵי מַדְבַּר וּמַחֲתוֹת רָעוֹת. כֹּל יוֹם הַשָּׁבַת הַתְּפִלָּל הָרַב וַיִּזְמַר, וַיֹּאכַל אֶת שְׂאֵרֵית הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בִּילְקוּטוֹ, גַּם שָׁתָה אֶת יֵתֵר הַיַּיִן אֲשֶׁר בְּבִקְבוּקוֹ, וַיִּבְטַח בְּשֵׁם יְיָ כִּי לֹא יִתְּנֶהוּ לְמוֹת בְּרָעַב וּבְצָמָא.

הַשְּׁמֵשׁ נִטְתָּה שְׁנִית לְעָרַב, וְהָרַב הַתְּפִלָּל תְּפִלַּת הָעָרַב וַיַּעַל אֶת נֶר הַהַבְדֵּלָה וַיִּבְדֵּל וַיֵּרַח אֶת רֵיחַ הַבְּשָׂמִים. וּבְרָגַע הַהוּא הַתְּנַשָּׂא הָאָרֶיָה מִמָּקוֹם רְבָצוֹ, וַיִּגְדֵּ זָנָב, וַיִּלְקַק אֶת יָדֵי הָרַב בְּלִשׁוֹנוֹ כְּכֶלֶב נֹאֲמָן, וַיִּשְׁתַּטַּח לְפָנָיו אַרְצָה, כְּמִבְקֵשׁ מִמֶּנּוּ לְשָׁבֹת עַל גְּבוֹ וּלְרַכֵּב עָלָיו. הָרַב הֵבִין אֶת אֲשֶׁר הָאָרִי שׂוֹאֵל מִמֶּנּוּ, וַיִּמְהַר וַיִּנְיַח עָלָיו אֶת יִלְקוּטוֹ, וְאַחֲרֵי־כֵן עָלָה גַם הוּא עַל גְּבוֹ וַיִּרְכַּב עָלָיו. וְהָאָרֶיָה רָץ כְּפָרָק כֹּל הַלַּיְלָה כְּמַדְבַּר הַנּוֹרָא, וְהָרַב רוֹכֵב עָלָיו בְּמַנוּחָה וּבְרוּחָה, כְּעַל פֶּרֶךְ מֵלֵא נוֹצָה, וַיִּקְנֹצוֹת קַדְקָדוֹ הָאֲרָכוֹת וּמִזְהִירוֹת פְּזָהָב הָיוּ לוֹ לְמַתַּג וְרֶסֶן. לְפַעֲמִים רָאָה הָרַב נֹמֵר אֲכֹזְרֵי עוֹבְרֵי עַל פְּנֵיהֶם וְטָרְף בְּפִיהוּ, לְפַעֲמִים רָאָה אָרֶיָה מִשְׁחִית וּמִרְחוֹק שָׁמַע יִלְלַת זָאֵב־עָרַב, וּמִמַּעַל לָרְאִישׁוֹ מִתְהַלְכַת הַלְּבָנָה עַל חוּג שָׁמַיִם וּפְנִיָה לְבָנִים כְּפָנֵי מֵת.

כְּעֵלּוֹת הַשַּׁחַר הֵבִיא הָאָרֶיָה אֶת הָרַב אֶל הָאֲרֻחָה וְכֹל הַרוֹאִים נִבְהָלוּ בְּרֹאוֹתָם אֶת הָאָרֶיָה וְאֵת רוֹכְבוֹ. וְהָאָרִי כָרַע עַל בְּרָכָיו כְּגַמְלָה וּבִנְחַת הוֹרִיד אֶת הָרַב אַרְצָה, וְאַחֲרֵי־כֵן הַתְּנַשָּׂא בְּשִׂאָה אֵימָה, וַיִּנְעַר אֶת קַנְצוֹת קַדְקָדוֹ וַיַּעֲלֵם מִעֵינֵי הָאֲרֻחָה. אִזְ יָדְעוּ כֹל הַרוֹאִים, כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא הָרַב. וְרֹאשׁ הָאֲרֻחָה הַתְּנַפֵּל לְרַגְלָיו, בָּכָה וַיִּתְחַנֵּן לוֹ לִבְלִי יִקְלָלֵנּוּ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו. וּמֵהַיּוֹם הַהוּא וְהַלָּאָה נִקְרָא הָרַב בְּפִי כָל בְּשֵׁם „אַרִיאֵל“, יַעַן כִּי הָאֵל שָׁלַח לוֹ אָרִי לְשִׁמְרוֹ וְלַהֲצִילוֹ. מִמּוֹת.

בְּאִירִים: נִלְוָה - נִחְסַר. הַפְּצִיר - הַרְבֵּה לְבַקֵּשׁ. פְּרִיצֵי-חַיֹּת - חַיֹּת - פְּרֹאוֹת.
נִחְסַר = הֵכִיז אֶת עֲצָמוֹ. מִפִּיקוֹת - מִבִּיעוֹת הַיְשִׁימוֹן - חֲמַדְבַּר.
וַיִּנְעַר - הִנִּיעַ.

למה צחק הצדיק?

(אגדת ע"ס).

א.

פעם אחת ביום ששי בערב ישב הבעל-שם-טוב עם תלמידיו אל השלחן. בשעת הסעודה אורו פתאם פניו העצובים של הצדיק והתחיל צחק קול גדול. תלמידיו השתוממו על הדבר וביטו איש אל רעהו, מחרישים לדעת את טעם הצחוק הזה. בעוד רגעים שב וצחק הצדיק בשניה. עברה שעה קלה והצדיק צחק בשלישית; והצחוק היה עליו כצחוק ילד תמים.

התלמידים ישבו אל השלחן, מבלי הוציא הגה מפייהם. הם ידעו, כי אם איש כרבם יצחק, בודאי יש לדבר טעם חשוב מאד. אך איש מהם לא העז לשאל את פיו לפשר הצחוק. וישאו את עיניהם אל הזקן שבחכמה. אל רבי זאב, כי הוא ישאל את הרב, מה ראה על ככה הפעם ללכת בצחוק קולו

וכך היה המנהג: בכל ליל מוצאי-שבת, אחר ההבדלה, היה רבי זאב הזקן נגש אל הצדיק ושואל מפיו פשר כל דבר לא מובן בהליכותיו במשך יום השבת. ככה היה גם הפעם. הזקן נגש אל הרב וישאלהו:

— למדני נא, מורי ורבי, מה פשר הצחוק, אשר צחקת אתמול בערב.

על זה ענהו הרב:

— טוב אפוא הנני להודיעכם את טעם הצחוק. הכונו ללכת אחרי אל המקום אשר אלך אליו, ואז תשמעו ותדעו את אשר אתם רוצים לדעת.

ויקרא הצדיק למשרתו ויציהו לרתם את העגלה, כי כד היה מנהגו

שֶׁל הַצַּדִּיק תָּמִיד: בְּכֹל מוֹצְאֵי-שַׁבָּת הִיָּה עוֹזֵב לְשַׁעַר קִלְעָה אֶת הָעִיר וְיוֹצֵא לְטִיִּל בַּשָּׂדֶה. הוּא עָלָה עִם תַּלְמִידָיו עַל הָעֵגְלָה, וְלֹא שָׁבוּ אֶל בֵּיתָם כִּפְעֵם בְּפַעַם אַחֲרֵי עֲבוּר שְׁעוֹת אַחְדוֹת, כִּי אִם נָסְעוּ מִבְּלֵי אִמְרָ וּדְבָרִים דַּרְךְ שְׂדוֹת וְיַעֲרִים כָּל הַקִּלְעָה.

לְפָנוֹת בֶּקֶר בָּאוּ אֶל עֵירָה קַטְנָה אַחַת, וְהַצַּדִּיק צִוָּה אֶת מִשְׁרָתוֹ לְהִתְיַצֵּב לְפָנָיו בֵּית הַגִּבְאִי. לֹא עָבְרוּ רַגְעִים מוֹעֲטִים וַיִּדְעוּ כָּל הַיְהוּדִים תוֹשְׁבֵי הָעֵירָה כִּי הַצַּדִּיק בָּא, וַיִּתְקַבְּצוּ כֻלָּם כְּאִישׁ אֶחָד, כְּזֶקֶן כְּנָעַר, לְרֹאוֹת אֶת פָּנָיו בַּעַל-הַמוֹפֵת הַגָּדוֹל וְלַחֲלוֹק לוֹ כְבוֹד. אָבֵל הַצַּדִּיק לֹא שָׁם לְבוֹ אֶל אִישׁ מֵהֶם, כִּי אִם צִוָּה אֶת הַגִּבְאִי, כִּי יִשְׁלַח לְקְרוֹא אֵלָיו אֶת שְׁבֹתֵי כוֹרֶךְ-הַסְּפָרִים. שָׁמַע הַגִּבְאִי אֶת דְּבָרֵי הַרְבֵּי וַיִּתְפַּלֵּא מְאֹד וַאֲמַר:

— צַדִּיק וְקָדוֹשׁ, מָה רָאִיתָ, כִּי תִקְרָא אֶת הָאִישׁ הַזֶּה? אָמַנְם יוֹדְעִים הַכֹּל אֲצִלָּנוּ, כִּי הוּא אָדָם יִשְׂרָאֵלִי הוֹלֵךְ, אָבֵל בְּמָה זָכָה, שִׁיְהִיָּה לְאִישׁ-אֱלֹהִים כְּמוֹךְ דָּבָר אֵלָיו?

— רוֹצֵה אָנִי, שְׁתִּקְרָא אוֹתוֹ לְבוֹא אֵלָי תִּכְף וּמִיד — עָנָה הַצַּדִּיק בְּקִצְרָה.

שָׁלְחוּ וַיִּבְהִילוּ אֶת כוֹרֶךְ-הַסְּפָרִים, אִישׁ בָּא בְּשָׁנִים, וְהוּא לֹא אַחַר לְבוֹא. הַצַּדִּיק נִשָּׂא אֵלָיו אֶת עֵינָיו וַיֹּאמֶר:

— קְרָאוּ לִי גַם לְאִשְׁתְּ הָאִישׁ, וְתָבוֹא.

הָאִשָּׁה בָּאָה, וְעַל פִּי מִצוֹת הַצַּדִּיק הִתְיַצְּבָה לִימִין בַּעֲלָהּ.

— עָתָה — פָּנָה הַצַּדִּיק אֶל כוֹרֶךְ-הַסְּפָרִים — סִפְרָה נָא לִי אֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ בְּלִיל הַשַּׁבָּת שְׁעָבַר. אָבֵל הַגִּידָה לִי אֶת הָאִמַּת הַטְּהוֹרָה. אֵל תָּבוֹשׁ וְאֵל תִּכְחַד מִמֶּנִּי דָבָר.

— רַבִּי וְקָדוֹשׁ — עָנָה הָאִישׁ — אֵינִי רוֹצֵה לְהַעֲלִים מִמֶּךָ דָּבָר, וְאִם חָטָאתִי, נִכּוֹן אָנִי לְקַבֵּל מִמֶּךָ תְּשׁוּבָה.

ב.

הַתְּחִיל כוֹרֶךְ-הַסְּפָרִים מְסַפֵּר:

בַּעַל-מְלָאכָה אָנִי וְחִי עַל יְגִיעַ כִּפִּי, לְפָנִים הִיָּה מִנְהַגִּי, שְׁבַכְלִ יוֹם

החמשי לַשְּׁבוּעַ בַּצְהָרִים הִיְתָה אֲשֶׁתִּי הוֹלַכְתִּי אֶל הַשּׁוּק לִקְנוֹת אֶת צְרָכֵי יוֹם הַשַּׁבָּת: קִמַּח, בָּשָׂר, דָּגִים וְנֵרוֹת. וּבַיּוֹם הַשְּׁשִׁי כִּשְׁהַשְּׁעִי הַשְּׁעוֹן אֶת הַשְּׁעָה הָעֵשִׂירִית בַּבֶּקֶר, עֹזְבֹתִי אֶת מְלֹאכְתִּי וְהִתְחַלַּתִּי מִכִּין אֶת עֲצָמֵי לַיּוֹם הַשַּׁבָּת; הִתְרַחֲצֵתִי וְהִחַלֶּפְתִּי שְׂמֵלוֹתַי וְהִלַּכְתִּי אֶל בֵּית-הַכְּנֶסֶת, וּנְשֹׂאֲרָתִי שָׁם עַד כְּלוֹת הָעֶרֶב. כִּכָּה הָיִיתִי נוֹהֵג מִימֵי-נְעוּרַי. אֲבָל עַתָּה וְקִנְיִתִּי כַּח יְדֵי אִין אֲתִי, וְאֲנִי מוֹצֵא אֶת פְּרֻנְסָתִי בְּדוּחַק גְּדוֹל מְאֹד, וַיֵּשׂ שְׂאִין יְדֵי מִשְׁגַּת לְהַכִּין לִי אֶת צְרָכֵי הַשַּׁבָּת בַּיּוֹם הַחֲמִשִּׁי, כְּמוֹ שֶׁהָיִיתִי נוֹהֵג בְּיָמֵי הַטּוֹבִים. אֲךָ אֵינְנִי מְשַׁנֵּה מִמְּנֵהֲגִי הַיָּשׁוּן: בַּשְּׁעָה הָעֵשִׂירִית אֲנִי עֹזֵב אֶת מְלֹאכְתִּי וְהוֹלֵךְ אֶל בֵּית-הַכְּנֶסֶת וּמֵאַחַר שָׁם עַד כְּלוֹת תְּפִלַּת-הַמַּעֲרָב.

עַתָּה הַקְּשִׁיבָה, צְדִיקִי וְקְדוּשִׁי! הִיָּה הִיְתָה הַשְּׁעָה הָעֵשִׂירִית בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי עָרַב הַשַּׁבָּת שְׁעָבְרָה, וּבְכִיסִי אִין אֶף פְּרוּטָה לִקְנוֹת אֶת צְרָכֵי לַיּוֹם הַשַּׁבָּת. מִיָּמֵי לֹא נִצְטָרְכְתִי לְבִרְיוֹת, וְכִכָּה חִפְצָתִי לְהִתְקַיֵּם גַּם בַּיּוֹם זֶה, הִחַלֶּטְתִּי, כִּי טוֹב לִי לְעֲנוֹת בְּצוּם נַפְשִׁי בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת מֵהַצְטָרֵךְ לְיְדֵי מִתְנַת בְּשֶׁר־וּדָם, אֲבָל יִרְאֵתִי, פֶּן יִכָּאֵב לֵב אֲשֶׁתִּי אִם לֹא תִרְאֶה אֶף נֵר אֶחָד דוֹלֵק עַל שְׁלִחְנָה לְכַבוֹד יוֹם הַשַּׁבָּת וְלִקְחָה מִיָּדִי אִיזוֹ שְׂכָנָה חֲלַת-לֶחֶם אַחַת אוֹ דָּגִים. עַל פֶּן דְּבַרְתִּי עַל לֵבָה, כִּי תִבְטִיחַ אוֹתִי לְבָלִי קַחַת עֲזָרָה מִכָּל אִישׁ, וְאֶפְּיֵלוּ אִם יִפְצַר בָּהּ מְאֹד; כִּי הִיהוּדִים, שְׁבַתְכֶם אֲנִי יוֹשְׁבִים, רַחֲמָנִים גְּדוֹלִים הֵם, וְקִשְׂהָ הִיָּה לָהֶם הַדְּבָר לְרְאוֹת אוֹתָנוּ יוֹשְׁבִים בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת לְפָנָי שֶׁלֶחֶן רִיק. וְאֲשֶׁתִּי הִבְטִיחָה לְעֲשׂוֹת כֵּן. לְפָנָי לְכַתִּי אֶל בֵּית-הַכְּנֶסֶת אֲמַרְתִּי אֵלֶיהָ: הַיּוֹם אֲאַתֵּר לְשׁוֹב הַבַּיְתָה, כִּי אִם אֶעֱזֹב אֶת בֵּית-הַכְּנֶסֶת עִם יֵתֵר הַמִּתְפַּלְלִים וְלֹא יִרְאוּ בְּבֵיתִי כֹל אֹר, אִזּוֹ יִשְׂאֲלוּ אוֹתִי לְסַבֵּת הַדְּבָר, וְאֲנִי לֹא אֲדַע מַה לְהַשִּׁיב לָהֶם.

פְּדַבְּרִים הָאֵלֶּה דְּבַרְתִּי לְאֲשֶׁתִּי וְהִיא הִבְטִיחָתִּי לְמַלְאוֹת אַחֲרֵיהֶם. אֲךָ יִצְאֵתִי מִן הַבַּיִת וְהִיא נֹתְרָה לְבִדּוּד, הִתְחַלְּתָה מְטַאטֵא אֶת רַצְפַּת הַבַּיִת, מְטַהֵרֶת וּמְנַקֶּה בְּכָל פְּנֵה. וּמִפְּנֵי שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ אִתָּה עֲצִים לְהִסְקָה וְלֹא הָיָה לָהּ לְבִשָּׁל דְּבַר, נִשְׂאָרָה יוֹשְׁבַת פְּנוּיָה מִבְּלֵי עֲבוּדָה; וּכְדֵי שֶׁלֹּא תֵאָרֵךְ לָהּ הָעַת, פָּתְחָה תִּבְהָ יִשְׁנָה וַתּוֹצֵא מִשָּׁם שְׂמֵלוֹת-נְעוּרֵינוּ לְמַעַן הַשִּׁיבֵן טְהוּרוֹת וּנְקִיוֹת לְמִקוּמוֹן. וְהִי בַחֲפִשָּׁה כֹּה וְכֹה וַתִּמְצָא בֵּין הַחֲפָצִים הַבְּלָיִם מְעִיל יָשׁוּן, אֲשֶׁר אֲבָד לָנוּ לְפָנָי שָׁנִים רַבּוֹת, אֲבָל בְּמַעִיל הַזֶּה הָיוּ כְּפִתוּרִים אַחָדִים

עֲשׂוּנֵי חוֹטֵי זָהָב וְכֶסֶף. כָּרְגַע גָּזְרָה הָאִשָּׁה אֶת הַכַּפְתּוּרִים מֵעַל הַמַּעִיל
וַתִּלְךְ וַתֵּשֶׂא אוֹתָם אֶל צוּרֶף-הַזֵּהָב, וְהוּא נָתַן לָהּ בַמַּחִירָם מִטְּבֻעוֹת כֶּסֶף
אֲחָדִים, אֲשֶׁר הִסְפִּיקוּ לְצַרְכֵי יוֹם הַשַּׁבָּת, וְגַם שְׁנֵי גְרוֹת גְּדוּלָּים קָנְתָה וְעוֹד
בְּשָׂאָרוֹ לָהּ פְּרוֹטוֹת אַחְדוֹת לְשִׁבּוּעַ הַבָּא.

ג.

הָעָרֵב שָׁב כֹּל הָעַם מִבֵּית-הַכְּנֶסֶת וְאֲנִי הִלַּכְתִּי לָאֵט בְּדֶרֶךְ לְבֵיתִי, וְעוֹד
מִרְחוֹק רָאִיתִי, כִּי גַר דוֹלֵק בּוֹ, וְהָאֹר-אֹר שֶׁל שַׁבָּת. אָבֵל אֲנִי לֹא
הֵיטָה לִּי שׁוּם קוֹרֵת-רוּחַ מִמַּרְאֵה עֵינַי וְחִשְׁבֹתִי: "בְּנֻדָּי קִבְּלָה אֶשְׁתִּי
אֶת אֲשֶׁר נָתַנּוּ לָהּ אֲנָשִׁים טוֹבִים". נִכְנַסְתִּי אֶל הַבַּיִת וְהִגַּה הַשְּׁלֶחֶן עָרוּךְ
וְעָלִיו חֲלוֹת שֶׁל שַׁבָּת וְדָגִים, וְגַם יֵין לְקַדוֹשׁ מִצְּאֵתִי מוֹכֵן וּמְזֻמָּן. אוֹלָם
עֲצַרְתִּי בְרוּחִי מֵהַתְּקַצֵּף, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא חִפְצֵתִי לְהַפְרִיעַ אֶת מְנוּחַת יוֹם
הַשַּׁבָּת. כִּכָּה הִתְאַפְקֵתִי וְאֶקְדַּשׁ עַל הַיַּיִן וְאֶכֵּל מִן הַדָּגִים. אַחֲר־כֵּן פָּגַיְתִי
אֶל אֶשְׁתִּי וְאָמַר אֵלֶיהָ:

— רֹאֵה אֲנֹכִי, כִּי אֵין לְבֶךְ חֲזָק כֹּל כֶּךָ כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת הָרַע מֵאֵת

הָאֱלֹהִים.

אָבֵל הִיא לֹא נִתְּנָה אוֹתִי לְכַלּוֹת אֶת דְּבָרִי, וַתֹּאמֶר בְּקוֹל עֲלִיזוֹ:
— זוֹכֵר אַתָּה עֲדוּן, אִישִׁי, אֶת מַעֲלֵי הַיֵּשֶׁן עִם כַּפְתּוּרֵי הַזֵּהָב אֲשֶׁר
אָבֵד לָנוּ זֶה כַּמָּה? כַּאֲשֶׁר פִּתַּחְתִּי הַיּוֹם אֶת הַתְּבֵה הַגְּדוּלָּה, שַׁבְתִּי
וּמִצְּאֵתִי. אֶת הַכַּפְתּוּרִים מִכֶּרְתִּי לְצוּרֶף-הַזֵּהָב, וּבַמַּחִירָם הִכִּינוֹתִי אֶת
צַרְכֵי-הַשַּׁבָּת.

כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הוֹרִידוּ עֵינַי דְּמָעוֹת מִגִּיל. נִפְשִׁי
מִלָּאָה רַחֲשֵׁי-תוֹדָה לָאֵל, אֲשֶׁר לֹא הַשַּׁבִּית שַׁבְתִּי. נִשְׂאֵתִי עֵינַי אֶל אֶשְׁתִּי,
וְאָרָא אֶת פְּנֵיהָ הַטּוֹבִים נוֹצְצִים מִשְׁמַחָה, וַיַּחֵם לִבִּי בְּקִרְבִּי וְאֶשְׁכַּח אֶת
יְמֵי-הַדְּאָגָה הַמְּרִבִּים, וְאֶחָז בְּיַדִּי אֶשְׁתִּי וְאֶצֵּא אֹתָהּ בַּמְּחוּל. אַחֲר־כֵּן אֶכְלַמִּי
אֶת הַמָּרֶק שֶׁל שַׁבָּת וְאֶז יֵצְאֵתִי עוֹד הַפַּעַם בַּמְּחוּל מִטּוֹב-לֵב, וְכַאֲשֶׁר
כִּלִּיתִי לָאֵכֶל אֶת הַלֶּפֶת, רִקְדַּתִּי רְקוֹד שֶׁל שְׂמַחָה, הִבָּא מִתּוֹךְ תוֹדָה
לָאֵל בְּשִׁלִּישִׁית.

רֹאֵה נָא, צְדִיק! כַּמָּה גְּדוּל אֲשֶׁרִי, שֶׁבְּרַכַּת שַׁבָּת זוֹ נִתְּנָה לִּי מִיַּדִּי

שמים ולא מידי אדם. ואם נחטאתי אוילי לפני אל עליון בצאתי במחולות
 עם אשתי — הורני נא בטובך דרך־תשובה, ואלך בה.
 שבתי כורך־הספרים כלה לדבר והצדיק קרא לתלמידיו:
 — שמעו ודעו לכם! גם מלאכי־שמים ששו ועלו אתי ויצאו עמם
 במחולות ורקודים — — — ואנכי, אשר חזו עיני בכל אלה, צחקתי אתם
 יחד אחת, שמים ושלש כנגד שלשת הרקודים של שבתי כורך־הספרים
 עם אשתי.

ט. ב. ו. ב.

— <0> <0> <0> —

שבת ביִעֵר.

הצדיק הגדול ר' אברהם־מצי היה איש רחום וטוב־לב. רחמיו היו על
 כל חי, על כל יציריו של הקדוש ברוך הוא, ומעולם לא היה מתהלך
 על פני עשב השדה פן ירמסנו, והיה זהו לבלי דרס ברגליו גם חסיל או
 רמש חי אחר.

פעמים שפלב היה נגש אל פתח ביתו ועיניו מביעות עצב, היה
 הצדיק אומר לבני ביתו: ודי רעב הוא עלוב זה, השליכו לו פרוסת לחם
 בימות החרך היה מפזר בידיו פתותי לחם וזרעונים על ספיי־החלונות
 מבחוץ, ובבא האנקורים ושאר צפרים לגקר, לא היה גורע עין מהן
 ופניו היו מזהירים מחדוה כפני ילד קטן.

ובעל־עגלה תמיד היה לו, ר' ליב שמו: יהודי פשוט ועם־ארץ, שידע
 רק להתפלל ב"סדור" ובכל זאת חלק לו הצדיק כבוד, כי כל יהודי נחשב
 בעיניו לבן־מלך.

כשהיה רואה את ר' ליב והוא עיף ויגע ומתנמנם היה מדבר על
 לבו לשכב בתוך עגלתו, היה מכסהו בבגדיו, לוקח את המושכות בידו
 ונחון לטוסים לשרך דרכם כחפצם.

הוא גם השגיח על הסוסים יותר מבעל־העגלה. במעלה ההר היה
 יורד מעל העגלה, כדי להקל את המשא, ולא עוד אלא שהיה הודף
 ודוחף את העגלה מאחוריה. ובימות הקיץ היה מקריח את ר' ליב לעמד

באמצע הדרך בשדה, כדי לתת לסוסים שינוחו וירעו מעט בדשא הרענן.
הצדיק אהב מאד את החנניות האלה בשדה או ביער. ובשעה
שהסוסים היו מלחכים בנחת את העשב, היה פורש הצדה ויושב לו תחת
אילן ומעיין בספר. פעמים שהיה מתפלל בשדה או ביער, והדבר הזה
גרם לו מענוג מרבה. הוא היה אומר: השדה או היער הוא בית-אלהים
הטהור והנהדר ביותר.

ויהי היום ורבי אברהם צי הלך בדרך, ואותו יום ערב-שבת היה.
עד ביתו עוד נשאר מהלך שלש שעות. הדרך הייתה מקלקלת מפני
הגשם שיירד אמש, ולכן התנהלה העגלה בכבדות.
עבים שחורות כסו את פני השמים, וכעבור שעה קלה נתך גשם.
הסוסים התנהלו לאטם, הרפש הרב דבק באופני העגלה והכביד עליה.
כבר הגיעה תצות היום, והם לא עברו עוד חצי הדרך, והסוסים
עיפים ויגעים מאד ואין בהם כח ללכת הלאה.

הצדיק יעץ לעמוד באמצע הדרך, לתת מספוא לסוסים למען יחליפו
כח. רבי ליב שמע לעצתו, הטה את הסוסים הצדה ויתן לפניהם חציר.
אחרי כן עברו עוד כבדת ארץ, אך הדרך הלכה וקשתה, העגלה טובעת
עד ידות אופניה ביון הרפש והטיט, והסוסים מוציאים בעמל רב את
רגליהם מתוך הבץ. אד הזעה עולה מעל עורם, ברכיהם כושלות, והם
עומדים בכל רגע לנוח. רבי ליב גוער בהם ומזרוזם. אחר כך הניף שוטו
על הבהמות האמללות...

אולם הצדיק תפש בשרולו ולא נתנו לכלות חמתו בהן.

— צער בעל חיים, רבי ליב... צער בעל חיים...

— ומה חפצה, רבי, שנשבת שבתנו כאן? — שאל רבי ליב מתוך כעס,
ואת עיניו נשא השמימה.

— ומה בכך? — ענה הצדיק במנוחה — מוטב שנשבת פה מלענות את
גפוש הסוסים עד מות. הלא יצירי אלהים המה. ראה נא, מה עיפים הם,
עד כי אין כח בהם לפסע פסיעה אחת.

שתק רבי ליב ונתן לסוסים לעשות דרכם כחפצם.

והסוסים התנהלו בכבדות עוד שעה קלה, אחר כך נמלכו ועמדו.

— עכשו, רבי ליב חביבי — פנה הצדיק אל עגלונו — כיון שעמדו

הסוסים סמן הוא שאפס כחם, ובכן נעמד נא כאן בשדה
 — מה? וכי באמצע הדרך נעמד בימות הגשמים?
 — לא, לא באמצע הדרך. הנה סמוך לכאן יש יער קטן רק כנרת
 ארץ קטנה נעבור, ונגיע שם.
 — אבל הלא פה נאבד מרעב ומקר. אין לנו רק חצי כפר לחם
 קטנה. זאת כל הצידה שלנו — ענה רבי לוי.
 — הרי אין עצה אחרת; לנסוע הלאה אי אפשר, הסוסים תם כחם.
 כנראה, כך רצון האלהים — החליט הצדיק במנוחה.
 — אבל השבת, רבי, כיצד שובתים יהודים ביער?
 — אין לך חביביו שבת המלכה תבא אלינו גם פה.
 כבודה מלא עולם, וזה גם במקום שיש יהודים, שנפשם תערוג אליה,
 ואלהים הטוב בעיניו יעשה. ודי שידאג לנו ויזמין לנו צרכינו וישמרנו
 לבל תאנה אלינו כל רעה.
 רבי לוי לא סרב הרבה והטה את הסוסים אל עבר היער. כעבור
 שעה קלה באו אל יער אלונים גדול ואפל שעמד במורד. קרקע היער
 היה מכסה עלים נובלים, וגם הדרך המובילה אל היער היתה רפודה
 עלים צהבים, ולכן היתה הנסיעה שמה קלה ומהירה מאד.
 כאשר באו אל עבי היער, במקום שעמדו אלונים אל ועל ענפיהם
 הסנוכים והמרבים תלוים עוד שירי עלים צהבהבים, התחילו מבקשים
 מקום מרנח וטוב, הרחק מהדרך, לעמוד שם.
 עד מהרה מצאו קרחת יער קטנה, מקפת עצים גבוהים. האלונים
 החזקים סוככו עליהם מסביב כחומה בצורה וצמרותיהם גבהו עד לשמים.
 במקום הזה בחרו למקלט להם.
 ר' לוי פתח את הסוסים, מחה את הזעה מעליהם, קשרם אל העגלה,
 כדי שלא ירחיקו ויתעו ביער, ויתן לפניהם חציר לאכל.
 אחר כך הלך ואסף ערמה גדולה של עלים יבשים מסביב לגזע אחד
 האלונים העבים ביותר; הוציא מתוך העגלה שקים ותכן ויפרש על פני
 הערמה למעלה, וככה הכין יצוע רך בשביל הרב.
 והיער עבה מאד ועומד במורד ההר, ודממה אימה שררה בקרבו.
 רבי אברהם צי ישב מתוך תענוג על היצוע, שהכין לו בעל-העגלה.

הוציא מכיסו את מקטרתו, מלא אותה טבק והתחיל לשאף אל קרבו את
עשנה, וכך ישב לו במנוחה, ועיניו המלאות גיל חודרות ישר אל עבי היער
עמק עמק, אל המקום שלחש מסתרים עולה תמיד משם.
נדמה לו לרבי ליב, כאלו הרב יושב בביתו, כמנהגו בכל יום ששי
קודם קבלת שבת, ומעשן את המקטרת, שהיה מחבב מאד בכל שעה שהיה
מ עמק במחשבותיו.

ככלותו לעשן מצא לו לא הירחק ממקום שבתו ברכת מים זכים, רחץ
את בשרו, הוציא מאמתחתו את מעיל השבת ואת מצנפת השבת שהיה לוקח
עמו תמיד בצאתו לדרכו כשאר תשמישי התפלה, וילבש אותם כמו בביתו.
אחר כך הפנה ראשו לצד מזרח, השתחוה וקרא בקול רנה:
— „באי כלה, באי כלה, שבת מלכתא!“

ואותה שעה קרנו פניו משמחה וגיל, כאלו ראה בעיניו ממש את
המלכה, ששם שבת נקרא עליה.
ושוב ישב, הוציא מתוך אמתחתו חמש „בראשית, התחיל מעביר את
ה„סדרה“. ורבי ליב שרחץ את בשרו גם הוא וילבש מעיל שבת, ישב על
ידו ושמע בענג רב את קריאתו של הצדיק.
עד שקיעת החמה עוד נשארה שעה אחת.
פתאם נשמע מתוך דממת היער קול שעטת רגלי סוסים ורעש גלגלים
המכרכרים על פני שרשי העצים. עד מהרה נראתה מרכבה גדולה רתומה
?ארבעה סוסים, ונחיריהם פולטים זרמי הבל ועל צלעותיהם מתחת לרתמה
נראה קצף לבן.

כעבור שנים שלשה רגעים עמדה המרכבה על יד העגלה.
נפתחו דלתיה וזקן כבן ששים, בעל קומה וזפה מראה, עטוף אדרת
שער וכובע שער חבוש לראשו, יצא מתוכה.
ברגע זה גמר הרב את קריאת הפרשה, ויקם וילך לקראת הזקן הנכבד,
הושיט לו את ידו הימנית ואמר ברגש: „שלום עליכם, שלום עליכם,
רבי יוסף!...“

הזקן הושיט לו גם הוא את ידו בהדרת כבוד ויען: „עליכם שלום,
רבי אברהם צי!“ ויחבקהו בזרעותיו.
„מה רבו מעשיך, אלהים! — קרא הרב, בנשאו עיניו למרום. פגישה

כזו - וביער! הגם אתה לא הספקת לבא הבייתה ליום השבת?

- כן, אחרתי. אוילם לעמת זה זכיתי לפגישתה נעימה כזו.

העגלון היהודי מהר לפתח את הסוסים מן המרכבה, ובחור נכרי שישב תחלה אצל העגלון על המושב, קפץ מיד והתחיל להתיר את האהל הקשור מאחורי המרכבה, ואחר החל להקישו.

בשעה זו פרשה כל התבורה אל עמק היער, ועמדה תחת אחד העצים, ובחרזת קדש התחילו להופלל "מנחה

בגמרם להתפלל, עמד כבר תקוע אהל גדול נטוי עורות חיות מלמעלה.

לפני האהל דלקה מדורת עצים גדולה.

- הכל מוכן! - הודיע העגלון, שהקדים לבא שמה.

כלם נכנסו אל האהל.

- האח! - קרא הרב משתומם, כשהורם המסך, שהיה תלוי על

פתח האהל.

ורבי לייב נאלם דם מתמהון; נדמה לו, שמכשפים הביאוהו פתאם אל

ארמון מלא סוד.

כל האהל מבפנים היה מקושט מרבדים גדולים ויקרים. בתוך עמד שלחן

נמוך ועליו פרושה מפה לבנה כשלג. על השלחן דלקו שני נרות במנורות כסף

נוצצות. בפאת השלחן היו מגחות שתי חלות מכסות מפית לבנה. באמצע השלחן

עמד בקבוק מלא יין, ועליו גביע כסף. מסביב לשלחן היו מונחים פרים עשויים

עור למושב המסבים.

התחילו לקבל שבת.

מה נשגבה, רוממה ועליונה היתה תפלה זו. דומה היה, שכל האהל נמלא

עבא מלאכי שיר. הזקן היה בעל קול נעים וחודר אל תוך הנפש, והוא התפלל

ברגש עמוק ובמתיקות, עד שכל דבור ודבור ירד אל תוך נשמת המסבים ועורר

בקרבה עצב ותענוג כאחד.

ומסביב - דממה אימה ונשגבה, שבאה מתוך אלם היער, ולפעמים נדמה,

שהכל מאזין ומקשיב אל התהלות והתשבחות לכבוד שבת המלכה, שפרשה את

כנפיה על כל העולם.

אחרי ה"קדוש" הוציא העגלון מתוך ארגו קערה מלאה מאכלים שונים

וַיַּעֲמִידָהּ עַל הַשְּׁלֶחָן. כָּלֶם רָחֲצוּ אֶת יְדֵיהֶם בַּמַּיִם מִן הַכֹּד, שְׁעָמַד בִּפְתַח הָאֹהֶל
מִבְּחוּץ, וַיֵּשְׁבוּ מִסְבִּיב לַשְּׁלֶחָן.

בְּשַׁעַת הַסְּעוּדָה סִפֵּר הַזִּקְנָן, כִּי הוּא נָסַע אֶל רַבִּי אֲבֵרָה־מְצִי לְהִתְאַרֵךְ אֶצְלוֹ
בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת, אֲךָ עֲגָלוֹנוֹ תָּעָה מִן הַדֶּרֶךְ, וּבֵין כֹּה וְכֹה יָרַד הַיּוֹם, וּמִירְאָה פֶּן
יָבֹאוּ הַעִירָה אַחֲרָי שְׁקִיעַת הַחֶמְדָּה, גָּמְרוּ לַעֲמֹד בַּדֶּרֶךְ וּלְשַׁבֵּת בַּיַּעַר שֶׁלֹּא לְחַלֵּל
אֶת הַשַּׁבָּת.

כִּכָּה יֵשְׁבוּ וְשׁוֹחֲחוּ בַּנְּעִימוֹת, וּכְשֶׁקָּמוּ מִמְּקוֹמוֹתֵיהֶם, כָּבַר עֲבָרָה
חֲצוֹת לַיְלָה.

הַלַּיְלָה הָיָה יָפֵה מְאֹד. הָרוּחַ שָׁקֵט וְהַעֲצִים עָמְדוּ דוֹמָם מִבְּלֵי נוֹעַ. הַשָּׁמַיִם
הִטְהָרוּ, וְכּוֹכְבִים זָכִים, נוֹצְצִים, רוֹמְזִים זֶה אֶל זֶה. הָאֲדָמָה קָפְאָה מֵעַט וּפְנִיָּה כָּסוּ
כְּפוֹר יִרְקָק־לָבֵן וּמְבָרִיק, כָּאֵלוֹ חוֹלֵל שֶׁל אֲבֵנֵי אֶקְדָּח וּבִדְלָח נִפְוֹר עֲלֵיהֶם.
אֵין קוֹל וְאֵין הֶגְהָ. בְּכֹל הַשְּׁלֶךְ הַסֵּ, וְהַעֲצִים עוֹמְדִים כְּאֶלְמִים מֵעַצֵּר שְׂמֵחָה
וְגִיל. נִדְמָה, כְּאֵלוֹ הֵם מִתְּבוֹנְנִים אֶל הַיָּפִי וְהַהֲדָר הַנִּפְלֵא שֶׁל הַלַּיְלָה
הַשָּׁקֵט וְהַדוֹמָם.

בַּיּוֹם הַמֻּחְרָת, חֲדָרָה הַשֶּׁמֶשׁ בְּקִרְנֵיהָ הָרֵאשׁוֹנוֹת הַיַּעֲרָה וַתִּצָּף אֶת הַגּוֹזְעִים
הַזִּקְנִים וְהַשְּׁעִירִים בְּזֶרֶם שֶׁל זֹהַב. הַשָּׁמַיִם הָיוּ בְּהִירִים, מֵרָאִם תִּכְלַת כְּהָה וְגַם
כְּתָם אֶחָד לֹא נִרְאָה עֲלֵיהֶם. כָּל הָאָרֶץ וְכֹל הַעֲצִים הָיוּ עֲטוּפִים שְׂכֶבֶת
כְּפוֹר עֲבָה, שֶׁהִבְרִיקָה נֶגֶד הַשֶּׁמֶשׁ בְּרִבְבוֹת יְהִלּוּמִים. הַעֲצִים נִדְמּוּ לְמִנּוֹרוֹת
בִּדְלָח גְּדוֹלוֹת. הַמִּרְאָה הָיָה נִהְדָּר. דוֹמָה כְּאֵלוֹ הַתְּקַשֵּׁט הַטְּבַע בְּתַכְשִׁיטִים יָקָרִים
לְכַבּוֹד הַשַּׁבָּת.

לָּבוֹ שֶׁל רַבִּי אֲבֵרָה־מְצִי נִמְלָא רִגְשֵׁי גִיל בְּקוֹמוֹ מִשְׁתּוֹ. מִיָּמָיו לֹא רָאָה
אֶת הַיַּעַר בִּיפְיוֹ, כִּשְׁהוּא לְבוּשׁ בְּגַדֵי הַחֲרָף שֶׁלוֹ, וּמֵרַב הַתְּפַעֲלוֹת לְחִשּׁוֹ
שִׁפְתָיו, כְּדָרְכוֹ: "מַה נָּאֵה, אֱלֹהִים, עוֹלָמְךָ שִׁבְרָאתָ!"

לְאַחַר שֶׁהִתְפַּלְלוּ שַׁחֲרִית יֵשְׁבוּ כָלֶם אֶל הַשְּׁלֶחָן לְסַעֲוֹדַת הַצְּהָרִים:
וְהַשְּׂמֵחָה בְּשַׁעַת הַסְּעוּדָה גְּדֹלָה כָּל כָּף, שָׁגַם רַבִּי לֵיב הַסֵּר וְהוֹצֵף תְּמִיד,
הִתְלַהֵב וְהִתְחִיל מוֹמֵר זִמְרַת שֶׁל חֲסִידִים, וּפְתָאֵם קִפְץ מִמְּקוֹמוֹ וְהִתְחִיל מְרַקֵּד
סְבִיב לַשְּׁלֶחָן וּמִשָּׁךְ אַחֲרָיו אֶת שְׂאֵר הַמְּסֻבִּים לְצֵאת אֹחוֹ בְּמַחֹל, כְּמִנְהַג הַחֲסִידִים.
הַמְּסֻבִּים אֲחֻזוּ אִישׁ בְּיַד רֵעֵהוּ, הִפְשִׁילוּ אֶת רֵאשֵׁיהֶם אַחֲרֵנִית, נִשְׂאוּ עֵינֵיהֶם
לְמָרוֹם וְרָקְדוּ בְּמִתְיַנּוֹת מִסְבִּיב לַשְּׁלֶחָן, בְּשׁוֹרְרָם כָּלֶם יַחַד נִגּוֹן שֶׁל חֲסִידִים.
וְלַעֲת עָרַב, כְּשִׁיִּשְׁבוּ אֶל הַשְּׁלֶחָן לְקִים מְצוֹת, "שְׁלֵשׁ סַעֲוֹדוֹת", הִתְחִילוּ שׁוֹב

בזמירות. ואולם בזמירות האלה נשמע קול נוגה, קול הנשמה היהודית, שקשה
 לה להפרד מן השבת החביבה והקדושה ולשוב אל החל...
 כשקמו ממקומותיהם, נוצצו כבר הכוכבים ברקיע.
 הגיע הזמן לנסע. כעבר חצי שעה היה הכל מוכן לדרך. את הנוטר
 מאכלם השאירו לחיות היער. הזקן ישב בעגלתו של רבי אברהם'צי,
 ויצאו לדרךם.
 כשהגיעו לפרשת דרכים. נפרד הזקן מרבי אברהם'צי בברכה, חבקו איש
 את אחיו וכל אחד נסע לדרך.

בן-עמי.

— <0> <0> <0> —

א. ז. רבינוביץ.

המלך והיועץ היהודי

א ד ה

I.

באחת המדינות מי רופא יהודי והרופא הזה היה נודע לתהלה בכל קצו תבל בחכמתו
 הרבה ובטוב לבבו, והמלך התהלך עמו באח וקרע; לא עשה המלך דבר קטן או גדול בטורס
 נוצץ עם רצונו החכם היהודי.

ובכל יום ויום היה הרופא החכם בא אל ארמון המלך, ובבואו היו כל השרים הגדולים
 קמים מפניו ביראה ומשפסוים לפניו בהקנעה. וגם הבישוף הגדול, הכמר בארמון המלך, היה
 מתניף ליהודי הזקן ושאל תמיד לשלמו בצחבה גלויה, בעצמו כי אהבת נפש אוהב המלך את
 היהודי הזה. אולם רק בפיו ובשפתיו כמד תכמר את היהודי ובלבו בערה תמיד כאש קנאתו, כי
 היטב תרה לו, בראותו את המלך מגדל ומנשא את אחד היהודים.

נהי בראות הבישוף, כי כל דבריו, אשר ידבר באנני המלך להבאיש את היהודי בעיניו,
 ישא רוח ויבקש וימצא לו תחבולה אחרת, והיא: לתקום את בית המלך לאויבת ליהודים ולתרחיק
 בעזרתה את הרופא מארמון המלך.

והמלך אהב את בתו אהבת נפש, כי יחידה היתה לו וכל אשר שאלה נפשה לא מנע ממנה.
 בשפתי מרמה ולשון חלקות החל הבישוף לזרע את זרע השנאה על לב הנערה הצעירה,
 ועליו עשה פרי. ולא ארכו הימים ובת המלך היתה לשונאת ישראל כמורה, ועל פי עצתו נסתה

גם היא לדבר על לב אביה המלך להסיר את היהודי מעל פניו. אולם גם לדבריה לא שם המלך לב והיהודי הוסיף להחזיק במלך במאן.
 וייעץ הבישוף את בת המלך להתחלות, והיה בבוא אביה לבקרה ואמרה, כי רק היהודי אשם בחליה, כי בראותה את פניו תקוץ נפשה בחיים, וכי לא תוכל לשוב לאיחנה עד אם תרחיק המלך את היהודי מארמונו.

צר היה לו למלך לעשות את דבר בתו. הוא נסה להוכיח לה, כי לא טוב תעשה בשנאה איש צדיק וחכם. אך היא באחת פי לא תוכל להבליג על געל נפשה בראותה את פני היהודי; או נועץ המלך עם הבישוף והבישוף הוכיחהו בדברים גמורים, כי הטא וקטא לאלהי השמים אם לא ימהר לעשות כרצון בתו: להרחיק את היהודי מחצר המלכות. אולם מדי יום ביומו צוהו המלך לבוא אל גנת הביתן אשר לו, ושם נדברו ונועצו שניהם בעניני המדינה כמשפטם כל הימים.

אפס כי בזה לא נחה עוד דעת הבישוף הצורך, ותמעט ממנו כי רחוק היהודי מארמון המלך, ויאמר להשמיד אותו ולהכריתו מארץ החיים. על-כן נעץ הבישוף את בת המלך, כי תתחל עוד פעם, ועם רופא המלך היה דברו להגיד למלך, כי מחלת בתו אנושה מאד, וכאשר ישאלהו המלך: מה סבת מחלתה? ואמר לו: אין זאת כי נפשה עורגת לאיזה דבר, אשר יכבד ממנה להשיגו, והיא הלא ענגה ורפת-לח ועל-כן תדל מיום ליום.

ותעש בת המלך כעצת הבישוף ותתחל. ויחמד המלך אליה וישאל: מה לך בתי? ותען הנערה: נפשי תקוץ בכל אכל וכל משקה וכחתי ירפו מיום ליום. אין זאת כי אם בא קצו. וימהר המלך לשאול את פי הרופא, ויאמר הרופא: אמנם מחלת בתך אנושה מאד, הנה היא הולכת ודלה ונדי קצרה מהמציא לה תרופה; אין זאת כי היא מתגעגעת לאיזה דבר, אשר לא תוכל להשיגו.

או החל המלך לדבר על לב בתו, כי תגיד לו את חפצה ותוא שתדל לעשותו, גם אם יעלה לו החפץ הזה בחצי המלכות.

אולם היא הוסיפה להסתיר את סודה, וכאשר הפציר בה אביה מאד, אמרה לו, כי יודעת היא ברור, אשר לא יאבה ולא יוכל למלא את חפצה, ועליה לרדת באביב ימיה שאולה, ופניה הולכים ורעים, וכחותיה הולכים ודלים, ומחלתה הלכה הלך וקשה, כי כן העיד בה הרופא, ותהי כהולכת למוח.

ורחמי המלך נכמרו מאד על בתו היחידה, ויכרע לפני משתה ויבך ויתחנן לפניו, כי תגיד לו מה הוא הדבר, אשר נפשה ככה תכלה אליו.

ותאנח הנערה ותאמר: השבעה נא לי כי תמלא את חפצי, והגדתי לך.

וישבע לה המלך, כי לא ימנע ממנה כל אשר תשאל בפשה.

או אמרה הנערה: אמנם, אבי צר לי מאד להגיד לך את הדבר הזה. ידעתי, כי אוהב אתה את הרופא היהודי, וקשה לך להפריד ממנו, אוכלים זה לא כבד נגלה אלי מלאך בחלום ויאמר: אם ישאר היהודי בחיים או תמותי את, ואם יומת היהודי והיתה נפשו פחת נפשוך. ועתה, אבי עשה, כטוב בעיניך.

והמלך נבהל מדברי בתו ולא ידע מה לענותה. בעת שהיא בא הבישוף התדרה. ותאמר הנערה אל אביה: שאל נא את פי כהננו הגדול, והוא יגיד לך מה טוב ומה ישר בעיני האלהים. ותספר הנערה לבישוף את כל אשר דברה באזני אביה.

ובען הבישוף אל המלך ויאמר: רצון בך הוא רצון אלהינו, אשר נשבעת לה בשמו. אם כה תעשה, והצלפת את נפש בך ונפשך, ואם לא—מרה תהי אחריתך.

צר היה למלך מאד לעשות כדבר הבישוף, אבל הוא ירא לחלל את שבועתו, וישלח פקדה אל היהודי—בדבר הבישוף—לבא מחר בתשע שעות בבקר אל שדרות העצים, אשר על יד הכבשן הגדול אשר מקדם לעיר, ואל שר הטבחים שלח פקדה להיות הוא ועבדיו נכונים מחר בתשע שעות בבקר על יד שדרות העצים, אשר על יד הכבשן הגדול אשר מקדם לעיר, והיה בבא שמה איש זקן לבוש בגדים ארכים ואתו בו והשליכוהו אל תוך כבשן האש הרופא היהודי קבל את פקדת המלך ומפעם רוחו בקרבו.

באור המלים:

להכאיש—להשניא. תחבץ ה—עצה, אמצעי. לשון חלקות—דברי חנף. להחסינות—לעשות את עצמה חזקה תקיף—ממאס. לשוב לאי תנה—להתרפא. להגליג—להתגבר. גצל—נפש—רגש המעוב. עזר—מתאנה. אנוש—מסבנה.

II

בבקר השכם קם היהודי וילבש את בגדיו החמדות, ובסוף השעה השמינית ציה לאסור את מרכבתו, למען יגיע אל המקום אשר יעד לו המלך בראש השעה השמינית; ותכה הוא שם עד בא המלך ואל יתכה המלך לבואו.

ויהי אף יצא יצא מביתו ויאמר לעלות על המרכבה והנה ילד קטן נגש אליו ויחא: הושיעה, הרופא! יתום אני מאבי, ואמי העניה חלתה ממלה אנושה. הנה, חוסה נא על נפש אמי האהובה ועלי, יתום אמלל, ורפא נא לה!

— אבל מה אעשה רק, ילדי הקטן, ואני אין לי פנאי עתה, כי דרפי נחוצה מאד.
הילד לא ענהו דבר, אך הפט הפיט אליו פעיניו הגדולות וימרר בפכיו.
למראה דיעות הילד נמוג לב היהודי בקרבו ויאמר: אמורה להציל את נפש האב
האמלה של הילד הנו מד הזו, ויעבר עלי מה, את פני המלך אראה אחרי כן,
או העלה את הילד על מרפכתו ויסע אל בית החולה.
והבישוף וחבריו שתו ושכרו כל הלילה, ובבקר השכם מהר הבישוף לנסוע אל המקום
ההוא לראות געיניו בהשרף היהודי שנוא נפשו בכבשן האש. בראש השעה התשיעית הגיע
הבישוף אל שדרות העצם אשר על יד כבשן האש, ועבדי המלך ראו ממארבם והנה איש זקן
בא והוא עוטה מעיל ארוך — ויתפללו סליו להשליכו אל תוך הכבשן. לשוא צעק, כי בישוף הוא,
כהן לאל עליון — כי לא היה לו שומע, וישליכוהו אל הכבשן וישרף באש.
בלילה ההוא נדרה שנת המלך. לבו הפהו מאד על אשר נואל להטות און קול הבישוף,
אבל מה יעשה והוא גשבע לבו וזו ואיך יחלל את שבועתו?

או נזכר את אשר קרא פעם בכתבי הקודש, כי גם בימי קדם הלשינו אנשים רעים על
אנשים יהודים צדיקים לפני מלך בבל ויצו להשליכם אל כבשן האש, ומלאך בא ויצנן את
דאש, והצדיקים יצאו שלמים ובריאים מתוך הכבשן. מדוע לא יעשה יי בפלאות גם היום לאיש
ישר וצדיק? חשב המלך בלבבו.

אבל מדוע שמתי אני על האיש הצדיק הזה ענש מות? מדוע לא יכלתי למשול ברוחי
ולכלתי שמע בקול בתי? ולמה הטיתי את לבי אל דברי הבישוף השואף לדמי גקיים? הנה לא
יכלתי להציל את נפשו! אבל הן אנכי גשבעתי...

גשבעתי!... ומה בכך אם גשבעתי? הלא שבועת שווא היא. איזו זכות היתה לי, להסגיר
את נפש נקי וצדיק למוח? לא! שבעתי איננה שבועת, בטלה היא ומבטלתו אנכי אלף ואצילהו.
או הפיט אל השעון והנה — חצי השעה התשיעית. ועד אשר יבא אל המקום יצבר עוד
כחצי שעה.

— נואש נואש! — קרא המלך ויפרש את כפיו — הוא כבר גשרף. אוילס איך שיהיה, אמרה
נא שמה, אשמע נא, מה דבר לפני מותו. בודאי קללני קללה נמרצת. אכן הרעותי מאד
אשר עשיתי.

— מרפכה! — קרא המלך. וכרגע עמדה המרפכה על יד פתח ארמונו והוא יצא בחפזו
וישב בה והרפב דפק את הסוסים וישוטו כבדקים.

הוא בא אל שדרות העצים ושר הטבחים ונעריו התניצבו לפניו, ויגד תשר למלך, כי
מצותו געשתה: האיש כבר שרף.

-שרף! קרא המלך בקול חרדות.
 -כן, אדוני המלך-ענה השר-בפקדונו, המלך, עשיתי.
 בעת שהיא קרבה שמה מרפכת הרופא היהודי. בפחד וברעדה ירד היהודי מן המרכבה,
 בראותו כי המלך עומד שם ומחכה לו.
 -האמת הוא פה! קרא המלך בשמחה ויפל על צווארי היהודי ויכה.
 שר הטבחיים ובעריו עמדו משתאים ומתפלאים מבלי הבין מאומה מה נעשה לעיניהם.
 -ואתה הלא אמרת כ שרף? -שאל המלך את השר.
 כן, אדוני המלך, הוא שרף-ענה שר הטבחיים.
 -אי שרף? -האם ידידי זה?
 -לא, הב שוף שרף. לא כה צוה אדוני המלך, כי אם לבא בשעה התשיעית איש זקן
 לבוש מעיל ארץ והשלכנו אותו אל תוף הכבשן. ובראש השעה התשיעית בא הפישוף ונרא, כי
 אמןם איש זקן הוא ועוטה מעיל ארץ, ונעש באשר צוה אדוני המלך.
 -ברוך שם אלהי ה' יידיק! -קרא המלך:- הוא השיב לרשע גמולו בראשו ואת נפש ידידי
 הישר הציל.

באור המלים:

בעבר עלי מה-היתה מה שיהיה. נו אף-עשה שטות. ויצאן-עשה קר. תשו אף-המתאנה.

אברהם הכספי.

(אנהת-עם).

איש היה בארץ ושמו אברהם הכספי. ויהי האיש עשיר גדול, אשר כמהו אין בכל הארץ. ויהיו לו אוצרות רבים מלאים כסף וזהב ומרגליות, היכלות גדולים ויפים ואניות רבות על-פני כל הימים.

ושם האיש נודע בכל העולם, כי מסחרו פרץ בכל הארץ. ויאבהו האנשים וכבדו את שמו מאד, כי היה אברהם הכספי איש טוב לב ואוהב לעשות צדקה וחסד

ויהי היום ויספר האיש את כל אוצרותיו הרבים ואת כל עשרו והונו ויאמר אל לבו: "אין עשיר גדול אני ואין כמוני בכל הארץ!" - ויהי כאשר חשב את הדברים האלה ויתגאה מאד. ויאמר אל לבו:

"עשיר כמוני ממי ירא וממי יפחד? מה יעשה לי אדם, ואלהים מה יעשה לי? הן על היכלי ישמרו שומרים תמיד לכל תאנה לי כל רעה; ולו גם היכלי הרבים ישרכו באש - הלא תשארגה לי עוד אניותי הרבות, אשר על פני הימים! ולו גם תטבענה כל אניותי בימים - הלא ישארו לי עוד אוצרות כספי וזהבי הרבים ושדותי ונחלותי, אשר אין מספר להם!"

פעם אחת עמד אברהם אצל החלון וירא את הוילונות היקרים הפרושים עליו ויאמר אל לבו:

"הן אם אמכר את אחד הוילונות האלה והספיק כסף מחירו לכלכל מאות עניים כל ימי חייהם - הלא לי אפוא לפחד מרעב?"

ויתגאה אברהם הכספי מאד ויחדל ליראה את האלהים ולכבד את שמו. כי אמר בלבו: "מדוע איראנו? היכל יוכל לעשות לי רע?"

אמנם את מחשבותיו אלה לא גלה לאיש, וגם לא חדל לעשות צדקה וחסד לעניים, כי לא היה הכסף נחשב בעיניו למאומה. אך מחשבות רעות מלאו את לבו תמיד.

ויהי היום ואברהם הכספי הפך לראות את כל אוצרותיו הרבים ולהתענג

על כל היקרות ושכיות-החמדה אשר בהם. ולא אמר לאיש דבר, אך לקח את צרור המפתחות בידו וירד אל המערה, אשר מתחת ביתו, וילך מחדר לחדר וישהה בכל חדר רגעים אחדים, ויתבונן אל כל הרהיטים היפים ואל היריעות היקרות ואל הכלים הנפלאים - וילך לו הלאה.

ככה הלך מחדר לחדר, עד אשר בא אל החדר האחרון אשר במערה. ויהי הוא פותח את הדלת באחד המפתחות וישאר את צרור המפתחות בחור המנעול, באשר היה עושה לכל חדר וחדר; אולם תחת לעזוב את הדלת פתוחה, באשר היה עושה בכל החדרים אשר עבר בהם, שכח הפעם ויסגרה אחריו, והמפתחות נשארו בחור המנעול מבחוץ. הוא שהה בחדר רגעים אחדים ויתבונן אל יקרת כליו והדר רהיטיו ואחר שם פניו אל הדלת ויאמר לצאת. אך - אהה! - הדלת סגורה ומפתח אין.

וירא אברהם ויבהל ויחל לבקש תחבולות איך לצאת מזה - לשוא. הוא נסה לצעוק ולקרוא לעזרה, אך המערה היתה עמקה מאד, ואיש לא שמע את קולו ואת צעקותיו. אז ידע, כי אין כל עצה והצלה לו בלתי אם לשבת ולחכות אולי יבא במקרה אחד מאנשיו עד החדר הזה. אך ימים אחדים עברו ואיש לא בא.

והיום האחרון של אברהם הפספי בא, וידע, כי ביום הזה ימות, כי לא יכל עוד לסבל את מצוקות הרעב הנורא, אשר בער בקרבו פיקוד אש. הוא שכב על מרבד יקר ויבט בעצב על פני החדר המלא הוד ועשר רב ועל הכלים היפים והרהיטים היקרים - ולבו התכוץ בקרבו מכאב נורא.

ועיניו ראו את הנילונות היקרים, אשר אם ימכר אחד מהם והספיק מחירו לכסף מאות עניים כל ימי חייהם.

”מה יועילו לי אלה?” - חשב אברהם בעצב ויעצם את עיניו לכלי ראותם עוד.

אז זכר את המחשבות הרעות, אשר חשב בלבבו, וידע כי חטא לאלהים...

ימים רבים לא ידעו אנשי אברהם הפספי, אנה הלך אדניהם ואיך נעלם.

אך פעם אחת נקרה אחד המשרתים לרדת אל החדר האחרון אשר

במערה וירא את צרור המפתחות אשר בחר המנעול, ויפתחו ויבא בו וימצא
את אדניו מת על מצע יקר, ועל הדלת היה כתוב כדברים האלה:
"אבריהם הפספסי, הגדול בעשירי העולם, מת ברעב."

באורים: פרץ - גדל, רבה, תאונה - תררה, שכיות התמדה - דברים יקרים. נושה -
התמהמה, תחבולות - עצות, אמצעים. מצוקות - ענוי, יסורי. והספיק - יהיה די.
מצע - משכב.

עבודה בכתב: לספר את המעשה בקצרה.

ש. בן-ציון.

גבור וחכם בפני אשתו.

שלמה המלך היה מבין בשיחת חיות ועופות ושליט עליהם בחכמתו, כמו
שהיה שולט בבני-אדם. פעם אחת עם הערב שמש, ישב עם המלכה על גג
ביתו. שמע שלמה זוג צפרים מספרות: "ראה-נא, בעלי - אמרה האחת, - כמה
עשיר הוא וכמה חכם הוא שלמה מלך ישראל, שבנה לו היכל נהדר כזה".
השיב לה בעלה: "ודאי, בית-חומה נאה עשה לו זה, אבל כמה נחשב הוא?
רצונך? הריני מהפכו מיד לגל של אבנים". - "פיצד?" - תמחה הצפור האשה.
אמר לה הבעל: "עדין אי את יודעת כחי. די בשלש בעיטות שאכעט ברגלי זו
על הגג - והחומה נופלת תחתיה!"

שלמה, ששמע בשיחה זו - שחק. שאלה אותו המלכה, למה הוא שחק?
סח לה מה ששמע. שחקה גם המלכה ואמרה: כדאי הוא חצוף זה להורותו קצת
ממדות דרך-ארץ". רמו שלמה לעבד אחד, ומיד שרק הלז לצפור הבעל. זה
התחלחל ובא בפיק-ברכים ונפל והשתחוה לרגלי המלך, בשעה שאשתו עפה
לה משם בכהלה ונתעלמה. אמר המלך לצפור: "שמע שמעתי את דבריך שדברת
בפני אשתך. עכשו עשה מיד כמו שדברת - בעט בארמון והרסה! ואם לאו -
מרה תהיה אחריך..." מיד התחיל העוף הקטן בוכה לפני המלך, צפצף ואמר:
"אמנם חטאתי בחרטמי, אך אתה, מלך-מלכים, סלח-נא, מחל-נא, כי למה זה

תשים לבך לדברי ברִיָּה קִלָּה וּבְנוּיָה שְׁפֹמוֹתֵי? ... "אם בְּרִיָּה קִלָּה אַתְּ" - אָמַר
הַמֶּלֶךְ - "לָמָּה זֶה אַתָּה מִתְפָּאֵר בְּךָ?". אָמַר לוֹ הַצֹּפֹר: "אֲדוֹנֵי, חֲמַל!" וְהָרִי אָנִי
רַק בְּפָנֵי אִשְׁתִּי אָמַרְתִּי בְּךָ". מִיַּד שָׁחַקָה הַמֶּלֶכָה וְאָמְרָה: "שְׁלַחְהוּ, בְּפָנֵי אִשְׁתּוֹ
מִתָּר לְהִתְפָּאֵר". שָׁחַק גַּם הַמֶּלֶךְ וּפְטָרָהּ, וּמִיַּד הִשְׁתַּחֲוָה הַצֹּפֹר וְנִתְעוֹפַף לוֹ.
אִשְׁתּוֹ, שְׁנִסְתַּכְלָה מִמְחַבְּאָה וְצִפְתָּה לְבַעֲלָהּ - מִהֵרָה וַיִּצְאָה לְקִרְאָתוֹ, כִּשְׁהִיא
חֲרָדָה וְשׂוֹשָׁה כְּאַחַת, וְקִרְאָה: "יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ, שְׂיִצְאָתָּ בְּשָׁלוֹם מִיָּדוֹ שֶׁל
שְׁלֹמֹה!" - טַפְשָׁה! עָנָה לָהּ הַבַּעַל בְּדַחֲשָׁה - דוֹמָה אֵת שְׁאֵנֵי הַיִּיטִי בְּסִכְנָה?
אֶלְמֵלֵי נֹזְבָאת הַיִּית רוֹאָה כִּיצַד הַתְּנַפְּלוֹ הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶכָה לְרַגְלֵי בְּתַחֲנוּנִים רַבִּים,
שֶׁלֹּא לְהִבְיֵא עֲלֵיהֶם אֵת הַרְעָה שְׁאִמְרֵתִי, וְשֶׁלֹּא לְבִישֵׁם בְּמַפְלָה כְּנֹגֵד כֹּל הַעַם
בִּירוּשָׁלַיִם. -

- "וְאַתָּה, עֲטַרְת רֹאשִׁי, מָה אָמַרְתָּ לָהֶם?" שְׁאַלָה הָאִשָּׁה. מוֹבֵן - עָנָה הַבַּעַל -
שְׂאִין לְהַקֵּל כֹּל-כֶּף בְּכַבּוּדוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה, וְהִבְטַחְתִּי לוֹ שֶׁלֹּא אֶגַע בְּהִיכְלוֹ לְרַעָה.
סוֹף-סוֹף הָרִי מֶלֶךְ גְּדוֹל הוּא, וְכֵדָאֵי הוּא לְבְרִיטִי שְׁלוֹם - לֹא כֶךְ, זוֹגְתִי?
- וְדָאֵי כֶךְ, בַּעֲלִי - עָנְתָה הָאִשָּׁה - רוֹאָה אָנִי כֶךְ שְׁגַם חֲכָמְתָךְ גְּדוֹלָה
מִשְׁלֵ שְׁלֹמֹה".

בְּאוּרִים: מִסְפָּרוֹת - מִשְׁחַחֹת. אֵי - אֵת - אֵין אֵת. בַּעֲיֵטָה - הַכָּהָה בְּרַגְלֵי. מִדֹּת דְרָךְ
אֶרֶץ - גְּמוּסִים וּמְנַהֲגִים שֶׁל כְּבוֹד. דוֹמָה אֵת - חוֹשֶׁבֶת אֵת. סִכְנָה - מְקַרְרָה.

מֶלֶךְ לְשָׁנָה.

מ. י. ברדיצבסקי.

(צִנְדַת-עַם).

וְיְהִי כְּאַחַת הָאֶרְצוֹת אִישׁ עֲשִׂיר גְּדוֹל, אֲשֶׁר לוֹ אוֹצְרוֹת מְלָכִים. וְעַבְד נְאֻמָּן
לְאִישׁ הַהוּא, אֲשֶׁר אֶהְבּוֹ וְאֲשֶׁר כְּבָדוֹ מְאֹד. וַיֹּאמֶר הָאִישׁ לַעֲשׂוֹת חֹסֵד עִם עַבְדּוֹ,
וַיִּצְיָאֵהוּ לְחִפְשֵׁי וַיַּעֲנֵק לוֹ מִטּוֹבוֹ, וַיִּשְׁכּוֹר לוֹ אֲנָיָה וַיִּמְלֵא אוֹתָהּ מִתְּנוֹת רַבּוֹת,
וַיֹּאמֶר לוֹ: קוּם וַיְרַדְתָּ בְּאֲנִיָּה וְלִמְדֵת לְדַעַת אֵת הַחַיִּים.
וַיִּפְרֵד הָעַבְד מֵעַל אֲדוֹנָיו בְּשָׁלוֹם וַיְרַד בְּאֲנִיָּה שְׂמֵחַ וְטוֹב לֵב, וַיִּשֶׂם פָּנָיו
לְאֶרֶץ הַמּוֹרָת. הוּא עוֹד טָרֵם הַרְחִיק לְלִכְתָּהּ, וְהִגִּה רוּחַ סַעֲרָה גְּדוֹלָה כְּאֵה וַיִּתְגַּעְשׂוּ
מִי הַיָּם, וְהַגְּלִים הִפְכוּ אֵת הָאֲנִיָּה עַל צִדָּהּ, וְכָל עֲשָׂרוֹ צָלַל בְּתַהוֹמוֹת יָם וְגַם הוּא

כמעט טבע במצולות. לולא אחו בקרש מקרשי האניה. וישא אותו הקרש, יום
ולילה ויביאהו ביום המחרת אל חוף אחד האיים, ויעל וישב על שפתו ולא ידע
מאין יבוא עורו.

הרעב אשר הציק לו הכריחו ללכת על פני האי, אולי ימצא אכל. ויהי
בלכתו והנה משעול צר לפניו ועקבות בני-אדם נפרים בו. וישמח ויאמר: אין
זאת כי לא רחוק אני ממקום ישוב. וישא רגליו וילך במשעול ההוא.
ויהי בלכתו וישא עיניו וירא מרחוק עיר גדולה לאלהים יושבת על
ההר, ובה חומות גבוהות ומגדלי זהב נוצצים. ויאמר בלבו: לקרית מלך
הביאני רגלי.

ויהי כי הקריב אל שער העיר, והנה שרים ורוזנים לבושי מחלצות נצבים
מימין ומשמאל כמחכים, ובראותם את ההלך מרחוק ויקראו בקול גדול: יחי
המלך! וירוצו לקראתו ויקראו: לשלום בואך, מלכנו! ויחזיקו בו וישימו עליו
תכריך ארזמן, וישאווהו על פניהם העירה.

בהמון חוגג הובילו אותו דרך רחובות העיר ודגליה המתנוססים. פעמוני
המגדלים משמיעים קולם, ותבקע הארץ לקול קריאת העם: הידד! יחי מלכנו!
מלכנו יחיה!

וגיעו עד ארמון שיש נפלא, ויביאו שמה את הזר ויושיבו אותו על כסא
שן, וישימו על ראשו עטרת מלכות אשר כל אכן יקרה בה ושרביט זהב נתנו
בידו. ויבאו הפהנים וימשחו אותו בשמן המור ויברכו אותו. וראשי העם באו
וישתחו לו וישבעו לו שבועת אמונים.
והעיר צוהלה ושמחה לכבוד מלכה.

והאיש מחריש ומשתאה ואינו מאמין למראה עיניו ולמשמע אזניו.
ויאמר בלבו: אין זאת כי תרדמה נפלה עלי ואני רואה את כל זה בחלום
ולא בהקיץ.

אבל כאשר עבר היום, ויקם ממחרת הבקר בחדר מלכים ומשרתיו רחצו
את בשרו במים ובשמן המור וילבישוהו בגדי חמודות ויוליכוהו לאולם יפה
מאד מאד, ושלחן ערוך לפניו עם מעדני מלך, — ויחל להאמין, כי אמנם עלה
על כסא המלוכה.

והשרים היושבים ראשונה במלכות באו להתייעץ עמו על צפונות המדינה.

וּרְאִשֵׁי הַחֵיל וּפְקִידֵי הַצָּבָא בָּאוּ וַיִּמְנוּ לְפָנָיו מִסְפֵּר אַנְשֵׁי הַחֵיל אֲשֶׁר יָגְנוּ עַל
הָאָרֶץ בַּיּוֹם מִלְחָמָה. וַחֲכָמִים וַיּוֹדְעֵי הָעַתִּים בָּאוּ לְדַבֵּר עִמּוֹ עַל דְּבַר טֹבַע הָאָרֶץ,
סַחְרָה וּרְכוּשָׁה: וְהַמַּמְנִים עַל הָאוֹצְרוֹת מָסְרוּ לוֹ אֶת מִפְתַּחֹתֶיהֶם. וַיִּתְפַּלֵּא הָאִישׁ
מְאֹד עַל כָּל הַגְּדוּלָּה וְהַתְּפָאֶרֶת אֲשֶׁר עָלָו בְּחֶלְקוֹ, וְלֹא הֵבִין אֶת הַחֵידָה וְאִיךָ הָיָה
כַּדְּבַר הַזֶּה, כִּי יִבְחָרוּ אַנְשֵׁי אֶרֶץ בְּאִישׁ, אֲשֶׁר לֹא נֹדַע לָהֶם מִתְמוּל שְׁלִשׁוֹם,
וַיִּשְׁמְעוּ אוֹתוֹ לְמַלְךְ עֲלֵיהֶם.

וּבְכָל הַרוּחָה אֲשֶׁר הִיְתָה לוֹ בְּאַרְמְנוֹתָיו, בְּסוּסָיו וּבְמַרְכָּבוֹתָיו וּכְלֵי חַמְדָּתוֹ
בְּנֵי-אָדָם, לֹא מָצָא בְלִבּוֹ מְנוּחַ, וַיִּצַק לוֹ הַדְּבַר הַסְּתוּם הַזֶּה, לְדַעַת פִּשְׁרוֹ.
וַיִּחְשׁוֹב כָּל הַיּוֹם מַחְשְׁבוֹת וַיִּתְאַמֵּץ לְמִצּוֹא אֶת הַחֵידָה - וְלִשְׂאוֹ. וַיְהִי כִי כָלְתָה
נַפְשׁוֹ לְדַעַת אֶת פִּתְרוֹן הַשְּׂאֵלָה, וַיִּקְרָא לְאַחַד מִמְשַׁרְתָּיו הַנְּאֻמִּים, הַקְּרוֹבִים
אֵלָיו, וְהוּא אִישׁ סוּדוֹ וְשׁוֹמֵר בְּרִית, וַיֹּאמֶר לוֹ: הַגִּידָה נָא לִי, עַבְדִּי, אֶת מִשְׁפַּט
הַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה עִמָּדִי, אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמַע כְּמוֹהוּ, כִּי אַנְשֵׁי מְדִינָה גְדוּלָּה יִמְשְׁחוּ
אִישׁ נֹכְרִי עֲלֵיהֶם לְמַלְךְ וַיִּמְסְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם וְאֶת כָּל רְכוּשָׁם בְּיָדוֹ וַיִּנְיְחוּ כָּל הַזֶּה
אֶרֶץ לְרַגְלָיו.

וַיֹּאמֶר הָעֶבֶד אֵלָיו: אֲדוֹנֵי הַמַּלְךְ, יָדַעְתָּ כִּי לֹא אָמְנַע דְּבַר מִמֶּךָ, וְאוֹתָם
אִסַּר אֶסְרוּ עֲלֵינוּ לְגַלוֹת אֶת הַסּוּד וְלִשְׂאֵת אֶת הַדְּבַר עַל שְׁפָתֵינוּ; וְאִם אָמַר
אִמַּר אוֹתוֹ לָךְ, וַחֲטָאתִי לְעַמִּי וְלְאֶרֶץ מוֹלַדְתִּי. וַיִּחְזְקוּ עָלָיו דְּבָרֵי הַמַּלְךְ יָמִים
רַבִּים, וַיֹּאמֶר: כִּי נִשְׁפַּעְתִּי, כִּי אִם אֵינְךָ מְגַלֶּה לִּי אֶת הַדְּבַר, וּמִתִּי לְעֵינֶיךָ.
וְלֹא יָכוֹל הָעֶבֶד לְהִסְתִּיר עוֹד מֵאֲדוֹנָיו אֶת הַדְּבַר וַיֹּאמֶר: שְׁמַעְנִי, מֶלֶכִּי! בְּנֵי
הָאָרֶץ, אֲשֶׁר אִתָּה יוֹשְׁבֵי עִמָּה בְּיַגְיָהֶם, אֵינָם מִמְּלִיכִים עֲלֵיהֶם מַלְךְ אִישׁ
מֵאַחֵיהֶם, רַק אֶת הַגֵּר הַבָּא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה. וְזֶה חֵק לָנוּ מֵאֲזַ וּמִקְדָּם לְחַכּוֹת
בַּיּוֹם קְבוּעַ בְּשִׁנָּה עַל יַד שַׁעַר הָעִיר, וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יָבֹא בְּרֵאשׁוֹנָה, אוֹתוֹ
נִשְׂמֵים לְמַלְךְ עֲלֵינוּ וַיִּמְלֹךְ עֲלֵינוּ שְׁנַיִם-עֶשֶׂר חֹדֶשׁ. וּבְבוֹא הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן לַחֹדֶשׁ
הָאַחֲרוֹן, נָסִיר אֶת בְּגָדֵי הַמַּלְכוּת מֵעָלָיו וְנִלְבִּישֵׁהוּ אֶת הַבְּגָדִים אֲשֶׁר לְבִישׁ
בְּבוֹא אֵלָינוּ - וְהֵם שְׂמוּרִים אִתָּנוּ - וְנוֹלִיךְ אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר בָּא בוֹ, עַד הַבַּיְתָּא
אוֹתוֹ אֶל הַחוּף. שָׁם נוֹרִידֵהוּ בְּאֲנִיָּה קְטַנָּה וְנוֹבִיל אוֹתוֹ אֶל אֵי רְחוֹק וְשׁוֹמֵם,
וְנִשְׂאִירֵהוּ שָׁם לְנַפְשׁוֹ.

וַיִּחְרַד הַמַּלְךְ לְשִׁמְעַת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְעַבְדּוֹ: הָאֵם לֹא יָדַעוּ כָּל
הַמְּלָכִים אֲשֶׁר לְפָנָי אֶת אֲשֶׁר יִקְרָה אוֹתָם בְּבוֹא יוֹמָם? וַיֹּאמֶר הָעֶבֶד: אֲדוֹנֵי וּמֶלֶכִּי,

המה בלוי כל ימי מלכותם בשמחה ובתענוגות ולא חשבו לאחרייתם. ויאמר המלך אליו: רואה אני, כי איש חכם אתה וכי לבבך נאמן לי, עוצה נא עצה מה אעשה והצלתי את ופשי ולא אראה ברעה, אשר מצאה את חברי?

ויאמר העבד: מה אני כי איעץ למלכי, אבל אם על המלך טוב לשמוע אל אמרי פי, ישלח עבדים חרש אל האי השומם ההוא ויצוה עליהם לעבוד את אדמתו ולזרוע בו עשב ודשא ולנטוע בו כל פרי עץ, ויביאו שמה מפל בהמת הפית. האדמה תתן את יכולה ועדריך יפרו וירבו, והיתה לך הארץ הזאת, פי ושיבוך שמה לנחלה במלאת ימי מלכותך.

וייטב הדבר בעיני המלך ויעש כן. ויבקש מבחורי עבדיו הנאמנים אתו וישלחם בסתר אל האי הנזר; והם עשו שם את מלאכתם כחפץ מלפם: סללו דרכים ויבנו בתים ויטעו כרמים ויהפכו את האי השומם לעדן לבני-אדם.

ויהי כי עברה שנת מלכותו ויבוא יום פקדתו, פקדת כל מלכי בני-אדם בארץ ההיא, ויתנכרו אליו עבדיו ויבואו ויפשוטו מעליו את בגדיו היקרים בלי רחמים, ויקחו מידו את כל המפתחות אשר מסרו לו, וילבישו אותו את מלבושיו הישנים, השמורים לו, ויליכו אותו במשעולים צרים מחוץ לשער העיר, ושם הובילו אותו בשביל אשר בא בו, הציגוהו ריק מפל, וישיבו אותו באנית מלח, אשר נשאה אותו אל האי העזוב.

והוא הלך אל אי גלותו בלב שוקט, כי מצא שם פנת שלוה ונחת, אשר הכין לו בעוד מלכותו גכונה בידו. ויגח שם מעמלו, כי באו לו ימים טובים מאלה, אשר ישב בהם על כסא המלוכה.

ה' עושה נפלאות."

(מעשיה.)

I

באחת העירות נודמן פעם אחת "עושה נפלאות".
 ואף-על-פי שבא שמה קרוב לתג הפסח, בימים שכל אדם מישאל מלא דאגות פרמון.
 עשה באו על בני העירה רשם גדול. אדם - חידה! לבוש קרעים וחוּבוש לראשו צילינדר-
 ולא ראה איש שיטעם מאומה, לא כשר ולא טרפה - אינו אוכל כלום!

שואלים: מאין?

והוא עונה: מפריז.

- לאן?

- ללונדון!

מתפללים: לדרך עירה זה ללונדון?

תעה תעה!

כפי הנראה, הלך רגלי.

וכשרצים אחריו, ומבקשים פתרונים ומפצירים בו, ומליפים אותו, הוא מתעלם
 לפתע-פתאם, כאילו בלעה אותו האדמה, וכבר נתגלה בצדו השני של השוק.
 בינתיים שכר לו אולם גדול ורחב, להראות נפלאות בפני עם נעדה.
 ונפלאות - עין לא ראתה, חוץ לדרך הטבע.

בולע הוא גחלי-אש כתפוחי-אדמה ומוציא מפיו קשורי-משי מכל המינים ומכל
 הצבעים - וארזים כארץ הגלות, ומבתי-רגליו הוא זורק זוגות-זוגות של תרנגולי-הודו -
 ותרנגולים כעגלים! והתרנגולים חיים ורצים על-פני האדמה, וקוראים: קוקוריקו!
 אחר-כך הוא מניף רגל ומגדל מעל סוליו אדמים; אדמים ממש, מלא הקערה אדמים!
 מוחאים כף לאות חן, והוא שורק, ומתחילות טסות באויר עגות וחלות-לחם כצפרים
 עפות! אחר-כך הן כחולדות במעגל או רוקדות רקוד-של-רגל! ושורק הוא שנית, והכל
 נעלם; כהרף-עין = ואין כל. אין עגות, אין חלות; אין תרנגולים, אין קשורים -
 לא-כלום!

מילא מבינים הכל, שאין זה כדרך הטבע... החרטומים במצרים היו מראים

גפלאות גדולות מאלה - מעשה-כשפים! אלא על מה מתפללים? על שהוא עצמו עני
ואביון. בן-אדם מגד אדמים מעל פאות רגליו, ואין לו במה לשלם שכר דירה
באכסניה; אדם אופה על-ידי שריקה עגות וחלות לרב, מוציא תרנגולים חיים מתוך
בתי-רגליו, ופנים לו - רבונן-של-עולם, יפיט מהם פני מת, ובציניו דולק הרעב
רצב ממש.

ומתפללים ואומרים: קשיה המישית למה גשתנה...

II

אבל קודם שנגיע ל"מה גשתנה". נעזוב את ה"עושה-גפלאות", ונשיח קצת בחיים-
יונה ואשתו רבקה-בילה השכיבים גם-כן אל הענין.
אותו חיים-יונה היה לפנים ס'חר-יערות. וקנה פעם אחת אצל אחד האדונים
במקח השנה יער לקרייתו, ובאו האפרים, שהיה להם דריסת-הרגל ביער, וערכו
מחאה; ותיכף-ומיד באו הפקידים וסגרו את היער. ויצא חיים-יונה מן העסק, כמו
שאומרים הבריות: גקי. ונתמנה ללבדר ביער. אחר-כך אבדה לו גם משרתו, וככה הוא
יושב כמה וכמה חדשים בלי פרנסה, השם ישמרנו. חרף עבר עליו - על שונאי ציון
חרף כנה! ועתה ממשמש ובא חג הפסח. וכבר נתן בעבוט את כל כלי-הבית, ממנורת
התקרה עד הכר שלמראשותיו. ואמרת רבקה-בילה לבועלה: לך וקבל "מעות-חטים",
וחיים-יונה עונה, שיש לו בטחון, שהשם יתברך, לא יעזבנו; ושלא ישחיר את פניו ולא
יקבל מתנת בשר-ודם. פונה רבקה-בילה לזה וכה ומחפשת בכל פנות דירתה, והשם אנה
לידה דבר טוב: מצאה כה-כסף ישנה, שהתגלגלה זה כמה שנים בין הסחבות; ממש גס
מן השמים ארעו! ונוטל חיים-יונה את הכף, והולך אל ראש-הקהל ומוסר את הפרוטות
ל"מעות-חטים" בשביל עניים, כחקו מדי שנה בענה. לעניים - אומר חיים-יונה -
יש דין קדימה. והכלות במקומה עומדת. החג הולך וקרב. רס כשני שבועות
נשארו עד הפסח, ואין כל... וחיים-יונה עודנו מחזיק בבטחונו: השם ירחם! השם
לא יעזבנו.

מי'א, רבקה-בילה מחשה; אשה כשרה עושה רצון בעלה.

ועובר יום אחר יום. רבקה-בילה אינה ישנה בלידות, טומנת פניה בשק-התבן
ובוכיה בחשאי, כדי שלא ישמע חיים-יונה; ועל חג-הפסח אין משהו, ואין כל-שהוא.
והימים רעים מהלכות.

.III

אתה ליל התקדש החג. חיים-יונה יוצא מבית-המדרש והולך לביתו. כל החלונות מזהירים
 בשמחת יום-טוב, ואף דירתו אפלה. אבל חיים-יונה—לא נפל רוחו בקרבו. ובא חיים-יונה הביתה,
 וקרא בשמחה: "הג טוב!" — אין עונה. והוא מטעים שנית: "הג טוב לך, רבקה-בילה!" — ומקרן
 נזית אפלה עונה לו רבקה-בילה בקול רנה דמעות: "הג טוב, שנה טובה!" ועיניה נוצצות בתוך
 האפלה כנחלים לוחשות. והוא קרב אליה, וגמן ולחש לה בחפה: "רבקה-בילה, יום טוב היום,
 יציאת מצרים — תרות!... אסור להתאבל היום! לך ונסב אצל אחרים! הדלתות פתוחות! יהודים
 יושבים מסבים וקוראים בקול רם: "כל דכפין — יתי ויכוף"... ופרוש המלים: כל מי שהוא
 רעב — יבא ויאכל, וישבע"...

רבקה-בילה מתאפקת, דבליתי תכרץ בבכי; מחבשת ומוצאת את מטפחתה הקרועה ושמה
 אותה בגדים רועדות על ראשה... רוצים הם ללכת...

.IV

באותו רגע נפתחה הדלת מבחוץ, וערשה הצפלאות בא, צמד על המפתח וקרא:

— הג טוב!

והזוג עונה: "הג טוב", אבל אינם רואים כלום בחשך.

ובא איתו האיש החדרת.

— רצוני — הוא אומר — ליסב עמכם.

וחיים-יונה עונה:

— אין לנו "סדר"...

והלז מפסיקו:

— הכלים! ה"סדר" אתי!

— וגשב באפפה? — לא עצרה האשה ברוחה וגאנחה.

— לאו דוקא! — ענה הבא, והתיצב באמצע החצר וקרא:

— יהי אור! — ובחלל החצר נראו עמי מנורות-כסף עם נרות דולקים. ורואה הזוג לאור

הנרות את הבא, ומשתאים הם ומשתוממים, ואינם יכולים להוציא אף הגה מן הגרון, ואחזה

רבקה-בילה בידי בעלה, וכה עומדים שניהם ועיניהם פקוחות ופיותיהם פעורים... והאיש פונה

בינתיים אל השלחן, שעמד פמביש, פפנה וקורא:

— התפסה-נא, ובא ועמוד בתוך!

זחף ופני יורד... הן התקרה מפה לבנה כשגל ויכסה את השלחן; והשלחן המכסה זה
ממקומו והלך ועמד באמצע החדר, תחת המנורות התלויות ועומדות באויר; וכעמד השלחן
יחדו המנור' ומתיצבנה בקצהו.

- אבל - אומר האורח - עוד אנו חסרים פרים להסבה! - ונקרין עין אל שלשה כסאות
שעמדו בשלש פנות החדר, ונעו הפסאות והלכו וקרבו והתיצבו לשלשה קצותיו. ויצו עליהם
שיהרבו - והתרחבו והיו למטות. התרפדו - ויורדים מן התקרה פרים לבנים כשגל ומשתרעים
על פני המטות - להסבה.

ועוד פעם קצו - ותרא ותעמד על השלחן המקורה עם המינים. אחר כך - מצות
בקבוקי-יין וכוסות. הכל כאשר לכל, ואפילו הגדות מכרכות עור עם שולי-זהב!

ומים לרחצה יש? - שאל האורח- גם מים אני נכל להביא!

צא. עושה הנפלאות להביא מים.

אז נעור הוזג המשתומם, ורבקה-פילה לוחשת באזן חיים-יונה:

- גם מן השמים!

הסדר עומד על מקומו; אוחזים בפכים - יש בהם ממש, היין נשפך אל הכוסות, המצות
גשברות ביד, - והבינו, כי נגלה להם אליהו הנביא, ושמחו בתגם יחד עם פל-ישראל.

באור הפלים: בינתים- בין מה וכה. אדמים - וחובים. טות - עפות. בצבולט - במשכון. אתא - כא.
[גחן- הוריד ראשו. מצות חטים - מנהג היא לאסוף נדבת גסר לזרבי תפסת בשקל העגלים.

עושה נפלאות - מרק סגל.

בְּדֵי חוֹת - עֵס.

א

חָיֵט שָׁלַח אֶת הַשׁוֹלְיָה שְׁלוֹ לְטוֹר שְׁנֵי דָגִים מְלוּחִים מִן הַחֲנוּת. יָצָא
הַשׁוֹלְיָה וְנָטַל. דָּג אֶחָד אָכַל בְּדֶרֶךְ וְאֶחָד הֵבִיא לְבַעְלָיו. רָגַז הַחָיֵט וְאָמַר לוֹ:
וְהַשְּׁנִי הֵיכָן הוּא?"

— חֵיךְ — הַשִּׁיב הַשׁוֹלְיָה: — זֶה שֶׁלְּפָנֶיךָ הוּא הַשְּׁנִי...

ב

אוֹרַח בָּא לְכַפֵּר וְנִכְנָס לְפָנֶיךָ לְסֵעַר. "בְּמָה אַתָּה סוֹעֵד?" שָׁאַלָה
הַפְּנִדְקִית. — בְּבֶשֶׁר וְדָגִים, הַשִּׁיב הָאוֹרַח. "דָּגִים אֵין לָנוּ", אָמְרָה הַפְּנִדְקִית.
בְּכַפְרָנוּ אֵין נְהָר... בְּשֵׁר יֵשׁ לָנוּ רַק מִשְׁבֵּת לְשִׁבְתָּ. — אִם כֵּן, הֵבִיאי חֲמָאָה,
וְזָדָה גְבִינָה. "אֵין, רַבִּי קְרוּב, — נֶאֱנַחָה הָאִשָּׁה — הַפְּרוֹת חִדְלוּ אֶת תְּלָבָן". —
אֵין עֲצָה, תְּנִי דָג מְלוּחַ. "אֵין, יְדִידִי, בְּעֲלֵי עֲדִין לֹא שָׁכַח מִן הָעִיר". — וְלָחֶם
יֵשׁ לָךְ? שָׁאַל לְבִסּוֹף הָאוֹרַח. נְעֲצָה כּוּ הַפְּנִדְקִית עֵינָיִם זוֹעֲפוֹת וְנִהְמָה:
מִמֵּי לֹא רָאִיתִי יְהוּדִי זוֹלֵל כְּזֶה!..."

ג

אוֹרַח נִכְנָס לְבֵית־מִזוּן לְסֵעַר. הֵבִיא לוֹ הַשְּׁמֵשׁ מְנָה אֶחָד צְלִי. נִסְתַּכַּל
אֶפְרַיִם בְּמָה שֶׁלְּפָנָיו וְהִתְחִיל — בּוֹכָה. תָּמָה הַשְּׁמֵשׁ וְאָמַר לוֹ:
— רַבִּי אוֹרַח, עַל מָה אַתָּה בּוֹכָה?
— אֵיךְ לֹא אֶכְבְּהָ, — הִתְחַוֵּר לוֹ הָאוֹרַח. — אִם בְּשִׁבִיל חֲתִיכַת בְּשֵׁר קִטְנָה
כְּזוֹ נִשְׁחַט שׁוֹר גָּדוֹל...

א. דְּרוֹי אֲנוּב.

בְּאוֹרִים:

שׁוֹלְיָה — עוֹזֵר, חֵיךְ בְּעַל-מְלָאכָה. וְכָדָה — שְׁמֵנֶת, שְׁמָאֲנֵט.

מעולם הילד

ילד עברי - סרמן סטרוק.

בבקר.

בקר. השמש עוד לא יצאה על הארץ. שקט ודממה מסביב. גם אור היום עוד שופע עתה בנחת ובדממה. נחמן עוזנו מתפנק במטחו, ואביו עומד ומעירו: "קומה, נחמן! גלך-נא יחד אל בית-המדרש ללמד את השעור! קומה, קומה! הנה עוד מעט ותקום גם אמך לחלב את הפרה ולשלחה אל העדר. קומה, קומה, קומה! למה אתה מתנמנם? עוד מעט ויקומו גם החיטים, הנפחים, הנגרים, הבנאים והחנונים לעבודתם ולמלאכתם הפשוטה, ואותנו זכה יי לעסק בחורתו הקדושה. אשרינו שתורתנו אמנותנו, - ואתה עודך מבקש לישון!.. קומה, קומה! גער ביצר-הרע! זכר-נא את הסעיף הראשון ב"שלחן-ערוך": "יתגבר כארי לקום בבקר לעבודת הבורא, שיהא הוא מעורר השחר".

אבל מה נעימה השנה לנחמן ברגע הזה!... "הוי, הוי, אכי - מתחנן הוא - בעוד רגע אקום, אבל עתה, אנא, הניחה לי!..." הרגעים הנעימים רצים בחפזה, רגע אחר רגע, והוא מתנער וחרד בכל רגע; אביו כבר הלך, ומחפה לו עתה בבית-המדרש. ונחמן מתחזק לקום, הוא פושט את ידיו לקחת את בגדיו מעל הפסא הסמוך למראשותיו, אבל כח נעלם עוצר בעדו, קול סתר קורא במרבו: "שכב עוד מעט, הן עיף הנך, והיום עוד גדול לעסק בתורה"... והוא שוכב, ידיו פשוטות אל בגדיו רוצה לקחתם

ואינו יכל. לבסוף הוא זוכר את הסעיף הראשון ב"שֶׁלֶחַן־עָרוֹךְ": הסעיף הראשון - והוא אינו יכל לקימו!... הוא לובש את בגדיו במהירות, לבל מתטפנו שנה עוד הפעם, נוטל את ידיו ויוצא החוצה.

בחוץ עוד תשלט דממה, תריסי החלונות סגורים בכל מלא הרחוב. השמים אדמים, עוד מעט ותצא השמש; האויר, המלא עוד צללי ליל, רטב ורך ומענג את הנפש; התרנגולים קוראים, הפרות והעזים מטילות את, באין מפריע, לארץ הרחוב ולפני פתחי הבתים. הנה נגלה לפניו השוק, החניות עומדות כמתנמנמות, עדת כלבים משתובבים באמצע הכפר, ומרחוק הולכת ובאה עגלת אכר... הוא עומד בתוך השוק ורואה מרחוק, בקצה הרחובות, גנים ועצי פרי... המראה ממלא את לבבו שמחה, והוא עומד במנוחה ומביט בטוב לב. התנועה ברחוב הולכת ורבה, החיים געורו, השמש החלה להגלות על פני השמים, המראות והחזיונות משתנים... ופתאם הוא זוכר, כי אביו מחכה לו שם בבית המדרש: והוא?... הוא מבכה פה עתותיו בהבלים ושוכח את חובותיו. הוא ממהר ללכת הלאה ומתאמץ לשפח את הכל... הוא הולך וקרוב אל בית המדרש, ולבו מושך אותו אל המראות, אל הגנים...

מ. ז. פייערברג.

באורים: שופע - שוטה, זרם. אַמְנוֹת־נו - מצאתנו. הסעיף - הפלל. נוטל - רוחץ.

עבודה בכתב: התלמיד מספר בקצרה את תכן הספור או מציר, איך הוא בעצמו קם בבקר והולך לבית הספר, על פי תכנית זו: (א) בביתו, (ב) ברחוב, (ג) בבית הספר (עד התחלת הלמידים).

המתמיד א. פן

המתמיד.

בישיבה דמיה. ארבעת הפתלים
 נעמדו לשקועים בדממה נפלה.
 מקל תלמידיה רק שגוי פרושים בליפ
 גשאריו לשים שיחה בטלה. —
 אז קול בער בודד בקע ועולה
 מנהם כיונה מזוית הישיבה.
 מה יהמה, ישוח לכו החוה?
 מה תהגה, מה תבך נגינתו המעציקה?

הזוכר היא עמה אם טובה, אהובה,
 אב עני ורש- ויערג אליהם,
 ונפשו, כצפור חרגת מפלוי-ה,
 נכספת, נמשכת לשבע פניהם; -
 כאשר יזכירו גם הם ממרתקים
 יום יום שם בנם בתפלתם הטובה,
 וכמו למשיח הם יושבים ומחכים
 שישוב אליהם בכתר-התורה?... -
 הרהורי לב-נער מי ידע ידע?
 אף תמיד בעבור יראי-אל על הישיבה,
 והטו את-אזנם ועמדו לשמע
 את-קולו הנקב, זמרתו החביבה -
 יעמדו הזקנים, ישגיאו פעלו
 ותפלה חרישית מלב ותפללו:
 "אשרי הבן שבתורה עמלו,
 ויירי האבות פמחו גדלו..."

ח. ג. ביאליק.

באורים: פרושים- אלה שהבדילו את עצמם רק ללמוד התורה. גלים -
 נבלים, חלשים. ויערג- החגעגע, פלטה ופשו. חרגת- מתפרצת. ישגיאו פעלו -
 שבחו את מעשיו. חרישית- דוממה, שוקטת.

עבודה בכתב: בתלמיד עורף על פי השיר ספור: על דבר נער עקרי, הלומד
 בעיר נכריה בישיבה, על פי תכנית זו: (א) ערב בבית-הישיבה. (ב) זכרונות הנער (בית אביו
 בני משפחתו, רעיו, משחקיו ונעגעיטיו עליהם). (ג) אהבת התורה גוברת על כליון נפשו והוא
 מחליט להשאר בישיבה ולעסוק בתורה.

שאלה חמורה - 6. קויפמן

חברי בני.

1.

יותר מכל חברי אשר בחדר ויותר מכל הנערים אשר בעיר ויותר מכל האנשים אשר על פני האדמה אהבתי את חברי בני. אהבתי וגם יראתי אותו. אהבתי אותו - מפני שהיה נפה ופקח וחרוץ מכל הנערים אשר סביבי, ומפני שהיה טוב ונותן לי ונאמן אתי ומגן עלי תמיד מתעלולי הנערים הרעים. ורא יראתי אותו - מפני שהיה הגדול בתבונה, ולו העז והגבורה למשול בכל ולהכות את כל נער, שלא נכנע מפניו. כי בני זה, מלבד שהיה הגדול מכלנו, היה גם העשיר מכל גערי החדר. אביו יהודי עשיר היה ונמנה על בעלי הבתים החשובים שבעיר: ביתו היה בנוי לתפארה, ומקומו בבית המדרש בפתח המזרחי; בתג הפסח היתה עולה מצה שמורה על שלחנו, ובחג הסוכות היה בורר אתרוג

מְהַדָּר לְעַצְמוֹ. וְלֹא עוֹד, אֲלָא שִׁירוֹ הֵיחָה פְּתוּחָה תְּמִיד לְאַבְיוֹן, וְהֵיחָה מְכֻנִּים אוֹרְחִים וְגוֹמַל
תְּסוּדִים, וּמוֹסָר אֶת בְּנָיו לְטוֹבֵי הַמְּלַמְּדִים שְׁבַעִיר

רֵאשִׁית הַתּוֹדָעוּתִי אֶל בְּנֵי הַיְתָה בְּבֵית רַבְּנֵי, מִחַת הַשְּׁלֶחָן, כְּשִׁישְׁבֵנוּ שְׁנִינוּ יַחַד לְפָנֵי
הַחֲמֵשׁ. כְּשֶׁהִכְנִיסְתָּנִי אִמִּי לְחֻדְרָה זֶה בַּפֶּעַם הָרֵאשׁוֹנָה, מִצְּאֵתִי שֵׁם אֶת רַבִּי הַחֲדָשׁ יוֹשֵׁב עִם
כָּל תַּלְמִידָיו אֶל הַשְּׁלֶחָן לְפָנֵי הַחֲמֵשׁ וּמְלַמְּדֵם פְּרֻשֵׁת בְּרֵאשִׁית. רַבִּי לֹא הִפְסִיק מִשְׁנֵחוֹ, וְרַק
הִצִּיץ עָלַי בְּעֵין אַחַת וְאָמַר לִי:

— טַפְס וְעֵלָה לְשָׁם, עַל אוֹתוֹ הַסְּפָסֵל, וְשֹׁב שָׁם בֵּין שְׁנֵי הַנְּעָרִים הָהֵם!
טַפְסְתִּי וְעֵלְתִּי עַל אוֹתוֹ הַסְּפָסֵל וַיִּשְׁבְּתִי בֵּין שְׁנֵי הַנְּעָרִים הָהֵם וּמִדַּ הָיִיתִי כְּאַחַד
הַתַּלְמִידִים.

— וַיִּבְכוּ, רֵאשִׁי, בְּנֵי: הֲנֹה שְׂקוּד לְלַמֵּד תּוֹרָה! — אֲיֵרַח לִי אִמִּי בִּיצִיאָתָהּ, כְּשֶׁהִיא
עוֹמֶדֶת בַּפֶּתַח. וְשׁוֹב הִיא הַפֶּתַח אֲלֵי אֶת רֵאשִׁי וּמְבִיטָה בִּי בְּעֵינַיִם אֵלֹו, שֶׁשְׂמֵחָה וְחֶבֶה
וְרַחֲמִים נִשְׁקָפִים מִתּוֹכָהּ. מִבֵּין אֲנִי אֶת מְבִטָה שֶׁל אִמִּי וַיִּודַע אֶת לְבָהּ: שְׂמֵחָה הִיא, שְׂאֲנִי
יּוֹשֵׁב כָּאֵן עִם שְׂאֵר בְּנֵי בְּעֵלֵי-בָתִּים הַשּׁוֹבִים וְלֹמְדֵי תּוֹרָה; וּמִצְטַעֲרָה, שְׂצָרִיכָה הִיא
לְהַפְרֵד מִמֶּנִּי.

אוֹדָה וְלֹא אָבוֹשׁ: אֲנִי לֹא הִצְטַעַרְתִּי אֲזוֹ כְּאִמִּי. אֲדַרְבָּה, דַּעְתִּי וְחָה עָלַי. יוֹשֵׁב אֲנִי
בְּתוֹךְ חֲבָרִים רַבִּים, כִּלְאֵ עֵין-הָרֶעַ. אֲנִי מִסְתַּכֵּל בָּהֶם וְהֵם מִסְתַּכְלִים בִּי. וְרַק כִּבְנוֹ אֵינוֹ
נוֹתֵן אוֹתָנוּ לְפָנוֹת לְבִנוֹ מִלְּמוֹדָנוּ וְלִהְסַתְּכֵל מִתּוֹךְ בְּטֵלָה. מִתְנוּעַע הוּא אֵילֶךְ וְאֵילֶךְ וְקוֹרֵא
מֵעַל הַחֲמֵשׁ בְּקוֹל וּבְנִגּוֹן, וְכִלְנֵנו עוֹנִים לְעֵמָתוֹ בְּזֶה אַחַר זֶה, אֶחָד מְקַרֵּא וְאַחַד תַּרְגּוּם, בְּקוֹל
רַעַשׁ וְצִוְחָה.

.11

בְּנֵי שִׁישְׁבַע עַל-יָדֵי, מְנַסָּה תַחֲלָה לְצַבֵּט לִי בְּרַגְלֵי מִחַת הַשְּׁלֶחָן וְלִהְצִיץ לְתוֹךְ עֵינַי,
וְאַחֲרֵי כֵן הוּא חוֹזֵר וּמִתְנוּעַע בְּכֵל תַּקְוָה אֵילֶךְ וְאֵילֶךְ וְקוֹרֵא יַחַד עִם רַבְּנֵי וְעִם כָּל תַּלְמִידָיו
אֶת הַדְּבָרִים, הַכְּתוּבִים בַּחֲמֵשׁ, וְאַגַּב קְרִיאָה הוּא פּוֹלֵט מִפִּי דְבָרִים מְשֻׁנָּם, הַמְּכֻנָּים אֲלֵי,
בַּלְשׁוֹן זֶה:

— "וְהָאָדָם" — הָאִישׁ! "בַּע" — הָא לֶךְ בְּפִתּוּרִים אֵלֹו! "אֶת-תּוֹה" — וְתָן לִי אֶתְהָ תְּרוֹבִים!
וְאֲנִי מְרַגֵּשׁ בְּתוֹךְ כְּפִי יָד זְרָה, תּוֹה וְרַכָּה, וְאֲנִי מִמְשֵׁשׁ וּמוֹצֵא כֶּה בְּפִתּוּרִים אֶתְרִים
לְטִנִּים וְחִלְקֵלֵקִים.

וְצָרָה עָלַי פִּי שָׂאִין אֲנִי וְקוֹץ בְּלִלְךָ לְכַפְתּוֹרִים אֵלֶּי וְחַרּוּבִים אֵינִי לִי בְכִסִּי - בְּכֹל זֹאת
מוֹצֵא הַעֲנָן הַזֶּה חֹן בְּעֵינַי וְאֲנִי מָשִׁיב יָד בְּאֹתוֹ הַנְּגוֹן וּמְתוֹךְ אוֹתָם הַנְּעוּעִים, שְׂאֵנִי
מִתְנוּעֵעַ יַחַד עִם הַמַּלְמִידִים :

- וַיְהִי-הֵבֶל - מִיָּזָה הַגִּיד לָךְ ? רַעַה צֶאֱן - כִּי יֵשׁ לִי חַרּוּבִים ? וְכֵן הֵינּוּ גִדְבָרִים
אִישׁ אֶל רַעְיוֹהוּ כֹּל אוֹתָהּ הַשְּׁעָה, עַד כִּי הִשְׁגִּיחַ בִּי רַבְּנִי שְׂאִין לְבַי פָּנָיו עִתָּה לְחַמֵּשׁ,
אֶף-עַל-פִּי שֶׁמִּתְנוּעֵעַ אֲנִי בְּחַרְיוֹת יִתְרָה, וּבְמַלְךְ וּפְרַשׁ רֶשֶׁת לְרַגְלֵי.

- שְׁמַע-נָא, אֲתָה הַנְּעֵר! הַגִּידָה לְ בִבְקָשָׁה מִמֶּךָ, הַאֵם לֹא יָדַעְתָּ, בְּדַמִּי הִיָּה מִנוּ
וּמָה הִיָּה שֵׁם אֲחִיו ?

שְׂאֵלָה חֲמִירָה זוֹ נִרְאָתָה לִי אֲזוּ מִשְׁנָה בְּלִבְךָ, עַד כִּי יִשְׁכַּחְתִּי כְּהַלּוֹס-רַעַם וְלֹא יָדַעְתִּי
אֵת נַפְשִׁי.

- לָמָּה מְבִיט אֵלַי בְּפֶה פְּעוֹר - שְׂאֵלְנִי רַבִּי. - וְכִי אֲזַנְנִים לָךְ וְלֹא תִשְׁמַע אֶת הַדְּבָרִים,
אֲשֶׁר אֲנִי מְדַבֵּר אֵלֶיךָ ? שׂוֹאֵל אֲנִי מִמֶּךָ, כִּי תִגִּיד לִי, אִם יָדַעְתָּ, מַה שָּׂמוּ שֶׁל אָדָם
הַרְאִשׁוֹן, אָבִי מִנוּ, וּמָה הִיָּה מִנוּ לְאֲחִיו לְהֵבֶל, אֲשֶׁר חָנָה יָלְדָה אוֹתָם ?

רוֹאֶה אֲנִי, כִּי כָל הַנְּעָרִים מִמְּלָאִים צָחוּק פִּיהֶם, וְאֲנִי אֵינְנִי מְבִיֵן, מַה הַצָּחוּק הַזֶּה ?
- אָמֹר, שׂוֹטָה שֶׁמְתוֹךְ, כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ, לָפִי שְׂעִבִין לֹא לְמַדְנִי אֵת זֶה! - לוֹחֵשׁ לִי
בְּנִי עַל אֲזִנִּי וְדוֹחֵק אֶת רַגְלֵי מַחַת הַשֶּׁלֶחַן, וְאֲנִי שׂוֹמֵעַ לוֹ וְחוֹזֵר אַחֲרָי דְּבָרָיו, כְּחֹפֵי זֶה,
וְכֹל הַנְּעָרִים עוֹנִים לְעֵצְתִּי בְּצָחוּק גָּדוֹל.

- לָמָּה יִצְחָקוּ אֵלֶיךָ? - אֲנִי מִתְרַחֵר בְּלִבִּי, מִבֵּיט עַל רַבִּי וְעַל מַלְמִידָיו, הַמְתַּפְתְּלִים
בְּלֵם מְתוֹךְ רַב צָחוּק, וּבְאוֹתָהּ שְׁעָה אֲנִי מוֹנֶה מַחַת הַשֶּׁלֶחַן אֶת הַכַּפְתּוֹרִים וּמְנִיחֵם מִיָּדִי
הַנְּחַחַת לְחוּף הַשְּׂנִיָּה: שְׁשֵׁה מִסְּוֶם.

- מִכִּיּוֹן שָׂקָךְ, עֲמוּד, בְּחוּר, נָאֶה, וְהַרְאִנִי-נָא אֶת שְׁמִי יָדִיד! מַה אֲתָה מִפְּשַׁשׁ שֵׁם
בְּהוֹן בְּמִסְתָּרִים ?

כֵּן אָמַר לִי רַבִּי, קָם מִמְּקוֹמוֹ וְגוֹחֵן אֵלַי מַחַת הַשֶּׁלֶחַן...

אִם חֲכָמִים אַתֶּם, וְדַאי שְׂתַבִּינוּ מֵאֲלֵיכֶם, מַה הִיָּה תִּלְקִי, אֲשֶׁר קִבַּלְתִּי אֲזוּ מִיָּדִי כִּפִּי
בַּפֶּעַם הַרְאִשׁוֹנָה בְּגִלְלַת הַכַּפְתּוֹרִים שֶׁל חֲבָרֵי בְּנֵי!

שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם.

בְּאוֹרִים: פֶּקֶת - חֲכָם, פִּעֲלוּתִי - מַעֲשֵׂי שׁוֹבְכִים, עֲצַמִּי נִתְּה עָלַי - נִתְּגָאִיתִי.
פּוֹלֵט - זוֹרֵק, מוֹצִיא, וְקוֹץ - נִצְרָה, וּמַלְךְ - נוֹעֵץ בְּלִבּוֹ, הַחֲלִיט, הַמִּירָה-קָשָׁה, פְּעוֹר -
פְּחוּחַ, מִפְּשַׁשׁ - מְבַקֵּשׁ, וְגוֹחֵן - כּוֹפֵף אֶת עֲצָמוֹ.

רעים נאמנים

(אגדת צ"ס)

בימי קדם היו שני רעים נאמנים, שם האחד אליפלט ושם השני גדעון, ויגדלו יחד בשכונה אחת, וילמדו תורה יחד, ויאהבו איש את אחיו כאהבת ד"ד ויהונתן.

ויהי כאשר גדלו הנערים ויצאו מבית הוריהם לסחר את הארץ ויעשו חיל, ויאחזו המדינות שונות ויתרחקו איש מרעהו מאד, כי לא כימינו אלה הקשר בין רחוקים בימים ההם. והנה קרה הדבר, שגדעון נחגלגל וברא לארץ, אשר בה יושב רעהו אליפלט. ויהי בבאו בשערי עיר הבירה לעת ערב, וישמו לו עלילות דברים, כי מרגל הוא ולראות את ערות הארץ בא, ויועידוהו למשפט, ויצא דינו להתלות על עץ במגרש העיר.

ויצר לגדעון מאד, ויזכר את ביתו ואת נחלתו, אשר נשארו באין עוזר ומנהל, ויבך בכי תמרורים על בניו הקטנים, אשר ירעבו לחם באין אב. הוא מובל לפני המלך, ויפל גדעון לרגליו ויתחנן ויאמר: אדוני ומלכי הנני מקבל עלי את גור-הדין, אף כי חף אני מפשע, אבל אחת אשאל ממך, צו נא וינתן לי חפץ לשלשת ימים, למען אלך לביתי ואראה את פני אשתי ובני ואצוה על נכסי ואשר לי; וחי אני, כי שוב אשוב למועד הנכון. ויאמר המלך: מי יערב לי, כי לא תמלט את נפשך אחרי אשר תצא מזה? ויקם אחד מן העדה, והוא אליפלט היושב בעיר ההיא, ויאמר: מלכי ואדוני, אנכי אערבנו; קחו נא אותי ושימו אותי במאסר ותנו את האיש הזה ללכת לביתו; והיה אם לא ישוב למועד הנכון, והיתה נפשי תחת נפשו, וישתומם המלך על זה ויאמר: לו יהי כדברך! ויצו לעבדיו להסיר את כבלי הנשפט לשימם על רגלי האיש אשר ערב אותו, וישמו אותו במשמר, ואת הנדון שלחו לדרכו לשלשה ימים.

ותהום העיר לשמע המעשה הזה, אשר לא היה כמהו. איש לא האמין כי ישוב הזר, ויגודו לאליפלט ואנשים רעיליב עוד שחקו עליו ועל תמנתו

כי גדלה מאד. וגדעון נשא את רגליו וילך חיש לארצו, ויבא אל בני-
ביתו ולא הגיד להם את אשר קרהו, ויצו לביתו ויסדר את כל עניניו, ולא
ידע איש מה הדבר.

ויהי ערב ויהי בקר יום ראשון, ויהי יום שני, וביום השלישי העמידו
את עץ התליה בעיר, והתלינים כבר נכחו ויקחו את כליהם עמהם; והעם
נאסף לראות את אשר ימצא את אליפלט, כי לא עלה גם על דעת אחד
מהם, אשר שוב ישוב גדעון. כבר נטו צללי ערב ופנה היום, והערב כבר
הוצא מפלאו, והוא עומד לפני עמוד התליה, וכתנתו עליו. עוד מעט
ועשו לו את אשר אמרו לעשות לגדעון. והקמון הולך ורב. גם המלך בא
וראשי שריו לראות בהתלות האמלל. ויהי בשם המלך את החבל על צווארו,
ושמע פתאם קול קורא בעז: הנה באתי! חכו! אל נא תרעו לחברי! הנני
תחתיו וישאו את עיניהם, והנה גדעון מפנה לו דרך בין הקמון, והוא
בא למות בעתו ולהציל חברו. ויחפלא המלך על אמונת לב הרעים ואהבתם
כי עזה, ויאמר: תחת אהבתכם הנאמנה הנני סולח לעון האיש הזה. ורק
דבר אחד אני שואל מאתכם: הבה ואהיה גם אני רע שלישי לכם וזכרתי
לכם כל ימי חסדכם זה. ויהיו שני הרעים הנאמנים מן היום ההוא ליועצי
המלך ולשריו הקרובים, ויגדלם וינשאם, וישמר להם חסדו כל ימי חייהם.

מ. י. ברדיצבסקי.

באורים: סוף - מובא. חף אני - גמי אני מצון. למוד - לעת.

חבר טוב.

מפל חברי בני-גילי שבחדר, חביב עלי ביותר פסח'ל, בנו התיחד של ר' אליהו
הסנדלר. ר' אהרן זה, אף-על-פי שהוא סנדלר, בן-תורה וירא-שמים הוא, ולפיכך הוא
מקבד על הכל. אשתו יוטא הרי היא אשה כשרה וצנועה, טובת-לב, שומרת שלום ומנוחה
והירה בגקיון. כל פעם שאני בא לביתו תקטן והטהור של ר' אלתר - מנוחה ושמחה באה
בלי. מבחין - מאירים לי פנים הפתלים המבהיקים והעשבים הירוקים, הגדלים בימות החמה

בשערות ארכות על צפר הנג; ומבפנים - שותקים אלי שגי חדרים קטנים, נקיים ומצוחחים. שאין כמוהם לטהר בכל בתי העיר. וכיון שאני נכנס לשם שוב אני מתאנה לצאת וקשה עלי הפרידה משם מאד-מאד.

ופסח' צצמו - כאמו כמהו, אוהב שלום ומנוחה, נאמן רוח ותמים לב. קשה להבין מנין לו ליעד רך שכמותו מדות טובות פאלו, שאינן מצויות בשאר הילדים מבני-גילו. פיו ולבו היו שוים תמיד, ועל מדתו זו לא יכלו להעבירו לא מרא רבו ולא טובת עצמו. וכשם שהיה נאמן בדבורו כך היה מצוין משאר חבריו בשתיקתו ובאמונת-רוחו. מעולם לא גלה את סוד חברו. ואם ארע לי שנגכשתי בעברה (וזה ארע לי בכל יום) - מבטח היתי שלא יקום פסח' לגלות עוני לאחרים אפילו דרך רמז ואפילו בשעת כעסו עלי.

ואני, מטיילא, אף על-פי שהרבה ממדתי הן ההפך הגמור ממדותיו של פסח' : שאני היתי מטבעי רחוק, נוח להתלהב ולכי מלא ערמומית - אף על-פיו נקשרה נפשי בנפש פסח' ואני אהבתי אהבה עזה ויתרה, אהבה שאינה מצויה בין ילדים כגילנו. אוהב היתי את פסח' בכל כחי - צערו צערי וצרתו צרתי. וכורג, פעם אחת, בשתלה פסח' ונסתבן, ותינוקות של בית-רבם נשלחו לבית-המדרש להתפלל עליו - שפכתי אני בתפילה הרבה הרבה דמעות ובכיתי בכיה גדולה. ואחר כך, כשנתרפא פסח', ואני ראיתי פתאם מרחוק כשהוא יושב על הקרקע סמוך לביתו - לבשה אותי פתאם רוח שכחה והתחלתי מקפץ ורץ לקראתו בחדנה ובמהירות גדולה, עד שפמוף שטף מוצתי דלתי על ראשו ועברתי ממנו והלאה. ולא נתישב עלי לבי עד שישבתי אצלו על גבי הדשא הקרוב והרענו ושפכתי לפניו לבי באהבה. ופסח' אף הוא משיב לי אהבה ונפשו דבקה בי מאד; ואף על-פי שהיה אביו מוכיחו על כך והיה מזהירו מלהתחבר לי-שקץ שקמותי - לא שמע לו קזאת, ובאשר אלך אני ילך פסח' ובאשר אשחק ישחק אף הוא.

בן-עמי, תרגום ה. ג. ביאליק

באורים: בני-גילי - ששנות חיינם דומות לשלי. הפכה יקום - הפזירים. מצוחחים - טהורים. ארע - קרה. רתון - מתרגש, כעסן. וכורג - זוכרני. אני. ונסתבן - היה בסכנה מסכן.

עבודה בכתב: התלמיד מספר על דבר אחר הרעים החביבים עליו על פי תכנית זו: אף אתי ואיפה התוודע אליו. ב מדותיו. ג אף הוא מבלה את קצת בחברתו.

רעים.

ו.

רעים רעים.

הדרדר עמד שחח על גבעולו, מכה מחרב ומחם השמש הלוהט, וינע בראשו ויבך על גורלו: "פרחי נבלו... ענבי בשלו גם נפלו... נס לחי... יבש כחי... עוד מעט—וגשמי החרף יבאו והמיתו שרשי בארץ— ועוד לא הצלחתי לדקר בעקצי גם בשרחי אחד! אהה! אלהי החוחים והדרדרים! האמנם לריק גדלתי וטפחתי את עקצי? הלתהו והבל חיתי?!" ובצדי הדרכים גחלים עוממות, עזובות מעוברי ארח, קורצות עיני אש ומתלחשות בכעס עצור על השמים, על הארץ ועל כל אשר בארץ. נפר בהן, כי לו יכלו, כי עתה בלעו את כל היקום ברגע אחד. אך כחן עזבו, והן הולכות למות, וקריצות עיניהן תמעטנה מרגע לרגע. הויק האחרון חגר שארית כחו, ויבט השמימה מלא יאוש ותלונה: "האמנם בא קצי ורעה טרם עשיתי?"

שמע זאת הדרדר ויתנועע: "אחי בצרה!"— לחש לו בחבה— ויתבקרו איש את אחיו ויקראו: "הבה, ננסה-נא את שארית כחנו; אולי לא נעמל לריק!"

ואמנם לא לשוא חברו שני אלה. הדרדר התלקח מהר, ויתלקחו גם עשבות השדה היבשים, ותגדל האש ותהי ללהבת, ותאכל פיער ובכרמל, בגדיש ובקמה ובכל הצמח הצומח מן הארץ. הדרדר כבר עלה בעשן; אך לו שב לתחיה, כי אז ראה שושנים וחבצלות רבות עולות בלהבת אשו בעצם יפיו.

באורים: הדרדר— קוצ. שחח— כפוף. נס לחי— סרה לחלוחית שלי. הלתהו— לחנם לשוא. עוממות— הולכות ונכות.

מִי מְרִיבָה.

נְטִפֵי שֶׁמֶן נִפְלוּ אֶל תּוֹךְ כַּד הַמַּיִם. וַיִּקֶּם שָׁם שְׁאוֹן וְהַמֶּלֶה, וַיִּרְגְּנוּ
הַמַּיִם עַל-אֲדוֹת הָאֲרָחִים, אֲשֶׁר בָּאוּ לָגוֹר בְּתוֹכָם וְלִהְאֹחֲזוּ בְּנַחְלֹתָם.
— בִּי, אַחִים! — הִתְחַנְּנוּ נְטִפֵי הַשֶּׁמֶן — מִדּוּעַ תִּשְׂאוּ מְדוֹן? הֲצַר הַמְּקוֹם
מִהִכְלִינוּ? אוֹ הָאֵם לֹא לְכַבּוֹד אֲנַחְנוּ לָכֶם? הֲלֹא כְּנִי-יִצְהָר אֲנַחְנוּ!
— אָמְנָם כֵּן — עָנוּ הַמַּיִם בְּכַד — לְכַבּוֹד הֵייתֶם לָנוּ, לוֹ הִתְעַרְבְּתֶם בָּנוּ,
וְהֵייתֶם כְּמוֹנוּ; אֵךְ לֹא כֵן אִתְּם עִמָּכֶם, כִּי תִגְבִּיחוּ שֶׁבֶת עַל פְּנֵינוּ בְּמָרוֹם
הַכַּד, וּבְזוּי מְרָאֵיכֶם וּבְרִיחַ בְּשִׁמְכֶם הַגֹּדֵף לְמַרְחֹק תִּזְכִּירוּ חֲרַפְתָּנוּ, כִּי אֵךְ
נְטִפֵי מַיִם אֲנַחְנוּ — לָכוּ מֵעַמּוּנוּ, כִּי עֲצַמְתֶּם מִמּוּנוּ!
יְהוּד הַשְׁטִינְבֵּרֵג

בְּאוֹרִים: נִירְגְּנוּ — הִתְלַוְּנוּ. לִהְאֹחֲזוּ — לְהִתְחַשְׁבֵּה. בִּי — בְּבִקְשׁוֹ מִכֶּם. תִּשְׂאוּ מְדוֹן —
תְּרִיבוּ. יִצְהָר — שָׁמַן. עִצְמָתֶם — חִזְקָתֶם.

מַעֲשֵׂה בְּבֹן-כֶּפֶר.

.I

לְפָנַי שָׁנִים רַבּוֹת, רַבּוֹת מְאֹד, הָיָה הַדְּבָר הַזֶּה. בְּיָמֵם הָהֵם, וְעִירָנוּ
עָדִין עִיר קְטַנָּה הָיְתָה. וְהָיָה חֲבוּיָהּ אֹז מִכָּל הָעוֹלָם כִּלּוֹ בְּסִתְרֵי יַעֲרִים גְּדוֹלִים
וְעֵבֶתִים, בְּתֵי הָעִיר עָדִין עָמְדוּ אֹז בְּתוֹךְ גְּנִי-יָרֵק גְּדוֹלִים וְרַחְבִּים. בְּגַנְיִם
עוֹד צִמְחוּ הָאֲבֹטִיחִים וְגִדְלוּ הַבְּצָלִים וְעַל הַגְּדֵרוֹת הַיִּשְׁנוֹת וְהַעֲקָמוֹת הָיוּ
מְטַפְסִים וְעוֹלִים עַל-יְהִיכָשׁוֹת הַמְּסֻלָּסִים. בְּיָמֵם הָהֵם כָּל בְּנֵי הָעִיר עֹנִיִּים
מְרוּדִים הָיוּ וְאֵת מְחִיתָם הָיוּ מוֹצְאִים בַּיַּעַר וּבַמְּלָאכָת הַזּוֹפֶת. מֵאֲכָלֶם בְּיָמֹת-
הַחוּל פִּתְקִיבֵר וְתַבְשִׁילִים תַּבְשִׁיל גְּרִיסִים מְבֻשְׁלִים בְּמַיִם.
בְּאַחַת מִשְׁנוֹת-קָדֶם, בְּבִקְרֵי יוֹם הַשְׁעֵנָא-רַבָּה, נִרְאָה בְּבֵית-הַמְּדֻרָשׁ הַיֶּשֶׁן
אֲשֶׁר בְּעִירָנוּ בְּחוּר זָר וּמוֹזָר, גְּבַה-קוֹמָה וְרַחֲב-כַתְּפַיִם, וּמְרָאֵהוּ כְּמְרָאֵה עוֹבֵר-

ארת, ההולך ובא מאחד הכפרים הרחוקים. רגלי הבחור יחפות היו ונעליו על שכמו. בידו האחת מקל עבה וכבד, העשוי מעץ האלון, ובשניה — אגדת הושענות רעננות. הבחור הנה עמד בתוך בית המדרש, בין קהל המתפללים הזרים, והוא מביט הנה והנה, מחריש ומשתאה למראה עיניו ופיו פעור לרוחה. היהודים המתפללים הקיפו אותו מכל עברים ושמו עיניהם בו והשתוממו מאד למראה הבחור המשנה. ואז נגשו אליו והתחילו חוקרים ודורשים: מי הוא ומאין בא ומה חפצו פה? האם יש לו אב ואם ואם בנים לו? — הבחור הזר הוריד עיניו לארץ ושתק עת רבה ולא ענה את שואליו דבר. ואחר-כך, באשר הרים עיניו אל הקהל העומד סביבו ומצפה, פתח פיו והשמיע רק שלש מלים:

— נפשי חשקה בתורה!

ב.

ומהיום ההוא והלאה התישב הבחור הזר בבית המדרש הישן אשר בעירנו והשתקע בו כל ימיו. ומהיום ההוא והלאה ספרו אנשי עירנו איש לרעהו ספורי נפלאות על אדות הבחור הזר והנפלא הנה ועל אדות פת השקידה הגדול אשר חננו אליהם. כי הנה בא לעירנו הקטנה בחור יתף וגבה-קומה, והוא עובר-ארח ומוצאו ממרחקים ואיש לא ידעו, והבחור הנה גמר בלבו להיות גדול בישראל — והנה. ועוד ספרו בני העיר איש לרעהו, כי בלילות-החרף האפלים, בעת שהשמש היה מכבה הנרות בבית המדרש הישן, היה בחור זה פותח את דלתות התנור המסק והיה מתמיד בלמודו כל הלילה לאור הגחלים הבוזרות. ועוד ספרו בעיר, כי פעם היה מעשה אשר עברו שלשה ימים ושלשה לילות והבחור הנפלא הנה שכח מאכל את לחמו ומשתות את מימיו. שלשה ימים ושלשה לילות רצופים עמד זה על גבי הגמרא והגה בהלכה חמורה מאד, ולא נע ולא זע, ובידו מקלו, מקל האלון, שהביא אתו ממרחקים. מצחו היה קמטים עמקים ועיניו בערו כלפידי-אש. וכאשר עברו שלשת הימים ושלשת הלילות והבחור מצא פתאם את אשר בקש — אז צעק בקול רם והכה במקלו על גבי העמוד, וחרדה כל העדה העומדת בבית המדרש וחרדו אמות הספים אשר בבית...

וְעָבְרוּ יָמִים וְהִגִּיעָה שְׁמוּעָה לְכָל הָעָרִים וְהַמְדִינֹת אֲשֶׁר מִסְבִּיב, כִּי
 אוֹתוֹ הִבְחֹר הַנְּפִלָא נְתַמְנָה לְרַב בְּעִירָנוּ הַקְּטָנָה. וְעָבְרוּ יָמִים וְסָפַר דּוֹר
 לְדוֹר, כִּי כַחוּ זֶה הַגְּדוֹל בַּתּוֹרָה, עָבַר לְבָנָיו וּלְבָנֵי-בָנָיו אַחֲרָיו, לְשֵׁלִישִׁים
 וּלְרַבְעִים. וּמְדוֹר לְדוֹר הֵלֶךְ הַכַּח הַנְּפִלָא הַזֶּה הֵלֶךְ וּגְדַל, הֵלֶךְ וּגְדַל, עַד
 כִּי גָדַל מְאֹד. וְאָז קָמוּ לְעִירָנוּ גְדוּלֵי הַתּוֹרָה וְאֲדִירֶיהָ, כָּלָם בְּעֲלֵי-קוֹמָה
 וְעִזִּירוֹחַ, כָּלָם קַמְטֵי-מִצְחֵיהֶם עֲמָקִים וּגְבוֹת עֵינֵיהֶם עֲבֹתוֹת וּמִבְּטָם חַד
 וְרִצּוֹנָם חֲזָק.

וְאָז הִגִּיעוּ יָמִים טוֹבִים לְעִירָנוּ הַקְּטָנָה. בְּתֵי-הַמְדָרֶשׁ מְלָאוּ תַלְמִידֵי-
 חֲכָמִים וְלוֹמְדִים רַבִּים, וְקוֹל הַתּוֹרָה, קוֹל זְקֵנִים עִם גְּעָרִים, נִשְׁמַע בְּעִיר
 מִן הַקְּצָה אֶל הַקְּצָה גַם בַּיּוֹם וְגַם בַּלַּיְלָה. הָאֲבוֹת וְהַדּוֹדִים, יְהוּדִים עֲנִיִּים,
 אֲשֶׁר פָּנִיָּהֶם הִשְׁחִירוּ בַמְּלָאכָתָם, מְלָאכַת הַזּוֹפֵת בַּיְעָרִים, הָיוּ בָאִים לְבֵית
 הַמְדָרֶשׁ מְדֵי-עָרָב, בֵּין מְנַחֵה לְמַעְרִיב, וְהָיוּ מְתִיצְבִים לַיַּד הַדְּלֵת וְהַתְּנוּרָה,
 עוֹמְדִים בַּעֲנָנָה וּבִירְאָה וּמְטִים אָזְן לְהַקְשִׁיב וּלְשִׁמּוֹעַ. יְהוּדִים טְרוּדִים וְעַמְלִים,
 סְבָלִים וּבְעֲלֵי-עֲגָלוֹת, אֵף הֵם הָיוּ מְכוֹנְנִים שָׁעָה אַחַת בַּיּוֹם וּבָאִים אֶל בְּתֵי-
 הַמְדָרֶשׁ וְשׁוֹטֵם תַּחַת בֵּית-שְׁחִים לְשִׁמּוֹעַ פֶּרֶק בַּגְּמְרָא.

י. ה. ברקוביץ.

בְּאוּרִים: חֲבוּיָה - נִסְתָּרָה. עֲבֹתִים - עָבִים, רַבֵּי-עֲלִים. מְטַפְסִים - מְתַאֲמָצִים לְעֲלֹת.
 פֶּת קִיבָר - פֶּת גְּרוּעָה. הַפִּישׁוֹת - מִין צִמַח מִסְתַּלְסֵל; הָאֲפָפְעוֹן, הַשְּׁפָקַע - הַתִּישָׁב.
 רְצוּפִים - זֶה אַחַר זֶה. אֲמוֹת-הַסְּפִים - מְזוּזוֹת הַדְּלָתוֹת וְהַחֲלוּנוֹת. סְבָלִים - נוֹשְׂאֵי
 מִשְׁאוֹת. בֵּית-שְׁחִים - אֲצִילַת-יָדָם.

עֲבוּדָה בְּכַתָּב: לְמִסֵּר אֶת תִּכּוֹן הַסְּפֹר בְּקַצְרָה.

העוסק בתורה.

היא יושבה ותופרה ומאחה הקרעים
 וצ'צ'לי קולו בנפשה נבלעים.
 היא יודעה: כל צ'צ'ור - כרוב נשא צ'רבות:
 אשריה - בודי לה עמדה וכותאבות,
 פי ילד'שעשועים פמהו ילדה.
 אשריה - אך אוי לה, כי אין לאל ידה
 לגדלו כראוי לו... הנה את מעילו
 היא מתקנה וטלאי על גב טלאי היא מנחת,
 וכבר המעיל קצר וצר הוא בשבילו -
 והחרף ממשמש ובא... היא נאנחת,
 מסתכלה בפניו - כה כוז חורג,
 אצבעותיו כה וקות, גם קולו כה תלוש
 מה רבו החקים, הנגעים עברו
 מאז יום הולדו על גופו הקלוש!
 לא אחת ופרפר בין חיים ומות -
 היא סבלה, נלחמה - ותמלט יחידה!
 ועתה הוא יושב - הנחמד - בצדה
 ועוסק בתורה - ואונה קשבת
 ונפשה שואבת את קולו הנעים...
 ונשמע לה, גראה קול בנת, קול נכאים,
 פיונה מתלבטה בחרבה שוממה...
 ויורד המחט, שוב עולה למעלה
 ותחרד האשה, היא וברה את בעלה:
 מדוע לא שב עוד - וכבר אתא לילה!
 קח, גטע'לה, קח פרוסת'לחם - אמרה -
 וסעדה לבך לעת'עתה". - לא אמא,
 אכחה לאבא" - לה השיב געימות

ושוב התחיל לומד ומצוין בגמרא.
מה יקרו להם מתקו זה מצוין התמימות!

יעקב כהן.

באורים: ומאנה - תופרת ומחברת. כרוב - מלאך. ערבות - שמימה. לא לידה -
בכחה. ממשמש ובא - קרב ובא. קלוש - דק, רפה. ופרפר - רצע, היה מרחף. נכאים -
עצב. מתלבטה - מפרפרת. ומצוין - מביט, לומד.

באכסניא.

א

תבן האובה.

היה היה לפנים יהודי אחד חט. ויגר החיט בעיר קטנה, ויהי עני
גדול, וגם בנים לא היו לו.

והחיט ואשתו החיטת באו בימים, ויהיו נכונים ומחכים למות, אך
כאשר זכרו, כי אין להם בנים, ולא יהיה להם בן, אשר יאמר אחריהם את
הקדיש, ויתעצבו אל לבם מאד.

האנשים הזקנים האלה לא היו מצטערים כל-כך, לו לא היו להם
בנים כלל. אך מעשה שהיה כך היה: היה היה להם לפנים בן אחד, והוא
לא מת, וגם חי איננו עתה.

בן היה להם, נער בן שמונה שנים, אברהם קראו לו. בחדר למד, עם
חבריו השתעשע, רבו הלל אותו, - והנה בא האסון יום אחד...

באחד הימים, אחרי אשר גמר היילד לאכול את ארחת הצהרים, ניקח
לו את פנסו ללכת החדרה - נפתחה פתאם הדלת ויבאו הביתה שני יהודים
בעלי קומה גבוהה, אשר זקנם שחור, ומעילם שחור, ומצנפתם שחורה,
וגבות עיניהם עבות ושחורות, ומאחריהם עמד איש צבא גבה קומה, ובידו
קנה רובה. היהודים אחזו את היילד. היילד גבהל ויתחבא תחת סגור אמו.
האם נאבקה בכל כחה, ובכל לבה חפצה להצילו. היא נאבקה עם היהודים

הגבוהים. אך היהודים הגבוהים חזקו ממנה. הם דחו את האם, לקחו מאתה את הילד. הוא פרש את ידיו הקטנות, התחנן. אמו פרשה ידה גם היא התחננה... אך עוד מעט והדלת נסגרה מאחריהם— והילד איננו. ומה היה אחר כן לילד ההוא? לא האם, לא האב יודעים את זאת ואין איש אשר ידע.

אם ימותו ההורים— ולא ידע הילד גם את היום אשר בו יאמר "קדיש" אחריהם; כי נלקח מאת החיט ואשתו בנם היחידי וישלח לעבוד בצבא.

ומאז נחשב להם ילדם כמת, ויבכו ויתאבלו עליו ימים רבים.

ב.

איש הצבא.

ויהי היום, יום ששי לשבוע, ותקם אשת החיט בבקר ותקח את חלות-החם, אשר עשתה אמש, לשאת אותן אל האופה. היא יוצאת אל הרחוב, והנה היא רואה, כי הרחוב מלא ראשי אנשים, אשר בגדי כלם שונים, ובאמצע הרחוב משחירה ארבת-עשן והעשן עולה ומחמר לשחקים. והעשן של אנשי-הצבא משתרע על פני כל הרחוב וממלא את האויר. וקסרקטין לא היו בעיר, ועד-מהרה התחיל שוטר העיר להוביל את אנשי-הצבא על-מנת לאכסן אותם בבתי העיר. וכאשר שבה החיטת הביתה ראתה והנה שוטר-העיר בא אל ביתה ועמו איש-צבא.

— פה מעונך— אומר השוטר אל איש-הצבא ועוזב את הבית.

החיט והחיטת מביטים איש אל רעהו. הם מביטים אל איש-הצבא והוא— עליהם. החיטת לא חפצה, כי יבא זר והפריע את מנוחת השבת בביתם, אך לא העיזה להגיד את זאת.

אך מהרה הסכינו זה לזה. איש-הצבא חטב למענה עצים לכבוד שבת, הביא לה מים, והיא נתנה לו פרוסת-חלה לבנה— ויתהלכו בשלום ביניהם. וילך החיט אל בית-המרחץ, והחיטת החלה להכין את עצמה לכבוד שבת. ותשלח את התבשילים אל האופה, ותכבד את הבית. אחר כן פרשה מפה לבנה על פני השלחן, ותעמד עליו שתי מנורות, ואת החלות

הניחה עליו. בא החיט וילבש בגדי שבת ואת משקפיו שם על חטמו,
וידרך אל בית הכנסת. אז הדליקה האשה את הנרות, ובין כה הביטה אל
איש הצבא היושב בפנה ותאנח אנחה עמקה: גוי, את דבר השבת לא יבין
ולא ידע!

ואיש הצבא ישב לו בכפתו על חבילתו. הוא רואה את האשה
העומדת על המנורות, מניעה את ידיה על פניהן שלש פעמים, והוא
מכסה את פניו בשתי ידיו. זכרונות עולים על לבו, והוא מתעמק בהרהוריו.
נדמה לו, כי מחזה כזה ראה לפני ימים רבים – והוא חפץ להעלות
על זכרונו, אולי היה פעם אחת בחייו בעיר אחרת בבית איש יהודי אחר –
ושם ראה את כל אלה.

ואיש הצבא מביט על השעון התלוי בפנת הקיר, אשר שני מטיילי-
ברזל תלויים על משקלותיו, והוא זוכר, כי גם את השעון הזה כבר ראה
לפנים, אך איפה – איננו זוכר, ואולי לא ראה כלל, ורק נדמה לו כך.
ותכף הוא נזכר, כי אין זאת אשר חלום חלם, בחלום ראה את כל
אלה, אבל זה זמן רב.

באורים: אמש – אתמול בערב. מממר – עולה כחמר. לא כסן – להשיג אכסניא,
מעון. נח כבד – ותגקה. הר הוריו – מחשבותיו.

הבן השב.

בינתיים והנה שב החיט מבית הכנסת הביתה, אומר "שבת טובה",
מתהלך בנחת בבית הנה והנה ומזמר "שלום עליכם".
ואיש הצבא יושב לו בכפת הבית ומתבונן אל כל אלה, והוא נזכר
היטב, כי את כל אלה ראה זה כבר, בלי ספק ראה, אבל איך ואיפה
איננו זוכר.

והחיט יושב אל השלחן ומזמר את ה"זמירות".
והנגון ידוע לו – והכל ידוע לו: החדר, ארבעת הכתלים, השעון, היהודי

בעל הזקן הרחב, המנורות אשר על השלחן. אבל איפה ראה את כל אלה, איננו זוכר ואיננו יודע.

והנה כלה היהודי לאכל את סעדת השבת ויברך את ברפת המזון. או הוציאה הזקנה מהארזו הישן גרעיני דלעת ותניחם על השלחן. והשכנה שינדיל באה אל הבית, ובידה ספר המעשיות על דבר שבעת הגולנים, למען קרוא אותו באזני כלם. ויפנו מקום על יד השלחן גם בעד איש הצבא. ויכבדוהו בגרעינים, והחיט נכנס אתו בשיתה:

— גם לי היה בן — מתחיל החיט לספר לאיש הצבא, אבל מי יודע איפה הוא עתה, איפה הוא עתה?

— וכן כמה שנים היה בנכם?

— בן שמנה שנים — משיב החיט.

והחיט ממלאה אחר דבריו פעם במלה ופעם בדמעה.

— האם זה כבר? — שואל איש הצבא.

— זה כבר!

— בלי ספק איננו עוד בחיים — אומר איש הצבא.

— מי יודע?

ואחר בן שואל החיט את איש הצבא: מאין הנהו, היש לו אם אם

יש לו אב, ומה שמם?

— האלהים הוא היודע — עונה איש הצבא — אני אינני זוכר ואינני יודע.

עם אנשי הצבא חנכתי וגדלתי. אך בארזי מתגולל תיק קטן, אשר היה

עמי בכל מלחמותי, ואני שומר אותו כבבת עיני. אין זאת פי אבי נתנהו

לי — מי יודע? אני אינני זוכר ואינני יודע מה היה מראה אבי, ומה היה

מראה אמי, אבל כמדמה לי, כי גם בבית אבי היה תלוי על הקיר שעון

כשעון הזה — אכן זה היה לפני ימים רבים מאד.

רוצים הכל לראות את התיק הנפלא.

ויצא איש הצבא מפיסו התחמון תיק של תפלין.

וירא החיט ויחורו פניו. הוא הכיר, כי זהו תיק התפלין אשר נתן

לבנו בשעת פרידתם.

ואיש הצבא הוציא מתוך התיק זוג תפלין קטנים וסדור קטן ויאמר:

— את אלה נתן לי אבי, כאשר לקחוני מביתו וישלחוני לעבוד בצבא,
 אבל איני זוכר, חי אלהים, איני זוכר.
 — אברהם, בני, אברהם! — התנפל החיט בקול בכי על צוארי
 אישה צבא.

— מה זה? מי? — שואלת החיטת בבהלה.
 והאנשים אשר מסביב עומדים תמהים ומתפללים ומביטים איש
 אל רעהו.

ש ל ו ם א ש .

באורים: דלעת — אבשים צהב. מתגולל — מנח. תיק — שק קטן.

עבודה בכתב: המלמד מספר את תכן הספיר בקצרה על פי תכנית זו: א) תטיפת
 הנצר ואכל הורים עליו. ב) ההתנדעות.

— < > < > < > —

הן יתום אני!

(מספוריו של גער שובב).

א.

מימי לא זכיתי לגדולה כזו, שעליתי לזו עכשיו. ומה היא גדולתי? — אבי, פייסי
 החזן, מת ביום הראשון של חג השבועות, ואני נשארתי יתום.
 מיום הראשון שלאחר השבועות התחלנו אומרים קדיש — אני ואחי אליהו, הוא הוא
 שלמדני לאמר קדיש.

אחי אליהו הוא אח טוב ונאמן, אבל מלמד רע וגרוע: קפדן הוא, ומפה בעברתו.
 פתח אחי אליהו את הסדור והתחיל מלמדני, ורצונו, שאדע את הקדיש בעל-פה תכף.
 שונה הוא לי את הקדיש וחוזר ושונה מתחלתו ועד סופו, ומצוה, שמעכשיו אמר לבדי.
 אני אומר לבדי, אבל אין הדבר עולה יפה. וכל פעם שאני נקשר, אחי אליהו כועס עלי,
 דוחני במרפסו ואומר לי, כי בנדאי לבי בחוץ (חייכם שכן אל האמת!)... ואיגו נו ממני
 עד שישנן לי את הקדיש עוד פעם ועוד פעם. בעמל רב הגעתי עד חצי הקדיש, מפאן
 ואילך אף לא יזו פל שהוא! תפס לי אחי אליהו באזני, שמעה אמי וגערה בו בגופה,
 שלא יבני, משום שיתום אני.

— ישמרף אלהים! מה אתה עושה! את מי אתה מכה? כלום שכחת, כי התינוק יתום הוא?

ב.

מזל טוב! כבר למדתי את הקדיש בעל-פה. בבית-המדרש אני עומד על ספסל ואומר את הקדיש כְּנָן וְגִיל. אף קול נגינה לי, בירושפה בא לי מאבי החזן. כל הנערים מקיפים אותי ומקנאים בי. הנשים בוכות. בעלי-התים נותנים לי פרוטה. הניך בן רב יוסי הנגיד, נער שעינו רעה בשל אחרים, שולח לשון לעמתי. רוצה הוא שאמלא פי שחוק. על אפו ועל חמתו לא אשחק! ראה אהרן השמש, עמד וקפס לו באזנו והולכו והביאו עד הפתח. כך נאה לו! ומפני שאומר אני קדיש בבקר ובערב, בן-חורין אני. כל היום אני מטיל על שפת הנזר, עולה דגים או רוחץ את בשרי שם. לשלוח דגים למדתי מעצמי. אם רצונכם בכך, אצמד גם אתכם: פושטים את הפתנת וקושרים את פי-השרוף ועוברים לאט במים וְחוצים עד צואר. עת רבה אתם הולכים במים. וכשמרגישים אתם, כי כבדה הכהנת, סימן הוא לכם, שכלאה היא. ואז אתם כושים את הפתנת מן המים וממתירים ומעלים אותה ליבשה. יש שאתם מוצאים רק צפרדעים קטנות. קחו והטילו אותן בתורה המימה— משום צער בעלי-חיים. ויש אשר תפששו ותמצאו גם עלוקה. ועלוקות—ממון הן. בעד עשר עלוקות נתון יתנו לכם שלש פרוטות. דגים אל תבקשו בנהר. לפנים היו גם דגים, עתה כלו הדגים ואינם עוד. אני אינני מחזר אחר דגים כלל. לו עלוקת תודמנה לידי! לא בכל יום אני מוצא עלוקות. בקיץ זה לא היתה אפילו עלוקה אחת!

מי הגיד לו לאחי אליהו, שאני עולה דגים בנהר—איני יודע. בעטים של דגים אלו כמעט תלש את אחת משתי אזני! גם נעשה לי, ששכנתנו פסי, אשת הכורך, ראתה זאת וקשה לעזרתי:

— וכי כך מפים יתום?

אחי אליהו התביש והרפה מאוני.

— הכל מגנים עלי. הכל עומדים לימיני בעת צרתי. הן יתום אני!

ונפשה של שכנתנו פסי וקשרה בנפשי. פסי זו נטפלה לאמי, עמדה והפצירה בה, שתניחני לפי-שעה בביתה.

מה אכפת לך? — טענה לפניה— שנים עשר איש הולכים אל שלחני לסעודה— יהא בנך השלשה-עשר. — וכן העתיקה אח דבריה על אמי, עד כי נעתרה לה.

— יהיה לפי שעה בביתך, ובלבד שלא יהא שובב.

ובלבד שלא אהיה שובב! ואיך זה שובב? הקישר דליל בונבו של התול, כדי שיהא זה מסתובב במקום אחד— נקרא שובב. המקשקש במקל על פני סריגי הגדר של בית הכומר, כדי שיזעקו ויצאו כל הכלבים— הרי זה שובב. המוציא את המגופה מחוך חביתו של ליבקה השואב ומזלף מתוכה את מחצית המים— אף זה שובב!

אשריך שיתום אתה! — אומר אלי ליבקה שואב-המים. — לולא זאת, הייתי שובר את ידיך ואת רגליך! האמינה לי ב"הן שלי.

מאמין אני לו בה"ן שלו. ואולם יודע אני, כי עכשיו לא יגע בי לרעה. הן
יתום אני!

ג.

שכנתנו פסי, במחילת כבודך, אמרה שקר. שנים עשר, אמרה, הולכים אל שלחנה
לסעוד. לפי חשבוני יעלה מספרנו לארבעה-עשר. אין זאת כי שכחה פסי לזכרך למנגן את
הדוד הסומא ברוך. ואפשר שלא הביאה אותו בחשבון האוכלים, מפני שזקן הוא ואין לו
שנים ללעוס. הן, ללעוס אינו יכול, אבל כנגד זה הוטף הוא ונולץ כאינו. הכל חוטפים פה.
וגם אני חוטף. אני חוטף, והם בועטים בי. ברגליהם תחת השלחן הם בועטים בי. ויותר
מפליס בועט בי נשתי. נשתי הוא רוצח גמור. שמו הירשלי, ומכנה נשתי על שם החבורה
שבמצחו. כל בני פסי יש להם פגיונים לשמותיהם: חבית, חולצה, חרומף הב-הב.
בקצור, אין איש בבית הזה, שלא זכה לשם. ולא עוד, אלא גם החולדה, נפש אלת זו, חמה
ונקיה, אף היא נקראת אצלם בשם פי יגה-ל-א-ה-ה-ב-א-ית. יודעים אתם, על-שום מה?
על-שום שהיא בעלת-בשר, ופיגה-לאה, אשתו של נחמן הגבאי, אף היא מסרבלת בבשר.
כמה מפות-לחי כבר קבלו בנים סוררים אלו, שלא יוסיפו לקרוא לחולדה בשם-אדם-ולא
לקרוא מוסר. הללו, כיון שקראו שם למי שהוא-ודבק בו לעולמים!

ד.

ויודעים אתם איך פגו אותי?— מוטיל בעל השפתותים. כל-כך למה? השפתים
שלי לא מצאו הן בעיניהם. אומרים הם, כי מנענע אני את שפתי בשעת אכילה. הייתי רוצה
קדעת, אם יש בעולם בן-אדם, שאוכל ואינו מנענע את שפתיו! אין אני מבועלי-גאוה, שאין
לפגוע בכבודם. אבל פגו זה, אינני יודע למה, אינו לרצון לי! ובשביל שאינו לרצון לי,
הרי הם מרגינים אותי וקוראים לי בוקא בשם זה להרעימני. פגעים רעים פמותם לא ראה
אדם מימיו! מתלה קראו לי מוטיל בעל-השפתותים; אחר-כך— בעל-השפתותים;
אחר-כך— השפתותים; ולבסוף— שפתותים בלבד.

— שפתותים, היכן הייתן?

— שפתותים, קנחו את חטמכן!

היטב תכה לי. אני כועס ומתרגז ועיני זולגות דמעות. פעם אחת ראה אביהם, הוא
משה הכורך, שאני בוכה. שאף אותי: למה אני בוכה? אמרתי לו: איך לא אבכה, אם שמי
הוא מוטל-והם קוראים לי בשם שפתותים? אמר לי: מי? אמרתי לו: נשתי. בקש משה
הכורך להפכע מנשתי. ענה ושתי ואמר: לא אני הוא, אלא החבית. בקש משה להכות את
החבית. אמר החבית: לא אני הוא, אלא החולדה.
האחד אומר על השני, השני על השלישי— ואין לדבר סוף! מה עשה אביהם, הוא משה
הכורך? עמד ומתחם אחד-אחד על הספסל והלקה את כלם בטבלתה של קרבן-מנחה.
מלקה ואומר להם:

— עתה תדעו, פוחזים, כיצד מלעיבים ביתום!

כך נאה, וכך יאה! הכל עומדים לימיני. הכל סוככים עלי.
הן יתום אני!

שָׁלוֹם-עֲלֵיכֶם.

בְּאוּרִים: קָפְדוֹן-פְּעֻסָּה. זִיז-תְּנֻנְעָה. וְגַעְרָה-צְעָקָה. בְּנִזְיָפָה-בְּרָגוֹ. שׁוֹלָה-
צָד. מוֹשֵׁם-מוֹצִיאִים. נוֹעָרִים-מִשְׁלֵיכִים. תְּפִשְׁשׁוּ-תְּבַקְשׁוּ. תִּזְמְנָה-תְּקַרְיָנָה.
פְּעֻטִים-פְּשָׁבִיל. נְטֻפָּה-דְּבָקָה. הַפְצִירָה-הַרְבֵּתָה. בְּבִקְשׁוֹ. הַעֲתִירָה-הַרְבֵּתָה.
נִעְתָּרָה-נִשְׁמָעָה. וּמִוִּלְחָה-מִוִּילָה. מוֹצִיא. תְּסוּמָא-הַעֲנוּר. פְּנוּיִם-שְׁמוֹת־לְוִי. שְׁמוֹת
לְגַנָּאִי. מְסַרְבֵּלֵת בְּבִשְׁר-פְּבִדְת־בְּשָׂר. לְהַרְעִימְנִי-לְהַכְעִיסֵנִי. לְהַפְרֵעַ-לְעַנֵּשׁ.
וְהַלְקָה-הַפְּהָה. מְלַעֲבִים-לְעֻעִים. סוֹכְכִים-מְגַנִּים.

- < > < > -

בִּיעָר.

ביום ההוא ורוח צח היה פרוש על הרחובות ועל השדות והגגות, והאביב שפוף
תחת השמים בתוך התכלת אשר בחוף, אשר ירד גם אלי לבוא אל תוך חדרתי לבי פנימה
לְהַשְׁקֵתֵנִי שְׁמֵתָה וְשִׁשׁוֹן.

או עָרְגָה נפשי ותכל מאד לצאת החוצה אל תוך היער הירק!
ואולם אמי נגשה אלי ביום ההוא ותאמר: הַחֲדָרָה, הַחֲדָרָה תבוא!
ואני נשאתי את עיני וְאָרָא את פני אמי והנה הם מלאים עוז ורצון נמרץ, ואדע
וְאָכִין כי לא יצליח הפני עוד לְהַטוֹת את לְבָהּ אֵל אֲשֶׁר אֶחָפֵן. וְתִתֵּן לִי אִמִּי פֶת-לַחַם בְּחֵמָאָה
ועליה פתי ביצה לבנות וצהבות, וְתוֹסֵף וְתַדְבֵּר אלי קְצֵרוֹת שְׁנִית: „הַחֲדָרָה, הַחֲדָרָה תבוא!“
ואני קמתי ואלך...

כְּשִׁמֵּן הַטוֹב עִבֵּר הַרוּח בְּחֻצוֹת הַיַּעַר וְהַאֲבִיב פָּרוּשׁ עַל כָּל פָּנָה וְעַל כָּל אַפְסוֹסִים,
וְהַצְּפָרִים עָפּוּ בְיוֹם הַהוּא וַיִּזְמְרוּ וַיִּרְגְּזוּ, וַיִּתְרוּעְעוּ וַיִּשְׁירוּ...

„הַחֲדָרָה, הַחֲדָרָה תבוא!“ צָצָף עוֹד אוֹנֵי לְקוֹל אִמִּי-ואני נֶאֱנַחְתִּי וְאֵלַךְ...
וכאשר עברתי את הנשר, או ראו עיני את עצי היער הירוקים. מה יפים העצים האלה
ומה נְהַדְרִים, והם קוראים אלי לבוא אליהם.
- האלך? אם אֶחְדָּל? ...

ובלבי הִתְרוּצְצוּ מַחֲשׁוֹת לְאֶקְפִים וַיַּעֲרְכוּ לִי קָרֵב. או זכרתי את דבר יצר-הרע ויצר-
הטוב, ואני ידעתי וְאָבִין היטב כי יצר-הרע קורא לי לבוא היערה ויצר-הטוב יִחְתֵּר לְהַבְיָאֵנִי
ההדרה; ואולם בעוד רגע אחד דְמִיתִי פֶתָאֵם. כי יצר-הרע הוא הקורא לי הַחֲדָרָה, וְהַקּוֹרָא
לִי הַיַּעֲרָה הוא יצר-הטוב. אכן בקול גדול קרא לי לבוא, וכמו קָסָם מְשַׁכְּנֵי אַחֲרֵינוּ!
ובעברי את פני רחוב בית-הכנסת, הִתְחַזְּקֵתִי רָגַע אֶחָד וְאוֹמֵר לְבּוֹא הַחֲדָרָה אֶל בֵּית
מורי; ואולם לא אדע את אשר נַעֲשֶׂה בִּי, כי בעוד רגע אחד ואני הנני עובר את רחוב
החור, הֵלֶךְ וְעָבַר, הֵלֶךְ וְעָבַר, וּפְנֵי מוֹעֲדוֹת הַיַּעֲרָה.
ועצי היער נָדִים וְנָעִים בְּתוֹקָה, וְהֵמָּה הוֹמִים עַל פְּנֵי רֹאשִׁי מִמַּעַל וְעַל סִבְיּוֹתַי עֲלֵטָה

וְדוֹמְיָהּ. ויש אשר דְּמִיתִי וחשבתי, כי מלא הרוח סודות (למי) ואני שוכס זמאזין ואֲנִי
 פתוחות וקשובות. ויש אשר הבקיעו אלי פה ושם קרני-אור אחדות ויָרְאוּ פני שמש, ובלכתי
 משם והלאה והנה שבה העֲלֵטָה כבראשונה וְהִדְמָמָה שְׁבָה לְהִיּוֹת. ויתושים וזבובים קטנים עֲפִים
 אָנָּה וְאָנָּה אל מול עיני, והם מתרחשים ומתלחשים, ואני הולך הֶלֶךְ ועבר, הֶלֶךְ ועבר.
 והחדר נִשְׁפַח מִקְרָב לְבִי כְּמַת מִלֵּב!

אז עברתי את כל הנתיבות הצרות ואת כל השבילים ועקלקלותיהם אשר ידעתי עוד
 מיום ל'ג בעומר האחרון, ואֵלֶךְ הֶלֶךְ ועבר, ואֶפְשֵׁט את מעילי ואת גְּעֵלִי נֶאֱקָחֶם עַל זְרַעוֹתַי,
 ואקום וארוץ בחזקה ואני קָחַף וְעִירוֹם כמעט. אז מצאתי אוצר טוב שטוח על הארץ בתוך
 הירק, אוצר כְּמֵהִים וּפְטָרִיּוֹת, וְאֶשְׁמַחְנָה ואלקט אותם. ופתאם שמעתי קול זמרה, וְאֶפֶן כה
 נכה, ובעוד רגע אחד ואדע כי אני הוא הנוחן זְמִירוֹת ביער. ובִּלְקָתִי כה וכה ואמצא שנית
 אוצר טוב שְׁטוּחַ בתוך הירק, אוצר גְּרָגְרִיּוֹת שחורות, ואלקט אותן אחת לאחת. ופתאם
 ואשמע קול שְׂרִיקוֹת, קול יפה ונעים מאד, ואולם זאת הפעם לא הייתי אני הנותן שריקות
 ביער, כי בְּנִשְׂאִי את עיני וְאֶרְאֶה נער קטן ובידו שוט אָרוֹן, ולפניו בתוך הבקעה אשר
 ביער רֹבֶצֶת פרה אדומה וּפְעֻמוֹן תלוי לה על צוארה בחוט השֵׁנִי. וכאשר הלכתי משם
 והלאה צְעָדִים אחדים, וְאֶרְאֶה נערה קטנה רובצת על האחו וידיה מלאות פרחים וצִיִּצִים.
 אכן עוד רגע אחד ואני עברתי גם משם והלאה, והנה שב היער כבראשונה, וְנִתְּי
 העֲלֵטָה והדממה על כל סְבִיבוֹתַי, והיער ירוק למראה מן הַקֶּצֶה וְעַד הַקֶּצֶה; ממעל לי
 עצים רעננים וגבוהים עולים השמימה ולרגלי עולים הַסְּבָכִים הירוקים על כל פנה ואף כל
 אשר תגע רגלי. אז ישמע פתאם קול העוֹרֵב הצוֹרֵחַ ממעל על אחד הענפים, ויהי הוא

צוֹרֶחַ רגע אחד, ופתאם והנה שב היער להיות כבראשונה ודממה ועלטה מסביב, אין קול ואין קשב. ואולם רגע משנהו וְהִשְׁפֵּן הֶלְבֵן ירוץ קל כְּפָרֶק על פני אחד הענפים, ואחרי כן יצלם ולא יראָה עוד, ותהי הדממה כבראשונה, והיער נורא מאד על כל סביבותי. — מה נורא המקום הזה! מִבְּעֵנָה חָרַשׁ שִׁפְתֵי נַעַר קָטָן, והנער הקטן ירוץ לִדְרוֹכוֹ, באין מַצְעוֹר, הֶלֶךְ וְרוֹץ, הֶלֶךְ וְרוֹץ.

ובבואי אל הנחל הקטן אשר יְהִמָּה בין העצים הַעֲבָתִים, ואשב תחתי ואֲפֹשֵׁט נַעֲלֵי מַעַל רַגְלֵי וְאַרְחֵץ אוֹתָן בְּמִים. והמים הַמְּפִיָּים הוֹלְכִים ומפכים בקול דממה וְקָה. ואני יושב ושומע, ופתאם והנה צִפְרִידָע שׁוֹרְצַת בתוך המים וקוראת: קְנֵה! קְנֵה! ואני סגרת את עיני ואֲחַלּוֹם בְּהִקִּיץ... אֵיךְ אֵיפֶה אֲנֹכִי עֵתָה? מַה זֶה יַעֲשֶׂה בִּי בְּמִקוֹם הַזֶּה? ובעודני יושב וחולֵם, ואקח את פת לְחֵמִי ואת פְּתֵי הַבִּיצָה ואכל, והנה אֵד עוֹלָה מִן הַמִּים והיא צֹעֲנָן כְּבֵד, והענן שב וירד על עַפְעָפֵי עֵינַי, ועני כְּבֵדוֹ מִרְאוֹת וְאֲנִי כְּבֵדוֹ מִשְׁמַע, וראשי היה עלי כְּעוֹפֶרֶת וַיִּצְלַח וירד ויגע עד העשב הירוק אשר על פני הארץ. — אֲכַנּוּ מֵה יִפְתָּה ומה נַעֲמָתָה, יַעַר יֶרֶק וּמֵלֵא צַל, — מה יפית ומה נעמת.

דוד פרישמן.

בְּאוֹרִים: עֲרָגָה — חֲפָצָה, כְּלִמָּה. וְכַרְז — תּוֹק. וַיִּתְרוּעָעוּ — הִרְיעוּ. אֲפִסְיִם — עֲבָרִים, צְדָדִים. הַתְרוּצְצוּ — הִתְאַבְּקוּ. נִחְתָר — תְּאֻמָּץ. מוֹעֲדוֹת — נְכוֹנוֹת. יִתוּשִׁים — מִינֵי זְבוּבִים. גְּרָגְרִיּוֹת — גְּרָגְרֵי יַעַר. צוֹרֶחַ — צוֹעֵק. שָׁפֵן — מִן סִיָּה קְאֻנִּיכָעוּן. מִבְּעֵנָה — מִדְּבַרְנָה.

פְּרָחֵי הַתְּכַלֶּת.

רק פְּרָחֵי הַתְּכַלֶּת וְנִחְמוּנֵי,
רק הֶמָּה לִי רַעוּ כִּי־לָדִים.
וְאֵדַע: הֵם טוֹבִים לִי כְלָם,
וּבְעֵצְבִי רַק הֶמָּה לִי נָדִים.

וְאֶקְלַע אֶת פְּרָחֵי הַתְּכַלֶּת
מֵאֵז בְּחִלּוֹמוֹתֵי הַחֲבִיבִים.
בְּאֵבִיב בְּאֵבִיב אֲבַקְשֶׁם —
כְּכָר עֲבָרוּ כֹה הַרְבֵּה אֲבִיבִים.

זֶה הִנֵּה בְּרֵאשִׁית הָאֵבִיב —
וְאֵנִי אֲזוּ בֶן שְׁבַעָה אֲבִיבִים,
וְאֶכְרַת אֶת בְּרִיתִי רֵאשׁוֹנָה
עִם פְּרָחֵי הַתְּכַלֶּת הַחֲבִיבִים.

בְּאֵבִיב זֶה הִנֵּה, בְּאֵבִיב —
וְאֵנִי אֲזוּ לְבָדִי בְּהָרִים;
רַק פְּרָחֵי הַתְּכַלֶּת מִסְכִּיב
רְאוּנֵי בְשׂוֹדוֹת הַנָּרִים.

אין דבר ממוגג את לבי ומעורר בקרבו המון רגשים נשגבים, מעין רגשי
אהבה וחסד ורחמים ונענועים ועוד הרבה, שאין לפרש מה הם ומה שמם, כפני
ילד תמים בשהוא ישן, וביותר, בשנתנמנם מתוך חלשה או מתוך ענווים של
שבט מכהו. אחד מן התינוקות האמללים, תינוק חלש ורפה כח, נגש ובא אלי,
בשעה שהייתי עסוק בדברי שיחה, הניח ראשו על ברפי ונתנמנם - ואנכי לא
ידעתי. וכשנפסקה שיחתי והרגשתי בו, יחד נכמרו נחומי וזרם שומף של הרגשות
עצומות המו בתוכי. נסתכלתי בפניו הנעימים והצנומים, שאין בהם טפת דם,
בשפתיו הנצרבות והפתוחות מעט, ברועות ידיו הדלות והרפות, אחת נתונה
על חוהו, שמתנפח ועולה, מתקמץ ויורה, ואחת תלויה ברפיון; וכלם - רוח חן
ותחנונים שורה עליהם ודבר עצב נשמע בם: קינים והגה על יסורים ומכאובים,
מחילה וסליחה ובקשת רחמים, רוח והצלחה - נסתכלתי והשתפכה עלי נפשו ו
נתמלאתי רחמים ורחשי קדש מאד נעלים ואבקש לבכות, לחבק את בן-עני
זה, את אנשי מקומי המענים ואת כל אחי בני עמי המדבאים ולנשק כלם
מנשיקות פי. נסתכלתי פעם בילד תמים זה ופעם בהקבציאלים מרי נפש ושבעי
רגו, נענים ושפלים ורצוצים, והייתי משגע ממראה עיני. אי שמום! - צעק לבי
אל ה' - כמה מענים וכמה משנים הם היהודים בדרך חיהם ומוזנותיהם וספוק
צרכיהם מכל אמות-העולם! מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, שאישיו הם באברי
הגוף אחוזים ותלויים זה בזה, משפיעים זה לזה, מתפרנסים זה מזה, מתקיימים
וכלים ואובדים זה על ידי זה. קצתם רעה באה עליהם ורבים נתונים בצרה,
דלקה נפלה בקבציאל ונשרפו בתים מספר - וכל בני ישראל שם יבכו את
השרפה ו עליה יבכו כל בני קבציאל, אפילו אלה שלא היו להם בתים מימיהם.
יבכו במלניה ומלמדיה, בנייה ושמישה, חוגיה ושוחטיה, שרכניה וחתניה וכלותיה,
חונניה ותגרניה וסרסוריה וכל המון קבציניה.

לבי לבי עליה, תינוק אמלל! רחם ארחמך עמי, עם עני ואביון!...

בְּרַכַּת־הָעֲבוּדָה

יעקב פהן.

בְּקָר.

מִפְּאֵת קָדִים עוֹלָה הַשֶּׁמֶשׁ וּמִנְסַר
בְּרִקִיעַ הָאוֹר,
כְּמַפְיָקְד אֶת צְבָאוֹת הַבְּרִיאָה וּמִבְּשָׂר
בְּצָחוֹן וּדְרוֹר.

וְעַל וִילִיּוֹן הַמָּשִׁי שֶׁל תְּכַלֵּת מְזוּהָרֵת,
הַנְּטוּי בְּרוֹם,
עֵדֶת עֲבִי-כֶסֶף לְקֶדֶם פְּנֵי חָרֶם
מִתְנַהֲלִים דָּם.

וּמְרַחֵף וְדוֹבֵב חֵישׁ קַל רוּחַ בּוֹחַ
בְּרַבְבוֹת פֶּה,
כְּמִזְמוֹן אֶת כֹּל לְעֵבוֹד וְלִשְׁמוֹחַ
בְּעוֹלָם הַזֶּה.

בְּאוֹרִים: מִפְּאֵת קָדִים — מִקְצֵה מְזוּחָה. מִנְסַר — מִקְטִיבֵי, מִקְטוּעֵי. (בְּלִגְלֵי מִסָּה מְנַסֵּר בְּרִמְיָה) וְדוֹבֵב —
וּמְדַבֵּר.

אִיךְ נִטְעַתִּי גֵן

א

מימי נְלוֹדוֹתַי וְעַד הַיּוֹם תְּלוֹמֵי הַגְּדוֹל בַּחַיִּים הָיָה תָמִיד : לְטַעַת גֵּן. לֹא – שִׁיהֵיָה לִּי
גֵן. בְּזוֹה לֹא הָיָה עוֹד כְּדֵי לְקַסֵּת אֶת לְבִי. חֲפְצָתִי, שִׁיְהֵיָה נוֹטֵעַ גֵּן בְּעֵצִים יָדֵי ; שְׂאֲרָאָה
אוֹתוֹ צוֹמֵת, עוֹלָה, פוֹרֵחַ. כִּכ בְּגֵן בְּזוֹה חֲפְצָתִי – שִׁיְהֵיָה כְּלוֹ מַעֲשֵׂה יָדֵי ; שִׁיְהֵיָה הוֹלֵךְ וְנוֹצֵר
לְגַגְד עֵינַי.

כִּל דְּבַר יָרֵק, גְּדוֹל, צוֹמֵת, לְקַח אֶת לְבִי מֵעוֹלָם. אֶהְבֵּתִי אֶת הַגָּנִים בְּאֵבִיב, בְּשִׁעָה
שֶׁהֵם בְּמַצָּב שֶׁל גְּדוֹל וְצִמְיָחָה. אֶהְבֵּתִי גֵן צַעִיר, שֶׁכֵּל עֵץ וְכֵל שִׁיחַ בּוֹ גְדֵלִים, עוֹלָים
וּמְשַׁנְּנִים יוֹם יוֹם. נְדֻמָּה לִּי, כִּי מִבְּטָן אִמִּי נוֹצְרָתִי לְהֵיוֹת גֵּן וְאִישׁ-שְׂדֵה. כִּל כְּפָר שֶׁעֲבָרְתִּי –
אוֹיְתִי לְמוֹשֵׁב לִי. וְרַק מוֹלְזֵי גֵרֵם, שֶׁלֹּא הִצְלַחְתִּי בְּמַקְצֵעַ זֶה עַד הַיּוֹם.

ב

גֵן, חֲבִיבִי ! בְּגִנְנוֹת לֹא הָיָה לְחֵי יָפָה. זֶהוּ הַמַּעֲצִיב בְּיוֹתֵר בְּחַיִּי. נִסְיוֹנִי הִרְאִישׁוֹן
לֹא עָלָה יָפָה. וְעַל וְסִיּוֹן רִאשׁוֹן זֶה, שֶׁלֹּא הִצְלַחְתִּי, אֲסַפֵּר לָכֶם הַפַּעַם. הַסְּפּוֹר, מוֹבָךְ יִהְיֶה
צָרוּב מְצֵט, אֵךְ אֵין דְּבַר. כְּדֹאֵי לָכֶם לְרַעַת, אִיךְ נִטְעַתִּי אֶת גֵּנִי וּמָה שֶׁעָלְתָה לִּי.

בֵּן שְׂמוֹנֶה הָיִיתִי אֹז. כְּבָר לְמִדְתִּי גִמְרָא, וּמִן הַבְּקָר וְעַד הָעֶרֶב יִשְׁבֵּתִי בַחֲדָר כְּפוּף
עַל הַסְּפָרִים. אֲבָל אֲגִיד לָכֶם אֶת הָאֲמֵת, שֶׁעַדן גְּדוֹל בְּיוֹתֵר לֹא הָיִיתִי. אֵךְ יִצְאֵתִי מִן
הַחֲדָר בְּקִדְתִּי כְּסִיחַ וְהָיִיתִי שְׂפוֹר מְכַל מְרָאָה עֵינַי וְלֹא וּכְרָתִי אֶת הַחֲדָר
וְאֲשַׁכַּח וְ.

מְכַל הַמְּרָאוֹת אֲשֶׁר נִקְרוּ לִי בְדַרְכֵי אֵל הַחֲדָר, אֶהְבֵּתִי אֶת הַגָּנִים. הַחֲדָר שֶׁל רַבִּי,
נְעֻקְבֵי-יוֹסֵי הָיָה אֹז בְּרַחוּב הַגּוֹזִים, לֹא כְחוּק מִן הַרְיָאוֹט, הוּא הַחֲדָר אֲשֶׁר יִסּוּבֵב אֶת צִוֵּר
מוֹלְדֵתִי. עַל-יַד כֵּל בֵּית קֶזֶן שֶׁם גּוֹ-יָרֵק וְגַן צוֹמֵחַ עֲצֵי פְרִי, וְעַל-יַד כֵּל גֵּן הָיִיתִי מְכַרְחַח
לְהִתְעַבֵּב בְּכֵל בְּקָר וְלִרְאוֹת אֶת אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בּוֹ. יְדַעְתִּי אֶת כֵּל עֵץ וְאֶת כֵּל יָרֵק, וְעֵינַי
רַב הָיָה לִי לִרְאוֹת אֶת כֵּל מָה שְׁנִתְחַדֵּשׁ כִּאֵן בֵּן לֵילָה – לִרְאוֹת הַפְּרֻחָה הַחֲמִנִית וְאִם
הָאֲדִים הַמְּפּוֹת, הַהִכְחִילוּ הַשּׁוֹפִיפִים וְאִם כְּבָר נִקְטְפוּ הָאֲגָסִים הַזְּהוּבִים, אֲשֶׁר לְבִי חָשַׁק בָּהֶם
כֵּל בַּךְ וְנִכַּי יָדֵי, קְצָרָה מִתְשִׁיגֵם.

מִוִּבֵּן מֵאֲלֵוֵי, שְׂבִיחוֹת הַחֲמָה הָיִיתִי מֵאַחַר יוֹם יוֹם לְבֹא אֵל הַחֲדָר, וְלֹא פַעַם קִבְלֵתִי
אֶת עֵנְשֵׁי עַל חֲבָה יִתְרָה זֹו אֵל הַגָּנִים מְרַבִּי בְיַד נְדִיבָה. אֲבָל לְמִרְאָה הַיָּרֵק הַעֲצִיז נִשְׁכַּח
מִלְּבִי בְּבֵת אַחַת הַחֲדָר, בְּשִׁפְח הַרְבִּי, בְּשִׁפְחָה הַגְּמְרָא. הָיִיתִי דַבֵּק כְּמוֹ בְּמִסְמֵרִים אֵל הַגְּדוֹר

של הגן, ועיני הביטו בצמאון דרך כל חור וכל סדק ולא שבעו את צבעי העצים והירקות,
המשתנים ומתחדשים בכל יום. גם אחר-כך, בהיותי יושב על הגמרא, הייתי הוגה עוד זמן
כב בגנים האלה והייתי שואל את עצמי במרירות: למה אין היהודים נוטעים גנים? למה
זה אין בכל רחוב היהודים אף גן-ירק אחד, אף עץ אחד עושה פרי?
ופעם אחת, ביום אביב נאה, עלה על לבי רעיון נפלא. אמרתי בלבי: הנה אהיה
אני הראשון ברחוב העירם שלנו נוטע גן וממני יראו חברי וכן יעשו, וברבות הימים
יהיו היהודים גננים טובים ובגו גם הם בתים קטנים ויפים ומאחורי כל בית יהיה גן-ירק
וגן צומח עצי פרי.

ג

ידעתי, כי אדמת-גן צריכה קרם כל לחרישה. על-כן סמתי עם שחר, בתרתי לי פנה
בחצרנו והתחלתי חורש. במעדר ישן וחלוד הפרתי את האדמה הקשה. באצבעותי פורתי
כל רגב עד אשר רץ, ועה כסתה את כל גופי. אצבעותי נשרטו עד דם ופני בערו כאש.
אף מתוק היה גם הכאב. שמחה גדולה מלאה את כל חדרי לבי: הנה אני נוטע גן
ברחוב היהודים! פרחים נאדימו כאן ותמניות יוהיבו וברבות הימים יטעו כל היהודים גנים,
ורחוב היהודים לא יהיה עוד לחרפה בעירמו.

כל היום ישבתי בחדר וחלמתי על גני. בערב אבקש מאבא, שיקנה זרעים, ובבקר
אשכים שוב ואזרע ואטע את גני הקטן. בלב דפק רצתי בערב הביתה, רצתי ישר אל
החצר, אל הפנה אשר חרשתי בזעת אפי. ומה זה עיני רואות? בצחקים הביאו תבות
סחורה מבית הנתיבות והנה הן סדורות טורים טורים בפנת גני. לא נפר גם מקומו.
נמתי את קולי בבכי, אף נדוד לפא, שהיה חברי ומשתתף בכל צרה שבאה עלי, אמר
הפעם בצחוק:

— איך נואלת, בני, לטעת גן במקום ששם מנחות תמיד תבות של סחורה. פאן לא
יצמח שום דבר לעולם.

ד

הבינתי, כי הדוד לפא צדק ומרתי לי פנה אחרת רחוקה, בקצה חצרנו הגדולה.
כפנה זו לא תגיע רגל אדם ורגל בהמה לא תרמסנה. ולמחרת הבקר שוב השבמתי בלב
מלא תקוה. חרשתי את החלקה החדשה. בזעת אפי עשיתי גדר מסביב לה. עשיתי כל מה
שהיה בכחי, וידוע אלהים, כי עשיתי את מלאכתי באמונה. עבדתי והתפללתי בלבי: יהי
רצון, שלא תהיה עבודתי הפעם לשוא!

למחרת הבקר עסקתי בנריעה ובנטיעה. אבא היה בכפר. על-כן בחרתי לפי שעה
 המניות, תירס, מעט פולים ומעט פרג - כל אשר מצאתי בבית מן המוכן. הפרתי גומות
 קטנות, ושמתי בהן גרעינים של דבדבנים ושזיפים. אז השקיתי את שלש הערוגות הקטנות
 מים, ולפני לכתתי אל החדר ברכתי בלבי את גני והתפללתי שלא יארע לו שום אסון,
 חס ושלום.

והתחילו ימי אשר וגיל. בבקר בבקר, לפני צאת השמש, אני מודרו וקם ומשקה את
 הערוגות. אני מסקל כל אבן קטנה. אני מפורר באצבעותי את כל רגב נקשה ומחליק ומישר
 את פני האדמה, עד אלהים, שעבדתי את עבודת גני באמונה. אף בקר אחד לא עבר עלי
 בלי השקאה, בלי טפול בגני. עבדתי וסויתתי, שאלהים ישקיף ממעל ויברך את
 מעשה ידי.

ואמנם, מה גדולה היתה שמחתי בצאתי בבקר אחד, אחרי ליל גשם, אל גני, והנה
 נראו על פני הערוגות הרטבות ראשי ירקות קטנים. כה רבים וקטנים היו עוד, כה חורים
 ודקים, אבל בגיני עלו דמעות למראם מרב התרגשות. זמן כב עמדתי כפוף על אותות
 הצמיחה הראשונים. לא יכלתי להפרד מגני, וכל היום ישבתי מבלבל בחדר ולא תבינתי
 דבר מפל אשר למדתי. הבטתי בספר והשורות נראו לי בערוגות-גן. האותיות - נגבעוליי
 ירק, גני תקטן צמד כל הזמן לפני. שם צומחים עתה הירקות הנפלאים. האמנתי, כי בכל
 הנע הם הולכים ועולים. רבוננו של עולם, איך אשב כאן עד הערב, עד אשר
 אשוב לראותם?

כה עברו ימים אחדים, וכל יום הביא לי בטחון חדש, שהצלחתי. נראו גבעוליי התיכס
 עם עליהם הארזים והבהירים ורעדו לרוח היום. החמינית אף היא נבטה מתוך האדמה
 השחורה. קני הפול היו עוד דקים ועננים. רק הפרג, נראה, לא גזרע בהלכה. אבל הערוגות
 הוריקי כלן. הן רמזו לי, קראו לי מפנת החצר. אור אחר, אור של חג, היה שפוף על
 פנה חביבה זו, ולא היו לי רגעי אשר כאותם הרגעים, שהיו נתונים לעבודת גני. בחדרת
 לב הייתי קרב אל ערוגותי. בחרדת לב הייתי נפרד מעליהן.

ואמנם לא לחנם חרדתי. בשכונתנו גר גוי אחד, ושמו זענקו הרצען. גוי טוב היה
 וידיד ביתנו, ורק רעה אחת נמצאה בו - שהיה מגדל חזירים. ועוד איזו חזירים! חזיריו של
 זענקו הרצען היו גדולים כדבים והיו מפרסמים לזוללים ומשחיתים מאין כמוהם. כל השערים
 בשכונה היו תמיד סגורים ומסגרים. והפל מאימת חזיריו של זענקו, אלה, מכנין שהיו מתנגבים
 לאיזה חצר. לא היו משאירים שם שריד ופליט.

וחזיריו של זענקו הרצען הם הם שהביאו כלליה על גני. יום אחד שכחו לסגר את שער
 חצרנו והמחבלים האלה רפכו ברגע אחד את גני למדבר שממה. אהה! דוקא ביום, שבו

הבאתי את חברי מן החדר להראות להם את גני בכל הדרו, קרה האסון. בבואנו אל
החצר מצאנו את הגדר הנמוכה הרוסקת כלה. וצרוגות גני רמוסות - לא נשאר אף זכר
לגבעולי התיכס הזקופים ולהחמניות פחות העלים, שהיו חביבות עלי כל כך. זה היה מתנה
עצוב כל כך, שדמעות נראו בעיני וגם בעיני חברי. ורק דודי לפא, הדוד הטוב שהיה
תמיד משתתף בצערי, כשנודע לו דבר האסון, קרא ברגז:

- אין מפקירים גן לחזירים. אדם שאומר לשעת גן במקום שחזירים מצויים, חוב
להסים קדם כל גדר, גדר גבוהה וחזקה, שתוכל לעצמה מפני החזירים...

ה

לא באתי לכך לאיש גם אחרי האסון הזה. אין זה מטבאי לבא לכך לאיש. מעלה
זו יש בי: בעל-בטחון אני. והאמינו לי, מנסיעת גן לא נתיאשתי עד היום הזה. ואם רק
לא ירע מזלי, תראו שיום אחד עוד יעלה ויפרכ גני לתפארת...

- גם אז נגשתי תיכף שנית אל המלאכה. פשפשתי ומצאתי מקום, אשר גם חזיר
שבחזירים לא יחדר אליו. בין מחסני התבואה שלנו היה רוח, והשטח הזה היה סגור
משלשת צדיו. מצדו הרביעי בניתי גדר אבנים חזקה. המקום היה צר למדי, אבל אדמתו
הינה שמנה ושחורה - אדמה זקיה מאבנים ושברי-כלים. הייתי בטוח, שהפעם הזמין לי
הקדוש ברוך הוא את המקום אשר בו אצליה.

חרשתי וזרעתי - ואיש לא ידע. המקום היה אפל כמעט, ועין לא ראתה בהשכימי
בבקר לעבודת גני, לא תפצתי, כי ידע איש את סודי עד שאהיה בטוח כי לא נכשלתי
גם הפעם. כשאדם נכשל בפעם ראשונה ובפעם שנייה, על פרחו מתגנב הספק אל לבו.

עשיתי צרוגות וזרעתי בהן כל מיני ירקות. הפעם השגתי גם זרע מלפפונים,
אבטיחים, גזר ואפילו סלק. תפצתי לשמח בו את סבתא. יום אחד אכניס אל המטבח פתאם
סלק מגדל, אדם, ואמר לסבתא: הנה סלק לחמיצה מגנתי - מגנה אשר בעצם ידי ורעמיה!
המקום היה נסתר מעין רואים, ואיש לא ידע את סודי, אבל לפי נפלי עלי בזכרי את
פנת גני הקודמת, שהיתה כלה שרויה בשמש. הפעם יכלתי רק בקשי לתבחין את הירקות
וגם באשר צמחו ועלו, ראיתי להרדתי, שהם חורים כלם, בלי טפת ירק. פילדנים חולניים,
חזיר-פנים נדמו לי. לפי אמר לי שאין הכל כשורה.

יום אחד לא יכלתי עוד להתאפק, וגליתי את און הדוד. כשהיה לבדו בחצר נגשתי
אליו ושאלתי אותו בבשת פנים את פשר הדבר. על מה ולמה, נמוכים ועלובים וחדלי-
צבע כל כך הצמחים בגנתי, בגנתך?

- באיזה גנה - שאל הדוד לפא וסקר את כל החצר - היכן כאן גנה?

ופלא הדבר. ברגע זה כבר הבינתי, כי עשיתי שטות, שטות גדולה מאד, ורק לא
 זכרתי להסתירה עוד מפני דודי.
 ברגלים כושלות הולכתי אותו אל הפנה האפלה, והוא גם לא התבונן אל הירקות
 וגם לא רצו לא לעב לי. הוא רק הביט עלי כמגוד-ראש ואמר:
 — פאן, בפנת אפל זו, במקום אין שם ש' ע' ו' מ, פאן בחרת לך מקום לירע ולטעת!

אפרה יהודית — י. ריבין

ק ר ק ע.

באחד האיים אשר בארץ מזרח-השמש ישבו שני אחים. הראשון והוא הבכור, הנה איש צני, אשר גר במדבר-ציה, ומלבד אהל קטן ודל לא הנה לו דבר. ואולם השני ישב במישור רחב-ימים, ויהי בעל שדות ונכסים רבים.

איכה הנה בדבר הזה? הלא שניהם היו בני אב אחד, ומדוע נפל כל העשר הרב בחלק האחד ולשני אין כל?

יושבי האי הוא הנקנים מספרים, כי אבי הצדיק קרא אליו לפני מותו את שני בניו ויאמר להם:

— הנה ברכני אלהים בקסף וזהב, בשדות ונכסים, אשר יספיקו לשגיכם, ולכן תחלקו את הירושה ביניכם חלק בחלק, ואל נא תריבו.

ויהי אתרי מות האב, ויחל לו הבן הבכור את כל הקסף והזהב, ובחלק הבן הצעיר צלו כל השדות והנכסים.

ולא ארכו הנמים והבן הבכור עזב את בית אביו ויהי נודד בארצות רחוקות ומדינות רבות ובימי נדודו בנקר אבד לו כל הוננו, והוא שב אל ארץ-מולדתו בחסר כל, וישב שומם באהלו הדל, ויזכר את ימי עשרו ותפארתו, ויזנח על הגלגל החגור בעולם.

ולאיש הזה חמשה בנים, כלם בעלי לב וישאר רובם. ויהי כאשר גדלו הבנים ויאמרו איש אל אחיו:

— מה תהי אחריתנו? הן גוע ברעב, אם לא נבקש לנו עצה ותחבולה לאת מן המצר. ימים רבים התניעו הבנים בתוך, עד כי באו כלם לדעה אחת, כי עד אשר לא תהי להם אחת שדה, אין להם תקנה לחיות בארץ.

ואולם מאין יקחו להם שדות? הן הכל כבר הנה לנמלה לדודם העשיר.

אז קם האחד מתחשת הבנים ויאמר:

— כִּי יֵעֲמַד לִי.

והוא שח תרבו על גרכו ויזף אל דודו העשיר לקחת ממנו בחזקה אחד מן השדות. אז

הנה כתרורו עבדי האדון הרבים ונכיהו ויפצעוהו עד אשר ברח כל עוד נשמתו בו.

בשמצ יתר הבנים את אשר קרה לאחיהם הבכור, ויגיעו ראש ויאמרו:

— הן מראש תזינו זאת: מה כחו של האחד לעמת הרבים?

אז קם האב השני ויאמר:

— עַרְמַתִּי תַעֲמַד לִי.

וַיְהִי בַּיְלִידָה וַיִּקָּם הָאִישׁ הַזֶּה וַיִּקַּח שֶׁק גְּדוּל עַל שִׁכְמוֹ, וַיִּלְךְ אֶל הַשְּׂדוֹת שֶׁל דָּוִד, כִּי אָמַר
לִגְבוֹ אֶחָד מֵהֶם, אִךְ הוּא שָׁב מִמִּצְרַת אֲבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ.
וַאֲחִיו לָעָגוּ לוֹ:

— מִי רָאָה וּמִי שָׁמַע, כִּי יִגְבוֹ אִישׁ קַרְקַע? וַאֲיִכָּה עָלָה עַל דַּעַת בֶּן אֲבִינוּ רַעִיוֹן־שָׂוָא כְּזֶה?
אִז קָם הָאָח הַשְּׁלִישִׁי וַיֹּאמֶר:
— לִשׁוֹנֵי תַעֲמַד לִי.

וְהוּא הִלָּךְ אֶל אַרְמוֹן דָּוִד הַעֲשִׂיר וַיִּפֹּל עַל בְּרַכְיֹו וַיִּזְחַזַּח לְפָנָיו, וְכֵה אָמַר: הֲלֹא עֲצַמְנוּ
וּבְשָׂרֵנוּ אִתָּה, וַאֲיִכָּה תּוֹכַל לִרְאוֹת בְּגוֹעַ אֶחָד לְעִינֶיךָ. וְכֵר נָא כִּי בְנֵי אָב אֶחָד אֲנַחְנוּ...
וְעוֹד כְּאֵלֶּה וְכֵאלֶּה דָבָר בְּעַל הַלְשׁוֹן בְּאַזְנוֹי דָּוִד, אֲשֶׁר חָשַׁב אוֹתוֹ לְחֹסֵר־דַּעַה וַיִּצַּו
לְגַרְשָׁהוּ מִבֵּיתוֹ.

וּבְאֲשֶׁר שָׁב בְּפַחַי־נַפְשׁ אֶל אֲחִיו, אָמְרוּ אֵלָיו:

— אֲבָן יִדְעֵנוּ, כִּי אֲטוּמָה אַנּוּ הַעֲשִׂיר מִשְׁמַע תַּחֲנוּגֵי רֶשׁ וְלִבּוֹ לֹא יָדַע רַחֲמִים.
אִז קָם הָאָח הַרְבִּיעִי וַיֹּאמֶר:
— הִיגִי יַעֲמַד לִי.

כִּי חִשָּׁךְ הָאִישׁ הַזֶּה מִלְחָמוֹ הִדַּל וַיִּקְבֹּץ עַל יַד פְּרוּטוֹת מִסְפָּר, אֲשֶׁר חָשַׁב אוֹתָן לְהוֹן עֲצוּם.
אִךְ בְּבוֹאוֹ אֶל דָּוִד הַעֲשִׂיר לְקִנּוֹת מִמֶּנּוּ שָׂדֶה, רָאָה עַל פָּנָיו אֵת הַלַּעַג וַיִּבֶן כִּי דַל הוּא...
אֲחֵרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה נִזְאָשׁוּ הָאֲחִים מִכָּל תַּקְנֵהּ וַיִּקְיֵמוּ וַיַּעֲזְבוּ אֵת מוֹלְדֹתָם וּבֵית אֲבִיהֶם
וַיִּלְכוּ אֶל כָּל אַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם.

וְכֵן הָיוּ הַחַיִּשִׁי, וְהוּא הַצֵּעִיר בָּהֶם, לֹא דָבָר מְאוּמָה, אִךְ אֵת מְקוֹמוֹ לֹא עָזַב, וּבְרִבּוֹחַ
הַיָּמִים רָכַשׁ לוֹ שָׂדֶה וְכָרֶם, וַיִּשְׁפַּח אֵת יְמֵי עֵינָיו, וַיְהִי לְבָרְכָה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ.
מִקֵּץ שָׁנִים רַבּוֹת בָּאוּ כָל הָאֲחִים מִמְּקוֹמוֹת פְּנוּרֵיהֶם אֶל אָרֶץ־מוֹלְדֹתָם וַיִּרְאוּ אֵת כָּל הַרְכוּשׁ
הָרַב אֲשֶׁר לְאַחֵיהֶם, אֵת הַשְּׂדוֹת הַמְּלֵאִים בָּר, אֵת הַגְּנוֹת עִם הַפְּרֻדְסִים, אֵת תַּכְרֵמִים תַּכְּכָסִים אֵת
כָּל הַכִּפְרֵי, וַיִּתְמְהוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, וַיִּשְׁאַלוּ אֵת אֲחֵיהֶם הַצֵּעִיר

— מַאיִן לָךְ כָּל הָעֵשֶׂר הַזֶּה?

וְהוּא עָנָה לָהֶם בְּשֹׁחֵק־חֵן:

— יִגִּיעַ־פִּי עַמַּד לִי.

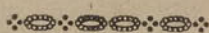
אִז סָפַר לָהֶם אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. — עַל־דְּבַר עֲבוֹדָתוֹ תְּרַבֵּד ג' וּבְכִלְיָה לְסַסֵּל אִתְּ הָאֲבָנִים
מִן הָאֲדָמָה הַצְּחִיחָה, עַל־דְּבַר עֲמָלוֹ הָרַב לְהַשְׁקוֹת אֵת שָׂדֵעוֹ לְעֵינָי, עַל אֲדוּת יִגִּיעוֹ לְשִׁמְרֵ עַל
רְכוּשׁוֹ וַיִּלְהַגֵּן עָלָיו מִפְּנֵי הָאוֹיְבִים הַרְבִּיבִים.

ואת ספורו סים בדברים האלה:

— דעו לכם, אחי, כי קרקע אין גוזלים ואין גונבים, אין מקבלים אותו במתנה, אף לא יקנה בקספי. רק על ידי עבודה תרכשו לכם קרקע!

באורים: גלגל חזר בעולם — קלומר, על המזל שאינו עומד קבוע במקום אחר. כתר והו — סבבוהו. בפיח י-נפ ש — ביטורים, צער. אטומה — סגורה. הצייתי ה — היבשה, השוממה. לעזקו — לחפור מסביב. סים — גמר, כלה.

י. ה. גורדון.

הזמיר והצרעה.

הצרעה אמרה לשכנה הזמיר:

רוב לך שקת בטל על ראש האמיר,

קול שמה ושרקה במרום השמיע!

מה יתנו שיריה לבגי דורך

ומה יוסיפו לבאים אחריה?

כי תשרק ותחצצר, מתקע, תריע,

ותתופף ותצלצל פתף ונגל,

תשתפף פאובל, תרעם פרעם —

כל אלה הדברים רק מרבים הבל!

מי ישמע לך, ומי יודך הפעם?

עתה כל נפש משפלת

תעמל רק לדבר תועלת.

לוי גם אתה השכלת,

לעצתי הקשבת,

אז שיריה עזבת,

כנמלה עמלת,

כעפביש טוית,

כבבר בגית,

או רנג ודבש כדבורה הזלת.

— אולי צדקת — ענה אותה הזמיר —

אך נפשי לא אחליף, טבעי לא אמיר;

כן אלי עשני ודזאת נוצרתי,

רוחו עלי ופקדתו שמרתי,

עוד אוסיף לשיר, כאשר שוכרתי.

באורים: הזמיר — ראש העץ. פאובל — כמעין. כעפביש — כשמיית.

עוֹבֵד אֲדָמָתוֹ.

שלמה ישב על יד שֶׁכֶר הַרְחִים, וַיִּבֶט אל אֲשֶׁד המים הנופלים
בְּשֵׁאוֹן מעַל הָאֹפְנִים. הַמֵּית הַזֶּרֶם הִרְגִיעַ מעט את רוחו הסוער. כל הלילה
כמעט לֹא יכֹל הנער לִתַּת שֵׁנָה לְעֵינָיו. המראה אשר ראה אתמול, דברי
היחפים אשר שמע, לֹא נתנו לו מנוח גם רגע, ויבערו כאש במוח קדקדו:
מֵאֲשֶׁר לָנו עשית לך את כל החיל הזה, לֹא חרשת ולא זרעת ותעש לך
עוֹשֵׁר! — אמי! — שאל הנער לפני זה את בת-שבע אמו, אשר הִתְהַפְּכָה גם
היא על משכבה בְּמִצּוֹק־נֶפֶשׁ — אמי, מה עשה אבי לאנשים ההם כי קצפו
כה עלינו? — אביך איש ישר הוא, ולא עשה להם מעוֹדוֹ כל רע. — אבל
מדוע זה הִתְנַפְּלוּ עלינו? — יען כי בגלות אנחנו! — ענתה בת-שבע ולא
יָסְפָה לְדַבֵּר עוד.

אמו לֹא גִלְתָּה לוֹ כל חדש. כי בגלות אנחנו — זאת ידע הנער עוד
מכבר, אף כי רק היום בפעם הראשונה הִחַל לִהְבִּין מה זאת גלות. עוד מכבר ידע
הנער גם זאת, כי אביו איש ישר הוא, גם האכרים, אשר ראה יום-יום
בחנות אביו, הגידו ולא כִּחְדוֹ זאת. — בִּיגִיעַ כְּפָיו וּבִזְעַת אָפָיו ימצא אבי לו את
פרנסתו בְּצִמְצוֹם, עֹשֶׂר לֹא עשה לו עד היום הזה. אבל לו היה אבי עובד את
האדמה, כי עתה לֹא היתה לבני הַבְּלִיעַל ההם תֵּאֲנָה לְהִתְקַנְּאוֹת באבי ולהתנפל
עליו, וְלוֹ גם הִתְנַפְּלוּ עליו כי עתה הִלָּא את האדמה לֹא יוכלו לִקְחַת
ממנו, את האדמה הן לֹא יוכלו להשחית כאשר השחיתו אתמול רגע אחד
את עֵמֶל כל ימי חייו... לו ישמעני אבי כי עתה מכר גם היום את ביתו
ואת כל הנשאר לו מן הַמְהַפְּכָה וקנה לו נחלת שדה לְעַבְדָּה וּלְשִׂמְרָה. אנכי
הייתי עוזר לו בעבודתו, כאשר יעזרו נערי האכרים שם בשדה על ידי
אבותיהם בכל מלאכת עבודה, בבקר-בבקר אצא השדה לְפַעְלֵי וּלְעַבְדוֹתַי,
ובערב אשובה הביתה להגות בתורת ה'.

כה חשב שלמה בהִבִּיטוֹ אל אֲשֶׁד הרחים השואן בשאון... מעט-מעט
הִתְנַשָּׂא שלמה על כְּנָפֵי רוח דְמִיּוֹנוֹ וַיִּרְחַק נְדוּד הַלְּאֵה-הַלְּאֵה מן המקומות
האלה, הִרְחַק-הִרְחַק אל מְדַבֵּר שָׁמָּה, בְּאֲשֶׁר אין אנשים רעים... אל מדבר
יהודה או אל עֲרֻבֹת הַגִּלְעָד וְהַבְּשָׁן... שם יכין לו נאות מושב... שם יִרְעַ

שדות, יטע פֿרֻמִים וַיַּעַשׂ לוֹ פְּרֵי תְבוּאָה, הֲרַחֵק מִשְׂאוֹן קִרְיָה יבנה לוֹ בית
 יפה וְרַחֲב־יָדִים, גם בית־רחים קטן יבנה לוֹ עַל שַׁפְת הירדן או עַל נַחַל יַבּוֹק,
 כבית־הרחים אשר לַחֲרִיטְנָקָה... את יְבוּל־אֲדָמָתוֹ יִשְׁלַח לְמַרְחֹק וְעָשְׂרוּ יִפְרוּץ
 בארץ מאד... בימי הקיץ יעבוד את עבודתו בשדה ובכרם, ובימי החורף
 יִהְיֶה בתורה, וּשְׂמוֹ יֵצֵא כְּשֵׁם הגדולים אשר בארץ. אז יקרא אליו את אבותיו,
 וגם את אפרים דודו ואת דבורה דודתו יקרא אליו וּבְתָם דִּינָה תבוא
 אִתָּם... והוא יביט בעיניה הַמְּפִיקוֹת חן ושכל טוב לֵאמֹר: הַקְּנָה קִנְיָת,
 אחותי, כִּי תהיה לְאֵל יָדֵי לַעֲשׂוֹת את כל הגדולות האלה...? אז יִכְחֹו
 רבים מאחיו היהודים כי טובה רבה צְפוּנָה בעבודת האדמה, וַיִּקְבְּצוּ גם הם
 מסביב לַעֲשׂוֹת כמעשהו, והוא יהיה לָרַב עליהם, לֹא עַל מְנַת לְקַבֵּל שְׂכָר,
 חֲלִילָה! כִּי אִם מֵאַהֲבָתוֹ אוֹתָם וּמִחֲפָצוֹ לְהוֹרֹתָם את הדרך ילכו בה; שנים
 יעבורו, ואבותיו יבואו בימים וְהִדְרֹת וְקָנָה תנוח עליהם; והוא גם הוא
 יהיה לְאִישׁ...

— הוי, שְׁלֹמֹה! — שמע שְׁלֹמֹה את קוֹל חֲרִיטְנָקָה קורא אליו — למה זה
 תשב מְשֻׁמִּים לְבַדְךָ, ותביט זה כשעה תמימה אל אשד המים? חדשות לֹא
 תראה שֵׁם, בוא הנה, הנער, וְנִשְׁיַח מעט!
 שְׁלֹמֹה הסב את פניו, וירא והנה חֲרִיטְנָקָה עומד על האחו אשר על
 שַׁפְת הַנַּחַל, וּמַגֵּל־חֲצִיר בידו, אשר יִשְׁחִיזוּ באבן. על פני האחו נראה חציר לֶחַ,
 אשר נִקְצָר זה מעט, ואשר ריח בְּשֵׁם חֹזֵק נוֹדֵף ממנו. שְׁלֹמֹה קרב אל
 חֲרִיטְנָקָה. קוֹל שְׂרִיקַת הַמַּגֵּל בְּהִנִּיף אוֹתוֹ הַקּוֹצֵר עַל הַחֲצִיר, וטוֹרֵי הַקֶּשֶׁת היפים,
 אשר ישאיר הַמַּגֵּל אחריו עַל הארץ, העירו בנפש שְׁלֹמֹה את החשק לְנַסּוֹת
 את כחו גם הוא במלאכה הזאת.

— הָבֵה, אדוני, וְאַנְסָה גם אני לַעֲשׂוֹת כְּמוֹךָ.

— טוב, טוב, נַעֲרִי! — ענה חֲרִיטְנָקָה בשחוק, ויתן את הַמַּגֵּל על
 יד שְׁלֹמֹה.

שְׁלֹמֹה אחז בְּמוֹט הַמַּגֵּל וַיִּנּוֹפֵף אוֹתוֹ בכל כחו על החציר, אולם הַמַּגֵּל
 לֹא סָר לְמִשְׁמַעְתּוֹ וַיִּלֶךְ אַרְחֹות עַקְלָקְלוֹת, עד כי כמעט נִפְצְעָה רגלו.
 פני שְׁלֹמֹה הֶאֱדִימוּ מִבִּשְׁת, ויאמר: אכן תורה היא וללמוד אותה
 אני צָרִיךְ!

— ואתה מה חשבת? הַתְּאֵמֶר כִּי אִם יַדְעַת קְרוֹא בספריך וידעת גם לַקְצוֹר:

— הואילא, חריטנקה, ותניח לי לנסות את כחי שנית.
 — לא, לא, היום לא אוסיף לתת את המגל על ידיך, כי אם תפצע
 את רגליך, ובכתה אמך על ראשי כל היום. בוא אלי לעת אחרת, ואלמדך את
 המלאכה הזאת.

בוקי בן יגלי.

באורים: שָׁכַר — מקום שְׁסוּתָמִים שָׁם אֶת שֶׁטֶף מִי הַנְּהַר. תֵּאָנָה -- סִבַּח.
 יִפְרוּץ — יִרְבֶּה. מִשְׁמִים — עֲצוּב.

עבודה בכתב: על דבר יתרון עבודת האדמה והאשר, שניא נותנת לבצעיה.

— <0> <0> <0> —

עבודה

מעלה גדולה היא למי שהוא מתפרנס ממעשה ידיו, ומדת
 חסידים הראשונים היא, ובזה הוא זוכה לכל כבוד ומוכה שבעולם
 הזה ולעולם הבא, שנאמר: "יגיע כפיו כי תאכל, אשרו וטוב
 לו". (יר המזקה, רמב"ם)

*

כל מה שנברא בששת ימי בראשית צריך עשיה: החרדף
 צריך למתוק; התורמוס צריך להשלק ההטים צריכין להפחון
 ואפילו אדם צריך תקון. הדיא הוא דכתיב: "אשר ברא אלהים
 לעשות". "אשר ברא ועשה" אין כתיב כאן, אלא: "לעשות" — לומר
 שחבל צריך תקון! (בראשית רבה)

הַמִּשְׁכָּן - אֵלֶּיךָ יָשׁוּב

מִרְאֵשִׁית וְעַד
אַחֲרֵית שָׁנָה

אל השדה - י. פ. מילה.

ב ש ו ר ה.

תנל על ראשי, אל לבי
 אותה התכלת הנקיה ;
 תבא בקרבי כריח-
 גן-עדן וכטללי תחיה !

כבר תשמע אזני על ראשי
 משק כנפים צחרחרות ;
 כבר מרגיש לבי על נימיו
 פוזז קרנים ואורות.

פרו ורבו, אורים, בלבבי,
 זעזעו את נימיו - וחידי
 ובבת אחת כל קרבי
 שירה חדשה יהמיו.

הולכים וזכים העבים,
 הולכים העבים וקלים,
 שבילי רקיע של תכלת
 חדשה ובהירה מתגלים.

אשא למרום את עיני :
 נפרצה מחיצת העבים.
 פנים אל פנים אדבר
 עם השמים הנאזים.

פה-אל-פה צנור לבבי
 אפתחה לקראת צנורם :
 יזלפו שחקים שפעתם,
 טהר ערבותה, זיר-אורם ;

באורים : יזלפו - ינו. משק - רעש. נימיו - מיתריו. פוזז - רקוד.

בְּנֵי יוֹסֵפוֹ.

א.

חֲפָשִׁי אֲנִי!

— אִמָּא, חֲפָשִׁי אֲנִי! — מִתּוֹךְ קְרִיאָה זוֹ אֲנִי פוֹרֵץ לְבֵיתנוּ יָמִים אַחָדִים
קֶדֶם הַחֵג וְאֲנִי מִבְּשֵׁר לְאִמִּי בְּשׂוֹרָה טוֹבָה, כִּי מֵעַתָּה פְּטוּרִים אֲנִי
מֵעַל תּוֹרָה.

— הַלֹּאִי וְתוֹכָה לְבִשֵׁר בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת מִזֶּה! — כִּךְ מְשִׁיבָה לִי אִמִּי,
הַעֲסוּקָה וְטִירוּדָה בְּעִנְיֵי הַחֵג. קָשְׁרָה אִמִּי מִטְּפָחוֹת לְבָנוֹת לְרֵאשֵׁי שְׁתֵּי
אִמְהוּתֶיהָ, נִתְּנָה בִּידֵיהֶן מְטֹאטְאִים וְכַנְפֵי-אֶזְוֹ, וְהִיא עֲצָמָה אִף הִיא חֲבֻשָׁה
מִטְּפָחַת לְבָנָה לְרֵאשָׁה, וְהֵרִי שְׁלֹשָׁתָן עוֹמְדוֹת וּמְנֻקוֹת, מְכַבְּסוֹת וּמְסִידוֹת אֶת
הַבַּיִת לְכַבוֹד הַפֶּסַח. אֲנִי מִתְּלַבֵּט בִּיְגִיֵּיהֶן אֵילֶךְ וְאֵילֶךְ וְאִינִי מוֹצֵא לִי מְקוֹם
בַּבַּיִת. הַנְּשִׁים רוֹדְפוֹת אוֹתִי עַל-צְוָאר וְאֵינִן נוֹחֲנוֹת לִי מְנוּחַת אִף רַגְעַ. בְּכֹל
אֲשֶׁר אֲשֶׁב וּבְכֹל אֲשֶׁר אֶעְמֹד וּבְכֹל אֲשֶׁר אֵלֶךְ — דְּרָפִי לְהִזְיֵק.

— לֶךְ-לֶךְ בְּמַלְבוּשֵׁי-הַחֲמִץ שְׁלֶךְ מֵאַרוֹן-הַפֶּסַח! — צוּעֶקֶת אֵלַי אִמִּי בְּקוֹל-
זוּעוֹת, כְּאִלּוֹ קְרִבְתִּי בְּאֵשׁ אֵל אֲבִק שְׂרָפָה.

— הַשְּׁמֵר וְהִזְהֵר, פֶּן תִּגַּע בְּגִלְךָ בְּשֶׁק־הַפֶּסַח! — צוּחַת אֵלַי בְּרִינָה הַמְּבַשְׁלֵת.
— אֵל הַמְּקוֹם הַהוּא אֵל תָּעִיף גַּם אֶת עֵינֶךָ: שֵׁם עוֹמְדַת חֲבִיוֹ הַסְּלֶקִין

שֶׁל פֶּסַח!

חֲזוֹר אֲנִי וְתוֹעָה מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, מִתְּלַבֵּט לְרַגְלֵי הַנְּשִׁים וּמְקַבֵּל מִיְדֵיהֶן
דְּחִיפוֹת וּבְעֵיטוֹת וּסְטִירוֹת בְּזוֹ אַחַר זֶה.

— בְּחֹזֶר מְגִדֵּל שְׁכֵמוֹתֶךָ — צוּעֶקֶת אִמָּא — בֵּן תִּשַׁע שָׁנִים כְּמַעֵט. כְּלוֹם
חוֹלָה אִתָּה, חֲלִילָהּ, וְאֵינֶךָ יָכוֹל לְקַחַת סֵפֶר בִּידֶךָ לְחֲזוֹר עוֹד הַפְּעַם עַל
אַרְבַּע הַקְּשִׁיוֹת? ...

— אִמָּא — אֹמֵר אֲנִי — אֶת אַרְבַּע הַקְּשִׁיוֹת אֲנִי יוֹדֵעַ בְּעַל-פִּיהַ!

— אֲשֶׁרִיד וְטוֹב לֶךְ! — אֹמֶרֶת אִמִּי — וְכִי מַעֵט כֶּסֶף בְּזַבְּזוֹנוֹ עָלֶיךָ? ...

בְּכִלְיוֹן-עֵינַיִם חֲכִיתִי לְבוֹא הָעֶרְבָה, שְׁעָה שְׁאֲבִי מִתְּהַלֵּךְ בַּבַּיִת, אוֹחוֹ
בִּידוֹ כִּף שֶׁל עֵץ וְכַנְף-אֶזְוֹ וּבוֹדֵק אֶת הַחֲמִץ לְאוֹר הַנֵּר, וְאֲנִי הוֹלֵךְ אַחֲרָיו
וְעוֹזֵר כְּנִגְדּוֹ לְחַפֵּשׂ אַחֲרֵי פְּרוֹסוֹת-הַחֶמֶס, שֶׁהוּא עֲצָמוֹ וּמִנֵּן מִבְּעוֹד-יּוֹם עַל

כל החלונות. „רק יום וְלילה אחד עלי לְחפזות—אני מהרהר בלבי—
ואחר־כך אֶלְבֵּשׁ בגדי יום־טוב שלי, אֶת הקפוטָה החדשה עם הסֶדֶק והכיס
מְאֹחֲרִיהָ וְאֶת הנעלִים החדשות, השורקות בְּדֶרֶךְ פְּסִיעֶתֶן. אחר־כך יגיע
זמן הסדר, וארבע הקשיות, וארבע הפוסות, ומאַכְלֵי־פֶסח הטובים: לְבִיבוֹת
מטוגנות, פֶּשְׁטִידוֹת וְסוּפֶגְנוֹת שְׁמָנוֹת...” ומדי זְכָרִי אֶת המאַכְלֵים הטובים
הָאֵלֶּה, לְבִי הוֹמָה ומתעטף בקרבי.

ואני עוֹלֶה על משכבי וְנֹרְדִם. בחלומי—והנה כְּכַר הגיע הפסח. הוֹלֵךְ
אני עם אָבִי לְבֵית־הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל. מְלַבּוֹשֵׁי החדשים מבהיקים. נְעֲלֵי החדשות
שורקות בקול: שֶׁרֶק־שֶׁרֶק, שֶׁרֶק־שֶׁרֶק... „בן־מי זה הנער ההולך שָׁם?”—
שואלים בְּנֵי־הָעִיר זֶה אֶת זֶה. „מוטיל הוא זה, מוטיל בן משה־חיים בן
אברהם־הרש בן ראובן...”

באורים: מתלבט—סובב ומתגעגע. זְנֵעוֹת—תְּכֵדָה. תְּצִיף עֵינַיך—תביט.
קְבֻלָּה—הוא־אנו. זְמַן—הכינון. מְהֵרָה—הושב. פֶּשְׁטִידוֹת וְסוּפֶגְנוֹת—מינו מאכל.

ב.

בְּגֵדֵי הַחֲדָשִׁים.

אָבִי זֹרֵק אֶת כַּף־הָעֵץ וְאֶת כַּנְף־הָאֵזוּ לְתוֹךְ הַתְּנוּרָה וּמְבַעֵר אֶת הַחֶמֶץ.
בְּכָל פְּנוֹת הַבַּיִת רוֹחַ פֶּסַח שְׂרוּיָה. הַכֹּל נָקִי וְצָח וּמְלֻטָּשׁ וְכֶשֶׁר בְּתַכְלִית
הַכְּשָׁרוֹת. יֵין אַרְבַּע הַפּוּסוֹת מְבָהִיק וּמְנַצֵּץ אֵלַי מְרַחֵק. עוֹד שְׁעָה תַעֲבוֹר—
וְיִבֹא הַפֶּסַח. עוֹד שְׁעָה אַחַת—וְאֶלְבֵּשׁ בגדי יום־טוב הַחֲמוּדִים שְׁלִי. וְאוֹלָם
עַד שֶׁהַחֵיט וְהַסְנֵדֶלֶר יִבִּיאוּ לִי אֶת מְלַבּוֹשֵׁי הַחֲדָשִׁים, עוֹמְדֵת אִמִּי לְהִתְקִינֵנִי
וְלְהַכְשִׁירֵנִי לַפֶּסַח: חוֹפֶפֶת הִיא אֶת רֵאשֵׁי בְרוֹתְחִין וּבְחֻלְמוֹן שֶׁל בִּיצָה. הִיא
סוֹרֶקֶת וְתוֹלֶשֶׁת אֶת שְׁעָרוֹתַי, וְאִנִּי מִתְפַּתֵּל תַּחַת יָדֶיהָ; אִנִּי מִתְפַּתֵּל וְהִיא
חוֹלֶקֶת לִי מְדֵי פַעַם בְּפַעַם דְּחִיפָה הַגּוֹנָה בְּצַד וּבְכַתְּףִי.

—הָאֵם לֹא תַחְדַּל לְהִתְפַּתֵּל כְּתוֹלַעַת זו? תִּינֹק כְּמוֹתוֹ—וְאִינוּ יְכוֹל
לְעֲמוֹד בְּמָקוֹם אֶחָד! מְשַׁפְּיעִים עָלָיו טוֹבָה, וְהוּא אִינוּ רוֹצֵה לְקַבְּלָהּ!...
בְּרוּךְ הַמָּקוֹם, בְּרוּךְ הוּא, שֶׁפֶטְרָנִי מַעֲנֶשֶׁה שֶׁל תְּפִיפַת הָרֵאשׁ! עַכְשָׁיו

יושב אני אל השלחן ערום כמעט, רק פתנתי לבשרי, וממתין למלבושי
 החדשים ומתבונן אל אבי, שחזר זה-עתה מבית-המרחץ ופאותיו רטבות
 עדין וישב לפני ספר עבה, יושב ולומד בו בלחש ובנגון הגמרא.
 מביט אני אל פני אבי, ונדמה לי, כי יהודי תמים וישר כמותו אין
 עוד בכל הארץ, וכי פסח כשר כזה שבביתנו אין עוד בשום מקום, וכי
 מלבושים נאים ומתקנים כמלבושי החדשים לא יהיו לשום נער! ואולם
 מדוע לא הביאו אותם עדין? מה ארע להם? שמא אינם מוכנים, חלילה,
 לחג-הפסח?

ובעוד אני מיצר ודואג, והנה נפתחה הדלת וישראל התיט החרש
 נכנס לביתנו והמלבושים החדשים בידו. ראיתיו – ופג לבני. מגדל השמחה
 קפצתי ממקומי ונפילתי אפים ארצה, אני והספסל עמי, וכמעט ששברתי
 מפרקתי. באה אמי מחדר-הבשול, דחופה ומבהלה, וכף-השומן בידה.
 – מה קול החבטה אשר שמעתי? מי זה נפל כאן? אוי לי, אך שד
 הוא זה, רוח ולא תינוק! שמא נפגעת חלילה, באחד מאברי גופי, אללי
 לי? כך נאה לך, אל תרוץ, אל תקפוץ, ללמד עצמך? לך כאחד האדם!...
 אמי מניחה את כף-השומן ומסיעת אותי להכניס לתוך המכנסים
 החדשים, שמה עלי את הטלית-קטן של צמר-גפון, אשר תפרה לי בידיה
 לכבוד החג, מלבישה אותי את הקפוטה החדשה, עומדת ומסתכלת בי
 ודעתה נוחה עליה, שמלבושים אלו ארפים ורחבים ביותר...
 ממשמש אני מאחורי – הוה ושבר! אין אפילו זכר לסדק ולכיס! הכל
 תפור ומאחה, הכל חלק ושלם מסביב!...

אבי עומד ואוחז בידי, מטה אותי לכאן ולכאן, מסתכל במלבושי
 החדשים ומוציא, כי אמנם המכנסים ארפים מעט יותר מדאי...
 ישראל מוציא מכיסו את קופסתו ומכבד את אבי בקמץ טבק.
 – המכנסים, רבי ישראל, ארפים מעט!
 – הא? מה? ארפים – אתה אומר? וכי אינך יודע, מכנסים ארפים מה
 תקנתם? עומדים ומפשילים אותם למעלה.
 – אפשר שיש טעם גם בדבר-יך – אומר לו אבי – אלא מה-נעשה
 להם, שרחבים הם יותר מדאי ונראים כשגני שקים?
 – פסול מצא! – משיב לו ישראל ושואף לתוך חטמו גל שני של

אבקת־טבק. — רחבים — אתה אומר? מוטב שיהיו רחבים ואל יהיו צרים...
אני איני מוסק אף רגע למשמש מאחורי. מבקש אני את הסדק
ואת הכיס.

— מה אתה מבקש שם? — אומרת לי אמי — יום אתמול כי עבר?
— תתחדש! — אומר לי ישראל החרש, מקבל שכרו מאמי ונפטר
מפניה, ואבי חוזר שוב אל ספרו ולומד בלחש ובנגון הגמרא.

באורים: מנגון — מזהיר. מיצר — מצטער. תחבטה — הכאה. אל לי — לי — אוי
לי ומסיעת — עזרת. מאחה — מחבר. מפשי לי — מקפלים. ונפטר — ונפרד.

ג.

הנעלים וקבלת הפנים בבית הכנסת.

— הנה גם רבי גדליה בא! — אומרת אמי — כבר חכינו לך עד בוש,
המוכנות נעלי התינוק?

— מוכנות ומזמנות! — אומר לה גדליה הסנדלר ורוקד כנגדה, נושא
את הנעלים המבהיקות בשתי אצבעות, כאדם הנושא לביתו לכבוד השבת
מחרות של דגים חיים ומפרנסים.

גדליה נועל לרגלי את הנעלים החדשות, ואמי גוחנת אלי, ממשמשת
ולוחצת את אצבעותי ושואלת אותי, אם איני חש, חליה, דחיקה ברגלי?
— דחיקה? — אומר גדליה — ואני סבור, כי לתוך הנעלים הללו אפשר
להכניס עוד שתי רגלים כאלו של בנך.

— קום־נא ועמוד על הקרקע! — אומרת לי אמי.

קם אני ועמוד על הקרקע, דחוק ודחוק את הסולים ומתכנן להוציא
חול שריקה מתוכן — לא היו דברים מעולם! אין קול ואין שריקה!
— למה תדחוק את הסולים כל־כך? — אומרת לי אמי — עוד תספיק לך
השנה כלה לדחוק אותן ולהעבירן מן העולם. יהא לך סמוך ובטוח, כי
עד חג הפסח הבא לא ישאר לך מנעלים אלו שריד ופליט!...

כְּשֶׁבֵאתִי עִם אָבִי לְבֵית־הַכְּנֹסֶת לְתַפְלֵת עֲרֵבִית, כְּבָר מִצְאתִי שֵׁם אֵת
כֵּל חֲבָרִי. כְּלָם לְבוּשִׁים מַחְלָצוֹת לְכַבֹּד הַחֵג, לְכָלֶם קְפוּטוֹת חֲדָשׁוֹת, לְכָלֶם
נְעָלִים חֲדָשׁוֹת וְכוּבְעִים חֲדָשִׁים. וְרַק אֵין אִף אֶחָד בָּהֶם, אֲשֶׁר קְפוּטֵת
תְּהִיָּה אֶרְכָּה כְּקְפוּטָתִי; אֵין אִף אֶחָד, אֲשֶׁר יִנְעַל נְעָלִים גִּסוֹת וְרַחְבּוֹת
כְּנַעֲלִי. עַל הַסְדָּקִים וְעַל הַפִּיסִים לֹא אֶדְבַר עוֹד. מוּטָב שְׂאֲעֻבֹר עֲלֵיהֶם
בְּשִׂתְיָקָה. כִּי רְמוּנִי וְהַצִּיגוּנִי כְּכֹלִי מֵלֹא בּוֹשָׁה וְכִלְיָמָה!..

כֵּל בְּנֵי־הַחֲבוּרָה קִדְמוּ אֶת פָּנָי בְּשִׁחוּק:

— הַזֹּאת הִיא קְפוּטָתְךָ, אֲשֶׁר פִּיךָ מֵלֹא תִהְלָתָה? וְאַלֶּה הֵם מְלִבוּשֶׁיךָ
הַחֲדָשִׁים, אֲשֶׁר בָּהֶם הַתְּפֹאֶרֶת נִגְדָה־נָא לְכָל הַנְּעָרִים? אִי־הַסְדָּק מֵאַחֲרֶיךָ?
וְאִי־הַפִּיס, אֲשֶׁר אִמְרָתָה? וְלָמָּה אֵין אָנוּ שׁוֹמְעִים עֲדִין אֶת קוֹל
שְׂרִיקַת נְעָלֶיךָ?..

הַמַּעַט לִי כִּי בִכְשִׁי מָרָה עָלַי, וְהִגַּה הֵם בָּאִים לְזְרוֹת מֵלַח עַל פְּצָעֵי
לְבָבִי כֵּל אֶחָד נִגַּשׁ אֵלַי לְעֵקֶצְנִי וְלִהְרַעִימֵנִי בְּדַבְרָיו:

— מָה הַקְּפוּטוֹתָא הַזֹּאת, אֲשֶׁר לְבִשְׁתָּה?

— אֵין זֶה קְפוּטָה אֶלֶּא חֲלָט! —

נִרְעַשׁ וְנִסְעַר אָנִי כֵּל־כַּף, עַד כִּי אֵינְנִי שׁוֹמֵעַ גַּם אֶת נְגִינֹתָיו הַנְּעִימוֹת
שֶׁל הַרְשֵׁבֶר הַחֲזוֹן, הַעוֹבֵר לְפָנָי הַתִּיבָה. מִתְעוֹרֵר אָנִי רַק לְאַחַר הַתְּפִלָּה,
עַת שְׂכַל הַמִּתְפַּלְלִים פּוֹנִים זֶה לְזֶה בְּבִרְכַת הַחֵג וְאוֹמְרִים: „יּוֹם־טוֹב! יּוֹם־
טוֹב” — בְּלֵב נְעֹפֵר וּבְרוּחַ נִכְאָה אָנִי נִגְרָר אַחֲרֵי אָבִי לְבֵיתֵנוּ, הוֹלֵךְ בְּלֹא
כַח וּבִקְרָבִי אֵשׁ הַתְּפִלָּה בּוֹעֶרֶת. אֵין לְבִי הוֹלֵךְ עִתָּה אֶל יַיִן אַרְבַּע הַכּוֹסוֹת,
אֲשֶׁר נִשְׁתָּה, וְאֶל אַרְבַּע הַקְּשִׁיּוֹת אֲשֶׁר אֶשְׂאֵל, וְאֶל סְפוּרֵי הַהֲגָדָה, אֲשֶׁר
נִקְרָא, וְאֶל הַדְּגִים הַטּוֹבִים וְהַמְּמַלְאִים, אֲשֶׁר נֹאכְלֵם, וְאֶל הַלְּבִיבוֹת הַחֲמוֹת
הַמְּטַגְּנוֹת וְכֵל מִיַּגֵּי הַמַּאֲכָלִים הַטּוֹבִים, אֲשֶׁר גִּהְגָּה מֵהֶם בְּעוֹד שְׁעָה — אֵין
לְבִי אֲלֵיהֶם עִתָּה! הַכֵּל נִמְאָס בְּעֵינַי, הַכֵּל הָיָה לִי לְזוּרָא. עֲרֵבָה שְׂמַחְתִּי,
שְׂבַת חֲגִי וּמִשׁוּשֵׁי וְנִהְפָךְ לִי לְאַבֵּל!..

שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם.

בְּאוּרִים: עַד בּוֹשׁ — זְמַן רַב. מִפְרָסִים — רִנְעִים. נְעֹפֵר — לֵב מַר, נִרְעַשׁ
נִכְאָה — עֲצוּבָה. הַתְּפִלָּה — כְּגִיהֶנֶם. הַמְּטַגְּנוֹת — אִפוּיּוֹת בְּשׁוּמָן.

בְּשׁוֹרַת אָבִיב.

שְׁלוֹלֵיּוֹת שְׁמָעוּ, נַחְפוֹז,
פָּחוּ וְכָרְכַר תְּרִנָּה,
אֶחָת מוֹל חֲבַרְמָה צוֹהֶלֶת
חֲדָשׁוֹת, חֲדָשׁוֹת תְּבֹאֲנָה נ.

פְּתָאם, וְהִנֵּה גַם סְנוּנִית —
אִי מִזֶּה בָּאָה, הַפְּזוּזָה?
חֲלָפָה כַּחֲץ, וּמְמָרוֹם גָּג
עַל הַג הַעוֹלָם הַכְּרִיזָה...

חֵץ זָהָב נִנְעֵץ לְרַגְלֵי,
נִפְל כַּפְתָּק מְרַקִיעַ.
בְּרוּר לִי מֵלֵל בְּרַק זָהָר:
דַּע, כִּי הָאָבִיב הִגִּיעַ!

וְאוֹר חֲדָשׁ נִפְל בַּעוֹלָם —
פָּחוּ הָרוּחַ רְאוּזָה,
שֵׁט וַיַּעֲבֵר הַבְּשׂוּרָה:
חֲדָשׁוֹת, חֲדָשׁוֹת תְּבֹאֲנָה...

בְּאוֹרִים

נִנְעֵץ — גַּמְרָא יִתְכֵּב. כַּפְתָּק מְרַקִיעַ — כַּכְּשֶׁרָה מִן הַשָּׁמַיִם (כַּפְתָּק — חֲדָשׁוֹת חֲדָשׁוֹת). מֵלֵל — נִבְרָה. פָּחוּ — פִּתְחוּ.
וְכָרְכַר — קָשָׁהוּ רִנְיָהוּ. הַפְּזוּזָה — הַמְּהִיבָה. הַכְּרִיזָה — קָרָאָה.

שלום עליכם.

לַחַג הַפֶּסַח!

שתי פעמים בשנה, פעם בחודש ניסן ופעם בחודש אלול, יוצא פִּישָׁל המלמד מִבְּלִטָּה ונוסע לְחֶשְׁבִּיבְטָה אל ביתו, זו אשתו ובניו, — לַחַג הַפֶּסַח ולַחַג הַסּוּכוֹת. גזירה נגזרה על פִּישָׁל המלמד, שיהא נע ונד כל ימיו, מחגלגל במקום-נֶכֶר ואינו בא לאשתו ולבניו אלא כאורח בוטה לָלוּן. אבל כנגד זה, כשפִּישָׁל בא לביתו לַחַג-הַפֶּסַח, אין דומה לו בכל הארץ! בת-שבע אשתו יוצאת לקראתו, מורידה מטפחתה על מצחה, עומדת ושואלת אותו דרך-אגב, שלא להביט, חלילה, אל פניו: „מה שלומך?“ והוא משיב לה: ואת מה שלומך? ואפרים בנו, בחור בר-מצוה, נותן לו שלום, והאב שואל את בנו: „עד היכן, אפרים, הגעת בתלמודך?“ ורייזיל בחו, נערה שחרחררה ונאוה, שִׁמְחָלְפָה גוצה קלועה לה לראשה, נופלת על צווארו לחבקו ולנשקו.

— אבא, מה הבאת לי מתנה לכבוד יום-טוב?
— צמר-גפן לשמלה, ולאמך הבאתי מטפחת-משי. היִלְיִכִי ותני לאמך את המטפחת.
— הגישה לי, אפרים, את הגמרא. הבה אבחנך ואראה, עד היכן דגעת בתלמודך?
ואפרים זה הרי נער חרוץ הוא, תלמיד מובהק ומחמיד גדול, בעל תפיסה נאה ובעל-
זָרָוֶן מצוין, ולא עוד, אלא שנפשו חשקה בתורה! ופִּישָׁל בוחנהו, יושב ושומע, כשזה קורא
לפניו את הגמרא, חוזר אחרי דבריו וּמְסִיעֵהוּ. ודעתו מתרחבת עליו, ונפשו רוחצת בעדניו,
ולבי עֲלָץ בקרבו — אך נער חרוץ אפרים! נלי מפואר!

כשהוא חוזר מבית-המרחץ, כולו צח ואדום ורענן, הריהו יושב קודם-כל לעין מתוך הרחבת-הדעת בלילות הפסח; אחר-כך הוא לובש את קפוטת-השבת שלו, חוגר למתניו את האבנט החדש, והוא הולך יחד עם אפרים בנו לבית-המדרש. נכנס לבית-המדרש, מיד הכל מתקבצים סביבו ונותנים לו שלום מכל העברים: ברוך הבא, רב פישל! מה שלומו של יהודי? מה נשמע בעולם? ורב ניסן החזן עובר לפני התיבה ומתפלל ערבית, מסלסל גרונו בגגון וקילו הולך הלוך וחזק, וכשהוא מגיע לפסוק „וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מוֹעֲדֵי יְיָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל” — קול זה עולה ובוקע שחקים. ואפרים עומד ליד אביו, מתנועע ומתפלל בכונה עצומה; ועיני פישל רואות, ודעונו מתרחבת עליו, גאפשו רוחצת בעדגים, ולבו עלץ בקרבו — אך נער טוב אפרים, נער כשר וישר.

—יום טוב! שנה טובה!

—יום טוב! שנה טובה!

השלחן ערוך והכל מתוקן לסדר: מצה ומרור, ארבע כוסות וחרוסת, זרוע וביצים, בצלים ובלבוסים ושאר ירקות. משת-ההסב אף היא מוכנה: שני ספסלים עומדים מצורפים זה לזה וזכר גדול על-גביהם. עוד רגע ופישל יעלה למלך. עוד רגע ופישל ישב על כסא-מלכותו כולו עוטה לבנים, המלכה בת-שבע, חבושה מטפחת-משי, מימינו, ובני המלך, אפרים בכוכו החדש ורייזיל במחלפת-ראשה הגוזה, מנגדם — ככה חוגג פישל המלמד את חגו!

ש. טשרניחובסקי.

בְּאֵי ב.

שם מקהלות רבינו צעה.
הגה, צפצוף, שיר ורנגים.

מן ערבות רכסי-עבים
ארצה נתכו שירי-פלאות —

מי זה מנה מספר למו
לצפרים הנשאאות?

למו יען הד בן הרים,
יען חרגול קל כנפים,

ומנגינות זמיר הנשף,
המית נחל זך-המים.

סביבי חיים, סביבי אורה,
שירת אשר, שירת פלא,

זמרת שנאן בעדן גנים,
שירת נמלט מבור פלא.

על החיים החדשים,

על החיים הנעורים

חפת תכלת תרהיב עין,
תתפזרנה קרני-אורים.

אור וחיים, גיל וצענ

בנאות דשא ורקיע,

רוח תימן, מלא נעם,

יחלוף שפי, ציץ יגיע.

רוח תימן, רוח עדנה,

רוח חיים, רוח אביב...

כדמות ים ירקרק-חרוץ

רחבי שדמה סביב סביב

בין עפאים אך ירקו,

בנאות רבבות הנצנים

אָבִיב.

אין מאומה, אין מאומה,
 בלויב אָבִיב רב נאָבִי ;
 חן של אָבִיב רב על שטק
 ועל לַהֲקוֹת הַעֲבִיבִים.

עבִיבִים צַחֲוִירִים, עֲבִיבִי אַוִירִים
 עוֹבְרִים דוּמָם בַּמְרַחֲקִים.
 הוּי, שְׂאוּנִי, עֲבִיבִים קִלִּים,
 מִחוּץ שְׂמִמוֹן הַכְּרִפִּים !

יעקב שטיינברג

אָבִיב בָּא וּבְגֵי הַכְּרִפִּים
 דָּרִים חוּמָה על גַּב חוּמָה ;
 כַּכ לִי קוֹרְאִים קִסְמֵי אָבִיב,
 לְבִי כִךְ וּנְפִשֵׁי הוּמָה.

אָנִי נֶאֱבָב אֶל תְּלוּנִי
 וּמִבְטֵי חַר מִסְבִּיב :
 אֹלֵי אַרְאָה אֲדַמַּת יָרֵק,
 דְּמוֹת שֶׁל אֵילָן, אוֹת שֶׁל אָבִיב.

בְּאוֹרִים : דָּרִים - יוֹשְׁבִים, פֶּר - מְבַקֵּשׁ, צַחֲוִירִים - לְבָנִים.

עֲבוּדָה בְּכֹתֵב : א) אָבִיב בַּכְּרִי, ב) אָבִיב בַּכְּפֶר.

עַרְב פֶּסַח.

א.

בכִּלְיוֹן-עֵינַיִם חִכִּיתִי לְבוֹא הַחֵג, חֵג הַפֶּסַח הַטּוֹב וְהַנְּעִיִם. עִם בּוֹא הַחֵג יָבוֹא דְרוֹר לִי. אוֹ אֲשַׁחֵק עִם לִילִי אֶת מִשְׁחַק הָאֵגוּזִים. אוֹ אֶתְרוֹצֵץ בַּחוּץ כְּאוֹת נַפְשִׁי. אֲצַא לְשׁוֹת עַל שֵׁפֶת הַנְּהַר. אֲטִיל בְּמַדְרוֹן, בַּתְּחִיתִי הַהַר. אֲנִי וְלִילִי עִמִּי. שֵׁם אֲרָאָה נַפְלֹאוֹת. שֵׁם אֲרָאָה אֶת לִילִי סְפִינּוֹתַי נְמַפְלִיגוֹת בְּנֶהַר. וּמִדֵּי דְבָרַי אֵל לִילִי אֶת כֹּל זֹאת, תִּצְחַק לִי. אֵין לִילִי מֵאֲמִינָה לִי, כִּי סְפִינּוֹתַי מְפַלִּיגוֹת בְּנֶהַר אֵין לִילִי מֵאֲמִינָה לִי וְלִדְבָרַי כֻּלָּה. בְּפִיה לֹא תִדְבַר אֵלַי מְטוֹב וְעַד רַע, וְרַק אֶת קִלְעָה תִתֵּן בְּצַחוּק. וְאֲנִי הֵיטֵב חָרָה לִי עַל הַצַּחוּק, אֲשֶׁר יִצְחָקוּ לִי. אֵין לִילִי מֵאֲמִינָה לִי, כִּי יִכּוֹל אוֹכֵל לְטַפֵּס וְלַעֲלוֹת עַל רֹאשׁ אֵילָן גְּבוּהָ— וְלֹא רְצוֹנִי בַכֵּךְ! אֵין לִילִי מֵאֲמִינָה לִי, כִּי יִכּוֹל אוֹכֵל גַּם לִירוֹת תְּצִיִם מִרוֹבָה— וְלֹא יֵשׁ רוֹבָה בִּידִי! אֵין לִילִי מֵאֲמִינָה לִי כֻלָּה. יְבוֹא-נָא הַחֵג, חֵג הַפֶּסַח הַטּוֹב וְהַנְּעִיִם, אוֹ נִצָּא הַחוּצָה, לְאֵיר הָעוֹלָם, וְאֲבִי וְאֲמִי לֹא יִרְאוּנִי— אוֹ-אֲזַ אֲרָאָה נַפְלֹאוֹת, אֲשֶׁר כְּמוֹהֵן לֹא רִאתָה מֵעוֹלָם!

ב.

בֹּא עַרְב הַחֵג, חֵג הַפֶּסַח הַטּוֹב וְהַנְּעִיִם. יוֹם צַח וְנַפְלֵא, שְׂכֵמוֹהוּ לֹא הִיָּה לְעוֹלָמִים. יוֹם בְּהִיר וְחַם בְּשַׁחֲקִים. הַדּוֹר-נִצָּאָה זֵיו הָעוֹלָם. אֶת שְׁנֵינוּ לָקַחוּ וְהִלְבִּישׁוּ אוֹתָנוּ בְּגָדֵי-מַלְכוּת לְכַבוֹד יוֹם-טוֹב. כֹּל בְּגַדֵינוּ חֲדָשִׁים, מִרְהִיבֵי-עֵין וּמְרִנֵי-לֵב.

— לֵכֶה, שְׂמֵק, נִצָּא הַחוּצָה!

כֵּךְ אוֹמַרְת לִי לִילִי, וְאֲנִי נוֹשֵׂא אֶת רַגְלִי וְאֵינְנִי הוֹלֵךְ, כִּי אִם טָס, כַּעַל כְּנָפִים. אֲמִי לֹא חִשְׁכָה אֵגוּזִים מִמֶּנּוּ. אֶת כֹּל כִּיִּסֵּינוּ מִלְּאָה אֵגוּזִים. וְרַק הַנְּהַר הַזֹּהִירָה אוֹתָנוּ, לְבַל נִשְׁלַח יָד עֵתָה, קוֹדֵם הַסֵּדֶר, אֵל הָאֵגוּזִים לְפַצֵּץ אוֹתָם. הָאֵגוּזִים הִלְצוּ לֹא נִתְּנוּ לָנוּ עֵתָה לְאֶכְלָה, אֵלֹא לְרֹאוֹתָם בְּלִבְד. לְרֹאוֹתָם וְלִשְׁחַק בָּהֶם. פּוֹגִים אִנְחָנוּ לְלַכֵּת. הָאֵגוּזִים מִשְׁמִיעִים קוֹל. מַה טוֹב לָנוּ עֵתָה בַּחוּץ. מַה יֵּפֶה וְמַה נְעִים בַּחוּץ! הַיּוֹם פּוֹנֵה לְעָרוֹב. הַשֶּׁמֶשׁ נוֹטֶה לְפָאֵתַי מֵעַרֵב לְקֶצֶה הָעֵיר. הָאֵוִיר— מַה רַךְ! הָעוֹלָם— מַה רַחֵב! רַךְ וְרַחֲבֹת וְהַפֶּשׁ בְּלִי-מִצְרִים. וְשֵׁם, מַעֲבַר לְבֵית-הַכְּנֶסֶת הַעֲתִיק, שֵׁם בְּמַדְרוֹן הַהַר, כִּבְר נִצְנָצוּ דְשָׁאִים רֵאשׁוֹנִים— רַכִּים וִירוֹקִים וְרַעֲנָנִים. וּבְמָרוֹם, מִמַּעַל לְרֵאשֵׁינוּ, טָסָה וְעוֹבֵרַת בְּקוֹל צִפְצוֹף וְצִוּוּן סִיעַת סְנוּנִיּוֹת קִטְנוֹת, קְלוֹת-כְּנָפִים, כּוֹלֵן מִרְחַפּוֹת בְּשׁוֹרָה אַהֲת יִשְׂרָה. נוֹזֵר אֲנִי בַּפֶּסֶק מִפְּסוּקֵי שִׁיר-הַשִּׁירִים, אֲשֶׁר לְמַדְתִּי בְּעַרְב הַחֵג בְּבֵית-רַבִּי: „הַנְּצָנִים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ, עַת הַזְּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַהוֹר נִשְׁמַע בְּאֶרְצֵנוּ“... וְאֲנִי מְרַגֵּשׁ בְּעַצְמִי, כִּי קֵל אֲנִי, קֵל גַּם אֲנִי, כִּי כְּנָפִים לִי כְּכַנְפֵי הַסְּנוּנִיּוֹת הָאֵלֶּה: עוֹד רַגַע אֲנִישָׂא לְמַעְלָה וְאֶתֵּן יָחַד אֲגָבִיהָ עִף.

ג.

מִן הָעִיר קוֹל הַמּוֹלָה נִשְׁמַע, כְּשֶׁאֵין מִים רַבִּים. שְׁאוֹן הָעִיר נְהַמּוֹנָה. הַכֵּל הוֹמֵת

שם. הכל טאָן ברעש. הכל ימהר דרכו, נַחֲפוּ לַכְּלוֹת מַעֲשֵׂהוּ בַעֲדוֹ יוֹם. ערב הג הפסח
היום! יום צח ונפלא, שכמהו לא היה לעולמים. יום בהיר וחם בשחקים. הָדוּר-נָאָה
זיו העולם.

צופה אני ומביט לפני — כל העולם כלו שָׁנָה פתאם. החליף מראהו, מראה-חול,
ולבש מַעֲטֵה-סֶסֶק. חצר ביתנו — חצר בית הנצרך היא, והבית היכלו. וליד ההיכל אני
יושב — בן-המלך אני. ולימיני לי יושבת — בת-המלכה היא. והקורות, קורות ביתנו,
המונחות בחצר זו על-גבי זו, — ארזים הם. ארזים וברותים, הכתובים בשיר-השירים. וההר,
זה ההר אשר מעבר לבית-הכנסת העתיק, הר הַקְּבֻנוֹן הוא, הנזכר בשיר-השירים. הנשים
והבת־לוֹת, העומדות בחוץ, כובסות ומטהרות ומשפשפות ומגעילות לכבוד הפסח, — כלן
מבנות ירושלים הן, הכתובות בשיר-השירים. וכל אשר תראינה עיני פה משיר-השירים הוא!
אני הולך וידי נתונות בכיסי. אני מַנְעִנֵעַ את האגוזים, והאגוזים נוחנים קול. לי לי
הולכת אחרי, הולכת בעקבותי. הולכים אנו לאט, פוסעים פסיעות קטנות. ואולם נפשי —
נפשי תִּשְׁאַנֵּי אֶל-עַל, למרומי-שחקים. מתאוה אני להגביה עוף, לפרוח באויר, לראות
כנשר על ראש הרים. ואני מרים רגלי ורך, רץ כצבני. אני רץ, ולי לי רצה אחרי. אני
מַדְלֵג על הקורות, מִקְפֵץ מן האחת אל השניה. אני מקפץ, ולי לי מקפצת אחרי. אני
למעלה והיא למעלה. אני למטה והיא למטה. מי ייעף תחילה? אכן מראש ידעתי זאת!
— עד אנה נרוץ?

כך אומרת לי לי, ואני עונה אותה בגאווה:

— ראי-נא, ראי: אַתְּ עִנִּפְתָּ וְלֹא אֲנִי!

ד.

היום פונה. כבר שקעה שמש. נִמְךָ הַזֶּהב, זָהב ערבים, והאדים והיה לדם. נשבה רוח,
רוח-ערבים, קלה וקרירה. והנה נשמע פתאם קול קורא מן הבית:
— שִׁמְק! שִׁמְק?

לי קורא הקול מן הבית. קול אמי קורא לי, כי אקים ואלך עם אבי לבית-הכנסת.
ללכת עם אבי לבית-הכנסת לחפלת ערבי-פסחים — כָּלוּם יש לי ענג יום-טוב גדול
מוזה? שמחה כפולה ומִכְפֵּלֶת לי, שאני לבוש מַהֲלָלוֹת מכף-רגלי ועד ראשי, כל בגדי חדשים,
ובהם אתפאר נְגֻדָה-נֹא לְכֹל הַנְּעָרִים! והתפלה עצמה בבית-הכנסת, תפלת ערבית ראשונה
של חג, מה נעימה! והנגון הנהדר, נגון ראשון של „בְּרָכוֹ", מה עָרְב! האח, מה רב
הטוב, אשר צפן אלהי ישראל לעם-בְּתִירוֹ בערבי-פסחים!

שׁוֹם-עַרְבִים

בְּאוֹרִים: בְּמִדְרוֹן-בְּמִנְדֵּה הָהָר. מִפְּלִיגוֹת-מִרְחִיקוֹת לְלִבְתָּ. לְפָאָע--לְשִׁבְר.
בְּלִי יִמְצָרִים--בְּלִי גְבוּל. הַעֲתִיק-הַיְשָׁן. צִיּוֹן--צִפְצוֹף אֶפְרוֹחִים. סִיעַת-לְהִקָּה.
מִחֲלָצוֹת--בְּגָדִים יָמִרִים.

עֲבוּדָה בְּכֶתֶב: הַמְלִמִּד מְסַפֵּר אֶת זְכוֹנוֹתָיו עַל דְּבַר תַּג־הַפֶּסַח עַל פִּי תַכְנִית זו:
(א) עָרַב פֶּסַח. (ב) הַפְּרֵר.

יציאת מצרים.

(מן האגדה).

א.

בשעה שיצאו ישראל ממצרים למה היו דומים? ליונה שברחה מפני
הגץ ונכנסה לנקיק-הסלע ומצאה שם הנחש מקנן; אם תכנס לפנים, הרי
הנחש נושבה; תחזור לאחורה — הרי הגץ עומד בחוץ לתפסה. מה עשתה
היונה? התחילה צוחת ומטפחת באגפיה, כדי שישמע בעל השוכך ויבוא
ויצילה. כך היו ישראל דומים על הים: לירד לים לא היו יכולים,
שעדין לא נקרע להם הים; לחזור לאחוריהם לא היו יכולים, שכבר
פרעה הקריב. מה עשו? „ניראו מאד ויצעקו בני ישראל אל יי” — מיד
„וישע יי ביום ההוא“.

ב.

ויבא עמוד הענן בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל ויהי הענן
והחשך — הענן על ישראל והחשך על המצרים. מצרים שהיו נתונים
באפלה רואים את ישראל נתונים באורה, והיו מזרקים בהם חצים ואבני
בִּלְסִטְרָאוֹת והענן מקבלם. וכן הוא אומר: „ואשא אתכם על כנפי נשרים” —
מה נשנתנה נשר זה מכל העופות קלם, שכל העופות נושאים את
בניהם בין רגליהם, מפני שהם מתיראים מעוף אחר, שהוא פורח על
גביהם; אבל הנשר הזה אינו מתירא, אלא מאדם בלבד, שלא ירוק בו
חץ, לפיכך הוא נוטן את בניו על כנפיו. אומר: מוטב שיכנס החץ בי
ולא בכני.

באורים: הגץ — עוף טורף, האביקט, צוהת — צועקת. מטפחת — מכה. באגפיה —
בקנפיה. אבני בלִסְטְרָאוֹת — אבני־קלע.

הַגְּנָה.

מֵאֲחֹרֵי בֵיתנוּ הַשְׁתַּרְע מִגְרֵשׁ רִיק, שֶׁהִיָּה מִקֵּף גֹּדֵר שֶׁל קָנִים, וּבְקִיץ, תוֹר הַקְּשׁוּאִים וּפְרָחֵי הַפְּרָגִים, הָיוּ קוֹרְאִים לוֹ "גֵּן הַיֶּרֶק".
כֹּל יְמֵי הַחֹרֶף הֵיטָה סוּפַת־הַשֶּׁלֶג מִיִּלְלַת עַל הַמְּגֵרֶט; בְּלִילוֹת הָיָה עוֹלָה קוֹל חֲתוּל מִמְשָׁךְ וְלִפְעָמַיִם — גַּם נִהְמַת זָאֵב רָעֵב; אֵךְ כִּשְׁהַתְּחִילוֹ יְמֵי הָאָבִיב מִמְשָׁמְשִׁים וּבָאִים וְהַשֶּׁלֶג נִמַּס — הַמְּגֵרֶשׁ הַשָּׁמַם נִתְמַלֵּא חַיִּים וְשֹׁאוֹן עֲלֵיו.

מֵדֵי אָבִיב בְּאָבִיב אִמָּא נוֹתֶנֶת בַּחֲכִירָה אֶת הַמְּגֵרֶשׁ לְסִטְיוּפָקָה, עַרְל קְצֵר־קוֹמָה וְחֹגֵר, בְּחֻנְאֵי שֶׁהוּא יַחֲרֵשׁ וַיִּזְרַע אוֹתוֹ בְּכֹל מִינֵי יֶרֶקוֹת וְלִנְו יִתֵּן חֲצֵי פְרוֹתָיו. וּבִכְבָּר אֶחָד, כִּשְׁאֲנֵי מִתְעוֹרֵר מִשְׁנֵתִי, אֲנִי רוֹאֶה פְתָאֵם אֶת סִטְיוּפָקָה בְּגִנְנִי, הוֹלֵךְ וְצוֹלֵעַ בְּכַבְדוֹת אַחֲרֵי סוּסוֹ הַדָּל, הַמוֹשֵׁךְ אַחֲרָיו בְּשֵׁאֲרֵית כַּחוֹתָיו אֶת הַמְּחַרְשָׁה. הַמְּחַרְשָׁה נִנְעָצַת עִמָּךְ, עִמָּךְ בְּאֲדָמָה וּזוֹחֶלֶת מִתַּחַת לְעֶפֶר הָאֲמִץ, הַמְּכַסֶּה הַרְדֵּרִים צְעִירִים, שֶׁהַסְּפִיקוֹ כְּבָר לְצֵאת לְאוֹר הָעוֹלָם. וּזוֹחֶלֶת הַמְּחַרְשָׁה וּמִשְׁאִירָה אַחֲרֶיהָ שׁוֹרָה אֲרֻכָּה יֵשֶׁל גּוֹשֵׁי עֶפֶר לְחַיִּים, שְׁחוֹרִים וְשִׁמְנִים כְּגוֹשֵׁי הַפָּחַם. וְכֵן סִטְיוּפָקָה חוֹרֵשׁ אֶת גִּנְנֵי שׁוֹרֵה־שׁוֹרָה, עוֹשֶׂה תְלָמִים וּזוֹרֵעַ אֶת כֹּל הַגֹּז כְּרוֹב, קְשׁוּאִים וְשֹׁאֵר יֶרֶקוֹת... אַחֲרֵי כֵן עוֹדֵר סִטְיוּפָקָה בַּמְעַדֵּר רַב־הַשָּׁנִים אֶת הַגּוֹשִׁים וּמְפוֹרָרֵם לְרִסִּיסִים.

אֵךְ לֹא זֶה הָעֶקֶר; הָעֶקֶר הוּא, שֶׁגַם לִי מִסְרוּ תְלָם אֶחָד לְזוֹרֵעַ אוֹתוֹ כְּכֹל הָעוֹלָה עַל לְבִי.

גִּנְתִּי זוֹ הֵיטָה סְמוּכָה אֶל הַרְפַּת שֶׁל פְּרִתְנוֹ וְעַפְרָה הִיָּה כֵךְ וְשָׁמֹן, וְאֲנִי בְעֵצְמִי עֲדַרְתִּיו בַּמְעַדֵּר, שֶׁשְׁאֲלַתִּי אֶצֶל שְׂכַנְנִי, וּבְעֵצְמִי זִרְעֵתִיו וְזִרְעוֹנֵי פְרָגִים, דְּלוּעִים, חֲמָנִים, פּוֹלֵ וְעוֹד מִינֵי זִרְעוֹנֵי פְרָחִים שֶׁקִּנְחָה בְּשִׁבְלִי אִמָּא בְשׂוּקָה. אֲנִי בְעֵצְמִי הֵייתִי מִשְׁקָה עָרֵב וּבִקֵּר אֶת הַזִּרְעוֹנִים הַקְּבוּרִים בְּאֲדָמָה, עוֹקֵר אֶת הָעֵשְׂבִים הַשׁוֹטִים, שֶׁהַחֲפָרְצוֹ פֵעַם בְּפֵעַם וַיִּכְסּוּ אֶת גִּנְתִּי. בְּכֹל יוֹם וַיּוֹם בְּשׂוּבֵי מִן הַחֹדֶר עֵנֶף וְרָעֵב, לֹא מִהֲרַתִּי לְאָכֵל אֶת אֲרֻחַתִּי, כִּי אִם יֵצְאֵתִי לְרֹאוֹת, אוֹלֵי בְצִבְץֵן בְּגִנְתִּי אֵיזָה צִמַח מִתַּחַת הָאֲדָמָה. וּמִה־גִּדְלָה שֶׁמְחַתִּי לְרֹאוֹת אֵיזָה צִמַח רַךְ וַיִּבְרַק־חֹרֵר שׁוֹלֵחַ רֹאשׁ וּפּוֹשֵׁט זִרְעוֹתָיו הַדְּקוֹת לְשִׁמְשׁ וְלִאוֹר הָאָבִיב.

עוברים ימים אחדים וכל גננו מתפסה בפרחי הדלעת והאבטיחים
הצהובים והלבנים, אך לי נדמה שגנתי זו הקטנה עולה על כל הגן ביפיה;
כל פרח מעורר בלבי רגש חדוה ואהבה, רגש חם ותבה לכל העולם
כלו. אני הייתי אוהב כל כך את פרחי, עד שהייתי נושק באין רואה כל
עלה ועלה. ובשובי בערב הביתה, הייתי אוכל את ארחתו בגן, אוכל
ומשביע את עיני בפרחי החביבים.

גנתי הולכת ויפה, ומתחילה לקבל אורחים. אז תבא מרת דבורה
החשובה בזמזום גאוה, כאלו כל מה שטרחתי פה, לא טרחתי אלא בשבילה.
היא באה ונכנסת לתוך כל גביע ופרח כבעלת בית היודעת את כל מוצאי
ביתה ומבואיו. ובהתעופף הדבורה והגיעו לה פרחי התמימים את ראשיהם
בענוה, כאלו הודו על הכבוד הרב שחלקה להם הדבורה החשובה
בבקרה אותם.

אז תבא גם הצפרת הצנועה לבקר את פרחי. בדממה היא באה
ונשקה להם בחשאי, כשהיא מנפנפת בכנפיה הקלילות, וטובעת
בוזר היום.

אז בא גם זבוב התכלת השובב והמפנק לבקר את פרחי גנתי.
בזמזום הוא יורד על עליה פרח אחד, עומד ומביט אליו רגעים אחדים,
כמתפלל על יפיו, וכאלו נזכר פתאם באיזה דבר — ודאי נזכר שנשאר
עוד מעט סקר במטבח — הוא מתחיל לזמזום זמזום של שמחה וממהר
קחץ מקשת ואובד באויר התכלת...
כך הייתי חי לי עם גני.

ז. שניאור.

באורים: דוררים — קוצים. העשבים תשוטים — פראים, העולים מאליהם.
כך גז — צמח, עליה.

הַדְּבָרִים.

נצל הודך כי אביטת,
לפי גמלא עצב־דממה.

אמר לפי לי בחרדה:
עוד היום לך גור ויוף;
ואולי סער ליל ראשון
ישד כל עדי אביבה.

ובעטף כל סבך נצנים
ושמש בטחה תרך בגאונה,
איש לא יזכר, כי האביב
פה בשרת בראשונה.

יעקב סיכמאן

דבדבו לבן, דבדבו טהור,
כל כגן עוד עירום, שחור
ורק אתה כבר לבשת
אנר ציצים רך ונחור.

דבדבו לבן, חמדת ניסן,
הדור אתה, זך ונאה;
אך עוד שבילי גן שוממים—
מי אל גפוך, ישמאה?

רך ונחיד לפני אביב
אתה מזוהר פה בשממה.

באורים: אדר—מעילי. ישמאה—יתפלא. ישד—גזול. תרך—תמשל.

בְּבוּרִים.

א.

תימן בא במצות ידידנה אביו אל סתרי הפרמלה; וישמח סתרי לקראתו. ויהי היום
וישכימו יחדיו אל הפרמלים. השחר שלח זהרו על הדר הפרמל ובפרמלים ירנן וירצע.
הבוצרים והבוצרות פצחו רנה וישירו שיריגיון ושירידודים יחדיו. ותימן בא אל מבחר
ברמיו עם שלשת עבדיו ויאמר להם: "שימו לבבכם על כל ענף קשור בגמא לאות, כי
קדוש הוא, והרימותם את פרוי לבד, כי בכנרי ראשית גם משפט הפהגנים. הגה שם גפן
פוריה משלחת בעמק יונקותיה ועל גבעות גטישותיה, תחשף שפע ברכה לעין רואים;
זמורותיה כפופות תחת משא אשפלותיהן, אשר הבשילו ענבים מלאי חמר;—מה נעמו
בנוצצם בברכות בזהר אדמדם־תכלילי! שם תאנים ורמונים מלאי עסיס יציצו מבעד לעלים
רעננים הסוככים אותם. הן נשקפים המה לי, כמו ישחרוני להובילם שי אל מקום קדוש.
שם ונת נחמד כלו דשן ושמן ומלא יצהר—נסכו יערב לאל המריק ברכתו לאדמתנו. ויפן
תימן אל הבוצריה ויאמר: השמרו לכם, פן תעוללו! אכלו ענבים בנפשכם ואל תמנעו
מקשירות ומרי־נפש, אשר יבאו היום לשלח ענבים ועמלים. לא תגרשוהו ואל תגערו בו.

כי מי יודע מה ילד יום - אנלי גם בנינו ובנותינו וצבים וצמאים ילכו לבקש טרף נפשם בשדות ובכרמים לא להם השאירו למו עוללות כי הן המכס אשר נרים לך השולת ברכתו לנו.

ב.

וסתרי הכין ביום השני בכנרי הבציר, ויאץ בתימן להובילם ירושלימה. וישמו מבחר כל פרי בסלי כסף וזהב ויחלו סביבותיהם גוזלי תורים וכני יונה, ויעמסו את הסלים על כנף עזרים וישפירו בבקר ויטעו. והנה שור מקרין מפריס הולך לפניהם, נהדר בגאון קרניו המצפות זהב ובצטרת עלי זית, אשר תצין כנור על ראשו, להראות כי הוא מלך על בהמות שדי, רב תבואות בלחו ועזרתה בו להבאדם, לפתח אדמתו ולשדד עמקים אחריו. ועמה אחרי קלות עבודתו תקשה אשר עבד בו, הנה הוא קורא לשלום להבעות ולעמקים, אשר הוציא מהם יבול למכביר, כי זרפו בקדש ירושלימה. שם יתם חיו ובמותו ישמח אלהים ואנשים, בהתו את חלבו ודמו לאשי יי, ומשמן בשרו - מטעמים להבטיו. אברהם מאפו.

באורים: וירעע - ישמע קול שירה ותרועה. גמא - סוף. יונקותיה, נטישותיה. זמורותיה - צנפיה. תחשף - תגלה. קמר - גן. שחרוני - יבקשו ממני. יצטר - שמן. יערב - ימקח. תעזבו - תקטפו את הענבים שנשארו אחר הבציר. המכס - המס. להובילם - להביאם, מקרין - בעל קרנים גדולות. מפרים - בעל פרוסות גדולות, תציי - תוקיר. לפתח - להרש. יבול - פרי. למכביר - הרבה.

<0> <0>

נ נ ת כ פ ר

גנה קטנה, גנה צניעה,
אין קד פרחים, רבי צבעים,
אף לא עצים רמיקומה
להפארת בן נשאים,
יש בן שנים שלשה תלמים,
אך הירקות לא לנוי הם;

פְּרָחֵי בָר וְצִיֵּי פְּרָגִים.
כִּי יִשְׁמְחוּ מֵעַט עֵינֵי רֹאֵם.

אף חֲמֻנִית בָּךְ בִּישׁוּנִית
כְּסוּפֵת־רֹאשׁ בְּצַד נֶצְבָה;
מִלְּפָנֶיךָ אַחַת בֵּין הַיְרָקוֹז -
מִלְּפָנֶיךָ צְנוּעָה, מִלְּפָנֶיךָ נְאוּת.

יַעֲקֹב פִּיכֵמָאן.

בְּאוּרִים: לְנוֹי - לִיפִי. פְּרָחֵי בָר - פְּרָחִים פְּרָאִים, פְּרָחֵי שְׂדֵה.

עֲבוּדָה בְּכֹתֵב: הַתְּלֻמִּיד מֵתָאָר בֵּן יְרָקוֹת עַל־פִּי תְּכֵנִית זו: א) בְּאֵיבִיב (הַחֲרִישָׁה, הַנְּרִיעָה, מִיַּי הַיְרָקוֹת הַזְּרוּעִים, נְכוּשׁ הַעֲשָׂבִים הַרְצִיעִים). ב) בְּקִיץ (פְּרִיחַת הַיְרָקוֹת; מִרְאֵה הַצִּיצִים שֶׁל יְרָקוֹת שׁוּגִים: מִפּוֹחֵי־אֲדָמָה, חֲמֻנִית, פְּרָג וְעוֹד; הֵי פִי שֶׁל בֵּן הַיְרָקוֹת בְּקִיץ). ג) בְּאֵסִיף (מִרְאֵה הַגֶּן בְּסוּף הַקִּיץ; הַיְרָקוֹת שׁוֹתֵבֶשֶׁלֹו, הַעֲבוּדָה בֵּן הַיְרָקוֹת בְּסוּף קִיץ).

ל"ג בְּעֵמָר.

יום בְּהִיר וְצַח הָיָה, אֶחָד מִיַּמֵּי הַקִּיץ הַחֲמִים וְהַטּוֹבִים. הָאוּר וְךָ
וְנָעִים וּמְשִׁיב נֶפֶשׁ. הַשָּׁמַיִם בְּהִירִים, הַצִּפְרִים מְצַפְצְפוֹת, וְנֶפֶשׁ כָּל חַי
תַּעֲרַג וְתִכְלֶה לְצֹאת הַחוּצָה, אֶל מְרַחֵב הַשָּׂדוֹת, אֶל מְהוּם יְרֻק־דָּשָׁא
וְאֵילָנוֹת מְלַבְּלָבִים וּזְבוּבִים פּוֹרְחִים וְצִפְרִים מְנַתְרוֹת זו כְּנֶגֶד זו וְאוֹמְרוֹת
שִׁירָה... בְּבִקְרֵה הַהוּא הַשְּׂכַמְנו לָקוּם, אָנִי וּמוֹטִיל אַחִי, עִם הַגֶּן הַחֲמָה,
הַתְּפַלְלָנוּ תְּכֵלֶה חֲטוּפָה, לְקַחְנוּ אֲרַחְתָּנוּ בִּידְנוּ וְנַחֲפֹנוּ לְלֶכֶת אֶל לִיפָא בֶן
שְׁלֹום־אִיזִיק. לִיפָא זֶה הוּא הַגְּדוֹל שְׁבַח־בוֹרָה, בְּחוֹר בְּרֻמְצוֹה, שְׁשַׁעוֹן לוֹ
בְּכִיסוֹ וְשִׁרְשֵׁרֶת־כֶּסֶף עַל לְבוֹ; וְחָצַר בֵּית־אָבִיו גְּדוֹלָה הִיא וְרַחֲבָה מְאֹד,
וְשֵׁם אָנוּ מְזַדְמָנִים כְּלָנוּ בְּכָל יוֹם שְׁשִׁי בַשָּׁבַת, מְקַפְצִים עַל רֶגֶל אַחַת
וּמְשַׁחֲקִים כְּמָה מְשַׁחֲקִים נְאִים.

כְּשֶׁבָּאנוּ, אָנִי וּמוֹטִיל אַחִי, אֶל לִיפָא בֶן־שְׁלֹום־אִיזִיק, כְּבָר מְצָאנוּ
בְּחָצַר אֶת כָּל הַתְּבוּרָה כְּלָה.

— הנה גם האחים יוסי־י ומוטי־י הולכים ובאים! הראו־נא, הנאהבים והנעימים, מה הברכה אשר הבאתם אתם היום? — כך קורא ליפא, והוא עומד ומקבל מידי כל אחד ואחד את הצידה, אשר הביא מביתו לסעדת החברים, מכריז עליה בקול רם ומתבל דבריו בחרוזים להרבות השמחה:

— החתן יהודה, מה הבאת לסעדה? שתי ביצים צליות, שתי עגות אפיות, וגם שש פרוטות, נוצצות ופרוטות... ומה - לנו עוד? טוב מאד!

— ואתה, לִיָּוֶר, לָךְ אֶהְיֶה לְעוֹר! רואה אני אצלך, בלא עין־הרע, אוצר מלא וגדוש: שני רקיקים, וגם נקניקים, והנה תופינים מכל המינים, ונדגים ממלאים, ותפוחים לא־דעים, ושאר פרפראות, והנה גם מעות... יפה דרשת!

— אפרים, מה הבאת? רק פרוסת לחם וחצי הניצה?.. יש עצה: אין בכך כלום. הכל מצטרפים לסעדת ל"ג־בעמר; אחד המרבה ואחד הממעיט...

— הביטו, הביטו! הנה הולך טופילי טוטוריטו! (1) מה זה בטפך (2) טופיטה (3) אחת ועודה טטנה שן־בר (4) עבר זמנה?

כל הנערים צוחקים, וגם קופילי קוקוריקו צוחק עמָהם. — אחרון אחרון חביב! פנו דרך מסביב! תנו כבוד ליואל, המלאך הגואל, הוא בן הגביר, אחד משבעה טובי העיר. עמוד, עמוד, בחור כהלכה. קום והראנו את הברכה: עשר ביצים מגלגלות ושתי תרנגולות עגות וממתקים ומיני־תרגימה, ולוג יין ללגימה. שקדים וחרובים, וגם אגוזים גנובים... ומה זה — צמוקים? וגם תפוחים מתוקים? בחור נאה שפמותך, קרב נא הנה ואשק אותך!

יואל בן הגביר נגש בגאותנות יתרה אל החבורה. עומד וידיו בכיסי מכנסיו, וליפא בן שלום־איזיק סוטר לו בשתי אצבעות על חטמו. כל בני החבורה צוחקים. — ועתה, בנים, האספו כלכם ושבו פה על־גבי הקורות — פוקד עלינו

1 קופילי קוקוריקו. 2 בכפך. 3 קופיקה. 4 וצגה קטנה שפכר...

לִפְא בֶן שְׁלוֹם-אֵיזִיק - הִבֵּה נִקְרַב אֶל הַסְּעֵדָה. אָכְלוּ וּשְׁתוּ וְהִטִּיבוּ אֶת
 לְבָבָם. וְאוֹלָם מִתְחַלֶּה חֲבִיבִים אָנוּ לְבָרֶךְ עַל הַיַּיִן. לָמִי כוֹס? תָּנוּ הִנֵּה
 וּנְשִׂתָה לְחַיִּים, לְחַיִּים. הַבְּחֹר אֶפְרַיִם! לָמָּה תֵּשֵׁב בְּקֶרֶן-זְוִיִּת? עֲמוּד וּפְתַח
 אֶת הַחֲבִיתוֹ לְחַיִּים, מִשְׁהַיּוֹסִי, הֵא לָךְ אֶת כּוֹסִי! שְׂתֵה גַם אִתָּה, יְהוּדָה!
 אִין מְסַרְבִּים לְסְעֵדָה! שְׂתֵה אֶת הַכוֹס עַד תִּמָּה, לְבַל יִשְׁאַר מְאוּמָה! לְחַיִּים,
 טוֹפִילִי! הַלְוֹאִי וְיִתֵּן לָךְ הַטְּדוֹשׁ¹ בְּרוּךְ-הוּא טַפֵּל טַפְלִים וְטַל² טוֹב, אָמֵן
 סְלָה! שְׂתֵה אֶת טוֹסֶךְ טוֹלָה³ וְאַל תַּעֲטֵם⁴ אֶת חֲטָמְךָ, שְׂאֵם לֹא כֵן אֲצוּט⁵
 אוֹתָה לְתוֹךְ דְּרָדְרָתְךָ⁶ ..!

כָּל הַנְּעָרִים צוֹחֲקִים וְגַם קוֹפִילִי קוֹקוּרִיקוּ צוֹחֵק עִמָּהֶם.

ש 90 - ע 51 כ 8

1 הַטְּדוֹשׁ. 2 כֶּפֶל כַּפְלִים וְכֶל. 3 כּוֹסֶךְ כְּלָה. 4 תַּעֲטֵם. 5 אֲצַק. 6 בְּרָגְרָתְךָ.

בְּאוּרִים: מַלְבָּבִים - פּוֹרְחִים. מַבְתָּרוֹת - קוֹפְצוֹת. מְזוּדְמָנִים - בָּאִים בְּנֶפֶס
 דְּרוֹעַ. מַכְרִיז - קוֹרֵא וּמַתְבַּל - מְבַשֵּׁם, מְנַעֵם. מְרוֹטוֹת - מְבַרִיקוֹת. נְגִדוֹשׁ - מְלֵא מְאֹד.
 רְקִיקִים - עֲגוֹת. נְקִיָּקִים - מִן בְּשֵׁר מְפִלֵּל, וּוּאִירֶשֶׁט. תּוֹפִינִים - מִינֵי מְאֵפָה
 מְחֻקִּים. פֶּר פְּרָאוֹת, תְּרַגִּימָה - מִינֵי מְתִיקָה שְׂאֵחֶר הַסְּעֵדָה, דְּעַסְעֶרֶט. מְגִלְגָלוֹת -
 בִּיצִים קָשׁוֹת. לְגִימָה - לְשֵׁת. מְסַרְבִּים - מְמַאֲנִים, מְשִׁיבִים רִיקָם אֶת פְּנֵי הַשּׁוֹאֵל.

עַרְב שְׁבוּעוֹת.

(נְכֻרֹנוֹת).

הַיָּמִים הָהֵם יָמֵי תַחֲלַת הַקִּיץ. תְּלוּנוֹת הַחֲדָר הַנְּמוּךְ וְהַצֵּר נִפְתָּחִים אֶל הַחוּץ,
 וְאוֹר הַעוֹלָם הַחַם עַס הַיּוֹם הַיְרֻקוֹת, הַצּוֹמְחִים בְּגִינִים מְסַבִּיב, פּוֹרְצִים אֶל הַבַּיִת
 וּמִתְעַרְבִּים בְּרִים הַקְּנָמוֹן הַנִּכְתָּשׁ, שְׁהַרְגִיט מְסַפֶּלֶת בּוּ מְבַעוֹד בְּקֶר וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ פְּבִלִין
 לְעֻגוֹת-הַחֲמֻאָה, הַנְּאֻפּוֹת לְכַבּוֹד הַחַג, לְכַבּוֹד הַמָּקוֹם וְלְכַבּוֹד הַתּוֹרָה.

יֹשֵׁב אָנִי בְּתוֹךְ חֲבָרֵי הַקְּטָנִים, הַצְּפוּפִים וְהַחוֹקִים אֶל הַשָּׁתָן, עֵינֵי לְסַפֵּר הַפְּתוּחַ
 וְלִפִּי לְמִינֵי מִתְשַׁבּוֹת וְהַרְהוּרִים, הַרְחוֹקִים מִן הַסִּפְר וְהַלְאָה. הַלֵּא פְלֵא הוּא נִהְי לְפִלֵּא!¹
 אֶתְמוֹל, בְּהִיּוֹת הַיּוֹם יוֹסְסִירִיר וּמְטֵר סוֹחֵף נִפְךְ מִן הַשָּׁמַיִם הַקּוֹדְרִים, נְגִשָׁה תְּרַבְּגִית עַד
 דְּרַב וְתִבְעָה מִמֶּנִּי מְזוּנוֹת לְחַג בְּתוֹכָחַת וְרָגוּ... וְהִנֵּה עֶבֶר הַלְיָהּ וְהַגִּיעַ הַיּוֹם - וְהִנֵּה תִקְרָה

רוח אחרת מסביב: השמים הסתרו מן העינים, והגשם חרף-חרף ושמש תמה ובהירה הציפה בזהרה המבריק את כל העולם כולו. והנה נפתחו החלונות אל החוץ, והתפשט רבנו את קפוטתו ופגיו מאירים ושמחים. והנה פרשה הרבנית מפה לבנה על שלחיה וערכה שם מכל טוב: הסלת הלבנה ושמן הפרמין הטוב, התמאה הרעננה וחריצי-החלב, הבלשם הנודף, אשר ריח-ניחוחו עלה לאפנו כריח הקטרת בזמן שבית-המקדש היה קיים. והנה פגו הרבנית מאירים ומאדימים עתה מאור המנור הבוער; והנה שלום ושלווה ורב נחת באו בבית הנה לכבוד החג, לכבוד המקום ולכבוד התורה...

מלקטות שבילים - מילה

רבנו של עולם, מה רב הטוב, שר צפנתך לילדי ישראל בערב החג הזה! היום ארץ והמלאכה מרבה ומגלת רוח מגלה קצרה היא עד מאד. עוד שעה אחת וכלינו אותה, עוד שעה אחת ורבנו יתן חפשה לנו, או נצא כלנו בחבורה אל השדה, יחפים ומזינים בסבינים ובתבליים. כל שפנינו חדה ביותר - הרי זה משפח. ובבואנו אל השדה ברנה ובצחלה, תהיה ראשית מלאכתנו להתהפך על פני הדישא הדרך אחת ושמים ושלש - ראשינו למטה ורגלינו למעלה. כל הממהר להתהפך - הרי זה משפח. אחר-כך נשלש את מכנסינו ונכנס כלנו יחד אל תוך הסוף הרענן והנקוף, אשר עד צנארנו יגיע. ואז תחל המלאכה,

מלאכת קציר ירק לְכבוד הַחַג. כֵּל הַמְרֵבָה לְקָצוֹר - רַבִּי זֶה מְשַׁבַּח. וְכַאֲשֶׁר נָשׁוּב מִן
הַשָּׂדֶה אֶל הַעִיר עֲמוּסֵי יֶרֶק לְעִנְיָהּ. יְהִיָּה מְרֵאָנוּ כִּמְרֵאָה אֲנֹשֵׁי-צָבָא. הַשְּׂבִים מִמְעַרְכוֹת
הַמְלָחָמָה; לְחַיִּינוּ אֲדָמוֹת וְלִהְיוֹתָ, עֵינֵינוּ מִבְּרִיקוֹת וְטָפוֹת זַעֲהָ מִחֲבֻלָּלוֹת וְנוֹשְׂרוֹת מִפְּנֵינוּ
תַּחַת חֵם הַשֶּׁמֶשׁ, הַמְבִּיחַ עַל רְאֵינֵינוּ... רַבּוֹנוּ-שֶׁל-עוֹלָם! מַה רַב הַטּוֹב, אֲשֶׁר צִפְּנָתָ לָנוּ בְּעֶרְב
בַּחַג הַזֶּה, שֶׁכֵּלֹ שְׂמֵשׁ וְרִיחַ שְׂדוֹת!

בְּלִילָה זֹאת בְּהַתְקַדֵּשׁ בַּחַג, יְהִיָּה הָאוֹת. בְּלִילָה, אַחֲרֵי סְעוֹדַת הָעֶרֶב, כְּשֵׁיִשְׁבוּ אֲבוֹתֵינוּ
לְקֵרָא "תַּקִּין לַיִל שְׁבוּעוֹת", גִּצָּא, אֲנַחְנוּ הַקְּטָנִים, כְּלָנוּ הַחוּצָה וְנִשְׁבֵּב אִישׁ-אִישׁ עַל מַפְתָּן
בֵּית אָבִיו, גִּשְׁב עָרִים כֵּל הַלִּילָה כֵּלֹ גִשְׁב וְנַחֲמָה, עַד שִׁיִּבְקָעוּ הַשָּׁמַיִם לְעֵינֵינוּ, וְהַתְּפִלָּה
הַלֵּא שְׂמוּרָה הִיא עַל שְׂפָתֵינוּ שֶׁשָּׂה יָמִים, תְּפִלָּה קְצָרָה וְרַבַּת עֲנָן: אֱלֹהִים! יָבֵא נָא
מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ מְהֵרָה... הוּי, לֹו רַק מְשִׁמֵּעַ וְתַרְבָּעָה תְּפִלָּתֵנוּ זֹאת! הַלֵּא אֲנִי יָגִיעוּ לָנוּ יָמִים
טוֹבִים אֲשֶׁר כְּמוֹהֶם לֹא הָיוּ לְכֹל עַם! הַלֵּא אֲנִי גַעְיָה כְּלָנוּ, בְּנִצְרֵינוּ וּבְזֻקְנֵינוּ, לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
אֶרֶץ זִבְת חֶבֶב וְדָבֶשׁ, אֶרֶץ אֲשֶׁר תַּחְרוּבִים מֵאַכֵּל עוֹיִם הוּא בָּהּ. הַלֵּא אֲנִי נִהְיָה כְּלָנוּ
כִּיּוֹצֵאֵי מִצְרַיִם לְפָנֵינוּ, וּמְשִׁיחַ צְדָקְנוּ הוֹלֵךְ לְפָנֵינוּ, כְּמִשָּׁה בַּמִּדְבָּר. הַלֵּא אֲנִי גִזְזָה לְעוֹלָם
שֶׁכֵּלֹ טוֹב, אֲשֶׁר אֹר הַלְּבָנָה יְהִיָּה בּוֹ כְּאוֹר הַחֲמָה, וְאוֹר הַחֲמָה - שְׂבַעֲתִים כְּאוֹר שְׂבַעַת
תְּיָמִים... הוּי, יָבֵא נָא מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ מְהֵרָה!

י. ד. ברקוביץ.

בְּאוֹרִים: קְדָמוֹן - מִיִּן בֶּשֶׂם, צִיִּמֵט, יוֹם סְגָרִיר - יוֹם מְעָנָן. סוֹתֶף - שׁוֹטֶף.
הַמְּקוֹם - כְּנֵי לְאֵלֵהִים. וְתַבְּעָה - וְדַרְשָׁה. תְּרִיצֵי תְּלָב - תְּחִיכוֹת גְּבִינָה. בְּרַכְּמִין -
מִיִּן בֶּשֶׂם, זַפְרָאן. נִשְׁרָשׁ - נוֹרִיד. וְנוֹשְׂרוֹת - וְנוֹפְלוֹת.

עֲבוּדָה בְּכַתָּב: תְּאָרוּ הַתְּמִידִים אֶת חַג הַשְּׁבוּעוֹת עַל פִּי תְּכִנִּית זו: א) עֶרֶב הַחַג;
ב) עִל שְׁבוּעוֹת (קְרִיאַת תַּקִּין לַיִל שְׁבוּעוֹת); ג) בְּיַמֵּי הַחַג.

סַעֲרוֹת קִיץ.

וְעֲצֵי הַגֵּן הַמְּסֻבִּלִים
יַעֲמְדוּ עֲלוֹכִים וְסַחוּזִים,
וּכְאֵלוּ מִתּוֹגָה יִדְלָפוּ
עֲנַפֵּיהֶם הַטְּפוּחִים וְכַפּוּפִים.

יִדַע אֲנֹכִי, חֲבִיבִי,
כִּי טוֹבִים הַגִּשְׁמִים הָאֵלֶּה;
הֵם לְרֵאִים הַקָּצֵר לְשָׂדֶה,
הֵם אֹמְרִים לְבָר: הַגְּמֵלָה!

יִדַע אֲנֹכִי כִּי לָחֵם
יִמְטִירוּ אֵלֵינוּ שָׁמַיִם,
וּכְרֶכֶת הָאֵל הָאֲחֵרוֹנָה —
שְׁלוֹמַת יִגִיעַ כְּפִים;

כִּי תֵצֵא עוֹד חֲמָה מִמְּקוֹמָה,
וְיֵרֵד הָאוֹר בְּזֵרוּחַ
וַיִּחַלֵּעַ אֶת גֵּב הָאֲגָסִים
וְהָאֲדִים אֶת לְחֵי הַתְּפוּחַ.

וְהַבְּשִׂיל כָּל פְּרֵי עֲמֻלְנוּ —
אֵךְ צַר לִי, מִה צַר, רַע נַעִים!
עַל תְּבוּסַת מַחְמְדֵי הָאֲבִיב,
עַל אֲבֹדֵן הַפְּרָחִים הַנָּאִים!

ח. נ. בִּיאֵרִיק

יְדִידֵי וְחֲבָרֵי הַנְּעִים!
זֶה שְׁלֶשָׁה שְׁבָעִית תְּמִימִים
מִשְׁמִימִים וּמִיַּגְעִים אֶת נַפְשִׁי
יְמֵי סַגְרִיר, שָׁמַיִם מְגֹשְׁמִים.

בְּעָצֵם הַתְּמוּזָה נִהַפֵּךְ
הַקִּיץ וַיִּשְׁנֶה אֶת טַעְמוֹ,
וַיָּבֵא עֲלֵינוּ בְּבִרְקוֹ,
וַיִּבְעַת אוֹחַנוּ בְּרַעְמוֹ.

מִה קִצְתִּי מִפְּנֵי, הַטְּרָחַן!
בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה הוּא טָרֵד
וּמִלְּאָה אֶת אֲזֹנֵי בְּמֶשֶׁק
הַמְּלָקוֹשׁ הַשׁוֹטֵף וַיֵּרֵד.

וּמִקְשָׁקֶשׁ עַל תֵּבֶן גַּג בֵּיתִי,
יָדִיחַ אֶת לְחוֹת חֲלוֹנֵי,
לְהֵרָאוֹת לִי אֶרֶץ אֲבֵלָה,
שְׁמִמוֹן סְפוֹת עַל שְׁמִמוֹנֵי.

וּלְפָנַי הַקְּמָה הַמְּלָאָה
עוֹמֶדֶת כִּיתוּמָה אֲבֵלָה,
אֶת רֵאשָׁה לְאֶרֶץ כְּפֶפֶה
מִכְבֵּד שְׁבִלְתָּהּ הַבְּשִׂלָּה.

בְּאוֹרִים: וַיִּבְעַת - הַחֲרִיד, טוֹרֵד - נִשְׁפָּךְ, וּמִלְּאָה - וּמִיַּגְע, יָדִיחַ - יִשְׁטֹף.
סְפוֹת - הוֹסֵף, הַמְּסֻבִּלִים - טַעוּנֵי מִשָּׂא (פְּרִי), הַטְּפוּחִים - הַלְּחִים, וַיִּחַלֵּעַ - וַיִּאֲדִים.
תְּבוּסַת - מַפְלֵת, הַשְּׁחַחַת.

בַּקְצִיר - גִּיר - אֲרִיָּה

— <0> <0> <0> —

בְּנֵי

נחַ הַקִּיצֵה וּבִלְשׁ וְרֵץ בְּתוֹךְ שִׁיחִים וּבְצִלֵי אֵילָנוֹת. צִהָה עֲלֵיָהּ וּפְצַחְתִּי שֶׁל צִפְרֵי
 שְׁחִרִית צִלְצְלָה מִמַּעַל לְרֹאשׁוֹ כְּשֶׁרְשָׁרוֹת בְּדִלְתָה. צָנָה מִתּוֹקָה יַעֲטֶתָהּ. הוּא כֵץ - וְכִתְמִי
 אֹר עֲגֵלָגָלִים, מֵהִירִים וְקָלִים, פְּעִין עֲכָבְרֵי זֶהָב, מִפְּזוּזִים עַל פָּנָיו, עַל רֹאשׁוֹ, עַל בְּגָדָיו,
 עַל הַיָּדַיִם וְעַל הַיָּרֵד. מְרַגֵּשׁ הוּא בְּדִגְדוּגָם הַחֵם וְהַמְחֹק שֶׁעַל לְחַיֵּיו. הַכֶּלֶב הַקְּדִימוֹ וְעֵבֶר
 בְּרֹאשׁ, וְנִרְאָה בְּאֵלוֹ הוּא מִתְפַּלֵּשׁ וּמִתְגַּלְגֵּל וּמִסְמַבֵּךְ בְּתוֹךְ רִשְׁתוֹת שֶׁל אֹר וּצִלְלֵים טְרוּגִים
 בְּיַחַד. עֲנָפִים כְּפוּיִם לְמִשָּׁה, מְסֻבֵּיִם תְּפוּחִים גְּדוּלִים, פָּגְעוּ בְּרֹאשׁ נחַ וְהִשְׁמִיטוּ כּוֹבְעוֹ.

תפוחים, תפוחים, תפוחים. תפוחים לְמַעַלָּה, תפוחים לְמַטָּה, על פְּנֵי כֹל הַתְּקַע בְּחוּץ
הַדָּשָׁא מִפְּנֵי תפוחים. אֲצֵל הַצְּרִיף, על מִצַּע תְּבֵן, צְבוּרִים כְּרִיִּים רִיחָנִים גְּדוּלִים וְקִטְנִים
שֶׁל תפוחים... מְרָאֵי הַדְּבֻדְבְּנִים, מִבֵּין הָעֲלִים, הַצִּיצוֹ בְּגִבָּה וּבְעָרְמוּמִית, כְּעִינִים תִּוּת,
גְּרָגְרִים בּוֹדְדִים וְשַׁחֲרִים-שַׁחֲרִים שֶׁל דְּבֻדְבְּנִוֹת נִשְׁכָּחוֹת, וּבֵין וְשִׁיחִים הַשְּׁפָלִים, מֵאֲחוּרֵי
עֲלָה יִרְקֵי, מִתְחַבֵּאת עֲדוּן, נִרְאִית וְלֹא נִרְאִית, עֲנָבָה יַחֲדָה וְצִנּוּעָה שֶׁל תוֹת, דְּמִדְּמִנִית
עֲדִינָה שֶׁל מְשִׁי...

נִחַ הִיָּה כְּשִׁכּוֹר. צִנַּת הַצֵּלְלִיר, הַיְחוֹת הַפְּרוֹת וּפְצַח הַצְּפָרִים - כֹּל אֵלֶּה נִפְלֵו עָלָיו
כְּאֶחָד, הִלְמָו רֹאשׁוֹ וְיִשְׁפְּרוּהוּ.

ח. נ. ב. י. א. י. ק.

בְּאֻרִים: חֲכָל שׁ - חֶפֶשׁ. שִׁיחִים - עֲצִים קִטְנִים, סְבָכִים. פְּצָחָנִית - עֲלִינָה, רְמָה.
יִצְטָתְהוּ - עֲטָפָה אוֹתוֹ. מִפְּנֵי זִים - רוֹקְדִים. דְּגִדּוֹג - קִיטְצֵעֵלֶן. מִתְפַּלֵּשׁ - מְחַגְלָלֵל.
מִסְבָּלִים - טְעוּנִים צְרִיף - סִפָּה. כְּרִיִּים - עֲרֻמוֹת. תוֹת - מוֹלְבַעֲרַע. דְּמִדְּמִנִית -
גְּרָגְרֵשׁ

--- <0> <0> <0> ---

ה מ נ ג ו

א.

הִיָּה הִיָּה נַעַר עָנִי, וְשִׁמּוֹ מִיכָאֵל. אָבִיו הִיָּה מְנַגֵּן פֶּשׁוּט, וּמְמַנּוֹ לָמַד
מִיכָאֵל בְּיַדּוֹתוֹ לְנַגֵּן בְּחֵלִיל. מִתְחַלָּה הִיָּה רַק עוֹזֵר עַל יַד אָבִיו לְנַגֵּן
בְּחֵתוּנּוֹת, אָבֵל עַד מְהֵרָה נִתְפָּרֵס כְּשֶׁרוֹן הַנַּעַר מְאֹד וְהָיוּ מְזוּמִינִים כְּבָר
לְחֵתוּנּוֹת אֶת הַיָּלֵד לְנַגֵּן וְאָבִיו נַעֲשֶׂה עוֹזֵר לוֹ.

פַּעַם נִקְרָאוּ לְנַגֵּן בְּחֵצֵר הַפְּרִיץ, וְשֵׁם הָיוּ שָׂרִים מְבִינֵי זְמֵרָה שֶׁהִפְרִיחוּ,
כִּי מִיכָאֵל חוֹנֵן בְּכִשְׁרוֹן גְּדוֹל. אֲזִי עָרְכוּ לוֹ נֶשֶׁף-זְמֵרָה וְכָל הַשָּׂרִים וְרַבֵּי
הַמְּלוּכָה רוֹמְמוּהוּ וַיִּמְלְאוּ פִיהֶם תְּהִלָּתוֹ.

וְלֵב הַמְּנַגֵּן הָעָנִי וְהַשְּׁפָל רַחֵב. הוּא לֹא יֵהָה עוֹד מְנַגֵּן בְּזוּי, מְנַגֵּן
עַל חֵתוּנּוֹת בְּעֵירוֹת הַקְּטָנוֹת שֶׁשֵׁם אָחִיו הִיָּהוּדִים הָעָנִים נִחְתִּים, כִּי אִם
יֵהָה מְנַגֵּן מִפְּרָסֵם, לְפָנָי שְׁלִיטִים וְרוֹזְנִים יַעֲמוּד, וְשִׁמַּע מְנַגֵּינוֹתָיו יִלְךְ
מִסּוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ.

וְהִנֵּה בָּא מִיכָאֵל לְעִיר-הַמְּלוּכָה וַיִּנֶּה לְנַגֵּן שֵׁם בְּאוֹלָם-הַזְּמֵרָה. כְּשֶׁנִּכְנַס

מגרשים - ד. מינקובסקי

אל האולם הרגיש, פי עיני כל הקהל הגדול תלויות בו, ויחרד חרדה קלה. אך עבר רגע וידרך בצעדי עז ויעל על הבמה. קולות רפים נשמעו כצלילי כסף מאיזה מקום רחוק, ופתאם וממיתרי נבלו התרוממו גלי זמרה חזקים, ים של שירה השמיע את שאון דכיו, וקול אדיר של התפעלות התפרץ מלב כל השומעים ומחיא את כפיים ארכה הרעידה את החלונות. הוא גומר, ומאות ידים של שרים ורוזנים שלוחות אליו לחבק את ידיו ולתת לו תודה על התענוג הנפלא שהנחילם. וממחרת בבקר, ומרכבת המלך עמדה על-יד פתח בית-מלונו. הוא קרוא אל המלך.

וקיסר אוסטריה בעצמו והמשנה מקדמים את פניו, והמלך מבקש ממנו, כי ינגז בהיכלו בערב זה. — בערב זה... — ענה מיכאל מבלבל קצת מפחד — בערב הזה איני יכול, הוד מלכות! — מדוע?

— הערב הזה מקדש פֶּבֶר לְמַלְךְ אַחֵר, והוד מְלָכוֹת! — עֲנֵה מִיכָאֵל
בְּחִיּוֹךְ גִּסְתֵּר וִרְעֵדָה.
הַמֶּלֶךְ וּמִשְׁנֵהוּ לֹא הִבִּינוּ אֶת דְּבָרָיו.
— הָעֶרֶב הַזֶּה, הוּד מְלָכוֹת, הוּא עֶרֶב שַׁבָּת, מְקַדֵּשׁ לְמַלְךְ מְלָכֵי
הַמִּלְכִּים. לִיהוּדֵי אֲסוּר לְנַגֵּן בַּשַּׁבָּת.
— יִפֶּה אִמְרַת — עֲנֵה הַקִּיסָר — תִּנְגֵן אֲצִלֵי בַיּוֹם הָרִאשׁוֹן.

ב.

שְׁלֹשׁ שָׁנִים עָשָׂה מִיכָאֵל בְּאִירוּפָּה, וּבְכֹל מְקוֹם הָיָה מְהַלֵּל וּמְפָאֵר.
גְּדוּלֵי הָאָרְצוֹת בְּקִשׁוֹ קִרְבָּתוֹ. וְהוּא הוֹלֵךְ וְגֹדֵל, הוֹלֵךְ וּמִתְעַשֵּׂר.
וְלֹא זָכַר מִיכָאֵל אֶת בַּיִת אָבִיו הַזֶּקֶן וַיִּשְׁכַּחְהוּ, וַיִּשְׁכַּח גַּם אֶת אָחִיו
וְלֹא זָכַר אוֹתָם וְאֵת חַיֵּיהֶם, כִּי הִרְחִיק מֵהֶם יוֹם-יוֹם וַיֵּלֶךְ הַלּוֹךְ
וְהִרְחַק.

וְהִגִּיעַ הַדָּבָר עַד שִׁפְעַם אַחַת טָעָה בַּחֲשׁבוֹן וּפְרָסָם, כִּי יִנְגֵן בַּיּוֹם שְׁחָל
בּוֹ תְּשַׁעָה בָּאָב.

בְּבַיִת אָבִיו הָיָה נֹזֶהר מְאֹד שֶׁלֹּא לְנַגֵּן בַּיּוֹם הָאֵבֶל שֶׁל עַמּוֹ. נִשְׁתַּתְּקָה
אִז הַמְּקַהֲלָה כָּלָה. הַכְּנֹרוֹת נִחְבְּאוּ וְהַחֲלִיל נִאֲלַם מִפְּנֵי אֲנַחַת הָאוֹמָה,
הַנְּשַׁמְעָה מִסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ.

עַכְשָׁיו כְּמַעַט שָׁכַח אֶת חֲגוֹ וְלֹא זָכַר אֶת יְמֵי אָבִיו. אָבֶל הִנֵּה פֹלֵא.
בְּעֶרֶב הַזֶּה הַשְּׁמִיעַ גָּבֵלוּ אִיזוֹ אֲנַחוֹת מִזֹּרוֹת. כְּמוֹ מַאֲלִיָּהן עָלוּ וַתִּיבְבְּנָה.
אִי-אֶפְשֶׁר לוֹ בְּעֶרֶב הַזֶּה לְהַשְׁמִיעַ אִיזָה דְּבַר מְשֻׁמָּח, אִיזָה נִגּוֹן שֶׁל גִּיל.
הַנְּשַׁמָּה שֶׁלֹּו בּוֹכָה וְהַנְּבֵל מְשַׁמֵּיעַ אֶת הַד בְּכִית נִשְׁמָחוּ. כֹּל הַשּׁוֹמְעִים עֲצְרוּ
אֶת נְשִׁימָתָם וְהִקְשִׁיבוּ.

לְמָה הוּא כֹל כֵּךְ עָצוּב?

וּמָתָאם נֹזֶהר, כִּי תְשַׁעָה בָּאָב הַיּוֹם, וַיִּתְרַד וַיִּתְעַלֶּף.

ג.

— רַב לֵי! — חָשַׁב הַמְּנַגֵּן בְּלִבּוֹ בְּהַתְעוֹרְרוֹ מֵהַתְעַלְפוֹתוֹ — הִגִּיעָה הַשְּׁעָה

לשוב הביתה! העולם הגדול מִשָּׁךְ אוֹתִי בְּקִסְמֵי וְשִׁכְחֹתִי אֶת עוֹלָמִי אָנִי.
 שִׁכְחֹתִי אֶת עַמִּי, שִׁכְחֹתִי אֶת אֱלֹהֵי.
 — ומה-לִּי כָּל הַתְּהִלּוֹת שְׁאֵנִי נֹחֵל מְוָרִים וְנִכְרִים, בְּשַׁעַת שְׁאֵנִי רְחוּק
 מֵאֱלֹהֵי, בְּשַׁעַת שְׁאֵנִי זָר לְעַמִּי, לְאֶחִי.
 — חַיִּי צַעַר, חַיִּי עֲנִי חַיִּיתִי מִלְּפָנִים בְּעִיר מוֹלְדֹתִי וּבְבֵית אָבִי, אֶךְ
 שְׁלָמָה הֵיטָה נִפְשִׁי עִם אֱלֹהֵי וְעִם עַמִּי.
 והוא זָכַר אֶת הַמְּנַגִּינָה הַעֲצוּבָה שֶׁהָיָה מְנַגֵּן בְּעֵת שֶׁהוֹשִׁיבו אֶת הַכֶּלֶה
 לְפָנָי הַחֹפֶה. כָּל הַקֶּהֶל הָיָה גֹעֵה בְּבִכִּי, וְגַם הוּא הָיָה בּוֹכֵה עִמוֹ. לְבוֹ
 הָיָה מְלֵא. מֵאֲשֶׁר הָיָה, כִּי חֵי עִם אֶחָיו וּבְעֵד אֶחָיו. וְעֵתָה? עֵתָה לְבוֹ רִיק,
 רִיק. בּוֹדֵד וְזָר הוּא בֵּין זָרִים. עָלָיו לָשׁוּב בְּעוֹד מוֹעֵד אֶל אֶחָיו
 וְאֶל עַמּוֹ.

וְגַא הָיוּ יָמִים מוֹעֲטִים וּמִיכָאֵל שָׁב אֶל עִיר מוֹלְדֹתוֹ.
 א. ז. רבינוביץ

בְּאוֹרִים: גַּח תִּים - יוֹשְׁבִים. דְּכִי - הַמִּית הַגָּלִים. וְתִי בְּבִנָּה - נֶאֱנָחוּ.

— <0> <0> <0> —

הַתְּבוֹן הַמִּיץ וְהַקֶּשׁ.

עַת שְׁבָלֵי הַדָּגָן בָּאוּ בְּקִמָּה
 הַמִּץ, וְהַקֶּשׁ עִם הַתְּבוֹן עָשׂוּ מִלְּחָמָה -
 לֹא מִלְּחָמַת דָּמִים כְּבָנֵי הָאָדָם,
 כִּי רִיבוֹת שִׁפְהָ וּדְבָרִים אֲחָדִים:
 לִי מִשְׁפֵּט הַבְּלָכָה - אָמַר הַתְּבוֹן -
 כִּי רַק בְּעֵבוּרֵי תִלְמֵי שְׂדֵי זְרוּעִים,
 מִמֶּנִּי יַעֲשׂוּ כָּל חֲפֵץ שַׁעֲשׂוּעִים
 וּמַעֲשֵׂי צַעֲזָעִים."
 הוּא, עָרַף לֵב וְכִסִּיל לֹא יָבִין -
 נָצַר בּוֹ הַמִּץ - מֵהַזֶּה אֵינָהּ יוֹדֵעַ
 כִּי אָנִי, אָנִי הוּא חֲפֵץ הַזֶּרֶע...
 הֵס! - קָרָא הַקֶּשׁ - הַאוֹתִי תִשְׁכַּחוּ?

הֵן רַק בְּגִלְלֵי הַשְּׂדוֹת זִלְעוּ
 לָמָּה תְּרִיבוּ? עַל מָה תִּתְנַפְּחוּ?
 עֲנֵהנָה הַחֹטָה בְּדַמְמָה וּבְנַחַת -
 חֲכוּ עוֹד מִצָּעַר, תְּבֹא עֵת בְּדִישׁ.
 כִּי יָבֹא הָאָדוֹן יִאֲסֹפְכֶם בַּיּוֹם,
 וְלָמִי מִכֶּם הַיִּתְרוֹן אִזּוֹ תִדְעוּ.
 בָּא הָאֲסִיף - הָאֲמוֹת אֲסָפוּ.
 הַמִּץ נִרְהָ לָרוּם בַּמִּזְרָה וְרַחַת,
 הַתְּבוֹן הִשְׁלַךְ חוּץ נִיחֵי לְרַפְשׁוֹ,
 הַקֶּשׁ קִשְׁשׁוּ וּבִיקוּד אֵשׁ שָׂרְפוּ,
 רַק הַחֹטָה בְּרוּ אֶכְלֵ לְנַפְשׁוֹ.

י. 9. גורדון.

בְּאֲזָרִים: תִּלְמִי שְׂדֵי-עֲרֻגוֹת תִּשְׁדֶּה. עֲרֵץ לֶב-לֶב מִטְמָטֵם, טַפֵּשׁ. מִצְעָר -
 מַעֵט. זֶכֶה - נְפוֹר. מוֹרָה, רַחֵם - בְּלִים, שְׁמֵנִים בָּהֶם אֶת הַתְּבוּאָה מִן הַמּוֹץ. קִשְׁשׁוּ -
 אָסְפוּ בָרוּ - בְּתָרוּ.

— <0> <0> <0> —

בְּנֵי-כֹפֵר

פייבקה היה נער כפרי בן שבע שנים, פָּרוֹעַ נְעוּזָב לַנְּפֹשׁוֹ, אֲשֶׁר כָּל יָמָיו הָיָה בְּכֹפֵר,
 בֵּין יְלָדֵי הָאֲכָרִים הַפְּרוּעִים וְהַנְּעוּזִים לַנְּפֹשׁוֹ. כְּמוֹהוּ כָּאֲבִיו: מֵה אֲבִיו, מִתֵּית הַנְּפֹחַ, הָיָה
 הַיְהוּדִי הָאֶחָד בְּכֹפֵר, יָחִיד וְבוֹדֵד בֵּין שְׁגָלָיו הַגּוֹיִים, אֲף פִּיבְקָה הָיָה הַנְּעָר הַיְהוּדִי הָאֶחָד
 בְּתוֹךְ הַמּוֹן הַשְּׂקִצִים, יְלָדֵי הָאֲכָרִים.

כֹּל יָמָיו הָיָה פִּיבְקָה מְבֹלָה בִּיעַר הַסְּמוּךְ לְכֹפֵר, הוּא וְחֻבְרָיו הַשְּׂקִצִים עִמּוֹ,
 מִלְּקַט שֵׁם בְּחֹבְרָה כְּמִהִים וּפִיטְרִיּוֹת, מִטְּפֵס וְעוֹלָה עַל הָאֵילָנוֹת הַגְּבוּהִים וּמִגְרֵשׁ מֵעַל צְמֻרֹתֵיהֶם
 אֶת הַחֲסִידוֹת, הַרְּבֻצוֹת עַל קִנְיָהֶן לְבִטָּחָה. אוֹ יֵשׁ שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה מְלָאכְתּוֹ בְּבִיצוֹת, בְּנִתְלִים
 וּבְתוֹךְ אֲנָמִי-מִים, חוֹצֵה בָהֶם עַד הַבְּרָפִים וּמַחְפֵּשׂ שֵׁם הַזֹּלְעִים וְצוֹלְפָחִים וְכֹל מִיָּנִי רַמְשֵׁים
 לְמִשְׁלַח יָדוֹ. אוֹ יֵשׁ שֶׁהָיָה רֵץ, כָּצוֹא נְשׁוּב, כְּעֹגֵל מְשׁוֹלַח וְנִעְזָב, עַל-פְּנֵי מַרְחָב הַשְּׂדוֹת.
 וַיֵּשׁ שֶׁהָיָה מְתַבְּוֹד כַּחֵם הַיּוֹם בְּאֶפְלֹלִית הַגּוֹרֵן וְצִנְתָּה, מַעֲמִיד חַיִּיו בְּסִכְנָה וְתוֹלָה עֲצָמוֹ
 בְּאֶחָד הַקּוֹרוֹת מִתַּחַת הַגֵּג, חוֹטֵף וְאוֹכֵל אֲגָסִים צְמוּקִים וְכֹל פְּרִי-עֵץ, שְׂאֵנָה הַמְּקַרָּה לְיָדוֹ.
 וּבִשְׂעָה זֹאת שָׁלוֹה וּבְדִירוֹת, עַת שֶׁהַחֲמָה חוֹדְרַת בַּעַד הַחֹרִים וְהַסְּדָקִים וּמִשְׁתַּפַּכֵת כְּאֲבָק
 זֶהב פוֹרָה, פִּיבְקָה יוֹשֵׁב לֹא כָּכֹב עַל-גְּבֵי הַקּוֹרָה וּמַהֲרָהר לֹא אֶת הַרְהוּרָיו.

פַּעַם אַחַת בְּבֹקֵר רַחֵץ מִתֵּית הַנְּפֹחַ אֶת פָּנָיו, לְבִשׁ אֶת קְפוּטַת-הַשַּׁבֵּת הַקְּרוּעָה
 וְהַמְּטָלָאָה, נִגַּשׁ וְעִמֵּד לְיַד הַחֲלוֹן וְהַתְּחִיל מְצַמְמֵץ בְּעֵינָיו הַצְּבֹת וְהַאֲדָמוֹת כְּנִגַּד אוֹר הַיּוֹם
 הַבְּהִיר. אוֹתוֹ הַיּוֹם עָרַב יוֹם-הַכְּפוּרִים הָיָה. בְּבֵית הַקֵּטָן וְהַגְּמוּךְ פָּצַע הֶבְלַח חֵם, הַבּוֹקֵעַ
 וְעוֹלָה בְּתוֹךְ הַתְּנוּרָה הַמְּוֹסֵקָה, וְנִדַּף רִיחַ-נִיחּוּחַ שֶׁל לְפָתָן מְצַמְמֵק. אֶשֶׁת מִתֵּית יֵצְאָה אֶל הַכֹּפֵר
 לְבַקֵּשׁ אֶת פִּיבְקָה וְהַבִּיאָה אוֹתוֹ הַבִּיתָה, כִּשְׁהוּא פְּרוֹעַ וּמְבֹלָבֵל כְּלָו וּפְנָיו נִלְהָבִים. בְּבֹקֵר
 הַהוּא הַפְּרִידָה הָאֵם אֶת פִּיבְקָה וְלָקַחָה אוֹתוֹ מֵעַם הַכֹּפֵר, רַחֲצָה אֶת פָּנָיו, הִסְתַּפְּחָה בּוֹ
 מִכַּף רַגְלָיו הַיְחִפּוֹת וְהַמְּלַכְכּוֹת וְעַד רֵאשׁוֹ, הִתְכַּבֵּשׁ כּוֹבַע-עוֹר יֵשׁן, גִּתְנָה לְיָדוֹ צְרוּר מִלֵּא
 צְרָבִי-אֲכָל, גִּתְנָה וְאָמְרָה לֹא:

— לֵךְ וְהִיִּית נְעָר טוֹב וְתָמִים, וְהֵאלֵהִים יִסְלַח לָךְ...

בְּדַמְמָה וּבְהַכְנָעָה הֵלַךְ פִּיבְקָה אַחֲרֵי אֲבִיו. שְׁנֵיהֶם עָבְרוּ בֵּין שְׂדוֹת קְצוּרִים וְשׁוּמְמִים.
 עַד הַכֹּפֵר הַגְּדוֹל, אֲשֶׁר שֵׁם הַמְּנַנֵּן הַיְהוּדִי, הָיָה מְהַלֵּךְ שְׁתֵּי שְׁעוֹת לְפָנֵיהֶם. פָּחַד וְתַמְהוֹן

קלאו את לבו של פייבקה. הגער לא הבין עדיין כל-צרכו, לָאָן מוליכים אותו עתה ומה הדבר, אשר יַעֲשֶׂה לוֹ שם, במקום הזר ההוא. לא הבין, למה לבש אביו פתאם את הקפוטת השחורה והמטָאָה? למה לקח את הטלית ואת המעיל הרחב והלבן? אין זאת כי קרבה והגיעה שעה נירָצָה, שעת פּוֹרְעָנוֹת, אשר כמות לא היתה עוד עד היום הזה.

האב ובנו עברו לפני יער הכפר הגדול, אשר כל אילנותיו עמדו עכשיו דוממים וְאֲבָלִים על עליהם הַכְמוּשִׁים הפזורים תחתם. פייבקה נבדל מאחרי אביו ופנה יחידי אל היער. רעיון נִצְנֵץ במחו: אולי יִשָּׂא את רגליו וימלט על נפשו אל מעמקי היער? אך כשנכנס לבין האילנות והתחיל פוסע יחידי בתוך הדממה על גבי העלים הכמושים, לחצה פתאם תוגה עזה את לבו ואימה גדולה נפלה עליו.

מתית הנפח עמד בדרך הַלֵּיכוֹ תוֹהָה ומשתומם והתחיל מביט סביבו וּמְצַמֵּץ בעיניו הצבות והאדמות לכל הַעֲבָרִים.

— פייבקה, הִיכָן אתה, הא?

פייבקה נתגַלָּה ויצא מתוך היער.

— פייבקה היום אסור ביער... היום יוכל האלהים לענש אותך... היום תהיה נער טוב ותמים— נזכר מתית הנפח בדברי אשתו וחזר עליהם— ועלך... ועליך לענות אָמֵן.

פייבקה הוריד את עיניו וכבש אותן ברגליו היחפות, הגסות והמְלִכְכּוֹת.

— אך הלא אני אינני יכול... — ענה פתאם מתוך רִגְזוֹ...

— כלום עבודה קשה היא לענות אמן? — הרניע מתית את רוח בנו ובת-צחוק הַרְדָּה האירה את פניו הַשְּׁעִירִים וְהַעֲנוּתִים— אתה רואה, כי הכל עונים— ואף אחת עונה, והאלהים יסלח לך...

פייבקה הִתְחַרֵּשׁ ושוב הלך אחרי אביו בדממה וּבְהִכְנֻעָה. מה ישאלו אותו במקום הזר ההוא ומה יענה? פייבקה הביט לַפְּנֵי וּחֶשֶׁב, כי הולכים הם אל המקום הרחוק, אשר שם יורדים השמים הַתְּוֹרִים, השפוכים נְגַה זך, שם, על תל גבוה, יושב האלהים לשפוט את בני האדם על מעשיהם בכל ימי השנה. איך יִפְצָה פה ומה יענה הוא, נער קטן וּפְרוּע כמותו, לפני האל הגדול והנורא, אשר אין מָנוֹס ואין מַפְלֵט ממנו?

הרבה עבירות כבר עבר פיבקה בחייו, עבירות קלות וחמורות, אשר הזכירה לו אמו תמיד ויסרה אותו שבע ביום. ואולם עכשיו הרהר פייבקה בעבירה אחת שעבר לפני ימים מועטים, ואמו עדיין לא ידעה כלום. עבירה זו נִתְגַלְגְּלָה לוֹ לפייבקה על-ידי אנישקה הקבצן. אנישקה זה היה קבצן עָרָר, שכל ימיו היה מחזיר על הכפרים בַּחֲרָמֵלָו וּמְגַשֵּׁשׁ את דרכו במטתו הגדול. פעם אחת היה מנעה וַיִּיבֶקֶה גועץ את אחד השקצים לַהֲתַנְפֵּל אל אנישקה וַיִּלְחָצְעֵמוֹ. עמדו שניהם והניחו לו סוּלָם על דרכו. נתקל אנישקה בסוּלָם ונפל על הקרקע בפשוט-אֲבָרִים ופצע את חֲטָמוֹ עד זוב דם, נקהלו האכרים בכפר וחפסו לו לפייבקה החוטא. ושב אנישקה העָרָר ברחובו של כפר, דם פניו שוֹתֵת, והוא בוכה בְּדַמְעוֹת-שְׁלִישׁ, בוכה וטוען, כי אלהים לא יִכְפֹּר את דמו השפוך עד עולם. עמדו

האכרים והקו את היהודי הקטן ככל הטאתו, ואולם פייבקה הרגיש בנפשו, כי בזה לא
 קצה עדין את עונו. האלהים לא יכפר את דם אנישקה השפוך עד עולם!
 עכשיו הרהר פייבקה בעביקה החמוקה הזאת ורוחו היה נרגש מאד. ברור היה לו,
 כי עוד מעט ותגיע השעה, אשר יעמידוהו לדין וישפטוהו כפלים בעד הטאתו אשר הטא
 לאנישקה. ואולם מה יענה ובמה יצטדק — איננו יודע...

כעבור שעה, כשקרבו עד טחנת-הרוח של הכפר הגדול, כבר התחילה השמש לרדת.
 מרחוק נתגלה נהר הכפר מבין האילנות הגדלים משני עבריו. על-פני הנהר היה מתוח
 גשר גבוה וארוך.

— הנה המגן שם! — קרא מתית והראה באצבעו על-גנות-החבן, שהוהיבו מרחוק
 בזר השמש היורדת.

בעברים את הגשר, הביט פייבקה למטה, על מי-הנהר השהורים והעמוקים, המפכים
 בדממה והולכים לאט בצל האילנות. כמה גבוה הגשר ומה עמוקים המים! פייבקה הרגיש
 פתאם מועקה פבדה בלבו וצר היה לו עד פדי התעלה. אז עמד ותפס לאביו בכנף קכוטתו
 הקרועה ואמר לו מתוך יאוש רב:

— אבא, הן אני לא אוכל לענות...

— מה, אמן? אי, טפש עקמותך! אין זה עבודה קשה ביותר. וכי עבודה קשה היא
 זו? כשהכל עונים — אף אתה עונה אחריהם!... — שדל מתית את בנו בדברים רכים. ואולם
 פייבקה שמע, כי גם קול אביו רועד עכשיו.

. ד. ברקוביץ.

באורים: קמהין ופטריות — מיני צמחים, ערד-שוואמען. צמרותיהם — הפדים
 שבראשי העצים. פורענות — צרה. רעה גדולה. ולתקעים — לתקעים. התמורה —
 תקשה. שדל — דבר על לבו.

עבודה בכחב: המלמד ירצה את פרשת יום הכפורים על-פי תכנית זו: א. כ?
 גדר" (בצרב). ב) יום הכפורים. ג) געילה.

נְעִילָה.

הגִּיעָה הַשָּׁעָה. בְּגֵאוֹן הַדּוּמְיָה
 אֵט יִקְרַב הַגָּשֶׁף וּבִלְבֻיַת הַצְּלָלִים;
 וְחָם עַד לְמַחֲנֶק בְּבֵית־הַכְּנֻסִיָּה,
 וְכָבֵד כַּחוֹת אִישׁ וְאִישׁ הוֹלְכִים וְכָלִים.
 מֵאֲזַ עַת הַבִּקְרָה הֵם עוֹמְדִים פֹּה צְפוּפִים
 תְּלוּצֵי נְעִלִים וְרַבָּנִים עֲטוּפִים;
 נְעִמָה הַרְעוּדוֹ פִּתְאֵם לְתַחֲתֶיהָ

וּפְחַד הַיּוֹם פִּתְאֵם גָּדֵל כְּפָלִים.
 וְאִישׁ אִישׁ יוֹדֵעַ: הַשָּׁעָה הַגִּיעָה,
 בַּה יַחְתֹּם גְּזֵר־דִּינוֹ הָאֵל בְּשִׁמְיָם!
 הֵה, מִי יִגִּידֵנוּ אֵת דְּבַר עֲתִידוֹתָיו
 וּמָה עֲלֵינוּ נִחְתָּם כְּעַת בְּשִׁמִּי רָמִים!
 אֵין פּוֹתֵר הַשְּׂאֵלָה לְאִישׁ סְבִיבוֹתָיו—
 טוֹד שׁוֹמְרִים הַגְּרוֹת, הַצְּלָלִים נְאֻלָּמִים...

יַעֲקֹב כֹּהֵן.

שְׁלֹם-עֲלֵיכֶם

הַסְּכָּה.

א.

כְּשֶׁהֵכִיָּא צָבִי מִמְצִים, בְּעַל הַבַּיִת, אֵת הַקְּרָשִׁים וְאֵת הַקּוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים
 לְבַנְיָן, עָמַד שְׁכַנְנוּ מִשָּׁה, שְׁהִיָּה מִמְּחָה לְכָל דְּבַר, וְהוֹדִיעַ, כִּי הַסְּכָּה הַזֹּאת
 תְּהִיָּה, אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם, יַחֲדָה בְּמִינָה, סְכָה לְגֵאוֹן וּלְחַפְּאָרַת, אֲשֶׁר לֹא
 קָמָה כְּמוֹהָ! תֵּאָב הַיְיָתִי לְדַעַת, כִּי צִד יִבְנֶה סְכָה מִקְרָשִׁים מְעֻטִים אֵלָיו?
 בְּקִשְׁתִּי רֵשׁוֹת מֵאֲמִי, כִּי תַתְּנֵנִי לְעַמּוּד וּלְרֵאוֹת בְּעֲשִׂית הַסְּכָה. אִף מִשָּׁה
 עֲצָמוּ נָתַן לִי רֵשׁוֹת לְכַד. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁשִׁתָּף גַּם אוֹתִי לְמַלְאכַת הַבְּנִין
 וּפְקֻדְנֵי לַהֲיוֹת עוֹר כְּנַגְדּוֹ, כְּלוֹמֵר: לְעַמּוּד עַל־יָדוֹ וּלְשִׁמְשׁוֹ וּלְהַגִּישׁ לוֹ כָּל
 דְּבַר לְרַגְלֵי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לְפָנָיו.

מובן מאלי ששקבלתי על עצמי את המשורה הזאת בשמחה רבה. וכי
 קלה בעיניכם זו, שאני אהיה בבוני הספה! ואמנם עזר לא מעט עזרתי
 את משה: עזרתי לנענע בשפתים בשעת הלמות הפטיש, עזרתי לליך
 הביתה לסעדת הצהרים, עזרתי לגעור בתינוקות, שלא יפריעו אותנו
 ממלאכתנו; בקש משה את - הגשתי לו פטיש, בקש מסמר - נתתי לו
 צבת. אלו היה אחר במקומו, ודאי שהיה מתמלא חמה ומשליך את הפטיש
 או את הצבת אל ראש העוזר הוריו. ואולם משה איש טוב וסלח היה
 מאין כמוהו והיה מעביר תמיד על מדותיו. מעולם לא ראה אדם את
 משה כועס.

- כל הכועס, היה אומר, כאלו עובד עבודה זרה. מה עבודה זרה
 אינה מועילה ולא כלום - אף כעס כך...

ומפני שהייתי נתון כלי למלאכת הבנין, לא השגחתי ולא ראיתי כיצד
 נבנתה והוקמה הספה. אין זאת כי מן השמים סיעו אותנו!

- בוא ואראך את הספה, אשר בנינו! - כך אני אומר לאבי, תופס
 לו בכנף בגדו ומושכו אחרי החוצה. ואבי עומד בחוץ ומזין עיניו
 במלאכתנו, מציץ על משה מתוך בת-צחוק, מרמוז עלי ואמר לו:

- האם נהנית ממנה, לכל הפחות, עזר מעט רבי משה?

- עזר יחיד ומיוחד, לא קם כמוהו! - אומר משה, זוקף ראשו למעלה
 ומביט אל גג הספה, ופניו מפיקים צער ויסורים.

- לו הביא בעל-הבית את הסכך אשר אמר, כי אז הייתה לנו סכה
 יחידה במינה, אשר לא קמה כמוה!

ב.

צבי ממצים עקבנו עשרת-מונים ודחה את הבאת הסכך מיום ליום.
 עד שראה הקדוש-ברוך-הוא בענינו ובערב חגי-הסכות הביא ממצים עגלה
 מלאה קנים דקים, מין קנה וסוף, הגדלים באגם מעבר לנהר, ואז עמדנו
 אני ומשה לסך את הספה. פלומר: סכך סכך רק משה לבדו, ואני עמדתי
 על-ידו לגרש את העזים, אשר נסבו ונפלו על הסכך, כנופל על המציאה.
 אני יודע מה טעם מצאו העזים בקנים היקרים והמרים האלה?

וּמִפְנֵי שְׁבִיתוֹ שֶׁל צְבִי מִמְצִיס עוֹמֵד כְּהַפְקֵר בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים, לְפִיכָךְ
הִצִּיקוּ לָנוּ הָעֵזִים עַד מוֹת, וְלֹא הָיָה לָנוּ מִפְּלֹט מֶהֶן. עוֹד לֹא הִסְפַּקְתִּי
לְהֵנִיס אֶת הָאֲחֵת, וְהִנֵּה הַשְּׁנִיָּה בָּאָה; עוֹשֶׂה אֲנִי כֹה וְכֹה לְגֵרֶשׁ זֶה וְהִנֵּה
הָרֵאוּנָה שׁוֹב מִתְגַּנְּבֵת מֵאַחֲרָי. הִלְלוּ נְסוֹת וְהִלְלוּ בָאוֹת.
הַזְדַּיַנְתִּי בְּמִקְלִי וְעַמְדַתִּי עַל מִשְׁמַרְתִּי.

— הֲלֹאָה, עֵזִים שְׁטִיּוֹת! אִי לָךְ, פְּתִיָּה, שׁוֹב בָּאתָ? סְחֹר, סְחֹר, לְכָל
הַרוּחֹת!

קִצְרָה בִּינְתִי מִהֶבִּין, מֵאִין גּוֹדַע לָהֶן, כִּי יֵשׁ לָנוּ סִכָּךְ יָרוֹק בְּשִׁבְיָן?
אִין זֹאת כִּי הוֹדִיעוּ זֶה אֶת זֶה וְהַפִּיצוּ אֶת הַשְּׁמוּעָה בְּרַבִּים, וְאִזּוֹ נִקְבְּצוּ
הָעֵזִים וּבָאוּ אֵלֵינוּ הַמוֹנִים-הַמוֹנִים מִכָּל קְצוֹת הָעֵיר, וְאֲנִי עוֹמֵד יְחִידִי
כְּנִגְדָן, מִכָּה עַל יְמִין וְעַל שְׂמָאל וְנִלְחַם בָּהֶן בְּכָל שְׂאֲרִית כֹּחִי.

כְּשִׁנְגַמְרָה מִלְאֲכַת הַסֶּכֶה וְכָל הַסִּכָּךְ הֵנַח עַל הַגֵּג, עֲמָדוֹ הָעֵזִים
מִלְמַטָּה עֲמִידַת פְּזִיזוֹת, זֹקְפוֹת רְאִשֵׁיהֶן לְמַעְלָה וּמִבֵּיטוֹת וּמַעֲלוֹת גְּרָה
בְּטָפְשׁוֹת יִתְרָה. נִקְמַתִּי נִקְמַתִּי מֶהֶן וְאַמְרַתִּי לָהֶן:

— לָמָּה אֵיפּוֹא לֹא תֹאכְלֵנָה עֵתָה אֶת הַסִּכָּךְ, עֵזִים בּוֹעֲרוֹת שְׁכַמוֹתֶכֶן?
נִגְרָה, שֶׁהִבִּינוּ לְדַבְּרֵי: אַחַת-אַחַת נִשְׁמְטוּ וְהִלְכוּ לָהֶן לְבַקֵּשׁ מְקוֹם-
מַרְעָה אַחֵר. וְאֲנַחְנוּ עֲמָדָנוּ לְפָאֵר אֶת הַסֶּכֶה וּלְקַשְׁטָהּ בְּכָל מִינֵי קִשׁוּטִים
מִבְּפָנִים. רְאִשִׁית כָּל, הַרְבִּצְנוּ עַל הַקֶּרְקַע חוּלֵי אֲדָמָדִם. אַחֲר־כֵּךְ עֲמָדָנוּ
וּפִאֲרָנוּ אֶת כְּתָלֵי הַסֶּכֶה בְּכָל מִינֵי שְׂמִיכוֹת, אֲשֶׁר לְקַחְנוּ מִשְׁלֶשֶׁת הַשְּׂכָנִים.
וְכֹאֲשֶׁר תָּמּוּ הַשְּׂמִיכוֹת, לְקַחְנוּ סוּדָרִים, וְכִשְׂאֲפָסוּ הַסוּדָרִים לְקַחְנוּ מִכָּל הַבָּא
בְּיַדֵּינוּ: מִפּוֹת וּסְדִינִים וּמִטְפָּחוֹת. וְאִזּוֹ הוֹצֵאנוּ מִן הַבַּיִת אֶת הַשְּׁלֻחָנוֹת וְאֶת
הַכְּסָאוֹת, אֶת הַמְּנֹרוֹת וְאֶת הַנְּרוֹת, אֶת הַקְּעֵרוֹת וְאֶת הַפְּנִיכוֹת, הַכְּפּוֹת וְהַמְּזוֹלְגוֹת
וְהַסְּכִינִים, וְשִׁלַּשׁ הַנְּשִׁים בָּאוּ כִּלְיָן יַחַד אֶל הַסֶּכֶה לְהַדְלִיק אֶת הַנְּרוֹת וּלְבַרֵךְ
אֶת בְּרַכַּת הַחֵג: „לֵישֵׁב בַּסֶּכֶה“.

ג.

פְּקוּלֵי הַכְּבוֹד יִנְעַם לִי נִגּוֹן הַקְּדוֹשׁ שֶׁל אָבִי, נִגּוֹן הַקְּדוֹשׁ הַמְּתוֹק
לְכַבּוֹד הַחֵג, הַשְּׁוֹטֵף וְנִמְסָךְ לְתוֹךְ אֲזוּנֵי וּמַעוֹרָר אֶת לִבִּי וּמְרַחֲבֵוֹ. בָּאוֹתָהּ
שְׁעָה אֲנִי רוֹאֶה אֶת עֲצָמֵי כְּבֹן-מַלְכִים. סִפְתִּי זֶה הֵיכְלִי הַיָּא, הֵיכַל-מַלְכִים

נהדר, והשכינה שרויה פה. פה נברך מחר ברפת "שהחינו" על הטוב
והמשבח, מכל הפירות, על פרי עץ הדר, על האתרוג — הוי, מי ידמה
ימי ישוה ליי?

אחרי הקדוש אנו הולכים בקנו ונוטלים את ידינו ובוצעים על החלה,
והנשים מביאות שלשתן מן הבית את הדגים הטובים, הדגים החמים
והמפפלים, הנותנים ריחם למרחוק. וכל אחד יושב לשלחנו הוא ובני
ביתו עמו וחלותיו לפניו, והרבה ידים שלוחות להטביל את החלה הטובה
והרפה ברוטב הדגים החם, שטעמו מתוק לחך כיון הטוב. ורוח קלה
מגשבת לתוך הספה בעד הכתלים הדקים ובעד הסכך הקלוש. והנרות
מהבהבים ומתזזים ניצוצות. והכל אוכלים לתיאבון את סעדת החג הטובה —
ונדמה לי אותה שעה, כי אין זו ספה, אלא היכל, היכל מפארה, גדול
ורחב ידים ומלא אור יקרות. ואנחנו בני מלכים, יושבים כאן, אוכלים
ושותים ונהנים מזיו העולם. "אשריכם, ישראל! אני מהרהר אותה שעה —
אשריכם, שזכיתם לכך! וכי מי כעם ישראל גוי אחד בארץ, אשר זכה
לישב בספה יפה כל כך שמצפה היא סכך ירוק וטוב ומרובצת חול אדמדמם
ומקשטת בכל מיני שמיכות יפות, ועל השלחן מוכנים כל מאכלי חארה:
הלות לחם ודגים מפפלים, מרק אמריות ובשר תרנגולת מתוק, אשר עוד
מעט ויובאו אל..."

ופתאם — טרף! כל הגג והסכך אשר עליו נפל על ראשינו, ואחרי
הגג התמוטטו הכתלים אחד אחד, ברעו ונפלו. והנה ברירה משנה, אשר
מראה מראה עז, אף היא טסה ונופלת עלינו ממרום, וכל הנרות בספה
דועכים, וחשך ישופנו וחיל ורעדה יאחזנו, ובתוך החשך והפתד נהפכים
כל השלחנות ונופלים זה על גבי זה, ואנחנו כלנו, עם החלות והכלים
והדגים המפפלים, נופלים עמהם לארץ; ובינינו מתלבטת ברירה משנה,
אשר מראה מראה עז, מפרכסת לצאת ואינה יכולה; והלבנה מאירה מעל
לראשינו, והכוכבים מציצים אלינו ממרום. והנה נרתעה העז וקמה לתוך
המפלת ועמדה על רגליה הדקות, כלה נפחדת ונדחמת, מביטה אלינו
בעיניה, עיני שטיא, כתינוק שסרח, ותכף לזה היא נושאת את רגליה
ופוסעת על ראשינו ועל גבי השלחנות והכסאות הנהפכים, ונסה מניסת
פחד בקול געיה ממשכה: "מא אאה!" הנרות כבו. הכלים נשברו לרסיסים.

החלות משלכות לארץ. כלנו נרעשים ונפחדים. הנשים צוחות. התינוקות בוכים. מהפכת אלהים קמה בסכה!

ד.

— סכה נאה הקימותם לכבוד החג ולכבוד הרגל! — אומר לנו בעל-הבית, הוא צבי ממצים, ומביט עלינו בנויפה, כאלו במיטב כספו ששם לנו כעד מלאכת הסכה הזאת. — סכה חזקה ומוצקת העמידו, ובאה עו אחת והפילתה!

— סכה יחידה ומיוחדת במינה, לא קמה כמוה! אומר משה בעצב, עומד כנזוף, מביט על הסכה הנפלת, תוהה עליה וחוקר לדעת את מקור הרעה. — לא קמה כמוה!

— אכן לא קמה כמוה! מתגרה בו בעל-הבית בלעג מר. וכלנו עונים אחריו ואומרים פה אחד: — אכן לא קמה כמוה!..

ש 160-ע 161 כ.ס.

באורים: תאב-תפץ. הלמות-הבאה. צבת-מלקחים. סיעו-ערו. עקבנו-רנה אותנו. סחור-לך מסביב. בוערות-טפשות. פנכות-קצרות, צלחות. ובוצעים-חוקכים, מברכים ברפת, המוציא. רטב-מרק. מהבהבים-מאירים, דולקים. ישופנו-יכסנו. ילכדנו. שסבח-שחטא. לרסיסים-לשברים בנייפה-ברגו. בת כחה. תוהה-מתפלא.

עבודה בכתב: רשמי חג הסוכות: א) עשתת הסכה. ב) הערב הראשון. ג) ברפת אחרון

ששים ושמהים.

מנדייל הפחח איש-ריב ואיש-מדון כל הימים. בכל דבר הוא בודק
 ומוצא פסול. אין לך אדם שידינהו מנדייל לכה-זכות. אין לך דבר, שתהא
 דעתו נוטה ממנו. רואה הוא רק רע כל היום. למשל: גשם כי ירד
 בחוץ מיד יכנס מנדייל לביתו בפנים נועמים, כאיש אשר בשורה לא
 טובה בפיו! מבול-מים מצויף את הארץ! ואם יקרה המקרה וגשם לא
 ירד ימים אחדים, אף כאן ימצא מנדייל מקום להתגדר בו: גלוי וידוע,
 ששנת-בצרת תהיה, חרוב תחרב הארץ! השמש בלשונו אינה מאירה
 ואינה מחממת, אלא לזהטת ואוכלת על ימין ועל שמאל ואין מידה מציל!
 שלג כי ירד, מבטח לך, שבבבוסיים יתיקרו. קרח כי יהיה, מבטח לך,
 שיכלו עצים מן השוק. אדם כי ימות, אות הוא לו, כי מגפה פרצה בעיר
 ובני-אדם נופלים כשבילים מאחרי הקוצר.

תאמר: מנדייל זה אדם רע הוא ושונא את הבריות? חס ושלום! אין
 בלבו שום מחשבה זרה ואינו דורש רעהך כלל, ורק טבעו בכך, שהוא
 רואה את כל העולם כענין רע. ואין אדם עשוי לשנות מטבעו.
 ומי מלל לנביא-הרע הזה, למנדייל הפחח, כי ביום שמחת-תורה יהפוך
 לו אלהים לב אחר ויעשהו שמח ועליו בדיחן ולץ מתהולל, המבדח את
 דעתו ואת דעת האחרים בדברי שחוק וקלות-ראש, שאין דגמתם בין
 כל הכתריאלים?

משנכנס יום שמחת-תורה, נהפך מנדייל ונעשה אשכנזי, כלומר:
 מתחפש הוא ביום הזה ועושה עצמו אשכנזי. מתקן בגדיו בנוסח האשכנזים
 ואינו מדבר בשום לשון אחרת אלא בלשון אשכנזי בלבד. את קפוטתו,
 הקפוטה של יום-טוב, קפל וקשרה למתניו ועשאה כמין מעיל קצר. את
 פאותיו, פאות של חסיד, הפשיל לאחורי אוניו—אין זכר עוד לפאות.
 ומצנפת חבש לראשו—רבנו-של עולם! היכן כשפש ומצא מצנפת זו?
 מראה כמראה צילינדר, אלא שכלה מעוכה ומרסה, וגבוהה היא למעלה
 מאמה, דמיונה כארבה שעל-גבי הטתנה, וראשה חלול—כארבה לכל דבר.
 ואף-על-פי שארבה זו כבר יצאו לה מוניטין בעיר והכל זוכרים אותה

מימי שמחת-תורה של השנים הקודמות, מכל מקום מקדמים הכתריאלים את פני מנדיל ואת מצנפתו המשנה בקול תרועה ושמחה, כפנים חדשות ומצנפת חדשה, והקטנים רצים לפניו, מוחאים כף ומריעים לקראתו בעליצות יתרה:

— יום טוב לאדוננו האשכנזי! ברוך הבא, בעל-ארבה! ברוך הבא, בעל-מצנפת!

ואולם מנדיל אינו עונה אותם דבר. מנדיל אינו משגיח בחבורת הקטנים. מנדיל מצוה ועומד מששת ימי בראשית לשמח את לב הגדולים. כל העיר כלה צריכה לשמות אתו ביום שמחת-תורה. והנה נושאים מן הבתים החוצה את כל השלחנות ואת כל הספסלים, ומנדיל, המכנה עכשו, מנדיל האשכנזי, עולה על שלחן וצילינדרו בראשו, תומך את מתניו בידו האחת, אוחו בקבוק בידו השנית ויוצא לעיני הכתריאלים במחול אשכנזי, מרקד ומזמר עם כל חברת הששים והשמחים מין זמר אשכנזי, שאנו מתרגמים אותו כצורתו בלשוננו העברית:

אשכנזים אנחנו,

בני עם-נכר —

אם אין לנו יין,

נשתה כוס שכר.

אשכנזים אנחנו,

עם עמקי שפה —

אם אין לנו כסף,

נקח בהקפה...

אשכנזים אנחנו

מבטן ומלדה —

יוצאים במחולות

לעיני כל העדה.

אשכנזים אנחנו,

אנשי-שם ידועים

לבושנו צילינדר

ומכנסים קרועים.

מנדיל עומד על השלחן ומזמר, וחברת הששים והשמחים עומדת סביב מלמטה ועונה אחריו לכל חרוז וחרוז בקול במבום רם:

בִּים-בִּים, בִּים-בִּים!

בִּים-בִּים בִּים-בִּים!

ופתאם קופץ מנדיל מעל השלחן ופונה אל כל הקהל ואומר:

-- שְׁמַעוּנָא, יְהוּדִים, כְּלַכֶּם! רַק אַחַת אֲשַׁאֲלֶה אֶת פִּיכֶם, אוֹתָהּ אֲחַפֵּץ לְדַעַת: כְּלוּם יֵשׁ בְּעוֹלָם דְּבַר טוֹב וַיְפֶה וַנְחַמְד יוֹתֵר מִהָיִית יְהוּדִי? אֲדוֹרְבָה, מִי בָכֶם יָקוּם וַיֹּאמֶר, כִּי יֵשׁ בְּעוֹלָם דְּבַר טוֹב וַיְפֶה וַנְחַמְד יוֹתֵר? מִמִּילָא מוֹבָן, שְׁבִין הַכְּתָרִיאֵלִים לֹא יִמְצָא אֶף אִישׁ אֶחָד אֲשֶׁר יָקוּם וַיֹּאמֶר, כִּי יֵשׁ בְּעוֹלָם דְּבַר טוֹב, וַיְפֶה וַנְחַמְד יוֹתֵר מִהָיִית יְהוּדִי, הַכֹּל מִסְכִּימִים לְדַעַתוֹ שֶׁל מְנַדִּיל וְהַכֹּל מִתְלַהֲבִים עַל יְדֵי כַף יוֹתֵר וַיֹּתֵר, וְהַשְׁמָחָה הוֹלְכַת הַלֶּוֶךְ וְגַדְלָה. כָּל פֶּה מְזַמֵּר, כָּל גְּרוֹן הוֹמֶה, וַיְדִים שְׁלוּחֹת לְמַחֲוֹא כַף, וְרַגְלִים נְשׂוֹאוֹת לְרַקַּד מֵאֲלֵיהֶן. כָּל אֲנָשִׁי הַרְחוֹב אוֹחֲזִים זֶה בְּיַד זֶה וַיִּצְאִים בְּמַחֲלַת-הַמַּחְנִים. הַכֹּל מִסְתַּוְבְּבִים וּמְרַקְדִים בְּעִגּוּל, הַכֹּל מוֹחֲזִים כַף וְרוֹקְעִים רַגְלָה, הַכֹּל שְׂשִׁים וּשְׂמָחִים.

ש 908 - ע 51 כ 8.

בְּאוֹרִים: מְדוֹן-רִיב, דְּגַמְמָם-דְּמֹנָם, וְצִיּוֹ לָהּ מוֹנִיטִין-נְעֻשְׁתָּה יְדוּעָה

וּפְרָסְמָת.

— <0> <0> <0> —

שאול טשרניחובסקי.

הַקְּפוּת.

הַשְּׂאוֹן הוֹלֵךְ הַלֶּוֶךְ וְרִב,
בְּנֵצֵר נְדַחַק זָמַן, שָׁב-
נְדַחְקִים גַּם בְּמִזְרַח!
וְצַפּוֹת עוֹמְדוֹת נְשִׁים, טָף

בְּיַתֵּי-הַמְדַּכְשׁ רִב הַדַּחַק,
הַחֵם מֶה רִב וְהַנְּהָרָה!
וּמִלָּא הוּא מִפֶּה אֶל פֶּה
וּמִלָּא הַעֲזוּרָה.

התון בא התון שר,
 העוזרים נשאו קולם,
 הגבאי שר, הנזכר שר,
 אחריהם כל "העולם":
 טרה-כ"רה וביים-ביים-בם -
 כל זקן, בער באשר שם,
 אף גם הרב בעצמו.

הנשאים הולכים לאט לאט,
 נדחקים בין רב אדם,
 ואחוזו בם ונשקו בחם
 לספרייתורה בידם:
 - "לשנה הבאה - פה לחי!"
 - גם אתם - יתן אדני!"
 אף קול הבתולות עולה.

הבית מלא אור וחם
 וגייל ושחוק ורננים.
 זה שח, זה שר, זה מכה: "הס!"
 וצחלים כל פנים.
 והתון שר, התון בא:
 - "הוי, עוזר דלים הושיעה נא!"
 וכל הקהל עונה.

ש. טשרניחובסקי.

על ספסלים וחלונים
 מטפחות, צניפים - ערב רב
 ובגד יום טוב שונים...
 קול יוצא: "קום, התון, קרא!"
 וחבר נערים הגה בא -
 יהודים קטנים נאים.

הם פוסעים ברגה, הולכים לאט
 החלוצים הראשונים:
 בידיהם גרות דגל, גט
 עם תפוחים אדמונים.
 אל על ירימו גר ננס,
 ואחות אל! אח קוראת
 ואח אל! האחות.

התון בא ואחריו טור
 "בעל-בתים" באים
 בספרייתורה על היד
 העטופים רקמתיים,
 ועל כתרי כסף פעמוני פז
 בצלצל עלו, צלצל פז
 צלצלו ויפוזו.

באורים: ונתתה - האורה. צפוף - לחוץ. זה אצל זה. "הע-ל" - הקהל.

יהודה שטינברג.

האזרחים והנודדים.

רבים מבעלי-הכסף התאספו למיניהם ממזן ימי האסיה, וימתיקו עצה מה לעשות לימי החורף הקרובים לבא: "הן מיום ליום ילך השמש הלך והסתר, הלך והעלים! התוכלנה הצפרים להשאר ללא אור וללא שמש?"

— הבה נצא בעקבותיה! — יעצו רבים מבעלי-כסף — הן כחנו בכנפינו, ונוצותינו קלות עלינו! נצא למצא לנו ארץ השמש, ונחיה לאורה. — ואם גם תכשלנה כנפינו, אז ישא החזק את החלש ואיש לרעהו יאמר: חזק!

אך רבים מהצפרים אמרו: "איך נעזב את ארץ מולדתנו ואת קן ילדותנו, אשר נתנו לנו אור וחם וחי ענג? הלא אז נחטא בנפשותינו, והיינו לשלל לכל חרטום וצפרן, אשר ימצאנו! ואנחנו, הנכרים בארץ נכריה, לא נמצא עז בנפשנו לטרף תולע אורח בארץ!"

— וגם מאור שמש לא יתנונו להנות, כי שמש ארץ זרה היא, לא לנו היא זרחת!

— ורעב... וקר! הנמלה בעיניכם?.. הן טוב לצפור שבעה וחם לה להתגעגע על האור, אבל באור שמש לא תשבעו, בנים, ולא תבנו קן!

מאור בקר ועד הנשף ישבו בעלי-הכסף והתוכחו, ולא באו לכלל דעה אחת.

לְמַחֲרַת הַיּוֹם הַשְּׂכִימוּ לְהִתְאַסֵּף, וַיִּרְבוּ לְהִתְנַפֵּחַ, וּבְאַחֲרוֹנָה הִחְלִיטוּ
וַיִּסְכְּמוּ כָלֶם לְהִתְאַסֵּף עוֹד בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. וְכֵכָה אָרְכָה דְבַר אֲסַפְתָּם יָמִים
רַבִּים לֹא קֵץ וְהִחְלָטָה.

כִּי כִבֵּד הָיָה לְכָל אֶחָד מִבְּעַלֵּי הַרִיב לְוֹתֵר עַל שְׁלוֹ: יָדְעוּ הַחֲפָצִים
מְאֹד בִּיציָאָה, כִּי חַיִּים בְּלִי שְׂמֵשׁ – טוֹב מֵהֶם הַמּוֹת; וְחָשׂוּ הָאֲזָרְחִים מְאֹד,
כִּי חַיֵּי נְדוּדִים רַעִים מִמּוֹת, מִחֵץ וּקְשֵׁת.

וְהַיּוֹם יֵלֶךְ הַלֵּךְ וַיִּצְעַר, עַד שֶׁלֹּא הִסְפִּיק לָהֶם עוֹד הַיּוֹם גַּם לְוִכּוּחֵיהֶם
וְדַבְרֵי רִיבוֹתָם; וּבְטָרֵם יֵאָסְפוּ כָלֶם – וּכְבָר רַד הַיּוֹם, וַיְהִי עֲלֵיהֶם לָשׁוּב
אֶל קִנְיָהֶם. אֲזַי רָאוּ, כִּי לֹא יָבֹאוּ עַד גִּצַח לַיְדֵי הַסֶּכֶם, וַיִּגְמְרוּ לְלַכֵּת אִישׁ
בְּדַרְכּוֹ. אֲזַי נִפְלְגָה הַמַּחְנֶה לְשֵׁתֵי כַתּוֹת:

הַנְּהִיִּם אַחֲרֵי אֹר שְׂמֵשׁ הִתְאַסְפוּ לְצֵאת, וְהַנְּאֻמָּנִים עִם קִנְיָהֶם הִתְאַסְפוּ
לְהִשָּׂאֵר וּלְקַחַת בְּרַכַּת הַפְּרִיָּדָה מֵאַחֵיהֶם הַנְּדוּדִים.

הַנְּדוּדִים הַתְּכּוֹנְנֵי לְעוֹף, וְעֵינֵיהֶם נְטוּיּוֹת אֶל קִנְיָהֶם וְאֶל אַחֵיהֶם
הַנְּשֹׂאִים.

וְהַנְּשֹׂאִים הַתְּנַגְּשׁוּ לְאֶחָד אֶחָד וְעֵינֵיהֶם נְטוּיּוֹת אֶל הַשְּׂמֵשׁ הַקֶּטָּנָה
וְאֶל אַחֵיהֶם הַנְּדוּדִים.

כַּרְגֵּעַ – וְקִינָה אַחַת קִצְרָה נִשְׁפְּכָה עַל הַכֶּפֶר – וַיִּתְפָּרְדּוּ.

וַיַּעֲפוּ הַנְּדוּדִים וַיִּשׁוּבוּ הָאֲזָרְחִים.

וַיַּעֲבְרוּ עַל הַנְּדוּדִים יָמִים רַבִּים, יָמֵי רָעַב וְקָר, יָמֵי גְרוּת וְנֶכֶד.
בְּמִשָּׁךְ הַיָּמִים הָהֵם רָאוּ הַנְּדוּדִים, כִּי לָשׂוּא אָטְמוּ אֲזוּנֵיהֶם מִשְׁמַע בְּקוֹל
אַחֵיהֶם עַל-אֲדוֹת הָאֵהָבָה לְקֵן מוֹלְדָת: כֹּל מִשְׁאֲלוֹת לִבָּם מִצְאוּ בְּאֶרֶץ
נְכַרְיָה, גַּם טָרֶף לְמַדִּי, גַּם אֹר וְחַם נְעִים, אֶךְ אֶרֶץ-מוֹלְדָת, אָהָה: אֶרֶץ-
מוֹלְדָת – אֵין! טוֹב עַל-הַמְרוֹרִים בְּקִנְיָה, וְלֹא רַב שָׁלַל בְּאֶרֶץ נְכַרְיָה!

וַיָּבֹאוּ יָמֵי הַחֲרָף וְהִסְתּוּ לְאֲזָרְחִים. אֲזַי רָאוּ הָאֲזָרְחִים, כִּי לָשׂוּא אָטְמוּ

אֶת לִבָּבָם מִשְׁמַע בְּקוֹל הָאֵהָבָה לְאֹר: אֲמָנָם חָם לָהֶם בְּקִנְיָהֶם, גַּם טָרֶף
הַקָּרָה אֱלֹהִים דַּיִם, אֲבָל, הָאֹר, הָהָ, הָאֹר! אֵין אֹר מְתוֹק לְנַפְשׁ! טוֹב
עַל-הַמְרוֹרִים לְאֹר שְׂמֵשׁ, וְלֹא רַב שָׁלַל בְּחִשָּׁךְ!

עָבְרוּ הַיָּמִים וַיַּעֲבֵר הַחֲרָף, וַתִּשָּׁב הַשְּׂמֵשׁ עַל תְּקוּפָתָהּ וַיָּבֹאוּ
יָמֵי הָאֲבִיב.

שָׁמְעוּ הַנּוֹדְדִים, כִּי פָקְדָה הַשָּׁמַשׁ אֶת אֲרָצָם, וַתָּשֶׁב לְזֶרַע אֹר וְחֹם
בְּיַעֲרֵיהֶּ, וַיִּתְּנוּ לֵב לָשׁוּב אֵלֶיהָ.

שָׁמְעוּ זֹאת הָאֲזֻרְחִים, וַיִּשְׁמְחוּ מְאֹד, וַיֹּאמְרוּ לְצֵאת לְקִרְאֵת אַחֵיהֶם
וּלְקָדֶם פְּנֵיהֶם; אַךְ לֹא מָצְאוּ עֹז בְּלִבָּבָם לְדַבֵּר הַזֶּה, כִּי כָלְמָה כִּסְתָה
פְּנֵיהֶם — פֶּן יִשְׁאַלּוּם הַנּוֹדְדִים לֵאמֹר: „אֵיךְ עָמַד בְּכֶם לְבָבְכֶם לְחַיּוֹת זְמַן
אֲשֶׁר כִּזְה לֵלֵא אֹר!”

וְהַנּוֹדְדִים שָׁבוּ וַיִּחְכְּאוּ בְּסִתְרֵי הַיַּעַר, וַיִּכְשׁוּ מִהֲרָאוֹת בַּחוּץ — פֶּן
יִשְׁאַלּוּם אַחֵיהֶם הָאֲזֻרְחִים לֵאמֹר:

— אֵיךְ מָצַאתֶם אֶת לְבָבְכֶם לְעֹזב אֶרֶץ-מוֹלֶדֶת וּלְשֹׁכַח קֶן יַעֲרֹכְכֶם?
יְהוּדָה שְׁטִינְבֵּרְג.

בְּאוֹרִים: נִימְקִי קוֹ עֶצֶה-הַתְּיַעֲצוּ. הַנּוֹהִים -- הַמְתַּנְעֲנְעִים. גְּרוֹת-חַיִּי גַר.
אָטְמוּ-סִתְמוּ.

— <0> <0> <0> —

הַפְּרָת.

הֲלֹאוֹת וּמִזְכָּרֹת לְפָגִישָׁה בְּנַעֲיֹמוֹת,
אוּ זְכוֹרֹן לְרַעִים וּפְרָדִים בְּשַׁעַר,
אוּ שְׂרִיד לְהֶרֶף הַנּוֹדֵד בִּישִׁימוֹת,
בְּדַמְמַת שָׂדֶה וּבְצִלְלֵי יַעַר?
הֲהוּא אוּ אִם הִיא עוֹד בְּתִיִּים תִּיחָם?
וְאִיפֹה הֵם עֲזָה וּמְקוֹמָם אִיהוּ?
אוּ אוֹלֵי כֶּבֶד קָמְלוּ, כֶּבֶד יִצְאָה נִשְׁמָתָם
בְּכִפְרַת הַלֵּז פֹּה, שְׂכָבֶר בָּא קִצְחוֹ?

א. ס. פּוֹשְׁקִין (תְּרֻגוֹם ד. פְּרִישְׁמוֹן).

כָּרַח אֵין רִיט, אַף יָבֵשׁ וְקָמַל
וְנִשְׁכַּח בְּסִפְרֵי פֹה עֵינֵי תְּרַאֲיָנָה --
אוּ רוּחֵי בְּקִרְבֵי פֹה הִנֵּה, מֶה עָמַל,
וּבְלִבֵּי מֶה רְבוֹת מִזְשָׁבוֹת תְּהִמְיָנָה
אִי פָרַח? וּמִתִּי? מֶה הִיָּה אֲבִיבוּ?
הֲהֶאֱרִיךְ לְפָרַח? וְיָד מִי קִטְפָתוֹ?
הֲנֵר אִם אִישׁ מוֹדֵעַ בְּאִבּוֹ הַחֲרִיבוּ?
אַף לָמָּה יָד אִישׁ פֹּה בְּסִפְרֵי שְׁמָתוֹ

בְּאוֹרִים: קָמַל-נוֹבֵל. הִנֵּה-חֹשֶׁב. בְּאִבּוֹ-בְּעוֹדְנוּ כֵךְ וְרַעֲנָן. בְּשַׁעַר-בְּעִיר.
בִּישִׁימוֹת-בְּמִדְבָּרִיּוֹת

— <0> <0> <0> —

ליל ראשון של חנוכה.

א.

צנה רטובה חודרת עצמות על-פני חוץ; הרוח ישרוק וייליל כמתמרמר ומשליך בפני העוברים פתי-שלג גדולות, הנמסות ברגע נפלן. ואני רץ בכל מאמצי-כח מול הרוח המתקפף ההוא—אני רץ לבית-המדרש. נער בן שבע שנים אני, ולתהלה בגבורתי לא אוכל; הרוח יתחני לאחור, אך אני לא אשים אליו לב וארוץ הלאה. בעלות על לבי, כי הולך אני עתה לבית-המדרש ולא החדרה להקלא בו עד השעה השמינית, פדרכי לילה-לילה. — ימלא לבי ענג נעים ומתוק וכל קרבי ירננו. אמנם כן, אף כי יום החמישי היום, היום הגדול והנורא, אשר בו ילמדו הנערים את החומש ואת הגמרא נער-נער לבדו, בכל זאת לא אשב הלילה כי-אם בביתי ולא בחדרי, בביתי עם אמי, עם אחי ועם שתי אחיותי, כי חנוכה היום! משמחה עצומה ראשי הקטן סתחרר, ואשכח גם את דבר מרוצתי.

אבל הנה בית-המדרש לפני.

פתחתי את הדלת ואראה ברגע את אחי עומד אצל התנור. בקוץ-רוח ובנשימה אחת הרימותי את קולי ואקרא בכל שארית כחי:

— פיני, פיני, הנה אמנו מבשלת הערב מליילי-בצק!

עד כמה פעמים הוהירתי אמי להגיד לו זאת בלחש, וגם אחרי צאתי ללכת קראה אחרי מעל סף הבית לאמר: "זכור איפוא, משהיני בני, והגדת לו את הדברים באזניו קרש!"—אך ה' הוא היודע, כי לא מזדון עשיחי זאת, כי אם מתשוקתי העזה להקיש בשורתי לאחי. למגנת-לבי עמדו אז המתפללים תפלת שמונה-עשרה ופניהם מוקחה. והי בשמעם בפתע-פתאם את בשורתי, ויחזו כלם כאיש אחד את פניהם ויביטו אחריהם משחאים, ומפי הנערים פרץ צחוק. אחי כסה את פניו מבשת בשתי כפיו, נחפו לגמור תפלת "עלינו" וימהר לצאת את בית-המדרש וידיו על פניו. בצאתו תפשיני בחמה ויתן עלי בקולו:

— הוי, פתי, הויתכן הדבר להרים קול גדול כזה בבית-תפלה? מי בקש זאת מידך לעשות טובה עמדי ולבשרני את הבשורה הנעימה!

לא ידעתי השב על תוכחתו ואתן את קולי בבכי-תמרורים. כשמוע אחי את בכי הרך לבו, וגם הרכיבני על כתפיו וישאני הביתה.

ב.

בבית, על החלון, מוכנת ועומדת מנורת חנוכה נחושה, בעלת שמונת קנים, ממלסת ומזהירה. אמנו גוזרת מפתילי הדונג נר "שמש".

אחי מברך בנעימה על הנר ומדליק נר-חנוכה הראשון, אחרי-כן ידיבק את ה"שמש" הדולק בקיר אצל החלון, ופתע-פתאם כמו נגעה אצבע אלהים ותשנה כרגע את מראת הבית וכל אשר בו ותפרש על הכל מעטה שלום וחג; כלו אומר יידידות ורצון... כמה חום וכמה אורה ישפכו אל הלב הנר הקטן, הפתילה הפכה הזו!... ולבבי הקטן מתענג

ומתמוגג בתענוגים, הידע ידעתי מה הוא חג עמנו הגדול — חג החנכה? ואם ספר ספרו
 לי את הגבירות ואת הנפלאות אשר עשו גבורינו הגדולים, מתתיהו ובניו, להשיב שבות
 אוצנו ומקדשנו אשר נפלו ביד אויב? את כל זאת לא שמעתי ולא ידעתי אז, ורק
 מאור ושלֵהבת הקטנה לבדה לבי מתחמם ומתענג; וגם לב כל אשר אתי בבית
 מתחמם וחוגג.

רק אמי לבדה עומדת עצובה מול הנרות, ראשה תיוך בידה והיא בוכה חרש...
 היא זוכרת את הימים, אשר אבינו חי ויברך וידליק הוא את נרות החנכה; אור אלהים
 וחדות ה' הופיעו בביתנו בימי החנכה ההם; ההמון החוגג התאסף מארבע פנות העיר
 אל ביתנו בלילה ההוא לאכול קביבות-בשר, לשוחח בדברי-תורה ובנפלאות הצדיקים אנשי-
 השם עד אשמורת-הבקר. עתה נאסף כל הקהל אל בית השוחט החדש, אשר בא למלאות
 מקום אבי, ואנחנו בודדים ונעזבים, כלם שכחונו.

— פינילי, זמרה נא, מחמדי, את „הנרות הללו“ באותו הנגון שהיה אביך מנגן תמיד—
 מתחננת אמי אל אחי ועיניה מקור דמעה.

ופיני קשה-ערף מילדותו, אך הפעם לא סרב הרבה, וישא את קולו וקשר ברגש,
 בנעימה ובהתלהבות; ותזמרה אתו חרש גם שתי אחיותי, ואמנו עודנה עומדת בראש
 תמוך ודמעות רותחות נוזלות מעיניה ונופלות על הארץ הקרה והלחה.

בן-עמי.

באורים: סתר-סתר — מסתובב. מלי-לי-בצק-מין תבשיל של תתיכות בצק.
 למגנת לבי — לצערי.

— <0> <0> <0> —

כוכבי הבצה.

הידעתם, נערי, את הכוכבים בשמים? את הכוכבים הטובים, המביטים
 אליכם בלילה ממרום והצוחקים אליכם מגבוה? הלא הם הכוכבים הטובים,
 המשפיעים עליכם שנה מתוקה בלילה ומראים לכם חזיונות נעימים בחלום!
 והכוכבים הטובים המאירים האלה אינם יודעים, כי טובים הם וכי
 מאירים הם, כי כן דרך כל בני-מרום וכל הטובים והמאירים: אינם
 חושבים הרבה בדבר עצמם ובדבר מעלותיהם, הם חושבים תמיד באשר
 ממעל להם ובאשר מתחת להם ואת עצמם ישכחו...

ויש גם כוכבים אשר לא תספיק להם עתם לחשוב בדבר אורם
 ובדבר גדלם וטובם, כי טרודים הם לשעשע ילדים יתומים, אשר אין
 להם אב ואם ואין איש צוחק אליהם ומאיר פנים אליהם; כי על כן
 תראו לפעמים כוכב עומד בקצה השמים — ופתאם יעזוב את מקומו
 וימהר כחץ מקשת אל קצות הארץ...

זה הוא אחד מן הכוכבים הטובים ההם, אשר הביט על הארץ וירא שם באחת הפנות יתום רעב, אשר לא יוכל לישון את שנתו, על כן הוא רץ לנסוך עליו שנה ולהראות לו תנחומים בחלום.

ויהי באחד הלילות, והילדים היו טובים מאד ביום שלפני הלילה ההוא, פי ישבו ועמדו כל היום להקין את שעוריהם, וגם לא רבו כל היום ברעיהם ולא העציבו את לב הוריהם ומוריהם, על כן ראו גם חלומות נעימים — ואז היה לכוכבים עת לנוח מעט ולהביט על סביבם. וביטו הכוכבים ארצה, וישקיפו על פני מקוהמים אשר בארץ, ויראו שם, לתמהונם, פפת-שמים עמקה ומלאה כוכבי אור. ולא ידעו הכוכבים התמימים, כי את עצמם, את פניהם ואת שמיים הם רואים שם, וישתוממו וישמחו גם יחד, ויקראו איש לרעהו: "הביטו נא, אחים, שם בעמק! מה זה?"

— הלא שמים וכוכבים! — ענה כוכב אחד בשמחה.

— כוכבים אתה אומר? — קרא כוכב אחד — כוכבים פשוטים כמונו? אבל הלא הם כלם מאירים! כוכבי-אור הם! כוכבים טובים, מאירים! הם קורצים עינם אלינו, רוצים לשעשע אתנו! הכי לא תראו...?

— אלינו הם קורצים? אתנו הם משתעשעים? — התפלא כוכב אחד, אשר כל עבודתו היתה תמיד רק להביט למעלה — לא, אחים! הברואים האלה הם ברואים בעלים... מי יודע, מי יכול לשער, אנה הם מביטים? בלי ספק לאשר ממעל לנו!...

— חבל שהם שם בעמק?

— חבל? מדוע זה? הלא תראה, שהעמק הוא כפת-שמים רחבה, יפה, טהורה, מלא כוכבים טובים כאלה — ואתה קורא "חבל"? לא, אחים! העמק הוא דבר נשגב מאד!... העמק הוא שמי-השמים... ואולי הוא שמים לשמי-השמים!...

— הבו, אחים, נשיר להם שיר! נרן לכבודם ונספר תהלתם!

והכוכבים — דעו נא אפוא — הם משוררים נפלאים, ועת ישירו שירה, תשמענה גם הצפרים בקניהן, גם השושנים על גבעוליהן, ואף גם הדגים והצפרדעים, אשר במי-בצה ומדמנה, וכל אשר לא ידע לדבר בשפת

הָאָדָם יִקְשֵׁיב וַיִּבִּין אֶת שִׁירַת הַכּוֹכָבִים. רַק הָאָדָם לֹא יִשְׁמַע אֶת הַשִּׁירָה
הַהִיא, כִּי הֲלֹא עַל כֵּן יוֹדַע הוּא לְדַבֵּר בְּשֵׁפֶת אָנוּשׁ...
וּבִכֵּן – וַיִּשְׁרֹו הַכּוֹכָבִים תְּהִלַּת הַשָּׁמַיִם וְכוֹכְבֵי הָאוֹר, אֲשֶׁר מִתַּחַת לַמַּיִם.
וַיִּשְׁמְעוּ הַדְּגָיִם וְהַצִּפְרָדְעִים אֲשֶׁר בַּבְּצָה, וַיִּבִּטּוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ
בְּתַמְהוֹן וַיֹּאמְרוּ: „מָה אֱלֹה שָׂרִים? אִיזוֹ שָׁמַיִם? אִיזוֹ כּוֹכָבִים הֵם רוֹאִים?
פֹּה בַּבְּצָה – שָׁמַיִם וְכּוֹכָבִים!“ וְתַתְּפַרְצָנָה הַצִּפְרָדְעִים בְּצַחֻק, וַיִּצְחָקוּ גַם
הַדְּגָיִם וְגַם זְאֵבֵי הַמַּיִם הִרְעִבְתָּן הַעֲגוּם תָּמִיד צָחַק עַד כִּי הִתְנַשֵּׁם.
– אִיזוֹ שָׁמַיִם? אִיזוֹ כּוֹכָבִים?! קִרְקְרוּ הַצִּפְרָדְעִים.
וְתַשְׁנִינָה וְתַשְׁלֵשְׁנָה הַצִּפְרָדְעִים אֶת שְׂאֵלָתָן, וְתַצְחָקְנָה וְתַשְׁאֲפְנָה רוּחַ
וְתוֹסַפְנָה לְשֹׂאֵל וְלַצְחָק.
וּבְאַחֲרֹנָה הַשְׂתִּיקָה צִפְרָדַע אַחַת וְקָנָה אֶת כָּל הַצִּפְרָדְעִים וְתַקְרָא:
„אֲחִיּוֹת נִכְבְּדוֹת! הֲלֹא תִרְאִינָה עִמָּה בְּעַלְלִי, כִּי טָעוּ הַכּוֹכָבִים לְקְרוֹא אֶת
הַבְּצָה שָׁמַיִם וְאֶת עֵינֵי הַצִּפְרָדְעִים – כּוֹכְבֵי־אוֹר. קְרוֹב לְשִׁמוֹעַ, כִּי מִרְחוֹק
תִּרְאֶה בְּצַחֲנוּ כְּשָׁמַיִם, וְעֵינֵינוּ, בְּלִי כָל סִפְק, נוֹצְצוֹת כְּכּוֹכָבִים, כִּי עַל כֵּן
אֲחֻשׁוֹב, כִּי גַם אֲנַחְנוּ טוֹעוֹת הֵינּוּ עַד כּוֹה: גַּם שֵׁם בְּמָרוֹם אֵין שָׁמַיִם
וְאֵין כּוֹכָבִים! אֵךְ בְּצָה הִיא... בְּצָה נוֹצְצַת, וְעֵינֵי הַצִּפְרָדְעִים נוֹצְצוֹת מִרְחוֹק...
וְתַסְכִּמְנָה כָּל הַצִּפְרָדְעִים אֶל הַדְּבָר וְתִרְמְנָה רְאִישֵׁיהֶן מֵעַל לַמַּיִם,
וְתַקְרָאנָה בְּבֵת־אֶחָת: „אֵין כּוֹכָבִים! אֵין שָׁמַיִם! רַק בְּצָה! הַכֹּל בְּצָה! בְּצָה
מִמַּעַל, בְּצָה מִתַּחַת – הַכֹּל, הַכֹּל בְּצָה וְעֵינֵי צִפְרָדְעִים!“
וְהַכּוֹכָבִים מְמָרוֹם שָׂרִים וּמְזַמְרִים: „הוֹדוּ לְשִׁמִּי הָעֵמֶק, שִׁירוּ לְכּוֹכְבֵי
הַבְּצָה. הוֹדִיעוּ לְכֹל אֶת כְּבוֹדָם!“..

יְהוּדָה שֵׁינְבֵרֵג

י. 5. גורדון.

העגלה המובעת בבין.

ענני:
 שלח לי את אליהו
 ויבצני
 מטיט היגון, מבאר החמר!
 והנה קול אליו דובר ויאמר:
 "אני אליהו
 שלחתי לעורף;
 פני לא יראו
 אך עשה את אצנף;
 הבט מסביביה, חפש חפש
 איפה במקשול? מה ירט הרקף?
 הרם החמר, הסידה הרפש,
 האוחזים כמשמרות את גלגליה
 קח הפטיש, הך האבנים ופוצצמו
 ומלא זאת המכירה ברסימיו!
 זכאלאת?
 מלאתי אתרי דבריד.
 — עמה עורר השוט ודפק סוסידו!

עגלה טעונה טבעה ברפש
 עד ידות אופניה, ותקצר נפש
 בעלי העגלה, כי האסון קרהו
 במקום עקבות אדם לא נודעו;
 במקום אין איש לבוא לעזרתו
 למשות עגלתו. —
 לא עליכם כקאוב זה, כל עוברי ארח!
 וקבו רפו ידיו, גשתה גבורתו
 וכלי אמץ כח וכלי פל טרח
 עמד ככסיל חובק ידים.
 בתחלה קצף ויבצלה,
 אחר נשא עיניו שמים
 ויעמד ויפלה:
 "אדוני האדונים
 רוכב בערבות!
 זכרתי בית ראשונים,
 זכרתי זכות אבות!
 כמו שענית לימיהו —

— הוֹיָהוּ, סוֹסֵי, סוֹסֵי,
יָפְתִי, תַּמְתִּי,
נָסוּ מִלְטוֹ,
הוֹשִׁיעוּ, פִּלְטוּ!!
הָאֵת, הָאֵת! הוֹצִיאוּ עִגְלֹתַי!...
בְּרוּךְ אַתָּה לֵי, אֱלֹהֵי,
כִּי עֲזַרְתָּנִי!

— בְּרָאָדָם! לֹא אָנִי
(קוֹל עוֹנֶה אֲזוּנָיו שְׁמַעוּ)
לֹא יָדִי עִגְלֹתֶיךָ הוֹצִיאוּ:--
יָדֶיךָ וְסוֹסֵיךָ לַעֲשׂוֹת הַפְּלִיאָו
לְאִישׁ אֲשֶׁר יָדוֹ לֹא לֹא תוֹשִׁיעַ,
לֹא יִשְׁלַח גַּם אֵל עֲזָרָה מִרְקִיעַ".
י. 5. גורדון.

בְּאוּרִים: לְמִשׁוֹת — לְהוֹצִיאוּ. נִשְׁתָּה — רִפְתָּה. בְּעַרְבוֹת — בְּשָׁמַיִם. גִּוֹן — רָפֵשׁ. יָרֵט —
עָבַב. הַמֶּלֶךְ מֶלֶךְ — הַבּוֹר

— <0> <0> <0> —

מִשִּׁירֵי הַחֶרֶף.

צַנֵּת בְּקָר, צְרִיחַת עוֹרֵב
הַעִירוּנִי, אֵימָצָה,
וְאִינִי יוֹדַע, לָמָּה פִּתְאֵם
שִׁמְחַתְּחַג עָלַי קִפְצָה;

סִבְכִי בְרוּשִׁים טְעוּנֵי שְׁלֵג,
דְּמוֹת תַּמּוּרוֹת וּבְנֵי אֶלּוֹן, —
צַפְרָא טָבָא, שְׁתִּילֵי חֶרֶף!
הַיָּדָה, צִיצֵי כְּפוֹר־הַחֶלּוֹן.

וְאִינִי יוֹדַע, מִי זֶה זָרֵק
טָפָה זָכָה לְתוֹךְ לְבָבִי,
וְלָמָּה פִּתְאֵם טָצָא כָּכָה
חוֹן בְּעֵינַי תְּדַרְמֵשׁכִּי...

זוּי וּבְעֵנֶן קָר וּצְחָרָהר
מֵלֵא תְדַרִי וּיְחַדְשֶׁהוּ,
כְּאֶלּוֹ לַיְלָה, לְכַבּוֹד יוֹם טוֹב
יָרֵד מִלְּאָךְ וּיְסִידֶהוּ.

קִלְפַת כְּפוֹר עַל גַּב הָאֶשְׁנָב! —
רְאוּ, אֶשְׁנָבִי מֵהַנְּשִׁתְנָה!
צִץ בְּדִקְלָה כְּמַטָּה אֶתְרֵן —
וְעַל הַזְּכוּכִית חֲרָשָׁה קִטְנָה:

וְזֶהר רְעֵנֶן, קָר וְשֶׁאֲנֵן
מֵלֵא לְבִי וּיְחַדְשֶׁנּוּ,
כְּאֶלּוֹ מִלְּאָךְ זָךְ גַּפְּיִם
כִּד אֵל תּוֹכוֹ וּיְחַטְּאֵנּוּ.
ח. נ. בִּיאֶלִיק.

בְּאוּרִים: צַפְרָא טָבָא — בְּקָר טוֹב. צְחָרָהר — לְבָן, גַּפְּיִם. — כְּנָפִיִם. וּיְחַטְּאֵנּוּ —
וְיַגְדֵּהוּ.

דוד פרישמן.

קרוש לבנה.

ליל חרף נעים בחוץ והוא נחמד לנפש ומתוק לעינים. יש אשר ימתק הקור לנפש פאשר ימתק האור לעינים. לילות כאלה יודעים רק האנשים שוכני קצה הצפון. הקרח הנורא פרוש על פני חוץ, אשר תרעד נפש כל איש ואשר תגיל ברעדה זאת. השמים מלאים תכלת כהה מאד, והיא צחה עד לאין חקר. והפוכבים גדולים למראה עין כאגרוף איש. כל פוכב כאגרוף איש, והם לרבבות ולרבוא רבבות ורועים על פני שדה התכלת הכהה והצחה ההיא, איש על יד אחיו, איש על יד אחיו. והפוכבים נוצצים ומצהירים, ויש אשר נחשוב כי יגדלו מרגע לרגע. והלבנה גדולה מאד ומזהירה. והרוח אשר מסביב וך וצה ובהיר, רוח מתוק ונעים, והדממה אשר על פני חוץ פדממת מות.

ואנחנו יוצאים החוצה. כל היושבים לפני אדוני בבית המדרש יוצאים החוצה — לקדש את הלבנה.

ואני נער קטן מאד ויוצא גם אני אחריהם. ונפשי חשה ומרגישה, כי נחל עדנים אשמה פתאם, וכי רוחי בי תחושא וכי נשמתי תתגדל ותתקדש; אז תלבשני רוח נפלאה, רוח חלומות ודמיונות רבים, אשר לא אדע מה היא. מסביב לי הקרח הנורא, ובכל זה יעלה ריח באפי כריח שושנים רעננות.

ואנחנו יוצאים — ור' הלמן חסיד עובר לפנינו, והוא האיש אשר

אותו כבדנו ככלנו מכל היושבים אל שלחן אדוני, כי לא היה עוד
 כמוהו איש חסיד וירא אלהים וטהר לב ונאמן בכל מעשיו.
 וזקנו לבן בשלג הלבן אשר על פני האדמה, ועיניו נוצצות ככוכבים
 הנוצצים אשר בקיע השמים ופניו מאירים כלבנה המאירה אשר במרום,
 והוא הולך כדת וכדין, "כדרך שיוצאין לקבל פני המקד".
 ויש אשר יאצל מן הרוח הזה אשר עליו ונתן גם עלי ולבי ירחב
 ויגדל - ואני גם אני יוצא כיוצא לקבל פני מלך.
 הנה מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא!
 הללויה! הללו את אדוני מן השמים! הללוהו במרומים!"

דוד פרישמו.

באורים; ומצ' היראים - מזהירים. עדינים - ענג. נאצל - ובדין.

-- <0> <0> <0> --

ה יש פו.

השפן ראה את עקבות רגליו בשלג, ופחד הסיתו להפיר בם עקבי רדפיו; וברעד
 בעצמותיו לא הרבה חקר, ויטפס על עץ גבה. בקפצו מבד על צנף, התנענעה הצמרת,
 ויתלחשו העלים. לב השפן מת בקרבו: "קול רדפי הוא! הם קהבים. מספר פסיעות - ביני
 ובין המות!" - ויזנק מן הצץ אל אלון גבה ממנו. שם נפל עלה נבש מבין ענפי האלון,
 ויגע בזנבו. "איה לונבי!" - אמר השפן בקרב נפוג - חץ אויב חלפו! אבל לא עת לספור
 לונבי המתגולל כבר על האדמה, הבה אציל את נפשי!" ויקפץ מעץ אל אלון, ויבדלג
 מאלון אל שטה, ויפל אל תוך הפחתים, ויגתר בין סבכי קוצים; ואף מצא מצא מפלס
 בטוח מאיב, וישב לנוח - והנה הוא חש בעקבותיו נגיעה רכה ושעירה, פעין הנגב אשר
 לשפנים. השפן קפץ ויתעורר על רגליו: "הן לונבי נפל לפני החץ! ומה זה? חיה
 מסתתרת וארבת!"

ולא גמר את מחשבתו, והנהו מקפץ ומדלג על קוצים כסוחים ובורות נשברים. - כח
 השפן עזבו רגליו בשלג, ויפל באין אונים. - בעת שהיא וגאר השחר, ניצא האפר לעבודתו,
 וירא שפן מתנחף וכשל ברך, וישם פניו אליו.

ויעני השפן מחפשות ותרות בין עצי היער ומוצאות בין ענפיהם משגב ומפלטה נשגב
 גם מחץ רובה נאמן אך כח ואיל, הנה אין ברגליו להחיש מפלטה!
 ויאספהו האפר אל תוף שקו כאסף ביצים עזובות.

יהודה שטינברג.

באורים: הצמרת-הענף שבראש העץ. ויגק-ויקפץ. הפתחים-הבורות.
 פסוחים-פרוטים. נשגב-חזק. איל-כח.

— <0> <0> —

משחקי-פורים.

א.

בבית זקני.

— המשחקים באו! — מכריו ומודיע תנחום המשרת, יהודי לבוש קפוטה אדומה,
 המדבר בלשון אתה אל כל העולם כולו, — להוציא את אבי-זקני ואבי-אמי-זקנה.
 גינן ששמענו, כי המשחקים באו, מיד קפצנו כולנו, אנחנו הקטנים, מתוך השלחן
 ותוך-קני-רגע התיצבנו מסביב למלך אחשורוש עם עטרת-הזהב אשר על ראשו.
 — יום-טוב לבעל-הבית ולבעלת-הבית! — מריעים כל בני-החבורה פה אחר בקול חוגג,
 וכולם מתיצבים בשתי שורות. המלך אחשורוש עולה על כסא-מלכותו, וממוכן סריסו, הוא
 היים החמר, פורש מן החבורה, מקפץ לפניו על רגל אחת ומומר מין זמר בלשון אשכנז:

הנני ממוכן, ראש האחשתרנים,
 שר וגדול, נכבד וגשוא-פנים,
 אקפץ, אדלג על רגלי האחת,
 וקול שיר אמן בנעימות ונחת!

שואלו המלך אחשורוש:

הגידה לי, ממוכן, עבדי הקרוץ,
 על-מה ולמה חספץ יקרוע?

משיב לו מנוכן:

בשורה הבאתי למלך אחשורוש,
 מרה היא כלענה וטעמה במי-ראש:
 ישנו איש אחד בעיר-ממלכתך,
 אשר לא יכרע ולא ישתחוה להמן עבדך!
 מיד מתלא המלך אחשורוש חמה:

מי-זה ערב את-לבו לעשות הנבלה?
 הודיעני את-שמו — ואעשה אתו כלה!

משיב לו ממוכן:

איש יהודי אָרוּר, שׁוֹמֵר שֶׁבֶת מִחַלָּל,
לֹבֵשׁ סִפּוּטָה, לֹמֵד תּוֹרָה וּמְתַפְּלֵל,
וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוּל אֶת בְּשֵׁר בְּנָיו, —
הֲעַל זֹאת תִּתְאַפֵּק וּתִשָּׂא אֶת-פְּנָיו?

אומר המלך אחשורוש:

אם כן, בָּא קְצוֹ שֶׁל הַיְהוּדִי. בָּא הַקֶּץ:
יְבִיאֵהוּ לְפָנַי, וְנִתְּלָה אוֹתוֹ עַל הָעֵץ!

עומד ממוכן ומזמר:

בּוֹא-בָּא, בּוֹא-נָא, רוּץ וְשׁוּב,
אָחִי מְרֻדְכִי הַטּוֹב!

כאן נכנס מרדכי היהודי, הוא לְוֵי הַסַּנְדְּלָר, עם זְקֵנו הַמְדַבְּקָל, זֶקֶן-הַפִּשְׁתָּן, הַקְּשׁוּר
לְצִנְחָיו, ועומד להצטַק לְפָנַי הַמֶּלֶךְ אחשורוש, מספר לו בדרך שיר את כל תולדותיו ואת
מוצאו ואת יחוס משפחתו הרמה: „כִּי אֲבִרְהֶם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב הֵם אֲבוֹתָיו, וְתַרְגֵּי מִצְוֹת
הֵן עֲדוֹתָיו“. ומסיים בזמן שנון מאד:

אֵי-יָדָה, אֶרְצִי, שְׁמַלְכֶךָ טַפֵּשׁ, שְׂכֹר וּמִשְׁגֵּעַ!
מֵה-גְדוֹל הַצַּעַר, מֵה-גְדוֹלָה הַתּוּגָה! ...!

— האתה הוא יוסף הצדיק? — אני שואל את פייביל היתום העומד בקרן-גִּוִּית
בפנים זועפים.

— אני הוא יוסף הצדיק — משיב לי פייביל היתום.

— גם אתה תִּשְׁחַק הַלֵּילָה? — אני שואלו שוב.

— אם יצוו עלי לשחק, אשחק גם אני — אומר לי יוסף הצדיק, ותוך-כדי-דבור הוא
נוחן ולוחש לי על אזני: תן לי פרוסת-חלה מִחֶלֶת-הַפּוֹרִים אשר לָכֶם.
בני-הבית כולם נחונים אל המשחק, איש מהם אינו משגיח בנו, ואני נִגַּשׁ
בלאט אל השלחן, שולח ידי מאחורי, מפשפש ושוקט מִיַּי ררוסת חלה ותוקְעָה לתוך
כפו. יוסף הצדיק מוריד את פרוכת ההלון לחוך כיסו בתְּרִיצוֹת יתירה ומחבק את
ידי בחשאי.

— גער טוב אתה, ישלם לך הקדוש-ברוך-הוא כפל-כפלים!

באורים: לְהוֹצִיא — מִלְּבַד. סְרִיס — שֶׁר הַמֶּלֶךְ. מִי-רֹאשׁ — מִים מְרִים. מִדְּבַלֵּל
— פְּרִיעַ, מְסַבֵּךְ. גּוֹחֵן — כּוֹפֵף. מִפְּשֵׁפֶשׁ — מִחִפְּשׁ.

ב.

אֲנִי עִם יוֹסֵף הַצַּדִּיק.

— אפשר רצונכם, שְׁנִשְׁחַק לְפָנֵיכֶם גם „מכירת-יוסף“? — שואל המלך אחשורוש. מסיר
מעל ראשו עטרת-הזהב וחֹבֵשׁ כובע פשוט במקומה.

— בֵּינוּ, דֵּינוּ! — אומר אבי-זקני, והוא נותן ליד המלך אחשורוש מטבע של כסף ומצוה על תנחום המשרת, כי יטול מִטָּאָטָא ויטָאָטָא את הרפש, אשר הביאו „השחקנים“ ברגליהם. בבית קם שאון ותנועה, ובשעה שבני-המשפחה חוזרים אל השלחן לישב איש במקומו, אני מתחמק מתוכם ויוצא לרגע החוצה ללֵוֹת את חבורת המשחקים.

— לכה ונלכה! — אומר לי יוסף הצדיק ותופס לי בידי — שמעני ולך עמדי אני אוהב אותך. נער טוב אתה, טוב ונחמד מאד.

— לאן? — אני אומר לו ולבי נוקפני.

— לבית המלך אחשורוש — משיב הוא לי — היום לא נשחק עוד. עכשיו הולכים אנחנו לבית המלך אחשורוש אל הסעודה.

יוסף הצדיק אוחזני בידי, ושנינו פוסעים ועוברים בבצה.

הלילה ממשמש ובא. הבצה הולכת ומשחירה. עוברים אנו בסמטאות צרות ואפלות, אשר מעולם לא דרכו רגלי בהן.

— ירא אנכי! — אומר אני ליוסף הצדיק ומחזיק בידו.

— את מי תירא, שוטה שבעולם? — אומר לי יוסף הצדיק ולועס בדרך-הלכו את

פרוסת החלה, אשר נתתי לו. — שם תהיה סעודה כיד המלך, שם תשמע שירים נאים, אשר נשיר כולנו... הוי, מה כתוקה חלה זו שלכם! טעם גן-עדן! כולה נמסה כחמאה

בפי! תמהני על בני-אדם אלו, שמניחים מאכל-תאווה זה ואינם אוכלים אותו!

— גם לזאת יקרא מאכל-תאווה! — אני אומר בגודל-לבב — בביתנו אוכלים חלה גם בימות החול.

— חלה בימות החול? — אומר יוסף הצדיק ומלקק שפתיו בלשונו — ובשר?

— בכל יום — אני אומר.

— בכל יום? — אומר הוא ובוֹלֵע רוקו — ואני איני טועם טעם בשר אלא פעם אחת

בשבוע, ביום השבת. וגם גם זה לא בכל שבת מתרחש, לפי שלא בכל שבת אני זוכה

לשלחנו של עשיר. כשאני מתגלגל לביתו של קבצן, אני אוכל גם בשבת קדחת.

— מה פרושה של אכילת קדחת? — אני שואל. — כיצד אוכלים קדחת.

— פרושה של אכילת קדחת אינך יודע? פרושה, שאוכלים זכות — מסביר הוא

לי — אדם, שאין לו מה לאכול, על-כרחו הוא אוכל זכות. מתפרנס אני מן הצדקה,

ממתנת אחרים. עוזר השמש, תבוא עליו ברכה, תומך בי תמיד, תורם לי פעם פרוסת לחם

ופעם בולבוסים שנים. יהודי יקר הוא עוזר זה, איש-חסד, בעל נפש עדינה! הרי מכיר

אתה בו? הוא הוא אסתר המלכה...

— ואיה אביך? — אני שואלו.

— אין לי אב.

— ואיה אמך?

— אין לי אם.

— איה אביך-זקנך? אמך-זקנתך?

— אין לי אב-זקן, אין לי אם-זקנת.

— דוד? או דודה?

— אין לי דוד, אין לי דודה.

— אח? או אחות?

— אין לי אח, אין לי אחות, אין לי קרוב, אין לי גואל — אין לי איש, יתום אנכי ו

אני מציץ עליו מן הצד ונושא עיני לַמרום, אל הלבנה, ונדמה לי ברגע זה כי פניו ופני הלבנה מראה אחד להם וצבע אחד... ואני מתקרב אליו יותר, ושנינו נושאים את רגלינו הקטנות ורצים אחרי החבורה בזריזות רבה.

באורים: מתחמק - נס בסתר. נוקפני - מפני. סמטאות - רחובות צרים. מתחמק - יקרה. מסביר - מבאר.

ג.

בבית המלך אחשורוש.

— כאן דירתו של המלך אחשורוש! — אומר לי יוסף הצדיק, ואנו יורדים כולנו לתוך בית קטן ואפל, שגגו מכסה עפר.
— פרייך-איטה, רדי מעל המטה! — קורא המלך אחשורוש בקניטהו אל אשתו. בני-החבורה, שכל היום היה עסקם בשירים, הסכימו אל התרווים כל כך, עד כי אינם יכולים שוב להוציא דבר מפיהם בלא חרונו.

— בעלת-הבית הכבודה היפה והתמונה, הוציא-נא לְסעדה, לכבוד עולי-רגלים, את הרגים הכפופים בפלין ובצללים! — אומר ממוכן אף הוא בדרך שיר ומפגור את חרוניו ביד נדיבה — הלח-פורים הבאנו אִתנו, גם עוגות-המן יש משקננו, ורקיקים טובים ורבים, ושאר מיני ממתקים, וצפיחית בדבש, ובקבוק יי-ש... עמוד, ידידי, מרדכי היהודי, פתח לנו את האמתחת, ורד לבאר-שחת!

— עד שארד לבאר-שחת, מוטב שאעמוד על רגל אחת ואפתח את האמתחת! — משיב לו מרדכי היהודי בחרון כפול שלשה ונוחן להתיר את השק.

מתבונן אני אל מושבו של המלך אחשורוש ואל מעמד ביתו. באמצע הבית עומד שלחן גדול, המכסה מפה עבה. מצד אחד, סמוך לשלחן, עומד שלחן-העבודה ועליו כלי-אומנות מפזרים, ומן הצד השני — מטח-עץ ישנה, כולה עמוסה כרים וכסתות הרבה, המגיעים עד התקרה כמעט. ליד התנור מסב רחב. על המסב רובץ חתול שחור, קופל כפותיו תחתיו וממנגם. מעל התנור מציצים כמה זוגות עינים — עינים שחורות, כחולות ואפורות. — רדו מעל התנור! — קורא להם יוסף הצדיק ורומז להם באצבעו. בעלי-העינים השחורות, הכחולות והאפורות אינם מסרבים לו וצונחים כולם בזה אחר זה מעל התנור בכנתותיהם הקרועות. יוסף הצדיק, כפי הנראה, בן-בית הוא כאן ולבם של הקטנים גם בו, לפי שכל הילדים הערומים נגשים אליו, כבני-כבשים הללו, מרכינים אליו את ראשיהם המסלסלים, עומדים וממתינים, שיחליק עליהם בידו.

— רעבים אתם? — אומר להם יוסף הצדיק — עוד מעט ונאכל פלנו הרבה דברים טובים הבאנו לכם היום לסעדה.

והוא מונה להם אחד לאחד את כל הדברים הטובים, שהביאו להם לסעדה. הכבשים הקטנים מציצים זה בפני זה, בולעים רוקם לתאבון — ומלקקים שפתיהם בלשונם. יוסף הצדיק עומד עליהם, מחליקם על ראשיהם המסלסלים, ואף הוא בולע רוקו ומלקק

שפתיו בלשונו כמוהם. כלם עיניהם לשלחן, מחכים ומצפים לאכילה. והנה שמע אלהים את תפלתם. המלך אחשורוש נוטל הבקבוק בידו, מווג לעצמו את הכוס הראשונה ושותה לכבוד „חג הפורים הקדוש“. אחריו שותים שאר בני-החבורה איש את כוסו בזה אחר זה. הכל יושבים אל השלחן, מגדול ועד קטן, חוץ מאשת המלך אחשורוש, פריידה-איטה, העוסקת ליד התנור. אפילו החתול השחור גם הוא געור מנמנומו, קפץ מעל המטב, זקף גבו מתוך פהוק וקרב ועמד ממול השלחן, עומד ומחכה לראות, אולי תחגלגל גם לו זכות כל-שהיא מסעדה מפליאה זו. אני ויוסף הצדיק עם הכבשים הערומים בעלי הראשים המסלסלים יושבים כלנו על ספסל ארוך נכה-רגלים דצוץ ומתנודד. הספסל הצוץ הזה מבדח את דעתנו כל-כך, עד כי כולנו נותנים את קולנו בצחוק. ורק עתה משגיחים כי בני-החבורה ותמהים עלי: פנים חדשות אלו מי הן?

— מה טיבו של פרי זה? — שואל המלך אחשורוש.

יוסף הצדיק מספר להם, מי אני ואיך באתי לטאן. הענין הנה, כפי הנראה, לרצון הוא לבני-החבורה, לפי שכל אחד מהם נגש אלי, טופח לי על שכמי, צובט לי בלחי ופוסק עלי פסוקו — והכל בחרוזים. בין פה וכה והסעדה החלה. פריידה-איטה מגישה מן התנור אל השלחן דגים מפלפלים ביותר, המבשלים בבולבוסיים. ואף-על-פי שדגים אלו אינם מחבלים בכל מיני תבלין, כאותם הדגים של זקני רב מאיר, מכל מקום נראה לי טעמם יפה מאד. ורק חסרון אחד אני מוצא בהם. שמלאים הם עצמות דקות וחדות. אבל כנגד זה מעלה יתרה להם, שהכל אוכלים אותם מתוך קצרה אחת — והדבר הזה אמנם מוצא חן בעיני. הכל תוקעים את מולגותיהם למקום אחד — והשמחה רבה. לאחר אכילת הדגים מוזגים בני-החבורה כוס שניה ושותים ומברכים זה את זה לחיים, והשמחה הולכת וגדלה. הכל קמים מלפני השלחן, אווזים איש ביד חברו. יוצאים כלם במחול ומזמרים יחד ומר נאדר:

מי אֲנִינִי

וּמָה אָנוּ —

אָבְלֵי יְהוּדִים

נְדָאֵי אָנוּ!

מַה חִיִּינוּ

וּמָה חִלְקֵנוּ —

אָבְלֵי צָרוֹת

מִנְתִּיחֵלְקֵנוּ!

— הֲרֹאֶה אַתָּה, מַה-טוֹב וּמַה-יָפֵה אֲנִילְנוּ? — אומר לי יוסף הצדיק, שכבר השקיט את רעבונו ונעשה שמח ועליו. והוא מוזג כוס יי"ש, שותה בעצמו ומשקה גם אותי. והוא תופס לי בידי ומושכני אהריו לרקד בחבורה. אינני יודע, מאין באה עלן רוח שמחה, ורק מרגיש אני, כי זחה דעתי עלי, כי טוב לי, טוב לי פה עד אין קץ!

שָׁלוֹם - עֲלֵיכֶם.

בְּאוֹרֵים: מַסַּב - סִפְּהָ. מְסַרְבִּים - מְמַאֲנִים. לָבֵם גַּם - אֵינָם מְתִירָאִים. מֶרְכֵי נִיִּים - כּוֹפְפִים. נְכֵה־רַגְלִים - פִּסְתָּ. מְבֵה־ת - מְעוֹרֵר צָחוֹק. טִיבוּ - טָבְעוּ. טוֹפֵת - מְכַת. תְּבָרִין - בְּשָׂמִים.

הַלְּדֵרֵת מִשָּׁה.

רוח צח שפיים מנשב דרך המדבר ומצגן את החול, הנוער באש,
ומשתמשע ומצחק. בשרה טובה ישמיע: עוד מעט ויהי המדבר לשרון
ולכרמל, כי יפרה, יגוב ויפרח בשפעת חיים לברכה.

מן המדבר בא אל היער. העצים חרדו לקראתו בגיל וילבשו ירקרק
נעם, במצהלות חדוה יתרגשו עלים; מרב ענג יהמה הגוע, כי בשרה טובה
בפי הרוח: עוד מעט יחדל הכורת, וסר הגרון, ועצים רעננים ישליו
ויגובו בשיבה.

ומן היער בא אל שדה נכרם, ולקראת באו התעדנו ויגובו כל פרי עץ
ותבואות שדי; השושנה התפתחה באדם הכפוד, והחבצלת התעוררה ותח
שבעתים מלבן השלג.

והשמים לבשו מלכות — נגה ותכלת. משק כנפי שרפים
והד שירה חדשה יורדת משמים ארצה וחודרת אל קרב ולב
ורק יאור מצרים ללבש קדרות ומפחד פתאם יגרש טיט
משרוק בזעם...

ומתחת פרעה חרד הכסא ועל ראשו רעד הכתר. א
ונבוניו ומארבע כנפות ממשלתו באו צירים. לא אנשי בשוח
יספרו: קרסו, קרעו האלילים, פרצים בניא אמן, היכל השם
וחרדה בכל ארץ מצרים.

והחוזים בכוכבים אף הם גרעשים ונדמהים: כי הגה בן יולד לעם
העברי הסובל והנענה תחת סבלות מצרים, וינקום הגן את נקמת עמו ויכבד
ידו על מצרים ועל יושביה, על מלכה ועל אלהיה!

כן יעידו אותות השמים!
אז יכבד לב פרעה ויקם מפסאו, נימן צו: כל הגן הילוד לעם העברי
היאורה משליכוהו!

כן גור המלך!
לשוא!...

בְּמַשְׁלַת הַחַי

הַלְדוֹת מִשָּׁה.

רוח צח שפיים מנשב דרך המדבר ומצנן את החול, הנוער באש,
ומשתעשע ומצחק. בשרה טובה ישמיע: עוד מעט ויהי המדבר שרון
ולכרמל, כי יפרה, ינוב ויפרח בשפעת חיים לברכה.

מן המדבר בא אל היער. העצים חרדו לקראתו בגיל וילבשו ירקרק
נעם, במצהלות חדות יתרגשו עלים; מרב ענג יהמה הגזע, כי בשרה טובה
בפי הרוח: עוד מעט יחדל הפורת, וסר הגרון, ועצים רעננים ישליו
וינובו בשיבה.

ומן היער בא אל שדה נכרם, ולקראת באו התעדנו וינובו כל פרי עץ
ותבואות שדי; השושנה התפתחה באדם הכפז, והחבצלת התעוררה ותף
שבעתים מלבן השלג.

והשמים לבשו מלכות — נגה ותכלת. משק כנפי שרפים נשמע ברות,
והד שירה חדשה יורדת משמים ארצה וחודרת אל קרב ולב בני האדם.
ורק יאור מצרים ילבש קדרות ומפחד פתאם יגרש טיט ורפש. והצפרדע
תשרוק בזעם...

ומתחת פרעה חרד הכסא ועל ראשו רעד הכתר. אז נבהלו חכמיו
וינוניו ומארבע כנפות ממשלתו באו צירים. לא אנשי בשורה המה, נוראות
יספרו: קרסו, כרעו האלילים, פרצים בנוא אמון, היכל השמש חושב לנפל,
וחרדה בכל ארץ מצרים.

והחוזים בכוכבים אף הם גרעשים ונדמהים: כי הגה בן יולד לעם
העברי הסובל והנענה תחת סבלות מצרים, וינקום הבן את נקמת עמו ויכבד
ידו על מצרים ועל יושביה, על מלכה ועל אלהיה!

כן יעידו אותות השמים!
אז יכבד לב פרעה ויקם מכסאו, ניתן צו: כל הבן הילוד לעם העברי
היאורה תשליכוהו!
בן גזר המלך!
לשוא!...

בְּמִשְׁלַת הַחַי

מקו
שקו
עץ
מק
רות
פרדש
קמיי
קראח
לנפ
לש
ז
קמ
קמ
קמ

עזים - יוהן ריינהרט.

הַעֲגֵלָה.

.א.

עֲגֵלָה נוֹלְדָה לָנוּ.

בְּאֶחָד מֵימֹת הַגְּשָׁמִים, בְּהַשְׁכַּמַת-הַבֶּקָר, כְּשֶׁהֵייתִי שֹׁכֵב עַל מִטְתִּי, מִתְכַּסֶּה בְּשִׁמְיֶכָה וּמְנַמְנָם, וְהִנֵּה יָד נֹגְעָה בִּי וְקוֹל קוֹרָא בְּאֲזְנֵי: עֲמוּד, עֲמוּד, עֲמוּד מֵהֶרָה!

הַקִּיצוֹתֵי בְּהוֹל וּמִבְהֵל, וְרָאִיתִי לְנִגְדֵי אֶת אַחֹתֵי הַקִּטְנָה בֵּת תִּשְׁעֵי שָׁנִים, פְּנֵיהָ מְאִירוֹת, עֵינֶיהָ נוֹצְצוֹת, פִּיהָ פְּתוּחַ לְמַחְצָה וְעַל שַׁפְתֶיהָ שְׁחוֹק שֶׁל שִׂמְחָה. מִבְּקִשְׁתָּהּ הִיא לֹמֵר דָּבָר וְאֵינָה יְכוֹלָה מְקַצֵּר רוּחַ וּמַחְדוּהָ גְדוֹלָה, וְהִיא רַק פּוֹשֶׁטֶת יָדָהּ וּמֵרָאָה לִּי: הַבֵּיטָה, הַבֵּיטָה! נִסְתַּכַּלְתִּי וְרָאִיתִי— הוּ, רְבוּנוֹ-שֶׁל-עוֹלָם!— עֲגֵלָה רוֹבֶצֶת לְפָנַי בְּאַמְצַע הַבַּיִת. קִפְצָתִי מֵעַל מִשְׁכְּבִי בְּזִרְיוֹת, כְּשֶׁאֲנִי עֹבֵר עָרוֹם וְיָחַף, וְכֹהֵר-עֵין אֲנִי רֵץ וּבָא אֲצִלָּה. לְשִׂמְחַת לְבִי אֵין קֵץ. כָּל הָעוֹלָם שָׂמַח עִמִּי בְּשִׂמְחָתִי. אִוֵּר הַחֲמָה שֶׁבְּעֵתִים כְּאוֹרָה בְּשָׂאֵר הַיָּמִים, בְּאִוִּיר כֵּלָּו אֹמֵר יוֹם-טוֹב. הַכֹּל צוֹהֵלִים וְהַכֹּל אֹמְרִים: מוֹלֵד-טוֹב! שָׂמַח, בַּחֹר, בְּעִגְלָתְךָ.

אֲנִי יוֹשֵׁב עַל בְּרָכִי מִנְגֵד וּמִזִּין עֵינֵי מַעְגְלָתִי. מְעַט-מְעַט אֲנִי מְקַפֵּץ לְפָנַי, מְקַפֵּץ וּמִתְקָרֵב לְהַתְּוֹדַע לָהּ. שׁוֹלַח אֲנִי אֲצַבֵּעַ וּמִמְשַׁמְשָׁה בְּנַחַת, מִתְבּוֹנֵן לְאַבְרֵי גוֹפָה הַיָּפִים וּמִסְתַּכֵּל בְּעֵינֶיהָ. עוֹד מְעַט וְאֲנִי מֵעוֹ וְנוֹתֵן לָהּ

את בריתי "שלום" ביד חזקה ובכל חמש אצבעותי. אך נראה שהעגלה
 עדין לא ידעה שאילת שלום זו מה היא ולמה היא, מפני שנתחלתלה בכל
 אבריה והיתה מתאמצת לקום בכל פחה, ופתאם שרבה את זנבה ונחפה
 כאילה שלוחה והיה רעש גדול בבית. נפל ספסל החלב, החגר באחת מרגליו,
 גבהלו התרגזלים ועפו כמטרפים ועלו על שלחנות וכסאות, משברים קדרות
 ופכים ומהפכים קערה על פיה, ואמי אותה שעה בפרוודור אצל היולדת,
 וכששמעה את קול הזועות וההמולה, נדחפה לתוך הבית בהולה וכועסת
 והניחה בי כל חמתה.

אני מלא געגועים על עגלתי הלכתי לבית הספר ואת מי שפגשתי
 בדרך בשרתי לאמר: ילדה לנו עגלה! הייתי משבח אותה בפני כל אחד
 ואחד מחברי ומקלסה בכל מיני קלום, משחק מתוך רב שמחה בעגלתי
 ומתוך רב הנאה, שחברי מקנאים בי. למי שטוב לפני הבטחתי להראות
 את העגלה ולשחק עמה אני והוא ביחד. ומיד אחד מחברי הקדמתי ולקחתי
 זוג פפתורים וזוגית נקובה ונשבעתי לו בנקיטת ציצית, שהוא יהיה רוכב
 על העגלה בתחלה. ממילא מובן, שמרב שמחה ועסקים הרבה נתאחרתי
 לבוא לבית הספר ונענשתי קשה.

באורים: מזיו עיני - מסתכל, מביט בענג. נחמתלה - רעדה. שרבה -
 מתחה. כמטרפים - כמשגעים. ומקלסה - ומשבח אותה, ומתלה. בנקיטת - בלקיחת.

ב.

אני והעגלה בשדה.

עבר הפסח, כלו "בין-הזמנים" וימי המעשה הגיעו. עדרי בהמות משכימים לשדה ולמי-מנוחות. ילדים קטנים נשואים על כתפו של הסגן בבית-רבים, והעגלה שלי בריאה ומהירת רגלים, נשארה בבית ולא יצאה השדה. עבין רכה היא — אמר הרועה — ולא עת אסוף אותה בעדר. כל בני-הבית היו ממציאים לה מזון, ומרב טרח, שרבים טרחו בה, היתה העגלה תמיד רעבה וצמאה, נתמעט חלבה ודמה ונדלדל בשרה, ומי יודע מה שעלתה לה, ללא אני שעמדתי לה. באותו מיץ חדלתי ללמוד בחדר, וכיון שיצאתי לחרות, אף עגלתי נגאלה מדירה האפל.

עולם חדש, של אור וחרות, נפתח לפני שנינו; עולם טוב ונאה, שלא אני בבית-רבי ולא העגלה בדיר לא ראינו אותו מימינו. באי יפתי! — אמרתי לעגלה, מחזיק בחבל הכרוך על צוארה — גצא השדה ונטיל ביערים, בהרים ובעמקים.

על ההר הירק מאחורי העיר הייתי רועה את עגלתי בתחלה. לאחר ימים נסעתי מזה למרחוק ובחרתי לי מרעה טוב ושאנן, נחמד למראה. יער גדול צומח עצי-גפר, אילנות גבוהים בשמים, ערומי הגזעים ולבושי כובעים ירקים בראשם. מסתבכים הם זה בזה והיו לים ירק אחד מלמעלה באויר העולם. והרורי חמה בוקעים דרך שם ומתמתחים על פני דשא רענן ועושים אותו יריעה מרקמת זהב ירק. לפני היער מישור גדול מכסה עשבים ופרחי נעם, וחורשות של שיחים שפלי-קומה פזורות עליו פה ושם. מלפני המישור הזה שדות מלאים חטים, שעורה וכסמת, נמשכים והולכים למרחוק ומתעלמים מן העין.

חן חן למקום הזה, מנוחה ושלוה בו. ואני נהנה מזיו כבודו. פעמים עוף פורח יבוא לשם ועומד על ענף, מתננב ומסתפל בי באחת מעיניו ותוהה עלי: מה לנפש אדם זה כאן? ומיד הוא מנענע בראשו ובזנבו, פורש כנפים — ושלום, שלום לך!.. מרחוק נשמעה נחרת סוס רועה באחו. ושירת בנות ערלים, מנכשות ומלקטות כמהין ופטריות, נשאת על כנפי רוח ממקומות רחוקים בשדה וביער. אני שוכב על גבי גלוי-עינים ומבט לעגלתי

ואמר בלבי: אשרינו, מה טוב חלקנו! שנינו צריכים להודות זה לזה על
שאנו מצויים כאן. אם אין אני לך היית פלואה בדירה, ואם אין את לי לא
הייתי רואה הוד, נוי ויפי זה.

והעגלה החזיקה לי טובה והיתה נשמעת לי בכל לבה. נעים היה
לראותה משתקת לפני בעת רצון. כשנחה עליה הרוח פתאם, היתה
מרימה את אחוריה והתחילה מרקדת כמו עגל רצוא ושוב בשמחה
ובהתלהבות יתרה. כגמול לאמו היתה פושטת לי פעמים את צוארה,
כאומרת: גרדני! במשך ימי הקיץ נשתנינו שנינו, היא נעשית בעלת בשר
ועורה נתחדש בשערות יפות, וגם אני גופי נתחזק, ונתגברה בי
שמחת החיים.

מנדלי מוכר-ספרים.

באורים: מדינה - מרפת שלה. מנפשות - עוקרות את העשבים הרעים. התזיקה
לי טובה - היתה מפרת תודה לי. בדיר - ברפת. כגמול - כגמול.

העגור.

בהיות הקיץ על פני הגן אשר לנו, מצאו הילדים עגור רך בין צפרי הגן. והימים ימי פרוח הדבדבנים, בטרם יבשילו, וכל איש ממנו מדבר און ומשמיע רע בכל עת על משפחת העגורים בכלל, כי היו אוכלים את הדבדבנים מעל פני העצים בעודם בסך וכאשר רק החלו להאדים. לב ונס חם על התמס הזה ויאמר לצאת בקשתו ובחציו על השודדים האלה, אף כי רע היה להם מעודו ויאהב לשמוע את זמירותיהם. רק בעמל עלתה לנו למנוע אותו מן המלחמה הזאת. בארנו לילדינו, כי עוד אנחנו חיבים בכל זאת תודה לצפרים הטובות האלה, עקב אשר תרבינה תמיד לתת לנו זמירות בגן. אמנם לוקחות הן את שכרן מעל פני העצים תחת זמירותיהן ואת פינו לא תשאנה, ואולם לו שאלו את פינו, האם לא נתון נתנו את טרפן זה בחפץ לב? הנה בעבור זה אין אנחנו צריכים לכלל אותן בגרבינו קנבוס ולהחזיק להן פלוב, כי חיות הן על דעת עצמן, ובכל זאת הן עושות את רצוננו. ולכן למה זה תרע עיננו במעט הדבדבנים אשר הן לוקחות במסתרם? — הדברים האלה התקבלו על דעת הילדים, וכאשר מצאו לפנות-ערב עגור רך מדלג על האחו, וינקרבו אליו לשלום.

העגור הרך הזה לא ידע עוד לעוף. אין זה כי אם נפל ארצה מתוך הקן ולא ניצא את הדרך לשוב. ולא נגב היה זה, הגונב דבדבנים בנדון, כי אם יצור חלש באין עוז, אשר עלינו להמול עליו. והילדים עמדו מסביב לו, ונתבוננו אליו ביראה וכתשוקה יחד, כי ראו נפש חיה זרה להם, ושלשתם עמדו ונייחו את ידיהם בזהירות על גבם מאחוריהם. והעגור האמלל צפצף בקול נקאים: בודאי על-דבר אשר לא היתה אמו קרובה אליו, או גם יען כי רעב היתה. והילדים נחפזו וירוצו ויביאו מזון בשביל היתום הנעזב כל מיני מעדנים שונים: פרוקי לחם טבולים בחלב, נתחי בשר דקים וקטנים וגם דבדבנים אדמים אשר השירו אותם זה עתה מן העץ ככונה בשביל בן-בנם של גנבים זה, אשר לא היה לו עוד די כח למצוא בעצמו את פרנסתו בגנבה ואולם העגור הרך נתר פעם בפעם וימלט מפני הילדים, ואת המנחה לא קבל. ובהיות היום לרדת ויהי על הילדים לבוא הביתה, ויפרדו בלב דאבון מן הצפור, הנשארת בגן בלי מחסה ובלי מסתור, ללון שם הלילה. ועוד בשלותם על משכבותיהם דברו בצפור העוזבה, ואין ספק כי התעופף על פניהם העגור הרך והאמלל הלון והתעופף גם בחלומות הלילה ההוא.

מפתרת היום בבקר והנה העגור מת. אחת הנערות השכימה לקום, ותמצא את נבלתו הקטנה שוכבת באחו. אז ראו הילדים בפעם הראשונה את המות פנים אל פנים. העגור הרך, אשר עוד אחמול היה נחמד למראה, שכב עתה על גבו והוא נקשה ומתעב; הצואר הקטן נשמט לארץ בפריפורו האחרון והעינים הקטנות גהות ועינן פעין הזכוכית ונדת גמלים גדולה רומשת על הארץ בתריצות רבה ובאה על נבלת הצפור. בכל אפן אין דרך בלתי אם להגות את הנבלה מן האחו. ואולם לא בפתוחות ולא בקלות-ראש יעשה הדבר הזה. נקבצו הילדים ויחליטו לקבור את האורח האמלל בכבוד ובהדר ויצאו לבקש מקום קבורה, וימצאו מקום יפה ונחמד תחת עץ רענן-תמיד אשר בתוך הגן. והם שאלו: מה שם העץ הקטן והנחמד הזה? וישמעו כי שמו

הויה או עץ-החיים, ונס השם הזה מצא חן בעיניהם, ויהי הדבר נגמר לקבור את הצפור במקום הזה. ויחפרו שלשתם באדמה אשר מתחת לעץ, עד היות בור גדול די צרכם, ואחרי-כן הביא הנס את עגלת-המשא אשר לו, ויקחו את הפגר בשני בדי עץ וישאוהו ויניחווהו אל תוכה ויפיעו אותו בפלאט עד הבור אשר תחת עץ-החיים. שם הפכו את עגלת-המשא על פיה, והצפור נפלה אל תוך הבור, וישימו עליהם גדולים על פני הצפור ויכסו את הבור בעפר, וחול לקחו מן החול הטוב והמנפה ויצברו אותו על פי הקבר ויעשו גל, ופולינה בטעה נטע שושנים על פני הגל ותאמר: „על העגור הזה המת אתאבל ימים רבים עוד“, ובזאת שלמה העבודה הקדושה. ואולם ימים רבים עוד זכרו את עגור האמלל, אשר רק מעט ורעים היו רגעיו ואשר עחה הוא ישן את שנתו לנצח תחת עץ החיים. יום-יום באו הילדים עם הכדים, אשר בהן ישקו את הצמחים, וישקו את הקבר ואת ענף השושנים. והכבוד אשר כבדו את העגור המת גדל מאד, כי על-כן שאלה טרודל פעם אחת: „האם אהבתני יותר מאשר אהבת את העגור המת?“. פי חשבה אשר את העגור אהב כל איש וכל אשה. ובכל זאת הן לא ידענו דבר על אדות העגור הזה בלתי אם כי חי ואחרי-כן מת בטרם ידע את המלאכה לגנוב דבדבנים.

ת. ו. צ. 5.

באורים: מדבר און-מתאוננו על העור. לככר-ההאכיר. נכאים-
עצב. מעדנים-מאכלים טובים. השירו-הפירו. ג'הונות-המיר. מנפה-
מנקה בפה

— <0> <0> 0 —

זַעַר בְּעַלְי־חַיִּים.

א.

כמה גדולה הרחמנות!

— אלו היית בן מקשיב, כִּי־אָז נִטְפַּלְתָּ אֵלֵינוּ בְּמִרְחַת הַמְרוֹר וְהֵייתָ עֹזר בְּנַגְדָנוּ, עַד־אִם כִּלְיֵנוּ מַעֲשֵׂינוּ בְּמִלְאֶת הַדְּגִים לְכָבוֹד הַחַג הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה.

כִּי פִתַּח אֲמִי וְאִמָּה לִי בְעָרֵב שְׁבוּעוֹת אַחַר הַצְּהָרִים, כִּשֶׁהִיא מוֹדְרוֹת בֵּיחַד עִם הַמְּבַשֶּׁלֶת שֶׁלָנוּ וּמְנַקָה וּמְשַׁשֶּׁשֶׁת אֶת הַדְּגִים וּמְכִינָה אוֹתָם לְכָבוֹד הַחַג וְלְכָבוֹד סְעֵדַת הַחֲלָב, הַבָּאָה עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. אוֹתָם הַדְּגִים דְּגִים חַיִּים הֵיוּ, שֶׁהִטְלוּ לְתוֹךְ קַעֲרַת־חֶמֶר גְּדוֹלָה מְלֵאָה מִיָּם וְהָיוּ רָצִים בְּתוֹכָהּ לְכָאן וּלְכָאן, מְפָרְסִים לְצֵאת הַיַּמָּה וְאִינֶם יְכוֹלִים.

יותר מכלם התרוצץ ופרפס בכל אבריו דג אחד קטן מדגי השבוטה,
 עלוב-נפש, שפרסו נפוחה ובוֹלֶטֶת ופיו קטן ועגל ועיניו קטנות ואדמות.
 כנראה, חשקה נפשו של זה לצאת מן המצר, לבו וגעגועיו לנהר ולמימיו
 הצלולים, ולפיכך לא רצה לקבל תנחומים והיה מתרוצץ כמטרף, מפרפס
 לקפיץ מתוך הקערה, מכשכש בנבו במרי-נפשו ומתז מים על פני,
 כמבקש רחמים ומדבר אלי בלשון בני-אדם: „הוי נער, קומה והצילני
 אָנָּה, הוֹשִׁיעֵה-נָּא!”

מקנח אני את פני ונגש אל המלאכה — למרוח מרור לכבוד החג, ואני
 מהרהר בפני עצמי: „לבי, לבי עליך, דגי הקטן והעלוב, אבל ידי קצרה
 מהושיע לך... עוד מעט יקחוך בני-אדם למלאכתם ויעשו בך כרצונם.
 ינקוך ויסירו קשקשתך מעליך, יבקעו בטנך ויוציאו בני-מעריך החוזה.
 אחר-כך ינתחו אותך לנתחים ויתנוך בתוך הסיר, ימלחוך במלח ויפלפלוך
 בפלפלים, יעמידוך על-גבי האש ויבשלוך ברותחים — בשל ורתח, בשל ורתח,
 בשל ורתח...”

— כמה גדולה הרחמנות! — אומר אני לאמי — צער בעלי-חיים!

— רחמנות זו על מי היא?

— על הדגים הקטנים.

— מי הגיד לך זאת?

— רבי

— רבך?

— עיני אמי נפגעות בעיניה של המבשלת העוזרת לה במלאכת הדגים.

ומפי שתיהן פורץ שחוק.

— אתה שוטה, ורבך גדול ממך, חה-חה! מרח-נא את המרור, מרח ואל

תעמד!

— כי אני שוטה — דבר זה ידוע לי מכבר. שבח זה שמעתי מפי אמי

פעמים הרבה. וגם מפי אבי. וגם מפי אחי. וגם מפי אחיותי. אבל כי רבי

שוטה גדול ממני — הלכה זו נתחדשה לי זה היום.

באורים: מידרות — ממהרת, עושה בטריות. מפרפסים — מפרפרים, רועדים.

שבוטה — מין דג, קארפ.

המבשלת והחתול.

המבשלת שלגנו עין אחת עורת לה. ולפיכך עמדו וקראו לה: פרומה שתומת-העין". בתולה זו לבה אכזרי וקשה כאבן. פעם אחת יסרה את החתול בעקרבים. על-שום מה? על-שום שנדמה לה, כי חתול זה חטף ואכל כבד אחד מן הכבדים, המנחים על-גבי דף-המליחה. לבסוף, כשחזרה ומנתה פעם שניה את העופות השחוטים ואת כבדיהם, נתבררה טעותה. כסבורה היחה מתחלה, כי שבעה עופות נשחטו ולפיכך עלו בחשבונה שבעה כבדים. עכשיו בדקה ומצאה, כי רק ששה עופות נשחטו. וכיון שנשחטו רק ששה עופות, הנה אומר, רק ששה כבדים היו להם. מעשי הקדוש-ברוך-הוא ונפלאותיו!...

לשוא חשדה בחתול כשר!

כסבורים אתם, שפרומה זו נצטערה צער גדול והלכה לבקש סליחה מאת החתול? לא היו דברים מעולם! הסיחה את הדבר מלבה ושכחה. גם היא שכחה, וגם החתול שכח. כעבור שעות אחדות ראיתי חתול זה יושב לו על-גבי הפירה בעונה ובדרך-ארץ, מלקק בלשונו להנאתו—וטוב לו. דומה, כאלו לא היה מעשה כלל. באמת אמרו: "מוח של חתול".

ורק אני לא שכחתי. לא אני שמרתי את הדבר בלבי. נגשתי אל המבשלת שלגנו ואמרתי לה: "לשוא יסרת את החתול. לשוא עברת עברה גדולה, עברת צער בעלי-חיים. עתידה את לתן את הדין".

— סור מעל פני כרגע, פן אשלח בך סחבה זו שבדי!

כך אומרת לי פרומה שתומת-העין ומוסיפה לדבר בפני עצמה:

— רבוננו-של-עולם! מנין לך ילדים שוטים כאלו בעולמך אשר בראת?...

באורים: עקרבים—מיני קוצים. הסיחה—הרחיקה, השכיחה. בעונה—בצניעות.

כָּלֵב שְׁדָנוּהוּ בְרוֹתָחִים.

הַדָּבָר אֶרֶע בְּגִלְלַל כָּלֵב, שְׁדָנוּהוּ בְרוֹתָחִים. וְשׁוּב יָדָה שֶׁל פְּרוּמָה
 שְׁתוּמַת־הָעֵינַן הֵיטָה בְּאֲמָצֵעַ. הוּי, מַה גְּדוֹל הָיָה כְּאָבוֹ וּמָה רַבּוֹ יִסּוּרָיו שֶׁל
 כָּלֵב יֵה! מִתְחַלָּה צֶעֶק צֶעֶקָה גְּדוֹלָה וּמְרָה, הָיָה רוֹקֵד וּמִיֵּלֵל וְנוֹבַח מִגְדֹּל
 הַכְּאָב, מִתְמַרְמֵר וּמוֹחָה כְּגַגְד כָּל הָעוֹלָם כָּלוֹ. כָּל בְּנֵי הָעֵירָה נִזְעַקוּ לְקוֹלוֹ,
 כָּלֵם חָשִׁים וְרָצִים לְרֹאוֹת בְּקִלְקֵלָתוֹ שֶׁל זֶה, עוֹמְדִים צְפוּפִים, מְסַתְּכָלִים
 בַּמַּחֲזֶה וְנִהְנִים וְצוֹחֲקִים צוֹחֵק רַב עַל מִשְׁבֹּתָיו. שְׁאֵר הַכְּלָבִים שֶׁבְּעִיר אֶף
 הֵם נִעְנוּ בְּנִבְיָחָה, כָּל אֶד בְּפִתַח חֲצָרוֹ וְכָל אֶחָד עַל־פִּי דְרָכּוֹ, כְּאֵלוֹ
 שְׁאֵלוּ אֶת פִּיהֶם וְחָפוּ לַעֲצָתָם. אַחֲר־כֵּן כְּשִׁחַדְלוּ הַקּוֹלוֹת וְנִדְמּוּ הַנְּבִיחוֹת,
 פָּרַשׁ הַנְּכֹנֶה לְקַרְוֹנוּיֹת, עָמַד שֵׁם וַיֵּלֵל בְּכוֹל דְּמָמָה נְדָקָה, מִיֵּלֵל וְנוֹבַח,
 מְלַקֵּס בְּלִשׁוֹנוֹ אֶת עוֹרוֹ הַדּוּוּי וּבוֹכָה בַּחֲשָׁאֵי לְנַפְשׁוֹ. נִכְמְרוּ הַמּוֹן
 רַחֲמֵי עַל כָּלֵב זֶה. קִרְבַּתִּי אֵלָיו וְנִתְפַּנְנִי לְהַחֲלִיסוֹ עַל גְּבוֹ מֵרֵב
 רַגְשׁוֹתֵי בִי.

— הָא לָךְ, סִירְקָא!

רָאָה הַכְּלָב, שִׂיד אָדָם שְׁלוּחָה אֵלָיו, מִיַּד גְּנֻדְעוּעַ וְנִתְעוֹרֵר, כְּאֵלוֹ
 נִכְוֶה שְׁנִית בְרוֹתָחִים, הָרִים זָנְבוֹ, נִשָּׂא רַגְלָיו — וּבִרְחַ וְנִמְלֵט עַל נַפְשׁוֹ.
 — עָמוּד, סִירְקָא, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, עָמוּד! — מְנִסָּה אֲנִי לְפִיסוֹ וּלְשִׁדְלוֹ
 בְּדָבָרִים רַכִּים. — לָמָּה אַתָּה בּוֹרַח מִפָּנָי, שׁוֹטֶה שְׁבַעוֹלָם? כָּלוּם לְרַעְתָּךְ אֲנִי
 מִתְכַּוֵּן, חֲלִילָה? ..

אֲבָל הַכְּלָב דָּרָךְ כְּלָבִים לוֹ. אֲזַנִּים לוֹ וְלֹא יִשְׁמַע לְשׁוֹן בְּנֵי־אָדָם. אֵין
 הוּא יוֹדַע כָּלֵל מִצְוֶה שֶׁל צַעַר בְּעַל־יְחִים.

ש ל ו ם - ע ל י כ ם .

בְּאוּרִים: וּמוֹחָה-מִחֲאוּנָן, קוֹבֵל. בְּקִלְקֵלָתוֹ — בְּאַסוּנוֹ. עַל מִשְׁבֹּתָיו — עַל מְבוֹכָתוֹ
 גְּנֻדְעוּעַ — רַעַד. וּלְשִׁדְלוֹ בְּדָבָרִים — לְדַבֵּר עַל לְבוֹ דְבָרִים טוֹבִים.

עֲבוּדָה בְּכֹתֵב: הַתְּלִמִּיד מְסַפֵּר עַל־דָּבָר בְּעַל־חַי שְׁפָתֵיהֶם: א) תְּאוּרוֹ, חִיּוֹ, מְנַהֲגוֹ
 ב) יְחוּס הַתְּלִמִּיד וּבְנֵי־בֵיתוֹ אֵלָיו.

החסיד והחסידה.

החסיד שב בימי האביב מארצות תימן, ויבחר לו בַּלְה נָאָה — חסידה קלה בלי כל כֶּתֶם לְבָן על כנפיה השחורות, ובלי כתם שחור על נוצותיה הלבנות, וימצא לו גג-גמא באחד וכפיים, ויבֶן לו שם בית ויֵרָא חיים נעימים עם רַעֲיָתוֹ האהובה.

בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר יעיר החסיד את כלתו ויִשְׁתִּיחַ עמה באהבה; והוא מִסְפֵּר לה ספורים שונים על כל אשר ראה בְּמַסְעָיו הרחוקים: עבר הים... מְדַבְּרִיּוֹת שֶׁל חוֹל... חֲרָטְמֵי גִשְׁרִים... ימי רעב... גם יש אשר יזכירנה וזכרונות נעימים: ספיר השמים, מַעֲמָקֵי יַעֲרִים, יָאוֹר וצִפְרָדְעִיו... ועוד עֲנָנִים נשגבים, שְׁאוֹן האדם חֲסֵר־הַכְּנָפִים לֹא תשיגם וְלֹא תבינם; וכל ספור וספור יתהיל החסיד־הַחֲתָן בְּחֻבּוֹק צוֹר, וְגוֹמְרוֹ בְּכֻכּוֹר חֲרָטוֹם; וזאת אומרת בלשון חסידית: „אַהֲבָתִיךָ, יפתי, אהבה רבה מאד!”

וכפעם בפעם תפסיק החסיד־הַכֹּלֵה את השיחה הנעימה בְּרִקּוּד נָאָה על רגל אחת כשהיא מַפְשֵׁלֶת את צוֹאֶרָה על גָּהָה; וזאת אומרת בלשון חסידית: „האמנתי בך, דודי, אמונה עזה מאד.

אך הרעב הזכיר את הנאהבים, כי שיחות נעימות לֹא תִמְלָאָנָה את הבטן הַרְיָקָה וזכרונות העבר לֹא ישביעו נפש רעבה. — עת לעוף ולבקש טרף!

„כֹּר-כּוֹר-כֹּר! — קורא החסיד: חכי לִי בְּנָה, רַעֲיָתִי, עד שובי, והבאתי לך צִפְרָדַע שְׂמֵנָה צְלוּיָה על שְׂבִיבֵי השמש, גם תולעים רכים לאִפִּיקוֹמֵן והיה בְּשִׁמְעֶךָ מרחוק קול קורא, „כֹּר-כּוֹר-כֹּר”, וידעת, כי אני-אני, דודך שב אליך!”

את הקריאה הזאת מסר לה מפה לאון, כי אמר החסיד בלבו: אך אני הוא היודע לִבְטֹא „כֹּר-כּוֹר-כֹּר” כראוי, וכל רעי החסידים מְבַטְּאִים אותו בקריאה מְשֻׁבָּשֶׁת. והיתה הקריאה הזאת אות לכלתי, כי אני הוא הבא, אני ולא אחר.

ואולם כן ידמו כל החסידים, וכן ימסרו את הקריאה מפה לאון לרעיותיהם הם, וכל אחת מהרעיות האלה מאמינה, כי רק דודה-הַחֲתָנָה יודע סוד הַכֹּרְכּוֹר, ואחרים מְשֻׁבָּשִׁים אותו.

„כֹּר-כּוֹר” — שגנה החסידה את קריאת אהובה: לך לשלום, ואלהי החסידים יצליח דרכך. אך השמר נא מחרטום הנשר! אם תפגשוהו, וקראת „כֹּר קור”, „כֹּר קור”, וידעתי כי קָרָךְ אֶסוֹן, ואעוף לעזרתך!”

וגם החסידה חשבה בלבה, כי כקריאתה „כֹּר קור” לֹא תדע כל חסידה, ולֹא שמע עוד כל חסיד.

ויעף החסיד לתור טרף.

ועורב אחד זקן שמע שיחת הנאהבים והנעימים האלה, והוא היה רע עין מאד, ויקנא באהבתם, ויאמר להטיל שואה ביניהם, ויבא אל החסידה ויקרא:

— קֶרַע-קֶרַע-קֶרַע! משוט בארץ אני בא! את חֲסִידֶךָ ראיתי, ובשורה רעה לך הבאתי! הוא מצא לו חסידה רכה וצעירה: נוצותיה לבנות מנוצותיך, וכנפיה שחורות מכנפֶיךָ, ויעופו שניהם לבנות להם קן.

— „פר קור!“ שקר אתה דובר, פְּנִי זָקֵן! — גערה בו החסידה. — אין נוצות יפות
 כנוצותי, ואין לב נאמן כְּלָב חסידי! ברח לך מזה!
 ויעף העורב אל השדה, ויפגש בחסיד, ויקרא: „קֶרֶע-קֶרֶע-קֶרֶע! משוט בארץ אני
 בא! את חסידתך ראיתי, ובשורה רעה לך הבאתי! היא מצאה לה חסיד צעיר: צוארו
 אָרֶךְ מצוארך, וכרכורו יפה מכרכורך, ותלך אחריו.
 — „פר-פור-פר!“ שקרן שבשקרנים אתה! — קרה החסיד: אין צואר כצוארי, ואין
 תְּמָה כְּתִמְתִּי-חֲסִידִי! ברח לך מִפְּנֵי!

וישב העורב אל החסידה, ויקרא: „קֶרֶע-קֶרֶע-קֶרֶע! משוט בארץ אני בא! את
 חסידך בשדה פגשתי, ושם היה עורב אחר, אשר ספר לִי, כי עֲזַבְתָּ את קנו, ותלכי אחר
 אחד החסידים; וכשמעו את הדבר הזה מָרַט את כנפיו מרב צער.“
 — והוא האמין בְּדִבְרָה רעה ושפלה כזאת? — התמרמה החסידה, וְתִסְפַּק כנפיה מרב
 כעס. — היש קלות דעת כזאת?! היש בגד כזה?! אכן אין אָמוֹן בְּלֵב החסידים! ותשח
 ראשה בין כנפיה מחרפה ומכאב לב, וְתִחַרֵּשׁ ביגונה.
 — יחי השקר וְיָרוֹם הַזֵּב! — קרא העורב בשמחה: — אעופה נא לְגִמְרַת
 אשר החלותי.

ויעף העורב אל השדה, ויפגש בחסיד ויקרא: „קֶרֶע-קֶרֶע-קֶרֶע! משוט בארץ אני בא!
 את חסידתך בְּקֶבֶה ראיתי; ויבא הזוֹזֵר, ויספר לָהּ, כי בחרת לך חסידה קלה ונאה ממנה,
 וְאוֹתָהּ עזבת, לְבִלִי שׁוֹב עוֹד! ותכך מאד, וְתִמְרַט את נוצותיה, וְתִשְׁבַּע לְבִלִי ראות עוד פניך!“
 — והפתיה הזאת האמינה לשקרן ההוא?! — התמרמר החסיד, — היא האמינה, כי
 אני בוגד?! כי אני מְפִיר בְּרִית?! היש עוד בְּגָד כזה?! היש עוד קלות-דעת כזאת?! אכן
 כל החסידות דעתן קלה! אין אָמוֹן וְתֵם בְּלִבָּתָן!“ — ויעף החסיד בשברון לב אל קנו, ולא
 קרא עוד את קריאתו מרחוק, ויבא ויתיצב על פנת הגג, ופניו מוֹסְפִים מקנו והלאה.
 שמעה החסידה את מִשְׁק כנפי דודה — ותבער כאש קנאתה, וְתִקַּב את פניה ממנו,
 ולא שמה לב גם לְצַפְרָדַע השמנה, אשר הביא לה. —

כה עמדו שניהם עצובים וזועפים עד בוש. אך חמתם לא שָׁכְחָה, וכפעם בפעם דבר
 איש איש מהם לעצמו! „אין אָמוֹן! אין תֵּם! הכל בְּגָד! הכל מְעַל!“
 ולא רחוק מן הגג ההוא היה שׁוֹבֵךְ של יונים; ובשובך ההוא היתה יונה זקנה
 וחכמה; ותרא מרחוק את צער הזוג היפה הזה, ותחמל עליהם ותקרב ותשאל את החסיד:
 מדוע כה נפל פניך, ידידי?

— כזאת וכזאת ספר לי העורב, כי בא הזוזֵר ויגד לָהּ, כי עזבתה, והיא האמינה
 בדבה השפלה הזאת! היש קלות דעת כזאת להאמין לזוזֵר-שקרן יותר מאשר לחסיד
 אוהב ונאמן?!

— ומדוע זה האמנת אָתָּה, חסירי החכם והטוב, לדברי העורב, ולא עלה על לבך
 אולי אך בָּזָב יִכְזֵב העורב הרע ההוא?! היש קלות דעת כזאת, להאמין בדברי עורב שקרן
 יותר מאשר בתְּמָת לב חסידה יחירה ואהובה?!

שמעה החסידה מרחוק, ותשאל גם היא את נפשה: איככה זה האמנתי באמת לדברי
 העורב הרע, אשר טפל על חסירי, ולא עלה על לבבי כל חשר, אולי שקר בפני? ומה
 רבה חטאתי לחסירי הטוב!

ויִפְלְמוּ גם שניהם — החסיד והחסידה, ולא ידעו איך לְפִסֵּס איש את רעהו.

הַנְּשָׁרִים וְהַיּוֹנִים.

אין איש מתעורר, אין מי שלום יעש!
 ובכן היונים נפשם בכף שמו
 עם רודף שלום הם, גם עתה קמו:
 "רב לכם הלחם - לנשרים אמרו:
 המעט מכם חללים נפלו, נדקרו,
 באפיקים, בגאיות,
 בנהלים ובקיעות,
 פגרו הנשרים מאכל לזאבי ערב -
 האין די עוד? הלנצה תאכל חרב?"
 אל קול היונים הנשרים לב שמו,
 השיבו חרבים לנדן נישלמו -
 אף איי להם ליונים!
 הנשרים הגאונים
 עתה צור חרבים עלימו השיבו
 ורדפום וטרפום כדי גוזלימו.
 זאת להם תחת כי למו היטיבו
 לשקוט הריב ולחמעיט חללימו.
 י. ל. גורדון.

קול כעש מלחמה
 הרגיו האדמה!
 לא קול ממלכות גוים נלחמים יחד
 על שליש עפר, על מי שעל אחד,
 כי אם הנשרים, צפרי שד וטרף,
 עשו מלחמה באף וקשי ערף,
 על נבלת כלב מתבוסקת
 וברגלים גרמסת.
 הוי! יום אים הנה מאין פמוהו.
 כמעט קט ותשב תבל לתהו!
 כי הלוחמים מרום למאד התמרמרו,
 מאגפי מתנתם המאורות קדרו,
 דקרו איש אחיו, המיתו, רדפו,
 גבורים נאספו, אפירים נסחפו
 ושדודים פרעו, וחללים נפלו,
 ושחקים כמטר דמים נזלו,
 ומרגש לרגע ירב הפעש,
 תחוק המהומה, יגדל הרעש.

הַמְּאֻרִים:

שליש - מין מדה. שעל - מלא כף היד. מתבוסקת - מתגלגלת, גרמסת. מאגפי -
 מקצות. נסחפו - נמשכו, נגררו. מתעורר - מתחזק. אפיקים - המקום שמי הנחלים
 גרים שם.

הַדְּגִים הַמְהַפְּשִׂים מַיִם.

דרור עליזה רָקְדָה, נִתְּרָה וְהִתְעוּפְפָה כֹּל הַיּוֹם, עַד כִּי עִיפָה וַתִּצְמָא לְמַיִם. עֲמְדָה עַל שֹׁפֵת הַיָּם, שְׂתַתֶּה לְרוֹנָה וְקִרְאָה: "צַפְצַפ־צֹרֶר" בְּרוּךְ אַתָּה ה', אֲשֶׁר בִּרְאֵת מַיִם בָּיָם בְּשִׁבִיל דְּרוֹרִים צְמָאוֹת!

שְׂמָעָה הַסִּלְתָּנִית - שָׁחָה וְסִפְרָה לְחִבְרוּתֶיהָ: הַשְּׂמַעְתָּן? הַדְּרוֹרִי אוֹמְרָת כִּי יֵשׁ מַיִם בָּיָם? רְאִיתָן מִימִיכֹן חִבְרוּתִי, רְאִיתָן מִימִיכֹן מַיִם בָּיָם?

- אֲנַחְנוּ לֹא רְאִינוּ, עֲנֵנו הַרְעוּת. - אַךְ אוֹלֵי רְאוּ דְגִים אֲחֵרִים. וְשִׂאֵל אֶת הַשְּׂבוּט: וְגִיל הוּא בְּנֵס עוֹת, אֲפֹשֶׁר שְׂמָצָא בְּמָקוֹם מְמֻקְמוֹת הַיָּם מַיִם.

שִׂאֵלוֹ אֶת הַשְּׂבוּט. תַּמָּה וְאָמַר: מַיִם בָּיָם? יוֹדַע אֲנִי אֶת הַיָּם לְאָרְכּוֹ וּלְרֵחְבוֹ. תִּפְלֵ יֵשׁ בּוֹ, אַךְ מַיִם לֹא מְצָאתִי בּוֹ מִימִי. גִּלְדֵךְ וְנִשְׂאֵל אֶת הַרְקָקִית: רְגִילָה הִיא לְרֵדֶת לְקַרְקַע הַיָּם, אוֹלֵי מְצָאָה שָׁם מַיִם.

הִלְכוּ וְשִׂאֵלוּ אֶת הַרְקָקִיּוֹת. תַּמָּהָה וְאָמְרָה: בְּקִיָּאָה אֲנִי בְּכֹל הָעֲמָקִים וְהַפְּתָחִים שְׁבִי. תִּפְלֵ יֵשׁ שָׁם: יֵשׁ שָׁם אֲזוּב, יְבֻלִית, יֵשׁ שָׁם רְקָק. אַךְ מַנֵּם? מַעוֹלָם לֹא רְאִיתִי מַיִם בָּיָם.

נִתְפַשְּׂטָה הַשְּׂמוּעָה בֵּין הַדְּגִים וְהַגִּיעָה עַד לְפָנֵי הַלְוִיָּתָן. מָה עָשָׂה הַלְוִיָּתָן? אָסַף אֵלָיו אֶת כָּל הַדְּגִים וּבָחַר מֵהֶם שְׁבָעִים וּשְׁנַיִם וְקָנִים וְאָמַר לָהֶם:

שְׂמַעוּנָא, חֲכָמֵי הַיָּם: שְׂמוּעָה נִתְפַשְּׂטָה, כִּי יֵשׁ דְּבַר נִפְלְאָא בָּיָם וּמִיָּם שְׂמוֹ, צָאוּ וּבְקִשׁוּ בְּכֹל הַמְּקוֹמוֹת שְׁבִיִּים וְאִם תִּמְצְאוּ אֶת הַדְּבַר הַנִּפְלְאָא, תִּבְאוּ וְתִגִּידוּ לִי אִיךָ הוּא וּמַה דְּבַר זֶה.

וְצָאוּ וְקָנִי הַדְּגִים לְבַקֵּשׁ מַיִם בָּיָם..

יְהוּדָה שְׁטִינְבֵרְג.

בְּאוֹרִים: לְרוֹנָה - נְדִי צְמָאוּ. סֵל תְּנִית - מִיֵּן דְּגַ קֶסֶן. רְקָקִית - דְּגַ מְצוּי עַל קְרָקַע הַיָּם. פְּתָחִים - בּוֹרוֹת. יְבֻלִית - דְּשֵׁא רְטֵב, שְׂעַל קְרָקַע הַיָּם.

ש מ ש ו ן .

איש היה בארץ הקדם, והוא יושב בארמונו באחוזתו אשר ביער
תמרים. ויהי האיש גבור ציד בארץ, אשר יצא כפעם בפעם לציד על
האילת ועל חזירי היער. ובהראות בהרים הסובבים את נחלתו עקבי חיות
טרף, עקבי הדב והנמר ואף גם הארי, אז לא שקט האיש ולא נח
עד אם גרש אותם מכל גבולו או הפה אותם עד להשמיד, ויטהר את
הארץ מהם.

והאריות נראו בארץ באחד הימים ויטרפו מן הפרות ומן הצאן אשר
לאפיים, ויבאו הנפגעים עד לפני ארמון אדוניהם ויצעקו אליו צעקה
גדולה וישאלו עור. ואדוני האחזה מהר ויאסף את אנשיו ויצא לרדף
אחרי המשחיתים, וימצאו במהרה על פני הארץ אותות לרב ויפירו, כי
היתה בזה משפחת אריות שלמה או שבט. אז רדף הוא ואנשיו אחרי
השודדים בחמת רוח וידיקו אותם בבקעה אשר בין ההרים ויכתירו,ם,
ויראו והנה אריה גדול לפניהם, נורא ונערץ, ועמו אשתו הלבאיא ושלשת
גוריהם הקטנים, ואליהם נלה גם לביא ששי, אח לאריה הגדול או אחד
מרעי המשפחה. והאריה הגדול ראה, כי בא בין המצרים, ויפן אל אשתו
ויאמר: "מהרי המלטינא את עם גוריה, ואני אפן אל פליטי אדם אלה
פנים להתגרות בהם, ונמלטת את בין כה וכה אל אחד המקומות לבטח
ואז אבוא גם אני אחריכם. ואם אפל במלחמה, וגדלת את גורי והיו
לאריות בני חיל".

והאריה הגדול פרץ בשאגה גדולה מסבכו וישתער לקראת רודפיו
ובזאת הטה את כל החצים ואת כל הרמחים לעמתו, וגם עדת הפלבים
התנפלה עליו. בין כה וכה ורעו אשר הלך עם הלבאיא וגוריה הצליח
לעלות עמהם מן הבקעה אל העבר אשר מנגד, והציידים המעטים אשר
נצבו שם על המשמר נבהלו מפניהם ויטו הצדה, וכאשר ראו האריות, כי

חבל הצידים כבר מיחריהם, וימהרו ויעלו בצעדים גדולים על ההר, כי ידעו שמעבר ההר מזה בטוחים הם מרעה.

והארזיה הגדול אשר התיצב במלחמה הכה לארץ פעם ושתיים בכף רגל חזקה את הפלבים הראשונים אשר מצאו את לבם לגשת אליו, ואולם בעוד רגע נפל שדוד גם הוא מרב חצים אשר פלחו אותו, ובעת מותו נתן קול שאגה גדולה, ותחרד השאגה את כל הבקעה ותעבר אותו ותבא עד אזני אנשי משפחתו הנמלטים ותהי להם ככרחה אחרונה. והצידים ראו רק בשכבו על הארץ מובס בדמו, כי יתר בני משפחתו נמלטו, וביטו כה וכה ויראום על ראש ההר, וימהרו שנית בחמת רוח גדולה וירדפו אחריהם בקולות ובתקע שופרות ובנבחת פלבים. והלביאה והארזיה ההולך עמה כבר הרחיקו דים וכבר היה הרוח בינם ובין רודפיהם רב, אשר יוכלו להמלט לבטח, ואולם שלשת הגורים הרכים לא יכלו להחיש צעדיהם גם הם כמוהם ויפגרו מאחריהם, והצידים עם פלביהם קרבו בין כה וכה הלך וקרבו והחצים כבר עפו ממעל לראשיהם, ויראו הקטנים יראה גדולה ויתנו קול יללה עזה, ותעמד אמם מלכת.

”לכו ונגלכה! לכו ונגלכה!” שאג הארזיה המשלח בחמת קצף.

”לא אתן לקטני לגל ביד האדם”, ענתה הלביאה. אחר כן לקקה רגע אחד את פיותיהם ואת עיניהם ברחמים רבים ותאמר! ”אין זאת כי אם עלינו לשאת אותם, אם נחפץ, כי ילכו עמנו”, ובפיה תפשה שנים מהם בעור גבם ורעה הנאמן גשא את השלישי גם הוא, ויוסיפו לרוץ. והלביאה רצה בצעדים גדולים מאד, כי אהבתה לפרי בטנה כפלה את כחה, ואולם הארזיה הצעיר לא יכל, כי לא הספין לשאת עולל בפיו ויהי לו הקטן למשא, ובראותו כי הצידים קרובים ותתבלע בינתו בו ויפל מפיו את הפקדון אשר הפקד אתו, למען יוכל לנוס בחפזה. ואולם בהיותו שוכח חובה לא הציל את נפשו, כי השיגו אותו הרודפים וישליכו את רמחיהם אחריו, ויפל וימת גם הוא. והארזי הקטן עמל לשוא לקפץ בכפות רגליו הרפות אחרי אמו, אשר כבר רחקה ממנו הרבה, וכרגע והגה עדת הפלבים עטרתהו והם אמרו לעשות בו כלה, לולא אדוני האחוזה אשר בא אל תוך המחנה הנובח והצועק והשואף הזה וישיבהו לאחור, והוא תפש את הארזי הקטן הנוהם והמתגרד וישימהו בשק, ויתקע בשופר לתת אות, כי כלה הציד.

כי ידע אשר נמלטה הלביאה מידו, וינחם בשני האריות אשר המית ובשלישי
הרך אשר לכד חי. והלביאה ראתה, כי חדלו הצידים מרדף אחריה, ותשכב
היא ושני גוריה על רבצם לנוח ותחכה אל הלביא עם בנה השלישי, ובראותה
כי לא בא, ותקם ותחזק את לבה ותשב על עקביה לבקשו, ותמצא רק את
נבלתו אשר המשיטו אותה, ואת בנה השלישי לא מצאה. אז נתנה קול
שאגת יללה גדולה ותשב לאטה אל שני ילדיה אשר נשארו לה, כי גזל
היום הזה ממנה את אישה ואת בנה וגם את רע ביתה, ותשמע ועקת המות
הזאת כל היללה ותמלא את לב כל חיות היער מוראים ופחדים גדולים.

ב.

והארי הקטן הובא אל הארמון, ויאספו עליו כל אנשי הבית וישתאו
לו, כי נחמד היה למראה וגדלו כחתול בית גדול ועורו צהב ורך וציץ
שחור לו בקצה זנבו. בימים הראשונים הלך בחמת קרי עם כל איש אשר
נגש אליו להחליק לו ויבעט בו וישך, ואולם מעט מעט הסכין עם בני האדם
ויחל לקרבה אליהם ויהי לבן תרבות, כי בימי הילדות תשכח כל נפש במהרה
את אשר עבר עליה ותסכין על נקלה עם כל תליפה וכל תמורה. עד מהרה
נשכח מקרב לבו זכר אמו ואחיו וחיי החפש אשר ביער ובמדבר, ולא ידע
עוד בלתי את האנשים אשר נתנו לו את טרפו ביד רחבה ויתהלכו אתו
באהבה, ויתן לכל הנגש אליו להתרפק עליו ויצהל לקראת כל בא ויש אשר
שלח את לשונו החדה ללקק לו, ויאהבוהו כל אנשי הבית מסביב בחדר
גברתו ישן על מרבדים רכים ובחצר הארמון שעשע עם הילדים, ובצאת
אדוניו לשות, ויהי רץ אחריו ככלב. ואנשי הבית קראו לו שמשון, והיה
בקראם לו בשם, וימהר הארי לבוא אליהם. אז חשב אח נפשו לאחד מאנשי
המשפחה גם הוא וידבק אחריהם בכל לבו.

ואולם יתר החיות אשר היו בחצר או בבית לא אהבוהו. הסוסים
נשמו ויבעטו ברגליהם בסורו אליהם רגע אל ארוותם או בגשתו אליהם על
פני האחו אשר מאחרי הארמון, הפלבים נהמו ויראו לו את שניהם
והתרנגלות שקשקו בכנפיהן ותצעקנה בקול ותברחנה מפניו. אכן באהבה
נגש אל כלם, והם השיבו את פניו בשנאה. ורק החתולה אשר בבית דבקה

אחרי באמונה ותבקש את קרבתו תמיד, ותבט אליו בכבוד ותדבר אליו כשפחה. ובלכתו הלך וגדל ויהי לאריה צעיר ונבון, ותוכיח אותו על ארחותיו עם שכני הבית ותאמר: "לא לך, אדוני, להתהלך את האספוף הזה אשר מן הסוסים ומן הכלבים!"

"מדוע?" שאל האריה. "האם לא תחת גג אחד נשכן! אם לא חברים אנחנו ורעים?"

"לא", ענתה החתולה. "בן-מלך אתה, והם תרבות זרע עבדים; אריה אתה, והם עדת אחשתרנים וחורצי לשון. רואה אתה אותם כאחד מבני גילך, והם שונאים אותך וחושבים עליך רעה".

"לזאת לא אאמין, החתולה!", קרא האריה במר נפש.

ושמשון הלך הלך וגדל ויהי לאריה אדיר כאחד הגדולים אשר למינו, ואולם את טעמו לא שנה: באהבה דבק גם עתה אחרי אדוניו ואחרי אשתו ואחרי ילדיהם, ולבו היה תמים עם כל החיות אשר בבית ובחצר. אכן האנשים אשר מסביב המה שנו מעט מעט את טעמם: גברת הבית התאוננה, כי ריחו רע, ולא הוסיפה עוד לתת לו ללון בחדרה. וילבתי העציב את רוחו אמרו לו, כי עתה גדל, ולא נאנה לגדול ללון בחדר המשכב אשר לגברתו. אז נתנו לו משכב במאורת הכלבים, ואולם הכלבים אמרו, כי זר הוא אשר מן החוץ בא, ולא אבו לאסוף אותו, וייראו האנשים פן יתגודדו עליו הכלבים עזי הנפש, וילכו ויתנו לו רפת לבדו. וגם הילדים התנכרו אליו מעט מעט ולא אבו עוד לשעשע עמו, אף כי נשא את כל אשר הם עושים עמו ויהי מחליק להם ומללק אותם גם בצבטם את בשרו או במרטם את שערותיו, כי בסתר לבם יראו מפניו. והיה כאשר ישאל מעמם לשעשע עמו או להתפלש בעפר יחדו בחצר כמשפטם, ושלחו את דבריהם ביד משרת ביתם ואמרו לו: אין עמם לפניהם, כי יושבים הם על למדיהם. וגם אדוני האחוזה אשר מסביב, בבאם אל הארמון כפעם בפעם ובראותם את האריה משוטט בחוץ חפשי לרוחו, נפל לבם עליהם, ויזכירו את אדוניו על בטחונו אשר הוא בוטח בו. "אשרי אדם אשר לא יאמין בחיה רעה כזאת", אמרו, "כי מי יודע אם לא יבוא יום והתפרצה פתאם שרירות לבו הרע". ויהי כדברם אליו כדברים האלה יום יום, ויחל גם הוא לשים את הדבר אל לבו ויצו לאסר

את שמשון בשלשלת, וכאשר נגשו המשרתים לעשות את מצות אדוניהם, ויתן האריה קול שאגה, ויחרדו כלם לאחור. אז הלכו ויגידו לאדוניהם, כי לא יתן האריה להביא את צוארו בשלשלת, ויקם אדוניהם ויצא אל האריה אל החצר ויאמר לו: "היה בן מקשיב, שמשון, ונתת לשים על צוארך את עדי השרשרת הנחמדה הזאת."

"אבל מה זה ועל מה זה?" ענה האריה, "מה עשיתי רעה פי ככה אענש?"

"הן לא ענש הוא", דבר אליו אדוניו רכות, ויחנף לו וישם את שלשלת הברזל הכבדה על רעמת צוארו. "רק אות כבוד הוא אשר אנכי נותן לך בזה. יומם תהיה לעדי תפארה לחצר ארמוני ובלילה חפשי תהיה לרוחק".

ושמשון הוריד את ראשו בענוה ויתן לאדוניו לעשות בו כחפצו, ויהי שמשון לשבוי, וכל חבריו אשר בחצר התקלסו בו ויבוזהו. הסוס בעט בו בעברו על פניו, הפלבים חרצו לשון לעמתו ויעשו לו נאצות וכעסים רבים בהיותם רחוקים מגבולות פפות רגליו, וגם התרנגולות גרדו ותקררנה לנגד עיניו בלב אמיץ ולא התבוננו, כי לעו הנורא פתוח. ואולם שמשון לא שם לב ויהי כלא רואה, ויט את לבו להאמין, כי לא בזדון ובמחשבה הם עושים את מעשיהם. "הסוסים בועטים, פי זה זרפם", אמר אל לבו, "וזה דרך הפלבים לחרץ לשון ולעשות נאצות, והתרנגולות גם הן רק את הבטחון הגדול אשר הן בוטחות בי תראינה בזה, בעשותן את מעשיהן לנגד עיני ולא תיראנה רע".

מדי לילה בלילה פתחו אותו מכבדיו, והוא סובב את חומת הארמון הלך וסבב עד אור הבקר, ויהי לשומר אשר לא ייעף ולא ייגע. אין אויב ואין פושע אשר יערב את לבו לגשת אחרי הפירו את צלו העצום על החומה ועל ראשי המגדלים או אחרי שמעו את רעם שאגתו מן הלילה. וגם בימי ציד יפתח אדונו אותו ממאסרו ולקח אותו עמו, ויהי שמשון לוכד לאדונו את חזירי היער ואת שורי הבר ואת הדבאים ומביא בפיו את הצייד עד הארמון ועושה את כל העבודה הקשה אשר יעשוה תמיד עשרים איש. וכאשר תשלם המלאכה, ושב בעליו ושם את השלשלת על צוארו, והוא ישא בדומיה, ועמד ולקק את פצעיו אשר הפה במלחמותיו

עם החיות האכזריות ובבלבו ישמח על אשר יכל להיות לאדוניו למועיל.
 אז תתגנב אליו החתולה ותדבר אליו לאמר: בן־מלך, ראה־נא
 את אשר יעוללו לך! עד מתי תשא בדומיה את כל הגורל הזה אשר
 לא נאווה לך?"

"גורל אשר לא נאווה? פי לקחו אותי לעדי תפארה וישימו על צוארי
 שרשרת כבוד ויעמידוני בחצר על יד השער להתפאר?"

"הן לדבר הזה לא חאמין גם אתה, בן מלכי. אם חפשה תנתן לך
 בימי הציד למען תשלל שלל, קח את החפשה הזאת לנפשה. השאר ביצרותיך
 ואל תשוב עוד! זכר, כי שם מולדתך וכי שם אתה האדון!"
 ואולם האריה התעבר ויקרא בקצה: "אל נא תדברי דבר עוד, פן
 אחז בערפק ואפצפצך. בארמון הזה מולדתי, רע אנכי ואח לאדוני הבית, ואת
 להג שפתך לא אחפץ לשמוע עוד."

ג.

ואמו זכרה אותו כל הימים ולא שכחה אותו. שנים על שנים התאבלה
 עליו ולא עזבה את גבולות המקום ההוא, כי קותה תמיד, אשר יבא יום
 והיא תשמע דבר מכל אשר נעשה עמו אחרי נפלו ביד האדם. וכאשר
 נפוצה השמועה בין החיות אשר בער, כי בצאת אדוני האחזה לציד והלך
 עמו אריה, והוא עושה לא כחק ולא כארח לחיה, כי מתנפל הוא על כל
 חיות היער ועושה בהן שמות שבעתים מן האדם, ובאה השמועה הזאת
 גם עד לאזני הלבאיא, ותצהל מרב שמחה, והקופים והתפיים והאילים
 המביאים את השמועה בעצב וברגז לב לא הבינו את אשר היה לה. ואולם
 הלבאיא ידעה בלבה פרגע, כי האריה היוצא לציד עם אדוני הארמון
 הוא בנה האובה, ותמהר ותצו את אחד משני בניה אשר גותרו עמה
 לצאת לרגל את הארץ ולנסות לקרבה אל אחיו, אולי יוכל להשיב אותו
 אל אנשי משפחתו.

והאריה קם באחד הלילות בהיות החשך על הארץ ויזדר בחפזה
 ויעבר את המדבר ואת ההרים ואת היער ויבא עד יער התמרים ויתגנב
 ויעבר אותו חרש גם הוא ויעמד לפני החומה הסובבת את הארמון. ובעודו

עושה כה וכה לאסוף את כל כחו לנסות לדלג על החומה, והנה קול נורא
 נשמע פתאם ברעם מעל החומה לאמר: "מי פה!" ושתי עינים גדולות
 ולוהטות האירו לנגדו.

והקול הזה אשר ימלא חרדות את כל יצור חי מלא את לב הארניה
 הבא שמחה, יען אשר הכיר, כי קול בן מינו הוא. "איש שלומך!" ענה
 ואת קולו השפיל מעט. "רד אלי אם חפשי אתה, ולא — אעלה אליך
 ואוציאך לחפשי".

"אמנם חפשי אני!" ענה הארניה אשר על החומה בגאונה. "אבל
 מי אתה?"

"ארניה אנכי כמוך, ויתר מזה: אחיך אנכי, עצמך ובשרך. ואני הנה
 באתי עתה להשיבך אל אמנו, אשר גזלו אותך בני האדם מעמה בעודך
 קטן מאד והיא לא חדלה עד כה להתאבל עליך".

"שקר אתה דובר!" קרא הארניה אשר על החומה. "לא ארניה אנכי, כי
 אם תושב מתושבי הארמון, בני אדוני היו אחי ואחים אחרים אין לי.
 העלה מזה, פן מרה תהיה אחרייך!"

והארניה אשר מתחת החגצש. "בן בלי בשת! קרא בתמתו. אין בך
 נשמת ארניה עוד. עבד אדם היית, ירא ורך לב. רק עוד הפעם אעידה
 בך: התחפץ לשוב אלינו או מחה נמחה אותך מחברתנו?"

ושמשון השמיע קול שאגה נוראה, אשר ענו אחריה ההרים הרחוקים
 ותהי לחרדה.

"סב מזה אם יקרה נפשך בעיניך!"

ורעם שאגתו עורר את כל יושבי הארמון, הפלבים חרצו את לשונם,
 העבדים והשפחות קמו, קול נושקי נשק נשמע, קול דלתות עלה בהפתחון,
 והארניה העומד מתחת שמע את כל הרעש הזה ויבן, כי רעה קרובה וכי
 טוב יעשה אם יעלה מזה. אז מהר ויעבר את היערות ואת ההרים ויבא
 אל המדבר אל אמו ויגד לה את הדבר וכי לא הצליח במשלחתו.

והקביאה שמעה את דבריו ולבה בה התנודד. "עתה ידעת, כי עוד
 בני חי — וזה לי ראשית. כי מוזר היה לכלנו, הן לא יפלא בעינינו. בני
 האדם בנכליהם הרעים הטו את לבו הרך. ואולם לא יכבד הדבר לעורר

את קול הדם אשר בו אשר לא יחשה. אתה לא ידעת לכלכל את הדברים
במשפט. אלכה נא אליו אני ואדברה על לבו, ואתם תראו, כי אביא לכם
אח אשר ישמח כי מצא את אחיו."

והיא לא יכלה כמעט לחפות עד בוא הלילה ותקם ללכת אל הארמון,
ושני בניה ואחדים משכניה ורעייה הולכים אחריה מרחוק, למען היות לה
לעזר בבוא רעה פתאם. והאריה אשר על החומה שמר בלילה הנה בעיניו
פקוחות שבעתים מפל הלילות, ויראנה מרחוק בבאה וירעם בקולו ויקרא:
"עמדי!" בטרם תגש עוד עד רגל החומה.

ולב הלבאיא חרד מאד בשמעה את הקריאה הזאת, כי הפירה בקול
בנה את קול אביו. "הנה אמשך באה להשיב אותך אליה. רד, בני! תגני נא ואלקק
את עור פניך המתוק!"

והאריה ענה עזות; "רק זרות תדברי, לא ידעתיך. אנכי שמשון, רע
האדם, ואין לי דבר עם תרבות יצורים אשר כמוך. לולא אשה את,
אשר פניך אני נושא, פי עתה הראיתיך אשר לא לריק יחרף אותי
זר ונקח."

"הככה אתה מדבר אל אמשך אשר התאבלה עליך שנים על שנים?"
"השטן הוא בנך ולא אני," ענה שמשון.

"איך היתה כזאת!" התפחה הלבאיא. "מתנכר אתה לדמך ואת מולדתך
תשכח ותנבל וזכר אביך הנחמד אשר למענך מת. את אמשך תגרש מעל פניך
ועבדת לאנשים אשר הרגו את אביך והם אויביך בנפש" —

ואולם שמשון לא ענה אותה דבר, כי אם שאג: "הפלבבים, רחוצה!
המורים, צאו! פרצו באויב!"

והלבאיא ראתה, כי כל עמלה לשוא ותשב אל מדברה בלב מר.
ואדוני הארמון נגש כפעם בפעם אל שמשון בבקר לאסור אותו ויגער
בו ויאמר: "רק אין זה כי אם השטן בא אליך, כי בשני הלילות האחרונים
הקימות קול זועות לעורר אותנו כלנו משנתנו."

"סלח לי, אדוני," ענה שמשון בענה, "ואולם דע לה, כי אריות
התחרשו בלילות האלה מסביב לארמון ויחשבו רעה, ואני רק את חובתי
עשיתי בהיותי השומר."

„אַרְיֹת?״ שָׁאַל הָאִישׁ וַיַּחְקֵר אֶת שְׁמִשׁוֹן בְּעֵינָיו, כִּי חָדַל פִּתְאֹם
מֵהֶאֱמִין בּוֹ.

„כֵּן, אֲדוֹנָי״, עָנָה שְׁמִשׁוֹן, וְאָנִי הִנְנִי יוֹעֵץ אוֹתָךְ טוֹב לְבַלְתִּי הִתְמַהֵמָה
וּלְאַסֹּף חֵיל צִיָּדִים גָּדוֹל לְצֵאת עַל הָאֶסְפָּסוּף הָרַע הַזֶּה, לְמַעַן הַשְׁמִידוּ מֵעַל
פְּנֵי הָאֲדָמָה״.

וְאֲדוֹן הָאֶרְמוֹן יָצָא אֶל מַחוּץ לְשַׁעַר וַיַּחְקֵר אֶת סְבִיבֵי הַמָּקוֹם וַיֵּרָא
וְהִנֵּה אֲמַת נִכּוֹן הַדְּבָר, נִרְאוּ עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה עֲקֵבֵי אַרְיֹת עַד לְאֵין מִסְפָּר.
אִז קָרָא לְשִׁכְנָיו וַיִּבְאוּ כָלֶם הֵם וּגְדוּדֵי כְלָבֵיהֶם אֶל חֲצַר הָאֶרְמוֹן וַיִּסְעוּ
מִשָּׁם בְּהֶמוֹן גָּדוֹל וּבְקוֹלֹת וּבְשׁוֹפְרוֹת וּבְנִבְחַת כְּלָבִים וַיִּצְאוּ לְצִיד.

וּשְׁמִשׁוֹן חָפָה לְשׂוֹא, כִּי יִפְתָּחוּ גַם אוֹתוֹ מִכְּבָלָיו, וּבְרָאוֹתוֹ אֶת אֲדוֹנָיו
עוֹבְרֵי עַל פְּנֵיו וַיִּקְרָא: „וְאָנִי? הָאֵם לֹא אֵלֶיךָ גַם אָנִי עִמָּכֶם?“

„עַל הָאֲרִיֹת אֲנַחְנוּ יוֹצְאִים הַיּוֹם״, עָנָה אוֹתוֹ אֲדוֹנֵי הָאֶרְמוֹן.

„הֵן לְיוֹאת צְמָאָה נִפְשֵׁי לְלֶכֶת עִמָּכֶם, יַעַן כִּי עַל הָאֲרִיֹת אַתֶּם יוֹצְאִים״,
עָנָה שְׁמִשׁוֹן.

„הֲלֹא אַחִיךָ הֵם״, אָמַר אֲדוֹנֵי הָאֶרְמוֹן, „וְאָנִי אִמְרַתִּי, כִּי יֵצֵר לְךָ
לְרֵאוֹת — —“

וּשְׁמִשׁוֹן לֹא נָתַן אוֹתוֹ לְכַלּוֹת אֶת דְּבָרָיו וַיִּקְרָא: „אֲחִי? הָאֵם זֶה
שִׁכְרֵי מִלְּפָנֶיךָ, כִּי כָכָה תְּכַלִּימֵנִי? הָאֵם לֹא לְךָ אֲנֹכִי עוֹד? מַה לִּי וְלַעֲרֹב
הָרֵב הַזֶּה? הִנֵּה נִפְשֵׁי בְשֹׂאֲלֹתִי, כִּי תִתְּנֵנִי לְצֵאת עִמָּךְ לְצִיד. אֶת הַדְּבָר הַזֶּה
לֹא תוּכַל לְמַנַּע מִמֶּנִּי״.

„אֵם זֶה חֲפָצְךָ אֶעֱשֶׂנוּ״, עָנָה אֲדוֹנֵי הָאֶרְמוֹן בְּקוֹל דְּמָמָה וַיִּתֵּר אוֹתוֹ
מִכְּבָלָיו בְּלֵי רִצּוֹן.

וּשְׁמִשׁוֹן כְּמַעַט רָאָה, כִּי חֲפָשִׁי הוּא, וַיִּתֵּן קוֹל שְׂאָגָה אַחַת וּגְדוֹלָה
וַיִּקְפֹּץ קְפִיצוֹת אֲדִירִים וַיַּעֲבֹר אֶת הַשַּׁעַר וַיִּבֹא עַד לְפָנֵי הַמַּחְנֶה. אִז
יָרוּץ לְפָנָיו הַמַּסַּע בְּחַפְזוֹן וְלֹא יַחְדַּל רָגַע וְאֶת הַמַּסַּע הַשְּׂאִיר מֵאַחֲרָיו הִרְחִק
מְאֹד, וַיֵּאָחַז שְׁעוֹת עַל שְׁעוֹת בְּאִשׁוּרֵי הָרְגָלִים אֲשֶׁר רָאָה פּוֹנּוֹת אֶל הַמַּדְבָּר
עַד הַדְּבִיקוֹ אֶת הָאֲרִיִּים. וּבְרָאוֹתוֹ אֶת עֵדַת הָאֲרִיֹת בּוֹרְחִים מִלְּפָנָיו, וַתִּצְלַח
עָלָיו רוּחַ מִלְחָמָה חֲדָשָׁה וַיִּשְׁתַּעַר אַחֲרֵיהֶם בְּחַמַּת רוּחַ אֲכֹזְרִיָּה, וַעֲדַת הַכְּלָבִים
וּגְדוּדֵי הַצִּיָּדִים לֹא יָכְלוּ עוֹד לְהִתְחַזֵּק אַחֲרָיו. אִז הִשִּׁיג אֶת הָאֲרִיֹת לְבִדּוֹ,
וַיִּט רָגַע אַחַד מִפְּנֵיהֶם כַּחֲצֵי קֶשֶׁת נְטוּיָה וּפְתֹאֵם קִפֵּץ בְּקוֹל שְׂאָגָה נוֹרָאָה

ובלוע פֵּעוּר אֶל תוֹךְ הַמוֹנֵם. בְּרַגַע הֵהוּא וְהַמוֹן הָאֲרִיּוֹת כְּתָרוּהוּ וַיִּתְנַפְּלוּ
עָלָיו בַּחֲמָה שְׂפוּכָה וַיִּכְוֶהוּ בַכּוֹת רַגְלֵיהֶם מְכוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד עַד הַפִּילָם
אוֹתוֹ לְאֲרֶץ, וְאַחֲרֵי כֵן הִחְלוּ לְרִטֵּשׁ אֶת בְּשָׂרוֹ בַמִּלֵּת עוֹתֵיהֶם וּבַרְסוֹתֵיהֶם
וְאַחֲרָיו עוֹמְדִים. בְּשִׁצְף קִצְף וְקוֹרְאִים: «מֹת לְבוּגַד!» אֵךְ בְּטָרֵם יִמְצְאוּ מוֹעֵד
לְהַכּוֹתוֹ מִפֶּה אֲנוּשָׁה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה עִמּוֹ כֹּלָה וְאִמּוֹ הִלְבִּיֵאָה מֵהָרָה וַתִּתְנַצֵּב
עָלָיו וַתִּשְׁאֵג: «סוּרוּ! סוּרוּ!» וְאֵל שִׁמְשׁוֹן הַמֵּתְבוּסֵס בְּדָמוֹ וּמִפִּיו יָז קִצְף
קָרָא: «שׁוּב אֶל בְּנֵי הָאָדָם אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ לָךְ, אִם בְּזֹאת מִצְאָתָ טוֹבָה. הַיּוֹם
הַזֶּה אֲבִדְתָּ מִמֶּנִּי שְׁנִית. לָךְ! לָךְ!» וְלֹא הִבִּיטָה עוֹד אַחֲרֶיהָ, וַתִּמְהַר
לְהוֹסִיף לָנוֹס וּלְהַמְלִט, וַיִּתֵּר הָאֲרִיּוֹת רַצִּים אַחֲרֶיהָ עַד כִּי גַעְלָמוּ מֵאַחֲרֵי
הָהָרִים.

(תרגום דוד פרישמן.)

עַר הַכְּנַפִּים.

כֹּל יְמוֹת הַחוּרֶף שִׁכְבוּ הַדְּבוּרִים בַּפְּתָח שְׂקִיעוֹת בַּשָּׁנָה וְחוֹלְמוֹת וְרוֹאוֹת שׁוֹשְׁנִים,
פּוֹרְחוֹת, גְּבִיעִים מֵלֵאִים עֲסִים...
עַד שֶׁנִּכְנַס קוֹ עָלָיו שֶׁל שֶׁמֶשׁ הָאֲבִיב דֶּרֶךְ הָאֲשַׁנֵּב הַקֶּטֶן שֶׁבְּכוֹרֵת; פִּקַּח לֵהֵן עֵינַיִם
בַּעַל-פְּרוֹחַ וְקָרָא עֲלֵיהֶן בַּשֶּׁפֶת אֹרִים:
«הַלּוֹמוֹת — לַעֲצֵלִים, וְחַיִּים וְתַקּוּמָה — לְזוֹרִיזִים!»
יֵצְאָה הַדְּבוּרָה הָרֵאשׁוֹנָה לְתוֹךְ אֵיזֵר עוֹלָמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא; מַעֲוֹפֶתת הִיא לִכְאֵן
וְלִכְאֵן, מַעֲוֹפֶתת וּמוֹזֻמַּת.
שֶׁרָה הִיא עַל הַכְּנַפִּים, עַל הָרוֹם, הַמְּרַחֵב, עַל הַחוּפֵשׁ וְעַל הָעֲבוּדָה מְרֻצוֹן חֲפְשִׁי.
בֵּין כֵּךְ דִּפֵּק לָהּ הָרַעֲב עַל לְבָהּ.
נִכְנָסָה לָגֵן, וְכִבְרָה מִצְאָה שֶׁם שׁוֹשְׁנִים מְקַדְיֵמוֹת, עֲלִיּוֹת וּמִשְׁתַּוְּבָבוֹת עַל גְּבֻעוֹלֵיהֶן:
«בַּחוּר, בַּחוּר! שֵׁא עֵינֶיךָ, בְּמִי אַתָּה בּוֹחֵר?»
מִיֵּד שִׁכְחָה הַדְּבוּרָה אֶת רַעֲבוֹנָהּ, וְהִתְחִילָה מְזֻמְמֶת עַל יְפֵי הַשׁוֹשְׁנִים וְהַפְּרָחִים וְעַל
הַיּוֹפִי כָּלּוֹ.
וְעַל הָעֲבוּדָה הַמְּשֻׁמַּחַת, וְעַל הַמְּנוּחָה שְׂאֲחָרֵי הָעֲבוּדָה, וְעַל הַתְּעוּפָה הַקְּלָה שְׂאֲחָרֵי
הַמְּנוּחָה הַנְּעִימָה.

מבד לבד, מגבעול לגבעול היא מעופפת, מתסבא ומתגלה בין עלים רכים-דקים, נהנית מן הזיו שבאביב ומזוממת.
 ובחצר — ברבור רחב-כנפים מטייל לו בין הברבוריות, מפטפט אליהן בשפת ברבורים הברות, שקשה להלמן ולדעת אם הגיני-אהבה הן או שמא אינן אלא קטטות.
 ומתנפח הברבור, וא'מוגיו מתמלאים ומתאדמים, ונוצותיו מסתמרות וכנפיו מתרחבות, ראתה הדבורה והודעוזה:
 „הוי, הנה בעל-כנפים! לפני כנפים אלו — ודאי שפתוחים השמים, קרוב השמע, מגוים הכוכבים, ארבע רוחות השמים, כל רז לא נעלם! לא נברא העולם אלא בשביל כנפים אלו!

ישבה לה על גבעול שושנה, לחבר שיר לכבוד כנפי הברבור.
 והברבוריות מצאו תולעת והתקוטטו עליה.
 הברבור התנפת, האריך כנף ועג עליה עוגה מסביב.
 — בר-בור! אם תתקוטטה, נשבע אני בא'מוגי, כי פה תהיה קבורתכן!
 — הוי, מזוממת הדבורה: בעל-כנף! הלא מטנף אתה את כנפך בקק.
 — בר-בור! ואלא בשביל מה נבראו הכנפים?
 — בשביל מה נבראו? הלא לעוף!
 — לעוף? להיכן?
 — להיכן? למרום!
 — למרום? כלום יש שם תולעים?
 — לא! שמש יש שם! וכוכבים! וכל יופי ונשגב!
 — בר-בור-בר! — ענה הברבור, ושוב שלשל כנף ועג עליה עונה.
 לא הבינה הדבורה את תשובתו של הברבור.
 ישבה לה על גבעול שושנה, והטיחה דברים כלפי-מעלה:
 רבון העולמים! נתת כנפים למי שאיננו יודע אלא ללכת?
 יהודה שטיינברג.

האורים:

עסיס — לשד, מיץ הפרות והפרחים. הן עופה — הפריחה. לה למן — להבין אותן. הגיני — דבירי. קטטות — מריבות. עג עגה — עשה תקף, הסתובב. קק — בצה. שלשל — הזריד. הטיחה דברים — החאוננה.

מולדת

ארץ ישראל.

הארץ היושבת לחוף ים רועש בהמון גליו, ארץ הררי אל וגבעות
 עולם, רמות ובקעות, אדמת מרעה ושדית תנובה — ארץ כזאת תרומם רוח
 הגוי היושב בה ותלבישהו עו וגבורה להיות לעם רב פעלים. ואם עוד נראה
 בארץ הזאת סגלות הטבע ומשטרים וסדרים מיוחדים בכל חזיונותיה, במזג
 אוירה; עתותי השנה — אביב וסתו, קיץ וחורף, קציר ונבציר — תשמרנה עת
 בואנה, טללי ברכה וגשמי נדבה עם מטרות עז, יורה ומלקוש, ירדו בה
 במועדם מימים ימימה, ומלבד ימי ענן וערפל המעטים, שמים טהורים
 חופפים עליה תמיד ושמש צדקה תאיר לארץ ולדורים עליה ברב ימי השנה,
 וגם אדמתה תתן יבולה למכביר, — אז תהיה הארץ הזאת לארץ חמדה, צבי
 לכל הארצות סביבותיה, והדורה יראה על פעלי בני העם היושב בה בכל חיי
 רוחם ותכונת נפשם. ואם בעוד היות העם בטל ילדותו כבר נרעו על תלמי
 לבו זרע מוסר נדעת, ובעודו באבו כבר השכילו מוריו ומדריכיו לעורר
 בקרבו רגשי זה, להבין ולדעת את תעודתו הנשגבת, אז יהיה העם הזה לעם
 סגולה ואותות מקום מגורו יראו על תכונת נפשו בכל תקף עזם.

ארץ ישראל מצינת היא בסגולותיה ותכונותיה מכל ארצות התבל, אשר
 דרכה שם רגל תרי הארצות. רצועת ארץ צרה, מלאה הפכים והמין חליפות
 בתאר פני אדמתה ובכל חזיונותיה, במזג אוירה ותוצאות אדמתה. על גבולות
 הארץ צפונה מתנשאים בשיא חסנם הרי לבנון וחרמון, המקסים שלג עולמים
 ונשקפים על פני טורי ההרים ורכסי הסלעים עם הבקעות והעמקים.
 המשתרעים עד ארץ הנגב, מקום שם האויר, הנוצר בחם אפריקה, ילהט
 כל צמח ושיח השדה; עצי פרי השונים בטבעם ישגו ויפרחו פה איש על
 יד רעהו, ועץ התמר, אשר לא יצלח רק במקום שרב ושמש, ישגשג על
 יד האלון — עץ הצפון, אשר לא יוכל עמוד בחם לזהט; אם מפאת נגב

תצעד השמש בכחה וגבורתה, הגוה לפוח לעמתו רוח צפון משדמות שלג
לכנון, רוח צח הממוג את האויר.

תאר פני האדמה, שפעת מימי הנחלים, הנוזלים מן לכנון וחרמון
וסעיפיהם, המעינות והתהומות היוצאים בבקעה ובקרה, גשמי הברכה ומטרות
העזו - כל אלה יעשו את ארץ ישראל לארץ חמדה טובה וברוכה ברב
תבואות. הארץ הזאת הגה עד היום, בכל מקום אשר חלו בה ידי חרוצים
לפתח ולשדד אדמתה, "ארץ זבת חלב ודבש".

וכאשר יהיה טבע הארץ רפאות לבשר האדם בן יחוק גם את רוחו
וירומם נפשו, כי "חיי נשמות אויר ארצה". קטנה היא הארץ הזאת במדת
שטחה, אך הוד אלהים שפוך על כל מראותיה. גבונני ההרים וראשי הסלעים
הקודרים, גבעות החמד, אשר כגלמימים יתנשאו, ירהיבו עין רואם, אבל לא
יביאו שממון ותמהון בלב המתבונן עליהם.

בארץ הזאת נולדה השיכה האמתית, בת הטבע והבריאה ביפי הדכה.
גם הרעיון הנעלה, אשר לא ידעוהו העמים מימי קדם, הרעיון הנשגב על
אל גדול, שפחו וגבורתו מלא עולם, השם גבור לים ומשטר לכל כחות
הטבע - אל הנוהג בחסדו כל דור - יליד הארץ הזאת הוא והעם אשר
ישב עליה.

צבי גרץ.

הכתל המערבי.

על יד פתל זה	על הדר הרם
עומדים וקמים שחוחים,	עומד פתל ישן,
מְהַפְּזִים ובוֹכִים ;	קוֹרֵר מִנִּי עֵשֶׂן ;
שופכים דמעותיהם שם,	הִרְבֵּה נִרְאִים פְּרָצִים בּוֹ,
מְתַנִּים צְרוּתֵיהֶם שָׁם -	צִמְחֵי אֲזוּב צְצִים בּוֹ -
צְרוּת אֲלֵפֵי שָׁנִים.	אך הוא עומד איתן.

ומשמי הרום
קָרְגִי כֶסֶף שׁוֹפְעוֹת,
אֵת הַפְּתָל חוֹפּוֹת ;
אֵל פֶּלֶל לֵב מְצִיצוֹת הֵן,
וּבְכֶלֶב לֵב מְפִיצוֹת הֵן
זִהְרֵי נְחֻמָּה.

יעקב כהן.

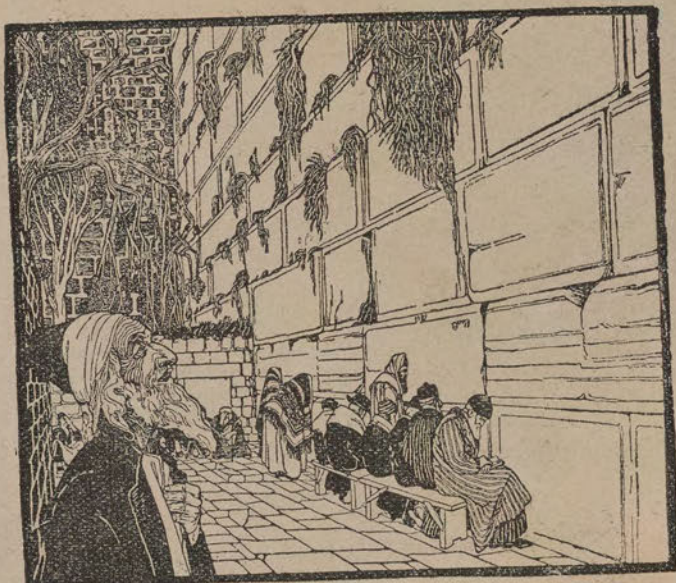
בְּאִוְרִים : צְצִים - צוֹמְחִים. אֵי יָרֵן - חֹק. שְׁחוּחִים - כְּפוּפִים. מְתַנִּים - מְסַפְּרִים.
שׁוֹפְעוֹת - יוֹרְדוֹת בְּשֹׁפֵעַ. חוֹפּוֹת - מְכַסּוֹת.

— <0> <0> <0> —

כתל מערבי.

— ספר-נא לי, בבקשה ממך, את הדבר הזה לכל פרטיו ודקדוקיו, אם כן, איפוא, קאה ראית בעיניך ממש את הכתל המערבי? האמנם? ראית אותו יפה? אם כן, איפוא, הלא חספר לי — איך ומה, ואימתי?...
כן אמר רבנו ליהודי אחד, שזה-עתה חזר מארץ-ישראל, מירושלים עיר-הקודש.
— ספר-נא לי, בבקשה ממך, ציר-נא לי את הדבר הזה לכל פרטיו ודקדוקיו — מה מראהו וכיצד הוא עומד ואבניו מה הן?
היהודי הירושלמי ציר לו את הדבר לכל פרטיו ודקדוקיו, ורבנו ישב כנגדו ושמע ושתה בצמא את דבריו ונהנה מאד ופניו הבהיקו. משל למה הדבר דומה? לאדם, שהביאו לו ברכה ושלוש ממדינת הים, מקרובו וגואלו.

הפּתל המערבי - א' מ' ל' ל' ין

רבינו גַּצְץ עיניו ביהודי הירושלמי, עשה אזנו כַּאֲפֶרְקֶסֶת והקשיב לדבריו בכל חושיו, עד כי לא הרגיש כלל בנו, בתלמידיו הסוררים, שאנו מְשַׁתְּמָטִים אחד-אחד מלפני השלחן, מְחַמְּקִים ומתגנבים לצאת החוצה וּלְהִשְׁתוֹבֵב מְעַט. כשחזרנו שוב לחדר, עדיין מצאנו את שניהם יושבים ומספרים. כהל מערבי! אמר רבינו אל היהודי הירושלמי - כהל מערבי! הלא זאת היא שארית מחמדנו, שהיו לנו בימי מַמְלַכַת ישראל, כהל מערבי! כהל מערבי! ורבינו נתן את קולו בבכי.

ש לום - עליכם.

באורים: אַפְרָקֶסֶת - הַקֶּלֶל שָׁבוּ שׁוֹפְכִים אֶחָ גִּרְעִיגִי הַתְּבוּאָה לְטַחֲנֶיהָ. מְחַמְּקִים - יוֹצְאִים בְּלֵאָט.

עבודה בכתב: המלמד מציר את רשמיו תשעה באב ע"פ תכנית זו: א) ערב תשעה באב (קריאת "איכה" בבית הכנסת). ב) תשעה באב (פרשת היום).

הציקתני תשובתי...

ואשכח תענוגי שבתותי
 והדרת מועדי וכבוד פסחתי
 המירותי בצל-שיחים חדרתי
 ובמסוכת סבך חסן-בריחי
 וחדלתי הלוד על דף ועל סף
 ונתתי בלב ימים ארחי
 עדי אמצא הדום רגלי אלהי
 ושמה אשפכה נפשי ושיחי
 ואפריח במי-ירדן גרדי
 ואצמיח בשלוח שלחי;
 אהלל את שמו מדי חיותי
 ואודני עדי נצחתי!
 ר' יהודה הלוי

הציקתני תשובתי לאל חי
 לשחר את מקום כסאות משיחי
 עדי כי לא נטשתני לנשק
 בני ביתי ואת רעי ואחי!
 ולא אבכה עלי פרדס נטעתי
 והשקיתיו והצליחו צמחי;
 ולא אזכור יהודה ועזראל
 שגני פרחי יקר מבחר פרחי
 ואת יצחק אשר כבן חשבתיו
 יבול שמשי וטוב גרש ירחי
 וכמעט אשכחה בית התפלה
 אשר היו במדרשו מנוחי;

באורים: פרדס - הכננה לבית מדרשו. יהודה ועזראל וכו' - תלמידי המשורר.
 גרש ירחי - בכורי החודש (הכננה - מיטב הלמודים). חסן בריחי - משכנות העז בבית
 החליף בסבך הספינה. שלחי - ענפי.

הדרור והשממיות.

(אגדת"עס).

היה היתה דרור בירושלים; ועלתה הדרור ההיא בבקר-בבקר, ועמדה בין עפאי עץ הדס ושרה שירה נעימה, ונאספו ילדים רבים סביב לעץ ושמעו אל הרנה. אז תספר להם הדרור ספורי-פלא מארצות הפלאות, ושמעו הנערים את הספורים האלה בענג רוח ועליצות נפש, ונתנו איש איש מהם מלא כף זרעונים לדרור, ואכלה ושבעה וברכה את האלהים ואת הילדים.

וכאשר הואיל שלמה המלך לבנות את בית-המקדש בירושלים, לא נחה הדרור ולא שקטה, ומבקר ועד ערב נשאה בחרטמה מים וטיט וגושי-עפר, ותעזר לבונים במלאכת המקדש; ויש אשר לעגו לה צפרי היער, ואמרו אליה: "לשוא תיגעי תעמלי כל הימים, ומעשה הבנין לא יקרא על שמך". וענתה הדרור ואמרה: "לא למען כבוד שמי ולא למען מצא תהלה אני עמלה, כי אם למען העבודה והבנין".

ויש אשר מלאו פי הצפרים שחוק ויאמרו: "בבנין אבני גזית אשר ארכו שלש מאות אמה — מה יתן ומה יוסיף מספר חרטמים נשאי טיט?"

וענתה הדרור ואמרה: "עשות טוב מצער — טוב מבלי עשות מאום". ומיום ליום ילכו וישלמו כתלי הבנין, ומיום ליום ילך וישלם בנין הדרור. עוד שדרה אחת — אבני גזית — עוד חרטם דרור מלא טיט: וביום חנפת המקדש נגמר גם בנין הדרור, בנין יפה וטוב, אך קטן וצר כפי ערך הדרור.

וכאשר ירדו מלאכי אלהים לראות בבנין שלמה — וייטב בעיניהם בנין הדרור מכל הבנין, וגם אמרו, כי לולא שהיה קטן וצר, ולולא שהיה מקומו תחת המרזב, כי אז היה כדאי והגון לכהן הגדול. אך יען כי קטן וצר הוא ומקומו תחת המרזב, כי על כן נתנו לדרור ההיא לשבת בתוך בנינה.

ותשב הדרור בתוך קנה; ובכל יום ויום, כאשר שרו הלונים על

הדוכן את שירת היום, או צפצפה גם הדרור את שירתה, וכאשר ברו
הכהן את העם ענתה הדרור: "אמן!" והתאספו הילדים אל פיהם הקטן
אשר בקו, והגישו לו מנחת הבקר: מלא כף זרעונים גדולים כפוכים,
וצפצפה להם ספורי נפלאות, אשר בלבנון, ואשר בארץ החוילה, ועל אדות
הילדים בני מאת שנה, אשר בליו העיר.

ותחי שם הדרור ימים רבים, ותרא בני-בנים לעץ ההדס אשר קננה
בין עפאיו לפנים, ותולד בנים ובני-בנים, ודרכי אבות ירשו הבנים,
ותאהבנה הדרורים הצעירות את הילדים אהבת תמימים וישרי לו
ראתה זאת השממית, ותקנא בדרור, ותאמר: "הבה אארג גם אני
מקורי פרקת לבית-המקדש, והעלוני הילדים והביאו לי המון זבובים
למאכל". ואולם ימים רבים ישבה שם בלשממית ולא ראתה איש, כי לא
יבא כל זר אל מבעד לפתח ביתי אם הכהן הגדול — פעם אחת בשנה.
השממית רעבה, ויבא רזון בעצמיה; אז עזבה את מקומה, ותאצא אל
החצר, ותארג שם את קוריה; אך בראות הילדים את הארג, ויקראו בשאט-
נפש: "רשת! מלכדה!" ויעלו על זכרונם זבובים גלפדים בקורי עכביש,
ויתעצבו אל לבם, ואחד הילדים, והוא הגדול שבכלם, מצא עז בלבבו
ויאמר: "אם כי לא אוכל להציל בידי את כל הזבובים מכל קורי עכביש
שבעולם — לא אמנע בכל זאת מלבער את הרע, כאשר המציא יי" —
ובדברו הרים את מקלו, ויקרע את הארג.

בראות השממית, כי לשוא תקנה למצא חן בעיני הילדים, ותשבע
לדרור את הילדים ולשנא אותם, ואת השנאה הזאת הנחילה גם לבניה,
ובניה — לדור אחרון. — וכאשר שלח נבוכדנצר אש בבית-המקדש, חרדו
הדרורים מתוך קניהן, ותשאנה מים בפיהן לכבות את הדלקה; וכאשר ראו
זאת הצפרים ותמלאנה שחוק פיהן לאמר: "אכן חסרי דעה הם בני
הדרור! אש אלהים מתלקחת מן המסד ועד הספחות והם בחרטמיהם
יאמרו לכבות את הבערה!"

וענו הדרורים ואמרו: "עשות טוב מצער — טוב מבלי עשות מאומה,
ואם אך נצליח לכבות גחלת אחת לא יעלה עמלנו בתהו". ולא גחו ולא
שקטו ולא חדלו מכבות, כאשר לא נחה ולא שקטה אמה הדרור, ותעזור
על ידי הבונים.

ואמנם עמל הדרורים לא עלה בתהו, ומכף הבנין עלתה בידן להציל את כתל המערבי בבית המקדש והנהו עומד עד היום על הר המוריה. והשמיות נשאו אש זרה בפיהן, ותוספנה על אש האלהים, אשר ירדה מן השמים, להגדיל הפערה.

ורבים אשר לעגו להן, ויאמרו: "הן גם בלעדיכן רבה הפערה, ומדוע זה תעמלנה לשוא להביא עוד אש זרה?" וענתה השממית ואמרה:

"נעים לי מעשה הרע והרס ואבדן רק אז — אם ידי עשהו!" על כן יאהבו הילדים את הדרורים, ועל בן גם לעזן פליגי יחשב לנער, אשר יהרס קן דרור.

ועל בן גם שקץ ישקצו הילדים את השממית, ובכל עת ששמצאוה מעף ימעכו אותה ברגל או באבן. — אמור אמרים, כי בכל שנה ושנה — בתשיעי לירח אב, יום שנשרף בו בית המקדש, מתאספות דרורים רבות סביב לכתל המערבי, ומחכות כי יבאו הבונים במלאכת המקדש, למען תעזרנה גם הן על ידם.

יחודה שטינברג.

באורים: עפאי — צנפי. שדרה — שורה. מרוב — הצנור שמחת הגג. הדין — מקום הכהנים בשעת ברכתם. מן הפסד ועד הטפחות — מן הסוד עד המקרה.

— <0> <0> <0> —

נענועים.

(מן היגדה).

"אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי" — כנגד מי אמרוהו בני קרח למקרא הזה? לא אמרוהו אלא כנגד כנסת ישראל. שאמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, וכורה אני בטחון ושלחה שהייתי שרויה בהם — ועכשיו נתרוקו ממני, ואני בוכיה ומתאנחת ואומרת: מי ישימני בימים הראשונים, שהיה המקדש בנוי, ואתה יורד לתוכו משמי מרום

ומשֶׁרָה שְׁכִינַתְךָ עָלַי וְאוֹמוֹת־הָעוֹלָם מְקַלְסִין אוֹתִי, וְכִשְׁהֵייתִי מִבְּקֶשֶׁת רַחֲמִים
עַל עֲוֹנֵי— אַתָּה עוֹנָה אוֹתִי, וְעַכְשִׁיו אֲנִי בְבוֹשָׁה וְכִלְמָה.
וְעוֹד אִמְרָה לְפָנָיו: רַבּוֹנוֹ-שֶׁל־עוֹלָם! שְׁמָמָה עָלַי נִפְשִׁי, כִּשְׁאֲנִי עוֹבֵרֶת
עַל בֵּיתְךָ וְהוּא חָרֵב, וְקוֹל דְּמָמָה בְּתוֹכּוֹ, וְאוֹמֵר: מִקּוֹם שׁוֹרְעוּ שֶׁל אֲבֵרָהָם
הַקְּרִיבוּ קֶרֶבֶן לְפָנֶיךָ, וְהִכְהַנִּים עוֹמְדִים עַל הַדּוֹכָן, וְהַלּוּיִם מְקַלְסִים בְּכַנּוּרוֹת—
יְהִיו שׁוֹעֲלִים מִרְקָדִים בּוֹ?

וְעוֹד אִמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: לְשַׁעֲבֵר הֵייתִי עוֹלָה
לְפַעֲמֵי רַגְלִים בְּצִלּוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הַדְּרָכִים מִתְּקַנִּים לְפָנָי וְאֵילָנוֹת
מְסוֹכְכִים עַל רֵאשִׁי; וְעַכְשִׁיו אֲנִי בְּצִלּוֹן שֶׁל מַלְכוּיֹת, דְּרָכֵי בְּסִירִים וְאֲנִי
גְלוּיָהּ וּמַהֲלֶכֶת בַּחֲמָה! לְשַׁעֲבֵר הֵייתִי עוֹלָה הַמּוֹנִיּוֹת-הַמּוֹנִיּוֹת שֶׁל חֲגִיגָה,
כְּגַעְגֵּעַ זֶה שֶׁל מַיִם, שְׁאִינוּ פּוֹסֵק לֹא בְיוֹם וְלֹא בַלַּיְלָה, סֵלֵי בְּכּוֹרִים עַל
רֵאשִׁי וּמַהֲלֶכֶת בְּשִׁירוֹת וּבִזְמִירוֹת:

בְּהַשְׁכָּמָה הָיוּ אוֹמְרִים: „קוּמוּ וְנַעֲלֶה צִיּוֹן!”
בְּדְרָכִים הָיוּ אוֹמְרִים: „שְׁמַחְתִּי בְּאוֹמְרִים לִי בֵּית ה' גִּלְדֵךְ.”
בִּירוּשָׁלַיִם הָיוּ אוֹמְרִים: „עוֹמְדוֹת הָיוּ רְגֵלֵינוּ בְּשַׁעֲרֵיךָ יְרוּשָׁלָּם!”
בְּהַרְהִיבֵית הָיוּ אוֹמְרִים: „הַלְלוּיָהּ הִלְלוּ אֵל בְּקִדְשׁוֹ!”
בְּעוֹרָה הָיוּ אוֹמְרִים: „כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהִלָּל יְהוָה—
וְעַכְשִׁיו אֲנִי דְמוּמָה עוֹלָה וְדִמוּמָה יוֹרֶדֶת.

בְּאוֹרִים: מְקַלְסִין—מְהַלְלִים. לְשַׁעֲבֵר—מְקַדְּשִׁים. מְסוֹכְכִים—מְגַנְּיִים, מְכַסִּים.
הַמּוֹנִיּוֹת—הַמּוֹנִים. כְּגַעְגֵּעַ—מִשְׁק מַיִם בְּרִדְתָּם. בְּעוֹרָה—בְּחֶצֶר הַמְּקַדְּשׁ. דְמוּמָה—
דוֹכָמָה.

אל הצפור.

הגדל בפנינים השל על הר הרמון,

אם ירד ויפול כדמעות?

ומה שלום הירדן ומימי הבהירים?

ושלום כל ההרים, הנקעות?

הקר מעליהם הענן הפבד,

הפרש עלטה צלמות?

ומרי צפורי על ארץ בה מצאו

אבותי החיים, המות?

האם עוד לא נבלו הפרחים שתלתי

כאשר נבלתי אנכי?

אזכרה ימים כמוהם פרחתי,

אך עתה ונקנתי, טר כתי.

ספרי, צפורי, טוד שים כל שים

ומה ילך טרפיהם לחשו?

הבשרו נחמים אם קוו לימים

פרגמו כלבגון ירעשו?

ואחי העלבים, הולעים בדמעה -

הקצרו ברנה העלמר?

מי יתן לי אבר ועפתי אל ארץ

בה יגזז השקד, התמר?

ח. ג. ביאליק.

שלום רב שובך, צפורה נחמדת,

מאמצות החם אל חלוני -

אל קולך פי ערב מה נפשי כלתה

בחרך בעובך מעוני.

ומרי נא, ספרי, צפורי הקקה,

מארץ מרחקים נפלאות -

גם שם בארץ החמה, הנפה

תרבינה הרעות, התלאות?

בתשאי לי שלום מאחי בציון,

מאחי הרחוקים הקרובים?

הוי, מאשרים! הודעו ירע

כי אסבל, הוי אסבל מקאובים?

התשאי לי שלום מזמרת הארץ,

מעמק, מגיא, מראש הרים?

הרחס, הנחם, אלה את ציון,

אם עודה עוובה לקברים?

ועמק השרון וגבעת העבונה -

היתנו את מורם, את נרדם?

ההקיץ משנתו השב ביצרים

הקבגון השון, הנרדם?

באורים: מורם - נשקם. טר פיהם - עליהם. אבר - בגוף. יגזז - יצמת. פרת.

בְּאֵר חֲפָרְנוּ

יֵצֵא שְׁמֵשׁ יִפְהוּ, צְעִירָה וְרַב־תָּחַן, וְתַעַל לְמְרוֹמֵי־הַשָּׁמַיִם כִּשְׁהִיא מַעֲנַקַת לְכָל הַיְקוּם
מִזְהָרָה וּמִחֲמָה, וּבַעֲלוֹתֶיהָ הַתְּחִילָה מִשְׁחָקִי צִיּוּרִיָּה בְּצִלְהֵהָרִים, בְּעֵצִים וְשִׁית הַשָּׂדֶה
וְתַעֲלוּלֶיהָ עִם עוֹבְרֵי־דְרָכִים... הִיא אֲצֵרָה וְעִנְנָה גַם אוֹתֵנוּ, כַּחֲמֶשֶׁה עֶשֶׂר אִישׁ הִלְכְנוּ מְזֻנִים
בְּמַעְדָּרִים, בְּפִטְיָשִׁים וּבִסְלִסְלוֹת.

הַרְדֵּן־הַחוּל הִלְכְנוּ, וְהַרְדֵּן הִימָה קָשָׁה, וְגַלְדֵּךְ בְּכַבְדוֹת כִּשְׁהוֹצֵה מִרְחַצַת אֶת הַפְּנִים
וְהַגּוֹף בָּלוּ.

כִּשְׁעָה הִלְכְנוּ עַד שְׂבָאֵנוּ לְמִוְרֵד־הָר, שְׂכָלוּ נְטוּעַ גְּפָנִים וְשִׁשְׁדִים, זֶה מְסוּם־עֲבוֹדָתֵנוּ.
כְּרָמֵי חֲמֵד מִשְׁתַּרְעִים בְּמִרְחָק רַב, מְכַסִּים אֶת הָעֵמֶק וְאֵת הַגְּבֻעוֹת - עַד קֶצֶה אֶפְסֵי
הַשָּׁמַיִם, שְׂדֵנָת אֶקְלֵפְטוֹסִים מוֹשְׁקֵת אֶת הָעֵינַן בְּגִדְלֵ עֲנָקִיָּה, הַמְטִילִים צִלְלִים אֲרָפִים,
אֲרָפִים... עֲצֵי תֶמֶר רַמִּים נִרְאִים פֹּה וְשָׁם כִּשְׁהֵם מִתְנַשְּׂאִים בְּגֵאֲת־סוּד הַשָּׁמַיְמָה וּמְעוֹרְרִים
בְּלֵב הַמּוֹן צִעְגוּעִים לֹא בְרוּרִים... מוֹרְחָה - הָרִי יְהוּדָה וְסִלְעֵיהֶם - סוּדוֹת־קְדוּמִים, כִּזוֹ
בְּרֵאשִׁית; וְלַעֲבָרִים שׁוֹנִים - חֲרָשׁוֹת תּוֹת, כְּרָמֵי זֵית וּפְרֻדֵי־יֶרֶק הַנוֹשְׂאִים בְּקֶרְבָם סוּד
שֶׁל הָעֵתִיד לָבֵא... וּמַעֲרָבָה - רְצוּעַת־תְּכֵלֶת, הַהוֹלֵכֶת וּמִתְלַכֶּדֶת עִם חוּגֵי־שָׁמַיִם - זֶהוּ הַיָּם
הַגָּדוֹל בְּכַבְדּוֹ וּבַעֲצוּמוֹ.

נַעֲלִיתִי מְבֶסֶם מִהַאֲוִיר הַרְחִינִי וְעֵינֵי כְמוֹ דְבָקָה לְכָל אֶלֶן, לְכָל שֵׁם וְלְכָל צִיץ,
דַּמְמָה עֲמָקָה שְׁרָרָה מְסַבֵּיב, וְכִלְנוּ עֲמַדְנוּ בְּלֵי אִמֵּר וּדְבָרִים, כְּנֹאֲלָמִים לְפָנֵי הַחַזְוִיוֹן
הַנְּהַדָּר.

קוֹל בְּעֵלְנוּ הָאֶפֶר, עוֹרְכֵנוּ בְרוּרוֹ לְעֲבוֹדָה.
כְּרָקֵנוּ מַעֲלִינוּ כְּלֵי־עֲבוֹדָתֵנוּ, חֲלָצְנוּ נַעֲלִינוּ וְהַתְּפַשְׁטָנוּ אֶת בְּנֵי־נוֹ, וְנַעֲמַד יְהַפִּים
וְלִבּוֹשִׁים רַק כְּסוֹת־לֵיל לְבַד, וְנִהֵי מְגַחְכִּים אִישׁ בְּעֵינֵי הָעֵהוּ.
לְקַחוּ יָתֵד וְנַעֲצוּהוּ בְּקֶרְקַע, וְאֵל הַיָּתֵד חֲזָקוּ מוֹט, וְתִהְיֶה מְחוּנָה גְּדוּלָּה, עֲשִׂינוּ עֲגוּל
שֶׁהַקְּפוּ כְּפִי־בָאֵר.

הוֹרְמוּ הַמַּעְדָּרִים, הַעֲפֵר הַמְּחִיחַ מִתְּפֹנֶה לְכָל הַעֲבָרִים; הַקְּפוּ שֶׁל הַעֲגוּל נַעֲשֶׂה חֲלוּל -
וְהַמַּעְדָּר מִשְׁמִיעַ הַד־קוֹל שֶׁל הַכָּאָה בְּאֲדַמַת־סִלְע.

- אֲנַחְנוּ כּוֹבְשִׁים אֶת הַעֲבוֹדָה! - אֲנַחְנוּ חוֹפְרִים בָּאֵר, עוֹשִׂים אֲנַחְנוּ מֵה שְׂאֲבָכָהּ
אֲבִינוּ עָשָׂה, וּמֵה שֶׁעָשָׂה יִצְחָק - וּבְאוֹתָהּ אֲרִיץ אֲנַחְנוּ מַעֲשִׂירִים אֶת אֲרִיץ־חֲמֻדָּתֵנוּ בְּמִים. -
עוֹד בָּאֵר וְעוֹד בָּאֵר, וְתַחוּם שְׂבֵת לֹא יִמָּצֵא בְּאֲרִיץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ כְּמֵה בְּאֵרוֹת!

יוקבים אֲנַחְנוּ בְּאֵדָה שְׁחוּרָה וּבְסֵלֶע אָמֵן, נָקֵב וְיָרֵד - עַד שִׁתְּפָרֵץ? מַעֲלָה זָרָם מִיָּם -
 מִיָּם חַיִּים!

וּפְרָקֵי-תוֹרָה וּנְבִיאִים מְכַחֲסִים מְסִבֵּיךָ וּנְקֵרָאִים מְאַלְיָהֶם. דְּמִיּוֹךְ מַעֲלָה מִתְּאוּר
 שְׁמִסְבִּיבֵיךָ דְּמִיּוֹת שׁוֹנוֹת... אֲבָרְתָם וְשָׂרָה - יִצְחָק עִם רַבְקָה שְׁלוֹ, כְּשֶׁהֵם מְסַפְּתֵרִים מִעֵין
 רֹאִים - אֲבִינֵכָךְ, פִּיכֹל, הַפְּשָׁטִים - הָרִיב עַל אִוֹת הַבְּאֵרוֹת...

וְהַיָּדוּם שְׁמַעוֹלָם לֹא אָחֹזוּ כְּלַי-עֲבוּדָה מִתְּנוּעָעוֹת לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה בְּתוֹנֵעָה חֲזָקָה
 עֲקֻשָׁנִית, וְהַקּוֹמוֹת הַזְּקוּפוֹת כְּפּוֹפּוֹת הַפֶּעַם מִתּוֹךְ עֲבוּדָה, וְהַתְּפַעֲלוֹת בֵּין הַפּוֹעֲלִים וְשִׁמְתָה
 הַעֲבוּדָה גְּדוּלוֹת מְרַנֵּעַ לְרַנֵּעַ כְּאִלּוּ חוֹפְרִים אָנוּ מִטְּמוֹנִים בְּשִׁבְלֵנוּ...

שְׁלֹשָׁה, אַרְבָּעָה מִכֵּים בְּמַעֲדָר וּמְאַלְיָים אֶת-הַסְּלֵאוֹת, וְהַסְּלֵאוֹת עוֹבְרוֹת וְעוֹלוֹת
 עַל יְדֵיהֶם שֶׁל אֲנָשִׁים, הַעוֹמְדִים בְּשׁוֹרָה, זֶה לְמַעֲלָה מִזֶּה, גּוֹרְקוֹת מִיַּד הָאֶחָד לְיַד הַשֵּׁנִי
 וּמֵהַשֵּׁנִי - לְשִׁלְשִׁי, עַד שֶׁהֵן בָּאוֹת לְיַד הַנְּשָׂאִים - אֵלֶּה הַמְּרִיקִים אוֹתָן וּמְתוּרִינֵי אוֹתָן,
 לְתוֹךְ הַבוֹר.

תְּכִיפָה הַעֲבוּדָה, אֵלֶּה הוֹלְכִים וְאֵלֶּה חוֹזְרִים. נִפְגְּשִׁים זֶה בְּזֶה וְסוֹטְרִים זֶה אֶת זֶה
 מִבְּלֵי הַשְּׂגִיחַ בְּזוּעָה הַשׁוֹטְפָה וְסִחְרָחְרָת-הָרֹאשׁ - מִמֶּשׁ כְּנֻמְלִים! וְהַחֶקֶף מִתְּצַמֵּק, כְּרִי שֶׁל חוֹל
 חֶדֶשׁ כְּמוֹ צֶמַח פְּתֹאֵם מִתּוֹךְ הָאָרֶץ וְהַתְּחִיל מִתְּרוֹמֵם - מַעֲלָה מַעֲלָה...

— <0> <0> <0> —

מִמְרָאוֹת הָאָרֶץ.

בְּאֶחָד מֵיָמֵי הָאֲבִיב בָּאתִי אֲנִי וּבֵיתִי אֶל חוֹף הָעֵיר הָעֵתִיקָה יְפוֹ.
 קְרוֹבִי וּמִיַּדְעִי יָצְאוּ לְקִרְאתִי בְּסִירָה לְקִדָּם אֶת פְּנֵי, נְיוֹרִידוֹנוֹ מִן הָאֲנִיָּה
 וַיִּבְיֵאוּנוּ הָעֵירָה, כְּמַעֵט בָּאתִי בְּמִלּוֹן לְקַחְתִּי לִי עֲגֵלָה לְבַקֵּר אֶת הָאֲחֻזוֹת
 אֲשֶׁר נֶאֱחָזוּ בְּהֵן אֲחִינוֹ הָאֲכָרִים, וּנְשָׁם פְּנִינוּ רֹאשׁוֹנָה אֶל "פֶּתַח תְּקוּהָ".
 עֲגֵלְתָנוּ יָצְאָה אֶת הָעֵיר, וְתַעֲבוֹר נֵין שְׁנֵי טוּרֵי פְּרָדְסִים רַעֲנָנִים מְגֵדְלִים
 פְּרִי-הָדָר - אֲתוּרֹגִים, לְיִמוֹנִים וְתַפְחֵי-זָהָב, לְהִרְגִין לֵב וּלְמַשִּׁיבַת נֶפֶשׁ. וְעַל
 נֶפֶשִׁי הָעֵיפָה יָרַד כְּטֹל שֶׁל תְּחִיָּה, בְּרֹאוֹתֵי, כִּי עֲלוּמֵי עוֹלָמִים לְאָרְצָנוּ, כִּי
 לֹא סָר כְּחָה וְלֹא נָס לְחָה. יָצְאָנוּ מִבֵּין הַפְּרָדְסִים וְתִרָא עֵינָנוּ אָרֶץ

מרחקים, רחבת ידים מאד, ורק מפאתי קדים נשקפות תועפות הרי יהודה.
 מקץ שעה וחצי באתי ל"פתחתקה" ואשמח לראות את המקום אשר
 בו החל ישראל לשוב לעבודת אבותיו. ראיתי את בני הנעורים, וירם לבי,
 כי בני חיל הם. בעלי-קומה וכת, ופניהם יפיקי עז. אחינו האכרים נקבצו
 סביבותי ויתנו לי שלום, ויביאוני אל בית אחד מהם ונאכל שם מזמרת
 הארץ, ואברך את ה', כי זכני לאכול מפרי אדמתו ולשבוע מטובה סבותי
 במקום ובסביבותי כשתי שעות ונשב ליפו.

לפני צאתי מביתי נדרתי נדר לה', לאמר: אם יהיה אלהים עמדי,
 והביאני בשלום אל ארץ בני עמי, ועליתי להראות את פני ה' בחג
 השבועות ולהשתחוות בהר קדשו. ויהי ממחרת השבת, ואגמר בלבי להיות
 מן הורזים המקדימים למצוה, ולעלות ירושלימה שני שבועות לפני החג.
 ואצא מלפני, אני וביתי, ביום ההוא כארבע שעות אחרי הצהרים ונבוא
 לרמלה כבוא השמש, ונעמוד פתח ארמון חרב, אשר התקין לו ערבי
 אחד למלון, ויתן לנו קפה בפכים קטנים ומספוא לסוסים. וגם מבצעדינו
 המו שם עוברי-דרךים נשואים בעגלות, בגמלים ובחמורים.

בחצות הלילה באנו לעטרון, היא עטרות בית יואב. התנומה תקלה,
 אשר עברה על עינינו לרגעים, סרה כרגע למראה ברר-עד, אשר החלו
 להתרומם בגאותם שחקים. כאשר ראיתי עד המקום הזה את הארץ
 בנעימותה, כן תזיתי פה בהוד נורא. כל הלילה לא שבעה עיני לראות
 לאור הירח את סעיפי הסלעים העזים והמוזרים ואת נקרות הצורים, אשר
 יעזיקו עד תהום רבה. המראות הנאדרים האלה מתחת, האויר הצח והטהור
 מאין כמוהו מסביב, הכוכבים הצפופים בשמים עד שהזהב מרבה על התכלת
 וקול צליל המצללות שבצוארי הגמלים המתנהלים בעצלתיים כחולמים, שעשעו
 את נפשי שעשועים לא ידעתי מתמול שלשום. ונלך הלך ונסוע, ויאור
 לנו היום בקרית-יערים. משם נסענו ונעבור על פני חרבות מצודת סלעים
 עזה ובצורה מאד. ובעוד שעה באנו אל מוצא, הוא המקום שלמטה
 מירושלים, ששם היו אבותינו יורדים בזמן שבית-המקדש קים ומלקטים
 שם מורביית של ערבה לעטר בהן את המזבח. כרבות חבת המקום מקמים
 קדמונים, כן תגדל חמדת הקסם השפוכה עליו עד היום. לא לחנם אמרו
 כי מעשרה קנים יפי שירדו לעולם, נטלה ארץ-ישראל תשעה.

עוד שעה לבוא ירושלימה. כמעט לא מצאתי את לבבי להנשא
בעגלה על אדמת הקדש, אשר דרכו בה רגלי אבותינו ואמותינו, נביאינו
וכהנינו, מלכינו, ושרינו. אך מפחד הגיא הנורא, המרחיב ומעמיק ללבי
חק משמאל לדרך, תעה לבבי עד פי הסתרותי פני מהביט צפונה אל רמה
העתיקה, הנשקפת ממעל לגיא, ואסב את פני אל הימין. פה רבתה השממה.
כל עשב לא יצמח, ועל כל מראה עין ערמות אבנים מנופצות, כמו השאירה
גם ירושלים עצמה זכר לחרבן כנגד הפתח.

אך הנה רגלינו עומדות במבוא העיר. משני עברי הדרך נטועים גני
עדן, ובתי חמד בנויים. עוד כעשרים רגעים והנה נשקפה אלי חומת
ירושלים האבלה והקודרת. כאלמנתו של מלך, אשר בגאון תפארתה היא,
אפילו כשהיא שוממה, היתה עיר אלהים בעיני. "לפני גדולתך אעמוד
ואבהל" — המו מעי בקרבי. עוד גדלת, עוד רוממת, עוד מה שוממת,
ציון מדבר היתה, ירושלים שממה, — קראתי, ולבי ובגדי היו לקרעים.
באתי בשער העיר ירושלים. ה' אלהים! מי אני כי הבאתני עד
היום. כמה גדולים וטובים כלתה נפש לבוא הנה, ולא זכו, ואני הנה
רגלי עומדות בשערך ירושלים, בגיא החזיון שכל החזוים נתנבאו עליו,
שכל החזוים עמדו ממנו. באתי אל עיר הקדש פנימה, והנה, ברוך ה',
החלה להתנער מעפר, חוצותיה רצופים היטב, מימין ומשמאל בנויים בתים
יפים, מימין לשער, לפני מן החומה, יורד גיא גדול ורחב, ובגיא בנוי
מגדל עתים וגבוה מאד, "מגדל דוד". כל המקום הזה מלא תשאות, החנויות
מרבוב, והמון אדם רב שוקק בחוצות. ככל אשר קרבתי אל מקום המקדש,
כן צרו השוקים וכן נעקשו, עד אשר באתי אל שוק צר אשר אין שם
כי אם כדי מעבר שני אנשים. פתאם נראה אלי בגכהו כהל המערבי בגאון
חרבנו. חרדת אלהים נפלה עלי. הן המקום אשר אני עומד עליו קדוש הוא
מכל קדש ואילו יכוננו בני ישראל את לבם מכל ארצות פזויהם! התרפקתי
על אבני הקדש:

אבחר לנפשי להשתפך במקום
אשר רוח אלהים שפוכה על בחיריך.
את בית מלוכה ואת כסא כבוד אל,
ואיך ישבו עבדים עלי כסאות גביריך!

הַאֲבָנִים הָאֵלֶּה צוּרֵי עוֹלָמִים הֵם לְיַעֲקֹב. מִפָּאָתִי צָפוֹן וּמִיִּרְכְּתִי תִימָן
 עֵינַי נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל בְּשׂוֹאוֹת אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה, אֲשֶׁר שָׁם שָׁרִיד בֵּית-חַמְדַּתְנוּ
 וְאֲשֶׁר מִשָּׁם פָּקֵד יִפְקֹד ה' אֶת עַמּוֹ.
 כֹּל עוֹד נִשְׁמַת אֱלֹהֵי בְּאִפֵּי יוֹם וּזְכוּרֹן יִהְיֶה לִּי הַיּוֹם הַזֶּה.
 זֶאֱבַי יַעֲבֹד.

בְּאוּרִים: תּוֹעֲפוֹת - מְרוּמֵי. מוֹרְבֵיּוֹת - עֲנָפִים. תְּשׂאוֹת - שְׁאוֹן. שׂוֹקֵק-הוֹמָה.
 רוּעַשׁ. הַתְּרַפְּקָתִי - חֲבִיקָתִי.

--<0> <0> <0>--

מִשְׁאוֹת נִפְשֵׁי.

שָׁמַשׁ אָבִיב בְּטָה יָמָה
 עַד לְקִצּוֹת שָׁמַיִם;
 זִיו חֲכָלֵי־י הוֹצֵק שָׁמָה
 תִּמְאָנָה לְעֵינַיִם.
 אִזְ אֲעִיפָהּ, אֶפְעַ קְדָמָה -
 שָׁמָּה שֶׁר הַלְוִי;
 שֶׁ עַל שְׂדֵמוֹת בָּר וּפְרִי
 חֵישׁ יִחַשֵׁף כְּאֲבִי.

סָבִיב תִּשְׁטֹט שְׁלֵנֹת תִּשְׁקֹט -
 הֵס! קוֹל מִשְׁק כְּנָף...
 רוּחַ צַח עַל פְּנֵי עֵבֶר,
 נִבַּע גַּם כֹּל עֲנָף.
 אֵיךְ, אֵיךְ, אֵיךְ, אֲדַמַּת קִדְשׁ?
 רוּחִי לָךְ הוֹמִיָּה;
 אוֹיֵר אֲרַצֵּךְ חֵיִי נִפְשׁ,
 מִרְפָּא גַם לְגוֹיָהּ.

הִיא הַחֲסִידָה רַחֲבַת-אֲבָר,
 וּפְתֹגוֹ כְּסֵלֶת,
 שָׁם בְּמַחֲוֶגָה, הִלְאָה מְעַלָּה
 תַּחֲצֹה יַם הַתְּבַלְתָּ...
 עֲלֵי שְׂדֵמוֹת בָּר וּפְרִי
 אֲעֵבֵד גַּם אֲנֹכִי;
 אֲעֵבֹד, אֲשִׁיר, אֲשַׁאֵף רוּחַ,
 אוֹלֵי נִשׁוּב כַּחֲדַי.

הֵה, מִי יִתֵּן כְּנָפֵי נֶשֶׁר
 לִי, גַם לִי תוֹלְעָה,
 אוֹ כְּאֲדָם לֹא אֵךְ תִּפְשִׁי
 אֲשֶׁב אוֹ אֲצַאֶה.
 אֵיךְ, אֵיךְ, אֵיךְ, אֲדַמַּת קִדְשׁ?
 רוּחִי לָךְ הוֹמִיָּה!
 לֹא גַם אֵת, גַּם אֲנִי - יִחַדּוּ
 נִשׁוּב עוֹד לְתַחֲוִיָּה!

מ. צ. מאונה.

בְּאוּרִים: יִחַשֵׁף-יְחַדְלֵי. אֲבָר - כְּנָף. מִשְׁק - רֵעַשׁ. הַלְוִי - ר' יְהוּדָה הַלְוִי.

בין הרי יהודה.

מאז הבקר אני תועה יחידי בהרי יהודה, ופעם בפעם יראה לפני צבי קטן ונחמד, התועה פה, כנראה, גם כן יחידי כמוני.

הנה נראה שוב לעיני תחת עץ החרובים בעמק. מה לי ולו, מה לי ולפיציר נחמד זה, היפה וקל-הרגלים — חי נפשי, כי לא ידעתי בעצמי, זה יותר משעה אני רודף אחריו כמשוע מַבְעֵ לַעֲמָק, מבקעה לתל, ורגלי נַפְוֹת בְּחֻדְדֵי האבנים. וכתנתי האחת לעורי כבר נעשתה כלה קרעים-קרעים, וכלי עיף ויגע. הַפֶּץ מִיֹּזֵר! מִתְאַוָּה אני לחפוש צבי קטן זה בקרניו, לחבקו אל צבי ולשחק אתו... צבי מהרי יהודה, הצבי ישראל!...

על אבן גדולה, לבנה וחלקה, היוצאת דפן מהר זקוף ככותל ותלויה מעל לענף אני יושב לבוה. העמק כולו נראה לפני על צבורי סלעיו ותלוקי אבניו, הסדורים כמו בידי אדם, מעשה פִּשְׁבָּץ. פרחים אדמים כדם, ענוגים ולוהטים, מתנשאים פה ושם על גבעוליהם הגבוהים ונשקפים חיים ורועדים מבין הסלעים השוממים. ובקצה העמק עומד יחידי חרוב בפיר-שנים ומרבה-דליות, מוקף מעֲבָרָיו עמודי סלעים. הנה מִדְּלָג הצבי מסלע לסלע, מקפץ רגעים אחדים מסביב להרים ומסתתר שנית בין הענפים הַמְצִלִים. דִּלָּג קָה, צְבִי, על הרי — הַרְיָה. בְּעֲמָקִי — עמקיך! איני מתבונן פִּהְרֵעֵךְ, איני רוצה להרגיז עוד את מנודך. יחידי הלכתי בהרים והנה אתה רועה על הגבעות חם וחפשי ועליו; ואראך פתאם פְּרָאוֹת אֵח קטן ואהוב ויִמְשֵׁךְ לבי אחריך. אך, כנראה, יותר מדאי אני זקן וכבד מהיות קָאֵח לך... דלג לך, קפץ לך, יציר תם ויפה, על הרי ישראל. אני אשים דרכי הלאה.

והשמש צוֹרֵב את עֲרָפְי וּמְכָה על ראשי, ואני הוֹרֵךְ עת מועט בִּיְרֻפְתִּי כותל האבנים, השומר על העמק; ופתאם אני נִתְקַל בְּמִשְׁעוֹל צר. מֵעִיף אני מִבֶּט-פְּרִיָדָה על הצבי הקטן ונעלם במשעול, אך איני יכול להתאפק ואני מִפְּנָה אֵח פני שנית לעבר העמק. הצבי מִנִּיעַ בקרניו הנה והנה, כֵּאלוֹ הוּא שוֹלֵחַ לי את ברכתו. שלום. שלום, צְבִי! — אני מִנְפְּנָךְ לוֹ במטפחתי. שלום, שלום! — הַדִּים רַבִּים עוֹנִים לְקוֹל בְּרַכְתִּי, ואני צועד ועובר הלאה בְּמִשְׁעוֹל.

טְבֵרְיָה - גֵּימָו

יֵם כְּנֶרֶת.

ממעינות החרמונים הרבים, הירדנים ושוטפים נגבה, נהיה הירדן
 זעובר את ארץ-ישראל בתוך מן הקצה אל הקצה, כעבור השדרה בגו
 החי. ממרומי הרים וסלעים הוא פורץ, ופגע בארץ בקעה יפה ופוריה
 מאד, אך אדמת בצה, מאין עושה תעלה ודרך למימה. בבקעת בויץ זו
 ציידים יבואו לצוד חיה ועוף ודיגים פרשו רשת באגם הגדול אשר בקצה
 הבקעה נגבה - הוא מימרום. עבר הירדן ויצא את מימרום ושטף ועבר
 בבקעה, ונפל ברעש ובקצף אשדות מעל הסלעים עד קרבו אל בקעת
 הכנרת - ונח מזעפו ורוח לו.

הכנרת הטובה היא ישרה לירדן דרך, חול זהבה כמרבד לו הציעה
 וצללי חרש על פניו פרשה, עצי ירדינון בשלל פרחיהם יקדמו פניו,
 וקנה וסוף מזה ומזה יעמדו וברכו את בואו בשלום... והירדן ילך לו
 לאטו הלוד והשתפך בנחת, ובא אל הכנרת הזכה.

ים כנרת - ספיר-יקרות זה שקבע יוצר-בראשית במשבצת זהב וירקרק
 חרוץ - מי יביע הדוד ויספר הדרו! נחמדה גזרתו במדרוגי גדומיו הנאונים,

וּפְנֵי פָנָי רָאִי מִמְרַט שְׁבַעֲתַיִם — יָם דּוֹמָה לְרִקְיעַ בְּטַהֲרָתוֹ וּתְכַלְתּוֹ. יִשְׁחַח
 בּוֹ בְנֵי-עוֹף, צִפְרֵי שָׁמַיִם עָלָיו יִתְעוֹפְפוּ — וְדַמּוֹת צִלְמָם שָׁטָה כְּנִגְדָם מִלְמַטָּה
 בַּמַּיִם הַזֵּקִים, מִי שְׁלוֹהַּ וּמְנוּחוֹת.

וּמִתּוֹקִים הֵם מִי הַיָּם הַזֶּה לְמִשְׁתַּה אָדָם וּבְהֵמָה, וְרַבָּה וְעֲצוּמָה הִיא
 הַדְּגָה אֲשֶׁר בָּם. כְּאַרְבָּעִים מֵינֵי דָגִים שׁוֹנִים וּמְשֻׁנִּים לְמֵינֵיהֶם יִשְׂרְצוּ בּוֹ.
 דָּגִים נִפְלְאִים, אֲשֶׁר חֲזוֹן יִקָּרֶה הֵם בְּמֵימֵי כָּל הַנְּהָרוֹת, שֵׁם יִדְגּוּ; וּבְהֵם
 דָּג אֶחָד יֵשׁ אֲשֶׁר קוֹל לּוֹ וַיִּצְעַק! תַּעֲלֶהוּ בַּחֲכָה — וְהוּא כְּחֲתוּל בְּקוֹל
 יִלְלָתוֹ יַעֲנֶה...

יָפָה הוּא הַיָּם בַּיּוֹם וַיָּפָה הוּא בַּלַּיְלָה. — הַנְּהָ נָטָה הַשָּׁמֶשׁ וּמִבְעַד
 הַהָרִים מִמְעַרְבַּ הוּא נִבְטָ לְאַחֲרוֹנָה — וְכָל מְקוֹה הַכִּנְרַת כָּלּוּ פֹּה וְאַרְגָּמָן.
 בָּא הַשָּׁמֶשׁ, וּצְבָא הַכּוֹכָבִים יֵצֵא, וְשִׁפְרוֹ אֶת הַרְקִיעַ — אֵךְ הַכִּנְרַת הַשׁוֹקֵטָה
 תִּיף מִמֶּנּוּ! כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם גַּם מִתּוֹכָה יִתְנוּצְצוּ, וְאֵף הִיא כְּחֻלָּה אֶפְלוּלָה
 וּמִטְהַרָה. אֵךְ לְטוֹשֶׁה וַיָּפִיָּה — אֵינִי בְּשָׁמַיִם מְשֻׁלָּם! — כִּי עַל כֵּן אָמְרוּ
 אֲבוֹתֵינוּ: שְׁבַעַה יָמִים בָּרָא הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּבָחַר לּוֹ מֵהֵם רַק אֶחָד —
 אֶת הַכִּנְרַת!

וּמָה יָפִים וּמָה נְחֻמְדִּים מִסְבֵּי הַכִּנְרַת! שְׁפִיִּים וּגְבֻעוֹת — גִּילָה שְׁאֲנָנָה
 שְׁרוּיָה עֲלֵיהֶם, מִבֵּין לְבִנְת הַבְּתִיִּם, בְּתֵי הָעִיר טְבַרְיָה, עֲצֵי תַמָּר יִתְרוֹמְמוּ
 וּבֹדֵךְ שָׁמַיִם יִתְאַרוּ, וּמִרְחוֹק שֵׁם הַחֶרְמוֹן הַכַּבִּיר גִּשְׁקָף בְּעֶטְרַת תְּפֹאֶרֶת
 שְׁלָגָיו — וּמְרָאָה יְדִידוֹת, חֶסֶד וּנְדִיבוֹת יִהְלְכוּ עָלֶיךָ קְסָמִים מְסֻבִּיב.
 וְכָל הַהָרִים שֵׁם יֵשְׂאוּ בְּרָכָה אֶל הַכִּנְרַת, כִּי בְשִׁמְחָה וּבְרִנָּה יִרוּצוּ
 אֶל הַבְּקָעָה מְעִינוֹת נִחְלֵי מַיִם מְעַבְרִים וְנִפְלוּ אֶל הַיָּם הַמְּתוֹק הַזֶּה. וְלֹא
 רַק מְעִינוֹת-סִתֵּם שֵׁם יִזְרְמוּ, כִּי גַם מְעִינוֹת רוֹתְחִים, מְעִינוֹת רְפוּאָה
 יִקָּרִים, נוֹבְעִים שֵׁם — תַּמִּי-טְבַרְיָה הַמְּפֹרְסָמִים.

וּכְפֹה יִקָּרֶה לּוֹ לַיָּם זֶה עַל שִׁפְתּוֹ בִּיבֻשָׁה, וְשִׁפְלַת-גְּנוּסָר שְׁמָה.
 שִׁפְלָה זֹאת אֲמַנָּם עֲזוּבָה בְּרַבָּה לְמַרְעָה, אֵךְ הַשְּׂדוֹת הַעוֹטְפִים כָּל בַּר וְכָל
 יִרְקָה, וְעֲצֵי תְּפֹאֶרֶת הַמִּתְנוֹסְסִים פֹּה וְשָׁם: הַתַּמָּר, הַבָּנָן וְהַרְמוֹן בְּמַגְדֵיָהֶם,
 הַדְּפָנָה וְהִירְדִּינּוֹן בְּפִרְתֵיהֶם, עֵדִים נְאֻמָּנִים הֵם לְאֲשֶׁר הִיְתָה הָאָרֶץ הַזֹּאת
 בְּיַמֵּי אֲבוֹתֵינוּ מִקְדָּם. כְּגוֹן-מִוֹדוֹת אֶחָד הִיְתָה אִזּוֹ כָּל הַבְּקָעָה הַזֹּאת, צְמַחֵי
 כָּל אָרֶץ לְמֵינֵיהֶם גָּאוּ בָּהּ לְתִפְאֶרֶת וַיִּשְׁשֻׁגּוּ בַּנְּדָבַת הָאֱקָלִים הַטּוֹב אֲשֶׁר
 בָּהּ. שֵׁם עֲצֵי-אֲגוֹז אוֹהֲבֵי הַקָּרָה עַל יַד עֲצֵי-תַמָּר יִלְיָדֵי הַשָּׂרֵב יַחַד עֲמִדוֹ,

וְעַלֵּיהֶם הַתְּאֵנָה וְהַזֵּית, אֲשֶׁר בְּאוֹר הַפּוֹשֵׁר יַעֲלוּ, פָּרְשׁוּ נוֹפֵם גַּם הֵם –
 וְכֵלָם נִשְׂאוּ פֹה פְּרִי לְמַכְבִּיר. כְּאֵלוֹ חֲפֵצָה הַטְּבַע לְהַפְלִיאֵנוּ בְּמוֹפֵת אֲשֶׁן
 תַּעֲשֶׂה לְקֶרֶב אֶת הַנְּפֹרְדִים בְּטַבְעֵם – וּתְאֶסֶף הֵנָּה כֹּל עֵץ מִכָּל קְצוֹי אֶרֶץ
 וּתְצַמִּיחֵם יַחַד בְּמָקוֹם הַזֶּה. הַגֶּפֶן וְהַתְּאֵנָה נָתַנוּ פְּרִי מְלָכִים עֲשֶׂרָה חֳדָשִׁים
 בַּשָּׁנָה, וְעַמְהֵן גַּם שָׂר עֲצֵי-הָאָרֶץ בָּכְרוּ פְּרִים חֲלִיפוֹת, וּבְכָל חֳדָשֵׁי הַשָּׁנָה
 הִבְשִׁילָה הָאֲדָמָה פְּרֵי מַגְדִּים.

אֲךָ עֵתָה עֲזוּבָה הִיא הָאָרֶץ בְּיַפְיָהּ וְעֲזוּב גַּם הַיָּם הַזֶּה. חֲלָלִים-חֲלָלִים
 נָפְלוּ פֹה אֲבוֹתֵינוּ הַגְּבוּרִים, וּמִמֶּשׁ הָאֲדִימוֹ אֶת מִימֵי הַיָּם הַזֶּה בְּדַמְיָהֶם –
 וּמֵאֵז הַשְּׂמָה הָאָרֶץ וְהַיָּם אֲשֶׁר בָּהּ... אֵיִם אִיפּוֹא הָאֲנִיּוֹת וְכֹל כְּלֵי-שֵׁיט,
 אֲשֶׁר שָׁטוּ וְעָבְרוּ בּוֹ לְמֵאוֹת כְּצַפְרִים עֲפוֹת בְּכַנְפֵי מַפְרָשֵׁיהֶם? תִּבְיט, וְאֲךָ
 מִפְרָשׁ בּוֹדֵד יִלְבִּין שְׂמָהּ בְּמֶרְחָק. סִירַת-דּוֹגָה בּוֹדְדָה תִּשׁוּט שָׁם בְּמֶרְחָב
 הָאוֹר הַלָּוֶה – עֵדֶן עֲזוּב וְשָׁמַם לְעֵינֶיךָ...

וּבַתּוֹךְ עֵדֶן-מִים זֶה יִזְרוּם לֹו הַיַּרְדֵּן. דֶּרֶךְ כֹּל אֲרָפוֹ, כַּעֲשָׂרִים
 וְאַרְבָּעָה מִיל, וַיֵּצֵא מִשָּׁם אֶל הַבְּקָעָה הָעֲמוּקָה, הַשּׁוֹמְמָה גַּם הִיא, וְהוּא
 זֶךְ וְקָל וּמִבִּיעַ... מִבִּיעַ – וּמִי יִבִּין גִּיבוֹ? הַזְּכֻרֹנוֹת מִנִּי קָדָם יִשׁוּחַת, אִם
 תִּקְוֹת יָמִים יָבֹאוּ?

ש. בן-ציון.

בְּאוֹרִים: מִמְרָט – מִלְטָשׁ, וּשְׁפָרוֹ – יִפּוֹ. מִסִּבֵּי – סְבִיבוֹת. שְׁפָיִים – הָרִים. תִּבְגֵּן – מִן
 פְּרִי, מוֹאֵ, הַפּוֹשֵׁר-הַחֵם. לְמַכְבִּיר-הַרְבֵּה. פְּרֵי-מַגְדִּים – פְּרֵי כֹף וְנִעְסִים. הַשְּׂמָה – חֶרְבָּה.

*

בְּשָׂעָה שְׁנֹכְנָם מִשָּׂה לְנַחֲלַת בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד, שָׂמַח וְאָמַר:
 דּוּמָה אֲנִי שָׁהֵתֵר לִי גִדְרִי; הַתְּחִיל שׁוֹפֵךְ תַּחְנוּנִים לִפְנֵי הַמָּקוֹם.
 מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְמַדָּד שְׁגָנָר עַל בְּנֵי שְׂלָא יִפְגַּם עַל פֶּתַח
 פְּלִטְרִין שָׁלוֹ. נִכְנָם לְשַׁעַר וְהוּא אַחֲרָיו, לְמֶרְקִלִין וְהוּא אַחֲרָיו. בִּינֵן
 שָׂבָא לְבָנָם לְקַטוֹן אָמַר לוֹ: בְּנֵי מִבְּאֵן וְאֵילָךְ אֶתָּה אָסוּר! כִּךְ
 בְּשָׂעָה שְׁנֹכְנָם מִשָּׂה לְנַחֲלַת בְּנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן, שָׂמַח וְאָמַר: דּוּמָה
 אֲנִי שָׁהֵתֵר לִי גִדְרִי, הַתְּחִיל שׁוֹפֵךְ תַּחְנוּנִים לִפְנֵי הַמָּקוֹם.

(ספרי, פנחס)

כפר ביהודה - ראובן

הר תבור.

השמש יצא על הארץ, ואנהנו באנו עד רגל הר חבור. מנוחה שאננה שוררת על פני הכפר. שכבת הטל הונה עוד על כל שיח השדה, והמן צפרים עפוח תשורגה ותזמרנה ממעל לראשנו. תחת כפות רגלינו רפד יצוע דשא וירק עשבים יכסו את סוסינו עד תוהם. על יד הכפר אשר שם „דבורה“ נקרא עליו, ישבנו להנפש. הכפר הזה קטן הוא, ובנה על המקום אשר נכל שם סיסרא ביד יעל אשת חבר הקיני. מהכפר הזה יראה שדה-המלחמה אשר נגף שם ה' את מחנה סיסרא לפני בני-ישראל. ועל יד הכפר הזה העפלו עלות על הר תבור. צלעי ההר הזה זקופים הם מאד ואלים מעקשים ותדורים. ומבין תגיו סלעיו ותנוססו עצי-חמד נוהנים ריח נוחות. על כל מדרך כף רגל יציצו עשבות אחו וחציר רב ורם ופרחי תפארה, בעמל רב עלינו על ראש ההר. ראש ההר פלו שטוח ורחב ידים כמהלך חצי שעה, ומכסה ביבנקק דשא, ובדרום קצו יערים קטנים נחמדים למראה.

הר תבור מתרומם בצפון ארץ יהודה (בארץ הגליל על גבול נחלת זבולון, יששכר ונפתלי) בתוך בקעה גדולה, ונשקף על פני ים כנרת. גבהו בערך שלשת אלפים רגל. והוא אחד ההרים הנחמדים אשר בארץ יהודה, כי הוא עגול מכל סביביו כאגן הסהר, עד כי ישחממו כל רואיו על עגול תמונתו. תחיתו חלמיש צור ומן הוא ומעלה יכסוהו יערים גדולים ועבזים, גפני-אדרת ועצי-זית ושאר כל עצי-פרי תאוה לעינים, וכל יערו מלאים כנפי רננים. אך בימים האלה תרבץ בין סבכי יערו ובין חגוי סלעיו תית השדה. לפעמים יכסה ערפל את ראש ההר הזה, ואז לא תוכל עין רואה לראות גם את הדברים הקרובים אליה מאד. נשאתי את עיני דרך תימנה וראיתי את עמק יזרעאל בהודו

והָרָו, ובמרחק שעות אחדות דאיתי את תועפות הר חרמון ועוד הלאה ראיתי את הרי הגלבוּע, ובשפלה — את עין-דור, ומשם והלאה את הרי שומרון בִּפְיָם, ודרך צפונה ראיתי את ים כנרת, גם את הים התיכון.

קלמן שולמן.

בְּאוֹרֵים: רַפֵּד - פָּרוּשׁ, וְהַעֵ. הָעַפְלָנוּ - הַתְּאַמְצָנוּ.

— <0> <0> <0> —

תְּנַחֲמוּ מֵיָם.

(מן האגדה).

רַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי אֶלְיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְר' עֲקִיבָא הָיוּ מְהַלְכִים בְּדֶרֶךְ, וּשְׁמְעוּ קוֹל הַמּוֹנֶה שֶׁל רוּמֵי בְּרַחוּק מֵאָה וְעֶשְׂרִים מִיל. הִתְחִילוּ בּוֹכִים וְר' עֲקִיבָא מִשְׁחַק. אָמְרוּ לוֹ: מִפְּנֵי מָה אַתָּה מִשְׁחַק? אָמַר לָהֶם: וְאַתֶּם מִפְּנֵי מָה אַתֶּם בּוֹכִים? אָמְרוּ לוֹ: הַגּוֹיִם הִלְלוּ שְׁמֵשִׁתְּחַוִּים לְעֶצְבִים וּמְקַטְרִים לְאֱלֹהִים יוֹשְׁבִים בְּטַח וְהִשְׁקַט, וְאֲנוּ — בֵּית הַדָּוָם רַגְלֵי אֱלֹהֵינוּ שְׂרוּף בְּאֵשׁ, וְלֹא נִבְכֶּה? אָמַר לָהֶם: לֵכְךְ אָנִי מִשְׁחַק — וּמָה לְעוֹבְרֵי רְצוֹנוֹ כִּי, לְעוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

שׁוּב פַּעַם אַחַת הָיוּ עוֹלִים לְיְרוּשָׁלַיִם, בֵּינָן שֶׁהִגִיעוּ לְהַר הַצּוֹפִים קָרְעוּ בְּגָדֵיהֶם. בֵּינָן שֶׁהִגִיעוּ לְהַר הַבַּיִת רָאוּ שׁוֹעַל, שִׁיָּצָא מִבַּיִת קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל מִשְׁחַק? אָמַר לָהֶם: מִפְּנֵי מָה אַתֶּם בּוֹכִים? אָמְרוּ לוֹ: מְקוֹם שֶׁכְּתוּב בּוֹ: «וְהָזַר הַקָּרֵב יוֹמֵת», עֲכָשׁוּ שׁוֹעַלִים הִלְכוּ בּוֹ — וְלֹא נִבְכֶּה? אָמַר לָהֶם: לֵכְךְ אָנִי מִשְׁחַק, שְׁנֹאֲמַר: «וְאֶעֱיֵדָה לִי עֲדִים נְאֻמָּנִים אֵת אוֹרֵיהַ הַכֶּהֵן וְאֵת זְכָרֵיהוּ בֶן יְבָרְכָהוּ». — וְכִי מָה עֲנִין אוֹרֵיהַ אֶצֶל זְכָרֵיהַ, וְהִלֵּא אוֹרֵיהַ בְּמִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וְזְכָרֵיהַ בְּמִקְדָּשׁ שֵׁנִי? אֶלֶּא תִלָּה הַכְּתוּב נְבוֹאָתוֹ שֶׁל זְכָרֵיהַ בְּנְבוֹאָתוֹ שֶׁל אוֹרֵיהַ. בְּאוֹרֵיהַ נֹאֲמַר: «לָכֵן בְּגַלְלֵכֶם צִוִּין שְׂדֵה תַחְרָשׁ וְיְרוּשָׁלַיִם עַיִים תִּהְיֶה וְהַר הַבַּיִת לְבַמּוֹת יַעֲר»; בְּזְכָרֵיהַ נֹאֲמַר: «עוֹד יֵשְׁבוּ זַקְנִים וְזַקְנוֹת בְּרַחוּבוֹת יְרוּשָׁלַיִם». עַד שֶׁלֹּא נִתְקַיְמָה נְבוֹאָתוֹ שֶׁל אוֹרֵיהַ הֵייתִי מִתְיָרָא שֶׁלֹּא תִתְקַיֵּם נְבוֹאָתוֹ שֶׁל זְכָרֵיהַ, עֲכָשׁוּ שְׁנִתְקַיְמָה נְבוֹאָתוֹ שֶׁל אוֹרֵיהַ, בִּידוּעַ שֶׁנְבוֹאָתוֹ שֶׁל זְכָרֵיהַ מִתְקַיֵּמת. וּבְלָשׁוֹן זֶה אָמְרוּ לוֹ: עֲקִיבָא, נַחֲמָנוּ! עֲקִיבָא, נַחֲמָנוּ!

— <0> <0> <0> —

הַיָּדִים הָעוֹבְדוֹת

רְאִיתִיכֶן בְּעֵמֶק וּבְהָרִים
וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַיִם הַצָּרִים;
רְאִיתִיכֶן רַב־אוֹת יָדַיִם,
שְׂרוּחוֹת בְּגִיל מֵאֲפָסִים –
יָדַיִם יָקָרוֹת, עֲנָנוֹת
מִרְפְּדוֹת בְּסֻלְעִים עֲרוּגוֹת
זוֹרְעוֹת וְנוֹטְעוֹת
וּמַצִּיבוֹת בְּשִׁיר אֶת הַמוֹמוֹת
בְּסִפְת־דָּוָד הַנוֹפֵלֵת.
רְאִיתִיכֶן בְּעֵמֶק וּבְהָרִים...
וְאַתֶּם בְּנוֹלָת, נְעָרִים,
לִידֵיכֶם הַקְּטָנוֹת, הַרְפוֹת
אֲדָמוֹת־יִשְׂרָאֵל מַחְבוֹת.
מִי יִגַּן עֲלֵיכֶן בַּצָּרָה,
עַד בּוֹא הַשְּׁעָה הַנִּבְחָרָה
וְהַיִּתָּן, עֲדִינוֹת,
יְדֵי־עוֹבְדִים אֲמִיצוֹת מְגִנּוֹת
בְּנַחֲלַת־יְהוָה הַנִּנְאָלֶת?

מרדכי טמקין.

יור שסעוניביץ.

בְּכָרִים

סוּד פְּרַסַת הַלֶּחֶם הַטְּבוּלָה בְּצִיר שֶׁל יָמִים בֵּין שְׁנַי – וְאֵל תְּלוּנֵי הַפְּתוּחַ נֶגֶשׁ הַזֶּסֶן
בְּשֵׁהוּא מְבַרְכְּנִי בְּבִרְכַת־הַבָּקָר. בִּידוֹ – מִטְּפַחַת אֲדָמָה, שְׁבַה צְרוּרָה אֲרַחֲת־הַצָּרִים שְׁלוֹ. הוּא
מְנִים אוֹתָה עַל הַשְּׁלֶחַן הַסְּמוּךְ לַחֲלוֹן, מִסְתַּכֵּל בִּי בְּפָנִים שׁוֹחֲקוֹת וְשׂוֹאֵל:
– וּבָנָן, אֵיךְ יִשְׁנַת הַיִּלְיָה?
– טוֹב מְאֹד! עֲנִפְתִּי אֶתְמוּל כְּדָאֲבָעִי.
– וּמָה הַפֶּלֶא? – לַחֲפֹר גּוֹמוֹת אֵין זֶה דְבַר גָּמֵל, וּבִפְרֵט כְּשֶׁהַעֲרָבִים מִתְחִילִים לְהַתְקַרּוֹת.
רוֹאִים הֵם פּוֹעֵל תְּדַשׁ – מִיד הֵם מִתְחִילִים לְהוֹדְרוֹ כְּדֵי לְיַגְעוּ אוֹ לְבִישׁוּ. אֵךְ אַתָּה אַל
תְּשִׁים לָב; כִּךְ כַּךְ בְּיָמִים הָרֵאשׁוֹנִים.
אֲנִי מִמָּהָר לְגִמְרֵי אֶת סֵעֲדָתִי, לִנְקַח בְּיָדִי אֶת סֵלִי וְהוֹלֵךְ יַחַד עִם הַזֶּקֶן, בְּדַרְכֵנוּ
זָרִים אֲלֵינוּ פּוֹעֵלִים וּפּוֹעֵלוֹת הַהוֹלְכִים לְעִבּוּדָה. בְּרִכּוֹת־בָּקָר וּצְחוּק־בָּקָר, פְּעֻמוֹן הַמוֹשְׁבָה
מְצַלְצֵל וּמְרַז; אַחַת וְשֵׁתִים, אַחַת וְשֵׁתִים, לְטִבּוּדָה!
בְּאַחַד הַמְשַׁעֲלוֹים אֲנִי, כְּלוֹמֵר הַזֶּקֶן וְאֲנִי, נִשְׁאָרִים לְבִדְנוּ. הַפְּרֵדֵם, שְׁבוּ אֲנִי עוֹבְדִים.

הוא הרחוק ביותר מן המושבה ומלבד המשגים עובדים בו רק שני יהודים: אני ור' פנחס.
ואנו הולכים במשעול הלך ועלה, הלך והתרומם. יפה היא, אלהי ישראל, יפה היא
ארצך בשעת-הבקר! הגה הרי יהודה והגה הרי אפרים. הרי סלעים שוממים עטופי
אדים, והטל רב הוא היום! על הכל טל: על אדמת-החמר מתחת כגלינו ועל השדות
המשתרעות הרחק הרחק מזה ועל העצים המוריקים והשוחקים ועל הלטאות ועל החסילים
המנמרים מסביבנו. טל, טל ..

לעת עתה צדין אני נהנה מצבדתי. בפרהס אני לבדנו, ורק לפעמים רחוקות נגש
אלינו המשגית. צבדתי עתה אינה חפירת שיחין וגומות מסביב לאלנות, כקדם, אלא
קשירת-האלנות; מקשרים אותם בחכים אל הדקרים המקועים באדמה מפני רוחות החרף
העזים. גם צבודה זו, אף-על-פי שאינה דורשת סמיכה לרבנות או דפלים של אוניברסיטה,
צריכה היא להעשות יפה, יפה.

הצבודה נתחבבה עלי מאד ואיני מרגיש שום שעמום. וכי באמת אני צבוד? - ידוי
מקשרות את האלנות ואני חפשי לנפשי. - נעים מאד לצבוד כך, אף ר' פנחס אומר את
ההסך. הוא אומר, כי את כל ענג הצבודה אמה מרגיש כשאתה משתתף בה לא רק בגופך,
אלא גם בנפשך, בכך נפשך. אני אוהב דוקא לצבוד באפן שמחי, יהא חפשי לצמר, למשל:
מסביבי מנתרות צפרים, קטנות גבהות-רגל וארכות-זנב, צפריריים, לפי דברי ר'
פנחס, ולמה איני רשאי לשוטט עמקן קצת באותם הימים והארצות שממש באו? - בצנורות
האבן העוברים לרחב הפרהס ולארכו, מפכים ומקלחים מים, ותכבשה הקטנה - א' שלפני
שבוע קשרה לה אשת השומר פתיל אדם בצוארה, - כבשה קטנה זו משתוחתת על גבי
החריץ ושוחה - והנה נזקרים גיבי תהלים: כאל תצרג על אפיקי-מים... ר' פנחס אומר,
שנה לא טוב, שבאפן כזה לא אתמכר לצבודה לעולם, שבאפן כזה לא יצא ממני פועל
טוב. אי לה, ר' פנחס! וכי מעט פועלים טובים יש בעולםם בלעדי?

אולם השיחה שהיתה לי עם ר' פנחס, נסבה על ציר אחר. אני צמדתי וקשרתי
את האלנות ור' פנחס היה שר באותה שעה. כך טבעו של ר' פנחס לשיר בשעת צבודהו;
וכשהוא שר הריהו מתלהב ועיניו מבריקות והוא כלו מתמלא חדנה ועני יקר לי מאד ר'
פנחס ברגעים אלה. זמן בן חמשים ויותר, שמתלהב כל-כך, לא דבר קטן הוא.
אבל אליה וקוץ בה; הזקן, כשהוא מתלהב, לבו מתמלא רחמים עלי. הוא נגש
אלי ושואל:

— לוי, למה אתה עצוב? הביטה: ממצל לראשינו שמים שלנו ומתחת לרגלינו אדמה
שלנו. והשמים מרזיפים נגה ומכללת והארץ מוציאה לען ודשא. לוי! וכיום יש גחת רוח
גדולה מזו: לצבוד בפרהס של עברי בארץ-העברים? ("התנועה בזמן")

בְּרַכְתֵּי-עֲבוֹדָה

„כי תבואו אל הארץ ונטעתם“ — תרגלתו זו כשפרווחיה דקים, היא מכנסתם ונותנתם תחת כנפיה ומדממת אותם ועודרת לפניהם, וכשהם גדלים — אם אחד מהם מבקש לבוא אצלה, היא מנקרת לו בראשו ואומרת לך עדר באשפתך. כך כשהיו ישראל במדבר ארבעים שנה היה המן יורד והבאר עולה להם והשלו מצוי להם, וענני-כבוד מקיפים אותם ועמוד-ענן מסייע לפניהם; כיון שנכנסו ישראל לארץ, אמר להם משה: כל אחד ואחד מכם יטול מכושו ויצא ויטע לו נטיעות.

(ויק"ר פ' ב"ה).

*

וכי תבואו אל-הארץ ונטעתם“ — אמר להם הקב"ה לישראל: אף על פי שתמצאו אותה מלאה כל טוב, לא תאמרו: גשב ולא נטע! אלא הווי זהירין בנטיעות, שנאמר: „ונטעתם כל עץ מאכל“; כשם שנכנסתם ומצאתם נטיעות שנטעו אחרים, אף אתם הווי נוטעים לבניכם.

(תנחומא, קדושים).

*

„כי תבואו אל הארץ ונטעתם“ — אמר להם משה: כל אחד ואחד מכם ישא על כתפו מרא וחציבא ויחפור ויטע נטיעות.

(ויקרא רבה, כ"ה).

■

אמר ר' לוי: בשעה שהיה אברהם מהלך בארם נהרים ובארם נחור ראה אותם אוכלים ושותים ופוחזים. אמר: הלואי לא יהא חלקי בארץ הזאת! וכיון שהגיע לסולמה של צור, ראה אותם עסוקין בנכוש בשעת הנכוש, בעדור בשעת העדור. אמר: הלואי יהא חלקי בארץ הזאת! אמר לו הקב"ה: לירעה אמן את הארץ הזאת.

(בראשית רבה ל"ט).

ה ג ל י ל

ארץ הגליל היא ארץ צוהלת, רבת-צל, טובעת כלה בירק. היא ארץ השירה האמתית.
המהללת בפי דוד שולמית בשיר השירים.

במשך שני ירחים, נרחי אדר וניסן, מתעטפים כאן השדות בעדי פרחים מרהיבים.
מתנוססים בצבעים מצבעים שונים. בעלי-החיים אינם מרבים כאן; אך אין כמותם לזעם
ורף. בני-תור ענגים ונעלמים, קיכלים כחלי-גו וקלי-כנפים, עד כי לא יגוד העשב מפגע
רפורסם, חוגות סמורות-נוצה, המתעופפות לרגלי ההלך ממש, צבי-שריון קטנטנים, כפר-
צינים, עגורים פוסעים לאט כהוגי עמקות - כל אלה מתטרבים בלי מרף אל האדם, וכמו
יקראוהו אליהם. אין עוד ארץ, אשר הכריה נרהיבו כל-כך את העין במראם הנהדר ואשר
יעוררו כעיונות נשגבים כל-כך בנפש האדם, כהרי הגליל.

אכן לפני היתה הארץ מישבת מאד, מלאה ערים קטנות וכפרים גדולים ומעבדת
בחריצות פפים. על-פי שרידי החקבות אפשר לשפוט, כי היו תושביה אפרים עובדי אדמה,
אנשים פשוטים ושלמים המסתפקים במוצט, בלתי מקשרים למלאכת מחשבת, אשר להם לא
הלך אחרי היסי החיצוני, כי אם אחרי הנשגב באמת.

הארץ היתה צחיכת מים ותנובה. האחוזות רחבות הדיים היו מקפות כרמים וחרשות
תאנים. בגנים היו גדלים פפוחים, רמונים ועצי אגוז.

אך האנשים, אם גם היו חיים של שפע והרחבת-הדעת, לא היו להוטים אחרי
המותרות, כי אם נתונים לחזון ושיר, הוזים וחושבים מחשבות, בהיות להם השמים
והארץ לאחד.

*

אנשי הגליל חסו על כבודם ולא חסו על ממונם (ירושלמי) כתובות.

מְנִי קֶדֶם

בצאת ישראל

...והעיר סכות, אשר יקראו לה מצרים, פיתום, כי שם מקדש תום, אלהי
 השמש, - עיר קטנה היא על קצה גבול מצרים. סביבה אהלי רועים נטוי, ובתוכה סכות
 ובתי-חצר קטנים לרב, ורק בתי-חומה אחדים גדולים, הם ונחצריהם, ביניהם יתנשאו.
 ונשא מכלם ונאדר הוא היכל המקדש אשר לתום, ואחריו - הבית הגדול, בית-מסגרות
 פרעה, אשר בנו שם העברים. והוא בנוי אסמים אסמים רבים, ומבצר ומגדל בתוכו
 לחיל המשמר, אשר הפקד לשמר על מסגרות מצרים ושדות הגבול, מפני השוסים אשר
 יעלו שמה גדודים גדודים מן המדבר לבו ולשלת יד. והשדות שם שדות רחבי ידים,
 המשתרעים למרחקים בארץ המישור, ותצלה גדולה, אשר פרו מצרים בידי עבדיהם
 העברים, תחצה את כל המישור ההוא ונפלה פלגים ואגמי מים ימינה ושמאלה, להשקות
 תלמי כל השדות ועדרי כל הרועים. והעברים אשר בסכות, העבדים העובדים בעיר ובשדה
 ורועי המסקנה והצאן, רבים הם מן המצרים אשר אתם עשרים מונים.

ויהי בליל החג, חג הקציר אשר למצרים, בראש האשמורה התיכונה, באו רצים
 מישראל סכותה ויגידו לעברים, כי הנה יצא יצא העם אשר בצען ובאו סכותה לקחת
 אתם את אחיהם, ללכת אל הארץ הטובה אשר נשבע יי לאבותיהם, כדבר משה איש
 האלהים, ותהי השמחה גדולה בכל בית בישראל אשר נאספו שם למשפחותיהם לאכל
 בנבח החג, ויאמרו: "אכן פקד פקד יי את עמו - נעלה ונירש את ארץ אבותינו!" -
 וישלחו להגיד גם לאחיהם אשר במקומות הקרובים אליהם, כי יהיו גם הם נכונים
 לצאת כצאת כל העברים ממצרים.

וגם בסכות היו כפי-לב וקשי-לב, כאשר היו בצען, וילגו ויאמרו כי רעה נגד
 העם וכי טוב להם שבתם בארץ מצרים; אבל גם אלה גרפו עם כל העם בעו השמחה,
 ויהיו גם הם אחרי הרבים ללכת. אף אמנם כי גם בסכות נמצאו אנשי לבב אשר שאר
 ריח להם ויצאו לדבר אל העם, כאשר דברו אהרן ונון בצען, למת תקנה ובטחה
 לישראל בני אלהי אבותיהם - והמה, אלעזר בן אהרן וראשי אבות יהודה, חור בן
 קלב ונחשון בן עמינדב, ומרים, אחות משה ואהרן, מעבר אז בעיר ותלך מבית
 לבית ומאהל לאהל ותדבר שם אל משפחות יעקב ותאמץ לבם בני. ומען לנשים ותאמר:
 "בנות ישראל! את גלדין חבקה, כי זרע ברך יי המה לכן! תשק אם את פרי
 בטן וליונק שדיה תמנה לאמר: את על מצרים לא ידעת, ושבט הנוגש לא יהיה עליך!
 מהר, שמש חדשה תזרח לנו, שמש צדקה ודרור לישראל. כצפרים עפות לאור בקר
 וכיונים אל ארבותיהם - אל תררי סדם נדאה, נחלת ראשינים, נחלת אבות!"

ובדבר העלמה הנביאה את דבריה נהי כאור הברקים בעיניה השחורות. ושלטון
 להן גם על כל מקשה לבו, — וצנה זה אל זה ואמר: „אכן פקד יי את עמו הנכעז!“...
 ונהי משתה ושלטון בסכות כל הליכה ההוא.

ונהי ממחבת הבקר ורוח תקדים היה בארץ. קדר נכמר היום בענני אבק וחול
 המדבר, — ונפל רוח העם עליה, כי פחד המדבר הגדול ונעפו היה עליהם וכאז הובש
 הוביש מהם רוח הישימון כל שמחה וכל תקנה ויקבר כל עז וכל אמץ בערמות החול
 אשר שפך בעיר סכות ועל כל סביבותיה. אלה אשר ששו אגש ובקול מצהלות נשאו
 מקר נודדים ונענו: „הננו והלכנו“ — עמה שחה ראשם ונעמדו על בית מושבם בדאגה:
 צר להם על בית אבות, בגין ידיהם, כי נעזו-והו, צר להם על חלסת השדה אשר גדלו
 קמתה וצנת אפס, ועל גנם הקטן וצלו הטוב ופריו המתוש — איכה זה יעזובם וינכזו
 בזלעפות המדבר, ואתם גם הנשים והטף?..

ותיום בוער פתגור, וככל אשר יגבר החם ונעצם שפך האבק הנשא ברוח, בן
 רפתה כל יד ונהי כל לב להנחם מן הדרך... אז יקום אחד הרוכלים מן העבריים, אשר
 יביא מפלת לאנשי הצבא אשר במבצר, וילך אל בית-המסכנות ויבא לפני הנציב אשר
 שם ויגיד לו, כי הגה השיאו את אנשי סכות לצאת את הארץ...

שמע הנציב ויבהל, כו ידע ידע אשר דרש משה פי ילך העם המדברה לזבח
 לארציהם, ויבן פי לא בשמחת תקציר הרבה העם לשמח אמש, נודע פי אכן מרד העם.
 וימהר הנציב לשלח רצים להביא לו עוד חיל על חילו ויכן לדבר.

אז יצאו גם מראשי אבת ישראל לדבר אל העם כי לא ילכו, עד אם יאספו עוד
 זקני העם והזעזע נחד, אולי ישלימו את מצרכים ונשארו כלם לשבת בארץ בטח, איש
 אל אהותו; כי איכה זה ילכו במדבר — ומים אין שם לשמות להם ולבעיכם? הלא מות
 ומותו שם עם נשיהם וטעיהם בשרב, ברעב ובצמא. וילנו על משה ועל אהרן.

אולם בעוד אלה עושים כה וכה, והנה באו עוד שנים רצים מישראל ויגידו בבית
 עמי-יב: „בחצות הליכה יצא העם מצען וילכו, ועד מחבת הפקר יהיו בסכות.
 והמלאכים קדו פניהם מן האבק וישטפו זעה, ושפתותיהם זבו דם, ורוחם קצרה מדבר
 כי עיפו מאד, והאחד התעלפה בו נפשו ויפל ונהי כמת, וימתרו ויביאו לאנשים יין,
 ומשקה להשיב נפשם. ונהי כי התעודד הצעיר ויחל לספר בקול נחר את אשר נעשה
 בצעו, כי היתה יד יי במצרים, וכי נאסף כל העם ויצא ביד רמה — ותחי רוח כל
 האנשי העומדים שם, ומרים מהרה ותתעשף בצעיר ותצא ותשלח מעבדי צמינדב לקרא
 לעם, כי יבאו והתאספו אל השקמה אשר לפני הבית.

ורוח תקדים עזונו מסתער בעזו, אך העם נזעק ויבאו למאות לשמע תבשרה.

ויעמדו קהל רב אל פתח השקמה הגדולה אשר פרשה שוכותיה בנות אלפי שנה ותשח
 עבי צלה לרחבה הרב מסביב. ויהי כאשר התיצב המלאך לפני הקהל ויגד להם כי הגה
 יבא העם אשר מצען ומרעמסם סכותה, ומריע כל העדה תרועה גדולה ותחי רוחם —
 וילך העם באיש אחד ויבאו עד המכרה, — ומצוים מזידיים שם עבדים רבים מן
 העברים — ויפלו פתאם על הנוגשים ועל השוטרים אשר שם ויכו את המצרים ואת
 הלובים הרודים בעם ויפצוים ויציאו את העברים וישובו בתרועת נצחון סכותה. אז
 נאסף יחד חיל גדול מישראל ויחלצו כלם באשר מצאו — ויהיו לאלפים.

ורוח הקדים שקט לפנות ערב, ותהי הרוחה מן החם והאבק, ויצא כל העם אשר
 בסכות ויבאו אל בית המסכנות, ועמם גם הנשים והילדים הנושאים אש ולפידים להאיר
 להם. ויעלו בחומה ויפתחו את השערים ואת דלתות האסמים, ויקראו: יקח ישראל
 את שלל אויביו ויבא כל ההמון אל מסגות פרעה. וינצלו את כל האסמים וישובו אל
 בתיהם בשמחה ובקול מצהלות.

ויהיו כשבועים איש ואשה מישראל אשר נחבאו בחצר בית-חום מפני אחיהם,
 כי לא חפצו ללכת אתם — ויהי בשמעם את שמחת אחיהם ויצאו גם הם ויהיו עם כל
 העדה, ויצררו איש את חפציו וכל פליהם, לצאת בצאת כל אחיהם.

והנה אורות אש בוערים בכל העיר ועל כל סביבותיה, כי ערכו הנשים אש, אשה
 לפני אהלה וספתה, לבשל את אשר לבשל ולאפות את אשר לאפות, ותאפינה כלן
 עוגות מצות לרחוק, והילדים מרקדים כבני צאן ומתעלסים סביב האש. וידי כל הגברים
 גם הן כלאות עבודה, אלה במשור ובמקבת יעבדו ועשו מטות עץ, לשאת כל חוליה
 וכל חלש ונקו אשר פח אין בו ללכת, ואלה יעמיסו כליהם וצורותיהם על העגלות
 ועל התמורים ועל הגמלים, והנשים מנצחות על יד הגברים למען יקחו הכל ומתחננות
 אליהם כי לא נעזבו כל פלי מפלי הבית — והעיר סכות חומיה.

ויהי באשמרת הבקר בעלות האד מן הזים ומן התעלה ומן האגמים וכמקוי המים
 הרבים, והשמים ממזרח ומדרום כסו בערפל — ותהי קרה נעימה משיבת נפש. והנה
 קול בקול המון מים רבים גשמע מרחוק וגם אור אש גשסף משם — וידעו כי הגה באה
 צדת ישראל מצען. ויריעו כל העם וישמחו ויחפזו וישישו ללכת לקראת אחיהם, לקדם
 פניהם בברכה על הגאולה ועל התשועה. לקחו הורים את ילדיהם הקטנים, ונשאו אותם
 על זרועותיהם, הרקיבום על כתפיהם, למען יראו גם הקטנים בשמחה ויכרו עד
 קנה ועד שיבה ויספרו בפיהם גם הם לבניהם אחריהם את אשר ראו בעיניהם. ותצא
 כל העדה בשיר.

והנה בקול רעמים בגלגל בהפגש העבים ובהערמם יחד. בקול המון מים רבים

אדירים הרעיש המרחב, ותהם כל ארץ המישור - אחים באחים נפגשו ויריעו, גאולים
 לגאולים יתבקו וינשקו, ויחד יענו בשיר ובתודה ליי אלהיהם...
 אכן מצת היות כוכבי בקר על הארץ ועפצפי שחר נשקפו אתם מפאחי קדם - לא
 כאו עוד בשמחת אשים פזאת פאשר היתה אז לפני העיר סכות.

(על פי אברס: "חושע ברנין")

נקמת שמשון.

אל מובח דגון הסרנים לפלשת
בצחוק בן מנות לראות נקהלו;
שם נדמה עתה קול חצים וקשת
אך קול נקם נשמע, הוללים יצחלו.

ובצואר עתק בביעו גבות:
"נרדם אל עברים לא יוכל יושיע;
ויוכל לו דגון — אך הוא אלה!
וירד גבור עמו, עזו הכריע.

ובגיל ובטחה שם כלם רזו:
חת קשה משאל, בלה עז ממנת,
מגבורת ידו כמעט קט תמונו,
שבתה נאקת חלה, אפסה עצבת.

העם כשלוש אלה בגג נאספו
אז מחריב ארצם לראות נועדו;
הוא רמק בזקים, ידיו ייעפו,
אך גשת עדין עוד ייראו, מתרדו.

בן ארי בסוגר, חח על אפים,
וכבר יכרע דומם, נלכד ברהשת;
אך ראשו נבע, אך ילטש עינים —
עוד יחת שובהו, יירא מגשת.

בין המלות אויב, קול נהמת קמים
בלזות שפתי צר כי ישמח שמוח;
שם נצב שמשון בין עמודים קמים
ובאין אונים עוד, בורוע לא כת.

בן לילה ההוא שיבה בו זרקה
 ושערו הלבין אך מחל צמח;
 ושפתיו יקפוץ, נפשו התאפקה
 ולחיינו הלבנו כפני ירח.

באתהו העזה במצוקות גבר,
 אף שלום על פניו - נורא מדאכה;
 כה נעמד הגבור דומם בקבר,
 כדמי הר' אש טרם יחצוב להבה.

הילילי, בת נעקב, צעקי משפיות,
 תפסי על לבך אף גזי השער;
 הן רודד ארי ומשסעו כגנבים,
 זה גבור ילד בך - משחק לנער.

הנה אל גבור ונזיר אל מרחם
 נורא פרח אף איום פועם!
 ניסע שער ודלת על שכם
 ביד ראש צריי כברק ורעם -

זה שני אריות ידו נתצה -
 איך בת אל גבר מבנות לפלשת,
 איך דפאה תתו, אונו רעצה,
 איך מחמאות פיה שמה לו רשת?

ליפי עינה הביט, להדר המצת,
 ובחיקה נלכד, את נפשו שבתה!
 לא ידע פי יארוב בלבבה רצת,
 בנשיקו פיה סוד לבו מצתה.

או גלחה ראשו אף עיניו נקרו -
 "הוי! קרא שמשון: הן אור אין לשמש!"

גם מוצאי בקר לא לי ינהרו,
צֹהֲרִים לִי אֶפֶל, יום אור־לַיִל אָמַשׁ.

אך חשך מסביב, אך חשכת לַיִל!
ינעִימוֹת אור חיים לא אֲרָאָה נֶצַח;
אור עֵינַי לְקַחְתָּ, כֹּל און וחיל,
חִסִּי! וּבַעֲצָמוֹתֵי שְׁלַחִי גַם רָצַח. —

בְּנֶגְמֵי הַרְצָח, פִּי נִקְרוּ עֵינַיִם,
עוד צחק לְפָנֶיהֶם אֹתוֹ הִצִּיגוּ;
וְיִנְפֹשׂ אִישׁ עוֹר וְרֶפֶה יָדַיִם
מִפְּנֵי וַעֲשׂוּנָיו עֲתָה יִלְעִיגוּ.

מִנְקָרֵי עֵינָיו בְּלֹהוֹת הַשְּׁקִיפוּ —
בְּלִבָּבוֹ אֵשׁ תִּפְסָה, כָּלֵה וְקָרַץ
גִּידָיו כְּפִתְנִים מִי רֹאשׁ בּוֹ יִרְעִיפוּ,
וְלִקְבֵר אֶפֶל לֹא הָיְתָה הָאָרֶץ.

מֶה כִּמְנַת חֲלָקוֹ אֵימָה, נוֹרְאָה!
עוֹר, אֵין אוֹנִים, אֶסִּיר בְּיַדֵי צָרִים;
אִישׁ אֵלֶּה קְרוּהוּ לֹא יִירָא רָעָה,
כִּי כָלֵה בּוֹ אֵל כְּלִיחֲצִיו אֶכְנָרִים.

כֹּל עֵנָיו לֹא יָחוּשׁ וּכְאֵב עֵינַיִם,
לֹא לַעֲג וּבּוֹ וּצְחוֹק צַר מִנְגֵד;
לֹא כָחוּ כִּי סָר, לֹא מִרְפָּה יָדַיִם,
אך לֹא הָאֲהַבָּה כִּי בְגָדָה בּוֹ בְּגָד.

מֶה לֹא אֲהַבָּה, מֶה עֵינַיִם וְכַח
מָחוּ כֹל מוֹרְשָׁיו, תִּמּוֹ לְגִוְעוֹ!
אך רָגַשׁ אֶחָד בּוֹ יִקְדַח קֹדֶת,
וּבְלָבוֹ הִפְתָּ אֶךְ רָגַשׁ זֶה יִנְעַ.

הַנְקָמָה הַיָּא! חֵם לְבוּ הִיא הַבְעִירָה;
 הִיא רוּחַ אַפּוֹ, הִיא בּוֹ נִשְׁמַת נַיִים;
 לָכֵן לֹא נִפְץ גְּלִגְלָתוֹ הַקִּירָה.
 מִחֲנֹק אֶל צְוָאר לֹא שָׁם בְּנַחֲשֵׁתִים.

אִיךָ יִבְחַר מֹות נְהִים לֹא גִנְעוּ?
 אִם עוֹד קִרְקַד צַר יָדָיו לֹא רָעֲצוּ?
 קוֹל נִקְמַת אוֹיֵב אֲזוּנָיו שָׁמְעוּ -
 וּבִדְמוֹי כָּלָם רִגְלָיו לֹא רָחֲצוּ?

עוֹר גַּם חָלַשׁ כַּמַּת בְּאֲשׁוֹן קָבַר
 מַה יוּכַל יַעַשׂ וְזַעֲמִיו יֵאבְדוּ?
 לֹו צוֹת יוּכַל אֶל רַעַם נְדָבָר.
 אוֹיְצֵי צָרְיוֹ אֵלֶּה אֲזוּ יִפְחָדוּ!...

אֲזוּ גִידֵי יָדָיו שָׂרְגוּ כִנְעִים
 וּבְחִמָּה נִאֲלָמָה חֶרֶק שָׁנִים;
 וּבִפְלִי אֶל אֵל: "חֲזוֹנֵי הַפְעַם"
 וּבִדְמוֹי לָפֶת עַמּוּדִים הַשָּׁנִים:

"הֵה! מִשְׁתִּי עֵינֵי אֲנִקְמָה" נָא אַחַת!
 - מִנְהַמַּת לְבוֹ שָׂאג בְּרִמְנוֹת -
 עַם אוֹיְבֵי גַם יַחַד אֲרִדָּה לְשַׁחַח.
 נִיט חֵישׁ אֶת הַעַמּוּדִים בְּלַח.

פְּתַע נִצְאָת חָלָל, אֲנִקַּת מוֹמְתִים
 בְּנִפּוֹל הַבִּינָה, אֶל אֲזוּנוֹ מַגַּעַת;
 אִם הוּא לֹא יַחַז חֵיל צָרִים נִצְמָתִים.
 אִךְ קוֹלוֹת רַב פָּגַר אֲזוּנוֹ שׁוֹמַעַת.

גַּם הוּא נִפְלַ חָלָל בֵּין בְּתָרֵי צָרְיוֹ,
 אִךְ לַמּוֹת כָּנָה נִפְשׁוֹ צָמְאָה,
 כִּי יִרְעַץ גַּם מוֹתוֹ רֹאשׁ פְּרַעוֹת צָרְיוֹ
 וּבְחַתּוֹ קוֹל נִקְמָם - נִפְשׁוֹ יִצְאָה.

בשדות בית לחם.

א.

בשדות בית לחם עמדו אכרי ישראל בתוך הקמה. אלה הניפו את המגלים על השבילים, ושרו: "הזורעים בדמעה ברנה יקצרו"; אלה אלמו אלמות, ובפיהם רננו: "הלך ילך ובכה נושא משך הזרע — בא יבא ברנה נושא אלמותיו"; ואחרים אספו לגרן וזמרו: "כרעה קמתי ותשתחווה לאלמתי. אל! ברך את אוני לאסוף את גרני".

וימלא השדה עבודה ורננות.

ובעת ההיא בא גם אליאב עם אשתו ועם בניו אל חלקת שדם להחל הקציר. ויבאו אליאב ואשתו ושני בניו בתוך הקמה מארבע פאות שדהו. ויטבעו כלם שמה, כי כסו עליהם השבילים המלאות והגבוהות, ולא נודע, כי באו אנשים אל תוך הקמה. אך חיש הבריקו המגלים בידו העובדים הזרזים ותפלנה השבילים מזה ומזה ויראו ראשי הקוצרים מתוך ים-הזהב. ראה השכן ויקרא לאליאב: מקמתך — אל גרנדך; שכני! מפרמך — אל יקבך! ענהו אליאב — ברכה תחת ברכה.

— ברכת אדני עליך, שכנתי — קראה אשת אליאב לשכנתה — הכבסת את

צמר צאנך?

אלהים עמך, שכנתי! — ענתה הלזו — גם כפסתי, גם נפצתי.

— ואני כבר טויתי ממנו חוטים.

— שולח לנו אלהים את הברכה לפי כחננו!

זיזו! זיזו! — לחש מגל אליאב על הקמה, ויהי כאלו גער ואמר:

"הסינה, נשים! אל תרבינה שיחה! עת לעבד!"

הנשים הפסיקו את שיחתן, ותנפנה את המגלים על השבילים.

זיזו! זיזו! לחשו המגלים זה לזה.

ובעת ההיא עבר נודד אחד מארץ מואב והוא היה עיף ורעב מאד. ויראהו

אליאב ויקרא אליו:

— אדני עמך, נודד! סורה אלי, וקטפתך מלילות מן הקמה. וברכתך

את אלהינו אשר שלח לנו את ברכתו!

ויבא הנווד, ויקטף לו מלילות, ויאכל וישבע.
 — חכה נא, נווד — אמר לו אליאב — הנה אני קוצר את קמתי —
 ולקחת לך פאה.

ולא ידע הנווד מה זאת פאה.
 ויאמר לו אליאב: זה מנהג האכרים העבריים: עת יקצרו את קמתם
 ישאירו שבלים בפאת השדה לעניים ולנוודים, וזה הוא פאה.
 ויקח הנווד ויתלש את פאת שדה אליאב, ויחבט אותה וימרחנה, וישם
 את הזרע בצקלונו וילך לו.

ויעבר הנווד על שדה שכן אליאב, והנה קול קורא אליו
 מאחוריו: הוי, ברוך אלהים! למה זה תכלימני? ואנכי לא עשיתי לך
 כל רעה!

ויחרד הנווד ויאמר: בי אדני! מתי הכלמתיך? ואני זר, זה עתה באתי
 מארץ מואב, ולא ראיתי את פניך עד היום!
 — ולא הכלם תכלימני — ענה האכר — אם עובר אתה על שדי בעת
 אני מאלם אלמות ואינך לוקח לקט?
 — מה זה לקט? — שאל הנווד.

— כן משפט הערים — ענה האכר — הקוצר ממלא כפו שבלים, והמגל
 קוטפן מלמטה. השבלים אשר נשמטו מתוך הכף, ונצלו מן המגל — לא
 לקוצר הן. אלהים הציל אותן לעני ולנווד.

לקח הנווד לקט, וימרחהו וישם בצקלונו וילך לו.
 ויעל הנווד ההרה, והנה קול קורא אליו:

— נווד! ככה אתה עושה לי? הנה אנכי עושה גרון, ואינך סר אלי
 לקחת שכחה?

ויען הנווד ויאמר: בי אדני! לקט ופאה כבר יודע אני מה הם; אך שכחה
 איני יודע מה זאת?

ויאמר האכר: זאת תורת האכר העברי: אדם כי יאסוף עמריו
 אל הגרון, ושכח אלמות מאחוריו — אות היא כי נתנן אלהים לנווד ולעני;
 ואתה לך עבר בשדי, וחפשית ומצאת אלמות, ולקחת לך את אשר הציל
 אלהים למענך.

וַיֵּלֶךְ הַנּוֹדֵד וַיִּמְצָא שְׂכָחָה, וַיַּחְבֹּטֶנָּה וַיִּמְרַחֶנָּה, וַיִּשֶׁם בְּצַקְלוֹנוּ
וַיֵּלֶךְ לְדַרְכוֹ.

ב.

עָבְרוּ שִׁבְעַת שָׁנִים. וַיְהִי לַעֲת קָצִיר חֲטִימִים, וַיָּבֹא אֱלִיאָב אֶל שְׂדֵהוּ, וַיִּמְצָא
חֲמור תּוֹעָה בְּדַרְךְ. וַיִּשְׁאַל אֱלִיאָב אֶת שְׁכֵנֵיו וְאֵת כָּל עוֹבְרֵי דֶרֶךְ: אוֹלֵי
יֹדְעִים אַתֶּם, לְמִי אָבֵד חֲמור?

וַיִּגִּידוּ לוֹ רוּעֵי בֵּית-לָחֶם, כִּי מֵעֵבֶר לְגִבּוֹל מוֹאָב יוֹשֵׁב בְּנוֹקֵר אֶחָד וּשְׁמוֹ
עֶגְלוֹן, וּמַעֲדָרָיו אָבֵד חֲמור.

וַיֵּלֶךְ אֱלִיאָב וַיַּעֲבֹר אֶת גְּבוּל מוֹאָב וַיִּפְגַּשׁ עֲדָרֵי צֹאן לְרֹב מְאֹד: וַיִּשְׁאַל
אֶת הָרוּעָה: אֵיךְ בָּנָה עֶגְלוֹן הַבּוֹקֵר?

וַיַּעַן הָרוּעָה וַיֹּאמֶר: אֲנִי רוּעָה אֶת צֹאן אֶחָד מֵעֲבָדָיו. לָךְ הִהְרָה
וַיִּפְגַּשְׁתָּ בְּעֲדָרֵי גַמְלִים, וּשְׁאַלְתָּ אֶת הָרוּעִים, וְהֵם יִגִּידוּ לָךְ: אֵיךְ אֶהְיֶה
עֶגְלוֹן נְטוּיִים?

וַיֵּלֶךְ אֱלִיאָב הַלָּאָה וַיִּפְגַּשׁ בְּעֲדָרֵי גַמְלִים, וַיִּשְׁאַל אֶת הָרוּעָה:

— אֵיךְ הֵם אֶהְיֶה עֶגְלוֹן הַבּוֹקֵר?

— אֵלֶּה הֵם גַּמְלֵיוֹ — עָנָה הָרוּעָה — רַד אֶל הָעֵמֶק, וּמְצֹאתָ שֵׁם עֲדָרֵי סוּסִים,

וּשְׁאַלְתָּ אֶת הָרוּעָה, וַיִּגִּיד לָךְ שְׁאֵלְתְּךָ.

וַיִּמְצָא אֱלִיאָב אֶת עֲדָרֵי הַסּוּסִים, וַיִּשְׁאַל אֶת הָרוּעָה: אֵיךְ בָּנָה

עֶגְלוֹן הַבּוֹקֵר?

— אֵלֶּה הֵם עֲדָרָיו — עָנָה הָרוּעָה — לָךְ בְּנִתִּיב הַצַּר אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ, וּבֵאתָ

לְתוֹךְ עֵמֶק רָחֵב, וּרְאִיתָ שֵׁם עֲדָרֵי צֹאן וַחֲמֹרִים לְרֹב; וְעֹזַבְתָּ אֶת הָעֲדָרִים,

וְעָלִיתָ הִהְרָה, שֵׁם תִּמְצָא אֶת אֶהְלִיו.

וַיֵּלֶךְ אֱלִיאָב כַּאֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָרוּעָה וַיָּבֹא לְפָנֵי עֶגְלוֹן הַבּוֹקֵר.

— מַה חִפְצְךָ בָּנָה? — שְׁאַל אוֹתוֹ עֶגְלוֹן.

— חֲמור מֵעֲדָרְךָ מְצֹאתִי תּוֹעָה בְּשִׂדוֹתַי — אָמַר לוֹ אֱלִיאָב — הִנֵּה

הוּא לְפָנֶיךָ.

וַיִּצְחַק עֶגְלוֹן וַיֹּאמֶר: וַיֵּשׁ בֵּינָה בְּלֵב הָעֵבְרִים! ... כֹּל-כֶּף טָרַחַת לְהָשִׁיב

חֲמור לְאִישׁ, שְׁעֲדָרוֹ אֶחָד מוֹלִיד אֶלְךָ חֲמֹרִים בְּשָׁנָה.

— אֵבֶל, אֲדֹנָי — עֲנֵה אֱלֹיָאָב — עֲבָרִי אֲנִי, וְכֵן כָּתוּב בְּתוֹרַתְנוּ: כִּי תִרְאֶה
 חֲמוֹר רֵעֶךָ תוֹעֵה בְּדַרְךְ, הָשֵׁב תְּשִׁיבֵנו לֵ"ו.
 הַבֵּיט עֲגִלּוֹן בְּאֱלִיָּאָב וְאָמַר:
 — וְאִין אַתָּה מַכִּיר בִּי?
 — לֹא.

וַיֹּאמֶר עֲגִלּוֹן: אֲנִי הַנּוֹדֵד, שְׁעַבְרָתִי לִפְנֵי שֶׁבַע שָׁנִים עַל שְׂדֵה בְּכֵית־
 לָחֶם, וְלָקַחְתִּי שֵׁם לָקֵט, שִׁכְחָה וּפְאָה.
 וַיֵּשֶׁם בּוֹ אֱלִיָּאָב אֶת עֵינָיו, וַיִּפְרָהוּ גַם הוּא.
 וַיִּסְפֵּר עֲגִלּוֹן לְאֱלִיָּאָב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָבַר עָלָיו מִן הַיּוֹם הַהוּא:
 „אֵת הַפְּאָה וְהַשִּׁכְחָה וְהַלָּקֵט, שְׁאִסַּפְתִּי בְּשָׂדוֹת בֵּית־לָחֶם, מִכְרָתִי
 לְבוֹקֵר אֶחָד אֲשֶׁר עַל הַגְּבוּל, וְאָקַח מִמֶּנּוּ בְּמַחִיר הַתְּבוּאָה עֶשֶׂר כִּבְשׁוֹת
 וְאֵיל; וְאֲשׁוּב אֶל אֶרְצִי; וּבְעַמְדִי עַל גְּבוּל נַחַל אֲרִנּוֹן, פָּנִיתִי אֶל עֲבַר הָרִי
 יְהוּדָה וְאָמַר:

„אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, בָּרוּךְ אַתָּה וּבְרוּךְ עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר בְּחַרְתָּ לָךְ!
 אִם תִּבְרַךְ אֶת מַעַט הַצֹּאן אֲשֶׁר קָנִיתִי בְּכֶסֶף תְּבוּאֹת יִשְׂרָאֵל, אֶעֱזוֹב אֶת
 אֶרְצִי וְאֶת עַמִּי, וְאָבוֹא לְשֹׁבֵת בֵּין עַמְּךָ וְאֲדַבֵּק בָּךְ.
 „אֱלֹהֵיכֶם שְׁלַח לִי אֶת בְּרַכְתּוֹ, אֲךָ אֲנִי לֹא הִקִּימוֹתִי אֶת נְדָרַי עַד
 הַיּוֹם. עֲתָה לֹא אֶעֱזֹבְךָ עַד שְׁתָּבִיאֲנִי אֶל אֶרְצֶךָ.“
 וַיֵּלֶךְ עֲגִלּוֹן עִם אֱלִיָּאָב וְכָל עַדְרֵיו הֲלָכוּ לִפְנֵיהֶם; וַיְהִי עֲגִלּוֹן גֵּר־
 תוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל.

יְהוּדָה שְׁטִינְבֵרְג.

בְּאוּרִים: מִשָּׁךְ — מְשִׁיכָה, מִשָּׂא. אוֹנִי — כָּחִי, מִקְּמַתָּךְ אֵל גְּרִנָּה — תוֹכָה לְהַבִּיא
 אֶת הַתְּבוּאָה מִן הַשָּׂדֶה אֶל הַגֶּרֶן. יִקְבֶּךָ — מָקוֹם שְׂדוּרְכִים בּוֹ אֵת הַעֲנָבִים. מְלִילוֹת —
 שִׁבְלִים. וַיַּחֲבֹט — הִכָּה, דָּש. בְּצִק־לוֹנִי — בְּמִקְוֵטוֹ. בּוֹקֵר — סוֹחֵר. בְּבִקְרָה — גֵּרְתוֹשֵׁב — בֶּן־
 עַם זָר, שִׁוְשֵׁב בְּאֶרֶץ כְּאֻרְחָה. מֵרֶם — תַּמְלֵךְ וְצִוּוֹת צְבוּר תְּבוּאָה.

שְׁבִי צִיּוֹן.

(מתוך "אהבת ציון").

ובני ציון ההרדים לדבר יי השכימו טרם השבר עליה וישטחו להם שטוח בין ההרסים
 אשר במצולה ובמקום על כל יבלי מים. זעיר שם, זעיר שם צמדו וזכרתו להם ענף
 עץ עבות וערבי נחל, אותות ישע וגבורה לשמות בהם לפני יי ביום מחר ביום תראשון
 לחג האסיף. כוכבי נשף פהו תורו מאור יפעת שחר חקלילי; פני קדים מתלעים מלכות
 אש פלדות אשר יחצב השמש ירם צאתו מאהליו; נהרים ניאורים נחים ושקטים שוככים
 כמבנית רקועי פחי כסף ומוצקים פראי בגדותיהם, עליהם נוהיר אור יקרות ירקרק אדמדד;
 מירק הרים אשר סביבו יתם ומאדם פני קדים. הנשר העיר קנו וצרחי שמנס פצחו לנה,
 התרועעו וישירו כל תולדות השמים והארץ. ירדניה השקים קום בין שומרים לבקר
 לעלות אל בית יי ותימן וסתרי הלכו לזרות ענף עץ עבות וערבי נחל; אך תמר
 המתאבלת על אמגון כי איננו תשכב למעצבה; כמעט רחפה תנומה על עקפיה, אך לא
 לעצובת רות כמות שנה ערבה, פי היא ישנה ולכה ער - שמורות עיניה סגורות, אך
 אזניה קשובות אל כל הגה והמלה, ותחלים בא לברא מהם חזיונות לילה, ויסכסך חזיון
 בחזיון בשוא ותפל ודברים אשר אין להם שחר; והנה קול געים הומה באזניה, קול ערב
 יוצא מבין הדמים אשר בירכתי בית הקיץ ואדבר את הדברים האלה:

מה יפו תועפות הר הקדש! ומה נאווי וימיו הבעונים! מה ירידות משכנותיך ציון!
 גבעותיך תחגורנה גיל, שלום בחילה, רנה וישועה בארמנותיך. כמעט הממוך רעמים, בעתוך
 נחלי בליעל, אך חלפה חרדה, בא שרט, וכשושנה נננה תפתחי עתה ממסגרותיך; עוד
 מפריחי, תוסיפי תת רית! בנה שקטים על משכבותם ורממות אל בגרונם; פה אב לבנו
 יתנה צדקות יי ונפלאותיו אשר הראם, בעז שדי ישמחו ויגילו בישועתו, ופה אשה מחבבת
 עילה בהשקט ובבטחה, תאצל לו עתרת נשיות, ועתרת ברכות תביע לשונה לאל משמת
 אם על בנים; פה ישיש חתן על פלה פי נסו יגון ואנחה מציון, וישון ויגיל ויבנו עתה
 לביתם, משנה שמחה ישמחו ויחעלו באהבים באין מתרדי; ופה מעירי שחר ינהרו בלב
 עלו אל בית יי הזמר לשמו ברוך יחד כוכבי בקר. האח! שמעה אזני קול מהיכלו אומר
 כבוד, קול יי לעיר יקרא, קול געים נשמע עד קצות ארץ, הם כל בשר! דמו בעלי כנף
 ושיעו שירות היקר!

והנה קול מהיכל, והמון תרועת הללוים המנצחים בנגינותיהם נשמע.
 ותמר התעוררה ותעורר את פועה ותאמר: הקיצי פועה כי קול געים שמעתי, קול
 דודי מדבר נעימות. ופועה אשר נסך הזין עליה רוח תרדמה מאנה להקיץ ותאמר: הניחי
 גברתי לעינפה, כי אין קול ואין דברים זולתי חלום; ותתאנח תמר ותאמר: אויזי חולמת
 אני, כי הן הסכנתי - והנה הקול ההוא מדבר שנית באזניה לאמר
 הנה, גברי שמים! זמרת יה, ממנה לב ובשר נבנו! רק הדבת כדש רק שלוח
 חופפת על עיר אלהים; אמנם שבו בודדיה פיונים אל ארבותיהם, כל חמן יכהן עמה פאר,
 אך איה פאר גברי, ידידות נפשי? הנה! ידידות נפשי נתונה לאחרי, ולי נתונה מגנת לב
 וחוגת עולם! - ציון! ציון! בשמים עדי, כי עמך שתיתי כוס קבעת, ולמה לא אשתה בחר
 קדשך כוס ישועות? כילד נכרי, כבו עולה נגרשתי משערך, ויגונך ואבלך מצאוני באים
 רחוקים, אספני נא עמה אל חומתך, כי אלך נשאתי נפשי תשבעה מרורות, אשאנה
 מאדמת נכר, לערות אותה על אדמת קדשך; הנה הנות הנחמד, בו חקוקים שמי ושם תמר,
 עוד נל מים מדליו וטל בקר גליון בקצירו, אך יבש טל ידותי, והנני כעלה נובלת,
 טרופה מגועה ונהדפה מרוח סער;

ולא יכול עוד אמנון דבר ונאנס דם והמר, אשר לא ישנה עוד, הקשיבה לכל
 הדברים האלה ותאמר: לא לא חולמת אנכי עוד, הנה דמעותי נוזלות על לחי, ולבבי
 הולם פעם בהקיץ. ותקם ותלבש שלמותיה והנה גדיה ה ועדות אוזנות בכפות המנעול, אך
 מפתח הדלת און; ותעורר את פועה בחזקה ותאמר: קימי פועה ותני לי המפתח פן אשחר
 את דודי ואיננו; מהרי נא, כי כמעט יצאה נפשי בדברו.

ותקח פועה את המפתח מראשותיה ותתנו לו לתמר, ותצא תמר חיש מחברה ותצעד
 אל ירכתי הבית מפה ומסא, ודודה חמק עבר, ותלך הלאה ותקרא: אמנון! אמנון! ותספוק
 בפיה ותאמר: האמנם חלום חלמתי בהקיץ? והנה הדורם לקראתה ויאמר: לבי תמר הלאה
 אל בין היתים ושם תמצאי את אשר תבקשי, וגם את אשר לא פללת לראות תראי; אך
 אל נא תגידי לאיש מבית אביך, כי אני הפודה והמכשר נחדו. ותכין תמר כאילה שרחה
 אל המקום אשר הראה הדורם, והדורם בא אל בית ידידה.

— אמנון! נתנה תמר קולה בגשמה אליו, אמנון! אורי וישעי בארצות חתיים! מדי
 דברה נפלה על צוואריו ואמנון גם הוא נתן קולו: האמנם לי עודה, תמר יונתי תמתי?
 ולא יכלו שיהם ובר עוד מששון עליצותם, ונעמדו כפסילים אלמים, וזרועותיהם חבוקות
 אלה באלה.

אברהם מאפו

באורים: במצוה ה- בעמק. ובלי מים-מענות. מתלעים-ראדמים. ונססך בלבב.

חזון ישעיהו

- שם עצמות הנביא מרגוע מצאו -
 ישמע קול עליה: - "יבאו הימים
 או תחדל משטמה, או יתם כל ועם,
 או יחד יתחפרו העמים בלהם,
 או יקים לדממה על פני האדמה
 קול המנת בן קשת, קול תרועת מלחמה.
 האדם יתגאה בגבורה אחרת.
 הוד אחר לו יקח לצבי ולתפארת:
 הגיוני הרוח או יהיו לחהלה,
 תושיה ונדיבות - כבירות עליה.
 ומקום שהתנוסס ברוך חרב מרטה
 ומצה לא היה לחלל, לגויה,
 מכבד מלחמה, מתשכת עלטה -
 שם תשגא, שם תרעש שבלת פריה
 ושרה עליוה מסביב בכפר
 ברוחה נחפש ישמע האפר!...

עת ארץ יהודה פלאים ירדה
 מקנאת מפלגות ומהומות שדדה,
 ונד תפליין הרעה -
 בגאון דורות רבים נגעה
 או קם ונתעורר איש בעלה, איש נביא,
 קול רעם שמים בשפתיו הריע.
 אמרותיו פלהב, שאגתו פלביה:
 ולמפי סגורים מוסרו הביע...
 אם קולו כבר נחבא, אמרותיו נדמו,
 כל מעשיו מפעליו אכדו, בשמו,
 ובחשכת הקבר שכנת הגויה;
 אם הרי בת ציון, כל אדמת מוריה,
 כפר הכו לשאיה ולשממות ציה, -
 על לוח לב עמו עוד דבריו קימים
 ועקבות יפעתם עד עתה נודעו...
 הוי שמעו, אנשים! מקבר עולמים

נביאי שמרון

(מתוך „אשמת שמרון“.)

השחר עליה, ונתניה כהן בית־אל עולה אל מרום הרים, ששם בנוי היכל נחמה, נשען על עמודי שיש וקרוע חלונים ההיכל הזה הוא מקדש בית־אל, אשר היה לאבן נגף לבית ישראל מימי ממלכת ירבעם, אשר עשה שני העגלים, וישם את האחד בבית־אל, ואת השני בִּדְן. ויאמר: אלה אלהיך ישראל; כי משך את לב בני ישראל בחבלי השוא, מדאגה מדבר, פן יעלו ירושלימה להשתחות לה' בהיכל קדשה, ונפתה לבם אל יהודה וקדשיו, ונסבה הממלכה הראשונה לבית דוד. וזה החלו לעשות למו מקדש לבד ולהעביר מועד חגיגהם, כי לעמת חג הסוכות, אשר עשו בני יהודה, בחמשה עשר לחודש השביעי, עשה ירבעם חג בחמשה עשר לחודש השמיני, ויהי החג הזה לחג לכל החרדים לדבר ה', ומקדשי בית־אל ודן — לפח ולמוקש לשני בתי ישראל; ולמען תת עז ותעצומות לעם ולאלהים החדשים, ברא ירבעם על מכוון בית־אל כל תענוגות בני אדם, וכל מחמדי עין, ויבן במות יעקב ובמות יער בין אשרות ועצים רעננים, שמה עלו הנשים לקטר לכל צבא השמים, והגברים קמו לצחק.

הכהן בא אל היכלו, וינהרו אליו המונים המונים, וחצרותיו מלאו אדם כילק, והכהן זבח את זבחו, והנביא ראה בכבד, ויען ויאמר: חזות קשה חזיתי על שונאיכם ומנדיכם בני יהודה האומרים: היכל ה' אתם, ובית־אל יהיה לאון, ומקדשי ישראל יחרבו, ואפרים יחת מעם; ועתה שמעו את החזון, אשר חזיתי על יהודה וישראל, ציון שדה תחרש, ירושלים עיין תהיה, והר הבית לבמות יער, ועל ראש אפרים יציץ גזרו, ושמרון תנוב בשליבה והיתה לגפן אדרת; שמעו זאת, בני אפרים, וידעתם, כי לא מציון ומהיכלה, כי אם מבית־אל יצא חזון ומשא ביד נביאיה.

והמון העם האוהבים משאות שוא התענגו על רב שלום, אשר דבר להם חזוה השוא, ויאמרו איש אל רעהו: נגידים דבר לנו הנביא קול מבשר שלום רב לאפרים, על כן לא נירא ממשא נביאי יהודה. וכהני בית־אל קראו נדבות. השמיעו, ויקריבו איש איש נדבת ידו,

וַיְבָרֶךְ אוֹתָם הַכֹּהֵן וַיֹּאמֶר: לָכוּ לְשִׁלּוֹם וְעָלוּ בְשִׂמְחָה, כִּי אַךְ טוֹב וְשָׁלוֹם
 לָנוּ בַיָּמִים יְבוֹאוּ. וְהַחֲזוּהָ אָמַר: כֹּל אִישׁ וְכֹל אִשָּׁה מְרִי נֶפֶשׁ אֵלַי יְבוֹאוּ
 אַחַר הַצְּהָרִים, וְהַגְדַּתִּי לָהֶם דְּרָכָם.

בֵּין הַהֲמוֹן הָרַב הָיָה עִמָּד גַּם דְּנִיָּאל עִם צְדָקְיָהוּ, וְדְנִיָּאל סָר וַזְעַף
 מְאֹד, כִּי לִפְנֵי צֵאתוֹ מִהַגְלָעַד מֵת רִעְהוּ הַחֹלֶה, וּמוֹתוֹ הֶעָצִיב אֶת רוּחוֹ
 מְאֹד, בְּרֹאוֹתוֹ כִּי בּוֹדֵד הוּא בְּאֶרֶץ נִכְרִיָּה, עַל כֵּן שָׁשׁ בְּמִצְאוֹ אֶת צְדָקְיָהוּ
 גַּעַר נִבּוֹן לִפְנָיו וַנֶּאֱמַן רוּחַ, אֲשֶׁר דָּבַר עָלָיו לֵבּוֹ וַיִּנְחַמְהוּ, וַיֹּאמֶר: הִבֵּה,
 יְדִידִי, גִּלְכָּה מִזֶּה, כִּי כָל דְּבַרֵי הַחֲזוּהָ נְשִׂאִים וְרוּחַ. כֵּן אֲדַמָּה גַּם אֲנִי—
 עָנָהוּ דְנִיָּאל בְּאַנְחָה— הֵן חֲזוֹי בֵּית־אֵל מְגַנְבֵי דְבָרִים מֵאֵת נְבִיאֵי יְרוּשָׁלַיִם,
 וְאֵת הַחֲזוֹת הַקְּשָׁה, אֲשֶׁר חָזָה עַל צִיּוֹן, שָׁמְעוּ אֲזַנֵּי מִפִּי מִיְכָה הַמְּוֹרֶשֶׁתִי
 בְּשַׁעֲרֵי צִיּוֹן.

וְדְנִיָּאל, עָלָה עַל הַר נַחְמָד, שֵׁם כַּר נִרְחָב מְאֹד, וּסְבִיבוֹתָיו יַעֲרוֹת
 צוּמְחֵי יַעֲצִים רַעֲנָנִים, אֲשֶׁרוֹת, בְּרוּשִׁים וְאַלּוֹנִים עֲבָתִים, מִפָּה וּמִפָּה נִרְאוּ
 תְּמָרוֹת עֵשֶׂן עוֹלָה, עֵתֶר עֲנַן קִטְרֵת, אֲשֶׁר קִטְרוּ שֵׁם הַנְּשִׂים, וְהֲמוֹן אַנְשִׁים
 רַב, גְּבָרִים, נְשִׁים וְעַלְמוֹת אֵין מִסְפָּר, נִפְּוֹצִים עַל הַהָרִים וְעוֹשִׂים הַלְּוִלִים,
 כֹּל פָּנִים פָּנֵי לְהַנִּים, כִּי יֵין יְדִלִיקָם. וְדְנִיָּאל עוֹבֵר בְּכָל מְקוֹם, וְעֵינָיו בְּכָל
 תַּצְפִּינָה, וַיִּפֶן כֹּה וְכֹה וַיֵּלֶךְ וַיָּבֹא אֵל בֵּין הָאֲשֵׁרוֹת, שָׁשׁ בָּמוֹת לְבַעַל,
 וְהִנֵּה שֶׁלֶחַן עָרוּךְ, עָלָיו בָּשָׂר זְבָחִים וַיֵּין וְשִׁכָר, וּגְבָרִים וְנְשִׂים וְעַלְמוֹת
 מְשׁוֹטְטִים סְ יְבוֹתֵיהֶם, אוֹכְלִים, שׁוֹתִים וְחוֹגְגִים, וּמְהַלְלוֹת וְלִצְוֹן וְשִׁחּוֹק
 וְשִׁמְעִים מִכָּל עֵבֶר, וְאִישׁ אֶחָד הַלּוֹם יֵין, מִרְאָה פָּנָיו תִּכְלַת אֲדָמָדָם, פָּצָה כִּי
 בְּגִינּוֹת שׁוֹתֵי שִׁכָר, וַיַּעַן וַיֹּאמֶר:

אֲרוּ יְהוּדָה, אֲרוּ יוֹשְׁבֵייהָ,
 כֹּל שׁוֹנְאֵי צִיּוֹן, כֹּל אוֹהְבֵי אֶפְרַיִם.
 אֲרוּ יְהוּדָה, הֲלָעִיבוּ בְּנְבִיאֵיהָ,
 כֹּל עוֹלֵי בֵּית־אֵל, כֹּל שׁוֹתֵי יֵין.

וּבְדַבְּרוֹ זֹאת שָׁתָה יֵין בְּמוֹרֶק וַיֹּאמֶר: יְחִי אֶפְרַיִם וַיְחִי דָרֶךְ בֵּית אֵל!
 וְאַחֲרָיו שָׁחַ שְׁכוּרֵי אֶפְרַיִם וּפְרוֹת הַבָּשָׂן נְשֵׁי שְׁמֵרוֹן, וַיִּקְרְאוּ בְּקוֹל גְּדוֹל:

הן אפרים חיה יחיה גם יהיה לעם, ברכת הוריו לו מורשת יעקב, חיה יחיה חרף שואפיו בני יהודה, שונאינו ומגדינו ליום רעה, אשר יסיתו בנו את אשור.

— חי דרך מצרים! — ענה השני בקול נחר מחמת יין — הלא שמעתם היום את החזון, אשר חזה נביא בית-אל על יהודה. — גם אנכי מצאתי חזון מאת הבעל — ענה השלישי, גבר הלום יין — כל אשר יאמר לי יש גבורים ביהודה אנקר את עיניו, הלא באו גבורינו על יהודה כנשרי שמים על ארבת יונים.

אברהם מאש.

— <0> <0> <0> —

חני המעגל.

א.

איש היה בשנים קדמוניות חסיד ואהוב לאלהיו וכל אשר שאל פיו לא אצל אל ים ממנו. בבאו אצל המקדש להתפלל, ראה כל העם, כי האיר ההיכל כלו מכבודו, ויאמרו: אין זאת כי אם בן בית ה' הוא. ויהי כי מצא חן בעיני ה', ויקרא לו העם חוני. בהעצר השמים, ועלו אליו כל ישראל ואמרו: קרא נא אל ה' ויתן מטר על פני האדמה. אז קם חוני ועשה כמשהו מעגלה סביב ועמד בתוך ואמר: לא אמוש מזה עד תת ה' גשם על הארץ! ויי נתן את שאלתו ויהי לגס, על בן קראו שמו חוני המעגל. והיה מדי רדת גשם דק על הארץ ואמר: לא ככה שאלתי, כי אם גשמי ברכה. ושמע ה' קולו וככל אשר ישאל, בן יהיה וכן יעשה. ויהי היום והנה קול מהיכל עולה באזניו, קול משוררי הקדש: „כשוב ה' את שיבת ציון, היינו כחולמים“. ויאמר: האמנם שבעים שנות הגולה בכבל שנה היו, כחלום עפו? היהיה כדבר הגדול הזה? הינום איש אם יחלום שבעים שנה? ויפלא הדבר בעיניו מאד וירד אל ביתו, מקץ ימים חבש חוני את אתונו וירכב השדה אל הקוצרים. בדרך ראה והנה אפר זקן נוטע חרוב, ויסר אליו

וישאלהו: מִי יַעֲשֶׂה הָעֵץ הַזֶּה פְּרִי? ויען האָכַר ויאמר: בְּעוֹד שְׁבַעִים שָׁנָה
 יַעֲשֶׂה הָעֵץ הַזֶּה פְּרִי. ויוסף לְשֹׂאֵל: הֲאֹמֵר אַתָּה לֶאֱכֹל עוֹד מִפְּרִי? ויאמר
 הָאָכַר: כָּכֵל אֲשֶׁר הִכִּינוּ אֲבוֹת אֲבוֹתַי לִי, כָּכֵה אֲנִי מִכִּין לְבָנֵי בְנֵי אַחֲרֵי
 כֵן יֵרֵד חוֹנֵי מֵעַל אֲתוֹנוּ ויוצא מִלְּקוּטוֹ פֶת לֶחֶם וּפְלֶח דְּבִלְהָ, וישאב מֵיִם
 מִן הַנַּחַל בְּצַפְחַת, וישב תחת הָעֵץ ויאכל וישָׂת. הוא כָּלָה לֶאֱכֹל, וְהָיָה הַמּוֹן
 חוּטִים כְּקוּרֵי עֶבְרִישׁ עוֹטְרִים אוֹתוֹ; הַמּוֹן הַחוּטִים הַלֵּךְ הַלֵּךְ וְרַב, הַלֵּךְ
 וְקָרַב אֶחָד אֶל אֶחָד עַד כִּי קָרְמוּ ויהיו לְבָגָד, וְהִבְגֵּד נֶהֱפֵךְ מֵעַט מֵעַט לְקִיר
 אֶבֶן, אֲשֶׁר נִמְתַּח כְּאֵהֶל, ויִכַּס עַל חוֹנֵי מִסְכֵּיב וּמִמְעַל לוֹ, וְעַל חוֹנֵי נִפְלָה
 תְּרַדְמַת אֱלֹהִים וישן, וְאֲנָשֵׁי בֵית חוֹנֵי וְאֲנָשֵׁי עִירוֹ לֹא יָדְעוּ אָנָּה בֵּא.
 עֶבֶר יוֹם, יוֹמִים—וְאֵינָנוּ, וְיִרְבוּ הַיָּמִים ויהיו לְחַדָּשִׁים וְשָׁנִים, וְטָרַם לֹא יָשׁוּב.
 הַיְלָדִים, אֲשֶׁר בְּבֵיתוֹ וּבְעִירוֹ, גָּדְלוּ ויהיו לְאֲנָשִׁים, ויִלְדוּ בָנִים וּבָנוֹת, ויִשְׁקִינוּ
 ויִלְכוּ בְּדֶרֶךְ כָּל הָאָרֶץ, וְאֵין זוֹכֵר עוֹד אֶת חוֹנֵי, בְּלִמֵּי אִם דְּבָרֵי תוֹרָתוֹ וְחֻקְמָתוֹ
 נִשְׁמְעוּ עוֹד בְּכָל סוּד חֻכְמִים וּבְכָל בֵּית מִדְרָשׁ.

ל א א צ ל - ל א מ נ ע - פ ל ח ד ב ל ה - ת ח י כ ת ת א נ ה

ב.

וְחוֹנֵי הַזֶּה שׁוֹכֵב וּמְשַׁפֵּת סָלַע סֹתֵר לוֹ, וְרוּחַ תְּרַדְמָה נְסוּכָה עַל כָּל
 הַמְּקוֹם מִסְכֵּיב, אֵין עֵץ נוֹדֵד עָנָף וְאֵין עוֹף נוֹדֵד כְּנָף עַד מְלֹאת לְשָׁנָה
 שְׁבַעִים שָׁנָה. ויהי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה, וְהָיָה רוּחַ עוֹבֵר רָגַשׁ בְּסָלַע, וְחוֹנֵי
 הַחַל לְהִנָּעַר, אֶף עוֹד כְּבָדוֹ חִבְלֵי שָׁנָה עַל עֵינָיו. הַסָּלַע הַלֵּךְ הַלֵּךְ וְדָק,
 הַלֵּךְ וְדָק עַד אֲשֶׁר הָיָה לְבָגָד, וְהִבְגֵּד הָיָה לְהַמּוֹן חוּטִים וְהַלֵּךְ וְדָל עַד כִּי
 דָל מְאֹד ויִמַּשׁ ויִסָּר וְאֵינָנוּ. וְחוֹנֵי הַעֵבִיר תְּנוּמָה מֵעַפְעָפִי, ויִקַּם עַל רַגְלָיו,
 ויִרָא, וְהָיָה עֵץ רַעֲנָן גְּטוּעַ מִנְּגֵד וְאִישׁ אוֹרָה אֶת פְּרִי בְּסֵל, ויִכַּר אֶת הָעֵץ,
 כִּי הוּא הַחֲרוּב. וישאל חוֹנֵי אֶת הָאִישׁ: הֲאֵתָה נִטְעַתְּ אֶת הַחֲרוּב? ויאמר
 לוֹ: אֵי זֶה רוּחַ עֶבֶר עָלֶיךָ? הֵיאֵכֵל אִישׁ אֶת פְּרִי הַחֲרוּב אֲשֶׁר נִטְעוּ
 יְדִיו? אָבִי אָבִי נִטַּע אֶת הַחֲרוּב ויָמַת, וְאֲנִי אוֹכֵל אֶת פְּרִי. ויאמר חוֹנֵי

אֵל לָבוֹ: אֲכֵן יִשְׁנָתִי שְׁבַעִים שָׁנָה. וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה הָאֶתּוֹן, אֲשֶׁר רָכַב עָלֶיהָ, הִיָּתָה לְגַל עֲצָמוֹת, וְהִפְרָ, אֲשֶׁר עָלֶיהָ, בִּלְהָ וַיְהִי לְסֹסְחוֹבוֹת, וּמִסְכִּיב לְנִבְלָה רוּעִים עֲדַת חֲמוּרִים וְעִירִים, יְלָדֵי הָאֶתּוֹן. וַיֹּסֶף לְהַבִּיט עַל כָּל הַכֹּפֵר מִסְכִּיב, וְהִנֵּה פָּנָיָה שָׁנָו מִבְּרֵאשׁוֹנָה: הַשְּׂדֵה הָיָה לְגֹן, וְהַכָּרִם — לְשָׂדֵה זֵרַע; הַפְּרָמֶל הָיָה לְיַעַר, וְהַיַּעַר — לְפָרְדֵּס רְמוֹנִים. וַיֹּאנַח וַיִּקְרָא: נִכְרִי הִיִּיתִי לְעִיר מוֹלְדֹתִי!

וַיִּפֶן וַיֵּלֶךְ אֵל בֵּיתוֹ וַיְדַרֵּשׁ לְבָנוֹ, וַיֹּאמְרוּ לוֹ: בֶּן חוּנִי אֵינְנוּ עוֹד, וּבֶן בְּנוֹ מוֹשֵׁל פְּיוֹם בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ. וַיִּתְּוֹדַע חוּנִי לְבַעַל־הַבַּיִת וַיֹּאמֶר לוֹ: אֲנִי אָבִי אָבִיךָ וְלֹא הָאֲמִין לוֹ הָאִישׁ, וַיֹּאנַח וַיִּקְרָא: נִכְרִי הִיִּיתִי לְיֹצְאֵי חֲלָצִי.

וַיִּשֶׂם אֵל בֵּית־הַמְּדַרֵּשׁ פָּנָיו וַיִּשְׁמַע אֶת הַחֲכָמִים נְדוּנִים בַּחֲקֵי אֱלֹהִים וְתוֹרוֹתָיו: זֶה אוֹמֵר כֹּה, וְזֶה אוֹמֵר כֹּה. וַיִּקְרַב אֲלֵיהֶם וַיֹּצֵא לָאֲמַת מִשְׁפָּט, וַיִּיטֵב בְּעֵינֵי הַחֲכָמִים וַיִּקְרָאוּ: כַּדְּבַרִי חוּנִי יֵאִירוּ דְבָרֶיךָ. וַיַּעַן וַיֹּאמֶר: אֲנִי אָבִי הוּא חוּנִי, וְלֹא הָאֲמִינוּ לוֹ. וַיֹּאנַח וַיִּקְרָא: נִכְרִי הִיִּיתִי לְחֲכָמֵי עַמִּי.

וַיִּפֶן וַיַּעַל אֶל הַיְכָל יְיָ, וַיִּבֹא וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁם, וְהִנֵּה הָאִיר הַהֵיכָל כְּלוֹ מִכְבוֹדוֹ. וַיִּגְשׁוּ אֲלָיו הַכֹּהֲנִים וַיֹּאמְרוּ: מִימֵי חוּנִי לֹא נִהְיָתָה כֹּזֶאֶת בְּמִקְדָּשׁ אֱלֹהֵינוּ, וַיִּקְרָא: אֲנִי חוּנִי, וְלֹא הָאֲמִינוּ לוֹ. וַיֹּאנַח וַיִּקְרָא: נִכְרִי הִיִּיתִי לְכֹהֲנֵי בֵּית אֱלֹהֵי.

וַיֹּצֵא מִבֵּית יְיָ, וַיִּסּוּבֵב בְּשׂוֹקִים וּבְרַחֲוֹבוֹת, וַיְדַרֵּשׁ לְמִשְׁכַּן רַעֲיוֹ הַטּוֹבִים, אֲשֶׁר גִּדְּלוּ עִמּוֹ מִנְעוּרָיו, וְהִנֵּה כָּלֶם הִלְכוּ בְּדֶרֶךְ כָּל הָאָרֶץ. וַיֹּאמֶר חוּנִי: אִם אֵין לִי חֵבֵר עוֹד בַּתְּבֵל, לְמָה לִּי תַיִים? וַיֵּלֶךְ אֶל הַחֲרוּב, וַיִּשְׁכַּב שָׁם; וְהִנֵּה הַמּוֹן חוֹטֵי פֹז עוֹטְרִים אוֹתוֹ. הַמּוֹן הַחוֹטִים הִלְכוּ הַלֶּךְ וְרָב, הַלֶּךְ וְקָרַב אֶחָד אֶל אֶחָד עַד כִּי קָרְמוּ וַיְהִיו לְיַרִיעוֹת כְּתָם: הַיַּרִיעָה נִהְפְּכָה לְמַעֲטָה אוֹר נִגְהָ, אֲשֶׁר נִמְתַּח כְּאֵהֶל וַיִּכַּס עַל חוּנִי מִסְכִּיב וּמִמַּעַל לוֹ, וְעַל חוּנִי נִפְלְאָה תְּרַדְמַת אֱלֹהִים וַיִּישָׁן, וּכְרוּבִים וּשְׂרָפִי קָדַשׁ בָּאוּ, וַיִּשָּׂאוּ בְּכַנְפֵיהֶם אֶת חוּנִי עוֹטָה אוֹר בְּשִׁלְמָה אֶל גְּבַה שָׁמַיִם. שָׁם רָאָה אֶת מַחְמַדֵּי נִפְשׁוֹ, אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ וְלֹא מָצָא עַל־הָאָרֶץ מִתַּחַת.

זאב יעבץ.

וּמִשְׁפַּת — גְּדֵר. אוֹרָה אוֹסֶף. לְיֹצְאֵי חֲלָצִי — לְבָנָי.

הַשָּׁעָה הָאַחֲרוֹנָה.

בחוץ יליל הרוח וישרוק בקול גדול והגשם סוחף ומתדפֵּק על פני לוחות החלונות, ואולם בבית פנימה מלאה כל זווית אורה ושמחה ויקר וקול אמנו הנקנה עולה על קול הרוח החזק, ודבריה ברורים ונאמנים — ואנחנו יושבים ושומעים ואזננו נטויה וקשבת: — פְּנֵי וּבְנֹתַי! הֵן אַתֶּם חוֹשְׁבִים, כִּי אֵת דְּבַר נֶס-חֲנֻכָּה אֲנִי אֹמֶרֶת לְסַפֵּר בְּאַזְנוֹיְכֶם הַיּוֹם? אֲכֵן שְׂגִיחֶם! אֵת דְּבַר חֲנֻכָּה וְאֵת אֲשֶׁר עָשָׂה הַרְשַׁע אֲנִיּוֹכֹס הֲלֹא יִחַעְתֶּם אִף שִׁמְעֶתֶם! וְאוֹלָם אֲנִי אֹמֶרֶת לְסַפֵּר בְּאַזְנוֹיְכֶם הַיּוֹם דְּבָרִים אַחֲרִים וְחֲדָשִׁים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ גַם הֵם בִּירוּשָׁלַיִם בִּימֵי הַרְשַׁע אֲנִיּוֹכֹס בְּחֵמֶשׁ אוֹ שֵׁשׁ שָׁנִים לְפָנַי הָיוּ נֶס חֲנֻכָּה! הֲלֹא הֵם דְּבָרֵי יָמֵי נַעַר עֲבָרֵי אֲשֶׁר הֵלַךְ „הַחֲדָרָה“ וַיִּבֶךְ שֵׁם בְּכִיָּה גְדוֹלָה — לֹא עַל דְּבַר אֲשֶׁר הֵכֵ אֹתוֹ שֵׁם, כִּי אִם מֵהָיוֹתוֹ כּוֹאֵב אֵת לְבוֹ, וּנְפִשׁוֹ דָּלְפָה עַד מָאֵד, וְלָבוּ בְּקִרְבוֹ הַשְׁתַּוַּחַח. אֲכֵן מֵלֵאִים הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יִגּוֹן וְתִמְרָרִים רַבִּים...

וְהִנֵּקְנָה מִחֲשָׁה לְפֶתַע פֶּתָאִם וּשְׁפִתֶיהָ תִּסְפָּרְנָה וְגַם אֵת עֵינֶיהָ הַמְאִירוֹת הֵיא סוֹגֶרֶת רַגְעַ אֶחָד — וְאֲנִי עוֹד יוֹשֵׁב לְפָנֶיהָ לְמַרְגְּלוֹתֶיהָ וְרֹאשִׁי נִתּוֹן עַל בְּרִכְיָהּ וְאֲזִי פְקִיחָה עַד לְמָאֵד וְקִשְׁבַת...

— — — הוצות ירושלים.

הַבָּתִּים אֲשֶׁר בְּחוּץ רוֹהֲצִים בְּאוֹר הַמְּחֹק הַיּוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם, וְהַשָּׁמַיִם מֵלֵאִים תְּכַלֵּת מִן הַקֶּצֶה אֶל הַקֶּצֶה. הַרוּחַ טְהוֹרָה וְחַמָּה, וְהַעֲצִים נוֹשָׂאִים אֵת עֲלֵיהֶם הַגְּדוֹלִים וְהַיְרוּקִים, וְהַעֲלִיִּים עוֹד טָרֵם יְנוּדֵי וְטָרֵם יְנוּעוֹ בְּקִרְבַּ הַרוּחַ הַשׁוֹקֵטָת...

וְלִפְתָּע פֶּתָאִם תִּשְׁמַעְנָה אֲזִי הַיְלָדִים הַקּוֹל הַקּוֹרָא: הֵנָּה בָּאָה הַעַת לְלַמּוּד, קוּמוּ וְלָכוּ „הַחֲדָרָה“!

הַיְלָדִים עוֹמְדִים תַּחְתֵּיהֶם וּמְבִיטִים כֹּה וְכֹה: אִישׁ זָקֵן וְגֹדֵל הַקּוֹמָה עוֹמֵד לְפָנֶיהֶם וּזְקֵנו הַלְבֵן יוֹרֵד עַל פִּי מְדוּתָיו וְעֵינָיו חוֹדְרוֹת לָהֶם וּמְבִיטוֹת עֲלֵיהֶם בְּעוֹז וּפְנֵיו מֵלֵאִים מְרִי — מִי מֵהֶם לֹא יִדַּע אֵת הַזָּקֵן הַזֶּה? מִי לֹא יִכִּיר אֵת רַבִּי יוֹסִי בֶן יוֹעִזָּר אִישׁ צְרָדָה?

וּמְדֵי הוֹסִיפוּ לְעַמּוּד וּמְדֵי הוֹסִיפוּ לְרֹאוֹת בָּהֶם, כֵּן יִמְלָאוּ פְנֵיו נַחַת וְרוּךְ וּבַעֲפַעֲפֵי עֵינָיו נִאֲחָזוֹת הַדְּמָעוֹת. „עוֹד שְׂאָרוֹ לָנוּ הַקְּטָנִים הָאֵלֶּה — יִדְבַר חֲרָשׁ וְקוֹלוֹ לֹא יִשְׁמַע — עוֹד שָׂאֵר לָנוּ הַמַּטָּה הָאֶחָד הַזֶּה אֲשֶׁר עָלָיו יִשְׁעֵן הָעַם כְּלוֹ... עוֹד לָנוּ אֵךְ הַיְלָדִים...“

וְכִמוֹ חוֹלֵם יַעֲמוּד תַּחְתּוֹ עַל מְקוֹמוֹ, וְהוּא עוֹמֵד וְחוֹלֵם בְּהִקִּי... מֵה הִיָּה לְעַמּוֹ בִּימֵים הָאַחֲרוֹנִים הָאֵלֶּה? הֵן אִמַּת הִיא, כִּי יוֹשֵׁב עִמּוֹ עָתָה עַל אֲדַמְתּוֹ

אשר בארצו ארץ-ישראל, ואולם הארץ הזאת לא ארצו היא; הארץ הזאת נתונה עתה בידי המושל היוני אנטיוכוס אָפִיפֶנֶס, הלוחם עתה את מלחמותיו בארץ מצרים ופה הושיב את משנהו, את הרשע אנדרוניקוס, למלא את מקומו תחתיו, והאיש הזה מושל עתה בחוקה ובזרוע נטויה, והנה הוא משרש ביד חזקה מתוך הארץ הזאת את מותר הרוח היהודי אשר עוד נשאר לפלטה, וביד חרוצים הוא אומר להפוך את ארץ ישראל ולעשותה לארץ יון. הנה הוא שופך לאט לאט את רוח יון על כל הארץ, והופך לה מנהגים יונים וחקים יונים ומשפטים יונים וידינו נטויות „ליון“ את כל ארץ-ישראל. הרחובות אשר בירושלים כְּרָפֶם כן הדלו מהיות נקראים בשמותיהם העברים ויהיו להם שמות יונים תחתיהם; מטבעות הכסף אשר היו ליושבי יהודה הלכות הלוך ובאספות, הלך וכלות, ותחתיהן נתנו מטבעות יוניות העוברות לסוחרים; השמות העברים אשר קראו לילדים הילודים נאסרו, ובבית הפקידות יקרא להם בשמות יונים; את הדגלים העברים העבירו ושימו תחתיהם דגלים אשר לבני יון, וגם מעל פני לשכת הגזית, מקום שם יושבים הסנהדרין, הסירו את „הסמל“ העברי ושימו תחתיו את הסמל היוני. אכן עוד שָׁאַר הכהן הגדול חוניו, איכר כל עוד בו נזשו עבד עבודתו ועמול לתת שם ושארית לרוח העברי, והנה זה בא אנדרוניקוס ויכהו נפש, ועל כנו העמיד את מבלוס ויעשהו לכהן גדול, והאיש הזה מלא מחשבות יוניות כלו, ומי יודע את אשר יביאו עוד הימים הבאים?

— „עוד שָׁאַרו לנו הקטנים, עוד שאר לנו הדור החדש — דָּכַר חרש אל לבו, ופניו שבו וימלאו מרי כבית המרי, והוא קורא שנית בקול: — הגה באה העת, קומו ולכו „החדרה“!

והנערים נחפזים ורצים בחפזה, זה בכה וזה בכה, ויועזר הקטן, בן רבי יוסי הצעיר מכל בניו, נחפז גם הוא לדרכו והוא רץ שכם אחד על כל הנערים. אכן השמש מאירה כיום הזה בכל כחה וחפארתה, לא על-נקלה יעזוב איש את הרוח הטהורה אשר מתחת לתכלת השמים לבוא ה„חדרה“! בלב שמח וטוב יעבור הנער את גשר-קדרון, ושם יעמוד רגע אחד תחתיו. הנה שם החנות אשר לאחד מבני היונים ובה ימכרו כל כלי שעשועים למיניהם, והנער עומד ומביט בַּפְּלִים היפים האלה ורגלו כמסמר נטוע. אז יראו פני עבד יוני על המפתח אשר לחנות, והוא יגער בנער בקול גדול ובתַּרְפּוֹת גדולות, והנער העברי ינוס על נפשו, הלך ונוס.

והוא עובר את ככר-יהושפט ואת גשר-אנטיוכוס ואת שדה-הכובסים הָאֵלֶּה הָאֵלֶּה, עד בואו לשוק-אנדרוניקוס. פה ושם יתיצב רגע אחד לראות את דברי החפץ אשר ימכרו בני היונים, ואז תראינה עיניו סגולות וחמודות רבות המובאות מאתונה ומשפרטה וביצנץ, והנה לפניו סנדלים מוזהבים, טורי פנינים וכוכבי כסף; עוד מעט והנה צלמים שונים, צלמי סוסים וצלמי כלבים וצלמי אדם עשויים עץ ואבן מעשה פסל ומסכה, וכל החפצים האלה מאירים ושולחים ברכים בזרוע עליהם השמש, והם חמודות לעינים. — אכן לפתע פתאם תעל מחשבה בקרב לבו, והוא יזכור, כי אין עתו בידו, והוא יקום וימהר לרוץ.

וכבואו אל הכר אשר בכתף בית המקדש מאחוריו, התיצב ויעמוד. על פני הכר הזאת בקרן צפונית מערבית ובנתה הברכה, וחיונים יקראו לה, "אקרא", ושם בנו היונים בית משחק ללמד את בני ישראל את תורת הלוי-העצמות, לרקוד ולחול על פי חקים ומשפטים נאמנים, ללחום איש באהיו למען הראות איש את כחו וגבורתו.

הנער עמד על מקומו תחתיו ועיניו חודרות לכל הנערים היהודים העושים בלהטיהם לעיניו, ולבו התפעם בקרבו בקול גדול מרוב שמחה וששון. מה יפו החיים אשר בחוץ מתחת לתכלת השמים! שני נערים יהודים באים המעגלה, והם אוסרים מלחמה ביד חרוצים וברגלים מטהרות, ונלחמו הנערים איש באחיו, והתנפלו איש על רעהו בחמת רוח ובגבורה גדולה, ואיש על אחיו יאמר להתגבר, ולא יוכלו, ומקץ רגעים אחדים יפלו שניהם ארצה, וההמון אשר מסביב שוחק בקול גדול למראה "הגבורים" אשר מבני היהודים. או יבוא המעגלה נער עברי, והוא כמעט ערום באין לבוש, ושניהם יחולו וירקדו כמשפט ומחולותיהם מלאים חן והדר, והמנגנים מנגנים בכנורותיהם ובתפיהם מסביב, ושמחה גדולה שפוכה על פני כל הארץ...

ואולם יועזר הקטן יתעצב פתאם אל לבו, כי יזכר "החדר" עלה בלבו... אבל רגליו עוד כמסמרות נטועים והיא את מקומו לא יעזוב, ועיניו מביטות אל המעגל מנגד. הנה נעורים חדשים, הנה מחולות ושעשועים חדשים! ויצרו הרע לא יתן אותו לסור מן המקום הזה והלאה. הנה עברת השעה האחת ואחריה עוד שתיים ושלוש שעות, והנער עוד עוזד על פני הכר אשר בכתף בית המקדש מאחוריו.

השמש כבר עומדת בחצי רקיע השמים. וחרדה גדולה נופלת פתאם על יועזר הקטן! זה יותר ממחצית היום הלך והוא עוד טרם יבוא "החדרה". מה ידבר בו "רבו" כיום הזה? במה יקבל את פניו בכואו? — ורוח על פניו יחלוף והוא רואה את פני מורו המלאים מרי ועוז, וגם אזניו שומעות את קולו מדי דברו, והקול הזה עז מאד וקשה מאד... או יתעורר הנער לרוץ בחפזו.

וברצו ורצו ורדפו אחריו כל המראות אשר ראו עיניו בעמדו על כר "הבירה", והנה לפניו הנערים והנערות הערומים, המחולות והמלחמות, המעלות והמורדות, נגינות המנגנים וקולותיהם; ומתוך הקולות האלה עולה אליו גם קול רבו בהתרגו ובהתקצפו וגם את פניו החשכים יראה ובעיניו יביט אותם גם בהיותן סגורות... או ימהר לרוץ ככל אשר תשאנה אותו רגליו, ואז יבוא גם עד הרחוב אשר שם חדר מורו. ואולם רוחו בקרבו הומיה והוא יתיצב לפני פתח "החדר" רגע אחד ומחה את זעת אפו, ואזניו תשמענה את קול לבו בהכותו. עוד רגע וידו אוזנת את כף המנעול, וברגע השני והוא עומד בתוך "החדר".

וחרדה חשכה וגדולה נופלת עליו ורגליו כבדות תחתיו כעופרת. מה זאת? דממת מות שוררת כיום הזה בתוך "החדר", רוח תוגה חרישית שפוכה על

כל איש ואיש וגם על כל פנה ופנה; הנערים יושבים תחתיהם דוממים ומחרישים ולא ינועו ולא ינודו, אין פוצה פה ואין מתהולל ביניהם, אין כניד עפעף ואין מהגה — אכן שונים פני „החדר“ מאשר היו תמול שלשום.

והרב גם הוא הנה עומד נשען אל הקהדרה; מצחו סמוך ונתון על פני כף ידו הרחבה ועיניו סגורות. פתאם ירים את ראשו ועיניו תראינה את יועזר הקטן.

— בני! הנה אחרת היום לבוא, אחרת מאד, ואולם הטיבות אשר באת עתה...

מה זאת? קולו רך כיום הזה משמן ודבריו מלאים נחת וערן, והדברים האלה באים ויורדים אל לב יועזר עמוק, עמוק. מתי דבר אליו רבו כדברים האלה? אי מזה בא הקול הזה המלא תמרורים ועצב והוא מלא גם רכות ומחמאות? — ברגע הזה ולב הנער הכה אותו על דבר אשר פנה את לבו לבטלה כמהצית היום ועל דבר אשר אחר מבוא...

— בני! — יוסיף הרב לדבר אליו וקולו רועד בדברו — קח את ספרך בידך ופסוק את פסוקך... כי... אשר תדע... אשר השעה הזאת היא השעה האחרונה... מחר יחדלו ללמוד עברית.

וקולו כמעט יתבא מרוב דמעות. — כל הנערים אשר בחוך „החדר“ יחדו ויסערו בראותם את רבם, את האיש הזקן הדרור הפנים, והוא בוכה כילד קטן...
— את גחלתנו הנשארה כבו! את שפתנו לקחו ממנו! — ידבר הרב עתה ולא יוכל התאפק מבכי. — ומה נעשה עתה לבנינו? איך ידעו בנינו עתה ואיך יוכלו לדעת את עצמם ואת רוחו ואת גדלו ואת הדרו? ...!

ואת ידו יעביר עתה על עיניו — והנערים אשר מסביב יבכו הלך ובכה. ובדממה ובעצבת שכס אחד על יתר הנערים יבך עתה יועזר הקטן, ולבו יך אותו על מעלו אשר מעל כהיום הזה... אז החל לחוש בנפשו, כי ברגע אחד חדש בקרבו רוח אחר ולבו נהפך.

— הנה זאת השעה האחרונה! מחר וחדלנו ללמוד את תורתנו! — ישמע עתה קול הרב בשלישית, ואולם קולו איננו מלא עוד עז ותמרורים, כי אם רך ונחת צרורים בו, וקולו זה כמו יאמר לכל: מתך ונמחה כל היקום מעל פני הארץ וכל הארץ תשאה שממה...

והנערים ימהרו ולקחו את ספריהם בידיהם.

ובקחת יועזר הקטן את ספרו אל מול פניו, ורעדו ידיו הקטנות ועיניו תרחצנה בחמעות. מעודו ועד כה לא למד עוד את שעורו בחשק נמרץ, מעודו ועד כה לא ירדו עיניו הדברים אל תוך לבו עמוק עמוק כאשר ירדו ובאו אל חוץ לבו כיום הזה! כיום הזה תובל אחת הלשונות לקבר, כיום הזה יאבד גוי מקרב גוי הארץ, כיום הזה תפחה אחת הארצות מעל פני האדמה!...

והנער הקטן יודע ומבין את כל אלה בלבו...

ורבו ידבר אליו כיום הזה רכות ומחמאות וקולו ערב ונחמד ובאוריו נחמדים וערכים,
וכמו סודות אלהים עולים מתוך האותיות המרְבָּעוֹת, אשר כמוהם לא ידע ולא הכין מעודו
ועד היום הזה...

ובדבר רבו אליו בקולו הרך והנעים, ושטפו הדמעות מתוך עיני הנער הלך ושטף
ולבו הרך ישתפך בו גם הוא מרוב מכאוב ועצב, והוא טרם ידע מה היה לו...
אז ישבע הנער את שבועתו בלבו פנימה לבלתי בוא עוד אל ככר הבירה...
השמש באה. בחוץ, החדר" יעלה החשך הלך ועלה, הלך ועלה, ולא ישמע עוד
בלחי אם קול הרב הרועד בלמדו כיום הזה את תורתו בשעה האחרונה...
ומחוץ לפני פתח בית, החדר" ישמע קול אנשים הזוגים ושבים והם דוברים יונית
בקול גרול, וכל הארץ עליזה ושמחה...

* *
*

הנר אשר במגורת-החנכה נדעך זה כבר ויכבה.
בתוך רפידת הכסא העשויה עור יושבת עוד האם-הזקנה ואולם ידיה נתונות על
עיניה והיא דוממה ומחרישה. — בחוץ כבר חדל הרוח ולא יליל ולא ישרוק עוד, ואולם
הבית מלא חרדת עלטה ותוגה חרישית.

ד. פרישמן.

— <0> <0> <0> —

מִנְחָם בְּיַהוּדָה.

הַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה.

עָרַב שָׁקֵט הַשְּׁתַרְר בְּכָל אֲדַמַת יְהוּדָה, וַיִּפְרֹשׁ עַל הָאָרֶץ הַזֹּאת מַעֲטָה
שִׁלּוֹת הַמְּנוּחָה.

צִלְיֵי לַיִל כָּבֵד הַתְּנוּעָעוּ פֹה וְשָׁם בְּעַמְקִים, אֶךְ הַלַּיְלָה לֹא הִדְלִיק עוֹד אֶת
מְאוּרוֹתָיו הַנוֹצְצִים; וְלֹא נִרְאָתָה עוֹד חֲרִב־הָאֵשׁ אֲשֶׁר נִגְלְתָה זֶה לַיְלֹת אַחַדִּים
בְּתַכְלֵת הַרְקִיעַ וְהִלְהֵט בְּמְרוֹם הַשָּׁמַיִם, וְלִמְרֹאֶיהָ דָּפְקוּ לְבוֹת הָאֲנָשִׁים
בְּחֲרָדָה וּבְצַפְיָה.

בֵּן, כּוֹכַב אֵיוֹם, כְּמוֹ חֲרִב־אֵשׁ שֶׁל אֶחָד הַשָּׁרְפִים, צָף בְּדַמְמָה מְדֵי לַיְלָה
בְּלִיָּה בְּמִרְחָבֵי אֵין קֵץ; וּבְנֵי הָאָדָם הִרְגִישׁוּ, כִּי מִקְרִים נוֹרָאִים וְצָרָה נוֹרָאָה
הוֹלְכִים וְקֹרְבִים אֶל הָאָרֶץ.

אוֹלָם עֵתָהּ, בְּבֹא הָעָרֵב הַשְּׁקֵט, נִדְמָה כְּאִלּוּ שָׁכַח הָעוֹלָם אֶת הַכּוֹכָב,
מִבֶּשֶׁר הָרֶעָה, וַיִּתְעַנֵּג בְּלִי-דָאָגָה עַל שְׁלֹת הַמְּנוּחָה. הֶהָרִים כְּמוֹ כֶּסֶף תְּכֵלֶת, הָעָרֵב
הַתְּאֵדָם בְּדַמְדוּמֵי זָהָב, וְעֲנָנוֹת לְבָנוֹת הַתְּעַלְמוֹ דוּמָם בְּמְרוֹמֵימָם; תְּמָרִים הַדּוּרִים
הַשְּׁפִילוֹ רְאִישֵׁיהֶם כְּעֵיפִים, וּמִרְחוֹק הַתְּאֵבֵךְ הָאֵבֵךְ עַל פְּנֵי הַדֶּרֶךְ, כְּמוֹ הַשְּׂמַעְשֵׁעַ
בְּצַבְעֵי קַרְנֵי הַשָּׁמַשׁ הָאֲחֵרוֹנִים.

לֹא הִיא דְבַר אֲשֶׁר הִגִּיד לְבְנֵי הָאָדָם עַל אֲדוֹת הַצָּרוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת וּבָאוֹת...
וְהַדּוּר שְׁתוּם-הָעֵינַיִם עָלָי: לְגִיּוֹנוֹת פְּלוּרִים נִגְפוּ לְפָנַי הַמִּתְקוֹמְמִים הַיְהוּדִים
וְקִסְטִיוֹס פְּנֵה עֶרְף בְּבִשְׁת פָּנִים. נִדְמָה כִּי חָלְפוּ הַצָּרוֹת, וּבְנוֹת הַגְּלִיל קָלְעוּ
מִקְלָעוֹת פְּרָחִים וַתִּתְּנֶה בְּשִׁיר קוֹלָן. וְאִף הַפְּרוּשִׁים בִּירוּשָׁלַיִם בְּשָׂרוּ בְּשׁוֹרוֹת
שֶׁל חֲרוֹת.

אוֹלָם מִנְחָם, אֲשֶׁר עוֹרַר אֶת הָעַם לְמַרְד, לֹא לָקַח חֵלֶק בְּתַרְוַעַת הָעֲלִיצוֹת.
הוּא יָדַע כִּי עוֹד הַמִּלְחָמָה נְכוֹנָה לְבֹא, כִּי נִשָּׂר רוּמָא נִכּוֹן לְפָרֵשׁ אֶת כְּנָפָיו,
וְעַל כֵּן יֵצֵא מִירוּשָׁלַיִם, וַיִּתְּהַלֵּךְ בְּאַרְץ, בְּקִרְאוֹ אֵל כָּל תּוֹפְשֵׁי חָרֵב לְהִתְאַסֵּף
יְחַד. וְעֵתָה אַחֲרֵי אֲשֶׁר עָיַף מִעֲמַל הַקְּרִיאוֹת לְמִלְחָמָה, הִנֵּה בָא אֵל בֵּיתוֹ
לְטַעַם טַעַם מְנוּחָה וּשְׁלוֹה.

הוּא הֵבִיט אֶל דַּמְדוּמֵי הָעָרֵב וְאֵל שְׁמֵי הַתְּכֵלֶת, וַיִּבֶךְ, יַעַן כִּי הַשָּׁמַיִם הַזּוֹכִים
סָפְרוּ לוֹ חֻק־שְׁלוֹם-עוֹלָמִים, וְלָבוֹ, אֲשֶׁר שָׂאֵף לְשָׁלוֹם וַיִּתְחַמֵּץ לְמַרְאֵה דָם וְהָרַג,
כְּמוֹ חֶם וַיִּרְךְ מִנְשִׁיבַת רוּחַ-הָעָרֵב הַחֲכִיב לְאוֹר הַיָּרֵחַ הַיָּקָר, וּשְׁלֹת הַשְּׁקֵט מִלְּאָה
אֶת נַפְשׁוֹ.

מִסְבִּיב לוֹ, עַל הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר לְפָנָי הַבַּיִת, הַשְּׂתַרְעוּ תִלְמִידָיו וְאֲנֹשֵׁי בְרִיתוֹ,
וּמְנוּחָה שָׁרְרָה עַל פְּנֵיהֶם וְעַל לְבוּשֵׁיהֶם. וּכְלָם הַחֲרִישׁוֹ, יַעַן כִּי חֲחַרִּישׁ מוֹרֵם,
אֲשֶׁר מִמַּעַל לוֹ רַחֵף מִלְּאֵךְ-הַשָּׁלוֹם. הוּא שָׁכַח אֶת הַרוּמָאִים וְאֶת אֲחִיו הַחֲלָלִים,
אִף אֶת אֲבָיו, אֲשֶׁר נָתַן לְהוֹרֵג נַפְשׁוֹ בְּמִלְחָמָה בְּעַד הַחֲרוֹת, אִף אֶת דְּמֵי הַנְּקִיִּים
הַנִּשְׁפָּכִים חֲנָם, אִף אֶת סִכְנוֹת-הַמּוֹת הָאֲרֻבּוֹת לוֹ.

אֵךְ הִנֵּה הָאֵבֵךְ, אֲשֶׁר הַתְּאֵבֵךְ בְּמִרְחוֹק עַל פְּנֵי הַדֶּרֶךְ, הַתְּקַרֵּב יוֹתֵר וַיּוֹתֵר,
וּמִנְחָם, בְּכִסּוֹתוֹ אֶת עֵינָיו בְּכַף יָדוֹ, רָאָה הַמוֹן אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִלְכוּ הִלְךְ וַתְּקַרֵּב
אֵל בֵּיתוֹ.

בְּתוֹכָם הָיוּ מִבְּשָׂרִים מִירוּשָׁלַיִם, אֲשֶׁר בָּאוּ אֵל מִנְחָם וּבְשׁוֹרוֹת בְּפִיהֶם,
גַּם תּוֹשְׁבֵי הַגְּלִיל, גַּם אֲדוּמִים, גַּם אֲסִיִּים לְבוּשֵׁי צְחוּרִים. בְּלִכְתָּם בְּדֶרֶךְ רָבוּ
בִּינֵיהֶם, וַיִּפְרִיעוּ בְּשִׂאוֹן קוֹלוֹתֵיהֶם הַבְּלוּלִים אֶת נַעַם דּוּמִית הַגְּלִילָה.

וְכָכָה בָּאוּ עַד בֵּית מְנַחֵם.

הַמְבַשְּׂרִים נָגְשׁוּ רֵאשׁוֹנָה, וַיֹּאמְרוּ:

— אֲנַחְנוּ הַבְּאֵנוּ בְּשׁוֹרוֹת מִירוּשָׁלַיִם, לָכֵן שָׁמַע נָא טָרַם כָּל אֶת

אֲשֶׁר בְּפִינוּ.

וַיֹּאמֶר מְנַחֵם: דְּבַרוּ. — וַיִּסְפְּרוּ כַדְבָרִים הָאֵלֶּה:

— אַחֲרֵי אֲשֶׁר יִצְאֶתֶם מִירוּשָׁלַיִם אִתְּהוּ וְחִבְרִיָּה וְרַבִּים אַחֲרֵיהֶם, לְמַעַן קְרֹא

אֶת יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ לְעִזְרָה, — שָׁב יְרוּשָׁלַיִם הַמְלֶךְ אֲגַרְפָּס, אֲשֶׁר לֹא הָיָה עַד כֹּה

בְּעִיר, וְרֵאוּתוֹ כִּי הָעַם מִחִפּוֹנָן לְפָרֵק מֵעָלָיו אֶת הָעֵל, הִתְעַצֵּב אֶל לְבוֹ, מִדֵּי זָכְרוּ

אֶת שֵׁי טוֹנוֹ... כִּי אִם יַעֲמֹד לַיָּמִין הָעַם, הֵן יוֹרִידוּהוּ הַרוֹמָאִים מֵעַל כְּסֹאוֹ,

אַחֲרֵי נִצְחוֹנָם; וְכֹזֶאת יַעֲשׂוּ גַם הַיְהוּדִים, — אִם יַעֲזוֹר עַל יַד הַרוֹמָאִים. לְאֲגַרְפָּס

הַמְלֶךְ יֵשׁ כְּסֹא־מְלוּכָה, כִּי עַל כֵּן נִכּוֹן הוּא לְהַשְׁלִים עִם הָעִבְדוֹת. וַיִּקְהֵל אֶת

הָעַם, וַיִּפְנֶה אֵלָיו בְּדַבְרֵי תוֹכְחָה עַל שִׁפְתָיו. הָעַם עָמַד בְּרַחוּב מִתַּחַת וּבְאוֹלָם

הַגְּדוֹל, הַמְחַבֵּר לְבֵית־הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי גֶשֶׁר אֲבָנִים, וְהַמְלֶךְ נִצַּב עַל יַד הַיַּכַּל

הַחֲשֵׁמוֹנָאִים הַפְּנוּי מִמֶּעַל לְאוֹלָם הַהוּא. וְאֵת בִּירִינְקָה אַחֲזוֹתוֹ, אֲשֶׁר הָעַם

אוֹהֵב וּמְכַבֵּד אוֹתָהּ בְּגִלְגַּל יִשְׂרָת לְבָהּ וְעִנְוֹתָהּ, הִצִּיג נִכְחוֹ, בְּצִוּוֹתוֹ עָלֶיהָ לְשַׁפֵּךְ

דַּמְעוֹת לְעֵינָיו כֹּל הַקְּהֵל. כִּכָּה חִפֵּץ לְבַלְבֵּל אֶת מַחְשְׁבוֹת הַקְּהֵל בְּכַח אִמְרוֹתָיו

הַנִּמְלָצוֹת, וּלְכַבּוֹת אֶת לְהַבַּח חֲמַת הָעַם — בְּדַמְעוֹת אִשָּׁה. וּבְנֵאוֹמוֹ הָאָרֶץ אֲשֶׁר

נָאִם קָרָא אֶת גִּירוֹן בְּשֵׁם מוֹשֵׁל צְדִיק, וְאֵת הַרוֹמָאִים — גְּבוּרִים נְדִיבֵי־לֵב; וְכֹה

הָיוּ דְבָרָיו: „הֵן כָּל הַגּוֹיִם וְכָל הַמַּמְלָכוֹת עוֹבְדִים אֶת הַרוֹמָאִים, כּוֹרְעִים

וּמִשְׁתַּחֲוִים לָהֶם, מִבְּלִי אֲשֶׁר יַחֲשְׁבוּ זֹאת לְחִרְפָּה, וְאִין פּוֹצֵה פֶה וּמִתְקוֹמֵם, — וְאַתֶּם

אִפּוֹא מֶה, כִּי תִמְרְדוּ בָהֶם וְכִי תִתְגַּדְּרוּ בָהֶם מִלְחָמָה? שְׂאִיפְתְּכֶם וּתְשׁוּקַתְכֶם לָשׁוּב

לְהַיּוֹת עִם חִפְשֵׁי כְּקֹדֶם לֹא בַעֲתָהּ הָיָא, כִּי כִבֵּר עֲבַר הַמוֹעֵד. דַּעוּ נָא אִפּוֹא

וְשִׁימוּ אֶל לֵב: אִין טוֹב לְגַבֵּר בְּלִמִּי אִם כִּי יֵשָׂא עַל מִי שְׂתַקִּיף מִמֶּנּוּ, וְאִין

תְּרוּפָה אֲשֶׁר תִּקַּל מִכּוֹת אוֹיֵב כְּמוֹ עֲנֹת הַנְּעֻלָּבִים, הַכְּנַעְתֶּם וְסִבְלַנְוֹתֶם

הַשְּׁלֵוָה...“; וְאַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה נִסָּה אֲגַרְפָּס לְהַטּוֹת אֶת לֵב הָעַם לְסוּר גַּם

לְמִשְׁמַעַת פְּלוֹרוּס, עַד אֲשֶׁר יוֹאִיל הַקִּיסָר לְשַׁלּוֹחַ פָּחָה אַחַר תַּחֲתָיו. וּבְדַבְרֵי הַזֶּה

מִרַר נֶפֶשׁ רַבִּים מִן הָעַם. וְעַתָּה דַבְּרֵי אֲגַרְפָּס נִמְסָרִים מִפֶּה לְפֶה בְּכָל קְצוּי

אַרְצֵנוּ, וּבִקְרֵב הָעַם, אֲשֶׁר הִתְקוֹמַם כְּאִישׁ אֶחָד, נִרְעֵ זָרַע אִיבָה. וְהִנֵּה אֵלֶּה

הָאֲנָשִׁים, אֲשֶׁר בָּאוּ אִתְּנוּ, גַּם הֵם דַּעוֹתֵיהֶם שׁוֹנוֹת, וְעַל כֵּן אִפּוֹא הֵנָּה מִתּוֹכָחִים...

וַיְהִי כַאֲשֶׁר גָּמְרוּ הַמְּבַשְׂרִים אֶת סְפוּרָם, וַיִּגְשׂוּ מִתְּיָהוּ וַיִּשְׁשֹׁכֶר, אַנְשֵׁים
סוֹחְרִים, וַיֹּאמְרוּ אֶל מְנַחֵם:

— אֶת אַגְרָפָס הַצֹּדֵק, וְאֶתָּה וְאֲנֹשִׁי בְרִיתְךָ זָרַע רָעָה תִזְרְעוּ וְצָרָה תִקְצְרוּ:
אֲבִיךָ נִסְפָּה בַּמִּלְחָמָה וַיֵּאבֵד גַּם אֶת אֲבֹתֵינוּ, אֲשֶׁר לֹא אֲשַׁמוּ בַּמֶּרֶד, וְגַם אֶתָּה הִנֵּה
יֵשׁ אֶת נַפְשְׁךָ לְאַבְד בְּסַעֲרַת הַמֶּרֶד אוֹתָנוּ, הַסוֹחְרִים בְּשִׁלּוֹה. אֶתָּה אֵינְךָ מוֹקִיר
אֶת חַיִּיקָה, יַעַן אֵין לָךְ כֹּל הוֹן, אֲבָל אֲנַחְנוּ מוֹקִירִים אֶת חַיִּינוּ. שִׁים אַפּוֹא לְבָךְ אֶל
הָאֵמֶת וְהַיֶּשֶׁר, מְנַחֵם הַחֹכֵם, בֶּן יְהוּדָה הַנְּסֻפָּה.
וַיַּעַן מְנַחֵם אֶת הַסוֹחְרִים בְּרוּחַ קָרָה:

— אֲבִי נִסְפָּה, וְאֲבוֹתֵיכֶם גַּם הֵם נִסְפוּ; אֲבִי נִסְפָּה וְחָרְבוּ בַכּוֹף, וְאֶת
אֲבוֹתֵיכֶם הֵמִיתוּ הַמְּנַצְחִים הַמִּתְגַּעְשִׁים. אֲךָ שָׁמְעוּ נָא אֶת אֲשֶׁר אָמַר אֲלֵיכֶם
בְּאֵמֶת וּבִתְמִים: לֹא אֲבִי אֲבָד אֶת אֲבוֹתֵיכֶם אִתָּם, כִּי אִם לְהַפֵּךְ — הֵם הֵם
אֲשֶׁר אֲבָדוּ אֶת יְהוּדָה הַגְּבוּר.

וַיִּשְׁאַלּוּ הַסוֹחְרִים: אֵיכָכָה זֶה? — וּמְנַחֵם עָנָה:

— יְהוּדָה מָלֵא אֶת חוּבְתוֹ, בַּהֲתַעֲוֹרְרוֹ עַל עֶשֶׂק הַמְּנַצְחִים וַיְדוֹנֵם. כִּכָּה עָשׂוּ
הַגְּבוּרִים אֲמִיצֵי הַלֵּב אֲשֶׁר לְכָל הָעַמִּים. וְלֹא מָלְאוּ כָל בְּנֵי הָאָדָם אֶת הַחוּבָה הַזֹּאת.
כִּי אִזּוֹ לֹא נוֹעְזָה רוּמָא לְצֵאת מִגְּבוּלֶיהָ, וּבְאֶרֶץ הִיא שְׁלוֹם, וְלֹא הִיתָה
הָאֶרֶץ נֶאֱנַחַת תַּחַת עֲלָה. וְאֲבִי הִיא אִזּוֹ בַחַיִּים. אֲבָל אֲבוֹתֵיכֶם, כִּכְל רַכִּי
הַלֵּבב אֲשֶׁר בְּקֶרֶב הָעַמִּים הָאֲחֵרִים, לֹא בָאוּ לְעוֹרַת מְגִינָהֶם לִוְחָמֵי מִלְחָמָתָם,
וַיִּמּוּתוּ, וּבְגוֹרְלָנוּ אָנוּ, בְּנֵיהֶם שֶׁל הָאֲנָשִׁים הָהֵם, עֲלָתָה חֲרַפְתָּ הָעֲבָדוֹת. כְּזֹאת
וְכֹזֶאת אֶעֱנֶכֶם, תִּגְרָנִים! ... לְכוּ לְכֶם! ...

אִזּוֹ נִגְשׂוּ אֲלָיו הָאֲסִיִּים לְבוֹשֵׁי הַצְּחוּרִים, וַיֹּאמְרוּ:

— אוֹי לָךְ. נִנְחָם בֶּן יְהוּדָה! כִּי אֲךָ רָע אֶתָּה זָרַע בְּנֵי אֲמִיקָה, בְּקִרְאָךְ אֶת הָעָם
לְצֵאת לְמִלְחָמָה! ... הֵן כַּאֲשֶׁר יִצְרוּ עַל אַחַת הָעָרִים, וְהַעִיר תַּעֲמֹד עַל

בַּפֶּשֶׁה, אִזּוּ יִתְּנוּ הַצָּרִים לְפָנַי הַנְּצוּרִים שְׁתֵּי דַרְכִּים, דֶּרֶךְ הַחַיִּים וְדֶרֶךְ הַמּוֹת:
 חַיִּים לְנִכְנְעִים וּמִשְׁפֵּט מוֹת לְמוֹרְדִים. אֲנַחְנוּ מְטִיפִים לְהִכְנַעַה וְעִנְנָה, כִּי
 צָר לָנוּ עַל חַיֵּי הָאָדָם, וְאַתֶּם מְטִיפִים לְנִקְמָה וּמִשְׁטֵמָה, הַמְבִיאֹת לְשִׁפְכוֹת
 דָּמִים וְלְאַבְדוֹן הַחַיִּים. הַמִּלְחָמָה — כָּל מִלְחָמָה, רָעָה רַבָּה הִיא. כַּמִּים אֲשֶׁר
 לֹא יִיבְשׁוּ בַמַּיִם, רַק בְּאֵשׁ, וְכֹאשׁ, אֲשֶׁר לֹא תִכְבֶּה בְּאֵשׁ, רַק בַּמַּיִם, — כִּכָּה גַם אִין
 לְנִצָּחַ כַּח עַל יְדֵי כַח, אֲשֶׁר הוּא — רַע...

* * *

וְחִלְמֵי מִנְחָם בֶּן יְהוּדָה נְבוּכָד.

אוֹלָם מִנְחָם לֹא נְבוּדָה, וַיַּעַן כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה, לֵאמֹר:

— אֲמַת הַגְּדֹתֶם, אֲסִיִּים עֲנוּיִם, אֲמַת בְּרָה: כַּאֲשֶׁר תַּעֲמֹד אַחַת הָעָרִים
 עַל נַפְשָׁה, אִזּוּ יִכּוֹנְנוּ הַצָּרִים אֶת כְּלֵי־נִשְׁקָם מוֹל אֱלֹהֵי הַמְּגַנִּים עֲלֶיהָ, וְלֹאֲלֹהֵה
 אֲשֶׁר לָבָם נוֹטָה לְהִכְנַעַ יְבִטִּיחוּ חַיִּים, לְמַעַן הַטּוֹת לֵב רַב הָעַם אֶל הַהִכְנַעַה...
 כֵּן, אֲמַת הַדְּבָר! אָבֵל כַּאֲשֶׁר יִתְּנֶלְכוּ שׁוֹדְדִים עַל עִיר, וְאִישׁ לֹא
 יִרְהִיב עוֹז בְּנַפְשׁוֹ לָקוּם לְמַגֵּן, מַה יַּעֲשׂוּ אִזּוּ אֲנִשְׁי־הַחֲמָס? ... הָאֵם לֹא יִהְרֹגוּ
 אֶת כָּלֶם מִכְּלֵי הַבְּדֵל וּפְדוּת, מִכְּלֵי כָל חַנּוּיָה? ... זְכְרוּ נָא אֶת פְּלוֹרוֹס:
 הָאֵם לֹא הִרְגוּ אֲנִשְׁי צְבָאוֹ אֶת אֱלֹהֵי אֲשֶׁר יֵצְאוּ לְקִרְאָת הַלְּגִיוֹנוֹת וּבִרְכַת־
 עֲנָה בְּפִיהֶם כְּמוֹ אֶת אֱלֹהֵי אֲשֶׁר יֵצְאוּ לְקִרְאָתֶם וּכְלֵי־נִשְׁקָם בִּידֵיהֶם? וְכִיוֹם
 הַיָּה קִסְטִיוֹס, בְּהִלָּחְמוֹ אִתְּנוּ, לִזְקַח אֶת לְבַבְכֶם בְּהִבְטַחַת שְׁלוֹה וְחִסּוֹת! דַּרְכֵי
 יְיָ לֹא יִרְאוּ לְעֵין בּוֹתְמוֹתָה; מִי יְחוּשׁ עֲתִידוֹת: אוֹלָי אֲנַחְנוּ, מִגְּנֵי הַחֲרוּת,
 מוֹת נְמוֹת, וְאַתֶּם חִיהַ חַחִיו, וּבְנִיכֶם אַחֲרֵיכֶם, גַּם בְּנֵי בְנֵיכֶם. הָאֵם לֹא
 תַעֲלוּ אִזּוּ עַל לְבַבְכֶם, אֲסִיִּים חֲסִידִים, בְּרַגְשׁוֹת תּוֹדָה אֶת זְכוּרֹנֵנוּ אֲנִי, הַמוֹרְדִים
 וְהַמְתְּקוֹמָמִים, אֲשֶׁר הִמִּטּוּ עַל נַפְשָׁם אֶת כָּל תְּקִיף חֲמַת הַמְּנַצְחִים, וְאֲשֶׁר
 בְּמוֹתֶם קָנוּ לָכֶם שְׁלוֹם וְשְׁלוֹה? ... הֵיוּ אִפּוֹא אֲסִיר־תּוֹדָה לְאוֹבְדִים, אַתֶּם
 הַחֲסִידִים הַשׁוֹמְרִים עַל הַחַיִּים..

וְעוֹד אֶעֱנֶכֶם עַל דְּבָרֵיכֶם:

כַּח הַזְרוּעַ אֵינְנוּ רַע וְאֵינְנוּ טוֹב, בְּלִמֵּי אֵם כַּח; וְהָרַע וְהַטּוֹב יוֹצְאִים
 רַק מִפְּעֻלָּתוֹ. כַּח הַזְרוּעַ הוּא רַע, בְּהִיּוֹתוֹ נִכּוֹן לַעֲשׂוֹת עוֹל וְחָמָס לְחַלְשִׁים;

אוֹלָם בְּהִיּוֹתוֹ נִכּוֹן לְעֵבֹד עֲבוּדָה אוֹ לְהִגָּן עַל עֲמִיתוֹ וְעַל חֲרוּתוֹנוֹ —
הוא טוב.

אָמַנְם אִשׁ לֹא תִכְבֶּה בְּאֵשׁ, וּמִים לֹא יִיכָשׁוּ בַמִּים. אֲבָל אִכּוֹן תִּנְפֹץ בְּאִכּוֹ,
וּבְרוּזָה בְּבְרוּזָה יָפָה, וְכַח־יָדַים — בְּכַח־יָדַים... זֶה הוּא מְשַׁלֵּי אָנִי...

עוֹדִם מְדַבְּרִים, וְהִנֵּה עֹטָה הָעָרֵב אֶת פְּנֵי הָאֲדָמָה בְּמַעֲטָה תְּכֵלֶת.
וְהָאָרֶץ צָלְלָה בְּאֶפְלָה, וּבִשְׁמַיִם נִדְּלְקוּ מְאוֹרוֹת אֱלֹהִים, וְעוֹד הַפַּעַם הִבְרִיקָה
בְּמְרוֹמִים חֲרֵב הָאֵשׁ, הַמְּפַנֶּה אֶל עֵבֶר אֶרֶץ יְהוּדָה.

וְלִבּוֹת כָּל הַנּוֹצְבִים שָׁקְטוּ וַיִּנּוּחוּ, וְחֲרַדַּת־קִדְשׁ מְלָאָה אֶת נַפְשָׁם בְּהִבְיָטָם
אֶל הָאוֹת אֲשֶׁר וַתֵּן אֱלֹהִים לְמַעַן הִבִּיעַ אֶת רְצוֹנוֹ. וְכֹלֶם הִחְרִישׁוּ, בְּהִקְשִׁיבָם
רַב קִשְׁת לְדוֹמִית הַלְּיָלָה. נִדְּמָה לָהֶם. כִּי מִקְשִׁיבִים הֵם אֶת מְרוֹצֵת־הַכּוֹכָב הָאֵימָה
בְּרַחֲבֵי אֵין קִץ — הַכּוֹכָב הַמְּבַשֵּׁר מְקָרִים נַחֲרָצִים.

וּמִנַּחֶם קָם עַל הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר לְפָנָי בֵּיתוֹ, וַיֵּשֶׁא כַפָּיו אֶל תְּכֵלֶת הַרְקִיעַ,
וּבְהִיּוֹתוֹ מוֹאָר כָּלוּ מִנְּגַה מְאוֹרוֹת הַשָּׁמַיִם, פָּנָה אֶל ה' בַּתְּפִלָּה:
— אָהָה, אֲדַנִּי אֱלֹהִים!

אָתָּה הוּא הַנּוֹתֵן אוֹתוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְאֶת פֶּשֶׁרֶם אֵינְךָ מְגַלֶּה.
עַל פְּנֵי הָאָרֶץ הַזֹּאת, אֲשֶׁר אֵלֶיךָ מִפְּנֵה לַחַט חָרַב חֲמַתְךָ, יֵשׁ כִּיּוֹם
מַעֲנִים וּמַעֲנִים, מְדַכְּאִים וְנִדְּכְאִים... עַל מִי מִשְׁנֵי אֱלֹהִים הִנֵּךְ מִהַלָּךְ אֵימִים
בְּאוֹת הַזֶּה?..

יְהִי כְרִצוֹנְךָ, אֵל עֲלִיוֹן. אַךְ קִבַּל נָא בְּרִצוֹן אֶת תְּפִלָּתִי הַחֲמָה שְׂאֲנִי
מִתְּפִלָּה לְפָנֶיךָ. קִבַּל נָא אוֹתָהּ אָתָּה, הַשּׁוֹכֵן בְּמְרוֹמִים, אֲשֶׁר עֵין חֲכָמְךָ
צוֹפֶינָה אֶת אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים. מֵאֲתָךְ תִּבְאֵנָה תְּקוּוֹת, לְךָ פִּתְרוֹן תַּעֲלָמוֹת,
בְּךָ שְׁלוֹם...

וְאִם אָתָּה, בְּחֲכַמְתְּךָ אֲשֶׁר אֵין קִץ לָהּ, חֲרַצְתָּ בְיָמֵינוּ כְּלִיוֹן עַל מַפְעְלֵי יִשְׂרָאֵל
וְעוֹד פַּעַם נָתַן תַּתֵּן לָעוֹן לְנַחֵל נִצְחוֹן.

וְאִם עֲלֶיךָ בְּגוֹרְלֵנוּ אָנוּ, הַמְּגַנִּים עַל כְּבוֹד עַמָּם וְאַרְצָם, לָמוֹת מוֹת מַעֲנִים,
וּמַעֲנֵינוּ הַקָּם יִקְיָמוּ בְּמוֹת נִצְחוֹן וְאִוֹן בְּמָקוֹם מִקְדָּשְׁךָ, —
יְהִי כוֹן.

אַךְ הוֹאֵל נָא לְמַלְאוֹת אֶת בְּקִשְׁת הָאוֹבְדִים; יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ לְמַלְאוֹת
בְּקִשְׁתְּנוֹ, אֵל עֲלִיוֹן!

אל נא נשכח ונאנחנו לעולכם, כל עוד נשמה באפנו, את חק המלחמה בעד
האמת והחרות.

אל נא נאמר לעולכם: טוב טוב לנו כי נציל את נפשותינו אנו מבלי
קום לעזרת החלשים.

אל נא נקדיש מלחמה לעולם על מי אשר לא אשם בעשק ובזדון עריצות.

אל נא נחלל לעולם את קדשי אחרים, בזכרנו את חלול קדשינו.

תהיינה נא תמיד מחשבותינו זכות, למען כונן פעמינו בדרך האמת והצדק,
ולמען אמץ כחידינו — להגן, ולא לרעץ.

והיה בבוא יומנו, כאשר תעצמנה עינינו למראה המות, — אל נא תקח

מאתנו, ה' אלהים, את אמונתנו שאנו מאמינים בנצחון מפעלי ישר על

פני הארץ.

נדע נא ונשיב אל לבנו, כי חק האמת קים לעד, כמו חק הטבע: הנה

כיום הנה אות אים לזהט בתכלת השמים, אך הוא יחלף ויגזז והלכנה התמה,

אשר כעת כמעט אין שם אליה לב, — תופיע על הארץ במועדה, מן העולם
ועד העולם.

והיה כאשר תגיע עת פקודתנו, ונאנחנו נספה, יסך נא מלאך היגון באכרתו

על קברותינו ויספר על אדותינו לבנינו אחרינו ולבני שונאינו ומבדינו, למען

יהי גם מותנו לעזר למפעלי ישר.

ואני מאמין, אדוני, כי עבר תעבר ממשלת זדון מן הארץ וכי תכון

מלכותך על פניה!...

העשק כליל יחלף, כל העמים יתאספו לחג חג אחוה, ועד עולם לא ישפכו

עוד דמי בן אדם מידי אחיהו האדם.

ומלאך היגון יעלה אז אבר בשמחה, וימריא למרום השמים. ושלום

ושלום יהיו בארץ.

יזכרו נא בימים ההם האנשים אותנו, את האמללים, אשר שפכו דמם כמים

ביום עברות — להגן ולהציל ולא לעשק ולרעץ. אמן! —

ו. קורולנסקי.

ראשית המרד.

והימים ימי ראשית החדש שבט, בשנת השלש עשרה למלכות גירון
 גיטר, כארבעה חדשים ומחצית החדש אחרי יום השבעה עשר באבול – הוא
 היום הגדול והנורא אשר בו התקוממה ירושלים לפתע פתאם, כי קצרה
 רוחה מהאנח פחת העל הכבד אשר הרכיב עליה אויבה הנורא, ותצלח
 חמתה העצורה בקרבה כל הימים, ותקם ותגרש יום אחד את כל אנשי
 הרומאים ולא נותר מהם איש אחד בשעריה. הן מעטים הימים
 מני אז ועד עתה, ואולם מה רבו ומה עצמו המעשים אשר נעשו בימים
 המעטים האלה!

אמנם לבשה רוח המרד בראשונה רק את ירושלים הקדושה לבדה
 ויתר ערי יהודה עמדו תחתיהן ולא עשו דבר, אם כי במספרים בערה נפש
 כל העם מקצר רוח ותהינה כל העינים תלויות אל העיר הקדושה לראות
 ולדעת מה אחרית כל המעשה הגדול והעצום אשר עשתה ירושלים ברוחה
 הכפיר. ואף גם לא ארכו הימים ועיני כל הארץ ראו את פרי כל המעשה
 ההוא! העיר הראשונה אשר עברה עליה הכוס היתה עיר קטרי אשר במבואות
 הים הגדול, כי שר צבא הרומאים פלורוס, נציב הארץ, צנה ויכו לפי חרב
 כעשרים אלף איש מאנשי יהודה, והעיר השנייה הבאה אחריה היא אנטוכיה
 אשר בסוריה, כי רבים מן היהודים יושבי העיר עמדו על נפשם ולא הקריבו
 את קרבנותיהם על מזבחות הרומאים ולא עשו מלאכה ביום השבת כאשר
 צוו אותם הרומאים. ונקומו הרומאים לצחק לפני העם בבתי תאטרותיהם
 כפעם בפעם וישחטו אנשים מאנשי יהודה למאות ולא לפים ויעשו בהם הרג
 ואבדן ורצח אשר כל השומע ישום ואשר לא יהגה אותם מלבדו גם איש
 כגירון ברשעתו ובאכזריותו; אחרי כן קמו הרומאים היושבים בבית שאן
 ויתנפלו על היהודים אנשי ברייתם ויכו בהם שלשה עשר אלף איש –
 והאחרונה הכבדה, היא אלכסנדריה אשר במצרים, במקום שם יושב

הפרוקונסול הרומי אלכסנדר טבריוס, והוא איש אשר הנה לפנים איש יהודי
 ממשפחת ידידה הפלוסוף האלקסנדרוני, ואחרי כן נפל אל האויב ויעבר
 את אלהי הנקר ויהי לצר ואויב לכל איש מיהודה, ויקם האיש הנה וישלח
 בהם את לגיונות הרומאים, והם מעבר מזה שלחו אש במשכנות היהודים
 ויחריבו את כל ההיכלים הרמים והנשאים אשר היו למשוש כל הארץ
 וישמו את כל בתיהם אשר היו לגאון ולתפארה ויהפכו את חלקת העיר
 ההיא למעי מפלה, ומעבר מזה הרגו ויכו לפי חרב את כל אשר מצאו בדרך,
 אנשים ונשים, זקנים ונערים, עשירים ואביונים, ויהי מספר המומתים פחמשים
 אלף איש.

אז רגזה כל הארץ תחמיה, כי מלאה הסאה. מירושלים יצא הקצף,
 מהיכל הקדש עלתה רוח הנקמות להנקם את נקמת העם המכה אשר גוי
 הערלים יתעלל בו, והרוח הזאת לבשה את כל יושבי הארץ למן הקצה
 האחד ועד קצה השני. למן גבעות השלג אשר על פני הר חרמון ועד מדבר
 באר-שבע, למן נחל יבוק ועד גדות מי הים אשר עם עכו, נשמע קול
 הסערה הגדולה והחזקה אשר צררה פתאם את כל יושב הארץ, לקום
 ולהתנשא ולשבר את העל הקשה אשר הרכיבו עליהם בני הרומאים, והקול
 הזה עלה וישמע גם מעבר לים, וגם משם והלאה, ויחדר ויגיע עד רומא
 הגברת ועד אזני המושל היושב שם על הכסא, והוא חלש ואין אוזנים אשר
 איננו יודע דבר בלתי אם את ההוללות ואת התענוגות אשר הרבה לו,
 וכבא פתאם דבר השמועה מארץ היהודים ויקם לבו בקרבו.
 גאלה! אלהים!

ישתי המלים האלה היו לפתגם בפני הגוי הנרדף והמענה מכל הגוים
 אשר על פני האדמה, ובני העם אשר לא ידעו דבר בלתי אם את השדה
 אשר הם עובדים ואת היקב אשר הם דורכים, ואת שבט הרועים אשר הם
 רועים בו את צאנם ובקרבם, נאספו מכל פנות הארץ ויקומו כאיש אחד כלם...

קרובים ורחוקים

אצל הרופא-ר' מונדלק.

אור.

לילה.

והחשך מלא את חדר המשכב כענן כבד מן הקצה אל הקצה.
במטה קטנה שוכב הילד הישן, ועל ידה המטה הגדולה, ועליה שוכבת אמו וישנה.
אך פתאם התמודד הילד ויתעורר וייקץ.

- אמי!

וגם אמו הקיצה.

- מה אתה שואל, הילד שעשעני?

- אור! אור! אורי שואל, אמי! יהי אור אמי! שואל אנכי, כי יהיה אור כרגע!

ואמו הפזה ותקם ומעל נר.

- לא, אמי! לא נר אנכי שואל, לא אור נר, לא אור נר! יהי אור! שואל

אנכי, כי על פני חוץ ועל כל הרחוב יהיה אור, כי יהיה עתה יום אנכי שואל!

- אבל, גשמתי! הדבר אשר אתה שואל לא יתכן. עתה הגה לילה, ואין אדם בכל

הארץ אשר יהיה לו כח להפך לילה ליום. דבר אשר כזה אין גם אם אהבת יכולה

לעשותו, וגם לבנה יחידה אין היא יכולה לעשותו. סבה סבה מעט, יקירי! אל נא תקצר

נפשך מחכות. עוד מעט, רק מעט עוד, גשמתי! היום יבא אל נכון...

- ואולם שואל, אנכי, כי עתה יהיה יום! שואל אנכי, כי תמיד יהיה יום!

והילד בכה.

והאשה אינה יכולה לשמוע את קול בנה בבכותו. את קול משק פנפי המנות כבואו

היתה יכולה לשמע במנוחה, אבל לא את קול בנה בבכותו.

ואולם הילד בכה, והילד הלך הלך וגדוה, וכאשר יוסיף ימים בן יוסיף לבקש

אור יום, וכאשר יוסיף לבקש אור יום בן יוסיף ללכת הלך ויבכה; ואמו כאשר תשמע

את קולו בבכותו, בן יוסיף ללכת הלך וידעה, כי אין היא יכולה לשמוע את קול

הילד בבכותו.

הוי, אל אהי האור! את כל אשר לה היא נכונה לתת, ולו רק יהיה אור לבנה.

והיא הולכת לבקש את האור למצן בנה.

- אי המקום אשר משם יקח אור?

ובהיותה עומדת על פרשת הדרכים ושואלת לגמילות עולם, והנה אשה

וקנה לקראתה.

— אָנכי הִנֵּה וְקָנתי וְרַב יָמִים הוֹדִיעוּנִי חֻקָּהּ. אֵת הָאֹר אֵף מִבְּקֶשֶׁת. כְּתִי? אֵת
הָאֹר לְמַעַן בְּגָד? שְׂמָעִי, כְּתִי, אֵת אֲשֶׁר אָנִידָה לָּךְ: אִם אֵת צִינֶךָ הַפְּתוּרֹת וְהַמְּאִירוֹת
תִּסְתִּי וְתִקְרִיבִי אוֹתָן קִרְבֵּן לְבָנִי, וְהִיָּה לְבָנִי אֹר כְּאֲשֶׁר שְׂאֵלָה נִפְשׁוֹ.
וְהָאִשָּׁה לֹא חִכְתָּה אִף רַגַע— וְתָקַם וּמָבֵא אֵת צִינֶיךָ חֲמוּהֵירוֹת וְהַמְּאִירוֹת קִרְבֵּן לְבָנִי.
יוֹם וְלַיְלָה, יוֹם וְלַיְלָה עֲבֹדָה אֵת עֲבֹדְתָה לְבָנִי, וּבְלַיְלָה לֹא רָאִתָּה מְנוּחָה, עַד אֲשֶׁר הָכֹ
צִינֶיךָ בְּסִגְרִים מְרַב עֲבֹדָה בְּלַיְלָה
וְאוֹלָם הָאֹר הִנֵּה אֹר בַּק לְבָנִי לְבָדוֹ— וְהוּא הֲלֵא שְׂאֵל, כִּי יִהְיֶה אֹר לְכֹ
הָאָרֶץ אֲשֶׁר מִסְבִּיב.

וְשֵׁנִית עוֹמְדַת הָאִשָּׁה עַל פְּרֶשֶׁת הַדְּרָכִים וְשׂוֹאֵלֶת לְנִתְיֹבוֹת עוֹלָם.

— הַגְּדִנָּה, נְתִיבוֹת עוֹלָם, אִי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר מִשָּׁם יִקַּח אֹר?

וְהִנֵּה אִשָּׁה וְקָנָה לְקִרְאָתָהּ.

— עַתָּה הִנֵּה וְקָנתי; וְאוֹלָם לְפָנַי הָיִיתִי צְעִירָה כְּמוֹךָ, וּבִהְיוֹתִי צְעִירָה, וְאָהִי גַם אָנִי

אִם כְּמוֹךָ; וְעַל כֵּן יָדַעְתִּי, אִם תַּעֲמָלִי בְּנֹעַת אִפְיֶךָ עַד כִּי שְׁעֵרוֹת רֵאשֶׁף הַשְּׁחֹרוֹת כְּלַיְלָה
לְבִינִי כִּיֹם, אִזּוֹ יֵצֵא אֹר מִן הַלְבָּן הַזֶּה, וְהִיָּה לָךְ אֹר לְמַעַן בְּגָד.

וְאִם הֵיכָל לֹא פִקְפְּקָה אִף רַגַע, אִזּוֹ עֲבֹדָה אֵת עֲבֹדְתָה לְמַעַן בְּנָה, יוֹם וְלַיְלָה

עֲבֹדָה, יוֹם וְלַיְלָה, וְלֹא שְׁכַתָּה, עַד כִּי מְרַב עֲבֹדָה הִלְבִּינוּ שְׁעֵרוֹתֶיךָ הַשְּׁחֹרוֹת, וְהִי הַלְבָּן
הַזֶּה כְּלִבְנַת הַסְּפִיר לְטֹהַר, וַיֵּאָר שְׁבָעִים וּשְׁבָעָה מִיָּל עַד לְמַרְחֹק.

וְאוֹלָם גַּם הָאֹר הַזֶּה לֹא הִסְפִּיק; הָאֹר הַזֶּה לֹא הִיָּה אֹר עוֹלָם וְלֹא הָאִיר

לְאָרֶץ כְּלָה.

וּבִשְׂלִישִׁית עוֹמְדַת הָאִשָּׁה וְשׂוֹאֵלֶת לְנִתְיֹבוֹת עוֹלָם:

— הַגְּדִנָּה, נְתִיבוֹת עוֹלָם, אִי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר מִשָּׁם יִקַּח אֹר?

וּמֵאַרְבַּע רוּחוֹת בָּאָה רוּחַ וּמֵאִמֵּר:

— אִם אִזּוֹ דָם לְבָד הָאָדָם תִּקְרִיבִי קִרְבֵּן לְבָנִי, וְהִנֵּה הָאָדָם הַזֶּה לְאֹר גְּדוֹל כְּאֹר
שְׁעֵת הַיָּמִים.

“אֵת דָּם לְבִי?” אָמְרָה הָאִשָּׁה— וּבְלִי חֲמָלָה קִרְעָה אֵת לְבָהּ מִתּוֹךְ סִגְרוֹ וּמִקְרֵב
אוֹחוֹ לְבָנִי, וּבִהְיוֹת לֵב הָאִשָּׁה עִם בְּנִי, וְהִי חָסֵם גְּדוֹל מְאֹד כְּחֵם הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְעוֹן, וַיֵּאָר

יָם אַחַד וְלַיְלָה אַחַד, וַיֵּאָר שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרָיִם עוֹד, וַיֵּאָר לְפָנַי הֵיכָל.

וְאוֹלָם גַּם הָאֹר הַזֶּה לֹא הִיָּה אֹר עוֹלָם אֲשֶׁר יֵאִיר לְכֹל הָאָרֶץ אֲשֶׁר מִסְבִּיב וְאֲשֶׁר

לְאִיר לְנֶצַח וְלֹא יִחַד.

וְהָאִשָּׁה הוֹלֶכֶת עוֹד תַּעֲה וּמִבְּקֶשֶׁת.

איה אור? איה אור? – הגידו לי, איה האור אשר יאיר לבני כל הנמים בארץ האור
גם לכל הארץ בגלל בני?

והנה איש זקן לקראתה

– אם את כל הספרים אשר בעולם תאספי לך ואת כל חכמה ומדע, והנה לך האור
אשר את מבקשת, ונחת אותו לבנה.

והאשה אוספת למען בנה את כל הספרים אשר בעולם, ואת כל החכמים ואנשי
המדע היא קראת לבעבור יתנו לבנה את כל חכמה ואת כל מדע.
והחכמים ואנשי המדע נוהגים לבנה חכמה ומדע, ויהי לו אור, אור גדול מאד,
ואולם – החוצה הביט רגע אחד, וירא והנה חשך ואפלה מסביב ורק לו לבדו אור, ונקאב
לו הדבר שבקשתים.

ויהי הנער לעולם, והעולם היה לאיש, והאיש איש אמלל מאד!

כי לא ישלחו איש אשר יבקש אור תמיד, אור אחד לבני אדם כלם יחדיו,
ובעודו מבקש את האור, והנה נמים אחרים נמים עברו ושנים אחרים שנים, והוא גם
הוא עיף ונגע וזקן ושבע נדודים.

ורגליו פאבות מרב לכת ובקש, ולבו כואב מרב הגה וחקור
ושערות ראשו תשחורות הלבינו גם הן ותהיינה מזחירות ומאירות.
ולו גם לו בן, וגם בנו זה שואל מעמו את אשר שאל הוא כל ימי חייו.
ובעודו עושה כה נכה והנה יומו הגיע, יום אחרון ורע, ותחת האור אשר בקש
הנה זה מלאך בא מלא חשך ואפל ולו ארפי עינים שתורות.
ופתאם הבין: חק עולם הוא! יום ולילה באים תלפיות, וקנץ וחרף נאור וחשך
וחם וקר.

ובקראו את בנו אל משתו ויאמר לו: ראה, הנה בקשתי את האור, ועל כן רב
לי, כי המבקש את האור גם לו אור!

דוד פרישמן.

קְדִימָה.

(טשירי לונגפילד).

הַעֲלֵמָה לֹא תִתְחַנֵּן: „נָא
עַל לְבִי נִוְחָה, נָד וְנָעוּ! —
וּתְדַמַּע עֵינָיו תִּכְלֶת אֹז...
הוּא נֶאֱנַח, אַךְ עוֹד קוֹלוֹ עוֹ:
קְדִימָה!

„נָטָה מֵאֲרֹן נֶע וְשָׁח” —
הַאֲכַר לֹא מִרְחוֹק סָח —
„נָטָה מִחֲשֶׁרֶת שֶׁלֶג וְסוֹר”! —
נִעַן קוֹל מֵרֹאשׁ הַצּוֹר:
קְדִימָה!

נִימְצָא כָלֵב נֶאֱמָן אֶת
הַהֶלֶךְ שׁוֹכֵב, מוֹטֵל מֵת
בֵּין רִגְבֵי קֶרֶח עֵב וְקוֹר
וּבְיָדוֹ גֶּס, בּוֹ אוֹת הַזֶּר:
קְדִימָה!

בְּנֵאוֹת הַקּוֹר, בְּעָרוֹב הַיּוֹם
הוּא מֵת, אַךְ נִחְמָד יִשְׁכַּב דָּם
וּמִשְׁמֵימִים, מְרוֹמֵי-עַל,
כְּכוֹכֵב נוֹפֵל חֲלָף קוֹל:
קְדִימָה!

תרגום שאול טשרניחובסקי.

הַרְרֵי-אֶלְף — אֶלְפֵינוּ, מַעֲפִיל — טַחְנַנְתָּ, טֵעוּ, כְּחוֹשׁ — בַּל, רִוְחָה — שֵׁשׁ — שֵׁשׁ, עֵינָיו אֶשׁ —
מִבְּהִיק לְעֵינָיו כְּאֵשׁ, נִיב — דְּבוּר, מִקֵּה, הָאֵח — מִיֵּן פְּנוּי, דָּךְ — עֵינֵי-שְׁנֵי — הַר קֶרֶח (וּלְעֵשׂוֹר).

עַת רַד הַלֵּיל בְּמָרוֹם הַהָר
בְּהַרְרֵי-אֶלְף, דָּרָךְ כְּפָר
הַעֲלָם מַעֲפִיל לְעֵלוֹת
וּבְיָדוֹ דָּגָל וְעֵלְיוֹ אוֹת:
קְדִימָה!

מֵרֹאשׁוֹ כְּחוֹשׁ, פְּנוּי — שֵׁשׁ
וּבֶרֶק הַחֶרֶב לְעֵינָיו אֶשׁ,
וְצִלְצַל פְּעֻמוֹן כְּתָם פֹּז
לְנִיב הַזֶּר בְּשֵׁפֶת הַקּוֹר:
קְדִימָה!

בְּקֵתִים רָאָה: לְאֵשׁ הָאֵח
מֵאֲשָׁרִים יוֹשְׁבִים עֲשִׂיר וְדָךְ,
מִמַּעַל הָאִיר בֶּרֶק הַשְּׁנִיר א,
מִבֵּין שִׁפְתוֹתָיו נִמְלֵט שִׁיר:
קְדִימָה!

נָאִם הַעֵב: „הַמִּשְׁעוֹל צָר;
יָרָא מִסַּעַר יִקְדִיר הָר,
מִזֶּרֶם עוֹ כְּנֵאוֹת הַיָּם!” —
לֹא עָנָה קוֹל מְצִלְצֵל רָם:
קְדִימָה!

הַתּוֹפִים.

I

הזקן שאף רוח והוסיף לספר לַמַּקְטָעִים.

— לבית-המשמר הביאו אותי. לא הייתי שם יחידי: ילדים, נערים רכים הובאו שמה. קצתם בכו, קצתם הביטו זה אל זה תמהים. ספרו לנו, שמחר יוציאו אותנו ויוליכנו למקום שיוליכנו.

ושוב ספרו לנו, שהרב רצה להִפְנֵס אלינו, אלא שלא נתנה לו רשות. איש תם וישר היה אותו הרב, עליו השלום. איש תם כשהוא אנוס לַרְמוֹת, לא יעמוד בפניו שום ערום ונוכל. מה עשה? לבש גזיית, יצא לרחוב והלך מתנועע, פוסה על רגליו כשכור. פגעו בו שומרי הלילה, — לקחוהו והכניסוהו למשמר. כל אותו הלילה עמד הרב בבכיה חֲשָׁאִית ודבר עמנו מתוך החשכה. — הוא ספר לנו, שכשמכרו בני יעקב את יוסף הצדיק, לא עשו זאת מרצון טוב, אלא מן השמים הביאו אותם לידי כך, כדי שיבוא יוסף למצרים וילמד את המצרים, שיש אל אחד ועם ישראל אחד בעולם. הוא העמיד אותנו לבחינה, אם יודעים אנחנו, „מודה אני“ ו„שמע ישראל“ על-פה. הוא הודיענו, שיוליכנו למקום רחוק-רחוק, ונשקה שם הרבה-הרבה שנים. וכשנגדל נהיה חיליים. הוא הזהיר אותנו, שלא נאכל נבלות וטרפות, ושלא נשכח את שם אלהי ישראל ואת עם אבותינו, אפילו אם ידושו על-זה את בשרנו בעֲקָרְבַיִם. הוא ספר לנו מעשיות בעשרה הרוגי מלכות, שמסרו נפשם על קדושת השם, באשה חנה ושבעת בניה שנהרגו על שלא רצו להשתחוות לפני „עבודה-זרה“, ועוד הרבה כאלה. וספר לנו, שכל אלה הקדושים יושבים בגן-עדן עם הקדוש-ברוך-הוא ונהנים מזיו השכינה.

והרב ספר וספר לנו מעשיות, והרבה באזהרות, והפליג בשבחנו, עד שהאמנתי שאני באמת מיחס אצל רבוננו-של-עולם, שבחר בי מתוך יתר חברי לעמוד בנסיונות. האיר עלינו הבקר ונכנס שומר בית-האסורים. פנה אלינו הרב ואמר: — צאן קדשים! עתה נִפְרָד. אני הולך לספוג מלקות על שנכנסתי אליכם בערמה, ואתם תצאו בגולה לעמוד בנסיונות. איני יודע, אם אוכה ואחיה עד שתשובו; אבל שם, בעולם-האמת, ודאי נִפְגַּשׁ! בְּנִי! יהי רצון שלא אִקְלַם בכם בפני פמליא של מעלה!

ירדו הדברים עמק לתוך לבותינו — וכך נפרדנו.

התחילו מכניסים אותנו לתוך עגלות. הרבה מן הנערים העקשנים, שנסו את כהם להתנגד ולברוח, הובאו כפותים לתוך העגלה. כלנו צרחנו. אני לא שמעתי לא את קולי שלי ולא את קול חברי. כל הקולות נבלעו בצריחה אחת נוראה. נשים וגברים הלכו אחרינו. אלו היו אמות אבות. ודאי גם הם בכו, אלא שלא שמענו את קולם. העיר, השדה, השמים והארץ צרחו עלינו. בדרך הגיע אלינו מאחרינו קול צריחה חדשה, דומה לצריחת ילדים. שערנו שהיתה עגלה ודשה מלאה ילדים חטופים מעיר אחרת. התעוררנו והדשנו את בכיתנו. אבל מיד הכרנו כטעותנו: זו לא היתה אלא עגלה טעונה שיות, שנקנו והובלנו לשחיטה.

כל אותו היום לא אכלנו, כמובן, אף-על-פי שדאגו האמות והביאו לנו צידה לתוך העגלה. שקעה עלינו השמש מתוך בכי, ויהי לילה. הילדים העקשנים, שהובאו כפותים לתוך

העגלה - התירם השפאי. בטוח היה בהם, שמעכשו לא יברחו. - שקצנו בתנומה, אלא שבכל פעם נתעורר אחד מן החטופים ביללה חרישית - תחלתה רכה וסופה קוליקולות. עד שזה כלה - התחיל השני, השלישי, הרביעי ושוב נצטרפו לבכיה אחת. החרדנו את הלילה. אפילו השבאי לא יכל לעמוד בפני בכיתנו וקם עלינו בגערות ובשוט. בכיה זו היתה כמו שכתוב: "בכה תבכה בלילה!"

II

- מדלג אני על כל אותם הימים שבינתיים - התחיל הזקן שוב. - רבים מאתנו נשלחו למקום שנשלחו; רבים הלכו ומתו בדרך, ורבים נתחלקו בכפרים בין האכרים שיגדלום עד שתגיע עתם לבוא לשרת בצבא. אני הייתי בין האחרונים. אחר הרבה מסעות וגלגולים מעיר לעיר ומכפר לכפר, שאיני יודע כמה חדשים - ואפשר, שנים - עברו עלינו בנדודים אלו - נמסרתי בכפר רוסי לידי פטר חלפוב ואשתו אנא פטרובנה. פטר זה לבדר היה בבית-הפקידות שבכפר. בנים לא היו לו, רק בת אחת - מריסה שמה, כבת שלש-עשרה או ארבע-עשרה היתה, יפהפיה, עליזה ושובבה. זכות אבות עמדה לי, שאבוא לחסות בבית-החלפובים. פטר היה מראה לי פנים של חבה. ביחוד היה עושה זאת כשהיה שב מבסס מן המרחק; אולי מפני שלא היו לו בנים זכרים. מקוה היה לאמץ אותי לבנו. מחבב היה עלי את עבודת הצבא; כשתגדל - היה אומר לי - תהיה אופיציר; ואפשר עוד גדול מאופיציר. הרב תחגור, חילים יעמדו לפניך מתוחים. יצדיעו מלפניך. תעשה גבורות במלחמה, תזכה להתייב לפני הקיסר".

אנא היתה אחרת לגמרי: זו היתה שתקנית ואשה רעה. בשעת פכחות היה פטר ירא מפניה כמפני "קלפה". כל כחה היה בעיניה: כשהיתה זוקפת את מביטה על גבור זריו זה, המושל ממשלה בלי גבול על הכפר בלו - מיד כשל כחו. נדמה לו, עוד רגע - וקפץ מתוך העינים הללו איזה רוח ויקים מהפכה בבית.

ואנא זו נתנה בי את עיניה לרעה. מעולם לא קראה אותי בשמי. "יהודוני" - כך היתה קוראתני תדיר, והשם "יהודוני" היה יוצא מפיה באופן מיוחד, בלגלוג גלוי מתוך שנאה כבושה. בין הדברות, שנצטוו עליהם החטופים מאת פקידיהם, נמצאו גם אלו: שלא לדבר יהודית, שלא להתפלל תפלה יהודית, שיתפללו בכל יום תפלה ידועה כנגד האם הקדושה והצלב ושלא להזהר ממאכלות טרפה.

פעם היה מצעה, ונתנה לי בשר ומאנתי לאכול. אז שפכה עלי את כל חמתה ובקשה להתאונן עלי באנני שר המאה, אלא שפטר מנע אותה מאכזריות זו. הוא הניע עלי ביד ואמר: "יגדל ויחכם". התחילה תוכפת עלי מאכלי בשר - ואני עמדתי במאנני. אז גמרה שוב בדעתה לספר עלי לרשות. באותה עונה נתפס בהטא זה חטוף אחר שבאותו כפר, שלא ידעתיו עד היום ההוא - יעקב שמו. פטרוננו התאונן עליו, שהוא מתפלל תפלה יהודית ושאינו רוצה לאכול בשר. יצאה עליו הגזרה לספוג עשרים מלקות. והגזרה יצאה על כל החטופים, שיבואו לראות בענשו של חוטא זה.

אחר-כך כבר הרגלנו למחוזות כאלה, אבל בפעם הראשונה היה המחזה נורא בעינינו. הגע בעצמך: נער כבן חמש-עשרה. פושטים את בגדיו, משכיבים אותו פניו למטה, אחד יושב לו על רגליו, אחד על ערפו, שנים עומדים עליו זה כנגד זה, וקבילות של זרדים בידיהם. עשר פעמים הם צריכים להצליף עליו את החבילות, כדי שיצטרף לעשרים.

הבטתי על פני השכוב: הם חורים כסיד. בשפתיו לחש איזה לחש, אפשר שקרא, והוא רחום."

הורמו החבילות. צעקה נוראה. דם... פצצות של עור... צעקות... מנין: אחת, שנים, שלש... צעקה... השתתקות-פתאמית... שוב צעקה... שוב השתתקות... ארבע, חמש... עמד? הפקיד חלק בחמלתו וטוב-לבו את הענש לשנים, הואיל והמכה נתעלה. נשאו את יעקב מזה לבית-החולים. נכתב עליו, שהוא חייב לקבל עוד עשר מלקות, אחרי שישוב לאיתנו; ואני חזרתי לביתי.

אלו היתה אנא נותנת לי בערב בשר-חזיר לאכול, איני יודע מה הייתי עושה. בלילה ויאתי את הרב הזקן בחלומי. נדמה לי, שהוא עומד לפני כפוף-ראש ודמעות נושרות מעיניו. למחרת היום, שראיתי בענשו של יעקב, נפל עלי איזה רוח געון, כמו שאומרים: „לא מצאתי לי מקום“. דומה היה שליבי חשב להתפקע. שאלות נולדו במחי: „מה אני עושה כאן? למה באתי? מה כל אלו הבריות לי?“ — כאלו אתמול באתי לכאן ומעצמי באתי.

מריסה הסתכלה בי. איני יודע, אפשר, שהכירה את עצמי על פני. תאווה באה בלבי לשפוך לפני את רגשותי. קמתי ויצאתי לנגן שאחורי הבית. כרגע יצאה אחרי. פתחתי את דברי, ספרתי לה כל מה שראיתי אתמול. היא שמעה ונדדעזעה:

— מפני מה הכוהן? — שאלה בקול רועד. — מפני שהתפלל יהודית ולא רצה לאכול בשר. — ומפני מה לא רצה לאכול? — אסור לאכול. — אסור? מפני מה? — נשתתקתי. שתקה גם היא. — אחר-כך שמה עלי את ידה, ובעליצות, שהיתה רגילה בה, אמרה: — אותך לא יכו. — מהיכן את יודעת? — שר-המאה הוא מכירנו ומידענו. — ואם אמך תלשין עלי? — אם יגזרו עליך מלקות, אלך ואספוג אותן תחתך.

והיא צחקה צחוק גדול על דבריה. הצחוק השפיע גם עלי. שנינו צחקנו, בלי דעת על מה. נכנסתי הביתה — „בריה אחרת“. מאז הרגשתי את עצמי קרוב מאד אל נערה זו. למחר השכימה אנא, העמידתנו לפני האם הקדושה, הקריאתני את ה„ברכה שלה“ ולשעת הארוחה הושיבתני לשלחן אצל פטר, הגישה עלי חזיר ונעצה בי עיניה.

נפל פחדה עלי והתחלתי אוכל; אני לועס ובאזני אני שומע חריקת חזיר... מתוכי אני שומע את הקול... תמה אני על האנשים הללו, שאינם שומעים את החריקה, והם לועסים במנוחה. איזה גוש עולה ולוחץ בגרוני... קמתי ועזבתי את השלחן בבחילת-נפש.

יושב אני שקוע בעצבות וכעס, ולא הרגשתי שבין כך שקעה עלי השמש והחשיך היום. מרגיש אני פתאם איזו נגיעה ופרפוף על שערות ראשי... דומה לרחישת שממית או איזו צפרת-לילה. הרימותי את ידי לגרשה מעלי. אבל הנגיעה החליפה את מקומה ופרפרה על ערפי. משטח אני את כפי על אותה הצפרת המגרה בערפי, וידי נאחזה ביד רכה וחמימה, נודעזעתי ונרתעתי לאחורי. לפני עומדת מריסה כפופת קומה. חפצתי לקום, אבל היא הכבידה עלי את ידה. היא יושבה אצלי ולחצה את ידי בשתי כפותיה.

— מפני מה אתה יושב כאן? — היא זקפה בי שתי עיניה. הרגשתי כאילו ערטה לתוכי שני מעינות חמים. עיני, שלאט-לאט הורגלו אל החשך, בהנו בה כל תנועת גופה. היוך קל שעל פניה גרש את העצב מעל לבבי. הרגשתי פתאם, שיש לי בבית זה ידי, אוהב, חבר טוב, חברה טובה, חברה יפה מאד. נודעזעתי והתחלתי בוכה, והיא התחילה מרפרפת על ראשי, על צוארי, על פני. יפה עשתה, שנתנה לי לבכות. אחר הבכייה רוח ללבי. היא בקשה להוציא את ידיה, אבל אני נאחזתי בה!

הרגשתי על צוארי נגיעת שפתים חמות. סגרתי את עיני, שלא יביטו בי השמים השחורים והכוכבים הנוצצים; וכשהכרתי בעצמי מה קרה לי נתבישתי בפני.

III

היא נצלמה וחיש שבה ותרמיל בידה.
 - אבא צוה שתצא "לילית" עם הסוסים. הא לך תרמיל זה. יש בו לחם ובשר.

קום יצא.
 היא שפעה דברים בחשיפה ובנוסה שגור אצל בנות פטרונים. כאלו כל מה שקרה
 קדם לא היה אלא חלום.

ההליכה לילית היתה חביבה עלי מאד. אוהב הייתי את הלילות בשדה, בשעה שהירח
 משפיע עליך אור בצמצום. חוץ מן ד' אמות שלך שוב אינך מבחין כלום, ואינך רואה שום
 דבר, שיוכיר לך את המקום, שאתה נתון בו, ושיצמצם את כח-המדמה שלך. אין לך אלא
 כפת-הרקיע שמלמעלה, זו, שגם אביך ואמך וכל אשר חביב לך נמצאים תחתיה; ויכל אתה
 לציר לעצמך, שאבא עומד לפני ביתו ומקדש לבנה זו בשעה זו; ואמא מבטת באותו הכוכב
 הנוצק, שאתה מביט בו. שניכם מסתכלים בנקדה אחת; ומתחיל אתה בוכה, ומשער אתה שגם
 אמא בוכה; ושומע הלילה, ושומעים לך הכוכבים; חגבים שורקים. רוצה אתה? האמן שהם
 משתתפים בצערך, מתאנחים עליך. הבלים, דמיונות כל אלו! אבל פעמים, בשעה שאין לך
 "ממשות", אתה נהנה מהבלים, ורוח סתר נושב עליך פתאם ונכנס בך ומחדש אותך; ומתחיל
 אתה להאמין, שלא לנצח תהא שבוי, שיש יום ויקראו לך דרור. ואז, ברגעים כאלו, שכב
 פרקדן, שקע בשנה; ואם לא יעירך שוט בעל השדה תראה חלומות נעימים, שאין הפה
 יכל לספרם.

לקחתי את התרמיל ויצאתי עם הסוסים אל השדה הרחב, החפשי, המשתרע וטובע
 באפלולית הלילה. אני ירדתי אל תוך העמק, שהקצה אותו פטר לקציר שחת, השתטחתי על
 האדמה הטובה ועל יבולה הרך.

מתצוה הייתי להעלות על זכרוני את אבא ואמא, להסיח עמם במחשבה; אבל בפעם
 הזאת לא עלתה לי. תמונת הרב הזקן מרחפת לעיני. נדמה לי שהוא מביט עלי מתוך רגז.
 מספר הוא לי מעשה ביוסף הצדיק, שישב בבית פוטיפרע והתפרנס בזרעונים.
 וכשנזכרתי ביוסף הצדיק, נפל עלי לבי למעשה המגנה שעשתה בי מריוסה. לא יכלתי
 לכחד מעצמי, שה"גויה" הצעירה יפה בעיני. חוטא הייתי בעיני. אפילו לבכות לא יכלתי.
 נדמה לי, שהרקיע חשך משל אתמול, והכוכבים אינם נוצצים כלל, - ומתוך מחשבות נוגות
 בדרמתי.

איזה קול העירני משנתי. דומה היה זה לקול בוכים. לא רחוק הוא הקול. עולה ומרחף
 באוירו של העמק. נודעזעתי, והקול הולך ומשתפך... קול רך וצובת בלב... וכאלו מתכנן הוא
 ישר אלי. קמתי בחרדה, והתחלתי קרב אל המקום, שהקול יוצא משם, ומסביב ולמעלה
 ומתחת - חשך, חשך שיש בו ממשות; הירח כבר שקע. מספר צעדים הרחקתי - כבר איני
 מבחין את סוסי. חיש התחלתי מבחין הברות בקול. הנוסה צובת, צובת את הלב... נוסח של
 תהלים:

פי יודע יי דרך צדיקים,

ודרך רשעים תאבד.

סר פחדי, ועל מקומו בא תמהון; מהיכן נוסח זה כאן בגלות? באתי לידי ספק, שמא
 אין זה אלא חלום.

”לָמָּה רָגַשׁוּ גוֹיִם

וְלֵאמֹרִים יִהְיֶה רִיק...”

מושכני הקול... יהי מי שיהיה – רוצה אני להצטרף אליהם.
התחלתי גם אני בקול:

”יִתְיַצְבוּ מִלְכֵי אֶרֶץ...”

נפסק הקול. שטט צעדים אני שומע.

– מי שם? – שואל קול בשפת יהודית. – אני! ומי שם? – אנחנו? – עונים כמה קולות
בבת אחת. – חטופים! – חטוף?

מתוך שאלות נפגשנו. אלה היו שלשה חטופים, מן הנמצאים בכפר רחוק מבית פטר
ואנכי לא הייתי נפגש עמם. גם הם יצאו למרעה לילית עם בעליהם ונודמנו יחד בעמק זה.
בעים עלי לקרותם בשמותם: הגדול שבהם יעקב, שנבר ידוע לך משעה שספג מלקות, והשנים
הנשארים – סימון ורובין; אבל שם בעמק התודעו אלי בשמותם, כמו שהיו נקראים בביתם:
יעקיל, שמעולי וראוביק. כפי שנודע לי באחרונה, היה להם עמק זה מקום קבוע להודמן בו
לפרקים, זה היה מעין קלויו מיוחד במינו שראוי לקראו: ”קלויו של ר' יעקיל”. הוא, יעקיל,
היה נער כבן חמש-עשרה, שנלקח מביתו, מלא וגדוש בתורה. כלנו כבר שכחנו את השבון
הימים; אבל יעקיל זה מתפאר היה, שהוא מכיר את הימים על-פי צבעם וריחם, וביחוד צרבי
שבתות. חבריו העידו בו, שדבריו קימים. ומתפאר היה, שהוא נהג השבון בימות השנה, עד
שלא אבד לו אף אחד מן החגים. בימי חג ומועד הם מתאספים לעמק זה.

על-פי השבוננו של יעקיל חל תשעה-באב באותו היללה ונקבצו לכאן, כמנהגם.

– אס-כן – אני עומד עליהם בשאלה – תהלים זה, שאתם אומרים מהו? מוטב שתאמרו
קינות! – קינות אין אנו יודעים על-פה – באר לי יעקיל, כבעל-בית הגון, ששמו ר' יעקיל; –
יודעים אנו רק כמה פרקים של תהלים על-פה, ואותם אנו אומרים בכל החגים. אבל בעקרו
של דבר, כלום המלות עקרו? בין-כך ובין-כך הרי המלות לשון-הקדש הן! העקר היא הכונה;
כך למדני אבא, עליו השלום: ”הכל הולך אחר כונת הלב! רצונך – הרי פרושו של, למה רגשו
גויים” – אתה בחרתנו מכל הצמים; – ”איכה ישבה בדד!”

הדבור היהודי, שלא שמשתי בו זה כמה, השפיע עלי השפעה מיוחדת: הרי אני שרוי
בסביבה יהודית! קבוץ יהודים, דבור יהודי של אבא ואמא. הרגשתי התבטלות מפני הנער המצין
היודע את הכל כ”פוסק ותנא”. רואה הייתי בו בחינת ”רב קטן” על העדה הזעירה הזאת.
הדבר הזה הרבה עוד יותר את עצבוני. הייתי בעיני הרשע שבעדה, האוכל בשר-חזיר
ונכשל בעברות חמורות. ודאי שאיני כדאי להצטרף לחבורה זו.

בין-כך משש ראובן הקטן בתרמילי, ומצא מציאה.

– חבריא! אכל! קרא הקטן מתוך התפעלות.

הם התחילו מחמשים בתרמילי, ואני – כלמה כסתה פני. בזכרי, שעוד מעט ויעלה קלוני

לפני העדה הישרה הזאת, שימצאו שם בשר-חזיר.

התחלתי בוכה ומתנוה על עוני.

– נכשלתי – אני מדבר מתוך התיפחות – בשר-חזיר... לא יכלתי לעמוד בנסיון...

דומה היה בעיני, שיעקיל הוא ”בית-דין” שלי, ושני הקטנים הם עדי, שמצאוני על עוני.

יעקיל שמע את קטועי ודווי. העדים כבשו פניהם בקרקע, כאלו הם הנאשמים; ואני – אני בוכה
ומתיפח.

— שמענא, קטן, — פנה אלי יעקל — איני יודע אם עברת אותם מדורי הגיהנם שעברנו
 אנחנו. מרחו אותך בעטקן והעלו אותך על האצטבא העליונה שבבית-המרחץ תחת הבל שורף
 ומחנק? הכו אותך בשוטים על שמצאו אותך ממלמל „מודה אני“? העמידוך על כרעך בין צורי
 חלמיש ואבנים חדות שעות הרבה בשביל שלא נשקת מה שאסור לנשק? מצאו אותך מנשק בסתר
 „ארבע-כנפות“ ופסקו לך שוטים כמספר החוטים שבציציות? שמא לא נסית בכל אלה — גלה
 את שכמינו וספר את הצלקות שנשארן שם. ועל אלה תוסיף עוד את השוטים שאני חיב
 לספוג, מפני שגופי לא יכל לספוג את הכל בבתי-אחת. — ואחר כל אלה עוד לא עבר עלינו
 יום בלא „מודה אני“, וְמבשר-החזיר היינו נוהרים, עד שפעם אחת חדלו מהכות אותנו על-
 זה, אלא, פשוט, לא נתנו לנו שום מאכל לבד מבשר-החזיר. שני ימים תמימים צמנו. גם לחם
 גם מים לא בא אל פינו. רואה אתה את שמעון הקטן? הוא נסה אז לאכול עשב הגדל בחצר.
 ובלי יום שלישי לתעניתנו ראיתי את אבא בחלומי. הוא היה לבוש בגדי יום-טוב ובידו
 חומש. התחיל לומד עמי ומשנן לי את הפסוק „ונשמרתם לנפשותיכם“ ופתאם נבקעה האדמה...
 „מלאך דומה“ יצא... שוטים בימינו ובשר-חזיר בשמאלו, והוא מגישו אל פי. מביט אני אל אבא
 בחרדה... והוא מתיר. כל המקום האיר מחיכו, ואמר: „כלום לרצונך אתה אוכל?“ התחיל אבא
 מרחף ועולה, וקורא לי מרחוק: „אמר לכל אחיך החטופים — שכרם מרבה מאד! כל אנחה
 מאנחותיהם נחשבת — תפלה; כל מחשבה טובה מצטרפת למעשה; אלא שאם תמותו ברעב,
 עתידים אתם להיות יורשי גיהנם“. הקיצותי. ומאז התחלנו אוכלים לפי-שעה בשר-חזיר
 ומאכלי פגולים. העקר הוא שנשאר יהודים, שנשוב לאבותינו יהודים. ברור לנו, שלא יחשוב
 לי השם יתברך את זאת לעון.

אבן מעמקה התגוללה מעל לבי, עיני זלגו דמעות מתוך שמחה; ומכיון שפתחתי את פי,
 גמרתי בדעתי לספר לפניו גם את עוני השני. קויתי לקבל מאת יעקל הפך על מריוסה, כמו
 שקבלתי על בשר-חזיר.

בינתיים הוציא שמעון מתוך תרמילי פת-לחם וצלי.

— רעבתן! — גער בו יעקל בזעף — כלום שכחת? הלא „תשעה-באב“ היום!

הנזוף החזיר את הכל לתוך תרמילי וסר לצדדין.

אני ספרתי לפני יעקל את כל אשר נפל ביני ובין מריוסה; ובלתי כונה לדבר השתדלתי
 להמליץ עליה ולספר בשבחה. כמדמה לי, שהרבה גזמתי ושקרתי בנוגע לנטיתה וחבתה
 ליהודים.

— וסופו של דבר? — שאלני יעקל בקצת חרדה — היא נשקה אותך ממש? — כל אחד

מהנערים שונה את השאלה. אני מביט לארץ ושותק.

— שמענא, שמואל — זהו ענין חמור! יותר ממה שנאמר אצל יוסף הצדיק — התביין?

איני יודע, כיצד אבאר לך. סכנה היא עלינו למצוא פה... בגלות... בין שוטגינו אוהבים

נאמנים וישרים. — מדוע? — אני תמה — איני יודע... כך אני מרגיש. נעלבים יצאנו, נעלבים

צריכים לנו לשוב.

— איני מבין.

הוא הצמיד עלי את עיניו ואמר:

— ראה הזהרתין! התרחק ממנה!

דבריו נכנסו לתוך-תוכי. הרכנתי לפניו ראש מתוך הכנעה גמורה. זה היה כהו של

יעקל. לא רק עלי, אלא גם על יתר החברים: כשהיה נותן עיניו במ שיהיה, היה משעבדו,

קשה היה לסרב לו.

בריה חדשה נעשיתי: משא של שתי עברות הוסר מעל לבי. על אחת קבלתי התרה, ועל אחת נעשיתי בעל-תשובה. בלב שמח הצטרפתי אל העדה, והתחלנו שוב את הפרקים הראשונים של תהלים, שנתקנו כאן במקום קינות. לאחרונה הצעתי שנאמר „על נהרות בבל“, שאני ידעתי על-פה. ההצעה נתקבלה. ועדה של ארבעה יהודים קטנים עמדה בעמקו של פטר חלפוב, נסתרת בין הרים ומכסה בצל הליל, וקראו מעמק הלב:

„על נהרות בבל שם ישבנו גם בְּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן“.

קראנו, ישבנו גם בכינו, בזכרנו את אשר עבר עלינו – ואת המקום, שאנו שרוים בו.

קול ישורר בחלון.

— איך אגיד, אשמח, ובכלוב הנני,
ולמראה עיני חלחלה תאחזני!
צפרים עפות הן עיני תראינה,
עפות ומשוטטות תחת השמים,
נגבה, צפונה תפרושנה כנפים,
ולכל אשר רוחן לעוף תעופינה,
ואני בכלוב מטה, מעלה מנתרת,
ובכלוב אסורה אני נשארת.

פתחו לי כלובי, אם רחם תדעו,
פתחו לי, פתחו רחמיכם אל תכלאו,
שלחוני נא שלח, לחפשי אצאה.
רק חפשת צפרים שמחה לי תרב,
לא חפשת נמרים וזאבי ערב, —
רק זאת החפשה את נפשי מלאה,
אעופה, אשאפה רוח צח שפיים,
ואשמה לרוייה מטל השמים.

א. ב. גוטסובר.

בחלון הפית, אמללה נעצבת,
שרה הצפור, בכלוב היא יושבת
ותשר ותבך ונכאים הגתה;
בשברים ותרועה היא מר מיללת,
וכרעם בגלגל בקול מתגלגלת
ועל מרומי הבדים בכלוב עלתה;
ותעל ותרד, ותרד ותעל,
ותנתר ותכרכר מטה ומעל.

מה תבכי, צפורי, מה תאנחי?
ובקולך כי ערב לבי תפלתי?
הן לחמדך נזון, נא מניח מימך,
וכלובך יפה, בו כח תחליפי,
ובחלון הוא, החוצה תשקיפי,
כל יפי, כל נעם תחזינה עיניך,
מה תבכי, צפורי? מה מר תיללי?
ומה לא תשמחי? מה לא תגילי?

בזכות מי?

א.

בזכות מי עמדתי ככל הנסיגות?

לא בזכותי ולא בזכות אבותי.

אני מה? ילד בן-שש הייתי או אי שבע.

ואבי - אָדָם בְּסִיבֵת וּיְלֵנָה; יְהוּדֵי פְּשׁוּמָה, מִה שְּׁקוּרִין: בַּעַל-בֵּית...

וְלָמִי צָרִיף אֲנִי לְהוֹדוֹת?

לְהִזְקֵן מִשְׁפּוּלָה.

אִיזוֹ שִׁיכּוֹת בֵּינִי וּבֵין הַזְּקֵן מִשְׁפּוּלָה? - מַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה!...

הַזְּקֵן עוֹדֵנוֹ אִזְ אֲבִהָה.

עוֹד לֹא הִגִּיעַ הַתּוֹר לְגַלּוֹת תַּעֲלוּמוֹת וּלְהַתְּגַלּוֹת; וְהִיָּה סוֹבֵל גְּלוּת.

עָנִי בַּתּוֹךְ עָנִי עִמּוֹ. סוֹבֵב בְּחִבְרַת קַבְצָנִים בַּתְּפוּצוֹת יִשְׂרָאֵל. מַעִיר לְעִיר,

מִבֵּית-אֲוִרְחִים אֶל בֵּית-אֲוִרְחִים. וּבִגְדֵי קְרוּעִים וּבִלְוִים, בְּבִגְדֵי שְׂאֵר הַמַּחְזִירִים

עַל הַפְּתָחִים...

וְאַחַר כֵּן, כְּכֹלֹת זְמַן הַגְּלוּת, הוֹפִיעַ לִפְנֵי "בֵּית-דִּין-צֶדֶק" בְּוִילְנָה וְקָבַל

הַתֵּר-שְׁחִיטָה, וְהַתְּפָרְנֶס מִזֶּה.

וְהַתְּחִיל סוֹבֵב בְּכַפְרִים, וְהִיָּה שׁוֹחֵט עוֹפוֹת וְדָקוֹת...

אָבֵל לְ"מַתְּנֵגְדִים" - חוֹשֵׁת-הַרִּית. לֹא אָרְכוּ הַיָּמִים וְהִרְגִּישׁוּ כּוֹ, וְהִבִּיאוּ אֶת

דַּבְתּוֹ רָעָה לִפְנֵי הַ"בֵּית-דִּין-צֶדֶק", לֵאמֹר: סֵרַח הַשׁוֹחֵט, עָבַר, דָּכַל הַפְּחוֹת, עַל

כָּל הַעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה...

אֲנִי, כְּמוֹכֶן, לֹא יָדַעְתִּי מִזֶּה כְּלוּם. וְנִפְשִׁי קָשׁוּרָה בְּאַבְרָהָם הַשׁוֹחֵט, שְׁהִיָּה

כֹּא לְפָרְקִים גַּם בְּצַל קוֹרְתֵנוּ...

וְאַתְּ מִי, חוּץ מֵאָבִי וְאִמִּי, יְכוּלְתִּי לְאַהֵב בְּכַפֵּר

מִלְמַד הִיָּה לִי - קַפְדָּן, מִכָּה וְחוֹבֵל...

וזה - בעל מִזְג טוב, לֵב טוב וְעֵינַיִם טוֹבוֹת; הָעֵקֶר - הַעֵינַיִם, כֹּל מִבְּמֵי
מַחִיה נִפְשוֹת מִמֶּשׁ,
וְהַמְּנִת וְהַחַיִּים בְּיַד הַלְּשׁוֹן; וְתַבְלִיבוֹלִים עָשׂוּ אֶת שְׁלֵהֶם, - הַעֲבִירוּ אֶת
הַשׁוֹחֵט הָאֲבֵרָה.

בְּנִרְאָה, נִם יַד הַמְּלַמֵּד שְׁלֵי הֵיְתָה כְּאֲמֻצָּעוֹ וְהִרְאָהָ, כִּי תִקְרָא וּמִן הַיָּדִיעוֹ
לוֹ אֶת הַפֶּסֶק, וּבְאוֹתוֹ הַשְּׂבוּעַ, בְּעֶרְבֵי שַׁבָּת, כְּשֶׁבֵּא אֵלָינוּ הַשׁוֹחֵט, אֲדָה הִרְכָּה רִגְלוֹ
עַל הַמַּפְתָּן, וְזוֹ רֵץ לִקְרֹאתוֹ בַּחֲמַה שְׂפוּכָה:

- עוֹבֵר יִשְׂרָאֵל, מוֹמֵר לְהַכְעִים ו... - וְחַפֵּשׁ בְּעֶרְפוֹ וּזְרָקוֹ לַחֲוֹץ...
אָבִי לֹא שָׁב עוֹד מִן הַשְּׂדֵה... אָמֵי - עֵסֻקָה אֶצֶל הַמְּנַוֵּר, וְאֵי - לִבִּי אֶל
הַנְּעֻלָּב, אֲבָל יִרָא אָנֹכִי מִפְּנֵי הַמְּלַמֵּד כְּמִפְּנֵי מַלְאָךְ הַמְּוִת - וּמַחֲשָׁה...
וְאֵי מִתְנַחֵם: יָשׁוּב נָא אֲבָא מִן הַשְּׂדֵה...

אֲבָר כְּשֶׁאֵי רוֹאֶה בְּעַד הַחֲלוֹן, שֶׁהָאֲבֵרָה פָּנָה לוֹ וַיֵּצֵא אֶת הַכְּפָרָה, לֹא
הִתְאַפְּקָמִי עוֹד, פְּתַחְתִּי בַּחֲפוּזוֹן אֶת הַחֲלוֹן, קִפְצָמִי בְּעַדוֹ הַחוּצָה וְרָצְמִי אַחֲרָיו
לַיַּעַר הַסְּמוּךְ, בְּדֶרֶךְ הַעוֹלָה לְיוֹלָנָה.

גוֹשֵׁאת אוֹתִי תְשׁוּקָה, בְּלִמְיֵי-בְרוּרָה, אֲבָל נִמְרָצָה, לַחֲוֹת עוֹד פַּעַם בְּנַעַם
פָּנָיו, לְהַסְמֵל בְּעֵינָיו הַטּוֹבוֹת וּלְהַגִּיד לוֹ... מַה? אֵינִי יוֹדֵעַ בְּרוּרָה, אֲבָר אֵינִי
דָּבָר טוֹב וּמְנַחֵם.

וְאֵי רֵץ, רִגְלֵי הַיְחַפּוֹת (הִלְאָ בְּנִדְכָפֵר הַיְתִי) נִפְצָעוֹת בְּאֲבְנֵי הַדֶּרֶךְ, - וְלִשְׂוֹא!
אֵין אֵישׁ.

חֲלָף - וְאֵינְנוּ!

וְנֹאשְׁתִּי, וְאֵם בְּנִפְשׁ עֲנוּמָה הַצְּדָה אֶל הַיַּעַר; אֲמַרְתִּי: אֲנַפֵּשׁ קֶצֶת וְאֵשׁוּב...
אֲדָה יִשְׁבַּמְתִּי, וְהִנֵּה מִתּוֹךְ הַיַּעַר עוֹלָה קוֹד בְּאֲזוּנֵי, וְהַקוֹל - קוֹלוֹ: חֲצִיזוֹ דְּבוֹר
וְחֲצִיזוֹ זְמֵר...

קִפְצָמִי מִמְּקוֹמִי וְרָצְמִי אַחֲרַי הַקוֹל: הִנֵּה הוּא!
וְעוֹמֵד הוּא בְּצִדוֹ שֶׁל אֵילָן, וּמְחַנּוּעֵעַ וְאוֹמֵר, שִׁיר הַשִּׁירִים.
אֵינִי רוֹצֵה לְהַפְרִיעוֹ, הַתְּצַבְּתִי בְּמִרְחָק כְּמַה פְּסִיעוֹת וְהַמְתַּנְתִּי עַד שֶׁיִּגְמַד...

וּבִינְתִים מִתְבַּנֵּן אֵינִי אֶל הָאֵילָן, שֶׁהָאֲבֵרָה עוֹמֵד בְּצִדוֹ.
וְהִנֵּה שׁוֹנֶה הָאֵילָן מִכָּל הָאֵילָנוֹת שֶׁבַּיַּעַר... בְּלֶסַם עֲדוֹן אֲבָלִים, עוֹד לֹא
הִתְעוֹרְרוּ מִשְׁנַת הַחֲרָף, וְזוֹ - כִּלּוֹ יִרְק, כִּלּוֹ פוֹרֵחַ, שׁוֹרֵחַ עֲנָפִים, פּוֹרֵשׁ אוֹתָם
וּמְסוּכָה לְרֹאשׁ הָאֲבֵרָה, וּבְתוֹךְ הָעֲנָפִים מְקַפֵּץ וּמְדַלֵּג קַחֵר צְפָרִים מְשׁוֹרְרוֹת,
וְעוֹנוֹת הֵן לְשִׁיר הַשִּׁירִים, שֶׁל הָאֲבֵרָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וּבְצִהְלָה...

ועומר אני, נפעם ונרגש, בפה פעור ובעינים פקוחות, ומשתומם...
ואף נומר, שיר השירים' - והצפרים נעלמו, האילן בבה, והוא יוצא אלי
ואומר בקול מצוה:

- מה שראית ישאר בסוד.

- בן, בן! - עניתיו בחרדה בקרה.

והוא צחק קצת ואמר:

- ועתה יש לי בקשה אליך...

- כל מה שתאמר אעשה! - עניתו בחפזון.

ולבי דופק, דופק משמחה. חושב אני שיבקש לאכל, ואנכי ארוץ בחץ
מקשת ואגוב מתחת יד אמי את כל מעדני השבת ואביא לו...
לדאבוני, איננו רעב...
והוא אומר:

- אמה הולך, בני, בדרך רחוקה...

אני מתפלא והוא חוזר ואומר:

- בדרך רחוקה מאד... ולימים רבים אמה הולך... ועתיד אמה לשבח

הרבה, הרבה מאד: את התורה, שקבלת מרבך, - וברבות הימים והתלאות -
תשבח את אביך ואת אמה; אבל, בבקשה ממך, את שמך אל תשבח ו...

- שמך, יודילי' וכך תשארו

ונעלם.

ובאותו לילה, ליל התקדש השבת, באו עלינו חוטאים ונלכדתי...

אריס - שוכר אהיה, תור - העת, דקות - בקשים, עים, דבתו - דברו רעות עליו, סרח -
קטא, לפרכים - לעמים, תובל - מכה, נמרצה - חזקה, נפעם - נרגש.

ב.

ובאשר צפה מראש, בן היה...

את הכל שכחתי...

רעבון, פעם בפעם בלא... והשומים עשו את שרקהם...

ומלוא עינה - כפזר ושלג.

יהודי, - בל יראה ובל ימצא... ואולי היו שם יהודים נחבאים, ואני לא

ידעתי...

ואין חמש, ואין כדורים.
 ואין שבתות, ואין ימים-טובים, ולא תענית וצום... והכל נשבת...
 אבל את הדינר לא החלפתי
 בשקרו התלאות, כשכשר פת הסבל, באו מים עד נפש, והרהורים רעים
 עולים מחשבות רעות מנקרות: לך, הודה להם והפטר...
 ופתאם והוא נגלה לפני, ועיניו הטובות מתחננות, והשפתים לוחשות בקול
 דממה בקה:

- השאר יהודי השאר
 וברי לי שרא זכרונות הנער עולים לפני ומצחקים בי, ושאין אני רואה
 מהרהורי הלב... לפי שבכל פעם ופעם אני רואה אותו יותר וקו, יותר בא
 בימים... כבר הרבינו הזקן והפאות, חורו הפנים, וכלו התפוצ קצת...
 אבל עיניו נשארו כמו שהיו, וקולו לא נשתנה.
 גבל מנגן...

וכשמסירים אותי בשבטים, הוא מתנלה ועומד עלי... כבר הניח את ידו
 על ראשי, ונחן ולחש לי:
 סבל, כדאי לסבל, כדאי
 ואני סובל בדממה...
 השוט שורק, ואני מחשה...
 הדם שותת, - ואני כמעט שאינני מרגיש...

דינר - מטבע של זהב, גבול - מין בליזמר. גסן - הקבוצה שותת - טול

ג.

וכה עברו שנים, שנים רבות, עד שקרב הקץ...
 ופעם אחת אני יוצא את העיר לשמר על אוצר התיל, העומד בשדה.
 היום פונה מתחוללת סערת-שולג... מפרק הרוח ומנשא גבעות-שולג, ומוחן
 אותם באויר, ומפזר שלגים, ודוקר כמו במחטים. אי אפשר לפקח עין, לנשם...
 לראות איני יכול, אבל קול צעדים בסערה אני שומע - שנים עוברים.
 והאחד אומר למשנהו:
 - והיום יום הראשון להסדר...
 נפשי יצאה בדברו:

פסח היום, ה'סדר'!

הם נעלמו, ואני הנעתי עד האוצר, וסובב, סובב אני אנה ואנה - יחיד
במדבר השלג, יחיד עם תשוקתי הנוערת בקרבי לומר, לבל הפחות מעט, הנדה,
איני זוכר כלום...

לפנים ידעתיה מלה במלה על-פה... ומרגיש אני, שבל ה'הנדה' מנחת
בקרבי, ברוכה היא שם בעמק הלב, אבל אין בידי לדלותה מקרבי...
לו נזברתי אף מלה אחת, כי אז דלה דליתיה כמן הבאר... כי אז הוצאתיה
כלה, כחבל צפרים נרדמות מתחת השלג...

- מי יתן לי מלה, מלה אחת!

- שמים, רחמו עלי, ורקו לי מלה אחת!

צעקתי מעמק הלב - ונזברתי:

עבדים היינו!

ואני מתחיל בהן, והשאר יוצא בסדרו, מלה אחר מלה...

ואני מתמלא שמחה, נפשי בקרבי צוהלת, הנשמה מוהירה, ההנדה הולכת

ונמשכת מפי כחוש ורב, פחרו מרגליות...

והסערה מסביב קמה לדממה...

ואני סובב, סובב הולך...

הרובה על שכמי, ואני סובב, סובב את האוצר ומזמר, הנדה!

ומזמר אני אותה לפני העולם כלו, לפני רבואות כוכבים נוצצים, טובלים
בגים של תבלת ממעל, והאירוסף של השלג מתחת... - ופתאם תמונה...

הוא הולך... עטוף הוא קמל ומלית, וכפה של כסף על ראשו...

הולך הוא הדרך ומפף על פני השלג... ובהיר הוא, ונד הוא מן השלג;
ועיני נוצצות ככוכבים באירוסף של מעלה...

אני אינני מפסיק ואומר; והוא עובר עלי, וזרק לי בעברו:

- טוב!

אותן העינים ואותו הקול...

בשובי עברתי דרך שפולה.

בננסתי לקבל שלום, והברתי; גם הוא הכירני...

י. ג. פרק

מתחוללת - נושבת. מפרק - שובר. לדלותה - להעלות אותה. חרוז מרגליות - מור

פנינים. שנירעל פערל. טפף - הדרך בצעדים קלים ומהירים.

הַרוּחֹת.

(שיחה).

רוח דרומית חמה נרפה רוח בשמים וטללים פגשה בנרפה רוח צפונית קרה וקשה
בושאת שלג וכפור

- לאן, חברתי? - שאלה רוח הדרום את הרוח הצפון בלשון חן: - ולמה את
זועמת כל כך?

- לארץ הנגב שלך אנכי פורחת - ענתה רוח הצפון קשות, בנרפה פתי שלג דוקרות
על סביבותיה: - מפתח לקרני השמש החמות ונשיבת העדינה נרדמו האנשים וישקעו
בחלומות יתר מדי. עת לעורר אותם משנתם המתנקה ומחלומותיהם. תכלית שנאה שנאתי
את בעלי החלומות שלך! אף הגידי נא לי גם את, חברתי, לאן מגמת פניך?

- לארצות הקור שבצפון פני מועדות - אמרה רוח הדרום וגליחם נעימים השתפכו
ממנה לחוף רוח הצפון הקרה: - יתר מדי נתקשה שם העולם ויתאכזר מפתח לערמות
השלג ורגבי הקרח. נחוצי חמם אותו מעט ולהוציא מפתח מכסה השלג את הנצנים
הרפים, ההולכים ונצמטים שם מקור. בכליון עינים מחכים לי כבר יושבי הצפון, כי על
כן אנכי ממהרת שמה כל כך. שלום, חברתי! - הוסיפה רוח הדרום ותפן צפונה.

- שלום! - ענתה רוח הצפון ותפן דרומה.

אך בכל אשר הלכה רוח הצפון הלך וקרב הנגבה כן הלכה קרתה הלך ומעט,
כבואה לארצות הדרום כבר נהפכה ותהי לרוח צוננת ככה נעדינה, ובעברה בלילה על
פני אחד הכפרים שמעה את האנשים מדברים:

- אף זאת היא רוח קיץ נעימה! מה נעים יהיה לישן תלילה, כשרוח קרירה
קזאת מנשבת...

ובכל אשר הלכה רוח הדרום הלך וקרב צפונה, כן פג מעט מעט חמה, ובבואה
לארצות הקור כבר נהפכה ותהי לרוח קרה וזעומה, ובעברה בלילה על פני אחד הכפרים
שמעה את האנשים מדברים בדיאגה.

- לשוא קנינו לרוח אביב רכה וחמה. גם מן הדרום נושבת עוד רוח קרה וקשה
כל כך, ומי יודע כמה יהיה עלינו לחכות עוד עד אשר ימס השלג מן האדמה...

י. פייכמן

הלום המלך הצעיר.

א.

בְּעָרְב, אִזְר לַיּוֹם הַנִּחַן הַפֶּתַר בְּרֵאשׁוֹ, יֵשֵׁב הַמֶּלֶךְ הַצֶּעִיר, אֲשֶׁר זֶה עֵתָה
מִלְּאֵי לוֹ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, בְּחֹדֶר מִשְׁכֵּיתוֹ הַמְּרוּצֵה וְהַמְּקֻשָּׁט.
הוּא הֵיךְ יְחִידִי, שְׁרִי נִפְרְדוּ מִמֶּנּוּ זֶה עֵתָה מִתּוֹךְ קִידוֹת וְהַשְׁתַּחֲוִיּוֹת,
וַיִּשְׁמְעוּ אֶת פְּנִיָּהֶם אֶל הָאוֹלָם הַגָּדוֹל, לְתַקֵּן וּלְסַדֵּר אֶת הַחֲגִיגָה שֶׁל
יוֹם הַמַּחֲרָת.

הַמֶּלֶךְ לֹא דָאָג עַל כִּי עֲזַבּוּ אוֹתוֹ לְבִדּוֹ. לְהַפְךָ, כְּאִכּוֹן מִעֲמֻסָּה נִגְלָה מֵעַל לְבוֹ,
כְּשִׁי צָאוּ שְׁרִי מִחֹדְרוֹ וְהִדְלַת נִסְגְּרָה אַחֲרֵיהֶם. הוּא הִשְׁתַּטַּח עַל סַפְת קְטִיפָה
רַכָּה, וַיִּבֶט בְּלִי נוּעַ לְפָנָיו. מֵרֵאשִׁי הֵיךְ כִּפְּנֵי חֵית יַעַר, שֶׁנִּלְכְּדָה זֶה עֵתָה
בְּיַדֵי צִידִים.

וְאָמַנְם גּוֹרְלוֹ הֵיךְ כֵּן. כִּי הִנֵּה בְּלִכְתּוֹ עָרִם וַיַּחֲף אַחֲרֵי עֵדֶר הַרוּעָה אֲשֶׁר
בְּבֵיתוֹ גָּדֹל, הַתְּנַפְלוֹ עָלָיו פְּקִידֵי חֲצַר הַמֶּלֶךְ וַיִּבְיֵאוּהוּ הָאַרְמוֹנָה, וְהוּא נִפְרַד
לְנִצָּח מֵעַל מַחְנֹכוֹ, אֲשֶׁר אֶהְבֵּהוּ כִּנְפִשׁוֹ וַיְהִי לוֹ לְאָב.

הוּא הֵיךְ בָּנָה שֶׁל בַּת הַמֶּלֶךְ הַצֶּעִירָה. עַל דְּבַר אֵהִי הַתְּהַלְּכוֹ בְּאַרְץ שְׂמוּעוֹת
סוֹתְרוֹת זֶה אֵת זֶה: אֵלֶּה אָמְרוּ, כִּי הֵיךְ מִנְגֵן נִפְלָא, אֲשֶׁר לָקַח אֵת לֵב
בַּת הַמֶּלֶךְ בְּקִסֵּם מִנְגִּינוֹתָיו, וְאֵלֶּה סִפְרוּ, כִּי הֵיךְ צִיר גְּדוֹל, אֲשֶׁר עָשָׂה אֵת תְּמוּנַת
בַּת הַמֶּלֶךְ, וַנִּפְשָׁה נִקְשְׂרָה בּוֹ, וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה.

בֵּין כֹּה וּבֵין כֹּה, אַךְ בְּמִלְּאֵת לֵילֵד שְׂמִנָּה יָמִים, צִוָּה הַמֶּלֶךְ לְגַזְּלוֹ מִזְרוּעוֹת
אִמּוֹ, בְּשַׁעֲרֵי שְׁנַרְדָּמָה, וּלְמַסְרוֹ לְיַדֵי הַרוּעָה, אֲשֶׁר יֵשֵׁב בְּאֵהֶל דָּל, מֵהַלֶּךְ יוֹם
אֶחָד מִן הָעִיר.

סוֹד זֶה נִמְסַר מִפֶּה לְאָזֶן, וַיָּמִים רַבִּים הֵיךְ לְשִׁיחָה בְּפִי כָל. וְאוֹלָם לְפָנָי מוֹתוֹ
צִוָּה הַמֶּלֶךְ הַנֶּחֱזֵק, אֲשֶׁר נָחַם עַל הָרַע שֶׁעָשָׂה לְבַתּוֹ — וְאוֹלֵי לֹא רָצָה, כִּי שִׁבֵּט
הַמְּלוּכָה יִנְתֵן בְּיַדֵי אִישׁ זָר — לְהֵבִיא אֶת נִכְדּוֹ וְלְהַכְרִיז עָלָיו בְּרַב פֶּאֶר וְהַדָּר, כִּי
יִרְשׁ הָעֶצֶר הוּא.

מִן הָרַגַע הַרְאִשׁוֹן שֶׁעָלָה הַמֶּלֶךְ הַחֲדָשׁ עַל כִּסֵּא הַמְּלוּכָה, הִכִּירוּ בּוֹ,
כִּי מַעֲרִיץ הוּא אֵת הַהוֹד וְאֵת הַיָּפִי. אֵלֶּה שֶׁהִכְנִיכוּ אוֹתוֹ אֶל הָאַרְמוֹן הַנְּהַדָּר,
רָאוּ אֵת זִמְי הָאֵשׁ, שֶׁהִתְמַלְּטוּ מֵעֵינָיו, בְּהִתְבוֹנְנוֹ אֶל כָּל הַתְּפָאֶרֶת וּסְגֻלוֹת

הַחֲמֵדָה שֶׁהוֹכְנוּ לְמַעַנּוֹ, וְאֵת הַשְּׂמִימָה הַגְּדוֹלָה, שֶׁשָּׂרְתָה עָלַי פָּנָיו, בְּפִשְׁטוֹ מֵעָלָיו
אֵת חֲלוֹקוֹ הַמְּזוּהָם וְאֵת אֲדָרְתוֹ, הַעֲשׂוּיָה עוֹר כְּבָשִׂים.

אֲמַנָּם פְּעָמִים שֶׁהָיוּ מַחְעוֹרְרִים בְּלִבּוֹ גַּעְזוּעִים אֶל מַרְחֵב הַשָּׁדוֹת וְהַיְעָרִים,
וְאִז מָאֵס אֵת חֲקֵי הַחֲצָר וְנִמְוִסָיו; אֲךָ הִרְגֵּשׁ הַזֶּה לֹא הָיָה מִצּוֹי אֲצִלּוֹ, וְעַל פִּי
הָרֵב הָיָה רוֹאֶה בְּאַרְמוֹנוֹ הַנְּהַדָּר, אֲשֶׁר נִקְרָא בְּפִי כָל בָּשָׂם, הַיִּכָּל הַשְּׂמִימָה, עוֹלָם
חֲדָשׁ, מִלֵּא תַעֲנוּגִים.

יוֹם יוֹם הָיָה יוֹרֵד בְּמַעֲלוֹת שֵׁשׁ אֶל אוֹלָמֵי הַתְּמוֹנוֹת, לְהַתְּבוֹנֵן אֶל
הַיְצִירוֹת הַנִּפְלְאוֹת, מַעֲשֵׂה יְדֵי גְדוֹלֵי הָאֲמָנוֹת.

פְּעָמִים שֶׁהָיוּ מְלִוִּים אוֹתוֹ עַל דְּרָכּוֹ אֲחָדִים מִנְעָרֵי הַחֲצָר עֲטוּפִים גְּלוּמֵי
תְּכֵלֶת כְּלוּלִים בַּהֲדָרִם. וְאוֹלָם הוּא אֶהֱב לַעֲמֹד יַחֲדָי לְפָנַי הַפְּסִילִים הָאֱלֹמִים, כִּי
רַק בְּרַגְעֵי הַתְּבוּדָדוֹת הַבֵּין אֵת סוּד יְצִירַת הָאֲמֵן.

בְּכֵל אֲרָץ מְלִכּוֹתוֹ לֹא הָיָה כְּמֵהוּ אִישׁ, אֲשֶׁר אֶהֱב בְּכֵל לְבוֹ וּבְכֵל נִפְשׁוֹ אֵת
הַיְפִי. הַגְּדוֹת רַבּוֹת הַתְּהַלְּכוּ בֵּין יוֹשְׁבֵי הָאֲרָץ עַל אֶהֱבַת הַמְּלֶכֶךְ הַצָּעִיר לִיְפִי.
מֵאַרְצוֹת וּמְדִינוֹת רְחוֹקוֹת הִבִּיאוּ לוֹ אֲבָנִים טוֹבוֹת לְפָאֵר אֵת אֲרְמוֹנוֹ, וְהוּא שָׁלַח
צִירִים לְקַצֵּה תֵבֵל לְקַנּוֹת כֹּל יָקָר וְכֹל יָפֵה.

בְּיַחֲוֹד שָׂם אֵת לְבוֹ לְבַגְדֵי הַמְּלִכּוֹת, אֲשֶׁר עָלָיו לְלַבֵּשׁ בְּיוֹם הַנְּתוֹ הַקֹּתֵר
עַל רֵאשׁוֹ. עַל פִּי פְקֻדָּתוֹ נִקְרָאוּ גְדוֹלֵי הָאֲמָנִים לְפָאֵרָם וּלְשִׁכְלָלָם. הוּא רָכַשׁ לוֹ
אֲבָנֵי חוֹ, אֲשֶׁר כְּמוֹהֶן לֹא הָיוּ עוֹד, וְאֲנָשִׁים לְמֵאוֹת עֲמָלוֹ וַיַּגְעוּ לְהַכִּין אֵת
הַבְּגָדִים. וְהַיּוֹם הַזֶּה נִגְמְרוּ, וּמֵחֵר יִרְאֶה הַמְּלֶכֶךְ לְעֵינָי עֲמוֹ בְּכֵל
פָּאֵרוֹ וְהִדְרוּ.

כֹּל מַחְשְׁבוֹת הַמְּלֶכֶךְ הַצָּעִיר בְּאוֹתוֹ עָרַב הָיוּ עַל דְּבַר חֲגִיגַת יוֹם הַמְּחֻרַת.
לְפָנָי עֵינָיו רַחֲפוּ הַבְּגָדִים, הַמְּרַקְמִים זָהָב, עֲטֻרַת הַזָּהָב, הַמְּשֻׁבָּצָת אֲבָנִים
טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת, וְשִׁבְטֵי הַמְּלֻכָה, הַמְּעֻלָּף סְפִירִים. בֵּת צְחוּק קִלְהָ קַפְאָה עַל
שְׁפָתָיו הַדְּקוֹת וְעֵינָיו הַגְּדוֹלוֹת וְהַשְּׁחוֹרוֹת הַבְּרִיקוֹ בְּבָרָק זָר וּמְשֻׁנָּה.

כַּעֲבוֹר שְׁעָה קִלְהָ הַתְּעוֹרֵר מִמַּחְשְׁבוֹתָיו הַעֲמֻקּוֹת, קָם רָגַע מֵעַל מוֹשְׁבוֹ
וַיִּנְעֵץ אֵת עֵינָיו בְּאַפְלַי הַלַּיָלָה, שֶׁנִּשְׁקָפָה לוֹ מִבְּעַד הַחֲלוֹן הַפְּתוּת.

מֵתוֹךְ הָאֲפְלָה נִרְאָתָה לוֹ כַּפַּת הַזָּהָב שֶׁל בֵּית הַכְּנִסְיָה, שֶׁהִבִּיטָה בְּגֵאוֹן עַל
הַפְּתִים הַשְּׁקוּעִים בַּתְּרַדְמָה וְעַל הַשׁוֹמְרִים הַעֵינִפִים הַמְּהַלְכִים אָנָה וְאָנָה עַל
פָּנָי הַגְּבֻעָה הַעֲטוּפָה אֲדִים לְבָנִים כְּחֻלְחָלִים. בְּאוֹרֵר רָעַד קוֹל "קְרִיאַת שְׁמַע"
שֶׁל זְמִיר מֵאַחֵר. מִבְּעַד הַחֲלוֹן הַפְּתוּת הַתְּפָרֵץ הַתְּדָרָה רֵיחַ יִסְמִין חֲרִיף.

אֲשֶׁר נִסַּךְ עָלָיו שְׁכָרוֹן... הַרוּחַ הַקָּל סִלְטַל אֶת תַּלְתָּלָיו, שִׁנְפוּרוֹ עַל
מִצְחוֹ הִלְבֵּן כְּשֵׁישׁ. עֲדָנָה נְעִימָה הִשְׁתַּפְּכָה בְּכָל יְצוּרֵי גֹו וְאֲשִׁמּוּרוֹת עֵינָיו
נִסְגְּרוּ לְאֵט לְאֵט...

כְּאֲשֶׁר הַשְׁמִיעַ פַּעֲמוֹן הָעִיר אֶת הַשְּׁעָה הַשְּׁתִּים עֶשְׂרֵה, בָּאוּ לְקוֹל צִלְצוּלוֹ
נְעָרֵי הַמֶּלֶךְ וּפִשְׁטוּ מַעְגָּיו אֶת בְּגָדָיו בְּזִהִירוֹת יְתָרָה, וַיִּצְקוּ עַל יָדָיו מִי
שׁוֹשְׁנִים, וַיִּפְזְרוּ לְמַרְאֲשׁוֹתָיו פְּרָחִים נוֹתְנֵי רִיחַ.
כְּעֵבֶר רְגָעִים מַעֲטִים, אַחֲרֵי עוֹב הַנְּעָרִים אֶת חֲדָרוֹ, נִפְלְאָה עַל הַמֶּלֶךְ הַצָּעִיר
תַּרְדֵּמָה עֲזָה...

ב.

בְּחִלּוֹמוֹ וְהִנֵּה חֶדֶר אַרְךְ וְצָר, מְלֵא מְכוֹנוֹת אַרְיָגָה מִן הַקְּצָה אֶל
הַקְּצָה. בְּעַד שְׂבֻכוֹת הַבְּרוֹזֵל שֶׁהִדְקוּ אֶל הַחֲלֹנוֹת חֲדָרוֹ קָנִי אוֹר פְּהִים, וְלֹאֲרוֹם
הָרְפָה רָאָה הַמֶּלֶךְ פְּנִים כְּמוֹשִׁים וְקִמוּטִים שֶׁל הָאוֹרְגִים, הַיּוֹשְׁבִים כְּפוּפִים עַל
עֲבוֹדָתָם. עַל כּוֹרוֹת עֵץ קִטְנוֹת יֵשְׁבוּ נְעָרִים חוֹלְנִים וְשִׁבְטוֹ אֵט אֵט
בְּכַרְפְּדִים. אֶל שְׁלַחַן אַרְךְ יֵשְׁבוּ נָשִׁים, וּפְנִיהֶן צוּמְקִים וְכַחוֹשִׁים, וְהֵן עוֹסְמוֹת
בְּתַפְיָרָה. הָרָעֵב הַטְּבִיעַ אֶת חוֹתְמוֹ עַל פְּנֵי כָל הָעוֹבְדִים וַיִּדְיָהֶם הַרְזוֹת
רָעָדוֹ מִרְפִּיזוֹן... אוֹיֵר מַחְנִיק וּמְשַׁחַת מְלֵא אֶת הַחֲדָר, וּמִן הַכְּתָלִים טַפְּטְפוּ
נִטְפֵי מַיִם.

הַמֶּלֶךְ הַצָּעִיר קָרַב אֶל אֶחָד הָאוֹרְגִים, עָמַד אֶצְלוֹ וְהִסְתַּכַּל בְּפָנָיו. הִלְזוּ
הַעֵיף עָלָיו מִבֶּט זֹעֵם וְאָמַר:

— לָמָּה זֶה נִתַּת עֵינֶיךָ בִּי? אוֹלֵי מְרַגֵּל אַתָּה, וְאֲדוֹנָנוּ שְׁלַחַךְ
לְהַשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ?

— וּמִי הוּא אֲדוֹנֶךָ? — שָׁאַל הַמֶּלֶךְ בְּחִמְלָה.

— בֶּן אָדָם כְּמוֹנִי — עָנָה הָאוֹרֵג — וְאֵין בִּינִי וּבֵינֶךָ אֵלָּא זֶה, שֶׁהוּא עוֹטֵף
בְּגָדִים יְקָרִים, וְאֵנִי לְבוּשׁ סְמִרְטוּטִים, אֲנִי כְּחֵי תֵשׁ מְרַעֵב וְהוּא חוֹלֵה
מֵרַב שָׁבַע.

— הֵן הָאָרֶץ הַזֹּאת חֲפְשִׁית — קָרָא הַמֶּלֶךְ בְּהִתְעוֹרְרוֹת — וְאֵין בָּהּ עֲבָדִים...

— בִּימֵי מַלְחָמָה — הִפְסִיקוּ הָאוֹרֵג — יִמְשַׁל הַגְּבוּר וּבִימֵי שְׁלוֹם יִמְשַׁל

העשיר... עבדים אנו, כי עלינו לפרנס את נפשותינו ונפשות בני ביתנו...
בעמלנו הרב נמצא לחם צר... ילדינו מתים בלא עת, ואלה הנמלטים מן המות
יפלו בידי הרעב והמחסר... אנו בוצרים פרמים ואחרים שותים יין; אנו זורעים
וקוצרים ואחרים אוכלים יגיענו... עבדים אנו, אף כי קוראים לנו
בני חורין...

— האמנם זה הוא גורל כלכם? — שאל המלך בקול רועד.
— כן! — ענה האורג — גורל אחד לזקנים ולנשים, לילדים ולשישים...
כלנו בני עני אנו... ברחובנו צועדת הדלות בקומה זקופה ואחריה נגרר החטא...
המחסר מעוררנו בבקר והעמל מישננו בלילה... אך מה לך ולכל אלה? פניך
המאירים והשבעים מעידים בך, כי לא משלנו אתה.
לדברים האלה הפנה האורג את ראשו מעליו וישב לעבודתו.
בלי כונה נתן המלך עיניו בארג, ורטט עבר בכל גופו: הארג היה משור
חטי וזהב.

— למה נועד הארג הזה הנהדר? — שאל בתרדה.
— לבגדי מלכות, אשר ילבש המלך ביום הנתן הפתח על ראשו... אך למה
זה חורו פניך פתאם? —

המלך הוציא צעקה גדולה... וייקץ.
בתלון נראה הירח החולם, אשר שט לו בדומיה בתכלת השמים.
... הוא יושב על מכסה אנית משוט גדולה. ממולו, על שטיח רך, יושב
אדון האניה. פניו שחורים כפני כושי, ותרבוש אדם חבוש לראשו. באזניו
מתנוצצים עגילי כסף גדולים ובידיו מאזנים עשויים שן... עשרות עבדים
ערמים, קשורים זה לזה בכבלי ברזל, חותרים במשוטים כבדים... קני השמש
שזפים אותם באכזריות חמה, והפושם המפקחים עליהם מצליפים על בשרם
השוף ברצועות עור... האניה חוצה את הגלים, והם מעלים רסיסי קצף
לבן, המזהירים לנכח השמש... והנה הגיעו עד מפרץ קטן וישליכו בו עגן.
רוח קל נשב מעל החוף וכס את ספון האניה ומפרשיה חול צהב.
ממולם, על שפת הים, נראו פתאם שלשה פרשים מזינים בכידונים. בעל
האניה דרך קשתו ויפצע אחד מהם בלבו. מתוך אנחה צנח הלז מעל סוסו
ויעלם בין גלי הים... השנים הנשארים מהרו לברח על נפשם.
לאחר שעגנו את הספינה, ירדו כושים אחדים אל תחתיה, ויביאו

משם סלם חבלים ארץ, ובקצהו מטיל עפרת כבד. בעל האניה זרקו לתוך הים, ואת הקצה האחד קשר לשני ווי ברזל. הכושם בחרו בעבד צעיר לימים, הסירו מעליו את הכבלים, סתמו בשעוה את נחיריו וישימו בחגורותיו אבן כבדה. בעמל רב ירד העבד בסלם החבלים ויצלל חרש בגלי הים. עגולים קטנים נראו על פני ראי המים, התשטו אנה ואנה ויעלמו במרחק...

מאחת הפנות נשמע קול התוף, להרגיע את כלבי הים.

עברו רגעים מעטים והעבד נראה על פני המים, והוא אוחז בידו פנינה גדולה. בידיו הרועדות תפש בחבלי הסלם, ויעל על המכסה וימסר את הפנינה לאדון האניה. זה שקלה במאזנים אשר בידו וישימה בשק קטן, עשוי עור ירק.

והעבד צלל שנית ושלישית במים. ובעלותו העלה עמו פנינה נפלאה. בפעם האחרונה הביא העבד פנינה, אשר עלתה ביפיה על כל פניני תבל. צורת לבנה מלאה לה, והיא מבריקה מרחוק כאילת השחר. בשארית פחו טפס ועלה העבד בסלם החבלים. פניו חורו כסיד ועיניו נוצצו בברק זר. וכאשר הגיע עד מכסה האניה, מעדו פתאם רגליו ויצנח באין אונים ארצה... זרמי דם פרצו מגרונו ומנחיריו. רגעים מעטים שכב בלי גוע, אחרי כן פרנס פרנס קל וידם לנצח.

הכושים משכו בכתפיהם, הרימוהו לאט ויטילוהו הימה.

בעל האניה פרץ בשחוק גדול, ויגם ממושבו להרים את הפנינה, אשר נפלה מידי העבד. הוא הסתכל בה יפה ויאמר: "הפנינה הזאת תפאר את שרביט המלוכה".

אימה חשכה נפלה על המלך, בשמעו את הדברים האלה. צעקה משנה התפרצה מפיו... וייקץ.

בעד החלון הלבנו קני השחר הראשונים.

... הוא מטיל בעבי יער עד, בין עצים רמים ומשנים ופרחים מפיצים ריח ניחות. על החול הלוהט רובצים צבי שריון ומנמנמים במנוחה. מסביב - לחישת נחשים וצפעונים, אלפי קופים וטוסים בעלי נוצות ארכות ורבות גונים מתלחשים חרש בין העפאים ומביטים עליו בתמהון...

והנה הגיע עד קצה היער, אשר שם עבדו מאות אנשים באפיק נחל קטן. כנמלים טפסו הפועלים על הסלעים, חפרו באדמה בורות עמקים

וירדו בהם. אלה פוצצו את הסלעים במטילי ברזל כבדים, ואלה חטטו בחול. אחרים עקרו את צמחי הצבר וירמסו ברגליהם את פרחי האגמן אשר עליהם... העבודה נמשכה בלי הרף, ואף אחד האנשים לא ישב בטל. ממערה אפלה, אשר בקרבת אפיק הנחל, ארבו המות והבצע.

והמות אמר:

— עיף אני, אחי! תן לי שלשת אנשים ואלך לדרפי.

הבצע הניע בראשו ויאמר:

— עבדי הם.

— אנא, תן לי גרעין אחד — התחנן המות — ואטעוהו בגני.

— לא אתן לך מאומה — מלמל הבצע — ויקפץ את ידו.

המות צחק צחוק פרא. לקח גביע וזרקו לתוך האגם. ומן האגם עלתה הקדחת, ותעבר בין שורות העובדים ורבים מהם מתו.

המלך הצעיר פרץ בבכי ויקרא:

— מה זה חפשו פה האמללים?

— ברקות לעטרת המלך — נשמע פתאם קול מאחוריו.

רעד עבר בכל גופו, ובהפגותו את ראשו, עמד לנגדו הלך עני ובידו

ראי כסף.

פני המלך חורו כסיד וישאל:

— מי הוא המלך אשר לעטרתו נועדו הברקות?

יפתאם הציץ המלך הצעיר וירא בראי את דמות דיוקנו. ועקה גדולה

התפרצה מלבו... ויפקח את עיניו...

קני שמש הבקר הזהיבו את רצפת החדר, ומבין ענפי העצים הגיע

לאוניו צפצוף עליו וצוהל.

ג.

הדלת נפתחה לאט, ושרים אחדים מרואי פניו הופיעו. השרים ברכוהו בגרכת הבקר ויעמדו הכן לפקדתו. אחריו באו שני נערי החצר ובידיהם הבגדים, המרקמים והב.

— הוציאו את הבגדים האלה — קרא המלך.

— אין זאת, כי מהתל בנו המלך — חשבו בלבם. המלך פנה אליהם שנית
 בירעם בקולו האדיר:

— הוציאו את הבגדים ולא יראו ולא ימצאו בארמוני. אנכי לא אלבש את
 הבגדים, אשר נארגו בידי המחסר והעני. בלב הפרקות יול דם ובלב הפנינים
 קנן המית...

ויספר להם את תלומותיו.

השרים התחלחלו ויאמרו:

— אין זאת, כי יצא המלך מדעתו. רק משגעים ישימו לב לחלומות
 ולדמיונות הבל... ראש השרים פנה אל המלך ויאמר:

— אני מפיל תחנתי לפני הוד מלכותו, כי יואל נא להסיר מלבו את רעיונות
 השוא. ביש המלך את בגדי תפארתו ויחבש לראשו עטרת הזהב; אם לא כן, לא
 יכיר העם את מלכו.

המלך נתן בו עיניו ויאמר:

— האמנם יודע מלך רק בבגדי מלכות? ואני אמרתי כי יש אנשים,
 אשר חזות פניהם תעיד עליהם, כי מלכים הם. אך אם כה ואם כה,
 אנכי לא אשוב מדברי, לבלתי לבש את הבגדים האלה ולבלתי חבש
 לראשי את הפתר. הבגדים אשר לבשתי בבאי אל הארמון, הם יהיו עלי
 בצאתי ממנו.

המלך שלח את השרים מעל פניו, ורק נער אחד, אשר נפשו נקשרה בו,
 עמד עליו לשרהו.

והמלך נגש אל ארון הבגדים, הוציא ממנו את החלוק המזהם ואת אדרת
 העור אשר לבש בהיותו רועה בעמק, ויתעטף בהם, ויקח בידו מקל.
 הנער המשרת לא האמין למראה עיניו. עיניו הפחולות נפקחו לרונה, ועל
 שפתיו קפאה שאלה... והוא פינה אל המלך ויאמר:

— אדוני המלך! הנה הבגדים ושרביט המלוכה, ואיה העטרה?

המלך נגש אל גן הפרחים, אשר צמח מסביב לציציע, קטף ענף רך ויעש
 ממנו זר קטן ויחבש לראשו.

— זאת היא עטרתי — קרא בקול ויעזב את החדר.

באותם האורחים הגדול התאספו כל הקרואים ויחכו בכליון עינים

לבא המלך.

הדלת נפתחה ועל המפתח הופיע המלך בתלבשתו המשונה.
 צחוק גדול פרץ מפי הקרואים, ואותות תמהון ומבוכה נראו על פניהם.
 לסוף התעודד אחד מהם ויפן אל המלך:

— הוד מעלתו! העם מחכה להופעת המלך, ועתה יראה לפני עני
 לבוש קרעים.

אחדים התרגזו ויאמרו:

— הוא מהלל את כבוד המלוכה. הנה ימשל בנו?

המלך לא ענה דבר, ורק נמן בהם עיני ועם, ויצא מן החדר.

הוא ירד במעלות השיש, פתח את דלת הפרונזה ויצא החוצה. רגעים
 מעטים עמד בלי גוע, שקוע בהרהורים נוגים. אחרי כן התעודד מעט,
 קרב אל האררה, הוציא משם את סוסו האהוב ויעל עליו. הנער המשרת
 רכב אחריו.

וכאשר נראה ברחוב הקיפוהו המון בני אדם ויתלוצצו ויאמרו: — אכן זה
 הוא לץ המלך.

המלך עצר בעד סוסו ויקרא בעז:

— אני הוא המלך.

ויספר להם את חלומותיו.

מבין הנאספים יצא אחד האנשים ויאמר:

— אמנם עובדים אנו בזעת אפים לעשות בגדי תפארת לעשירים ורוזנים,

אך באין עבודה הן גמות ברעב. העורבים לא יביאו לנו לחם. כן היה
 וכן יהיה. ולכן אין טוב למלך בלתי אם לשוב הארמונה וללבוש את בגדי
 התפארה, כיאות למלך אדיר כמותו.

עיני המלך הצעיר מלאו דמעות ויוסף לרפב הלאה, מבלי שים לב
 לתלונות העם.

פחד נסתר תקף את הנער המשרת, וימהר להפרד מאדונו.

וכאשר הגיע המלך לחצר בית הכנסיה ויאמר לפתח את דלת
 הפרזל, הקיפוהו החיילים השומרים ואימו עליו בכידוניהם.

— מה לך פה — צעקו בקצפם — הטרם תדע, כי לא יבא איש בשערים

האלה, בלתי אם שלח מאת המלך.

עיני המלך מלאו זעם ויקרא בקול:

— אני הוא המלך.
 החילים נפוצו לכל עבר, והמלך בא אל הבית פנימה.
 הכהן הגדול מהר לקראתו, ויספק את כפיו ויאמר:
 — בני, משיח אלהים: מה זה היה לך? האלה הם בגדי תפארתך, אשר
 יהיו לך לכבוד ולהדר? האם ישים המלך לראשו זר אשר כזה? או האמנם
 ימצא שבת כזה ביד המושל? יום שמחה וגדלה היום הזה לך, ולמה באת
 להשפיל כבודך?

ויספר לו המלך את חלומותיו.
 הכהן הגדול שמע את דבריו, וככלות המלך לדבר, פתח ואמר:
 — זקן אני ושבע ימים. בימי הבלי רבות ראו עיני. ראיתי שודדים
 מתנפלים על אהל שאנן; ראיתי חיות טורפות אורבות לדם; ראיתי דלים
 ואביונים גועים ברעב וחוצות קריה; ראיתי חילים אמללים מבקשים את
 נפשם למות. ועוד כאלה וכאלה ראו עיני יגון ואנחה. האמנם יש בכתך
 אתה לשנות מנהג עולם זה? הלא אלהים יוצר העני ובורא העשר. הנח לו וינהג
 את עולמו ברצונו. ואתה שוב הארמונה, גרש מלכך את הרהוריק הרעים, ואל
 תשים לב לחלומותיך. אין איש אשר יוכל להעמיס על שכמו את משא העולם
 ואין לב אשר יכיל את צער העולם ויסוריו...

— האם דברים כאלה יוצאים מפי הכהן הגדול בבית אלהים זה?! — קרא
 המלך בקצף ויעבר מעליו.
 הוא עלה על הבמה, פרע על ברקיו, נשא עיניו למרום ושפתיו לחשו
 תפלה לאלהים... אש קדש נוצצה בעיניו. הכהנים נשמטו אחד אחד
 מבית הכנסיה.

פתאם נפתחה הדלת ברעש, ושרים ופקידים רבים, ובידיהם חרבות
 שלופות וכידונים התפרצו אל ההיכל פנימה.
 — איה בעל החלומות? — קראו בועם — איה המשגע אשר המיט חרפה
 על בית המלוכה? הוציאוהו אלינו! מות יומת!
 המלך הצעיר הוריד ראשו ויוסף להתפלל. ככלותו את תפלתו עמד על
 רגליו, הסב את פניו אל שריו ויבט אליהם בחמלה.
 קני השמש חדרו בעד החלונות הגבוהים ויארגו מעיל זהב, אשר עלה
 ביפיו על בגדי הזהב שהוכנו למענו ליום הנתן הכתר על ראשו. מטהו העבה

פָּרַח פָּרַח וַיִּצֵץ חֲבַצְלוֹת לְבָנוֹת וּמִתְנוּצָצוֹת כְּלַבְנַת הַשֶּׁלֶג. עַל הָעֲנַף הַגָּבֹל הַחֲבוּשׁ
לְרֹאשׁוֹ פָּרַחוּ שׁוֹשְׁנֵי אֲרָגְמָן, מְזֵהִירִים בְּזֹהַר אָדָם.

הַמֶּלֶךְ עָמַד עַל מְקוֹמוֹ וְקָנִי זֹהַר עָלָיו מִמְנוֹ. אוֹר גְּדוֹל, כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים,
מֵלֵא אֶת כֹּל הַבַּיִת... קוֹל הָעוֹגֵב בְּקַע אֶת הָאֲוִיר וְקוֹל הַמְּקַהֵלָה
עָנָה לְעִמָּתוֹ...

כֹּל הַנְּאֻסִּים כָּרְעוּ עַל בְּרַכְיָהֶם אַחוּזֵי פֶחַד וְתַמְהוֹן.
הַשָּׂרִים הִשִּׁיבוּ אֶת חֲרָבָם אֶל תַּעֲרָה וַיִּתְּנוּ כְבוֹד לַמֶּלֶךְ.
פָּנֵי הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל חִירוּ וַיִּדְּיוּ רַעְדוֹ.

— אֲדִיר מִמְּנֵי נָתַן עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ — מִלְּמָלוֹ שִׁפְתָיו וַיִּכְרַע בְּרֹךְ
לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ.

הַמֶּלֶךְ יָרַד מִמַּעְלוֹת בֵּית הַכְּנִסְיָה, נִדְחַק בֵּין הַהַמּוֹן וַיֵּשֶׁב הָאֲרָמוֹנָה
וְאִישׁ לֹא עָרַב אֶת לְבוֹ לְהַבִּיט בּוֹ, כִּי קָרַן אוֹר פָּנָיו כְּפָנֵי
מֵלֶאךָ אֱלֹהִים.

(תרגום מ. בן-אליעזר.)

עַץ הָרַעַל.

(משירי פושקין)

בְּמִדְבַר עָרְבִי חֲרָבָה, שׁוֹמְמָה,
עַל אֲדָמַת חֹם לֹהֵט, בְּמִקּוֹם שֶׁם כָּל קָרָץ,
שֶׁם עוֹמֵד כְּצוֹפֵה הַמֶּהַלֵּךְ רַב אֵימָה
עַץ מֵוֹת הָאֶחָד בְּמֵלֵא כֹל הָאָרֶץ.

בְּיוֹם אֵף וְתִרוֹן, לֹא יַחַד בְּשָׁנִים.
זֶה אֶרֶץ הַנְּשִׁימָה אֶת עֵץ נָה הַצְּמִיחָה,
וּנְשָׁק אֶת עֲנָפָיו רוֹשׁ עֶקְרֵב וּפְתָנִים
וּמֵוֹת עִם רַעַל בְּשִׂרְשָׁיו הַשְּׁלִיחָה.

וַיִּטֹּף הָרוֹשׁ מִן הַקְּלֵפָה הַקֶּשֶׁה,
וְאֲחֵר מִן יַמֵּס בְּהִיּוֹת הַצְּהָרִים.
אִז יָבֵא הָעָרֵב וְהָנָה חֲדָשָׁה,
כִּי קָפָא לְשִׁרְף זֶךְ כְּעֶצֶם שָׁמַיִם.

גם צפור גודדת לא תקרב לגבולו.
 גם נמר לא יקרב. אל מקום זה יצל
 רק רוח זלצפות ושהור הוא כלו -
 ובהלפו ממנו אז מלא הוא רעל.

או יש כי עונה התעה בשחקים
 המטירה על עליה מעלי עץ הפות
 ונטפי רוש אכור וכבדים וחקים
 אז יפלו לארץ ורעו צלמות.

רק אדם את אדם, את העבד מושא
 אל עץ הרוש שלח - וישמע וינף;
 ויחרף את נפשו ויקח הרוש לו,
 ובהאיר הבקר אז שב אל המלך.

ויבא השרף לו מארץ השאיה,
 ויבא גם ענף עם עלים מרעלים;
 ובשובו ונפשו עיפה הומיה,
 וזעה ממצחו נוזלת כנחלים.

ויבא - ויחלש, ויחדל כל אונו
 וישכב בסכו ויחנה לקרן;
 וימת העבד הנאמן לאדונו
 לרגלי אדונו המהלל בארץ.

ואדונו זה השקה כל חציו השנונים
 את נטפי הסמים מולידי כל שבר
 ויבמו לעמים מסביב לו שכונים
 השליח אבדון עם קטב ודבר.

דוד פרי שמן.

רוחנים.

בְּנִפְנוּף מְשָׁבֵף	לא ריחות השדות.
קוֹר רֵיחַ עֲרֵפְלִים.	לא בשמי הקרים.
בְּנִפְנוּף כְּנָפֶיהָ.	לא אושת יערות.
רֵיחַ הַמִּטָּה קוֹנֵכִיּוֹת.	לא קול אשדות הרים
בְּלִטּוֹף מְשָׁבֵף.	בְּלִטּוֹף כְּנָפֶיהָ.
נְעִים אֲלֵיל מְרַבְּלִיּוֹת.	בְּנִפְנוּף מְשָׁבֵף ;
הוּ, רִיחַ עַל אֲזוּנֵי.	וּבְכִלְיוֹת אֲחֻמְדָּה.
הוּ, שְׁחָקָה עַל פְּנֵי.	וּבְכִלְיוֹת אֲאֵבֶבֶה.
בֵּי רֵבֶת מְשַׁחֲקוֹן	בְּלִטּוֹף כְּנָפֶיהָ.
הִיא אֲחֻרּוֹן עֲדָנֵי.	רֵיחַ קֶצֶף הַגְּלִים.

אשר ברש.

— <0> >0> <0> —

סנה.

(שיחה).

מבין רכסי הררי האלף הגיח נחל קטן, פתו ושובב; הולך ומתפתל
בדרכים עקלקלות; עוזב בכונה את הדרך הישר וקופץ ויורד מצוק אל צוק
ומאבן אל אבן.

ובצאתו אל מרחב הפקר, ויבט מאחוריו אל ההרים הגבוהים הדוחקים את
עבי השמים — ויבהל מאד, ומפחד פתאם התכוץ ויקמט את פניו — ויגס הלאה
בכל כחו.

הוא עבר על פני הרים ויערות, שדות וכרמים, הופך ומתפתל ימין

ושמאל, ולא יעז גם להביט מאחוריו: „ברח דודי! הוא מזרו את נפשו, ברח מפני הענקים הללו! ירא אני גם לחשב על אדותיהם.“
 ואך אחרי גוסו כיום תמים, ויבא אל אדמת מישור—אז החל לעצור מעט במרוצתו וילך לאטו; ויעבר על פני כפר אחד, ויצאו ילדי הכפר לקראתו, וימחאו כף וירקדו ויקראו: „ברוך באך, סנה!“
 „הנה כי כן, חשב הנחל, ויסב מעט את דרכו לקרב אל הילדים, — סנה — שמאי, ואנכי גם לא ידעתי כי יש לי שם בארץ!“
 אך בראותו מרחוק זקני הכפר הזלכים וקרבים אליו, הסב פניו מן הילדים וילך לדרכו.

— לא נאה לסנה להתרועע עם ילדים, — אמר הנחל אל לבו.
 על דרכו פגש בפלגים קטנים רצים ויורדים מעל ההרים.
 — „ראה נא — אמר הנחל אל לבו — כל ברואי עולם רצים ונחפזים ולא יבלו עת לשוא, אך אני עצל ופגר, כאלו טיל אני, ואין לי כל עבודה; הבה אחפו גם אני!“
 — חכה נא, כנה! — המה פלג אחד. — חכה נא רגע ושוחחנו יחד אני ואתה!“

— „אם לשיח אתה חפץ, עונהו סנה בחפזה — רויך אחרי ושוחחנו בלכתנו; אין לי פני להתמהמה... אך אני!“

הפלג הקטן הדביק את הסנה, וירוצו וישוחחו יחד על הצפונות אשר בחיק ההרים ובסתרי היערות על סודות הליל וסתרי הימים, ועל כל אשר לא הבין איש, בלתי אם נחלים ומשברים וצפירים מרחפות על פני נהרים.
 המה עוברים על יד כפר קטן, והנה ילדים עומדים ומחפים לקראתם, משליכים מעליהם בחפזה את בגדיהם, וקופצים עירומים אל תוך המים, וקוראים: „ברוך באך, סנה טהורה וקריה!“

ויהי ליעת ערב, ויעבר הנחל על פני אחו, והנה שני נערים רעים שוכבים על שפתו. האחד שוכב פרקדן ומביט השמימה והשני שוכב על אפיו ומביט אל תוך הנהר.

— הרם נא את ראשך, — אמר האחד אל השני, וראית שמי ספיר ערב, ירח כסף מלא וכוכבי אור עליונים, אשר לא ראית עוד כמהם!“

והִלְזוּ עוֹנָה:

— "רָאשֵׁי כְּנֹד עָלַי, אֵינֶנִּי יָכוֹל לְהַרְיִמוֹ, וּבְכָל זֹאת רֹאֶה אֲנִי אֶת עַמִּיךָ
וְאֶת יִרְחֶךָ וְאֶת כּוֹכְבֵיךָ בְּחִיק הַמְצוּלָה — בְּהִיר הַיֵּטֵב כְּמוֹךָ!"
— הִנֵּה כִי כֵן, אָמְרָה סִנָּה לְנַפְשָׁה — עֵתָה יוֹדַעַת אֲנִי הַיֵּטֵב אֶת לְכַתִּי וְאֶת
עֲבוֹדָתִי. הוֹלַכְתָּ אֲנִי? הָרְאוֹת שְׁמֵי סְפִיר וִירַח מְלֵא וְכוֹכְבִים נוֹצְצִים לְנַעֲרִים,
שְׂאִינָם יוֹלֵלִים לְהָרִים רֵאשׁ!

וּתְצוּ הַסִּנָּה אֶת מִשְׁבְּרֵיהָ וּגְלִיָּה לְאָמַר: כִּי יִפְגַּשְׁכֶם אִישׁ וּשְׂאֵלְכֶם:
"אָנָּה אַתֶּם נַחְפוּיִם?" — וְאָמַרְתֶּם: "נּוֹשְׂאִים אֲנַחְנוּ בְּחִיקֵנוּ שְׁמַיִם, יִרַח וְכוֹכְבִים
לְנַעֲרִים, שְׂאִינָם רֹאִים אֶת הַשְּׁמַיִם וִירַח וְכוֹכְבֵיהֶם אֲשֶׁר מִמַּעַל."
וַיִּתְגַּלְּגְלוּ הַגְּלִילִים וַיִּקְרְאוּ וַיִּזְדַּיעוּ אֶת הַדְּבָר הַזֶּה, גַּם בְּטָרֵם יִשְׂאֵלוּם;
וְהָיָה בְּרֹאוֹתֵם יַעֲרוֹת עוֹמְדִים עַל שְׂפָתְכֶם, מִבֵּיטִים מִשְׁתָּאִים — וְעֵנוּ וְאָמְרוּ:
"יַעֲרֵבֵעַר! הָאֵם לֹא תִדְעֶ? הָאֵם לֹא תִרְאֶה? שְׁמַיִם, יִרַח וְכוֹכְבִים אֲנִי
נּוֹשְׂאִים בְּחִיקֵנוּ!"

וְהַדְּגִים הַתְּחַבְּאוּ בְּקַרְקַע הַנְּהָר, וְלַחֲשׂוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ לְאָמַר: "אֵין אֲנִי
יָכוֹלִים לְהִיּוֹת עֲדִים בְּדַבְּרֵךָ, כִּי הֲלֹא עַל כֵּן אֵלֵמִים אֲנַחְנוּ!"
וְרַק הַצְּפִירָדַעִים הִצִּיצוּ כְּפַעַם בְּפַעַם מִתּוֹךְ הַמַּיִם, וְקִרְקְרוּ בַחְפוּזוֹן:
"לְהַגִּלְהֵג! שְׁקֹר הַדְּבָר! אֵין פֹּה שְׁמַיִם וְכוֹכְבִים... רַק בְּצֵה וְדָגִים רַעֲבַתְנִים!..."
וַתֵּרֶא סִנָּה מִרְחוֹק עֵיר גְּדוּלָּה וְהוֹמִיָּה, וְלֹא יָכְלָה לְהַכִּיר אֶת הַשְּׂאוֹן הַנִּשְׁמָע
שֵׁם: פַּעַם נִדְמָה לָּהּ, כִּי קוֹל צְחוּק הִיא שׁוֹמַעַת, וּפַעַם — כִּי קוֹל בְּכִי וְאֲנָחָה
הוּא. וַתִּשְׁלַח אֶת גְּלִיָּהּ וּמִשְׁבְּרֵיהָ אֶל הַחוּף לְשֹׂאֵל לְעֵיר הַזֹּאת וּלְשִׁמָּה. —
— הָאֵם לֹא תִדְעוּ לָכֶם אֶת שֵׁם הָעֵיר הַזֹּאת? — עֵנוּ הַחוּפִים בְּגִאָוָה — הֲלֹא
הִיא "פְּרִיזוּ!"

— פְּרִיזוּ! פְּרִיזוּ! — קָרָא מִשְׁבֵּר לְגַל, וּגַל לְמִשְׁבֵּר וְעַד מֵהָרָה יָדְעָה סִנָּה
כִּלְיָה כִּי אֶת פְּרִיזוּ הִיא עוֹבְרַת, וְתַעֲצֹר מַעַט בְּדַרְכָּהּ לְהַבִּיט עַל הַקְּרִיָּה הַעֲלִיזָה
הַזֹּאת. וַיִּתְלַחוּ הַגְּלִילִים לְהַתְגַּלְּגַל וְהַמִּשְׁבְּרִים לְהַתְנַגֵּשׁ אֶל הַחוּף וּלְהַבִּיט אֶל תּוֹךְ
הָעֵיר. וַיִּבִּיטוּ וַיִּתְמָהוּ וַיִּלְכוּ; וּבְלִקְחֵם גִּרְפוּ מִבְּלֵי מַשִּׁים מֵעַל הַחוּפִים סְמִרְטוּטִים
וּסְחָבוֹת וּמְכַל נוֹתֵר וְנוֹתֵר אֲשֶׁר הַשְּׁלֶךְ שָׁמָּה מִן הָעֵיר.
פְּתֹאֵם הַרְגִישׁוּ הַמִּשְׁבְּרִים כְּבֹד רַב, כְּאֵלּוּ שָׁמוּ עֲלֵיהֶם כְּבִלֵי בְרוֹזֶל אוּ מִשָּׂא
כְּבֹד מִנְשֵׂא:

— מַה זֹאת? — שְׂאֵלוּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ — הֲאֵמָנָם כֹּה כְּבִדִים הַסְּמִרְטוּטִים?

וַיְבִיטוּ אִישׁ אֶל פְּנֵי רֵעֵהוּ וַיִּרְאוּ, וְהָגָה פְּנֵיהֶם עֲכוּרִים מְאֹד: שְׁמַיִם בְּהִירִים
 לֹא יִרְאוּ בָהֶם עוֹד, וְהַכּוֹכָבִים כְּמוֹ כְּבוֹ, אוֹ הַדְּגִים בְּלַעוֹם...
 וַיַּעֲצְבוּ אֶל לִבָּם וַיִּהְמוּ וַיֹּאמְרוּ: הֲבֵה נְנוּסָה מִן הָעֵמֶק הָעֹכּוֹר הַזֶּה! עֵמֶק
 עֹכּוֹר הוּא, אַחִים! נִמְהָרָה, נְנוּסָה!

וַיִּתְגַּלְּלוּ הַגְּלִילִים, וַיְנוּסוּ הַמְּשַׁבְּרִים מִהָר מִהָר, וַיִּזְרְמוּ הַלְּאָה הַלְּאָה; וַיְהִיו
 שְׂמֵחִים לְבָלֵי פֶגֶשׁ בְּכָל חַי עַל דְּרָכָם, וּבְפִגְשָׁם בְּאִיזָה כֶּפֶר בְּשׁוֹ מִקְרָב
 אֶל הַחוּף, וַיִּמְהָרְאוּ בְּפָנִים עֲכוּרִים וּמְסֻבְּלִים סְמֵרְטוּטִים וּסְחָבוֹת. —
 וַיְהִי הַיּוֹם וַתַּעֲבֹר סִנְהָה עַל יַד עִיר אַחַת קְטַנָּה, וַיָּבֵאוּ יְלָדִים וַיְלָדוּת,
 נְעָרִים וּנְעָרוֹת לְרַחֵץ בְּנֹהַר וַיִּמְחֲאוּ כַף וַיִּמְלְלוּ בְּרַגְלָם וַיִּקְרְאוּ: „בְּרוּכָה אַתְּ
 בְּבוֹאֶךָ, סִנְהָה! וְאַנְחֵנוּ זֶה כְּבָר חֲכִינוּ לָךְ“. וְסִנְהָה נִכְלָמָה, וְהִיא מִבְּטַח לְעֹבֵר
 מִזֶּה, וְעוֹצְרֵת גַּם בְּהִמְיָתָה הַקְּלָה — מִבְּשֵׁת. —
 וַתִּמְצֵא לְנַעֲרָה אַחַת סְמֵרְטוּט בֵּין הַסְּמֵרְטוּטִים, וַתִּקְחָהּוּ בַיָּדָהּ
 וַתִּבְטַח עָלָיו. —

— מִסְּמֵרְטוּטֵי פְּרִיז... מִתְנַצְּלִים הַמְּשַׁבְּרִים נִכְלָמִים — לֹא טִלְפָּנוּ...
 — מִפְּרִיז?! — קָרְאָה הַנַּעֲרוֹת נִפְעָמַת מְגִילָה, וַתַּחֲטֹף אֶת הַסְּמֵרְטוּט וַתְּבָרַח. —
 הַשְּׂנֵיָה מְצֵאָה פֶּךָ פּוֹדָה, וְהַשְּׂאִישִׁית — מִסְּרֵק שְׁבוּר שְׁנַיִם; וְעַד מִהָרָה
 בָּאוּ כָל יוֹשְׁבֵי הָעִיר, אַנְשִׁים וְנָשִׁים, וַיַּחֲטֹפוּ אֶת כָּל הַסְּמֵרְטוּטִים, לֹא נִשְׁאַר
 אֶף אֶחָד.

רָאִתָּה סִנְהָה וַתִּנְחַם עַל אֲשֶׁר לֹא לָקַחְתָּ אֶתָּה יוֹתֵר מִן הַסְּחָבוֹת
 וְהַסְּמֵרְטוּטִים, הַמְּתַגַּלְּלִים עַל שְׂפָתָהּ בְּעִיר הַלְּזוֹ, וְגַל אֶל גַּל קָרָא וּמְשַׁבֵּר
 אֶל מְשַׁבֵּר לְחֵשׁ: „מִרְפֵּשׁ פְּרִיז, מִסְּמֵרְטוּטִיָּה, מִסְּחָבוֹתֵיָּה, מִכָּל תְּלֵאָה אֲשֶׁר
 בָּהּ — הֵבִיאוּ יוֹתֵר וַיּוֹתֵר!... רַבִּים קוֹפְצִים עָלֶיהֶם!“

וַתַּחַל סִנְהָה לְהַעֲבִיר סְמֵרְטוּטֵי פְּרִיז אֶל כָּל הָעָרִים וְהַכְּפָרִים, וַתַּצּוּ אֶת
 גְּלִיָּה וּמְשַׁבְּרֵיהָ לֵאמֹר: „כִּי יִשְׁאַלְכֶם אִישׁ לֵאמֹר: „אָנָּה אַתֶּם הוֹלְכִים?“ אֶל
 תֹּאמְרוּ עוֹד: „שְׁמַיִם, יָרַח כּוֹכָבִים אָנוּ נוֹשְׂאִים“ כִּי כֹה תֹאמְרוּ: „סְמֵרְטוּטֵי
 פְּרִיז אָנוּ מְעַבְּרִים“. וְלֹא נִכְלָמָה סִנְהָה עוֹד לְהִרְאוֹת לְאִישׁ בְּפָנִים עֲכוּרִים
 וְנִהְפֶּךָ הוּא: הִיא הִיָּתָה שְׂמֵחָה וּמְתַגַּאָה בְּעִירֹתָהּ.

וְכַאֲשֶׁר הִבִּיטוּ עָלֶיהָ הַכּוֹכָבִים מִן הַשְּׁמַיִם וַיִּקְרְצוּ עָלֶיהָ עֵינֵי אוֹר פַּעַם
 בְּלַעַג וּפַעַם בְּחִמְלָה וּמְנוּד רֹאשׁ — עָקְמָה לָהֶם פָּנִים וַתִּקְרָא: „בוֹז לָכֶם, אוֹרִים
 גְּאִיוֹנִים! לְכּוֹכָבִים וְאוֹר מִי זֶה יִשְׁאַל? אֲבֵל לְסְמֵרְטוּטִים הֵהֶם —“

ותוסף סנה לעשות דרכה ולהעביר סמרטוטים עד הגיעה אל הים.
 ראה הים את פניה העכורים, ויכעס מאד; ולא אמר די לבלעה
 חיים, אך חפש למענה ענש גדול כפי עונתה; - לאשרה, טרוד היה באותה שעה
 להעמיס על משבריו ספינה מלאה פוד ועצמות דג וסמרטוטים יפים
 לעלחה פריזה. -

יהודה שטינברג

אימטרה.

אימטרה! אימטרה! ברוך תהיה לי ביום, ברוך תהיה לי בכלי! ברוך תהיה לי.
 לאור החמה, ברוך תהיה לי לאור הלבנה; ברוכים יהיו לי מימיה - ברוכים יהיו לי
 אשדותיה; ברוך יהיה לי קצפה הלבן; ברוכים יהיו לי גליה, אשר לא ישקו אף רגע,
 וברוך יהיה לי קול שאונק הסואן וסער, וסוער וסואן, ולא ידום ולא יחבל, ועולה אלי
 ונכנס אל תוך אנני ובא משם אל סרב לבי ומעורר בו זכרונות ימי ידות וימי אורה
 ותרועת גיל. ברוך תהיה לי כל הימים, באשר ברכוה אפי האנשים, אשר חרדו אליה
 ומוגי מצפון ומים ומיתר כנפו הארץ, לראותה ולהתענג עליה. - ברוך תהיה לי,
 אימטרה, אימטרה!

אשד המים הזה הוא הגדול מכל אשדות המים באירופה. בתגו הסלעים אשר על
 פני קבר אימטרה יפסס לו הזרם החזק נתיב, אשר ארבעים מטר רחבו ושש מאות מטר
 ארכו, והמים יוררים במוךד אשר שמונה עשר מטר מדתו, ולפי התשבונות אשר הביאו
 החכמים יוריד הזרם בכל שש ונדק ארבעים מיליון לג מים.
 מי יתנה תוף הפרץ הזה ומרוצתו? הצבעים, אשר היו למים בתחלה, יאבדו
 לעינינו. המים לא ירעשו עוד באזנינו, כי אם יחילו וירגזו וישאפו לבלעו בסופה ובשערה
 ומלאו אותנו חרדות, ובהביטנו אל תוכם ולא גדע מה היה לנו.

בין סלעי המגור הרבים, אשר על שפת המים, ראיתי לי שן סלע גדול, אשר שיאו
 זולה למרום, ומשם ראיתי את המראה אשר לפני: חמר המים הרבים יסער אל מול הסלע
 הזה, ובבואו עדיו ינפץ והנפץ הזה יוליד לעינינו עמודי קצף לבנים, חצל האחד יפה את
 הצל השני לרסיסים, וכך אלה יתמוגגו ויחפרדו והותירו אתהיקם גלגלים הרקודים לעינינו,
 וליהם תמונות תמונות שונות ומראות מראות שונים, נאבק יוצא מן המים יום נבילה לא

ישבת. וכאשר כד היום ונדאינו את האבק, ויגה לו כל צבעי הקשת אשר בתוך הענן.
 וקול המים הולך הלוך וחקק, ואיש לא ישמע שפת רעהו בדברו; ואדמת המים אשר
 מתחת לרגלינו, תרעד ותרגו. והיה אם נסב את עינינו רגע אחד מן המראה הנאדר
 ונביט על הסלעים אשר סביבותינו וחסבנו, כי רוקדים הם לפנינו ומאחורינו, וגם החף
 והעצם וכל אשר מסביב לנו ירקדו ויצאו במחולות לעינינו. אכן בשוכנו להביט על עמודי
 המים הלבנים, ועל הקצף הלבן, ועל הגלגלים הלבנים, ועל אלפי התמונות והצורות השונות
 אשר למים, ופחד ורחב לבבנו ולא גדע מה היה לנו.

אני עמדתי זמן כביר על שן הסלע, ואביט אל הקצף ואלכו ההולך הלוך וסוער,
 בעת אשר שפכה השמש גלי אור מתוק על פני גלי המים הנשפכים אל הסלע. ואחוש
 פחאם, כי ראשי עלי סחרחר, ועוד מעט וקרסלי ינטו.

דוד פרישמן.

באורים: אשד - מפל-מים. בחגוי - בבקיעי, בסדקי. ליג - מין מדה. מי יתנה
 חקף - מי יתאר את כל הגבורה. כביר - רב. מגור - פחד. שיאו - גבהו. יתמוגגו -
 נפשו. סחרחר, - מסתובב. קרסלי - ברפי.

—<0> <0> <0>—

המעין.

ביום חג אחד טייל קונפוציוס, מחוקק החינאים, עם שנים מתלמידיו
 לרוח היום. באו אל מעין אחד, שנמצא בצדי הדרך בצל אילנות
 גבוהים ועבתים. מימי המעין היו חיים, וכים כבדלת, קרירים ומשיבים
 נפש עיפה.

שתו קונפוציוס ותלמידיו ממי המעין וישבו לנחת על שפתו. נשא
 המחוקק את עיניו וראה על גבי המעין אבן גדולה, שהיה חקוק בה באותיות
 גדולות: "לעולם יהיה דומה למעין הזה!"

אמר קונפוציוס לתלמידיו: בני, קראו נא את הפתוב בזה ואמרו לי
 מה פונתו?

קם האחד ואמר: הרי זה משיאני עצה טובה: מה המעין הזה מקיר

מימיו בלי הרף, זורם למרחוק ובוֹלֵעַ אֶל קרבו מימי מעינות אחרים, עד שהוא משתרע ומתפשט מאד ונעשה לנהר גדול ורחב ידים, פן האדם חיב להרחיב את מעשיו תמיד ולעבד את עבודתו בלי הרף, או יגדל וישגה ויצליח בארץ!

קם השני ואמר: לא כן, אלא שבא זה להשמיענו מוסר נאה: כשם שהמעין מימיו זכים וצלוֹלִים מכל רפש וזוהמה, כך האדם חיב להשתדל, שתהיה נשמתו זכה וצלוֹלִה מכל מחשבה רעה ותאוה בזויה; שהרי המעין הזה כל זמן שהוא טהור הוא נותן פת לעיף ומשמח את הצמא, ואֶלְמֵלֵי היו מימיו עכורים ודלוחים, ואפילו היה מתפשט בכל הארץ, למי היה מוֹנֶה? ומי היה מקבל טובתו ממנו?

שמע קונפוציוס את דברי תלמידיו גחך בחבה. ואמר: הכתוב הזה בא ללמדנו תורת חיים: מה המעין הזה גומל חסדים לבריות בכל שעה ושעה ואינו מקבל פֶּרֶס ואינו מחזיק טובה לעצמו, כך האדם חיב לעשות צדקה וחסד עם כל ברִיה שלא על מנת לקבל פֶּרֶס ושלא על מנת להחזיק טובה לעצמו!

פרעו התלמידים על ברִייתם, נשקו את רגלי רבם. אמרו: רבנו! הרי גם אתה במעין המתגבר ואין קץ לחכמתך הרבה! יהי שמך מברך לדור דורים!

י. א. ליורוביץ.

באורים: עבתים - מסבכים. משיאני - מיצוני. מקיר - זורק, שופך מקורו. זוהמה - טומאה. מהנה - מביא הנאה. גחך - שחק. מנת - תנאי. פֶּרֶס - שכר.

— <0> <0> <0> —

ההרים על הים.

ההרים הגבהים השקיפו מטה על פני אלפי יאורים ונחלים יוצאים מתוך חיקם ונשפכים אל תוך הים - ובגאווה וגדל־לֵבב אמרו אליו: "ראה, בור ריק! לולא נדבות ידנו אלה, לולא נהרות-איתן יוצאי תלצינו, החותכים לך חיים -

מה היה לך ולדגתך? הלא נהפכת בין לילה לבארות-בארות חמרו?
ומה ענה הים?

הים לא ענה דבר, כי טרוד היה בעבודתו להדיף אדים ולקשר עננים
משפיעים גשם ומטר על ההרים הרמים והצמאים.

יהודה שטינברג.

באורים: איתן - עז. יוצאי תל צינו - שאנו מולידים. החותכים - הקוצבים
להדיף - להוציא הבל, שהולך ומתעבה לאד.

— <0> <0> <0> —

משעולים.

(לקומים).

א.

אם תסתכל בשירה וראית בה אותיות, נקדות, מלים קצב ומדה,
וידעת, כי כל אלה לבושי השירה המה ולא עצם השירה.
אמנם אין שירה בלי אלה הלבושים החיצוניים, אבל רוח השירה היא
למעלה מכל אלה הלבושים, והיא מגעת באין סוף.
זוהי אחת מן הסתירות שאנו נפגשים בעולם על כל צעד. ואתה סוף
סוף מכיר שיש בעולם חיצוניות ופנימיות, גופים ונשמות.

ב.

ואם ישאלך אדם: במה קונים אהבה אמיתית, ידידות אמיתית, יפי וטהרה?
וענית ואמרת: ביסורים.
היסורים הם המטבע הקשה, שאנו משלמים בה בעד כל הטוב,
היפה והנשגב.
ואנו איננו רוצים להיות קבצנים, פושטי יד, מקבלי נדבה, אנו רוצים
לשלם בעד הכל — ביסורים שאנו מקבליהם עלינו באהבה.

חֲבִיבִים עָלֵינוּ יְסוּרִים, כִּי בַלְעֲדֵיהֶם אֵין הַתְּפַחְחוֹת וְאֵין שְׂמֵחָה וְאֵין
קִנְיָן רוּחָנִי וְגִשְׁמִי.

ג.

הַבִּיטָה בֶּן אָדָם, אֶל הַיָּלֵד, אֵיךְ הוּא מְשַׁתְּדֵל לָקוּם עַל רַגְלָיו
וְלַהֲתַלְקֵךְ. כַּמָּה פְּעָמִים הוּא נוֹפֵל וְקָם, נוֹפֵל וְקָם. לְפַעְמַיִם גַּם נִפְצָע, וְאֵף
עַל פִּי כֵן לֹא יִחַדֵּל מִנְסִיוֹנֹתָיו. הוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ יְאוּשׁ. הַטָּבַע מְלַחֵשׁ לֹו
בְּאֲזָנוֹ: חֲזֹק וְהִתְחַזַּק, סוּף הַנִּצְחוֹן לָבוֹא.
כִּךְ גַּם אָנוּ הַגְּדוֹלִים. מִכִּירִים אָנוּ בְּכָל הַיְסוּרִים הַמוֹצֵאִים אוֹתָנוּ עַל
דֶּרֶךְ הַחַיִּים, מִכִּירִים אָנוּ גַם אֶת רְחוּק הַמַּעֲשֶׂה מִהַמְטָרָה. אֲפֹשֶׁר לָפִי זֶה
לְגַפְלֵי בְמִרְהָ שְׁחוּרָה. אֵךְ הַחַיִּים מִתְגַּבְּרִים עַל זֶה. לְפָנֵינוּ מְאִיר הַרְעִיוֹן עַל
שְׁלֵמוֹת וּמוֹשְׁכֵנוּ, וְאָנוּ מִתְחַזְּקִים וְהוֹלְכִים בְּצַעְדֵי אוֹן קְדִימָה.

ד.

כָּל זֶמֶן שֶׁהַמְּנוּרָה אֵינָה דוֹלְקָתָ, הִיא חוֹסֶכֶת אֶת הַשֶּׁמֶן שֶׁבְּתוֹכָהּ שֶׁלֹא
יִגְרַע מִמֶּנּוּ כְלוּם. וְכִךְ הִיא עוֹמֶדֶת בְּחֹשֶׁכֶת קַמְצָנוּתָהּ לְבַדָּד, נִפְרֶדֶת מִכָּל
מָה שֶׁמֻסְבֵּיב לָהּ. אֲבָל כִּשְׁהִיא דוֹלְקָתָ, אֲזִי הִיא מְמַלְאָה אֶת תְּפִקִּידָהּ, מְפִיצָה
אוֹר וְיֵשׁ יַחַס וְקֶשֶׁר בֵּינָהּ וּבֵין מָה שֶׁמֻסְבֵּיב לָהּ, וְהִיא עוֹלָה בְּשִׂמְחָה בְּלִהְבָה
כַּמְּנוּרָה זוֹ הוּא הָאָדָם.
כָּל זֶמֶן שֶׁהָאָדָם שׁוֹמֵר עַל הַפְּרִט שֶׁלוֹ, שֶׁלֹא יִגְרַע מִמֶּנּוּ מִשְׁהוֹ אֲזִי
הוּא עוֹמֵד בְּנִגּוּד לְתַפְקִידַת הָאָדָם, וּבִקְרָבוֹ וּמֻסְבֵּיב לֹו תִּשְׁרַח חֹשֶׁכֶת אֲפֵלָה
וְרַק כִּשְׁהוּא אוֹחוֹז בְּמִדַּת הָאֲהָבָה וְהַנְּדִיבוּת, אֲזִי נִשְׁמָתוֹ מְפִיצָה אוֹרָה, וְהוּא מְמַלְאֵ
אֶת תְּפִקִּידוֹ הָאֲנוּשִׁי, וְרוּחַ לֹו וְלְאַחֲרִים.
וְהַשֶּׁמֶן מָה יֵהָא עָלָיו?
אֵל נָא יִדְאָג הַרְבֵּה לְשֶׁמֶן, וּבִלְבַד שִׁיְהִיָּה אוֹר. וְאִם אַחֲרֵי הַפִּיץ הַמְּנוּרָה
אֶת אוֹרָהּ תִּכְבֶּה מֵאִין שֶׁמֶן — אֵין בְּכֹךְ כְלוּם. הִיא עֹשֶׂתָה אֶת תְּפִקִּידָהּ וְדִי.
אֲבָל אוֹי לָהּ, אִם הִיא שׁוֹמֶרֶת עַל הַשֶּׁמֶן וּמֻסְבֵּיב אֲפֵלָה!

ה.

— ה' מחדש בכל יום תמיד מעשי בראשית; הוא ותמיד יוצר. גם
האדם על פי עצם תכונתו יש בו ממדת קונו: גם הוא מבקש ליצור.
עבודת האדם היוצר היא על פי טבעה עבודה של שמחה.
ראו נא את היקלד, איך הוא מבקש תמיד תנועה ועבודה! ילדי האפרים
עוסקים תמיד בשמחה בשדה, בגן, בנטיעה ובבנין. הם קרובים קרבת חברים
גם לחיות ולבהמות, שתפיהם ועבודה.
אוי להם לבני אדם, שקלקלו דופם ועשו את ברפת העבודה לקללה!
עובדים העניים יותר מפפי כחם תחת שוט הרעב, והעשירים משתעממים
מרב בטלה, והם ממציאים לעצמם עבודה מלאכותית, תענוגים לא טבעיים להפיג
את השעמום. והעולם, המלא חיים ואורה, נהפך לחשך ומות.
א. ג. רבינוביץ

ה ת כ ן

ד. מראשית ועד אחרית שנה

- ענוה 109
 בשורה (שיר) ה. ג. ביאליק 113
 כגדי יום-טוב שלום-עליכם 114
 בשורת אביב (שיר) ה. ג. ביאליק 119
 לחג הפסח שלום-עליכם . . . . .
 באביב (שיר) ש. ט. שרניחובסקי 120
 אביב (שיר) יעקב שטיינברג 121
 ערב פסח שלום-עליכם 122
 יציאת-מצרים (אגדה) 124
 הגנה ז. שניאור 125
 הדבדבן (שיר) יעקב פיכמן 127
 בכורים אברהם מאפו . . . . .
 גנת כפר (שיר) יעקב פיכמן 128
 ל"ג בעומר שלום-עליכם 129
 ערב-שבועות י. ד. ברקוביץ 131
 ספרות-יקיץ (שיר) ה. ג. ביאליק 134
 בנן 135
 המנגן א. ז. רבינוביץ 136
 התבן, המוץ והקש (משל) י. ל. גורדון 139
 בני כפר י. ד. ברקוביץ 140
 בעילה (שיר) יעקב כהן 143
 הסוכה שלום-עליכם . . . . .
 ששים ושמים 148
 הקפות (שיר) ש. שרניחובסקי 150
 האזרחים והנוודים יהודה שטיינברג 152
 הפרח (משירי מושקין) דוד פרישמן 154
 ליל ראשון של הנוכח בן-עמי 155
 כוכבי הבצה יהודה שטיינברג 156
 העגלה הטובעת בכוכ (משל) י. ל. גורדון 159
 משירי החורף ה. ג. ביאליק 160
 קדוש לבנה דוד פרישמן 161
 השפן (משל) יהודה שטיינברג 162
 משחקי פורים שלום-עליכם 163

ה. בַּמְּשַׁלַּת הַהֵי

- העגלה מנדלי מוכר-ספרים 171
 העגור (מכתבי הרצל) דוד פרישמן 175
 צער בעלי-היים שלום-עליכם 176
 החסיד והחסידה (אגדה) יהודה שטיינברג 180

א. אגדות-עם

- גמדו ליל (בלדה) ה. ג. ביאליק 7
 המוכסן (מעשיה) י. ל. פרץ 9
 בששי בין ערבים (שיר) ש. שרניחובסקי 20
 יצחק עושה הטליתים דוד פרישמן 21
 מי ענד לזוכיפת יצת-הנוצה ה. ג. ביאליק 25
 שגו אחים (מעשיה) ל. טולסטוי 28
 המלך דוד במערה (אגדה) ה. ג. ביאליק 30
 כנורו של דוד (שיר) יעקב כהן 36
 שולמית (אגדה) זאב יעבץ 37
 אריאל (מעשיה) קלמן שולמן 40
 למה צחק הצדיק (אגדה) מרטין בובר 42
 שבת ניער בן-עמי 46
 המלך והיועץ היהודי א. ז. רבינוביץ 52
 אברהם הכספי (אגדת-עם) א. ל. יעקבוביץ 57
 גבור וחכם כפני אשתו ש. בן-ציון 59
 מלך לשנה (אגדת-עם) מ. י. ברדיצבסקי 60
 ה"עושה נפלאות" י. ל. פרץ 64

ג. מעולם-הַיְלָד

- בבקר מ. ה. פ"ע ערברג 71
 המתמיד (שיר) ה. ג. ביאליק 73
 חברי בני שלום עליכם 75
 רעים נאמנים (אגדת-עם) מ. י. ברדיצבסקי 78
 חבר טוב בן-עמי 79
 רעים יהודה שטיינברג 81
 מעשה בן-כפר י. ד. ברקוביץ 82
 עוסק בתורה (שיר) יעקב כהן 85
 באכסניא שלום אש 86
 הן יתים אני שלום עליכם 90
 ניער דוד פרישמן 93
 סרחי התכלת יעקב פיכמן 95

ג. בְּרִפְת־הָעֲבוּדָה

- מחוך הנשרפים מנדלי מוכר-ספרים 96
 בקר (שיר) יעקב כהן 98
 איך נטעתי בן יעקב פיכמן 99
 קרקע מ. בן-אליעזר 104
 הזמיר והזרעה י. ל. גורדון 106
 עובד אדמתו בוקי בן-יגלי 107

ז. קמ"ג קדם

- 226 נקמת שמשון (פואימה) מיכה יוסף לבנזון
 230 בשדות בית-לחם יהודה שטיינברג
 234 שבי ציון אכרהם מאפו
 236 חוון ישעיהו (שיר) ש. פרוג
 237 נביאי שומרון אכרהם מאפו
 239 חוני המעגל (אגדה) זאב יערץ
 242 השעה האחרונה דוד פרישמן
 246 מנחם בן-יהודה ול. קורולבנקו
 253 ראשית המקר דוד פרישמן

ה. קרובים ורחוקים

- 257 אור (אגדה) דוד פרישמן
 260 קדמה (שיר) ש. טשרניחובסקי
 261 החטופים יהודה שטיינברג
 267 קולי שורר בחלון (שיר) א. ב. גוטלובר
 268 בזכות מי ל. פ. פרץ
 272 שעה גדולה (שיר) יעקב כהן
 273 הרוחות (שיחה) יעקב פייכמן
 274 חלום המלך הצעיר אוסקר וילד
 283 עץ הרצל (בלדה) א. ס. פושקין
 285 רוח ים (שיר) אשר ברש
 סינה (שיחה) יהודה שטיינברג
 289 אימטרה דוד פרישמן
 290 המעין י. א. לייזרוביץ
 291 ההרים על הים (משל) יהודה שטיינברג
 292 משעולים (סקטים) א. ז. רבינוביץ

- הנשרים והיונים (משל) י. פ. גורדון . 182
 הדגים המהפסם מים יהודה שטיינברג . 183
 שמשון (אגדה) מפס נורדוי 184
 על הכנפים יהודה שטיינברג 193

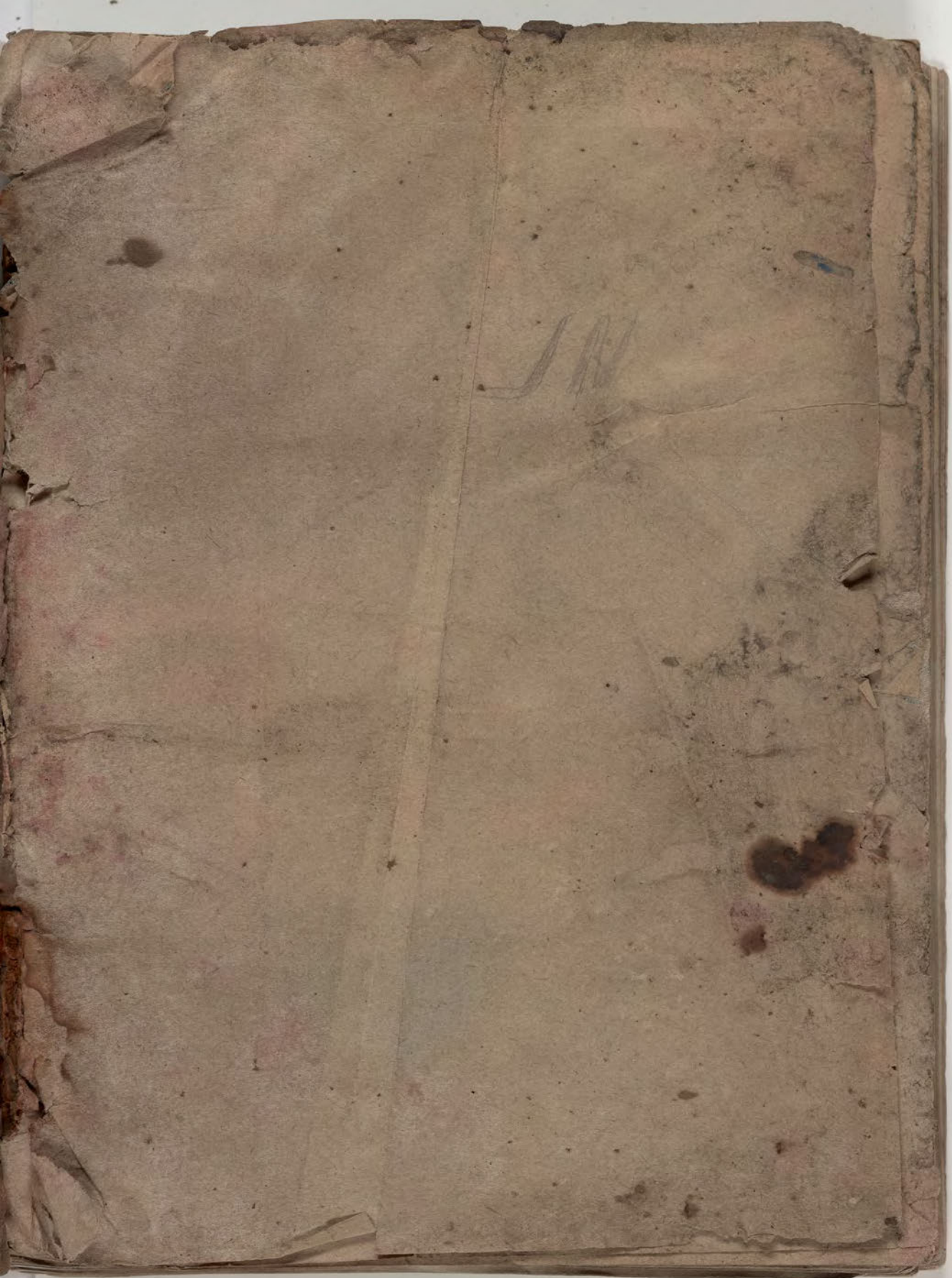
ו. מולדת

- ארץ-ישראל יעקב פייכמן 196
 הכותל המערבי (שיר) יעקב כהן 198
 בנות-מערבי שלום-עליכם . . . . .
 הציקלני תשוקתי ר' יהודה הלוי 200
 הקרור והשממית (אגדה-עם) יהודה שטיינברג . 201
 בעגועים (מן האגדה) 203
 אל הצפור (שיר) ח. נ. ביאליק 205
 באר הפרגו מ. וילקנסקי 206
 ממראות הארץ זאב יעבץ 207
 משאח גפשי מ. צ. מאנה 210
 בין הרי יהודה ד. שמעונוביץ 211
 ים כנרת ש. בן-ציון 212
 הר תבור קלמן שורמן 215
 תנחומים (מן האגדה) 216
 כפרם דוד שמעונוביץ 217
 ברפת-עבודה (מדרש) 219
 ארץ-ישראל . . . . .
 הגליל 220
 כצאת ישראל ש. בן-ציון 222

شظية مرئية من كتاب مجلدّ visible fragment from bookbinding

G. L. C. L.